

NOTITIAE

CONGREGATIO PRO CULTU DIVINO

252-253-254

CITTÀ DEL VATICANO
IULIO-AUGUSTO-SEPTEMBRI 1987

NOTITIAE

Commentarii ad nuntia et studia de re liturgica
editi cura Congregationis pro Cultu Divino

Mensile - Spediz. Abb. Postale - Gruppo III - 70%

Directio: Commentarii sedem habent apud Congregationem pro Cultu Divino, ad quam transmittenda sunt epistolae, chartulae, manuscripta, his verbis inscripta NOTITIAE. Città del Vaticano. *Administratio* autem residet apud *Libreria Editrice Vaticana - Città del Vaticano - c.c.p. N. 00774000.*

Pro commentariis sunt in annum solvendae: in Italia lit. 30.000 - extra Italiam lit. 40.000 (\$ 45). Singuli fasciculi veneunt: lit. 6.000 (\$ 7) — Pro annis elapsis singula volumina: lit. 60.000 (\$ 60).

Libreria Vaticana fasciculos Commentarii mittere potest etiam *via aërea* Typis Polyglottis Vaticanis.

252-253-254 Vol. 24 (1987) - Num. 7-8-9

GENERAL INDEX

<i>Foreword</i>	413
<i>Introduction</i>	415
<i>Sigla and Abbreviations</i>	429
<i>List of Prefaces</i>	436
THE PREFACE	441
<i>Excursus</i>	913

INDICES

I. Index of texts	953
II. Index of headings	960
III. Word Index	98
IV. Vocabulary list	998
V. Alphabetical index to Prefaces	1008

SOMMAIRE

Les sources du Missel Romain. II: Les Préfaces

par Anthony Ward, SM, et Cuthbert Johnson, OSB, Rome 1987.

L'étude présentée fait partie de la publication des sources des textes eucharistiques du Missel de Paul VI, sous le titre général *Fontes liturgici*; elle offre un matériel tiré des mêmes sources, cette fois-ci pour les préfaces du Missel Romain.

Plus de dix-sept ans ont passé depuis la promulgation par le Pape Paul VI de la première édition typique du *Missale Romanum* (1969). Cette édition contenait, en plus de la préface fixe de la 4e Prière Eucharistique, pas moins de 81 préfaces, alors que le nombre des préfaces en usage dans le rite romain était sévèrement restreint depuis le haut moyen âge. Les lacunes étaient trop évidentes, surtout après que la publication d'éditions critiques des sacramentaires manuscrits eut montré la profusion des préfaces anciennes. Au cours de la première partie de ce siècle, le Saint-Siège ajouta plusieurs préfaces dans le Missel, mais leur nombre était encore trop limité pour fournir une aide pastorale et spirituelle. La décision générale de la réforme liturgique conciliaire d'élargir le corps des textes eucharistiques trouve son développement le plus remarquable, proportionnellement parlant, dans le nombre des préfaces, avec ce résultat que le rite romain bénéficie d'un choix plus large que pendant un millénaire et demi.

La réforme a visé aussi à un enrichissement qualitatif de la célébration eucharistique du rite romain, au cœur de celle-ci, la prière eucharistique. Appuyée sur les données des études liturgiques, la révision entendait restituer la fonction authentique de la préface, qui est tout entière d'exprimer les motifs précis de louange et d'action de grâce dans une célébration eucharistique donnée, en soulignant un aspect particulier des *mirabilia Dei*. Cela demandait une certaine réorientation de la préface — et un réexamen sérieux des textes existants — pour y conformer et compléter leur contenu, ce qui est un travail exigeant, car très tôt dans la tradition manuscrite, on constate dans les textes un début de déviation de la ligne primitive très nette: on voit la préface se développer en prière de demande, ou présenter une argumentation technique ou polémique contre des doctrines malsaines, ou devenir une sorte de catéchèse homilétique, ou une apologie, ou une biographie en miniature d'un saint, ou une tendance à une interprétation moralisante de la célébration.

La présentation du matériel est en général la même que dans l'étude précédente, comportant des textes liturgiques anciens, et un choix de citations bibliques et patristiques pour éclairer le développement du texte actuel et son enracinement dans la tradition. Comme auparavant, on a reproduit les traductions liturgiques approuvées en anglais, en français, en italien, en espagnol, en allemand et en portugais. On a ajouté une brève présentation des formes verbales des principaux termes employés dans chaque embolisme dans l'ordre où ils se rencontrent. Le tout est accompagné d'un index alphabétique général à la fin de l'étude.

Un section à part présente les éléments similaires concernant les formules d'ouverture et de conclusion.

Toute l'étude est complétée par d'amples tables et index.

Le but est de fournir un instrument de travail pour la révision des traductions liturgiques, et pour tous les travaux pastoraux ou académiques qui voudraient bénéficier d'une étude approfondie des textes.

SUMARIO

The Sources of the Roman Missal, II: Prefaces.

by Anthony Ward, SM and Cuthbert Johnson, OSB, Rome 1987.

Este estudio forma parte de la publicación de las fuentes de los textos eucológicos del Misal de Pablo VI, bajo el título general de *Fontes liturgici*, y ofrece material procedente de las mismas fuentes, relativo a los Prefacios del Misal Romano.

Han pasado más de diecisiete años desde la promulgación de la primera edición típica del *Missale Romanum*, hecha por el Papa Pablo VI (1969). Dicha edición contenía, sin contar el prefacio fijo de la IV Plegaria Eucarística, alrededor de 81 prefacios, novedad importante si se tiene en cuenta que en el rito romano, desde el medioevo, el número de prefacios era sumamente reducido. Los vacíos eran más que evidentes, sobre todo después de la publicación de las ediciones críticas de los sacramentarios manuscritos, que daban a conocer la profusión de los antiguos prefacios. Durante la primera parte de este siglo, la Santa Sede había añadido ya diversos prefacios al Misal, pero su número era aún demasiado limitado para ofrecer una ayuda pastoral y espiritual. La decisión general de la reforma litúrgica conciliar de ampliar el cuerpo de textos eucológicos halla su realización más importante, proporcionalmente hablando, en el número de los prefacios, con el resultado que el rito romano se beneficia de una posibilidad de elección mucho más amplia que la que tuvo por espacio de mil quinientos años.

La reforma se ha preocupado también del enriquecimiento cualitativo de la celebración eucarística, y en especial de su punto central, la plegaria eucarística. Partiendo de los datos ofrecidos por los estudios litúrgicos, la revisión pretendía restituir la función auténtica del prefacio, es decir, la función de expresar los motivos precisos de alabanza y de acción de gracias en una determinada celebración eucarística, subrayando un aspecto particular de los *mirabilia Dei*. Todo esto exigía una cierta re-orientación del prefacio, y una revisión sería de los prefacios existentes, para confirmar y completar su contenido. Este es un trabajo nada fácil, ya que muy pronto, en la tradición manuscrita, se puede constatar, casi desde el principio, una desviación muy clara de la dirección primitiva: El prefacio se convierte en una plegaria de súplica, o bien ofrece una argumentación técnica o polémica contra la doctrinas malsanas, o bien se convierte en una catequesis homilética, o en una apología, o en una pequeña biografía de un santo, o bien, en una interpretación moralizante de la misma celebración.

La presentación del material es, en general, la misma que en el estudio precedente, reproduciendo los textos litúrgicos antiguos, y una serie de citas bíblicas y patrísticas para iluminar el desarrollo del texto actual y su dependencia de la tradición. Como en la parte precedente, se reproducen los textos litúrgicos aprobados en alemán, español, francés, inglés, italiano y portugués. Se ha añadido una breve presentación de las formas verbales de los principales términos empleados en cada embolismo, según el orden en que se encuentran. Un índice alfabético general concluye el estudio.

En una sección propia se ofrecen los elementos similares relativos a las fórmulas de apertura y conclusión.

Amplias tablas e índices complementan el trabajo.

La intención del mismo es la de ofrecer un instrumento de trabajo para la revisión de las traducciones litúrgicas, y, para todos los trabajos pastorales o académicos que deseen beneficiarse de un estudio detallado de los textos.

SUMMARY

The Sources of the Roman Missal, II: Prefaces

by Anthony Ward, SM and Cuthbert Johnson, OSB, Rome 1987.

The present study carries forward the publication of the sources of the eucharistical texts of the Missal of Paul VI under the general title *Fontes Liturgici*, offering material drawn from the same sources, this time on the prefaces of the Roman Missal.

Already seventeen years have passed since Pope Paul VI promulgated the 1970 editio typica of the Missale Romanum. This edition contained, in addition to the fixed preface of Eucharistic Prayer IV, no less than 81 other prefaces. Formerly, however, the number of prefaces for use in the Roman Rite was severely restricted from the High Middle Ages onwards. The lacunae were all too evident, and all the more so after the appearance of critical editions of the ancient manuscripts made the profusion of ancient texts apparent. During the earlier part of this century the Holy See added several prefaces to those of the Roman Missal, but the offering was still restricted as a pastoral and spiritual resource. The general policy of the conciliar liturgical reform of enlarging the eucharistical corpus finds proportionally speaking nowhere more dramatic implementation than in the number of prefaces, with the result that the Roman Rite enjoys a wider selection than for a millenium and a half.

The reform aimed also at a qualitative enrichment of the eucharistic celebration of the Roman Rite at its very heart, the eucharistic prayer. On the basis of advances in liturgical studies the revision accepted that the authentic function of the preface as a whole was to give expression to the precise motives of praise and thanksgiving in a particular eucharistic celebration, underlining a particular aspect of the "mirabilia Dei". This meant a certain reorientation of the preface and a serious re-examination of existing texts for the suitability and completeness of their content, an exacting task since very early in the manuscript tradition texts began to deviate from such clear lines and became embroiled in a prayer of petition, or began to present a somewhat technical repudiation of unhealthy doctrine, or a quasi-homilectic catechesis or apologia for the celebration, or a miniature hagiography of a saint, or a steering of the celebration towards a moralising interpretation.

The presentation of materials follows in general the earlier study, offering antecedent liturgical texts, biblical phrasing and patristic selections to illustrate the development of the present text and its rootedness in tradition. As before there are reproduced approved liturgical translations in English, French, Italian, Spanish, German, and Portuguese. An additional feature is a brief presentation of the dictionary forms of principal terms employed in each embolism in the order in which they occur. These are accompanied by a general alphabetical index at the end of the study.

A separate section presents similar elements concerning the opening protocol and the eschatocol.

The whole study is completed by ample tables and indexes.

The intention is to provide a working instrument for revision of liturgical translations, and for all whose pastoral and academic work would benefit from a deeper study of the texts.

ZUSAMMENFASSUNG

The sources of the Roman Missal, II: Prefaces

von Antony Ward, SM, und Cuthbert Johnson OSB, Rom 1987.

Die vorliegende Studie setzt die Veröffentlichung der Quellen der eucharistischen Texte des Messbuches Pauls VI fort, unter dem Obertitel *Fontes liturgici*, und bietet weiteres Material aus denselben Quellen an, diesmal die Präfationen des Römischen Messbuches.

17 Jahre sind vergangen, seit Papst Paul VI im Jahr 1970 die editio typica des Missale Romanum veröffentlichte. Diese Ausgabe enthält nicht weniger als 81 Präfationen, wozu noch die feste Präfation des Hochgebetes IV kommt, während die Zahl der Präfationen, die im Römischen Ritus gebraucht werden konnten seit dem Hochmittelalter streng begrenzt war. Die Lücken waren aber allzu offensichtlich, besonders nachdem kritische Ausgaben alter Manuskripte die reiche Vielfalt der vorhandenen Texte sichtbar gemacht hatte. In der ersten Hälfte dieses Jahrhunderts fügte der III. Stuhl verschiedene Präfationen zu den im Missale Vorhandenen hinzu, aber das Angebot war noch zu beschränkt, um eine pastorale und geistliche Hilfe zu sein. Die erklärte Absicht der Liturgiereform des Konzils, die eucharistischen Texte zu vermehren, kam dann auch, proportional gesehen, nirgends besser zur Ausführung, als in der Anzahl der Präfationen, mit dem Ergebnis, daß das Missale Romanum sich einer größeren Auswahl erfreut als je seit anderthalb Jahrtausend.

Die Reform wollte aber abenso eine qualitative Bereicherung der Eucharistiefier in ihrem wahren Herzstück, dem Eucharistischen Hochgebet. Auf Grund der Ergebnisse liturgischer Studien will die Reform die authentische Funktion der Präfation wiederherstellen, die ausschliesslich die war, den Grund für das Lob und den Dank in einer bestimmtem Eucharistiefier auszudrücken, indem sie einen besonderen Aspekt der *Mirabilia Dei* hervorhebt. Dies verlangte eine Sichtung der Präfationen und eine ernsthafte Überprüfung auf ihre Eignung und Vollständigkeit im Inhalt, eine anspruchsvolle Aufgabe, denn sehr früh schon begannen, in der handschriftlichen Tradition, Texte von der klaren Linie abzuweichen und wurden entweder zu einem Bittgebet, oder zu einer Zurückweisung ungesunder Lehren, zu einer homiletischen Katechese oder einer Miniatur-Biographie eines Heiligen, oder sie gaben der Feier eine moralisierende Interpretation.

Die Präsentation des Materials folgt im allgemeinen der vorhergehenden Studie, bietet also ältere liturgische Texte, Bibelzitate, und eine Auswahl aus Vätertexten, um die Entwicklung der vorliegenden Texte und ihre Verwurzelung in der Tradition aufzuzeigen. Wie beim ersten Mal, werden auch hier die approbierten Übersetzungen in englisch, französisch, italienisch, spanisch, deutsch und portugiesisch geboten. Neu ist ein kurzes Verzeichnis der hauptsächlichsten Wörter, die in jedem einzelnen Embolismus gebraucht werden, geordnet nach ihrem Vorkommen. Dazu kommt, am Ende der Studie, ein allgemeines, alphabetisch geordnetes Inhaltsverzeichnis.

Ein gesonderter Teil bringt dieselben Elemente für die Eröffnungs- und Schlußformeln.

Die Absicht der Studie ist es, ein Arbeitsinstrument bereitzustellen für die Überarbeitung liturgischer Übersetzungen sowie für alle pastorale und akademische Arbeiten, die aus einem tieferen Studium der Texte Nutzen ziehen wollen.

FONTES LITURGICI

THE SOURCES OF THE
ROMAN MISSAL
(1975)

II

PREFACES

ANTHONY WARD, SM
CUTHBERT JOHNSON, OSB

ROME 1987

FRATRIBUS IN CHRISTO CONVIATORIBUS:
SOLESMENSIBUS O.S.B. ABBATIAE QUARRERIENSIS,
MARISTIS PROVINCIAE ANGLIAE

*Tuas annuntiemus, Domine, ubique virtutes,
qui nos de tenebris ad tuum admirabile lumen vocasti.*

FOREWORD

That the celebration of the Eucharist is the very centre of the whole of Christian life both for the Church of God in its local and universal manifestations and for the individual believer is the constant tradition of Christian doctrine, and has been recently re-emphasised with urgency by the Second Vatican Council (SC 41, cf. IGMR 1). From that realisation flows the whole enterprise of the revision of the Roman Missal and its restoration according to the great monuments of the Latin liturgical tradition and in view of the complex pastoral needs of our times.

Among the many measures which in some way could be said to have anticipated and prepared in the course of this century for the more general liturgical reform decreed by the Council, were the various concessions by the Holy See of additional texts for the enrichment of the body of prefaces either for universal or local use. This was in recognition and promotion of the growing sense within the Church of the Roman Rite of the pressing ecclesial, spiritual and pastoral need to redress the accidents of history and effect a restoration of the liturgy at its very heart in the Eucharistic Prayer.

This restoration has now been completed and in addition to the provision of three further anaphorae, the Roman Missal has been endowed in our day with a variety and a quality of eucharistic preface unequalled in those centuries since the Mass of the Roman Rite received its classic form. The importance of this latter development for the great work of ecclesial renewal called for by the Council can hardly be overestimated. Not only do the texts furnished provide a rich quarry for catechetical instruction and spiritual nourishment, but even more their active use in the very moment of celebration of the great mystery of the Lord's death and resurrection means that with an efficacy without parallel the worshipping People of God is transformed according to the saving truths that the liturgical texts enunciate.

Out of regard for these most weighty reasons and for other more immediate and practical considerations, the Congregation for Divine

Worship has commissioned Fathers Johnson and Ward to continue their work of making more widely known and available the sources of the revised Roman Missal by turning their attentions to the body of prefaces that are now one of its great treasures. This they do in the study that follows here, and which requires little by way of additional commentary except perhaps to say that the material offered on the preface brings out if anything with even greater clarity than before the astonishing care taken by the revisers.

For the rest, what we said in our Foreword to the earlier study concerned with the orations of the Advent and Christmas seasons applies equally here, not least in its expression of gratitude to past and present collaborators of the Congregation and in particular to the compilers of this work.

It is the aspiration and the destiny of all who are in Christ so to live the mysteries of our redemption in him that we attain to a share before the throne of our eternal Father in the new and unceasing canticle of the Lamb, which is the gift of the Spirit. May the prefaces of the Roman Missal, as elucidated by this present work, drawn as they are from the teaching of the Fathers and the divine beauty of the Scriptures themselves, shaped and restored by men of learning and of prayer, and promulgated by authority of the successor of Peter, be for us an ever deeper schooling in thanksgiving and in praise.

Easter 1987

✠ VIRGILIO NOÈ
Titular Archbishop of Voncaria
Secretary

INTRODUCTION

As announced in the 1986 special joint summer issue of *Notitiae*,¹ it is intended as circumstances permit to pursue the publication of the sources of the euchological texts of the Missal of Paul VI under the general title *Fontes Liturgici*. In this issue we offer material on the prefaces of the Roman Missal. While referring the reader to the previously published major introduction to the series² for an account of its aims, principles and methods, it seems appropriate to offer a reminder on some particular aspects of the liturgical revision as they relate to the preface, and to draw attention to some distinctive features.

THE PREFACE IN THE HISTORY OF THE ROMAN RITE

No attempt will be made here to summarise scholarly findings on the history of the preface since this task has already been undertaken in the Introduction given by Dom Edmond Moeller, OSB to his monumental work *Corpus Praefationum*. It is our pleasure, therefore, to refer our readers to this work,³ even while not forgetting other notable contributions on this subject, to which the author there refers. It may, however, be useful to the reader to have at hand at least in sketch form indications of a largely historical nature that will facilitate the use of this present study.

Already seventeen years have passed since Pope Paul VI promulgated the 1970 *editio typica* of the *Missale Romanum*. This edition contained 81 prefaces, and in the intervening years we have grown accustomed to such ample selections. It is perhaps well to recall, however, that formerly the number of prefaces for use in the Latin liturgy has been

¹ *Notitiae* vol. 22 (1986), issues 7-8-9 (240-241-242), pp. 440-748.

² *Op. cit.*, pp. 449-463.

³ E. MOELLER, *Corpus Praefationum*, Brepols, Turnholti, 1981 (= *Corpus Christianorum Series Latina* 161), vol. 161A, viii-cxviii.

the subject of some opposing tendencies. While the Veronese's libelli testify to an ample reservoir of texts (267 survive there),⁴ in the Gelasianum Vetus (with 54 texts) and the Hadrianum (with a mere 14, of which 8 were for the temporal cycle) there is the suggestion that as codification advanced the inclination in Rome was towards a somewhat severe restriction.

In Frankish lands, where the Gallican liturgy was being pushed out by the introduction of the Roman, the demise of an ample choice of prefaces seems to have been the object of particular regret. The result was that for a period the tendency was towards remedying the perceived defect with new introductions. The Supplement to the Hadrianum introduced 333 texts. Among the "Gallican" sacramentaries the Missal of Bobbio has 73 prefaces, the Missale Gothicum (under the titles *immolatio missae* and *contestatio*) has 85 prefaces. The so-called VIIIth Century Gelasian sacramentaries, of which two notable representative are the Gellone and the Angoulême, move towards a figure of some 200 prefaces. In the tenth century we find the Sacramentary of Fulda with no less than 320. In view of the sheer mass of texts in production, it is not surprising that a reaction occurred. Its instrument was Burkhard of Worms (964-1025), who with the help of the forged decretals of Pelagius II (579-590), provided juridical support for a severe reduction that settled on the number 9 as the total (with the Common Preface in addition, since in effect it had no distinctive content), though the strength of Marian piety saw to it that the preface of the Blessed Virgin Mary which emerged about this same time was to round the figure up to 10, a position reaffirmed by St. Pius V.⁵

During centuries the lacunae were all too evident, and all the more so after the appearance of critical editions of the ancient manuscripts made the profusion of ancient texts apparent. Especially keenly felt was the lack of a preface for ordinary Sundays (the use of the Trinity Preface to fill this gap, while intermittent from the 13th century, was

⁴ In this section the count in each instance varies slightly, depending on how one treats certain variants.

⁵ *Missale Romanum ex decreto sacrosancti concilii Tridentini restitutum Pii V Pont. Max. iussu editum*, containing the following prefaces: 1. Nativity; 2. Epiphany; 3. Lent; 4. Holy Cross; 5. Easter; 6. Ascension; 7. Holy Spirit; 8. Holy Trinity; 9. Blessed Virgin Mary; 10. Apostles; 11. Common Preface.

prescribed only in 1759). In recent centuries the diocesan liturgies of France made more or less happy attempts to supplement the number, a phenomenon that at least provided a certain agitation for approval of additional prefaces by the Holy See in times nearer our own.⁶ The mood was in some degree established when the prefaces for the Dead (1919), Saint Joseph (1919), Christ the King (1925), and the Sacred Heart (1928) were introduced into the Roman Missal, and the revised Ordo for Holy Week (1955) revived a further one for the Mass of Christ, while on the eve of the Council four more were provided *pro aliquibus locis*: Advent, Dedication of a Church, Blessed Sacrament, and All Saints. During the Council's Fourth Session, use was made in the conciliar celebrations of two prefaces, of the Holy Spirit, and the Mass promulgated for the extraordinary jubilee of 1965 likewise had its preface.⁷ After the Council, eight new prefaces were promulgated for general use on 23rd May, 1968, all of which found their way into the *editio typica* of the conciliar Missal.⁸

THE PREFACE AND THE PRINCIPLES OF LITURGICAL REVISION

Some of the principles of revision already highlighted⁹ were susceptible to direct application to the preface as to other genres: the casting into relief of distinctive physiognomies; the shaping of a distinctive liturgical vocabulary related both to the themes of the celebration and to the authentic function of the preface; fidelity to a sense of truth in historical allusion and expression of sentiments. Others called for the employment of distinctive considerations.

⁶ For convenient information on the French diocesan liturgies see: C. JOHNSON, *Prosper Guéranger: A Liturgical Theologian*, Pont. Ateneo Sant'Anselmo, Rome, 1984 (= *Studia Anselmiana* 84), pp. 147ff.; A. WARD and C. JOHNSON, "Où en sont les études sur les liturgies diocésaines de France aux 17ème, 18ème et 19ème siècles?", in *EL* 96 (1982) 265-270.

⁷ This preface, from the then Mass of the Dedication in the Ambrosian Missal, was not subsequently maintained in the Roman Rite.

⁸ A presentation of the texts and principles of composition is given by Dom Antoine Dumas, OSB, in *LMD* 94 (1968), pp. 159-172. The prefaces included 2 for Advent, 1 for Sundays of Lent, 2 for Sundays per annum, 1 preface of the Eucharist (foreseen principally for use at Maundy Thursday Mass of the Lord's Supper), and 2 common prefaces.

⁹ C. JOHNSON and A. WARD, *op. cit.*, pp. 451-454.

Enlarged choice

Consistent with the vagaries of the history of the preface, the general policy of enlarging the euchological corpus finds proportionally speaking nowhere more dramatic implementation in the revised Missal. The total rose to 81 in the 1970 *editio typica* and 84 in the *editio typica altera* of 1975.¹⁰

Pastoral considerations, especially with the prospect of a vernacular liturgy, urged an amplification of the corpus. It was decided to increase the number of texts, while respecting in general terms a certain restriction, which for a millenium and a half had in fact been distinctive of the liturgy of Rome, when set, for example, against that of Milan.

It should be said that with the prefaces the aim of the conciliar reform was not simply a general one of providing wider variety, but was focused upon the qualitative enrichment of the eucharistic celebration of the Roman Rite at its very heart, the eucharistic prayer. Just as a major innovation was undertaken in the Roman tradition by the introduction of a further three eucharistic prayers, the eucharistic prayer as such was enhanced by the provision of a significantly increased treasury of alternatives in the preface itself.

Furnishing additional texts

As previously remarked,¹¹ one obvious procedure for supplementing the corpus of texts was simply to draw upon the full riches of Latin euchology, in first place as found in the ancient sacramentaries which represented the major contributors to the development of the liturgy of Pius V. Indeed, the ancient manuscripts offered a very notable bulk of material, as we have seen. One particular consideration which intervened, however, was that these prefaces did not always easily lend themselves to direct adoption. This was especially the case for rites with more distant relation to the Roman tradition, such as the Hispanic, the Gallican and the Ambrosian liturgies.

Restoration of authentic functions

It was above all in the case of the preface that the revisers came to grips with the important operating principle of the liturgical reform which required it to undertake a very attentive restoration of texts

¹⁰ This does not include the fixed preface of the fourth Eucharistic Prayer.

¹¹ C. JOHNSON and A. WARD, *op. cit.*, p. 453.

to their original function and the restitution of an internal structure appropriate to it. Advances in liturgical history, in biblical studies and in liturgical theology pointed to the need for a reorientation of the preface and a serious re-examination of existing texts for the suitability and completeness of their content.

In order to help define the literary genre of preface and explain our approach in the work that follows, we may note that the preface has a five-part structure:¹²

1. The introductory dialogue.
2. The initial protocol.
3. The embolism.
4. The final protocol (or eschatocol).
5. The concluding acclamation: Sanctus.

The conciliar reform made no change in the introductory dialogue, nor the acclamation, though both the initial protocol and the eschatocol were the object of some attention. We do give some brief elements of treatment on these in a separate section annexed to the main study,¹³ though our main concentration is upon the embolism.

The revision accepted that the authentic function of the preface as a whole was to give expression to the precise motives of praise and thanksgiving in a particular eucharistic celebration.¹⁴ Just as the liturgical year unfolds step by step the mystery of God's saving work in Christ so too does the corpus of prefaces. The preface underlines a particular aspect of the "mirabilia Dei" in the heart of the Church's prayer, the Great Thanksgiving, the Eucharistic Prayer. The preface has not only a didactic function but is also proclamatory and evocative. In the moment when the personal-communal encounter with Christ takes place, the preface expresses and proclaims the faith of the Church,

¹² For a study of this subject see: A. M. TRIACCA, "La strutturazione eucologica dei Prefazi. Contributo metodologico per una loro retta esegesi. In margine al nuovo *Missale Romanum*", in EL 86 (1972) 238-276.

¹³ See below, Excursus.

¹⁴ Cf. *Instituto Generalis Missalis Romanum* n. 55: "Praecipua elementa e quibus Praex eucharistica constat, hoc modo distingui possunt: a) Gratiarum actio (quae praesertim in praefatione exprimitur), in qua sacerdos nomine totius populi sancti Deum Patrem glorificat et ei gratias agit pro toto opere salutis vel aliqua eius ratione particulari, secundum diversitatem dici, festi vel temporis".

evoking the historical event which is actualised in mystery through the celebration, and this in an eschatological perspective, "donec veniat".

The ramifications of such an approach for the work of revision were considerable, since very early in the manuscript tradition there are indications that texts deviated from such clear lines and became embroiled in a prayer of petition,¹⁵ and one often marked by abjection. As an illustration of how the internal structure became deformed on occasion, consider the structural similarity between the following two texts, one a collect and the other a preface:

Had 124: <Hypapanti.> Item ad missam (C):
[= *Pad 104: Hypapanti (C)*]

Omnipotens sempiternus Deus,
maiestatem tuam supplices exoramus,
ut sicut Unigenitus tuus hodierna die
cum nostrae carnis substantia in templo praesentatus est,
ita nos facias purificatis tibi mentibus praesentari.
Per Dominum nostrum.

Sup 1575: Dominica III infra Quadragesimam (Pr):

VD aeternae Deus.
Maiestatem tuam propensius implorantes,
ut quanto magis dies salutiferae festivitatis accedit,
tanto devotius ad eius digne celebrandum
proficiamus paschale mysterium.
Per Christum.

Other texts took advantage of the freer scope of the genre to present a somewhat technical repudiation of unhealthy doctrine, or a quasi-homiletic catechesis or apologia for the celebration, or a miniature hagiography of a saint, or a steering of the celebration towards a moralising interpretation. The need to correct these deviations and to return wholeheartedly to a truly biblical and patristic tone accounts for the fact that few texts were adopted by the revision as they stood, no matter the source from which they came.

A major role in the shaping of principles for the revision of the prefaces fell to Dom Placide Bruylants, who happily published a summary of his reflections on the subject.¹⁶ The reader could not do

¹⁵ This tendency is found even in the Missal of 1962, the celebrated instance being the then form of the Preface of the Apostles. P. BRUYLANTS, "Les Préfaces du missel romain", in LMD 87 (1966) 111-133, esp. pp. 128-129.

¹⁶ P. BRUYLANTS, *art. cit.*

better than turn to this for further elucidation. It should be said, however, that in few cases in the liturgical revision did the view of one scholar entirely prevail and that some of Dom Bruylant's suggestions were only accepted after radical modification. It is in a similar vein that we have tried in this compilation to follow indications of current research, but without espousing or attempting to document arguments for any particular hypotheses. A further authoritative comment on the prefaces as they finally emerged from the revision is found under the pen of Dom Antoine Dumas.¹⁷

ISSUES FOR TRANSLATIONS

Finally, in harmony with our more general presentation at the outset of this series, it must be said that not a few translations have failed to take accurate note of both the general and particular principles of the conciliar revision and of its spirit. Elements of petition have crept back into texts, or they have become flabby and prolix, or show a certain moralising tendency or have forgotten the need for a true lyricism. In some instances a policy seems to have been adopted of presenting a list of points without a sustained grammatical link between component phrases, with a resultant staccato or atomising effect. In others there is the hint (or more) of a type of historicising that ignores the import of the powerful word "Hodie" in the ancient texts – the preface not being a commemorative plaque to past events viewed solely under the aspect of human history, but an entry into the re-actualisation of salvific events in a mode that brings the Church across the threshold of God's eternal now.

MANNER OF PRESENTATION

Each preface has been assigned a distinctive number. These are found schematically reproduced in the accompanying table and appear at the head of the material treating each text. There follows the liturgical title in the form in which it is to be found in the body of the Missal. This is significant, since every text has a liturgical context and all the prefaces are intended for a particular range of celebrations or in some cases for a single celebration or type of celebration.

¹⁷ Antoine DUMAS, "Les Préfaces du nouveau missel", in *EL* 85 (1971), 16-28.

We give the full text of the preface minus the opening dialogue and the acclamation, but with the protocols, since without these the embolisms do not even make grammatical sense, and because too it is instructive to have the particular forms before one to facilitate comparison with the antecedent texts. For the protocols we have given the code number for our treatment of them in the Excursus.

After the text itself we note the page number of appearance in the *editio typica altera* of 1975. Our policy for the orations was to refer under the heading of liturgical antecedent to Père Bruylants' *Les Oraisons du Missel Romain*, but since the scope of that work did not extend to prefaces, we have made reference to the only considerable presentation of texts, Dom Edmond Moeller's *Corpus Praefationum*, citing the numbering of texts employed there.

Thereafter we follow our previous pattern in reproducing germane material under sections dedicated to antecedent texts, to the biblical context, and to patristic witnesses. Given that the preface is generally a somewhat more expansive genre, and that the revisers made considerable use of material selected from all three headings, it is only natural that quotations under each should be particularly numerous here.

Note that as a rule material is not given for the protocols, since these tend to be used in a variety of cases. Any relevant references are given in our Excursus.

Our hope is once again that the reader should above all find some help in resisting a banalised perception of what the texts actually say.

Liturgical antecedents

As to issues such as the resources consulted, the policies on citing and presenting texts, we have kept to what was previously established,¹⁸ with the minor variations recorded here.

The conciliar liturgical reform was realised within a context of progressive amelioration in the Roman liturgical books at least during the greater part of the preceding sixty years. This itself evidenced various stages, and these included the issuing of some prefaces for the use of the Council, a further one for the universal jubilee that concluded it, still others in a supplement of 1968 published in advance of the *editio typica*, others again in the revised ordines of the ritual and the pontifical, the promulgation of the *editio typica* itself, the concession

¹⁸ C. JOHNSON and A. WARD, *op. cit.*, p. 451.

of liturgical texts for the jubilee of 1974-75, and the promulgation of the *editio typica altera* in 1975. It did not seem necessary to reproduce all these recent redactions *in extenso*, except when variants occurred. On these latter the reader will consult Appendices I and II.

Interpreting the antecedents

While not wishing here to encroach upon a true liturgical hermeneutic, we make a few brief observations in order to alert the reader to certain features of the prefaces as revealed in the antecedent texts we have cited.

The work of revision adopted a conscious policy of forming new texts out of a mosaic of phrases from the liturgical tradition. Thus it is often the case that every single phrase in a text is drawn from some antecedent liturgical source. At first sight an examination of the texts offered for a given preface may excite some exasperation or even arouse disbelief that such an array of texts were consciously drawn upon. However a careful study will in our experience soon allay such doubts. It is almost possible on occasion to trace the building up of the new text step by step as the revisers settled on a basic model and then began to retouch and enrich it according to the principles devised. Not rarely a second text pressed into service contained an additional idea which merited retention, though the form of words was unsatisfactory. The result was the search for a third text able to yield a more suitable, characteristic or striking phrasing for that idea, and so on. The result could perhaps be compared to an "identikit" portrait, where different abstracted features are combined to produce a living resemblance.

The antecedent material thus involved is often of a somewhat different nature from that we have evidenced in the case of orations. Here often the interest is not in texts which maintain a characteristic identity of their own, but of extracted phrases without an independent existence. Accordingly, when the current Missal employs a text which is substantially to be identified with one found in the major liturgical monuments, we have, as in the case of orations, tried to give some indication of the representativeness of a modern text and the range of variants. When, however, the current preface is more radical compilation from multiple sources, we have aimed perforce rather at demonstrating a more generic dependence of the text as a whole upon the liturgical tradition. This is especially so since the building

up of the revised text was clearly not a mechanical exercise, but a creative process made possible by the revisers' grasp of the principles adopted, by their theological instincts and by a very extensive familiarity with the ancient texts. To go beyond what we have done in chasing up every expression would have occupied vastly more space and obscured the contribution of this modest work. The reader can have recourse to published concordances.

It should be said that a study of extant drafts of the work of revision suggests that, as was indeed only natural, a particular member of the *coetus* not rarely came across a text in one or other of a multiplicity of manuscripts or editions, saw its interest, and traced it back to a surer or more ancient text. It was the latter that then became the text of reference for discussion and further adaptation, unless special considerations intervened. Someone who had concerned himself in particular fashion with the "Gregorian" family, would know a text in the form it appeared there, while someone grappling with eighth century Gelasian manuscripts would be struck by a text as he found it there. The evidence is too fragmentary and the enterprise too distant from our purpose for us to pursue such questions. There are three partial exceptions, however. These concern some of the more obvious potential sources for quarrying by the revisers: the texts of the Supplements to the Gregorian sacramentary, those of the Ambrosian Missal, and those of the French diocesan liturgies of the 17th-19th centuries, chiefly the Paris Missal of 1738.

With the Supplements, we have followed our established practice, and any notable parallels are treated among the antecedents, even if the same text is found in earlier monuments of Roman type. As to Ambrosian texts, we have already emphasised that our interest here is with the Roman Rite and not with the ensemble of ancient liturgies and their complex interrelations, and not even directly with the other Latin liturgies of the West. However, given the close relations that have existed in several respects between the Roman Rite and that of Milan, it seemed that to omit any reference to the Ambrosian texts was almost tantamount to a conspiracy of silence. Accordingly, at the end of the section "liturgical antecedents" we give where applicable a very summary reference to two basic editions of Ambrosian material, the *Sacramentarium Bergomense* of Paredi, and the *Missale Ambrosianum* in its 1954 edition. This is without prejudice to the question of the direction of any historical dependence between the two Rites,

and — let it be again emphasised — is simply to help the user formulate an answer to the question 'Did the recent revisers take over an existing preface that they found readily at hand in the major monuments of the Ambrosian tradition?'

In the case of the French diocesan Missals, we have restricted ourselves largely to the 1738 Paris Missal, except where others deserved some particular notice, especially through their contribution to the French national Proper prior to the Council.¹⁹

The reader should note, finally, our intention in including some antecedents which from a rapid comparison with the current text reveal little or nothing in the way of close verbal parallels. The reason for these inclusions is that a study of the ensemble of antecedent texts involved reveals that the revisers tended if at all possible to retain elements discarded in one situation and to re-employ them elsewhere. Hence, a phrase or even a structure that had to be omitted in adapting a source text to the modern composition was used elsewhere and can be identified with reasonably certainty, even if the verbal parallels are not pronounced. Often, too, one text serves as a prompt to take up another and is then itself set aside. The bridge-text would often pass unnoticed were it not for the process that emerges as obvious from a broader study of the sum of texts involved.

Abbreviations employed for liturgical monuments

It may be helpful to the reader to note here that our intention as regards the critical editions in particular has been to follow established practice for the abbreviations used to refer to them. In some cases practice varies and we have had to opt for some form or other. This is so for the Veronese "sacramentary", to which Mohlberg, following Assemani, attempted to give a less tendentious title than the erroneous "Leonine". His praise-worthy lead has not always been followed, especially since the abbreviation "L" is convenient and distinctive. He made a similar attempt to establish a neutral title for the so-called Gelasian, and with even less success (naming his edition *Liber Sacramentorum Romanae Ecclesiae ordinis anni circuli*). We have followed him in so far as we have used the abbreviation 'Ver' for the 'Veronese'

¹⁹ See esp. influence of prefaces that had filtered through into the French national proper promulgated on the eve of the Council: Pierre JOUNEL, "Le Nouveau Propre de France", in LMD 72 (1962) 141-165.

and given serious attention to the possible employment of something similarly neutral for the 'Gelasianum Vetus' with a view to encouraging student-readers to move away from the psychological trap of the supposed authorships of the great Roman liturgical monuments. The alternatives encountered are, however, no improvement either in their clarity, implied support for dubious hypotheses, or practicality, and so with some hesitation and reluctance we have maintained our earlier choice (GeV).

Biblical context and Patristic witness

Biblical and patristic material is presented according to the methods and principles established in the first volume. However, as regards patristic sources, some qualifying remarks are in order. The preface, of its very nature, is a more expansively lyrical genre and thus gives greater scope for a particular density of theological content. In consequence, it need cause no surprise that the quantity of patristic texts which can be adduced as having certain similarities under one aspect or another to a given preface is greater than heretofore in this series.

In some cases research indicates that a section of one author's work was anciently adapted by another as the core of a preface. Such questions were beyond our scope here, and we must defer to the investigations of standard authors, leaving the reader to pursue his studies with their aid.

We would wish to echo our reminder from the general introduction that our interest here is broader than documenting hypotheses of authorship or parallels with particular authors in terms of grammar, idiom, or vocabulary. We are intent upon presenting an illustrative patristic context or witness to the theology of the prayer, which is necessarily inseparable at some points from its modes of expression. Research has concentrated largely on certain authors of acknowledged stature such as Leo or Gregory, the very ones that appear to have been heavily involved in the penning of liturgical texts. They were the major point of reference for the revisers, too. We feel it necessary to underline this latter point, since we have in the course of our researches been repeatedly surprised at the extent to which the writings of Leo and Gregory were foremost in the minds of those members of *Coetus XVIII*bis commissioned to contribute to the composition of new prefaces. Hence it is far from accidental that these authors feature in considerable degree here.

Concilia Teaching

In some instances, we have added a section for texts of the Second Vatican Council which seem to have served to shape the ideas behind the current preface. Unless otherwise stated, there is no intention to suggest that the conciliar texts were a direct literary source.

Principal Vocabulary

For the benefit of the student we have added a brief section under each preface in order to present in the dictionary form the vocabulary employed in the embolism in the order in which words occur. Terms occurring more than once in a preface have been printed only for the first occurrence.

It was not necessary for our intended purpose to reproduce words which take no inflexion. Hence the following words were omitted:

absque, ac, ante, apud, autem, coram, demum, denuo, donec, dum, enim, ergo, etiam, etsi, hic, iam, idem, ideo, igitur, illic, immo, inde, inter, ita, nam, ne, nec, non, nondum, nunc, post, potius, potissimum, prae, pro, propter, quoniam, quoque, sed, semper, sic, sicut, sine, super, tam, tamen, ubi, ubique, unde, usque, vel, vere.

Similarly a number of familiar and much repeated terms of various groupings were left out, including certain divine names: *Christus, Deus, Dominus, Iesus, Spiritus*; the proper names: *Maria, Ioannes, Ioseph, Lazarus*; the protocol terms *concedo, dignor, largior, tribuo, volo*, as predicated of God; and the constantly recurring adjectives *beatus, omnis, sanctus*.

All the terms listed above together with those actually found under each preface are arranged in alphabetical order in Index III. We hope that these features may help to highlight the consistency of vocabulary employed and provide a readier access to its riches.

RESOURCES CONSULTED

Let us simply note, in addition to what was said in our major introduction to the series, that for the prefaces, we were fortunate that the archival resources of the Congregation for Divine Worship provided somewhat fuller indications at least for the earlier stages

of the work of revision. Once again, too, we have drawn amply upon the papers of our late friend, Dom Henry Ashworth of Quarr. Finally, the starting point of our work on the prefaces has been, as before, the published work of our friend and colleague, Dom Antoine Dumas of Hautecombe.²⁰

All other information is drawn from published sources. The standard editions referred to by abbreviations have been indicated in full, but since we are compiling a working instrument and not a textbook or bibliographical compendium, we have not been able to cite in full each and every publication used.

BIBLIOGRAPHY

As already announced, in due course a comprehensive bibliography will be provided on both general and particular aspects. For the moment we have restricted ourselves to works which are of immediate concern to the section of material presented here as cited in the footnotes to this introduction and in table of abbreviations.

* * *

As already remarked concerning the first contribution in this series, this is a work undertaken in a spirit of service and aimed at meeting an immediate and urgent need, and undoubtedly leaves room for completion and improvement. While they are unable to enter into extended correspondence, the compilers would be happy to have the reactions and suggestions of all who make use of this material.

ANTHONY WARD, SM

CUTHBERT JOHNSON, OSB

²⁰ Antoine DUMAS, "Les Préfaces du nouveau missel", in *EL* 85 (1971) 16-28.

SIGLA

Sigla and abbreviations are in general as before.²¹ Note especially the following:

The sign "◻" indicates identity between texts apart from some minor orthographical variations or inversions of words through regard for *cursus*.

In some instances the sign "□" is used. It indicates that there is substantial identity between texts for the purposes of the present study, but that the variations go beyond minor orthographical changes or inversions of words through regard for *cursus*. This expedient is employed especially where texts other than the genre of preface are cited.

Identity of text (apart from variant concluding formulas) is indicated by an equals sign (=).

The plus sign (+) at the end of lines of the antecedent texts indicates that the current Missal has additional and not simply alternative wording.

The paragraph sign (§) to indicate that the words have been reordered in the current Missal with respect to the antecedent cited.

In the bracketed code after each title, we have used "Pr" (= "prefatio") irrespective of the terms used in a particular rite or manuscript or locality or at a particular period.

It should be noted that we have for close antecedents rendered in italics phrasing that does not correspond to the current text.

On rare occasions when the historical witness is more distant or represents a generic inspirational source, we have noted this and reversed the typographical presentations, as for biblical and patristic texts.

The sign (&) at the end of a line in the liturgical antecedents, or of the paragraph in biblical or patristic material, means that although the wording does not correspond sufficiently to merit distinction by use of italics or normal print as explained above, there is more resemblance than this distinction of typeface can express. An instance would be where among the liturgical antecedents a word found in the current preface is found also in the antecedent but in a different grammatical form, or in the biblical and patristic material where a word is found which is synonymous with the term used in the current preface.

²¹ C. JOHNSON and A. WARD, *op. cit.*, p. 458.

ABBREVIATIONS

Types of euchological text:

C	Collecta
BS	Benedictio sollemnis
OB	Oratio benedictionis
Or	Oratio (of type other than specified)
PC	Oratio post communionem
Pr	Praefatio
SO	Oratio super oblata
SP	Oratio super populum

Elements within liturgical texts:

Ds	Deus
Dne	Domine
o.	omnipotens
qs	quaesumus
s.	sempiternae

Editions of liturgical texts:

Alc	The Masses of Alcuin supplementary to the Gregorian sacramentary, edited in Jean Deshusses, <i>Le Sacramentaire Grégorien</i> , t. 2, Fribourg, 1979.
Ang	P. Cagin, <i>Le sacramentaire gélasien d'Angoulême</i> , Angoulême, 1919. = [B.N. Paris, lat. 816] A new edition to be published by Brepols is being prepared by P. Saint-Roch.
Berg	Angelo Paredi (ed.), <i>Sacramentarium Bergomense</i> , Edizioni Monumenta Bergomensia, Bergamo, 1962.
Berg Maur	Fragment from Benedictine monastery of S. Maurizio Maggiore, Milan, edited as "Fragmentum Sancti Mauricii" in Paredi, A. <i>Sacramentarium Bergomense</i> , pages 367-378, and also in Rizzi, Basilio, "Il Frammento di San Maurizio", <i>Ecclesia Orans</i> III (1986) 147-180, 225-262.

- Bruy Placide Bruylants, *Les Oraisons du Missel Romain*, Abbaye du Mont César, Louvain, 1952.
A reference in the form "Bruy 865" refers to the numbering of individual prayers of the former Missal as found in Vol. II of this work.
- Fulda Gregor Richter, Albert Schoenfelder, *Sacramentarium Fuldense saeculi X*, Fulda 1912, reprinted as Henry Bradshaw Society, volume 101, 1980.
= [Universitätsbibliothek Göttingen, Cod. Theol. 231]
- Gall Vet Leo Cunibert Mohlberg, (ed.), *Missale Gallicanum Vetus*, Rome, 1958.
= [Cod. Vat. Palat. Lat. 493]
- Gell Antoine Dumas, *Liber Sacramentorum Gellonensis*, Brepols, Turnhout, 1981.
= [B.N. Paris, lat. 12048]
- GeV Leo Cunibert Mohlberg, Leo Eizenhoefer, Petrus Siffrin (edd.), *Liber Sacramentorum Romanae Aecclesiae ordinis anni circuli*, Rome, 1960.
= [Vat. Reg. 316] = the so-called Gelasian sacramentary, or Gelasianum Vetus
- Gothicum Leo Cunibert Mohlberg (ed.), *Missale Gothicum*, Rome, 1961.
= [Vat. Reg. 317]
- Had The Gregorian sacramentary known as the Hadrianum, edited Jean Deshusses, *Le Sacramentaire Grégorien*, t. 1, Fribourg, 1971.
= [Cambrai 164]
- LMS M. Férotin (ed.), *Liber Mozarabicus Sacramentorum*, Paris, 1912.
- MA The edition of the Ambrosian Missal reformed in accordance with the decrees of the Second Vatican Council, confirmed by the Congregation for Divine Worship in 1974, promulgated by the Archbishop of Milan in 1976 and published in a first Latin edition, incorporating some modifications, in 1981. Its full title is:
Missale Ambrosianum iuxta ritum sanctae ecclesiae Mediolanensis, ex decreto sacrosancti oecumenici Concilii Vaticani II instauratum, auctoritate Ioannis Colombo, sanctae Romanae ecclesiae presbyteri Cardinalis Archiepiscopi Mediolanensis promulgatum, Mediolani 1981.
- MA* The editions of the Ambrosian Missal between 1902 and 1965. We have used especially the edition of 1954, to which our indications of pages refer. The full title of the edition is:

- Missale Ambrosianum iuxta ritum sanctae ecclesiae Mediolanensis, editio quinta post typicam*, Daverio, Mediolani 1954.
- ML *Missale sanctae lugdunensis Ecclesiae, primae Galliarum sedis*, 1771.
- Moeller Edmond Moeller, *Corpus Praefationum*, Brepols, Turnholti, 1981 (= CCSL 161). Reference is to his numbering of the corpus of prefaces.
- MP *Missale Parisiense*, 1738.
- MR The editions of the Roman Missal reformed by order of the Second Vatican Council and promulgated as *editiones typicae* from 1969 onwards. References in this work are generally in the form "MR p. 183" and refer to page numbers (p.) in the *editio typica altera* of 1975. A reference with a bare number in the form "MR 183" refers, as explained in the introduction to the first contribution in the present series, to our enumeration scheme of the orations of the *editio typica altera* of 1975:
Missale Romanum ex decreto sacrosancti oecumenici Concilii Vaticani II instauratum auctoritate Pauli PP. VI promulgatum, editio typica altera. Typis Polyglottis Vaticanis, 1975.
- MR 1969 *Missale Romanum ex decreto sacrosancti oecumenici Concilii Vaticani II instauratum auctoritate Pauli PP. VI promulgatum, editio typica: Ordo Missae*, Typis Polyglottis Vaticanis, 1969.
- MR* The editions of the Roman Missal between 1570 and 1968.
- MR* OHS *Ordo Hebdomadae Sanctae Instauratus*, Typis Polyglottis Vaticanis 1955 [by decree of the Sacred Congregation of Rites, 16 Nov 1955].
- MR* PEP *Praefationes et Praefationes*, Typis Polyglottis Vaticanis, 1968 [by decree of the Sacred Congregation of Rites, 23 May 1968].
- Pad The Gregorian sacramentary known as the Paduense, edited in Jean Deshusses, *Le Sacramentaire Grégorien*, t. 1, Fribourg, 1971.
- PR* The editions of the Roman Pontifical between 1596 and 1965.
- PR The editions of the Roman Pontifical reformed by order of the Second Vatican Council and promulgated as *editiones typicae* from 1968 onwards. References in this work are generally in the form "PR 1971", the date being that of promulgation of the individual Ordo, of which the precise title then follows. The umbrella title of the Ritual is:

- Pontificale Romanum ex decreto sacrosancti oecumenici Concilii Vaticani II instauratum auctoritate Pauli PP. VI promulgatum, editio typica*, Typis Polyglottis Vaticanis.
- Rotulus The fragmentary manuscript known as the Rotulus of Ravenna, edited with double enumeration in appendix I of Leo Cunibert Mohlberg, Leo Eizenhoefer, Petrus Siffrin, *Sacramentarium Veronense*, Rome, 1956, pp. 173-178.
- RR* The editions of the Roman Ritual between 1614 and 1965.
- RR The editions of the Roman Ritual reformed by order of the Second Vatican Council and promulgated as *editiones typicae* from 1968 onwards. References in this work are generally in the form "RR 1971", the date being that of promulgation of the individual Ordo, of which the precise title then follows. The umbrella title of the Ritual is:
Rituale Romanum ex decreto sacrosancti oecumenici Concilii Vaticani II instauratum auctoritate Pauli PP. VI promulgatum, editio typica, Typis Polyglottis Vaticanis.
- San Gall Mohlberg, Kunibert (ed.) *Das fränkische Sacramentarium Gelasianum in alamannischer Überlieferung*, Aschendorff, Münster 1918.
[= Codex Sangall. n. 348]
- Sup The Supplement to the Gregorian sacramentary, edited as the Supplementum Anianense in Jean Deshusses, *Le Sacramentaire Grégorien*, t. 1, Fribourg, 1971.
- Traditio apostolica The Traditio Apostolica of Hippolytus, edited in: B. Botte, *La Tradition apostolique de saint Hippolyte. Essai de reconstruction*, Aschendorff, Münster i. Westf., 1963 (= Liturgiewissenschaftl. Quellen und Forschungen 39) 10-17.
- Trent The Sacramentary of Trent partly edited in Jean Deshusses, *Le Sacramentaire Grégorien*, t. 2, Fribourg 1979, pp. 343-355. Reference to enumeration of texts there.
= [Trento, Castel del Buon Consiglio]
- Ver Leo Cunibert Mohlberg, Leo Eizenhoefer, Petrus Siffrin, *Sacramentarium Veronense*, Rome, 1956.
= [Verona, Bibl. Cap. 85] = the so-called Leonine or Veronese sacramentary.

Books of Sacred Scripture:

- Abd Liber Abdiae prophetae
Act Actus Apostolorum
Ag Liber Aggaei prophetae
Am Liber Amos prophetae
Ap Apocalypsis beati Ioannis apostoli

Bar	Liber Baruch prophetae
Cant	Canticum canticorum
1 et 2 Chr	Libri I et II Chronicorum (= I et II Paralipomenon)
Col	Epistola beati Pauli apostoli ad Colossenses
1 et 2 Cor	Epistolae I et II beati Pauli apostoli ad Corinthios
Dan	Liber Danielis prophetae
Deut	Liber Deuteronomii
Eph	Epistola beati Pauli apostoli ad Ephesios
Esd	Liber Esdrae (= I Esdrae)
Est	Liber Esther
Ex	Liber Exodus
Ez	Liber Ezechielis prophetae
Gal	Epistola beati Pauli apostoli ad Galatas
Gen	Liber Genesis
Hab	Liber Habacuc prophetae
Heb	Epistola ad Hebraeos
Iac	Epistola beati Iacobi apostoli
Ier	Liber Ieremiae prophetae
Io	Evangelium secundum Ioannem
1, 2 et 3 Io	Epistolae I, II et III beati Ioannis apostoli
Iob	Liber Iob
Ioel	Liber Ioelis prophetae
Ion	Liber Ionae prophetae
Ios	Liber Iosue
Is	Liber Isaiae prophetae
Iud	Epistola beati Iudae apostoli
Iudic	Liber Iudicum
Iudt	Liber Iudith
Lam	Lamentationes (= Threni)
Lc	Evangelium secundum Lucam
Lev	Liber Leviticus
1 et 2 Mac	Libri I et II Machabaeorum
Mal	Liber Malachiae prophetae
Mc	Evangelium secundum Marcum
Mic	Liber Michaeae prophetae
Mt	Evangelium secundum Matthaeum
Nah	Liber Nahum prophetae
Neh	Liber Nehemiae (= II Esdrae)
Num	Liber Numeri
Os	Liber Osee prophetae
1 et 2 Pet	Epistolae I et II beati Petri apostoli
Phil	Epistola beati Pauli apostoli ad Philippenses
Phm	Epistola beati Pauli apostoli ad Philemonem

Prov	Liber Proverbiorum
Ps	Liber Psalmorum
Qoh	Liber Qohelet (= Ecclesiastes)
1 et 2 Reg	Libri I et II Regum (= III et IV Regum)
Rom	Epistola beati Pauli apostoli ad Romanos
Rut	Liber Ruth
1 et 2 Sam	Libri I et II Samuelis (= I et II Regum)
Sap	Liber Sapientiae
Sir	Liber Siracidae (Ben Sira = Ecclesiasticus)
Soph	Liber Sophoniae prophetae
1 et 2 Th	Epistolae I et II beati Pauli apostoli ad Thessalonicenses
1 et 2 Tim	Epistolae I et II beati Pauli apostoli ad Timotheum
Tit	Epistola beati Pauli apostoli ad Titum
Tob	Liber Tobiae
Zac	Liber Zachariae prophetae

Patristic and papal writings:

AAS	Acta Apostolicae Sedis (Typis Polyglottis Vaticanis)
CCSL	Corpus Christianorum, Series Latina (Brepols, Tornhouti)
CSEL	Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum (Vindobonae)
MGH	Monumenta Germaniae Historica (Hannoverae)
PL	Patrologia Latina
PLS	Patrologiae Latinae Supplementum
RBén	Révue Bénédictine (Maredsous)
SC	Sources chrétiennes (Le Cerf, Paris)

LIST OF PREFACES

- Pr 1 Praefatio I de Adventu
De duobus adventibus Christi
- Pr 2 Praefatio II de Adventu
De duplici expectatione Christi
- Pr 3 Praefatio I de Nativitate Domini
De Christo luce
- Pr 4 Praefatio II de Nativitate Domini
De restauratione universa in Incarnatione
- Pr 5 Praefatio III de Nativitate Domini
De commercio in Incarnatione Verbi
- Pr 6 Praefatio de Epiphania Domini
De Christo lumine gentium
- Pr 7 In Baptismate Domini, Praefatio
- Pr 8 Praefatio I de Quadragesima
De spiritali significatione Quadragesimae
- Pr 9 Praefatio II de Quadragesima
De spiritali paenitentia
- Pr 10 Praefatio III de Quadragesima
De fructibus abstinentiae
- Pr 11 Praefatio IV de Quadragesima
De fructibus ieiunii
- Pr 12 Dominica I Quadragesimae, Praefatio
De tentatione Domini
- Pr 13 Dominica II Quadragesimae, Praefatio
De transfiguratione Domini
- Pr 14 Dominica II Quadragesimae, Praefatio
De Samaritana
- Pr 15 Dominica IV Quadragesimae, Praefatio
[*De caeco nato*]
- Pr 16 Dominica V Quadragesimae, Praefatio
De Lazaro
- Pr 17 Praefatio I de Passione Domini
De virtute Crucis

- Pr 18 Praefatio II de Passione Domini
De victoria Passionis
- Pr 19 Dominica in Palmis de Passione Domini, Praefatio
- Pr 20 Feria V Hebdomadae Sanctae, Ad Missam chrismatis, Praefatio
De sacerdotio Christi et de ministerio sacerdotum
- Pr 21 Praefatio Paschalis I
De mysterio paschali
- Pr 22 Praefatio Paschalis II
De vita nova in Christo
- Pr 23 Praefatio Paschalis III
De Christo vivente et semper interpellante pro nobis
- Pr 24 Praefatio Paschalis IV
De restauratione universi per mysterium paschale
- Pr 25 Praefatio Paschalis V
De Christo sacerdote et victima
- Pr 26 Praefatio I de Ascensione Domini
De mysterio Ascensionis
- Pr 27 Praefatio II de Ascensione Domini
De mysterio Ascensionis
- Pr 28 Dominica Pentecostes, Praefatio
De mysterio Pentecostes
- Pr 29 Praefatio I de Dominicis « per annum »
De mysterio paschali et de populo Dei
- Pr 30 Praefatio II de Dominicis « per annum »
De mysterio salutis
- Pr 31 Praefatio III de Dominicis « per annum »
De salvatione hominis per hominem
- Pr 32 Praefatio IV de Dominicis « per annum »
De historia salutis
- Pr 33 Praefatio V de Dominicis « per annum »
De creatione
- Pr 34 Praefatio VI de Dominicis « per annum »
De pignore aeterni Paschatis
- Pr 35 Praefatio VII de Dominicis « per annum »
De salute per oboedientiam Christi
- Pr 36 Praefatio VIII de Dominicis « per annum »
De Ecclesia adunata ex unitate Trinitatis
- Pr 37 Praefatio Communis I
De universali restauratione in Christo

- Pr 38 Praefatio Communis II
De salute per Christum
- Pr 39 Praefatio Communis III
Laudes Deo pro creatione et reformatione hominis
- Pr 40 Praefatio Communis IV
De laude, dono Dei
- Pr 41 Praefatio Communis V
Proclamatio mysterii Christi
- Pr 42 Praefatio Communis VI (= Prex eucharistica II)
De mysterio salutis in Christo
- Pr 43 Dominica I post Pentecosten:
Sanctissimae Trinitatis Sollemnitatis, Praefatio
- Pr 44 In Presentatione Domini, Praefatio
De mysterio Praesentationis Domini
- Pr 45 In Annuntiatione Domini, Praefatio
De mysterio Incarnationis
- Pr 46 Sacratissimi Cordis Iesu Sollemnitatis, Praefatio
De immensa caritate Christi
- Pr 47 In Transfiguratione Domini, Praefatio
De mysterio Transfigurationis
- Pr 48 In Exaltatione sanctae Crucis, Praefatio
De victoria crucis gloriosae
- Pr 49 Dominica ultima « per annum »
Domini Nostri Iesu Christi Universorum Regis, Sollemnitatis, Praefatio
De Christo universorum Rege
- Pr 50 Praefatio I de sanctissima Eucharistia
De sacrificio et de sacramento Christi
- Pr 51 Praefatio II de sanctissima Eucharistia
De fructibus Sanctissimae Eucharistiae
- Pr 52 Commune Dedicationis Ecclesiae, In Anniversario Dedicationis,
De mysterio templi Dei quod est ecclesia
A. In ipsa Ecclesia dedicata, Praefatio
- Pr 53 Commune Dedicationis Ecclesiae, in Anniversario Dedicationis,
B. Extra ipsam Ecclesiam dedicatam, Praefatio
= Missae Rituales, VIII. In Die Dedicationis,
1. In Dedicatione Ecclesiae.
Quando iam de more sacra celebrantur in ecclesia [...], Praefatio
De mysterio Ecclesiae, quae est sponsa Christi templumque Spiritus

- Pr 54 Missae Rituales, VIII. In die Dedicacionis,
1. In Dedicacione Ecclesiae, Praefatio
De mysterio templi Dei
- Pr 55 Missae Rituales, VIII. In die Dedicacionis,
2. In Dedicacione Altaris, Praefatio
Altare ipse est Christus
- Pr 56 Missae Votivae, 7. De Spiritu Sancto, A. Praefatio I de Spiritu Sancto
De missione Spiritus a Domino in Ecclesiam
- Pr 57 Missae Votivae, 7. De Spiritu Sancto, B. Praefatio II de Spiritu Sancto
De actione Spiritus in Ecclesia
- Pr 58 Praefatio I de Beata Maria Virgine
De maternitate Beatae Mariae Virginis
- Pr 59 Praefatio II de Beata Maria Virgine
Ecclesia, verbis Mariae, laudes Deo persolvit
- Pr 60 In Assumptione Beatae Mariae Virginis, Praefatio
De gloria Mariae assumptae
- Pr 61 In Conceptione Immaculata Beatae Mariae Virginis, Praefatio
De mysterio Mariae et Ecclesiae
- Pr 62 Missae votivae, 8. de Beata Maria Virgine,
B. de Beata Maria, Ecclesiae Matre, Praefatio
De Maria, forma et matre Ecclesiae
- Pr 63 Praefatio de Angelis
De gloria Dei per Angelos
- Pr 64 In Nativitate S. Ioannis Baptistae, Praefatio
= In Passione S. Ioannis Baptistae, Praefatio
De missione Praecursoris
- Pr 65 Praefatio de S. Ioseph, Sponso BMV
De missione Sancti Ioseph
- Pr 66 Sanctorum Petri et Pauli, Apostolorum, Sollemnitas, Praefatio
De duplici missione Petri et Pauli in Ecclesia
- Pr 67 Praefatio I de Apostolis
De Apostolis pastoribus Populi Dei
- Pr 68 Praefatio II de Apostolis
De apostolico fundamento et testimonio
- Pr 69 Praefatio I de Sanctis
De gloria Sanctorum
- Pr 70 Praefatio II de Sanctis
De actione Sanctorum

- Pr 71 Praefatio de Sanctis Martyribus
De signo et exemplo martyrii
- Pr 72 Praefatio de Sanctis Pastoribus
De praesentia sanctorum Pastorum in Ecclesia
- Pr 73 Praefatio de Sanctis Virginibus et Religiosis
De signo vitae Deo consecratae
- Pr 74 Omnium Sanctorum Sollemnitatis, Praefatio
De gloria matris nostrae Ierusalem
- Pr 75 Missae rituales, IV. Pro Sponsis,
1. In Celebratione Matrimonii, A, Praefatio
De dignitate foederis nuptiarum
- Pr 76 Missae rituales, IV. Pro Sponsis,
1. In Celebratione Matrimonii, B, Praefatio
De magno sacramento matrimonii
- Pr 77 Missae rituales, IV. Pro Sponsis,
1. In Celebratione Matrimonii, C, Praefatio
De matrimonio ut signum divinae caritatis
- Pr 78 Missae rituales, VII. In Professione religiosa,
2. In die professionis perpetuae, Praefatio
De vita religiosa ut servitium Dei per Christi imitationem
- Pr 79 Praefatio I de Defunctis
De spe resurrectionis in Christo
- Pr 80 Praefatio II de Defunctis
Christus mortuus est pro vita nostra
- Pr 81 Praefatio III de Defunctis
Christus, salus et vita
- Pr 82 Praefatio IV de Defunctis
De vita terrena ad gloriam caelestem
- Pr 83 Praefatio V de Defunctis
De resurrectione nostra per victoriam Christi
- Pr 84 Missae et orationes ad diversa
13. Pro unitate christianorum, Praefatio
De unitate Corporis Christi, quod est Ecclesia

Pr 1

PRAEFATIO I DE ADVENTU

De duobus adventibus Christi

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:
 per Christum Dominum nostrum.

Qui, primo adventu in humilitate carnis assumptae,
 dispositionis antiquae munus implevit,
 nobisque salutis perpetuae tramitem reseravit:
 ut, cum secundo venerit in suae gloria maiestatis,
 manifesto demum munere capiamus,
 quod vigilantes nunc audemus exspectare promissum.

Et ideo cum Angelis et Archangelis,
 cum Thronis et Dominationibus,
 cumque omni militia caelestis exercitus,
 hymnum gloriae tuae canimus,
 sine fine dicentes:

⊕ MR p. 393; Moeller 1173.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

- = MR* PEP: (p. 15) Praefatio de Adventu I (Pr)
- = MR 1969: (p. 87) Praefatio de Adventu I (Pr)
- = MR 1970: (p. 393) Praefatio de Adventu I (Pr)

⊕ Sup 1745: Benedictio in Purificatione sanctae Mariae (BS):

*Omnipotens sempiternae Deus,
 qui Unigenitum suum hodierna die
 in assumpta carne in templo voluit presentari,
 benedictionis suae vos munere fultos,
 bonis operibus faciat exornari. Amen [...]*

⊗ Ver 184: VIII, VI. [Preces in Ascensa Domini]. Item alia (Pr):

⊙ GeV 583: I, LXIII. [Preces in Ascensa Domini]. Item alia (Pr)
Missa (Pr)

□ Berg 673: Missa in Vigilia Ascensionis Domini (Pr)

Vere dignum:

*in hac die, quo Iesus Christus Filius tuus, Dominus noster
divini consummato fine mysterii
dispositionis antiquae munus explevit, &
ut scilicet et diabolus caelestis operis inimicus
per hominem quem subiugaret elideret,
et humanum reduceret ad superna dona substantiae. &
Per.*

⊗ Ver 179: VIII, III. [Preces in Ascensa Domini]. Item alia (Pr):

Vere dignum:

*teque suppliciter exorare,
ut mentibus nostris tua inspiratione concedas,
quo redemptor noster conscendit attolli:
ut secundo mediatoris adventu manifesto munere capiamus, +
quod nunc audemus sperare promissum: +
per hunc eundem Iesum Christum Dominum nostrum
per quem te laudant angeli.*

⊗ Ver 171: VIII, I. [Preces in Ascensa Domini] (C):

*Exaudi nos, misericors Deus, et da mentibus nostris,
quo redemptor noster, conscendit attolli;
ut secundo mediatoris adventu manifesto munere capiamus, +
quod nunc audemus sperare promissum: +
Per.*

⊙ Recent Ambrosian parallel: MA* p. 299 (Berg 673).

BIBLICAL CONTEXT:

Mt 19, 28:

Cum sederit Filius hominis in sede maiestatis eius [...]

Mt 24, 30:

Et tunc parebit signum Filii hominis in caelo et tunc plangent omnes tribus terrae et videbunt Filium hominis *venientem* in nubibus caeli cum virtute multa et *maiestate*.

Mt 25, 31:

Cum autem *venerit* Filius hominis in *maiestate* sua, et omnes angeli cum eo, tunc sedebit super sedem *maiestatis* suae [...]

Lc 9, 26:

Nam qui me erubuerit, et meos sermones, hunc Filius hominis erubescet cum *venerit in maiestate* sua [...]

Lc 12, 35-36:

Sint lumbi vestri praecincti, et lucernae ardentes in manibus vestris. Et vos similes hominibus *expectantibus* dominum suum quando revertatur a nuptiis, ut, cum *venierit*, et pulsaverit, confestim aperiant ei. Beati servi illi, quos cum *venierit* Dominus, invenerit *vigilantes*.

Lc 21, 27:

Et tunc videbunt Filium hominis *venientem* in nube cum potestate magna et *maiestate*.

Act 1, 10-11:

Hic Iesus, qui assumptus est a vobis in caelum, sic *veniet* quemadmodum vidistis eum euntem in caelum.

Act 4, 11-12:

[Petrus dixit ad eos:] Hic est lapis qui reprobatus est a vobis aedificantibus, qui factus est in caput anguli; et non est in alio aliquo *salus*: nec enim aliud nomen est sub caelo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri.

Rom 8, 19-21:

Nam *expectatio* creaturae revelationem filiorum Dei *expectat*. Vanitati enim creatura subiecta est non volens, sed propter eum qui subiecit eam in spe; quia et ipsa creatura liberabitur a servitute corruptionis, in libertatem *gloriae* filiorum Dei.

2 Cor 8, 9:

Scitis enim gratiam Domini nostri Iesu Christi, quoniam propter vos egenus factus est, cum esset dives, ut illius inopia vos divites essetis.

1 Cor 15, 23-24:

Unusquisque autem in suo ordine: primitiae Christus, deinde ii qui sunt Christi, qui in *adventu* eius crediderunt. Deinde finis, cum tradiderit regnum Deo et Patri, cum evacuaverit omnem principatum et potestatem et virtutem.

Col 1, 26-27:

Mysterium quod absconditum fuit a saeculis et generationibus, nunc autem *manifestatum* est sanctis eius, quibus voluit Deus notas facere divitias *gloriae* sacramenti huius in gentibus, quod est Christus, in vobis spes *gloriae*.

Eph 3, 8-9:

Mihi omnium sanctorum minimo data est gratia haec in gentibus evangelizare investigabiles divitias Christi et illuminare omnes quae sit dispensatio sacramenti absconditi a saeculis in Deo, qui omnia creavit.

Phil 2, 5-8:

Hoc enim sentite in vobis, quod et in Christo Iesu, qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo. Sed semetipsum

exinanivit, formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, et habitu inventus ut homo. *Humiliavit* semetipsum factus oboediens usque ad mortem, mortem autem crucis.

Phil 3, 20-21:

Nostra autem conversatio in caelis est, unde etiam Salvatorem exspectamus dominum nostrum Iesum Christum, qui reformabit corpus *humilitatis* nostrae configuratum corpori claritatis suae, secundum operationem qua etiam possit subicere sibi omnia. &

2 Pet 3, 13:

Novos vero caelos et novam terram secundum promissa ipsius *exspectamus*, in quibus iustitia habitat.

Apoc 1, 5-7:

Et a Iesu Christo, qui est testis fidelis, primogenitus mortuorum et princeps regum terrae, qui dilexit nos et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo, et fecit nos regnum et sacerdotes Deo et Patri suo: ipsi *gloria* et imperium in saecula saeculorum. Amen. Ecce *venit* cum nubibus et videbit eum omnis oculus, et qui eum pupugerunt; et plangent se super eum omnes tribus terrae. Etiam. Amen.

PATRISTIC WITNESS:

Liber Mozarabicus Sacramentorum, 29: IV. Missa in Quarto Domenico de Adventu Domini. Alia [oratio]:

Deus, qui Unigenitum tuum pro nobis in *carne venturum* ac de Virgine nasciturum propheticis vocibus promisisti et in novissimis temporibus quae promiseras adimplesti, praesta quaesumus, ut qui eum iam *venisse* mundumque redimisse credimus, fatemur et praedicamus rursusque *venturum* ad iudicium speramus eius praesentiam cum *venerit* sine confusione cernamus.

Victorinus Petoviensis, In Apoc. I, 1 (PLS 1, 105):

Ecce venit cum nubibus et videbunt eum omnes populi. Qui primo in suscepto homine venit occultus, post paulum in *maiestate* et *gloria* *veniet* ad iudicandum *manifestus*.

Hieronumys (?) , Homilia (PLS 2, 285):

Duos *adventus* Domini et salvatoris nostri omnia prophetarum volumina et evangeliorum fides testatur. Quod *primo in humilitate venerat*, et iterum erit *venturus in maiestate* et *gloria* iudicaturus vivos et mortuos. Et redditurus unicuique secundum opera sua.

Ambrosius, Apologia David I, 17, 80 (PL 14, 882B):

«Holocausta etiam pro peccato non postulasti; tunc dixi: ecce *venio*» (Ps 39, 7-8), id est, non rapinam arbitratus esse me aequalem Deo, *venio* formam servi accipiens, *venio* in specie susceptionis humanae, in veritate crucis, mortis *humilitate* oboedientiam probaturus, ut inoboedientia deleatur.

Ambrosius, Expl. in Ps. 36, 16 (CSEL 64, 82):

Cum autem sibi subiecerit omnia, cum intraverit plenitudo gentium, et *salvus* factus fuerit omnis Israel, et toto orbe unum fuerit corpus in Christo, tunc erit et ipse subiectus, munus suum Deo Patri offerens et quasi princeps omnium sacerdotum et caelestibus compos altaribus ut sit sacrificium fides omnium.

Fulgentius Ruspensis, Ep. 14, 36 (PL 65, 425):

Mysterium Dominicae Incarnationis ostenditur, quo Dei Filius, cum in forma Dei esset, semetipsum exinanivit, formam servi accipiens; secundum quam se *humiliavit*, factus oboediens usque ad mortem [...] nec tamen alia est exinanitio quam formae servilis acceptio.

Leo Magnus, Sermo 72, 4 (PL 54, 392C):

Si magnae, inquit, pietatis sacramentum intelligitis, et quod pro *salute* humani generis unigenitus Dei Filius gessit advertitis, hoc sentite in vobis quod et in Christo Iesu, cuius *humilitas* nulli aspernanda divitum, nulli est erubescenda nobilium. Nec enim in tantum provehi potest quaelibet felicitas humana fastigium, ut aestimet sibi pudendum quod manens Deus in forma Dei formam servi suscipere non est arbitratus indignum.

Leo Magnus, Sermo 58, 3 (PL 54, 333B):

At Iesus consilii sui certus, et in opere paternae *dispositionis* intrepidus, vetus Testamentum consummabat, et novum Pascha condebat.

Leo Magnus, Sermo 58, 4 (PL 54, 335A):

Quod facis, inquit, fac citius. Vox haec non iubentis est, sed silentis, nec trepidi, sed parati: qui habens omnium temporum potestatem ostendit se et moram non facere traditori, et sic ad redemptionem mundi paternam exequi voluntatem, ut facinus quod a persequentibus parabatur nec impelleret, nec timeret. In *salvandis* enim omnibus per crucem Christi communis erat voluntas Patris et Filii, commune consilium; nec ulla peterat ratione turbari quod ante aeterna saecula et misericorditer erat *dispositum*, et incommutabiliter praefinitum. Qui ergo verum, dilectissimi, totumque hominem *assumpsit*, veros et corporis sensus et animi suscepit affectus.

Leo Magnus, Sermo 60, 1 (PL 54, 312-313):

Sacramentum, dilectissimi, Dominicae passionis in *salutem* humani generis ante tempora aeterna *dispositum*, et per multas significationes omnibus retro saeculis nuntiatum, non adhuc *expectamus manifestandum*, sed iam adoramus impletum.

Leo Magnus, Ep. 28, 2 (PL 54, 759A):

Quae nativitas temporalis illi nativitati divinae et sempiternae nihil minuit, nihil contulit, sed totam se reparando homini, qui erat deceptus, impendit; ut et mortem vinceret, et diabolus, qui mortis habebat imperium, sua virtute destrueret. Non enim superare possemus peccati et mortis auctorem,

nisi naturam nostram ille *susciperet*, et suam faceret, quem nec peccatum contaminare, nec mors potuit detinere. Conceptus quippe est de Spiritu sancto intra uterum matris Virginis, quae illum ita salva virginitate edidit, quemadmodum salva virginitate concepit.

Petrus Chrysologus, Sermo 156 (PL 52, 613C):

Vere sicut dixit Apostolus: « Cum esset dives, pauper factus est »; cum esset in deitate sua dives, nostra fit pauper in *carne*.

PRINCIPAL VOCABULARY:

primus adventus humilitas caro assumo dispositio antiquus munus impleo
salus perpetuus trames resero secundus venio gloria maiestas manifestus
demum capio vigilo audeo exspecto promissus.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

When he humbled himself to come among us as a man, he fulfilled the plan you formed long ago and opened for us the way to salvation. Now we watch for the day, hoping that the salvation promised us will be ours when Christ our Lord will come again in his glory.

And so, with all the choirs of angels in heaven we proclaim your glory and join in their unending hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

Car il est déjà venu, en prenant la condition des hommes, pour accomplir l'éternel dessein de ton amour et nous ouvrir le chemin du salut; il viendra de nouveau, revêtu de sa gloire, afin que nous possédions dans la pleine lumière les biens que tu nous as promis et que nous attendons en veillant dans la foi.

C'est pourquoi, avec les anges et les archanges, avec les puissances d'en haut et tous les esprits bienheureux, nous chantons l'hymne de ta gloire et sans fin nous proclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Al suo primo avvento nell'umiltà della nostra natura umana egli portò a compimento la promessa antica, e ci aprì la via dell'eterna salvezza. Verrà di nuovo nello splendore della gloria, e ci chiamerà a possedere il regno promesso che ora osiamo sperare vigilanti nell'attesa.

E noi, uniti agli Angeli e alla moltitudine dei Cori celesti, cantiamo con gioia l'inno della tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Quien al venir por vez primera en al humildad de nuestra carne, realizó el plan de redención trazado desde antiguo y nos abrió el camino de la salvación; para que cuando venga de nuevo en la majestad de su gloria, revelando así la plenitud de su obra, podamos recibir los bienes prometidos que ahora, en vigilante espera, confiamos alcanzar.

Por eso, con los ángeles y arcángeles y con todos los coros celestiales, cantamos sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, é nosso dever e salvação dar-vos graças, louvar-vos e bendizer-vos continuamente, Deus eterno e todo-poderoso, por Jesus Cristo, Senhor nosso.

Revestido da nossa fragilidade ele veio a primeira vez para realizar seu eterno plano de amor e abrir-nos o caminho da salvação. Revestido da sua glória, ele virá uma segunda vez, para conceder-nos em plenitude os bens outrora prometidos e que hoje vigilantes esperamos.

Por isso, agora e pelos séculos, com toda a multidão dos Anjos, vos celebramos com fervor, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, allmächtiger Vater, zu danken durch unseren Herrn Jesus Christus.

Denn in seinem ersten Kommen hat er sich entäußert und ist Mensch geworden. So hat er die alte Verheißung erfüllt und den Weg des Heiles erschlossen.

Wenn er wiederkommt im Glanz seiner Herrlichkeit, werden wir sichtbar empfangen, was wir jetzt mit wachem Herzen gläubig erwarten.

Darum preisen wir dich mit allen Engeln und Heiligen und singen vereint mit ihnen das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 2

PRAEFATIO II DE ADVENTU

De duplici expectatione Christi

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
 per Christum Dominum nostrum.

Quem praedixerunt cunctorum praeconia prophetarum,
 Virgo Mater ineffabili dilectione sustinuit,
 Ioannes cecinit affuturum et adesse monstravit.

Qui suae nativitatis mysterium
 tribuit nos praevenire gaudentes,
 ut et in oratione pervigiles
 et in suis inveniat laudibus exsultantes.

Et ideo cum Angelis et Archangelis,
 cum Thronis et Dominationibus,
 cumque omni militia caelestis exercitus,
 hymnum gloriae tuae canimus,
 sine fine dicentes:

⊙ MR p. 394; Moeller 788.

⊙ MA 37/6, p. 78.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR* PEP: (p. 16) Praefatio de Adventu II (Pr)

= MR 1969: (p. 88) Praefatio de Adventu II (Pr)

= MR 1970: (p. 394) Praefatio de Adventu II (Pr)

⊕ Ver 1241: XL, I. Natale Domini. (Pr):

Vere dignum:

*quoniam quiddam christianae professionis devotione celebratur,
 de hac sumit sollemnitate principium
 et in huius muneris mysterio continetur.*

*Hoc in ipsis generis humani parentibus declaratum est,
apostolo praetestante cum de primis hominibus loqueretur:
Sacramentum hoc magnum est,
ego autem dico in Christo et in ecclesia.
Hoc patriarchae diversis actionibus et vocibus signaverunt.
Hoc illa legis observantia figuralis adseruit.
Hoc praedixerunt cunctorum praeconia prophetarum.
In hoc caerimoniarum veterum plenitudo est.
In hoc praesens caelestium ministratio gratiarum.
In hoc bonorum pollicitatio futurorum.
In quo, dum manifestissime comprobantur
quae fuerant praedicta compleri,
rationabiliter credimus et prudenter,
quae promittuntur esse ventura:
Per.*

✠ Ver 1247: XL, III. [Natale Domini.] Item alia (Pr):

*Vere dignum:
hoc praesertim die, quo ipsum salutis nostrae sacramentum
in lucem gentium revelasti,
et ab uteri virginalis arcano ineffabili editione promisisti:
erigens nobis cornum salutis in domo David pueri tui,
ad dandum scientiam salutis populo tuo
in remissionem peccatorum eorum,
per viscera misericordiae tuae,
in quibus visitavit nos oriens ex alto.
Benedictus, qui venit in nomine Domini;
qui tamquam sponsus procedens de thalamo suo
Deus Dominus et illuxit nobis,
ut nos de tenebris et umbra mortis
regnum perpetuae lucis aeternae efficeret.
Unde profusus.*

✠ Ver 238: XIII, II. [Natale sancti Ioannis Baptistae.] Item alia. (SO):

= Had 575: 125. [Natale sancti Ioannis.] Item ad missas (SO)

= Pad 527: CXX. [Natalis sancti Ioannis Baptistae.] Ad missas (SO)

▣ GeV 903: II, XXVI. Item in Natale [sancti Ioannis Baptistae] unde supra (SO)

= MR* (Bruy 1143: 307) In Nativitate S. Ioannis Baptistae (SO)

*Tua, Domine, muneribus altaria cumulamus,
illius nativitatem honore debito celebrantes,
qui Salvatore mundi et cecinit affuturum et adesse monstravit.
Per.*

✠ GeV 1128: II, LXXXI. [Orationes de Adventu Domini.] Item alia missa (C):

*Fac nos, quaesumus, Domine Deus noster,
pervigiles atque sollicitos adventum exspectare Christi Filii tui
Domini nostri,*

*ut, dum venerit pulsans, non dormientes peccatis
sed vigilantes et in suis inveniatur laudibus exsultantes.*
Per.

⊙ *The Acts suggest this text served as a partial model:*

⊕ Rotulus 30 (= Ver 1361):

Deus, aeterna maiestas, cuius ineffabile Verbum,
Angelo deférente, virginitas immaculata suscepit,
et, domicilium deitatis effecta, Sancti Spiritus luce repletur,
quaesumus, ut fidelem populum ipsa suis orationibus protegat,
quae Deum et hominem sacris castisque visceribus meruit baiulare.
Per Dominum.

Cf. Sedulius, Hymn « A solis ortus cardine » (LH, Tempus Nativitatis,
Ad Laudes matutinas) stroph. 3:

Clausae parentis viscera
caelestis intrat gratia;
venter puellae baiulat
secreta quae non noverat.

⊙ *No clear Ambrosian parallels.*

BIBLICAL CONTEXT:

Sir 24, 24:

Ego máter pulchrae *dilectionis* et timoris et agnitionis et sanctae spei.

Mt 3, 11-12:

Ego quidem baptizo vos in aqua in paenitentiam; qui autem post me venturus est fortior me est, cuius non sum dignus calceamenta portare. Ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto et igni. Cuius ventilabrum in manu sua, et permundabit aream suam et congregabit triticum suum in horreum, paleas autem comburet igni inextinguibili.

Mt 11, 13:

Omnem enim *prophetarum* et lex usque ad *Ioannem prophetaverunt* [...]

Mt 1, 7:

[Ioannes] praedicabat dicens: Venit fortior me post me, cuius non sum dignus procumbens solvere corrigiam calceamentorum eius.

Lc 2, 8:

Et pastores erant in regione eadem vigilantes, et custodientes vigilias noctis super gregem suum. Et ecce angelus Domini stetit iuxta illos, et claritas Dei circumfulsit eos.

Lc 12, 37:

Beati servi illi, quos cum *venerit dominus, invenerit vigilantes.*

Lc 21, 36:

Vigilate itaque omni tempore *orantes*, ut digni habeamini fugere ista omnia quae futura sunt et stare ante Filium hominis.

Io 1, 29:

Altera die vidit Ioannes Iesum venientem ad se et ait: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi.

Io 1, 36:

Altera die iterum stabat Ioannes et ex discipulis eius duo. Et respiciens Iesum ambulans dicit: Ecce agnus Dei.

Io 17, 26:

Notum feci eis nomen tuum et notum faciam, ut *dilectio*, qua dilexisti me, in ipsis sit, et ego in ipsis.

Rom 1, 3

Quod ante promiserat per prophetas suos in Scripturis sanctis, de Filio suo, qui factus est ei ex semine David, secundum carnem [...]

Phil 4, 6:

Nihil solliciti sitis; sed *in* omni *oratione* et obsecratione cum gratiarum actione petitiones vestrae innotescant apud Deum.

Heb 1, 1-2:

Multifariam multisque modis olim Deus loquens patribus in prophetis, novissime diebus istis locutus est nobis in Filio, quem constituit heredem universorum, per quem fecit et saecula.

1 Pet 4, 7:

Omnium autem finis appropinquavit. Estote itaque prudentes, et *vigilate* in *orationibus*.

1 Pet 4, 13:

Communicantes Christi passionibus gaudete, ut et in revelatione gloriae eius *gaudeatis exsultantes*.

PATRISTIC WITNESS:

Leo Magnus, Sermo 24, 1 (PL 54, 204):

Hinc enim est quod Dominus Abrahae ait: « In semine tuo benedicentur omnes gentes » (Gen 22, 18). Hinc David promissionem Dei prophético spiritu canit dicens: « Iuravit Dominus David, et non frustrabitur eum: De fructu ventris tui ponam super sedem tuam » (Ps 131, 13). Hinc idem Dominus per Isaiam, « Ecce virgo » inquit, « in utero accipiet, et pariet filium, et vocabitur nomen eius Emmanuel: quod interpretatur, Nobiscum Deus » (Is 7, 14). Et iterum: « Exiet virga de radice Iesse, et flos de radice eius ascendet » (Is 11, 1). In qua virga non dubie beata Virgo Maria praedicta est, quae de Iesse et David stirpe progenita, et Spiritu Sancto fecundata, novum florem carnis humanae, utero quidem materno, sed partu est enixa virgineo.

Leo Magnus, Sermo 52, 1 (PL 54, 314B):

Omnis prorsus antiquitas colentium Deum verum, omnis numerus apud saecula priora sanctorum, in hac fide vixit et placuit; et neque patriarchis, neque *prophetis* neque cuiquam omnino sanctorum, nisi in redemptione Domini nostri Iesu Christi salus et iustificatio fuit: quae sicut exspectabatur multis *prophetarum* oraculis signisque promissa, ita est etiam ipso munere et opere praesentata.

Leo Magnus, Sermo 60, 1 (PL 54, 342-343):

Sacramentum, dilectissimi, Dominicae passionis in salutem humani generis ante tempora aeterna dispositum, et per multas significationes omnibus retro saeculis nuntiatum, non adhuc exspectamus manifestandum, sed iam adoramus impletum. &

Ambrosius, Ex. Ps. 36, 2 (CSEL 64, 71):

Quoniam multifariam et multis modis locutus est Dominus in *prophetis*. Nam et venturum praefatus est Dei filium principem sacerdotum, et passurum esse pro nobis et sanguine suo mundaturum nostra peccata.

Petrus Chrysologus, Sermo 22 (PL 52, 261B):

Cincti ergo castitatis baltheo, quod est insigne militiae christianae, fluxum carnis detruncemus ignaviam, et regis nostri expectatione *pervigiles* insomnem somnum saeculi nesciamus.

PRINCIPAL VOCABULARY:

praedico cunctus praeconium propheta Virgo Mater ineffabilis dilectio sustineo Ioannes cano adsum monstro natiuitas mysterium praeuenio gaudeo oratio pervigilis invenio laus exsuldo.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

His future coming was proclaimed by all the prophets. The virgin mother bore him in her womb with love beyond all telling. John the Baptist was his herald and made him known when at last he came. In his love Christ has filled us with joy as we prepare to celebrate his birth, so that when he comes he may find us watching in prayer, our hearts filled with wonder and praise.

And so, with all the choirs of angels in heaven we proclaim your glory and join in their unending hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

Il est celui que tous les prophètes avaient chanté, celui que la Vierge attendait avec amour, celui dont Jean Baptiste a proclamé la venue et révélé la présence au milieu des hommes. C'est lui qui nous donne la joie d'entrer déjà dans le mystère de Noël, pour qu'il nous trouve, quand il viendra, vigilants dans la prière et remplis d'allégresse.

C'est pourquoi, avec les anges et les archanges, avec les puissances d'en haut et tous les esprits bienheureux, nous chantons l'hymne de ta gloire et sans fin nous proclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta renderti grazie e innalzare a te l'inno di benedizione e di lode, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Egli fu annunziato da tutti i profeti, la Vergine Madre l'attese e lo portò in grembo con ineffabile amore, Giovanni proclamò la sua venuta e lo indicò presente nel mondo. Lo stesso Signore, che ci invita a preparare il suo Natale ci trovi vigilanti nella preghiera, esultanti nella lode.

Per questo dono della tua benevolenza, uniti agli angeli e ai santi, con voce unanime cantiamo l'inno della tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

A quien todos los profetas anunciaron, la Virgen esperó con inefable amor de Madre, Juan lo proclamó ya próximo y señaló después entre los hombres. El mismo Señor nos concede ahora prepararnos con alegría al misterio de su nacimiento, para encontrarnos así, cuando llegue, velando en oración y cantando su alabanza.

Por eso, con los ángeles y arcángeles y con todos los coros celestiales, cantamos sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo, Senhor nosso.

Foi ele que os profetas predisseram, a Virgem esperou com amor de mãe, João anunciou estar próximo e mostrou presente entre os homens. É ele que nos dá a alegria de nos prepararmos desde agora para o mistério do seu natal, a fim de encontrar-nos em oração e celebrando os seus louvores.

Por isso, com todos os Anjos e Santos proclamamos a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken durch unseren Herrn Jesus Christus.

Von ihm redet die Botschaft aller Propheten, die jungfräuliche Mutter trug ihn voll Liebe in ihrem Schoß, seine Ankunft verkündete Johannes der Täufer und zeigte auf ihn, der unerkannt mitten unter den Menschen war. Er schenkt uns in diesen Tagen die Freude, uns für das Fest seiner Geburt zu bereiten, damit wir ihn wachend und betend erwarten und bei seinem Kommen mit Liedern des Lobes empfangen.

Darum singen wir mit den Engeln und Erzengeln, den Thronen und Mächten und mit all den Scharen des himmlischen Heeres den Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 3

PRAEFATIO I DE NATIVITATE DOMINI

De Christo luce

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Quia per incarnati Verbi mysterium
nova mentis nostrae oculis lux tuae claritatis infulsit:
ut, dum visibiliter Deum cognoscimus,
per hunc in invisibilium amorem rapiamur.

Et ideo cum Angelis et Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus, sine fine dicentes:

- ⊕ MR p. 395; Moeller 1322.
- ⊕ MA 51/6, p. 107; cf. MA 258/6, p. 597.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

- = MR 1970: (p. 395) Praefatio de Nativitate Domini I (Pr)
- ⊕ Had 51: 8. In Natale Domini (Pr):
- ⊕ Had 38: 6. Natale Domini (Pr)
- = Pad 6: II. In Vigilia Domini in Nocte (Pr)
- ⊕ Sup 1537: In Purificatione sanctae Mariae (Pr)
- = MR*: Prefatio de Nativitate (Pr)
- = MP: (p. 282) Praefatio de Incarnatione et de Nativitate (Pr)
- = MR 1969: (p. 89) Praefatio de Nativitate (Pr)

VD et iustum est aequum et salutare.

Quia per incarnati Verbi mysterium
nova mentis nostrae oculis lux tuae claritatis infulsit:
ut, dum visibiliter Deum cognoscimus,
per hunc in invisibilium amore rapiamur.

Et ideo cum Angelis et Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus
hymnum gloriae tuae canimus, sine fine dicentes:

☉ *Ambrosian parallels*: Berg 257; MA* p. 34.

BIBLICAL CONTEXT:

Lc 2, 8:

Et pastores erant in regione eadem vigilantes, et custodientes vigilias noctis super gregem suum. Et ecce angelus Domini stetit iuxta illos, et *claritas* Dei circumfulsit eos.

Lc 9, 29:

Et facta est, dum oraret, species vultus eius altera, et vestitus eius albus et *refulgens*.

Io 1, 9:

Erat *lux* vera, quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.

Io 1, 14:

Verbum caro factum est et habitavit in nobis.

Io 6, 70:

Domine, ad quem ibimus? Verba vitae aeternae habes. Et nos credidimus, et *cognovimus* quia tu es Christus Filius Dei.

Io 8, 12:

Ego sum *lux* mundi; qui sequitur me non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitae.

Io 14, 9:

Philippe, qui *videt* me, *videt* et Patrem.

Io 17, 3:

Haec est autem vita aeterna: ut *cognoscant* te, solum *Deum* verum, et quem misisti Iesum Christum.

Rom 5, 5:

Spes autem non confundit, quia caritas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis.

2 Cor 3, 18:

Nos vero omnes revelata facie gloriam Domini specularantes, in eandem imaginem transformamur, a *claritate* in *claritatem*, tamquam a Domini Spiritu.

2 Cor 4, 6:

Quoniam Deus, qui dixit de tenebris lucem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris, ad illuminationem scientiae *claritatis* Dei, in facie Christi Iesu. &

2 Cor 5, 16:

Itaque nos ex hoc neminem novimus secundum carnem. Et si *cognovimus* secundum *carnem* Christum, sed nunc iam non novimus. Si qua ergo in Christo *nova* creatura, vetera transierunt: Ecce facta sunt omnia *nova*.

2 Cor 12, 2-4:

Scio hominem in Christo ante annos quattuordecim, sive in corpore nescio, sive extra corpus nescio, Deus scit, *raptum* huiusmodi usque ad tertium caelum [...] *raptus* est in Paradisum et audivit arcana verba, quae non licet homini loqui.

Col 1, 13:

Eripuit nos Deus de potestate tenebrarum et transtulit in regnum Filii dilectionis suae.

Col 1, 15:

Qui est imago Dei *invisibilis*, primogenitus omnis creaturae.

Eph 1, 17-18:

Deus Domini nostri Iesu Christi, Pater gloriae det vobis spiritum sapientiae et revelationis in agnitione eius; illuminatos *oculos* cordis vestri, ut sciatis quae sit spes vocationis eius.

1 Io 4, 14:

Et nos *vidimus*, et testificamur, quoniam Pater misit Filium suum salvatorem mundi.

PATRISTIC WITNESS:

Rotulus Ravennensis 37 (Ver 1368):

Deus, cuius *Verbi* aeternitas caeli faciem decoravit et virginis uterum dominicae carnis gloriam fecundavit: quaesumus, ut spendor iam *novae lucis* appareat et salus humani generis de castis visceribus pro mundi redemptione procedat: Per.

Fulgentius Ruspensis, Ad Trasimundum 2, 6 (PL 65, 252B):

Filius enim Dei, ut nostrum ex *visibilibus* ad *invisibilia* proveheret intellectum, veritatem in se demonstravit humanae naturae, ut consequenter crederetur ex veri Dei natura Deus verus naturaliter existitisse, quem verum hominem naturaliter natum constaret ex homine.

Gregorius Magnus, Moral. 18, 83 (PL 76, 88B):

Mundus, quia auctorem suum *invisibilem* videri non potuit, quem *visibilem* conspexit hominem eum quoque et *invisibilem* agnovit *Deum*.

Gregorius Magnus, Moral. 25, 5 (PL 76, 322):

Quid ergo in electo, nisi mediator Dei et hominum demonstratur? qui dum semetipsum nobis ex divina atque humana natura composuit, et humanam per Deitatem *clariorem* reddidit, et divinam per humanitatem nostris aspectibus temperavit. Quia enim virtute divinitatis eius tot miraculis humanitas

effulsit, ex auro crevit argentum: et quod per carnem Deus cognosci potuit, quodque per carnem tot adversa toleravit, quasi ex argento temperatum est aurum. Quod bene et in melio ignis ostenditur: quia incarnationis eius mysterium subsequentis iudicii flamma comitatur.

Gregorius Magnus, In Ezech. 2, 1, 15 (PL 76, 945):

Redemptor itaque noster pro nobis misericorditer *incarnatus*, ante humanos *oculos* quasi in porta stetit: quia et per humanitatem *visibilis* apparuit, et sese *invisibilem* in divinitate servavit.

PRINCIPAL VOCABULARY:

incarno verbum mysterium novus mens oculus lux claritas infulgeo visibiliter cognosco invisibilis amor rapio.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

In the wonder of the incarnation your eternal Word has brought to the eyes of faith a new and radiant vision of your glory. In him we see our God made visible and so are caught up in love of the God we cannot see.

And so, with all the choirs of angels in heaven we proclaim your glory and join in their unending hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Car la révélation de ta gloire s'est éclairée pour nous d'une lumière nouvelle dans le mystère du Verbe incarné: maintenant, nous connaissons en lui Dieu qui s'est rendu visible à nos yeux, et nous sommes entraînés par lui à aimer ce qui demeure invisible.

C'est pourquoi, avec les anges et les archanges, avec les puissances d'en haut et tous les esprits bienheureux, nous chantons l'hymne de ta gloire et sans fin nous proclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Nel mistero del Verbo incarnato è apparsa agli occhi della nostra mente la luce nuova del tuo fulgore, perché conoscendo Dio visibilmente, per mezzo suo siamo rapiti all'amore delle realtà invisibili.

E noi, uniti agli Angeli e agli Arcangeli, ai Troni e alle Dominazioni e alla moltitudine dei Cori celesti, cantiamo con voce incessante l'inno della tua gloria.

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Porque gracias al misterio de la Palabra hecha carne, la luz de tu gloria brilló ante nuestros ojos con nuevo resplandor, para que conociendo a Dios visiblemente, él nos lleve al amor de lo invisible.

Por eso, con los ángeles y con todos los coros celestiales, cantamos sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, é nosso dever e salvação agradecer-vos sempre pelo vosso amor, Pai de misericórdia, Deus todo-poderoso, Rei da eterna glória.

Quando o vosso Filho se fez homem, nova luz da vossa glória brilhou para nós, para que, vendo a Deus com nossos olhos, aprendêssemos a mar o que não vemos.

Por isso, unidos aos coros dos Anjos, vos louvamos com alegria, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken.

Denn Fleisch geworden ist das Wort, und in diesem Geheimnis erstrahlt dem Auge unseres Geistes das neue Licht deiner Herrlichkeit. In der sichtbaren Gestalt des Erlösers läßt du uns den unsichtbaren Gott erkennen, um in uns die Liebe zu entflammen zu dem, was kein Auge geschaut hat.

Darum singen wir mit den Engeln und Erzengeln, den Thronen und Mächten und mit all den Scharen des himmlischen Heeres den Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 4

PRAEFATIO II DE NATIVITATE DOMINI

De restauratione universa in Incarnatione

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi sempre et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
 per Christum Dominum nostrum.

Qui, in huius venerandi festivitatis mysterii,
 invisibilis in suis, visibilis in nostris apparuit,
 et ante tempora genitus esse coepit in tempore;
 ut, in se erigens cuncta deiecta,
 in integrum restitueret universa,
 et hominem perditum ad caelestia regna revocaret.

Unde et nos, cum omnibus Angelis te laudamus.
 iucunda celebratione clamantes:

- ⊙ MR p. 396; Moeller 1017.
- ⊙ MA 60/6, p. 127; cf. MA 43/6, p. 91.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 396) Praefatio de Nativitate Domini II (Pr)

- ⊙ *New composition based upon the following text:*

Leo Magnus, Sermo 22, 2 (PL 54, 195-196):

Ingreditur haec mundi infima Iesus Christus, Filius Dei, de caelesti sede descendens, et a paterna gloria non recedens, novo ordine, nova nativitate generatus. Novo ordine, quia *invisibilis in suis, visibilis factus est in nostris*; incomprehensibilis voluit comprehendi; *ante tempora* manens, *esse coepit ex tempore* [...] Oportuit enim ut primam Genetricis virginitatem nascentis incorruptio custodiret, et complacitum sibi claustrum pudoris, et sanctitatis hospitium, divini Spiritus virtus infusa servaret, qui statuerat *deiecta erigere*, confracta solidare, et superandis carnis illecebris multiplicatam pudicitiae donare virtutem [...]

✱ Note that there are already reminiscences of the phrasing in a variety of liturgical texts:

✠ Sup 1516: In Vigilia Natalis Domini (Pr):
= Berg 106: Missa in Vigilia Natalis Domini (Pr)

VD et iustum est aequum et salutare,
Nos tibi semper et ubique gratias agere,
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus,
per Christum Dominum nostrum.

*Cuius hodie faciem in confessione praevenimus,
et voce supplicii exoramus
ut superventurae noctis officiis nos ita pervigiles reddat,
ut sinceris mentibus eius percipere mereamur natalem venturum,
in quo invisibilis ex substantia tua
Visibilis per carnem apparuit in nostra; §
tecumque unus non tempore genitus, non natura inferior,
ad nos venit ex tempore natus.
Per quem maiestatem.*

✠ GeV 66: I, XII. Item in Theophania in die (Communicantes):

*Communicantes et diem sacratissimum celebrantes
quo Unigenitus tuus in tua tecum gloria sempiternus
in veritate nostrae carnis natus
magis de longinquo venientibus visibiliter corporalis apparuit, &
sed et memoriam.*

✠ Had 90: 17. Epiphania (Communicantes):
= Pad 61: XII. Epiphania Domini (Communicantes)

*Communicantes et diem sacratissimum celebrantes
quo Unigenitus tuus in tua tecum gloria coaeternus
in veritate carnis nostrae
visibiliter corporalis apparuit, &
sed et memoriam.*

✠ Ver 94: VIII, XXX. [Mense Aprili.] Item alia (Pr):

Vere Dignum:
*quia, cum totus mundus experiatur et cernat
generis humani principia deiecta erigi, inveterata renovari,
et ad culmen subacta reduci:
sicut veteres sancti quod credidere faciendum cognoscit impleri,
sic fiducialiter quae nunc promittuntur expectat:
Per.*

✠ GeV 432: I, XLIII. Orationes per singulas lectiones in Sabbato sancto (Or):
= Sup 1027: II. Orationes per singulas lectiones in Sabbato Sancto [Sequitur de
Noe II] (Or)

- ☐ MR* (Bruy. 232: 89) Sabbato Sancto. Post prophetiam II (Or):
(See also MR 527)

*Deus, incommutabilis virtus, lumen aeternum,
respice propitius ad totius Ecclesiae tuae mirabile sacramentum,
et opus salutis humanae
perpetuae dispositionis effectu tranquillius operare;
totusque mundus experiatur et videat
deiecta erigi, inveterata novari, &
et per ipsum redire omnia in integrum, &
a quo sumpsere principium.
Per.*

- ⊕ GeV 487: I, L. [Dominicum Paschae.] Feria Quinta (Pr):

Vere dignum:

*Quia, vetustate destructa, renovantur universa deiecta,
et vitae nobis in Christo, reparatur integritas.
Quem laudant angeli.*

- ⊕ The current text may have incidentally drawn upon the following (cf. below, Preface 7):

- ⊕ Berg 199: [Epiphania.] Mane (Pr):

*[...] Nam quos ad temporalem vitam carnalis natiuitas fuderat,
quos mors per praevaricationem coeperat,
quos vita aeterna recipiens,
ad regni caelorum gloriam revocavit. &
Per eundem Christum Dominum nostrum.*

- ⊕ Gothicum 86: XI. Missa in diem sanctum Epiphaniae (Pr):

*[...] Nam quos mors per praevaricationem coeperat,
hoc vita aeterna a morte recipiens,
ad caelorum regna revocat. [...] &*

- ⊕ LMS 1441: CLVIII. In XII. Dominica de Quotidiano (Pr):

- ☐ Mixt (PL 85, 636) In IIII Dominico post Pentecosten (Pr)

*Aequum satis et iustum est, omnipotens Pater, §
ut tibi plebs tua deferat laudem,
quam unci Filii tui redemisti ex sanguine.
Ut enim opus tuum usquequaque non teneretur captivum,
eundem Unicum tuum dedisti vicarium,
ut crucis perpressus iniuriam,
perditum hominem repararet ad vitam. §
Propter quod, eum angelicae Potestates
non cessant laudare, ita dicentes.*

- ⊕ Modern Ambrosian parallel: MA* p. 26 (Berg 106).

BIBLICAL CONTEXT:

Iob 5, 11:

[Deus] qui ponit humiles in sublime, et maerentes *erigit* in sospitate.

Ps 16, 15:

Ego autem in iustitia apparebo conspectui tuo; satiabor cum *apparuerit* gloria tua.

Ps 112, 7:

Suscitans a terra inopem et de stercore *erigens* pauperem ut colloct eum cum principibus, cum principibus populi sui.

Bar 2, 34:

Et *revocabo* illos in terram, quam iuravi patribus eorum, Abraham, Isaac et Iacob.

Lc 1, 52:

Deposuit potentes de sede et exaltavit humiles, esurientes implevit bonis et divites dimisit inanes.

Lc 19, 10:

Venit enim Filius hominis quaerer et salvum facere quod *perierat*.

Io 1, 1-4:

In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil quod factum est. In ipso vita erat, et vita erat lux hominum.

2 Cor 4, 9-11:

Deicimur, sed non perimus; semper mortificationem Iesu in corpore nostro circumferentes, ut et vita Iesu manifestetur in corporibus nostris. Semper enim nos, qui vivimus, in mortem tradimur propter Iesum, ut et vita Iesu manifestetur in carne nostra *mortali*. &

Eph 1, 9-10:

Ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis suae, secundum beneplacitum eius, quod proposuit in eo, in dispensatione plenitudinis temporum, instaurare omnia in Christo, quae in caelis et quae in terra sunt.

Col 1, 15-19:

Qui est imago Dei *invisibilis*, *primogenitus* omnis creaturae [...] Quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare, et per eum reconciliare omnia in ipsum, pacificans per sanguinem crucis sive quae in terris, sive quae in caelis sunt. &

2 Tim 4, 18:

Liberavit me Dominus ab omni opere malo, et salvum faciet in *regnum* suum *caeleste*: cui gloria in saecula saeculorum. Amen.

Tit 2, 11-14:

Apparuit enim gratia Dei, salvatoris nostri, omnibus hominibus, erudiens nos, ut abnegantes impietatem et saecularia desideria, sobrie et iuste, et pie vivamus in hoc saeculo, expectantes beatam spem, et adventum gloriae magni Dei et salvatoris nostri Iesu Christi.

Heb 11, 3:

Fide intelligimus aptata esse saecula verbo Dei, ut ex *invisibilibus visibilia* fierent.

1 Io 3, 2:

Carissimi, nunc filii Dei sumus; et nondum apparuit quid erimus. Scimus quoniam cum *apparuerit* similes ei erimus quoniam *videbimus* eum sicuti est.

PATRISTIC WITNESS:

Leo Magnus, Sermo 33, 1 (PL 54, 240):

Providentia namque misericordiae Dei dispositum habens pereunti mundo in novissimis temporibus subvenire, salvationem omnium gentium praefinivit in Christo.

Leo Magnus, Sermo 58, 3 (PL 54, 334A):

Cur, infelix Iuda, tanta benignitate non uteris? Ecce parcat ausibus tuis Dominus, et nulli te, nisi tibi, indicat Christus [...] Redi *in integrum* et deposito furore respisce. Clementia invitat, salus pulsat, ad vitam vita te *revocat*.

Sacramentarium Hadrianum, 661: 148. Assumptio sanctae Mariae:

Veneranda nobis Domine huius est diei festivitas, in qua sancta Dei Genetrix mortem subiit temporalem, nec tamen mortis nexibus deprimi potuit, qui Filium tuum Dominum nostrum de se genuit incarnatum. Per Dominum.

PRINCIPAL VOCABULARY:

veneror festivitas mysterium invisibilis visibilis appereo ante tempus gigno coepio erigo cunctus deicio in integrum restituo universa homo perdo caelestis regnum revoco.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

Today you fill our hearts with joy as we recognize in Christ the revelation of your love. No eye can see his glory as our God, yet now he is seen as one like us. Christ is your Son before all ages, yet now he is born in time. He has come to lift up all things to himself, to restore unity to creation, and to lead mankind from exile into your heavenly kingdom.

With all the angels of heaven we sing our joyful hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Dans le mystère de la Nativité, celui qui par nature est invisible se rend visible à nos yeux; engendré avant le temps, il entre dans le cours du temps. Faisant renaître en lui la création déchue, il restaure toute chose et remet l'homme égaré sur le chemin de ton Royaume.

C'est pourquoi, avec les anges qui proclamaient ta gloire dans le ciel, nous voulons te bénir en (disant) chantant.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, lodarti e ringraziarti sempre per i tuoi benefici, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Nel mistero adorabile del Natale, egli, Verbo invisibile, apparve visibilmente nella nostra carne, per assumere in sé tutto il creato e sollevarlo dalla sua caduta. Generato prima dei secoli, cominciò a desistere nel tempo, per reintegrare l'universo nel tuo disegno, o Padre, e ricondurre a te l'umanità dispersa.

Per questo dono della tua benevolenza, uniti a tutti gli angeli, cantiamo esultanti la tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Porque en el misterio santo que hoy celebramos, Cristo, el Señor sin dejar la gloria del Padre, se hace presente entre nosotros de un modo nuevo: el que era invisible en su naturaleza se hace visible al adoptar la nuestra; el eterno, engendrado antes del tiempo, comparte nuestra vida temporal para asumir en sí todo lo creado, para reconstruir lo que estaba caído y restaurar de este modo el universo, para llamar de nuevo al reino de los cielos al hombre sumergido en el pecado.

Por eso, unidos a los coros angélicos, te aclamamos llenos de alegría.

* * *

Na verdade, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dover e salvação dar-vos graças em todos os momentos e por todas as coisas, proclamando as vossas maravilhas, por Jesus Cristo, Senhor nosso.

Ele, no mistério do Natal que celebramos, invisível em sua divindade, tornou-se visível em nossa carne; gerado antes dos tempos, entrou na história dos homens e, erguendo em si o mundo decaído, restaurou a integridade do universo para chamar novamente ao reino celeste o homem que se perdera.

Por isso, o céu e a terra com um novo cântico vos adoram, e nós, com toda a multidão dos Anjos, cantamos (dizemos) alegremente a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Vater im Himmel, zu danken durch unseren Herrn Jesus Christus.

Denn groß ist das Geheimnis seiner Geburt. Heute ist er, der unsichtbare Gott, sichtbar als Mensch erschienen. Vor aller Zeit aus dir geboren, hat er sich den Gesetzen der Zeit unterworfen. In ihm ist alles neu geschaffen. Er heilt die Wunden der ganzen Schöpfung, richtet auf, was darniederliegt, und ruft den verlorenen Menschen ins Reich deines Friedens.

Darum rühmen dich Himmel und Erde, Engel und Menschen und singen das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 5

PRAEFATIO III DE NATIVITATE DOMINI

De commercio in Incarnatione Verbi

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
per Christum Dominum nostrum.

Per quem hodie commercium nostrae reparationis effulsit,
quia, dum nostra fragilitas a tuo Verbo suscipitur,
humana mortalitas non solum in perpetuum transit honorem,
sed nos quoque, mirando consortio, reddit aeternos.

Et ideo, choris angelicis sociati,
te laudamus in gaudio confitentes:

- ⊙ MR p. 397; Moeller 684.
- ⊙ Cf. MA 53/6, p. 111; 45/6, p. 95.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 397) Prefatio de Nativitate Domini III (Pr)

⊕ Ver 1260: XL, VI. [Natale Domini.] Item alia. (Pr):

Vere dignum:

*Quoniam magnificum nostrae commercium reparationis effulsit: §
cum de homine veteri homo novus exsisteret,
curatus [curatur?] mortalitate mortalitas
cum humana condicio
de ipsius humanae condicionis confecta meditatione sanatur,
et de obnoxia generatione peccato
totius peccati nescia proles exoritur,
ac non solum nostra a Verbo suscepta fragilitas perpetui fit honoris, §
sed nos quoque, mirando consortio, reddit aeternos.*

Per.

- ⊙ No clear Ambrosian parallels.

BIBLICAL CONTEXT:

Lc 2, 8:

Et pastores erant in regione eadem vigilantes, et custodientes vigilias noctis super gregem suum. Et ecce angelus Domini stetit iuxta illos, et claritas Dei circumfulsit eos.

Lc 9, 29:

Et facta est, dum oraret, species vultus eius altera, et vestitus eius albus et refulgens.

Io 1, 14:

Verbum caro factum est et habitavit in nobis.

Rom 15, 7:

Propter quod suscipite invicem, sicut et Christus suscepit vos *in honorem Dei*.

2 Cor 4, 7:

Habemus autem thesaurum istum in vasis fictilibus, ut sublimitas sit virtutis Dei, et non ex nobis. &

1 Pet 1, 6-7:

In quo exultabitis, modicum nunc si oportet contristari in variis tentationibus; ut probatio vestrae fidei multo pretiosior auro, quod per ignem probatur, inveniat in laudem et gloriam et *honorem* in revelatione Iesu Christi.

2 Pet 1, 3-4:

Quomodo omnia nobis divinae virtutis suae, quae ad vitam et pietatem donata sunt per cognitionem eius; qui vocavit nos propria gloria et virtute, per quem maxima et pretiosa nobis promissa donavit, ut per haec efficiamini divinae *consortes* naturae.

PATRISTIC WITNESS:

Augustinus, *Sermo 13* (PL 39, 1097):

Dominus noster Iesus Christus, fratres carissimi, qui in aeternum est cunctorum creator, hodie de matre nascendo factus est nobis salvator. Natus est nobis hodie in tempore per voluntatem, ut nos perducatur ad Patris *aeternitatem*. Factus est Deus homo, ut homo fieret deus: ut panem angelorum manducaret homo, Dominus angelorum hodie factus est homo. &

Leo Magnus, *Sermo 22, 4* (PL 54, 197):

Cum igitur misericors omnipotensque Salvator ita susceptionis humanae moderaretur exordia, ut virtutem inseparabilis a suo homine Deitatis per velamen nostrae infirmitatis absconderet, illusa est securi hostis astutia, qui nativitatem pueri in salutem generis humani procreati, non aliter sibi quam omnium nascentium putavit obnoxiam. [...] Redit *in honorem* suum ab antiquis

contagiis purgata natura, *mors morte* destruitur, *nativitas* *nativitate reparatur*: quoniam simul et redemptio aufert servitutem, et regeneratio mutat originem, et fides iustificat peccatorem. &

Sacramentarium Veronense, 84: VIII, XXII [Mense Aprile.] Item alia:

Magnificamus, Domine, nomen tuum, omnipotens et misericors Deus, qui *fragilitati nostrae* subveniens, *non solum* nobis mysteria divina largiris, *sed* etiam per quorum preces his digni *reddamur*. Per.

Sacramentarium Veronense, 555: XVIII, XXV [Incipiunt orationes et preces diurnae.] Item alia:

Exaudi, Domine, preces nostras, ut redemptionis *nostrae* sacrosancta *commercium* et vitae nobis conferant praesentis auxilium, et gaudia sempiterna concilient. Per.

PRINCIPAL VOCABULARY:

hodie commercium reparatio effulgeo fragilitas verbum suscipio humana mortalitas perpetuus transeo honor miror consortium reddo aeternus.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

Today in him a new light has dawned upon the world: God has become one with man, and man has become one again with God. Your eternal Word has taken upon himself our human weakness, giving our mortal nature immortal value. So marvelous is this oneness between God and man that in Christ man restores to man the gift of everlasting life.

In our joy we sing to your glory with all the choirs of angels.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

Par lui s'accomplit en ce jour l'échange merveilleux où nous sommes régénérés: lorsque ton Fils prend la condition de l'homme, la nature humaine en reçoit une incomparable noblesse; il devient tellement l'un de nous que nous devenons éternels.

C'est pourquoi, avec les anges qui proclamaient ta gloire dans les cieus, pleins de joie, nous (disons) chantons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

In lui oggi risplende in piena luce il misterioso scambio che ci ha redenti: la nostra debolezza è assunta dal Verbo, l'uomo mortale è innalzato a dignità perenne e noi, uniti a te in comunione mirabile, condividiamo la tua vita immortale.

Per questo mistero di salvezza, uniti a tutti gli angeli, proclamiamo esultanti la tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Por él, hoy resplandece ante el mundo el maravilloso intercambio que nos salva: pues al revestirse tu Hijo de nuestra frágil condición no sólo confiere dignidad eterna a la naturaleza humana, sino que por esta unión admirable nos hace a nosotros eternos.

Pos eso, unidos a los coros angélicos, te aclamamos llenos de alegría.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo, Senhor nosso.

Por ele realizou-se neste dia o maravilhoso encontro que nos faz renascer, pois, enquanto o vosso Filho assume a nossa fraqueza, a natureza humana recebe uma incomparável dignidade; torna-se de tal modo um de nós, que nos tornamos eternos.

Por isso, juntando nossas vozes ao coro dos Anjos, cantemos (digamos) com alegría a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir allmächtiger Vater, zu danken und dein Erbarmen zu rühmen durch unseren Herrn Jesus Christus.

Durch ihn schaffst du den Menschen neu und schenkst ihm ewige Ehre. Denn einen wunderbaren Tausch hast du vollzogen: dein göttliches Wort wurde ein sterblicher Mensch, und wir sterbliche Menschen empfangen in Christus dein göttliches Leben.

Darum preisen wir dich mit allen Chören der Engel und singen vereint mit ihnen das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 6

PRAEFATIO DE EPIPHANIA DOMINI

De Christo lumine gentium

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Quia ipsum in Christo salutis nostrae mysterium
hodie ad lumen gentium revelasti,
et, cum in substantia nostrae mortalitatis apparuit,
nova nos immortalitatis eius gloria reparasti.

Et ideo cum Angelis et Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus,
sine fine dicentes:

⊙ MR p. 398; Moeller 1309.

⊙ Cf. MA 56/6, p. 117.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 398) Praefatio de Epiphania Domini (Pr)

⊗ Ver 1247: XL, III. [Natale Domini.] Item alia (Pr):

Vere dignum:

*hoc praesertim die, quo ipsum salutis nostrae sacramentum &
in lucem gentium revelasti, &
et ab uteri virginalis arcano ineffabili editione promisisti:
erigens nobis cornu salutis in domo David pueri tui,
ad dandum scientiam salutis populo tuo
in remissionem peccatorum eorum,
per viscera misericordiae tuae,
in quibus visitavit nos oriens ex alto.
Benedictus, qui venit in nomine Domini;*

*qui tamquam sponsus procedens de thalamo suo
Deus Dominus et illuxit nobis,
ut nos de tenebris et umbra mortis
regnum perpetuae lucis aeternae efficeret.
Unde profusus.*

⊗ GeV 59: I, XI. In Vigiliis de Theophania (Pr):
= Sup 1526: Dominica I post Theophania (Pr)

Vere dignum:

*Quia cum Unigenitus tuus in substantia nostrae mortalitatis apparuit,
in novam nos immortalitatis suae lucem reparavit. &
Per quem laudant angeli.*

⊗ Had 89: 17. Epiphania (Pr):
= Pad 60: XII. Epiphania Domini (Pr)

VD et iustum est, aequum et salutare.

*Quia cum Unigenitus tuus in substantia nostrae mortalitatis apparuit,
in nova nos immortalitatis suae luce reparavit.
Et ideo, cum Angelis et Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus,
sine fine dicentes: Sanctus.*

⊗ MR*: Praefatio de Epiphania Domini (Pr):
= MP: (p. 283) Praefatio de Epiphania (Pr)

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine sancte, Pater omnipotens, aeterne Deus:

*Quia cum Unigenitus tuus in substantia nostrae mortalitatis apparuit,
nova nos immortalitatis suae luce reparavit. &*

*Et ideo, cum Angelis et Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus,
sine fine dicentes: Sanctus.*

⊗ Had 124: 27. [Hypapanti.] Item ad missam (C):
= Pad 104: XXV. Hypapanti (C)

*Omnipotens sempiterne Deus,
maiestatem tuam supplices exoramus,
ut sicut Unigenitus tuus hodierna die
cum nostrae carnis substantia in templo praesentatus est,
ita nos facias purificatis tibi mentibus praesentari.
Per Dominum nostrum.*

- ✠ GeV 62: I, XII. Item in Theophania in die (C):
 = Had 93: 18. [Epiphania] (C)
 = Pad 64: XII. [Epiphania Domini.] Aliae orationes (C)
 = MR* (Bruy 221:32) In Octava Epiphaniae (C)

*Deus cuius Unigenitus in substantia nostrae carnis apparuit,
 praesta, quaesumus,
 ut per eum quem similem nobis foras agnovimus,
 intus reformari mereamur.
 Per Dominum nostrum.*

✧ Cf. also Ver 1260, above, Pr5.

✧ No clear Ambrosian parallels in preface form.

BIBLICAL CONTEXT:

Is 42, 6-7:

Ego Dominus vocavi te in iustitia, et apprehendi manum tuam, et servavi te, et dedi te in foedus populi in lucem *gentium*, ut aperires oculos caecorum et educeres de conclusione vinctum, de domo carceris sedentes in tenebris. &

Is 52, 10:

Paravit Dominus brachium suum in oculis omnium *gentium*, et videbunt omnes fines terrae salutare Dei nostri.

Is 61, 10:

Gaudens gaudebo in Domino, et exultabit anima mea in Deo meo, quia induit me vestimentis *salutis* et indumento iustitiae circumdedit me.

Mt 2, 1-11:

Cum natus esset Iesus in Bethlehem Iuda in diebus Herodis, ecce Magi ab oriente venerunt Ierosolymam dicentes: « Ubi est qui natus est rex Iudaeorum? Vidimus enim stellam eius in oriente, et venimus adorare eum ».

Lc 2, 29-32:

Nunc dimittis servum tuum, Domine, secundum verbum tuum in pace; quia viderunt oculi mei *salutare* tuum, quod parasti ante faciem omnium populorum: *lumen ad revelationem gentium*, et *gloriam* plebis tuae Israel.

Act 4, 11-12:

[Petrus dixit ad eos:] Hic est lapis qui reprobatus est a vobis aedificantibus, qui factus est in caput anguli; et non est in alio aliquo *salus*: nec enim aliud nomen est sub caelo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri.

Col 3, 4:

Cum Christus *apparuerit* vita vestra, tunc et vos apparebitis cum ipso in *gloria*.

Phil 2, 5-7:

Hoc enim sentite in vobis, quod et in Christo Iesu: qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo; sed semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, et habitu inventus ut homo.

2 Tim 1, 10:

Manifestata est autem nunc [gratia] per illuminationem Salvatoris nostri Iesu Christi, qui destruxit quidem *mortem*, illuminavit autem vitam et incorruptionem per evangelium. &

Tit 2, 11-12:

Apparuit gratia Dei Salvatoris nostri omnibus hominibus, erudiens nos ut abnegantes impietatem et saecularia desideria, sobrie et iuste et pie vivamus in hoc saeculo.

Heb 1, 3:

[Filius] cum sit splendor *gloriae*, et figura *substantiae* [Patris].

Heb 3, 14:

Participes enim Christi effecti sumus, si tamen initium *substantiae* eius usque ad finem firmum retineamus.

1 Io 3, 2:

Carissimi, nunc filii Dei sumus; et nondum *apparuit* quid erimus. Scimus quoniam cum *apparuerit* similes ei erimus quoniam videbimus eum sicuti est.

Apoc 15, 4:

Quis non timebit te, Domine, et magnificabit nomen tuum? Quia solus pius es; quoniam omnes *gentes* venient et adorabunt in conspectu tuo.

PATRISTIC WITNESS:

Augustinus, Ep. 187, 20 (PL 33, 839-840):

Illius corporis caput est Christus, huius corporis unitas nostro sacrificio commendatur: quod breviter significavit Apostolus, dicens: « Unus panis, unum corpus multi sumus » (1 Cor 10, 17). Per caput nostrum reconciliamur Deo, quia in illo est divinitas Unigeniti facta particeps *mortalitatis nostrae*, ut et nos participes eius *immortalitatis* essemus.

Leo Magnus, Sermo 21, 1 (PL 54, 191A):

Nemo ab huius alacritatis participatione secernitur, una cunctis laetitia communis est ratio: quia Dominus noster, peccati *mortisque* destructor, sicut nullum a reatu liberum repperit, ita liberandis omnibus venit.

Leo Magnus Sermo 22, 3 (PL 54, 196):

Cuius enim similem cum universis advertit naturam, parem habere arbitratus est cum omnibus causam; nec intellexit a transgressionis vinculis liberum, quem ab infirmitate *mortalitatis* non invenit alienum. Verax namque mise-

ricordia Dei, cum ad *reparandum* humanum genus ineffabiliter ei multa suppetent, hanc potissimum consulendi viam elegit, qua ad destruendum opus diaboli, non virtute uteretur potentiae, sed ratione iustitiae.

Leo Magnus, Sermo 35, 1 (PL 54, 249D):

Hodiernam festivitatem, dilectissimi, *apparitio* Domini et Salvatoris nostri sicut nostis, illustrat; et hic ille est dies quo ad cognoscendum adorandumque Dei Filium tres magos praevia stella perduxit. Cuius facti memoriam merito placuit honore annuo celebrari; ut dum evangelica historia incessabiliter recensetur, semper se sensibus inferat *salutiferum mysterium* per insigne miraculum.

Leo Magnus, Sermo 46, 1 (PL 54, 292C):

Duplicis itaque in Christo formae una persona est, et Filius Dei, idemque filius hominis, unus est Dominus, conditionem servilem consilio pietatis recipiens, non lege necessitatis incurrens: quia potestate factus est humilis, potestate passibilis, potestate *mortalis*; ut ad destruendum peccati *mortisque* dominatum, et poenae capax esset *substantia* infirmitatis, et nihil *gloriae* suae perderet natura virtutis.

Leo Magnus, Sermo 56, 1 (PL 54, 326):

Christianae igitur spei, dilectissimi, vera ratio et principalis causa crux Christi est: quae licet Iudaeis sit scandalum, gentibus autem stultitia, nobis autem Dei virtus est, Deique sapientia (1 Cor 1, 23). Unde summum hoc et potentissimum divinae misericordiae sacramentum semper quidem in cordibus nostris cum tota sui dignitate retinendum est, sed nunc vivaciorem animi sensum et puriorem exigit mentis intuitum, quando nobis non solum recursu temporis, sed etiam textu evangelicae lectionis omne opus nostrae salutis ingeritur... Unde oportet in unum Dominum Iesum Christum et divinam et humanam convenire *substantiam*, ut *mortalitati nostrae* per Verbum carnem factum et origo *novi* hominis subveniret et passio.

Leo Magnus, Sermo 63, 4 (PL 54, 355B-C):

His autem et aliis pluribus testimoniis quid insinuat cordibus nostris, nisi ut per omnia ad imaginem eius renovemur, qui permanens in forma Dei, carnis peccati forma esse dignatus est (Phil 2, 6)? Omnes enim infirmitates nostras, quae veniunt de peccato, absque peccati communionem suscepit, ut famis et sitis, somni et lassitudinis, moeroris ac fletus affectionibus non careret, doloresque saevissimos usque ad mortis extrema pateretur: quia nemo posset laqueis *mortalitatis* absolvi, nisi ille, in quo solo innocens erat natura omnium, sinneret se interfici manibus impiorum. Unde Salvator noster Dei Filius universis in se credentibus, et sacramentum condidit, et exemplum: ut unum apprehenderent renascendo, alterum sequerentur imitando.

Leo Magnus, Sermo 65, 2 (PL 54, 362):

Quia vero salvando humano generi alterius operis ratio congruebat, nec posset sanguis Christi pretium credentium fieri, si Redemptor se non sinneret comprehendi, admisit in se impias manus, et cohibita est potentia Deitatis, ut

perveniretur ad *gloriam* passionis. Cuius utique inanis fuisset species, et nulli profutura imago tolerantiae, nisi vera Divinitas veris se humanae carnis sensibus induisset: ut unus Dei atque hominis Filius, aliunde intemerabilis, aliunde passibilis, *mortale* nostrum per suum *immortale* renovaret. Et ideo moestitudine, ideo formidine non carebat, ut ad evincendas huiusmodi perturbationes, non solum nos sacramento susceptionis, sed etiam exemplo fortitudinis roboraret. Nam iniusta videretur eius ad patientiam cohortatio, cui nulla esset in nostra infirmitate communio.

Leo Magnus, Sermo 72, 2 (PL 54, 390):

Collapsa enim in parentibus primis humani generis plenitudine, ita misericors Deus creaturae ad imaginem suam factae per Unigenitum suum Iesum Christum voluit subvenire, ut nec extra naturam esset naturae *reparatio*, et ultra propriae originis dignitatem proficeret secunda condicio.

Leo Magnus, Ep. 28, 2 (PL 54, 759A):

Quae nativitas temporalis illi nativitati divinae et sempiternae nihil minuit, nihil contulit, sed totam se *reparando* homini, qui erat deceptus, impendit; ut *et mortem* vinceret, et diabolum, qui *mortis* habebat imperium, sua virtute destrueret. Non enim superare possemus peccati et mortis auctorem, nisi naturam nostram ille susciperet, et suam faceret, quem nec peccatum contaminare, nec mors potuit detinere. Conceptus quippe est de Spiritu sancto intra uterum matris Virginis, quae illum ita salva virginitate edidit, quemadmodum salva virginitate concepit.

Gregorius Magnus, In 1 Regum, 3, 17 (PL 79, 72-73):

Vivificat, quia *gentilitatem* ad agnitionem sui Unigeniti temporaliter per fidem recipit, et ad eius contemplandam *gloriam* aeternaliter perducit.

PRINCIPAL VOCABULARY:

salus mysterium hodie lumen gens revelo substantia mortalitas appareo novus immortalitas gloria reparo.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

Today you revealed in Christ your eternal plan of salvation and showed him as the light of all peoples. Now that his glory has shone among us you have renewed humanity in his immortal image.

Now, with angels and archangels, and the whole company of heaven, we sing the unending hymn of your praise:

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Aujourd'hui, tu as dévoilé dans le Christ le mystère de notre salut pour que tous les peuples en soient illuminés; et quand le Christ s'est manifesté dans notre nature mortelle, tu nous as recréés par la lumière éternelle de sa divinité.

C'est pourquoi, avec les anges et les archanges, avec les puissances d'en haut et tous les esprits bienheureux, nous chantons l'hymne de ta gloire et sans fin nous proclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

[Oggi] in Cristo luce del mondo tu hai rivelato ai popoli il mistero della salvezza, e in lui apparso nella nostra carne mortale ci hai rinnovati con la gloria dell'immortalità divina.

E noi, uniti agli Angeli e agli Arcangeli, ai Troni e alle Dominazioni e alla moltitudine dei Cori celesti, cantiamo con voce incessante l'inno della tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Porque hoy has revelado en Cristo, para luz de los pueblos, el verdadero misterio de nuestra salvación; pues al manifestarse Cristo en nuestra carne mortal nos hiciste partícipes de la gloria de su inmortalidad.

Por eso, con los ángeles y arcángeles y con todos los coros celestiales, cantamos sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, Pai todo-poderoso é nosso dever e salvação erguer sempre um hino à vossa honra e entoar um cântico em vosso louvor.

Porque hoje, para iluminar todos os povos, revelastes o mistério de nossa salvação fazendo vosso Filho aparecer em nossa carne mortale para renovar-nos na glória da sua imortalidade.

Por isso, nós vos damos graças e com todos os Anjos proclamamos a vossa grandeza, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken.

Denn heute enthüllst du das Geheimnis unseres Heiles, heute offenbarst du das Licht der Völker, deinen Sohn Jesus Christus. Er ist als sterblicher Mensch auf Erden erschienen und hat uns neu geschaffen im Glanz seines göttlichen Lebens.

Darum singen wir mit den Engeln und Erzengeln, den Thronen und Mächten und mit all den Scharen des himmlischen Heeres den Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 7

IN BAPTISMATE DOMINI

Praefatio

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Qui miris signasti mysteriis novum in Iordane lavacrum,
ut, per vocem de caelo delapsam,
habitare Verbum tuum inter homines crederetur;
et, per Spiritum in columbae specie descendentem,
Christus Servus tuus oleo perungi laetitiae
ac mitti ad evangelizandum pauperibus nosceretur.

Et ideo cum caelorum Virtutibus
in terris te iugiter celebramus,
maiestati tuae sine fine clamantes:

⊙ MR p. 169; Moeller 1065.

⊙ Cf. MA 58/6b, p. 122.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 169) In Festo Baptismatis Domini. Praefatio (Pr)

⊙ *Despite considerable alteration of the actual wording, the following variant texts seem to have served as a model for the first section of the embolism:*

⊕ Berg 199: [Epiphania.] Mane (Pr):

VD. Qui te nobis super Iordanis alveum
de caelis in voce tonitruī praeuisti &
ut salvatorem caeli remonstrares,
et te Patrem luminis aeterni ostenderes.
Caelos aperuisti, aërem benedixisti, fontem purificasti,
et tuum nicum Filium per speciem columbae tanto Spiritu declarasti. &
Susceperunt hodie fontes benedictionem tuam

*et abstulerunt maledictionem nostram,
ita ut credentibus purificationem omnium delictorum exhibeant,
et Deo filios generando adoptive faciant ad vitam aeternam.
Nam quos ad temporalem vitam carnis natiuitas fuderat,
quos mors per praeuersionem coeperat,
quos vita aeterna recipiens,
ad regni caelorum gloriam revocavit.
Per eundem Christum Dominum nostrum.*

⌘ Gothicum 86: XI. Missa in diem sanctum Epiphaniae (Pr):

Vere dignum et iustum est, aequum et iustum est,
nos tibi semper et ubique gratias agere,
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

*Qui nobis super Iordanis alveum
de caelis vocem in modum tonitruum praebuisti: &
ut saluatorem saeculi demonstrares,
et Patrem luminis aeterni ostenderes,
caelos aperuisti, aerem benedixisti, fontem purificasti,
et tum Unicum per columbam sancti Spiritus demonstrasti. &
Susceperunt fontes hodie benedictionem tuam
et tulerunt maledictionem nostram,
ita ut credentibus purificationem omnium delictorum exhibeant,
et Deo filios regenerando faciant ad vitam aeternam,
quos ad temporalem vitam carnis natiuitas fuderat.
Nam quos mors per praeuersionem coeperat,
hoc vita aeterna a morte recipiens,
ad caelorum regna revocat.*

*Unde debita exultatione voces nostras iungimus
confessionibus angelorum,
qui gloriam tuam mirabili sacramento
hodierna sollempnitate venerantes,
pro apparitione Iesu Christi Domini nostri
et pro nostrae uocationis exordium,
sacrificium tibi laudis offerimus:
per ipsum Dominum nostrum,
per quem maiestatem tuam laudant angeli.*

⊙ See also the following texts in the Roman tradition:

- ⌘ GeV 386-388: I, XL. Item [Orationes] in Quinta Feria Missa Chrismalis
- ▣ PR* De Officio in Feria Quinta Coenae Domini, cum benedicatur oleum catechumenorum et infirmorum, et conficitur Chrisma [Pseudo-Preface for blessing of Chrism]:
- ▣ PR 1971: Ordo Benedicendi Oleum Catechumenorum et infirmorum et Conficiendi Chrisma, n. 25, I.

Vere dignum et justum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:

*Qui in principio, inter cetera bonitatis et pietatis tuae munera,
terram producere fructifera ligna iussisti,
inter quae huius pinguisissimi liquoris ministrae oleae nascerentur,
quarum fructus sacro chrismati deserviret.*

*Nam et David prophetico spiritu
gratiae tuae sacramenta praenoscens,
vultus nostros in oleo exhilarandos esse cantavit:
et cum mundi crimina diluvio quondam expiarentur effuso,
similitudinem futuri muneris columba demonstrans per olivae ramum,
pacem terris redditam nuntiavit.*

*Quod in novissimis temporibus, manifestis est effectibus declaratum,
cum baptismatis aquis omnium criminum commissa delentibus,
haec olei unctio vultus nostros iucundos efficit ac serenos.
Inde etiam Moysi famulo tuo mandatum dedisti,
ut Aaron fratrem suum prius aqua lotum
per infusionem huius unguenti constitueret Sacerdotem.*

*Accessit ad hoc amplior honor,
cum Filius tuus Dominus noster Iesus Christus
lavari a Ioanne undis Iordanicis exegisset,
ut Spiritu sancto in columbae similitudine desuper misso, &
Unigenitum tuum, in quo tibi optime complacuisse,
testimonio subsequenter vocis ostenderes, &
hoc illud esse manifestissime comprobares,
quod eum oleo laetitiae prae consortibus suis unguendum &
David propheta cecinisset.*

*Te igitur deprecamur,
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus,
per Iesum Christum Filium tuum Dominum nostrum,
ut huius creaturae pinguedinem
sanctificare tua benedictione digneris,
et in sancti Spiritus ei admiscere virtutem,
per potentiam Christi tui,
a cuius sancto nomine chrisma nomen accepit,
unde unxisti sacerdotes, reges, prophetas, et martyres tuos,*

[The following paragraph is not found in Gev 386-388, but corresponds to GeV 378 □ Sup 1586:

*ut spiritualis lavacri Baptismo renovandis
creaturam Chrismatis in Sacramentum
perfectae salutis vitaeque confirmes;
ut sanctificatione unctionis infusa,
corruptione primae nativitatis absorpta,*

*sanctum uniuscujusque templum
acceptabilis vitae innocentiae odore redolescat;
ut secundum constitutionis tuae Sacramentum,
regio et sacerdotali, prophéticoque honore perfusi,
vestimento incorrupti muneris induantur];*

*ut sis his,
qui renati fuerint ex aqua, et Spiritu sancto,
Chrisma salutis, eosque aeternae vitae participes,
et caelestis gloriae faciat esse consortes.*

*Per eundem Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum,
qui tecum vivit et regnat
in unitate eiusdem Spiritus sancti Deus,
per omnia saecula saeculorum.*

⊕ Further Ambrosian parallel: MA* p. 66.

BIBLICAL CONTEXT:

Ps 44, 8:

Dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem; propterea *unxit* te Deus Deus tuus
oleo laetitiae prae consortibus tuis.

Is 11, 1-3:

Egredietur virga de radice Iesse, et flos de radice eius ascendet, et requiescet super eum *spiritus* Domini: *spiritus* sapientiae et intellectus, *spiritus* consilii et fortitudinis, *spiritus* sapientiae et pietatis, et replebit eum *spiritus* timoris Domini.

Is 42, 1-4.6-7:

Ecce *servus* meus, suscipiam eum, electus meus, complacuit sibi in illo anima mea, dedi *spiritum* meum super eum, iudicium gentibus proferet. Non clamabit neque accipiet personam, nec audietur vox eius foris. Calamum quasatum non conteret et linum fumigans non exstinguet, in veritate educet iudicium. Non erit tristis neque turbulentus, donec ponat in terra iudicium; et legem eius insulae expectabunt. [...] Ego Dominus vocavi te in iustitia, et apprehendi manum tuam et servavi te, et dedi te in foedus populi in lucem gentium, ut aperires oculos caecorum et educeres de conclusione vinctum, de domo carceris sedentes in tenebris.

Is 61, 1-2:

Spiritus Domini super me, eo quod *unxerit* Dominus me: ad annuntiandum mansuetis *misit* me, ut mederer contritis corde et praedicarem captivis indulgentiam et clausis apertionem, ut praedicarem annum placibilem Domino.

Mc 1, 9-11 (cf. Mt 3, 16-17; Lc 3, 21-22):

Et factum est, in diebus illis venit Iesus a Nazareth Galilae, et baptizatus est a Ioanne in *Iordane*. Et statim ascendens de aqua vidit caelos apertos, et *Spiritum* tamquam *columbam* *descendentem* et manentem in ipso. Et *vox facta est de caelis*: Tu es Filius meus dilectus, in te complacui.

Lc 4, 18-19:

Spiritus Domini super me, propter quod *unxit* me, *evangelizare pauperibus misit* me, sanare contritos corde et praedicare captivis remissionem et caecis visum, dimittere contractos in remissionem, praedicare annum Domini acceptum et diem retributionis.

Io 1, 14:

Verbum caro factum est et *habitavit* in nobis.

Io 1, 31-34:

Et ego nesciebam eum; sed, ut manifestetur in Israel, propterea veni ego in aqua baptizans. Et testimonium perhibuit Ioannes dicens: Quia vidi *Spiritum* *descendentem* quasi *columbam* de caelo et mansit super eum. Et ego nesciebam eum; sed qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super quem videris *Spiritum* *descendentem* et manentem super eum, hic est qui baptizat in Spiritu sancto. Et ego vidi et testimonium perhibui, quia hic est Filius Dei.

Io 3, 5:

Respondit Iesus: Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei.

Io 6, 70:

Domine, ad quem ibimus? Verba vitae aeternae habes. Et nos *credidimus*, et cognovimus quia tu es Christus Filius Dei.

Rom 8, 15:

Non enim accepistis *spiritum* servitutis iterum in timore, sed accepistis *spiritum* adoptionis filiorum, in quo clamamus: Abba [Pater].

Col 1, 26:

Mysterium quod absconditum fuit a saeculis et generationibus, nunc autem manifestatum est sanctis eius, quibus voluit Deus notas facere divitias gloriae sacramenti huius in gentibus, quod est Christus, in vobis spes gloriae.

Eph 3, 16-17:

Ut det vobis secundum divitias gloriae suae virtute corroborari per *Spiritum* eius in interiorem *hominem*; Christum *habitare* per fidem in cordibus vestris [...].

Eph 5, 25-27:

Sicut et Christus dilexit ecclesiam et seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret mundans *lavacro* aquae in verbo vitae, ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam non habentem maculam aut rugam aut aliquid huiusmodi; sed ut sit sancta et immaculata.

Tit 3, 5-6:

Non ex operibus iustitiae quae fecimus nos, sed secundum suam misericordiam, salvos nos fecit per *lavacrum* regenerationis et renovationis *Spiritus* sancti, quem effudit in nos abunde per Iesum Christum Salvatorem nostrum.

2 *Pet* 1, 17-19:

Accipiens enim a Deo Patre honorem et gloriam, *voce delapsa* ad eum huiuscemodi a magna gloria: « Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui; ipsum audite ». Et hanc *voce* nos audivimus de caelo allatam, cum essemus cum ipso in monte sancto.

Apoc 21, 3:

Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, et *habitabit* cum eis.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, De Spiritu Sancto, 1, 6, 76 (PL 16, 752A-B):

Sunt tamen plerique qui eo quod in aqua baptizamur et *Spiritu*, non putent aquae et *Spiritus* distare munera: et ideo non putant distare naturam. Nec advertunt quia in illo aquarum sepelimur elemento, ut renovati per *Spiritum* resurgamus. In aqua enim imago mortis, in *Spiritu* pignus est vitae: ut per aquam moriatur corpus peccati, quae quasi quodam tumulo corpus includit, et per virtutem *Spiritus* renovemur a morte peccati, renati in Deo.

Ambrosius, De Spiritu Sancto, 3, 10, 68 (PL 16, 825C):

Audi quomodo testes: *Spiritus* mentem renovat, aqua proficit ad *lavacrum*, sanguis spectat ad pretium. *Spiritus* enim nos per adoptionem filios Dei fecit.

Chromatius Aquileiensis, Tract. 1, 1 (PL 20, 329B):

Quia ergo *novum* baptismum daturus erat, ad generis humani salutem et remissionem peccati, prior ipse baptizari dignatus est, non ut peccata deponeret, qui peccatum solus non fecerat, sed ut aquas baptismi sanctificaret ad diluenda peccata *credentium*. Numquam enim aquae baptismi purgare peccata *credentium* potuissent, nisi tactu dominici corporis sanctificatae fuissent. Ille ergo baptizatus est, ut nos *lavaremur* a peccatis. Ille tinctus est in aqua, ut nos a delictorum sordibus purgaremur. Ille *lavacrum* regenerationis accepit, ut nos ex aqua et *Spiritu* Sancto renasceremur, quia sicut ipse in alio loco ait: « Nisi quis natus fuerit ex aqua et *Spiritu* Sancto, non intrabit in regnum caelorum ».

Maximus Taurinensis, Sermo 30 (PL 57, 291-293):

Evangelica scriptura refert, Dominum ad *Iordanem* baptismi causa venisse, et in eodem flumine mysteriis se caelestibus consecrari voluisse. [...] Ratio enim exigit, ut post diem natalis dominici haec festivitas sequeretur, quam et ipsam festivitatem natalem appellandam puto. Tunc enim natus hominibus, hodie renatus est sacramentis; tunc per virginem editus, hodie per *mysterium* generatus. Ibi secundum hominem nascitur, mater eum Maria sinu circumfovet, hic cum secundum *mysterium* gignitur, Pater eum Deus voce complectitur, ait enim: Hic est enim filius meus, in quo bene complacui; ipsum audite. Mater ergo partui molli blanditur gremio, Pater filio pio testimonio famulatur; mater, inquam, eum adorandum magis ingerit, Pater colendum gentibus manifestat. [...] Cum enim Salvator abluitur, iam tunc in

nostrum baptismum tota aqua mundatur, et purificatur fons, ut secuturis postmodum populis *lavacri* gratia ministretur, Praecedit ergo Christus per baptismum, ut christiani post eum confidenter populi subsequantur.

Petrus Chrysologus, Sermo 171 (PL 52, 647C):

Et cum interiora tua tanto scit confecta crimine, quemadmodum te exterior *lavare* et mundare sufficiat aqua? Corda et corpora nostra mundare haec patet, cum fuerit et ipsa *Spiritus* Sancti purificata commercio, ut visibili ministerio invisibile purificationis nostrae perficiat sacramentum.

PRINCIPAL VOCABULARY:

mirus signum mysterium novus Iordanis lavacrum vox caelum delabor habito
verbum homo credo columba species descendo servus oleum perungo laetitia
mitto evangelizo pauper nosco.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

You celebrated your new gift of baptism by signs and wonders at the Jordan. Your voice was heard from heaven to awaken faith in the presence among us of the Word made man. Your Spirit was seen as a dove, revealing Jesus as your servant, and anointing him with joy as the Christ, sent to bring to the poor the good news of salvation.

Your Spirit was seen as a dove, revealing Jesus as your servant, and anointing him with joy as the Christ, sent to bring to the poor the good news of salvation.

In our unending joy we echo on earth the song of the angels in heaven as they praise your glory for ever.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Aujourd'hui, sur les eaux du Jourdain, tu veux inaugurer le baptême nouveau: Une voix descend du ciel pour attester que ta Parole habite chez les hommes, et l'Esprit, manifesté sous l'aspect d'une colombe, consacre ton Serviteur Jésus, pour qu'il aille annoncer aux pauvres la bonne nouvelle.

C'est pourquoi, avec les anges dans le ciel, nous pouvons te bénir sur la terre et t'adorer en (disant) chantant.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Nel Battesimo di Cristo al Giordano tu hai operato segni prodigiosi per manifestare il mistero del nuovo lavacro: dal cielo hai fatto udire la tua voce, perché il mondo credesse che il tuo Verbo era in mezzo a noi; con lo Spirito che si posava su di lui come colomba hai consacrato il tuo Servo con unzione sacerdotale, profetica e regale, perché gli uomini riconoscessero in lui il Messia, inviato a portare ai poveri il lieto annunzio.

E noi, uniti alle potenze dei cieli, con voce incessante proclamiamo la tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Porque en el bautismo de Cristo en el Jordán has realizado signos prodigiosos, para manifestar el misterio del nuevo bautismo: hiciste descender tu voz desde el cielo, para que el mundo creyese que tu Palabra habitaba entre nosotros; y por medio del Espíritu, manifestado en forma de paloma, unviste a tu siervo Jesús, para que los hombres reconociesen en él al Mesías, enviado a anunciar la salvación a los pobres.

Por eso, como los ángeles te cantan en el cielo, así nosotros en la tierra te aclamamos, diciendo sin cesar.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar.

Hoje, nas águas do Jordão, revelastes o novo batismo com sinais admiráveis. Pela voz descida do céu ensinastes que o vosso Verbo habita entre os homens. E pelo Espírito Santo, aparecendo em forma de pomba, fizestes saber que o vosso Servo Jesus foi ungido com o óleo da alegria e enviado para evangelizar os pobres.

Por isso, em união com os Anjos do céu, vos celebramos sem cessar ne terra, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, allmächtiger Vater, zu danken und deine Größe zu preisen.

Denn bei der Taufe im Jordan offenbarst du das Geheimnis deines Sohnes durch wunderbare Zeichen: Die Stimme vom Himmel verkündet ihn als deinen geliebten Sohn, der auf Erden erschienen ist, als dein ewiges Wort, das unter uns Menschen wohnt. Der Geist schwebt über ihm in Gestalt einer Taube und bezeugt ihn als deinen Gnecht, den du gesalbt hast, den Armen die Botschaft der Freude zu bringen.

Darum singen wir mit den Engeln und Erzengeln, den Thronen und Mächten und mit all den Scharen des himmlischen Heeres den Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 8

PRAEFATIO I DE QUADRAGESIMA

De spiritali significatione Quadragesimae

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
 per Christum Dominum nostrum.

Quia fidelibus tuis dignanter concedis
 quotannis paschalia sacramenta
 in gaudio purificatis mentibus exspectare
 ut, pietatis officia et opera caritatis propensius exsequentes,
 frequentatione mysteriorum, quibus renati sunt,
 ad gratiae filiorum plenitudinem perducantur.

Et ideo, cum Angelis et Archangelis,
 cum Thronis et Dominationibus,
 cumque omni militia caelestis exercitus,
 hymnum gloriae tuae canimus,
 sine fine dicentes:

- ⊙ MR p. 399; Moeller 1300.
- ⊙ Cf. MA 92/6, p. 198.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 399) Praefatio de Quadragesima I (Pr)

✠ GeV 513: I, LV. Orationes et preces in parochia (Pr):

See also GeV 177 = GeV 343

⊙ Sup 1590: [Dominica in Pascha.] Feria Secunda (Pr)

□ Berg 631: Die Sabbato Albis Depositis, Missa pro [Baptizatis] (Pr)

VD:

*nos te suppliciter exorare, ut fidelibus tuis dignanter impendas,
 quo et paschalia capiant sacramenta*

*et desideranter expectent venturum. &
ut in mysteriis quibus renati sunt permanentes &
ad novam vitam his operantibus perducantur.*

✠ Sup 1748: Benedictio III Dominica in Quadragesima (BS):

*Omnipotens Deus ieiuniorum vestrorum victimas clementer accipiat,
et sua vos benedictione dignos efficiat. Amen.*

*Mentes vestras ita parsimoniae bono contra vitia munit,
praeceptorum suorum doctrinis erudiat, caritatis dono repleat,
ut vos in omnibus sibi placere concedat. Amen.*

*Quatenus praesentis Quadragesimae diebus devotissime celebratis,
ad paschalia festa purificatis cordibus accedere valeatis. Amen.*

Quod ipse praestare dignetur cuius regnum.

✠ Sup 1583: [Dominica in Ramis Palmarum.] Feria Secunda (Pr):

*VD per Christum Dominum nostrum.
Cuius nos humanitas colligit, humanitas erigit,
traditio absolvit, poena redemit, crux salvificat,
sanguis emaculat, caro saginat.*

*Per quem te, summe Pater,
cum ieiuniorum obsequiis obsecramus,
ut ad eius celebrandam passionem purificatis mentibus accedamus.
Per quem.*

✠ GeV 185: I, XXV. Feria VI, Hebdomada II [in Quadragesima] (SO):

*Efficiatur haec hostia, Domine, quaesumus,
sollemnibus grata ieiuniis,
ut et tibi fiat acceptior, purificatis mentibus immolemur.
Per.*

✠ MR* PEP: (p. 17) Praefatio de Dominicis Quadragesimae (Pr):
= MR 1969: (p. 91) Praefatio de Dominicis Quadragesimae (Pr)

*Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
Per Christum Dominum nostrum.*

*Quia fidelibus tuis dignanter impendis
quotannis paschalia sacramenta
in gaudio purificatis mentibus exspectare:
ut, pietatis officia et opera caritatis propensius exsequentes,
frequentatione mysteriorum, quibus renati sunt,
ad gratiae filiorum plenitudinem perducantur.*

Et ideo cum Angelis et Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus,
sine fine dicentes:

☉ Note the following subsequent adaptation:

✠ Ordo Anni Sancti Celebrandi in Ecclesiis Particularibus (1974, p. 105), Missa pro anno sancto (Pr):

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
Per Christum Dominum nostrum.

Quia fidelibus tuis *benigne* concedis
tempus acceptabile conversionis et indulgentiae,
ut paenitentiae pietatisque officia propensius exsequentes,
per Spiritum caritatis qui datus est nobis,
ad gratiae filiorum plenitudinem perducantur.

Unde et nos, Domine, cum Angelis et Sanctis universis,
tibi confitemur, in exultatione dicentes:

☉ Modern Ambrosian parallel: MA* p. 280 (Berg 631).

BIBLICAL CONTEXT:

Io 1, 16:

Et de plenitudine eius nos omnes accepimus, et gratia pro gratia.

Io 3, 5:

Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.

Rom 8, 14-17:

Quicumque enim Spiritus Dei aguntur ii sunt filii Dei. Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus: Abba, Pater. Ipse enim Spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus filii Dei. Si autem filii, et heredes: heredes quidem Dei, coheredes autem Christi; si tamen compatimur, ut et conglorificemur.

Rom 8, 21-23:

Quia et ipsa creatura liberabitur a servitute corruptionis in libertatem gloriae filiorum Dei. Scimus enim quod omnis creatura ingemiscit et parturit usque adhuc. Non solum autem illa, sed et nos ipsi primitias spiritus habentes, et ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum Dei expectantes, redemptionem corporis nostri.

Gal 4, 4-5:

At ubi venit *plenitudo* temporis, misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant redimeret, ut adoptionem *filiorum* reciperemus.

Eph 3, 16-19:

Ut det vobis secundum divitias gloriae suae virtute corroborari per Spiritum eius in interiorem hominem; Christum habitare per fidem in cordibus vestris, in caritate radicati et fundati, ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis quae sit latitudo, et longitudo, et sublimitas, et profundum; scire etiam supereminentem scientiae *caritatem* Christi, ut impleamini in omnem *plenitudinem* Dei.

2 Pet 3, 11:

Cum igitur haec omnia dissolvenda sint, quales oportet vos esse in sanctis conversationibus et *pietatibus*.

2 Pet 3, 18:

Crescite vero in gratia et in cognitione Domini nostri et salvatoris Iesu Christi.

1 Io 3, 1-2:

Videte qualem *caritatem* dedit nobis Pater, ut *fili* Dei nominemur et simus. Propter hoc mundus non novit nos, quia non novit eum.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, Hexameron I, 4, 14 (PL 14, 129):

Et eo tempore Domini *quotannis* Iesu Christi *pascha* celebratur, hoc est animarum transitus a vitiis ad virtutem, a passionibus carnis ad gratiam sobrietatemque *mentis*, a malitiae nequitiaeque fermento ad veritatem et sinceritatem.

Leo Magnus, Sermo 42, 1 (PL 54, 275B):

Nunc autem omnium mentes maiori studio ad spirituales profectus moveri, et ampliori fiducia oportet animari, quando ad universa *pietatis officia*, illius nos diei in quo redempti sumus, recursus invitat: ut excellens super omnia passionis dominicae *sacramentum purificatis* et corporibus et animis celebremus.

Leo Magnus, Sermo 55, 5 (PL 54, 325C):

Amplectamur itaque, dilectissimi, *purificatis mentibus* atque corporibus, salutis nostrae mirabile *sacramentum*, et ab omni fermento malitiae veteris emundati, *Pascha* Domini cum digna observantia celebremus: ut regente nos Spiritu sancto, a *caritate* Christi nullis tentationibus separemur, qui in sanguine suo pacificans omnia, et in altitudinem paternae gloriae se recepit, et humilitatem sibi servientium non reliquit, cui est honor et gloria in saecula saeculorum. Amen.

Leo Magnus, Sermo 44, 1-2 (PL 54, 285-286):

Sed cum ad istos recurritur dies, quos specialius reparationis humanae *sacramenta* signarunt, et qui vicino ordine atque contiguo festum *paschale* praecedunt, diligentius nobis praeparatio religiosae *purificationis* indicitur. *Paschalis* quippe festivitatis hoc proprium est, ut tota Ecclesia remissione *gaudeat* peccatorum, quae non in eis tantum fiat, qui sacro baptisate *renascuntur*, sed etiam in eis, qui dudum in adoptivorum sorte numerantur. [...] Quod ergo, dilectissimi, in omni tempore unumquemque convenit facere christianum, id nunc sollicitius est et devotius *exsequendum*, ut apostolica institutio quadraginta dierum ieiuniis impleatur, non ciborum tantummodo paritate, sed privatione maxime vitiorum.

Leo Magnus, Sermo 7 (PL 54, 159A):

Notum vobis, dilectissimi, et familiare mandatum pastorali praedicamus hortatu, ut in opere misericordiae studeatis esse devoti. Quod etiam si numquam a vestra sanctitate negligitur, nunc tamen promptius est et impensius *exsequendum*: quia primus collectarum dies saluberrime a sanctis Patribus institutus hoc exigit ut unusquisque, prout votivum atque possibile est, in usum atque alimoniam pauperum de vestris facultatibus conferatis; scientes praeter illud regenerationis lavacrum, in quo universorum ablutae sunt maculae peccatorum, hoc remedium infirmitati humanae divinitus esse donatum, ut si quid culparum in hac terrena habitatione contrahitur, eleemosynis deleatur. Eleemosynae enim *opera caritatis* sunt, et scimus quod *caritas* operit multitudinem peccatorum.

Benedictus, Regula, 49, De Quadragesimae Observatione:

Licet omni tempore vita monachi Quadragesimae debeat observationem habere: tamen quia paucorum est ista virtus, ideo suademus istis diebus Quadragesimae omni *puritate* vitam suam custodire, omnes pariter negligencias aliorum temporum his diebus sanctis diluere, [...] et cum spiritualis desiderii *gaudio* sanctum *Pascha* *expectet*.

PRINCIPAL VOCABULARY:

fidelis dignanter quotannis paschalis sacramentum gaudio officium opus caritas propense exsequor frequentatio mysterium renascor gratia filius plenitudo perduco.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

Each year you give us this joyful season when we prepare to celebrate the paschal mystery with mind and heart renewed. You give us a spirit of loving reverence for you, our Father, and of willing service to our neighbor. As

we recall the great events that gave us new life in Christ, your bring the image of your Son to perfection within us.

Now, with angels and archangels, and the whole company of heaven, we sing the unending hymn of your praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

Car chaque année, tu accordes aux chrétiens de se préparer aux fêtes pascales dans la joie d'un cœur purifié; de sorte qu'en se donnant davantage à la prière, en témoignant plus d'amour pour le prochain, fidèles aux sacrements qui les ont fait naître, ils soient comblés de la grâce que tu réserves à tes fils.

C'est pourquoi, avec les anges et les archanges, avec les puissances d'en haut et tous les esprits bienheureux, nous chantons l'hymne de ta gloire et sans fin nous proclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Ogni anno tu doni ai tuoi fedeli di prepararsi con gioia, purificati nello spirito, alla celebrazione della Pasqua, perché, assidui nella preghiera e nella carità operosa, attingano ai misteri della redenzione la pienezza della vita nuova in Cristo tuo Figlio, nostro salvatore.

E noi, uniti agli Angeli e agli Arcangeli, ai Troni e alle Dominazioni e alla moltitudine dei Cori celesti, cantiamo con voce incessante l'inno della tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno por Cristo, Señor nuestro.

Por él concedes a tus hijos anhelar, año tras año, con el gozo de habernos purificado, la solemnidad de la Pascua, para que, dedicados con mayor entrega a la alabanza divina y al amor fraterno, por la celebración de los misterios que nos dieron nueva vida, lleguemos a ser con plenitud hijos de Dios.

Por eso, con los ángeles y arcángeles y con todos los coros celestiales, cantamos sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo, Senhor nosso.

Ano após ano, concedeis a vossos filhos esperar com alegria a festa da Páscoa, preparando-se pela penitência e dedicando-se mais à oração e ao amor fraterno, para que alcancem a plenitude de filiação divina pela renovação dos sacramentos pascaís, nos quais renasceram.

Por isso, com todos os Anjos e Santos proclamamos a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Vater im Himmel, zu danken und dein Erbarmen zu preisen.

Denn jedes Jahr schenkst du deinen Gläubigen die Gnade, das Osterfest in der Freude des Heiligen Geistes zu erwarten. Du mahnst uns in dieser Zeit der Buße zum Gebet und zu Werken der Liebe, du rufst uns zur Feier der Geheimnisse, die in uns die Gnade der Kindschaft erneuern. So führst du uns mit geläutertem Herzen zur österlichen Freude und zur Fülle des Lebens durch unseren Herrn Jesus Christus.

Durch ihn rühmen wir deine Größe und vereinen uns mit den Chören der Engel zum Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 9

PRAEFATIO II DE QUADRAGESIMA

De spiritali paenitentia

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte pater, omnipotens aeterne Deus:

Qui filiis tuis ad reparandam mentium puritatem,
tempus praecipuum salubriter statuisti,
quo, mente ab inordinatis affectibus expedita,
sic incumberent transitoris
ut rebus potius perpetuis inhaerent.

Et ideo, cum Sanctis et Angelis universis,
te collaudamus, sine fine dicentes:

- ⊕ MR p. 400; Moeller 963.
- ⊕ MA 71/6b, p. 152.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 400) Praefatio de Quadragesima II (Pr)

- ⊕ *New composition based on the following texts:*

Leo Magnus, Sermo 42, 1 (PL 54, 275B):

Magnae divinae institutionis *salubritate* provisum est, ut *ad reparandum mentium puritatem* quadraginta nobis dierum exercitatio mederetur, in quibus aliorum temporum culpas et pia opera redimeret, et ieiunia casta decoquerent.

⊕ Ver 890: XXVII, VI. [Ieiunii mensis septimi] [Oraciones et preces.] Item alia (Pr):

Vere dignum.

*Qui non tantum nos a carnalibus cibis,
sed ab ipsius animi noxiis delectationibus praecipis ieiunare.
Nam si ideo delicias corporales abnuimus,*

*ne spiritum nostrum obtundis sensibus hevetemus:
quanto magis ab ipsius mentis debemus excessibus abstinere, &
ut inordinatis affectibus expedita +
supernae lucis possit perstringere claritatem.
Per.*

☒ Ver 1020: XXVIII, IX. [In Natale Episcoporum.] Item alia (SP):
= GeV 253: I, XXVII. Feria VII, Hebdomada IIII [in Quadragesima] (SP)

*Plebem tuam, Domine, quaesumus, interius exteriusque restaura;
ut, quam corporeis non vis delectationibus impediri,
spirituali facias vigere proposito;
et sic rebus foveas transituris, §
ut tribuas potius inhaerere perpetuis. §&
Per.*

☒ Ver 929: XXVII, XII. [Ieiunii mensis septimi] [Oraciones et preces.] Item
alia (Pr):

Vere dignum.

*Qui nos ideo collectis terrae fructibus
per abstinentiam tibi gratias referre voluisti,
ut ex ipsius devotionis genere nosceremus,
non haec ad exuberantiam corporalem,
sed ad fragilitatis nos sufficientiam percepisse;
et quod ex his parcius sumeremus,
egentium proficeret alimento,
ut et salutaris castigatio mortalitatis insolentiam mitigaret,
et pietas imitatores nos tuae benignitatis efficeret;
sicque donis temporalibus uteremur, &
ut disceremus inhiare perpetuis.
Per.*

☒ Sup 1672: Mensis VII Feria IIII (Pr):

Vere dignum.

*Qui nos ideo collectis terrae fructibus
per abstinentiam tibi gratias referre voluisti,
ut ex ipso devotionis genere cerneremus,
non haec ad exuberantiam corporalem,
sed ad fragilitatis sustentationem percepisse,
ut quod ex his parcius sumeremus,
egentium proficeret alimentis.
Et ut salutaris castigatio mortalitatis insolentiam mitigaret,
et pietas largitoris nos tuae benignitati commendatos efficeret.
Sicque donis uteremur transitoriis, &
ut disceremus inhiare perpetuis.
Per Christum.*

* No clear Ambrosian parallels.

BIBLICAL CONTEXT:

Ps 118, 4-5

Tu mandasti mandata tua custodiri nimis: utinam dirigantur viae meae ad custodiendas iustificationes tuas.

Ex 36, 27:

Spiritum meum ponam in medio vestri, et faciam ut in praeceptis meis ambuletis, et iudicia mea custodiatis, et operemini.

Ier 31, 33:

Dabo legem meam in visceribus eorum, et in corde eorum scribam eam; et ero eis in Deum, et ipsi erunt mihi in populum, dicit Dominus.

Mt 24, 35:

Caelum et terra *transibunt*, verba autem mea non praeteribunt.

Act 15, 9:

Et qui novit corda, Deus, testimonium perhibuit dans illis Spiritum sanctum sicut et nobis, et nihil discrevit inter nos et illos fide *purificans* corda eorum.

Rom 12, 1-2:

Obsecro, itaque vos, fratres, per misericordiam Dei, ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium vestrum. Et nolite conformari huic saeculo, sed reformamini in novitate sensus vestri, ut probetis quae sit voluntas Dei bona et beneplacens et perfecta.

1 Thess 4, 7:

Non enim vocavit nos Deus in immunditiam, sed in sanctificationem.

2 Thess 3, 6:

Denuntiamus autem vobis, fratres, in nomine Domini nostri Iesu Christi, ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante *inordinate* et non secundum traditionem quam acceperunt a nobis.

Heb 13, 14:

Non enim habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus.

PATRISTIC WITNESS:

Leo Magnus, Sermo 45, 1 (PL 54, 288):

Virtus, dilectissimi, et sapientia fidei christianae, amor Dei est, et amor proximi; neque ullo caret pietatis officio, cui studium est colere Dominum, et iuvare conservum. Harum autem *affectionum* duplex unitas omni quidem est tempore exercenda, et proficienter augenda, sed nunc incrementis amplioribus dilatanda, ut quadraginta dierum ieiunium, quod festi paschalis est praeivium, interiorum cordis auditum illius vocis instar moveat, qua verbis Isaiae prophetae Ioannes Baptista dicebat: « Parate viam Domini, rectas facite semitas eius ».

Petrus Chrysologus, Sermo 11 (PL 52, 220B):

« Et cum ieiunasset, inquit, quadraginta diebus et quadraginta noctibus ». Videtis, fratres, quia quod Quadragesimae ieiunamus non est humana inventio, auctoritas est divina; et est mysticum, non est praesumptum; nec est de terreno usu, sed de caelestibus est secretis.

Fulgentius Ruspensis, In Remissione Peccatorum, 17 (PL 65, 511):

Conversio ergo illa in conspectu Dei grata est et accepta, in qua simul et fidei rectitudo servatur, et vitae bonae regula custoditur: id est, ut principaliter recta teneatur de Deo sententia, deinde proximo exhibeatur caritas divinitus imperata. Tunc enim se homo recte diligit, cum dilectionem Dei sibi devotus et humilis anteponit. Tunc etiam diligit proximum, si proximo, quanto potest, consulat, ut ad Deum recta fide et bona conversatione perveniat.

PRINCIPAL VOCABULARY:

filius reparo mens puritas tempus praecipuus, salubriter statuo inordinatus affectus expedio incumbo transeo res potius perpetuus inhaereo.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

This great season of grace is your gift to your family to renew us in spirit. You give us strength to purify our hearts, to control our desires, and so to serve you in freedom. You teach us how to live in this passing world with our heart set on the world that will never end.

Now, with all the saints and angels, we praise you for ever.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Tu offres à tes enfants ce temps de grâce pour qu'ils retrouvent la pureté du cœur; Tu veux qu'ils se libèrent de leurs égoïsmes, afin qu'en travaillant à ce monde qui passe, ils s'attachent surtout aux choses qui ne passent pas. C'est pourquoi, avec les anges et tous les saints, nous chantons et proclamons.

* * *

È veramente giusto renderti grazie, è bello cantare la tua gloria, Padre Santo, Dio onnipotente ed eterno.

Tu hai stabilito per i tuoi figli un tempo di rinnovamento spirituale, perché si convertano a te con tutto il cuore, e liberi dai fermenti del peccato vivano le vicende di questo mondo, sempre orientati verso i beni eterni. Per questo dono della tua benevolenza, uniti agli angeli e ai santi, con voce unanime cantiamo l'inno della tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Porque has establecido generosamente este tiempo de gracia para renovar en santidad a tus hijos, de modo que, libres de todo afecto desordenado, vivamos las realidades temporales como primicias de las realidades eternas.

Por eso, con todos los ángeles y santos, te alabamos, proclamando sin cesar.

* * *

Na verdade, é nosso dever e salvação dar-vos graças e louvar-vos, Senhor, Pai do céu, Deus poderoso e cheio de bondade.

Para renovar na santidade o coração dos vossos filhos, instituístes este tempo de salvação, no qual, libertando-se do seu egoísmo, usem de tal modo as coisas que passam, que abracem mais plenamente o que é eterno.

Por isso, com todos os Anjos e Santos proclamamos a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

Wir danken dir, Vater im Himmel, und rühmen deinen heiligen Namen. Denn jetzt ist die Zeit der Gnade, jetzt sind die Tage des Heiles.

Du hilfst uns, das Böse zu überwinden, du schenkst uns von neuem die Reinheit des Herzens. Du gibst deinen Kindern die Kraft, in dieser vergänglichen Welt das unvergänglichen Heil zu wirken durch unseren Herrn Jesus Christus.

Durch ihn preisen wir dich in deiner Kirche und vereinen uns mit den Engeln und Heiligen zum Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 10

PRAEFATIO III DE QUADRAGESIMA

De fructibus abstinentiae

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:

Qui nos per abstinentiam tibi gratias referre voluisti,
 ut ipsa et nos peccatores ab insolentia mitigaret,
 et, egentium proficiens alimento,
 imitatores tuae benignitatis efficeret.

Et ideo, cum innumeris Angelis,
 una te magnificamus laudis voce, dicentes:

- ⊛ MR p. 401; Moeller 1110.
- ⊛ MA 69/6, p. 148.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 401) Praefatio de Quadragesima III (Pr)

⊞ Ver 929: XXVII, XII. [Ieiunii mensis septimi] [Orationes et preces.] Item alia (Pr):

Vere dignum.

*Qui nos ideo collectis terrae fructibus
 per abstinentiam tibi gratias referre voluisti,
 ut ex ipsius devotionis genere nosceremus,
 non haec ad exuberantiam corporalem,
 sed ad fragilitatis nos sufficientiam percepisse;
 et quod ex his parcius sumeremus,
 egentium proficeret alimento, §&
 ut et salutaris castigatio mortalitatis insolentiam mitigaret, &
 et pietas imitatores nos tuae benignitatis efficeret;
 sicque donis temporalibus uteremur,
 ut disceremus inhiare perpetuis.
 Per.*

⊕ Sup 1672: Mensis VII Feria IIII (Pr):

Vere dignum.

Qui nos *ideo collectis terrae fructibus*
per abstinentiam tibi gratias referre voluisti,
ut ex ipso devotionis genere cerneremus,
non haec ad exuberantiam corporalem,
sed ad fragilitatis sustentationem percepisse;
ut quod ex his parcius sumeremus,
egentium proficeret alimentis. S&
Et ut salutaris castigatio mortalitatis insolentiam mitigaret, &
et pietas largitoris nos tuae benignitati commendatos efficeret. &
Sicque donis uteremur transitoriis,
ut disceremus inibiare perpetuis.
Per Christum.

⊙ No clear Ambrosian parallels

BIBLICAL CONTEXT:

Lev 19, 2:

Sancti estote, quia ego sanctus sum, Dominus Deus vester.

Tob 4, 17:

Panem tuum cum esurientibus et *egenis* comede, et de vestimentis tuis nudos tege.

Ez 33, 11:

Vivo ego, dicit Dominus; nolo mortem *peccatoris*, sed magis ut convertatur et vivat.

Dan 4, 24:

Peccata tua eleemosynis redime et iniquitates tuas misericordiis pauperum; sic longitudo erit prosperitati tuae.

Mc 12, 32:

Et ait illi scribe, Bene, Magister, in veritate dixisti, quia unus est Deus et non est alius praeter eum; et ut diligatur ex toto corde et ex toto intellectu et ex tota anima et ex tota fortitudine; et diligere proximum tanquam seipsum maius est omnibus holocaustibus et sacrificiis.

Lc 6, 36:

Estote ergo misericordes, sicut et Pater vester misericors est.

Eph 4, 32; 5, 1-2:

Estote autem invicem benigni, misericordes, donantes invicem, sicut et Deus in Christo donavit vobis. Estote ergo *imitatores* Dei, sicut filii carissimi; et ambulate in dilectione, sicut et Christus dilexit nos et tradidit semetipsum pro nobis oblationem et hostiam Deo in odorem suavitatis.

Col 3, 12-13:

Induite vos ergo sicut electi Dei, sancti et dilecti, viscera misericordiae, *benignitatem*, humilitatem, modestiam, patientiam; supportantes invicem, et donantes vobismetipsis, si quis adversus aliquem habet querelam, sicut et Dominus donavit vobis, ita et vos.

2 Tim 2, 5:

Nam et qui certat in agone, non coronatur nisi legitime certaverit.

1 Pet 4, 8:

Ante omnia, autem, mutuam in vobismetipsis caritatem continuam habentes, quia caritas operit multitudinem peccatorum.

2 Pet 1, 5-8:

Vos autem curam omnem subinferentes, ministrare in fide vestra virtutem, in virtute autem scientiam, in scientia autem *abstinentiam*, in *abstinentia* autem patientiam, in patientia autem pietatem, in pietate autem amorem fraternitatis, in amore autem fraternitatis caritatem. Haec enim si vobiscum adsint, et superent, non vacuos, nec sine fructu vos constituent in Domini nostri Iesu Christi cognitione.

PATRISTIC WITNESS:

Leo Magnus, Sermo 45 (PL 54, 289-290):

Forma igitur conversationis fidelibus ab exemplo venit operum divinatorum; et merito Deus *imitationem* sui ab eis exigit quos ad imaginem et similitudinem suam fecit. Cuius utique gloriae dignitate non aliter potiemur quam si in nobis et misericordia inveniatur et veritas. Per quae enim ad salvandos Salvator advenit, per haec ad salvantem debent properare salvati: ut nos et misericordia Dei misericordes, et veritas faciat esse veraces. [...] Et cuius intelligentiae concessione subiicimur, eidem pietatis *imitatione* iungamur. Vox Dei est: « Sancti estote, quia ego sanctus sum »; et vox Domini est: « Estote misericordes, sicut et Pater vester misericors est ».

Leo Magnus, Sermo 80 (PL 54, 420):

Tunc enim demum ad animae curationem proficit medicina ieiunii, cum *abstinentia* ieiunantis esuriam reficit indigentis. Quia ergo scimus apud misericordem Deum ieiunii praecellere eleemosynae largitatem, dicente ipso Domino: « Date eleemosynam, et omnia munda sunt vobis », si animas nostras peccatorum cupimus sordibus emundari, eleemosynam pauperibus non negetur, ut in die retributionis ad promerendam Domini misericordiam, misericordiae operibus adiuvemur.

Petrus Chrysologus, Sermo 13 (PL 52, 231B):

Ieiunia nostra sine lite, sine clamore, sine ira, sine dolo, sine simulatione, cum tota misericordia, caritate, pietate peragamus: ut Dominus Christus qui, spreto pecorum cruentis victimis, spiritus contriti et contribulati cordis sacrificium requisivit, cum silentio pacis ieiunii nostri hostias placatus et propitius assumat.

PRINCIPAL VOCABULARY:

abstinentia gratia refero peccatum res insolentia mitigo egeo proficio alim-
mentum imitator benignitas efficio.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

You ask us to express our thanks by self-denial. We are to master our sinfulness and conquer our pride. We are to show to those in need your goodness to ourselves.

Now, with all the saints and angels, we praise you for ever.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Tu accueilles nos pénitences comme une offrande à ta gloire; car nos privations, tout en abaissant notre orgueil, nous invitent à imiter ta miséricorde et à partager avec ceux qui ont faim.

C'est pourquoi, avec les anges et les archanges, avec les puissances d'en haut et tous les esprits bienheureux, nous chantons l'hymne de ta gloire et sans fin nous proclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, innalzare un inno a te, Padre onnipotente, e cantare insieme la tua lode.

Tu vuoi che ti glorifichiamo con le opere della penitenza quaresimale, perché la vittoria sul nostro egoismo ci renda disponibili alle necessità dei poveri, a imitazione di Cristo tuo Figlio, nostro salvatore.

E noi, uniti agli Angeli e agli Arcangeli, ai Troni e alle Dominazioni e alla moltitudine dei Cori celesti, cantiamo con voce incessante l'inno della tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Porque con nuestras privaciones voluntarias nos enseñás a reconocer y agradecer tus dones, a dominar nuestro afán de suficiencia y a repartir nuestros bienes con los necesitados, imitando así tu generosidad.

Por eso, con todos los ángeles, te glorificamos y te aclamamos diciendo.

* * *

Na verdade, Pai santo, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória.

Vós quisestes que vos rendéssemos graças por meio da abstinência que, moderando nossos excessos de pecadores, nos leve a imitar vossa bondade, proporcionando alimento aos que têm fome.

Portanto, com a multidão dos Anjos, proclamamos a vossa glória, cantando (divenzo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, allmächtiger Vater, zu danken und dich in dieser Zeit der Buße durch Entsagung zu ehren.

Die Entsagung mindert in uns die Selbstsucht und öffnet unser Herz für die Armen. Denn deine Barmherzigkeit drängt uns, das Brot mit ihnen zu teilen in der Liebe deines Sohnes, unseres Herrn Jesus Christus.

Durch ihn preisen wir deine Größe und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 11

PRAEFATIO IV DE QUADRAGESIMA

De fructibus ieiunii

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:

Qui corporali ieiunio vitia comprimis, mentem elevas,
virtutem largiris et praemia:
per Christum Dominum nostrum.

Per quem maiestatem tuam laudant Angeli,
adorant Dominationes, tremunt Potestates.
Caeli caelorumque Virtutes, ac beata Seraphim,
sociâ exultatione concelebrant.

Cum quibus et nostras voces ut admitti iubeas, deprecamur,
supplici confessione dicentes:

⊙ MR p. 402; Moeller 863.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

- = MR* Praefatio de Quadragesima (Pr)
- = MP: (p. 283) Praefatio Quadragesimalis (Pr)
- = MR 1969: (p. 92) Praefatio de feriis Quadragesimae (Pr)
- = MR 1970: (p. 402) Praefatio de Quadragesima IV (Pr)

- ⊕ Sup 1546: Feria IIII in Capite Ieiunii (Pr):
- = Pad 161: XXXVIII. Feria VI [In Quadragesima] (Pr)

VD aeterne Deus.

Qui corporali ieiunio vitia comprimis, mentem elevas, virtutem largiris et
praemia.

Per Christum.

⊙ No clear Ambrosian parallels.

BIBLICAL CONTEXT:

Mt 4, 4:

Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei.

Mt 6, 17-18:

Tu autem cum *ieiunas*, unge caput tuum, et faciem tuam lava, ne videaris hominibus *ieiunans*, sed Patri tuo; et Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.

Gal 5, 24-25:

Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum *vitiis* et concupiscentiis. Si spiritu vivimus, spiritu et ambulemus.

Eph 4, 23:

Renovamini autem spiritu *mentis* vestrae, et induite novum hominem, qui secundum Deum creatus est in iustitia, et sanctitate veritatis.

PATRISTIC WITNESS:

Leo Sermo 40, 4 (PL 54, 270):

Dignumque est ut populus christianus in quantacumque abstinentia constitutus, magis desideret se Dei verbo quam cibo satiare corpore, prompta devotione et alacri fide suscipiamus solemne *ieiunium* non in sterile inedia [...] sed in larga benevolentia celebrandum: ut scilicet simus de illis de quibus ipsa Veritas dicit: Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur (Mt 5, 6).

Leo Magnus, Sermo 81, 4 (PL 54, 422):

Ad declinandum autem hoc malum, nihil est potentius elemosynis atque *ieiuniis*, dum et carnales cupiditates continentia necat, et desideriorum spiritalium fructus misericordiae cultura multiplicat.

Petrus Chrysologus, Sermo 13 (PL 52, 227B):

At vos, fratres, qui sequi vultis in hoc Quadragesimae *ieiunii* Dominici formam, pugnatos vos, sicut praediximus, contra *vitorum* turmas, contra acies criminum, contra informes concupiscentiarum formas, contra daemonum totas aeras, totas diffusas, et innumeras legiones, triumphatos vos ex ipsis quae dominicum *ieiunium* subsequuntur tentationibus approbate.

Petrus Chrysologus, Sermo 43 (PL 52, 320):

Tria sunt, tria, fratres, per quae stat fides, constat devotio, manet virtus. Oratio, *ieiunium*, misericordia accipit. Oratio, misericordia, *ieiunium*, sunt haec tria unum, dant haec sibi invicem vitam. Est namque orationis anima *ieiunium*, *ieiunii* vita misericordia est. Horum qui unum tantum habet, vel ista qui simul non habet, nihil habet. Ergo qui orat, *ieiunet*; qui *ieiunat*, misereatur; audiat petentem, qui petens optat audiri; auditum Dei aperit sibi, qui suum supplicanti non claudit auditum.

Petrus Chrysologus, Sermo 166 (PL 52, 635):

Namque et nostri corporis terram quadraginta diebus explorat nunc et circuit caelestis inspectio, ut expugnatis et expulsis *vitiorum* gentibus, regionem nostri cordis possideat turba *virtutum*.

PRINCIPAL VOCABULARY:

corporalis ieiunium vitium comprimo mens elevo virtus praemium.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

Through our observance of Lent you correct our faults and raise our minds to you, you help us grow in holiness, and offer us the reward of everlasting life through Jesus Christ our Lord.

Through him the angels and all the choirs of heaven worship in awe before your presence. May our voices be one with theirs as they sing with joy the hymn of your glory.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Car tu veux, par notre jeûne et nos privations, réprimer nos penchants mauvais, élever nos esprits, nous donner la force et enfin la récompense, par le Christ, notre Seigneur.

C'est par lui que les anges célèbrent ta grandeur, que les esprits bienheureux adorent ta gloire, que s'inclinent devant toi les puissances d'en haut et tressaillent d'une même allégresse les innombrables créatures des cieux. A leur hymne de louange, laisse-nous joindre nos voix pour chanter et proclamer.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Con il digiuno quaresimale, tu vinci le nostre passioni, elèvi lo spirito, infondi la forza e doni il premio, per Cristo nostro Signore.

Per questo mistero si allietano gli angeli e per l'eternità adorano la gloria del tuo volto. Al loro canto concedi, o Signore, che si uniscano le nostre umili voci nell'inno di lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Porque con el ayuno corporal refrenas nuestras pasiones, elevas nuestro espíritu, nos das fuerza y recompensa, por Cristo, Señor nuestro.

Por él, los ángeles y los arcángeles y todos los coros celestiales celebran tu gloria, unidos en común alegría. Permítenos asociarnos a sus voces cantando humildemente tu alabanza.

* * *

Na verdade, ó Pai, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar.

Pela penitência desta quaresma, corrigis os nossos vícios, elevais os nossos sentimentos, e nos dais força e recompensa, por Cristo, Senhor nosso.

Por isso, com todos os Anjos e Santos proclamamos a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken.

Durch das Fasten des Leibes hältst du die Sünde nieder, erhebst du den Geist, gibst du uns die Kraft und den Sieg durch unseren Herrn Jesus Christus.

Durch ihn preisen wir dein Erbarmen und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 12

DOMINICA I QUADRAGESIMAE

Praefatio

De tentatione Domini

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:
per Christum Dominum nostrum.

Qui quadraginta diebus, terrenis abstinens alimentis,
formam huius observantiae ieiunio dedicavit,
et, omnes evertens antiqui serpentis insidias,
fermentum malitiae nos docuit superare,
ut, paschale mysterium dignis mentibus celebrantes,
ad pascha demum perpetuum transeamus.

Et ideo cum Angelorum atque Sanctorum turba
hymnum laudis tibi canimus, sine fine dicentes:

✿ MR p. 184; Moeller 1189.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 184) Dominica I in Quadragesima. Praefatio (Pr)

✠ Sup 1547: in Quadragesima (Pr):

= Berg 293: Fer. III. Hebdomada I [de Quadragesima] (Pr)

VD per Christum Dominum nostrum.

Qui *continuatis* quadraginta diebus *et noctibus*
hoc ieiunium non esuriens dedicavit.

Postea enim esuriit non tam cibum hominum quam salutem.

Nec escarum saecularium epulas concupivit,
sed animarum desideravit potius sanctitatem.

Cibus namque eius est redemptio populorum.

Cibus eius est, totius bonae voluntatis effectus.

Qui nos docuit operari non solum cibum

qui terrenis dapibus apparatus, §

sed etiam eum qui divinarum scripturarum lectione percipitur.

Per quem.

⌘ Gell 2004: 330. Item in IIII Dominica [in] Quadragesima (BS):

*Deus, qui es custos animarum et corporum,
dignare hanc familiam tuam brachii tui defensione
protegere ac defendere
ut nullis [inimicorum] antiqui hostis insidiis &
corpora nostra fraudis suae patiatur illudi,
sed semper cum Domino nostro Iesu Christo filio tuo
maneant illaesi.*

*Da huic familiae tuae fidei calorem, continentiae rigorem,
fraternitatis amorem, abstinentiae virtutem.*

*Et sic quidquid dicto, facto, cogitationibus peccaverunt, pietas
ac benignitas clementis misericordiae tuae
resolvere ac indulgere dignetur.*

Quod ipse praestare.

⌘ GeV 235: I, XXVII. Feria III, Hebdomada Quarta [in Quadragesima] (C):

*Exercitatio veneranda, Domine,
ieiunii salutaris populi tui corda disponat,
ut et dignis mentibus suscipiat paschale mysterium §
et continuatae devotionis sumat augmentum.
Per.*

⌘ GeV 564: I, LXI. Quinta Dominica post Clausum Paschae (Pr):

▣ Pad 426: XCV. Dominica III post octavas Paschae (Pr)

= Sup 1610: IIII Dominica post Octavas Paschae (Pr)

= Berg 668: Dominica V post Pascha (Pr)

Vere dignum.

*Tu mentes nostras bonis operibus semper informes,
quia sic erimus praeclari muneris prompta sinceritate cultores,
si ad meliora iugiter transeuntes, &
paschale mysterium studeamus habere perpetuum.
Per quem maiestatem.*

⌘ Ver 245: XIII, III. [Natale S. Ioannis Baptistae.] Item alia (PC):

⌘ Gell 640: 106. C. Item Feria V [Coenae Domini] ad Vesperum (PC)

*Praesta, quaesumus, Domine,
ut sicut de praeteritis ad nova sacramenta transimus, &
ita vetustate deposita,
sanctificatis mentibus innovemur.
Per.*

⌘ GeV 210: I, XXVI. Feria IIII, Hebdomada III [in Quadragesima] (Or):

*Deus, qui nos formam humilitatis ieiunando et orando &
Unigeniti tui Domini nostri imitatione docuisti, &
concede, quaesumus,*

*ut quod ille iugi ieiuniorum continuatione complevit,
nos quoque per partes dierum facias adimplere.*
Per.

✠ Sup 1567: [Dominica II in Quadragesima.] In Sabbato (Pr):
= Berg 385: Sabbato III Hebdomada III [de Quadragesima] (Pr)

VD aeternae Deus.

*Qui ieiunii quadragesimalis observationem &
in Moyse et Elia dedicasti, &*

*et [in] Unigenito Filio tuo legis et prophetarum
nostrorumque omnium Domino exornasti.*

*Tuam igitur immensam bonitatem supplices exposcimus,
ut quod ille iugi ieiuniorum complevit continuatione,
nos adimplere valeamus illius adiuti largissima miseratione,
et adimplentes ea quae praecepit,
dona percipere mereamur quae promisit.*

Per quem.

⊕ *Modern Ambrosian parallels:* MA* p. 110 (Berg 293); MA* p. 150 (Berg 385);
MA* p. 297 (Berg 668).

BIBLICAL CONTEXT:

⊕ *Pericope:* Mt 4, 1-11; Mc 1, 12-13; Lc 4, 1-13

Mt 4, 1:

Tunc Iesus ductus est in desertum a Spiritu, ut tentaretur a diabolo. Et cum ieiunasset *quadraginta diebus* et quadraginta noctibus, postea esuriit.

Lc 4, 1-13:

Iesus autem plenus Spiritu Sancto regressus est a Iordane, et agebatur a Spiritu in desertum *diebus quadraginta*, et tentabatur a diabolo. Et nihil manducavit in diebus illis; et consummatis illis esuriit. Dixit autem illi diabolus: Si Filius Dei es, dic lapidi huic ut panis fiat. Et respondit ad illum Iesus: Scriptum est: Quia non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo Dei. Et duxit illum diabolus in montem excelsum, et ostendit illi omnia regna orbis terrae in momento temporis. Et ait illi: Tibi dabo potestatem hanc universam, et gloriam illorum, quia mihi tradita sunt, et cui volo do illa. Tu ergo si adoraveris coram me, erunt tua omnia. Et respondens Iesus, dixit illi: Scriptum est: Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies. Et duxit illum in Ierusalem, et statuit eum super pinnam templi, et dixit illi: Si Filius Dei es, mitte te hinc deorsum. Scriptum est enim quod angelis suis mandavit de te, ut conservent te; et quia in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Et respondens Iesus, ait illi: Dictum est: Non tentabis Dominum Deum tuum. Et consummata omni tentatione, diabolus recessit ab illo, usque ad tempus.

Lc 22, 15-16:

Ait illis [Iesus]: Desiderio desideravi hoc *pascha* manducare vobiscum, antequam patiar. Dico enim vobis quia ex hoc non manducabo illud, donec impleatur in regno Dei.

1 Cor 5, 8:

Itaque epulemur, non in *fermento* veteri, neque in *fermento malitiae* et nequitiae, sed in azymis sinceritatis et veritatis.

PATRISTIC WITNESS:

Leo Magnus, Sermo 55, 5 (PL 54, 325C):

Amplectamur itaque, dilectissimi, purificatis *mentibus* atque corporibus, salutis nostrae mirabile sacramentum, et ab omni *fermento malitiae* veteris emundati, *Pascha* Domini cum digna *observantia celebremus*: ut regente nos Spiritu sancto, a caritate Christi nullis tentationibus separemur, qui in sanguine suo pacificans omnia, et in altitudinem paternae gloriae se recepit, et humilitatem sibi servientium non reliquit, cui est honor et gloria in saecula saeculorum. Amen.

Augustinus, Enarr. in Ps 60 (CCSL 39, 766):

Namque vita nostra in hac peregrinatione non potest esse sine tentatione; quia proventus noster per tentationem nostram fit, nec sibi quisque innotescit nisi tentatus, nec potest coronari nisi vicerit, nec potest vincere nisi certaverit, nec potest certare nisi inimicum et tentationes habuerit. Angitur ergo iste a finibus terrae clamans, sed tamen non relinquitur. Quoniam nos ipsos, quod est corpus suum, voluit praefigurare et in illo corpore suo, in quo iam et mortuus est et resurrexit et in caelum ascendit, ut, quo caput praecessit, illuc se membra secutura confidant. Ergo nos transfiguravit in se, quando voluit tentari a Satana. Modo legebatur in Evangelio quia Dominus Iesus Christus in eremo tentabatur a diabolo. Prorsus Christus tentabatur a diabolo. In Christo enim tu tentabaris, quia Christus de te sibi habebat carnem, de te tibi salutem; de te sibi mortem, de se tibi vitam; de te sibi contumelias, de se tibi honores; ergo de te sibi tentationem, de se tibi victoriam. Si in illo nos tentati sumus, in illo nos diabolum *superamus*. Attendis quia Christus tentatus est, et non attendis quia vicit? Agnosce te in illo tentatum, et te in illo agnosce vincentem. Poterat a se diabolum prohibere; sed, si non tentaretur, tibi tentando vincendi magisterium non praebere.

Leo Magnus, Sermo 39, 3 (PL 54, 264-265):

Accedentes ergo, dilectissimi, ad Quadragesimae initium, id est, ad diligentem Domini servitutem, quia quasi ad quemdam agonem sancti operis introimus, ad pugnas tentationum animas praeparemus; et intelligamus quanto studiosiores pro nostra salute fuerimus, tanto nos vehementius ad adversariis impetendos. Sed fortior est qui in nobis est quam qui adversum nos est, et per ipsum validi sumus, in cuius virtute confidimus: quia ob hoc Dominus se tentari a tentatore permisit, ut cuius munimur auxilio, eiusdem erudiemur

exemplo. Vicit enim adversarium, ut audistis, testimoniis legis, non potestate virtutis, ut hoc ipso et hominem plus honoraret, et adversarium plus puniret, cum hostis generis humani non quasi a Deo iam, sed quasi ab homine vinceretur. Pugnavit ergo ille tunc, ut et nos postea pugnaremus; vicit ille, ut et nos similiter vinceremus. Nulla sunt enim, dilectissimi, sine tentationum experimentis opera virtutis, nulla sine probationibus fides, nullum sine hoste certamen, sine congressione victoria.

Leo Magnus, Sermo 45, 1 (PL 54, 288):

Virtus, dilectissimi, et sapientia fidei christianae, amor Dei est, et amor proximi; neque ullo caret pietatis officio, cui studium est colere Dominum, et iuvare conservum. Harum autem affectionum duplex unitas omni quidem est tempore exercenda, et proficenter augenda, sed nunc incrementis amplioribus dilatanda, ut *quadraginta* dierum ieiunium, quod festis paschalis est praeivium, interiorum cordis auditum illius vocis instar moveat, qua verbis Isaiae prophetae Ioannes Baptista dicebat: « Parate viam Domini, rectas facite semitas eius ».

Leo Magnus, Sermo 61, 5 (PL 54, 349B):

« *Pascha* nostrum immolatus est Christus » (1 Cor 5, 7) per cuius ineffabilem gratiam omnium charismatum benedictione ditamur, et ita in novitatem a vetustate transferimur ut non solum paradisi restituamur habitaculo, sed etiam regni caelestis gloriae praeparemur.

Leo Magnus, Sermo 93, 1 (PL 54, 456C):

Quamvis autem per gratiam Domini nostri Iesu Christi in novam creaturam *transierimus* ex veteri, et imagine nos terreni hominis homo caelestis exuerit donec tamen corpus mortale gestamus, necesse est ut contra carnis desideria dimicemus. Bonum est enim animae Deo subditae ei timere ne cadat, et habere quod vincat, quoniam « virtus in infirmitate perficitur »; et quod nos exercet ad continentiam, hoc perducit ad gloriam (2 Cor 12, 9).

Petrus Chrysologus, Sermo 13 (PL 52, 227B):

At vos, fratres, qui sequi vultis in hoc Quadragesimae *ieiunii* Dominici *formam*, pugnaturos vos, sicut praediximus, contra vitiorum turmas, contra acies criminum, contra informes concupiscentiarum formas, contra daemonum totas aeras, totas diffusas, et innumeras legiones, triumphaturos vos ex ipsis quae dominicum *ieiunium* subsequuntur tentationibus approbate.

Maximus Taurinensis, Homilia 38 (PL 57, 310):

Hanc ergo Quadragesimam largitus est nobis Dominus, ut huius temporis spatio in morem totius creaturae nunc concipiamus virtutum germina, ut in die *Paschae* fructum iustitiae proferamus. Hoc autem quadragenario numero se ipse Dominus exercuit, non ut profectum ipse caperet, sed ut profectum salutis nobis ostenderet [...] Continuat ergo *quadraginta diebus* haec *ieiunia* non esuriens Dominus procuravit sed dicit illum Evangelista esuriisse postea. Quomodo ergo potest fieri, ut qui tot dierum numero famem sitimque non senserit, postea esurierit? Esuriebat plane, nec negare possumus, quod esu-

rierit; esuriit enim non cibum hominum, sed salutem, nec escarum saecularium epulas concupivit, sed animarum desideravit caelestium sanctitatem. Cibus enim Christi est redemptio populorum; cibus Christi est paternae voluntatis effectus.

PRINCIPAL VOCABULARY:

quadraginta dies terrenus abstineo alimentum forma observantia ieiunium dedico omnis evertio antiquus serpens insidia fermentum malitia doceo supero pascha perpetuus transeo.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

His fast of forty days makes this a holy season of self-denial. By rejecting the devil's temptations he has taught us to rid ourselves of the hidden corruption of evil, and so to share his paschal meal in purity of heart, until we come to its fulfillment in the promised land of heaven.

Now we join the angels and the saints as they sing their unending hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

En jeûnant quarante jours au désert, il consacrait le temps du carême; lorsqu'il déjouait les pièges du Tentateur, il nous apprenait à résister au péché, pour célébrer d'un cœur pur le mystère pascal, et parvenir enfin à la Pâque éternelle.

C'est pourquoi, avec tous les anges et tous les saints, nous chantons l'hymne de ta gloire et nous proclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre Santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Egli consacrò l'istituzione del tempo penitenziale con il digiuno di quaranta giorni, e vincendo le insidie dell'antico tentatore ci insegnò a dominare le seduzioni del peccato, perché celebrando con spirito rinnovato il mistero pasquale possiamo giungere alla Pasqua eterna.

E noi, uniti agli angeli e ai santi, cantiamo senza fine l'inno della tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

El cual, al abstenerse durante cuarenta días de tomar alimento, inauguró la práctica de nuestra penitencia cuaresmal, y al rechazar las tentaciones del enemigo nos enseñó a sofocar la fuerza del pecado; de este modo, celebrando con sinceridad el misterio de esta Pascua, podremos pasar un día a la Pascua que no acaba.

Por eso, con los ángeles y los santos, te cantamos el himno de alabanza diciendo sin cesar.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo Senhor nosso.

Ele, jejuando quarenta dias, consagrou a observância quaresmal e, desarmando as ciladas do antigo inimigo, ensinou-nos também como vencê-lo, a fim de que, celebrando dignamente o mistério pascal, passemos finalmente à páscoa definitiva.

Por isso, com a multidão dos Anjos e Santos, nós vos erguemos um hino de louvor, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken durch unseren Herrn Jesus Christus.

Denn er hat in der Wüste vierzig Tage gefastet und durch sein Beispiel diese Zeit der Buße geheiligt. Er macht die teuflische List des Versuchers zunichte und läßt uns die Bosheit des Feindes durchschauen. Er gibt uns die Kraft, den alten Sauerteig zu entfernen, damit wir Ostern halten mit lauterem Herzen und zum ewigen Ostern gelangen.

Darum preisen wir dich mit den Kerubim und Serafim und singen mit allen Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 13

DOMINICA II QUADRAGESIMAE

Praefatio

De transfiguratione Domini

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:
 per Christum Dominum nostrum.

Qui, propria morte praenuntiata discipulis,
 in monte sancto suam eis aperuit claritatem,
 ut per passionem, etiam lege prophetisque testantibus,
 ad gloriam resurrectionis perveniri constaret.

Et ideo cum caelorum Virtutibus
 in terris te iugiter celebramus,
 maiestati tuae sine fine clamantes:

⊙ MR p. 192; Moeller 1184.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 192) Dominica II in Quadragesima. Praefatio (Pr)

⊕ Sup 1567: [Dominica II in Quadragesima.] In Sabbato (Pr):

= Berg 385: Sabbato III Hebdomada III [de Quadragesima] (Pr)

VD aeterne Deus.

Qui ieiunii quadragesimalis observationem

in Moyse et Elia dedicasti,

et [in] Unigenito Filio tuo legis et prophetarum &

nostrorumque omnium Domino exornasti.

Tuam igitur immensam bonitatem supplices exposcimus,

ut quod ille iugi ieiuniorum complevit continuatione,

nos adimplere valeamus illius adiuti largissima miseratione,

et adimplentes ea quae praecepit,

dona percipere mereamur quae promisit.

Per quem.

⊙ *Modern Ambrosian parallel*: MA* p. 150 (Berg 385).

BIBLICAL CONTEXT:

☉ *Pericope*: Mt 17, 1-9; Mc 9, 1-8; Lc 9, 28-36.

Mt 17, 1-9:

Et post dies sex assumit Iesus Petrum et Iacobum et Ioannem fratrem eius, et ducit illos in *montem* excelsum seorsum, et transfiguratus est ante eos. Et resplenduit facies eius sicut sol: vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerunt illis Moyses et Elias cum eo loquentes. Respondens autem Petrus, dixit ad Iesum: Domine, bonum est nos hic esse; si vis, faciamus hic tria tabernacula, tibi unum, Moysi unum, et Eliae unum. Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox de nube, dicens: Hic es Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui: ipsum audite. Et audientes *discipuli* ceciderunt in faciem suam, et timuerunt valde. Et accessit Iesus, et tetigit eos: dixitque eis: Surgite, et nolite timere. Levantes autem oculos suos, neminem viderunt, nisi solum Iesum. Et descendentibus illis de *monte*, praecepit eis Iesus, dicens: Nemini dixeritis visionem, donec Filius hominis a mortuis *resurgat*.

Lc 24, 44:

Et dixit [Iesus] ad eos: Haec sunt verba quae locutus sum ad vos, cum adhuc essem vobiscum, quoniam necesse est impleri omnia quae scripta sunt in *lege* Moysi et *prophetis* et psalmis de me. Tunc *aperuit* illis sensum, ut intelligerent Scripturas. Et dixit eis: Quoniam sic scriptum est et sic oportebat Christum *pati* et *resurgere* a mortuis tertia die et praedicari in nomine eius paenitentiam et remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Ierosolyma. Vos autem *testes* estis horum.

Io 17, 22:

Et ego *claritatem*, quam dedisti mihi, dedi eis, ut sint unum sicut et nos unum sumus.

2 Cor 4, 6:

Quoniam Deus, qui dixit de tenebris lucem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris, ad illuminationem scientiae *claritatis* Dei, in facie Christi Iesu.

Phil 3, 20-21:

Nostra autem conversatio in caelis est, unde etiam Salvatorem exspectamus Dominum nostrum Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostrae figuratum corpori *claritatis* suae, secundum operationem qua etiam possit subicere sibi omnia.

Heb 2, 9:

Eum autem, qui modico quam angeli minoratus est, videmus Iesum, propter *passionem* mortis, *gloria* et honore coronatum, ut gratia Dei pro omnibus gustaret mortem.

1 Pet 1, 10:

De qua salute exquisierunt atque scrutati sunt *prophetae*, qui de futura in vobis gratia prophetaverunt scrutantes in quod vel quale tempus significaret in eis Spiritus Christi *praenuntians* eas quae in Christo sunt *passiones* et posteriores *glorias*; quibus revelatum est quia non semetipsis, vobis autem ministrabant ea quae nunc nuntiata sunt vobis per eos qui evangelizaverunt vobis, Spiritu sancto misso de caelo, in quem desiderant angeli prospicere.

2 Pet 1, 17-21:

Accipiens enim a Deo Patre honorem et gloriam, voce delapsa ad eum huiusmodi a magnifica gloria: « Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui; ipsum audite ». Et hanc vocem nos audivimus de caelo allatam, cum essemus cum ipso in *monte sancto*. Et habemus firmiorem *propheticum* sermonem, cui benefacitis attendentes quasi lucernae lucenti in caliginoso loco, donec dies elucescat, et lucifer oriatur in cordibus vestris [...]

PATRISTIC WITNESS:

Leo Magnus, *Sermo 51* (PL 54, 310-311.313):

Aperit Dominus coram electis *testibus* gloriam suam, et communem illam cum ceteris corporis formam tanto splendore *clarificat*, ut et facies eius solis fulgori similis, et vestitus candori nivium esset aequalis. In qua *transfiguratione* illud quidem principaliter agebatur, ut de cordibus discipulorum scandalum tolleretur; nec conturbaret eorum fidem voluntariae humilitatis passionis, quibus revelata esset absconditae excellentia dignitatis. Sed non minore providentia spes sanctae Ecclesiae fundabatur, ut totum corpus Christi agnosceret quali esset commutatione donandum, et eius sibi honoris consortium membra promitterent, qui in capite praefulsisset. [...] *Confirmandis* vero apostolis et ad omnem scientiam provehendis, alia quoque in illo miraculo accessit instructio. [...] Quid hoc stabilius, quid firmius verbo, in cuius praedicatione veteris et novi testamenti concini tuba et cum evangelica doctrina antiquarum protestationum instrumenta concurrunt? Astipulantur enim sibi invicem utriusque foederis paginae; et, quem sub velamine mysteriorum praecedentia signa promiserant, manifestum atque perspicuum praesentis *gloriae* splendor ostendit; quia, sicut ait beatus Ioannes, « *lex* per Moysen data est, *gratia* autem et *veritas* per Iesum Christum facta est »; in quo et *propheticarum* promissio impleta est figurarum, et legalium ratio praeceptorum, dum et veram docet *prophetiam* per sui praesentiam, et possibilia facit mandata per gratiam. Confirmetur ergo secundum praedicationem sacratissimi evangelii omnium fides, et nemo de Christi cruce, per quam mundus redemptus est, erubescat.

PRINCIPAL VOCABULARY:

proprius mors praenuntio discipulus mons aperio claritas passio lex propheta
testor gloria resurrectio pervenio consto.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

On your holy mountain he revealed himself in glory in the presence of his disciples. He had already prepared them for his approaching death. He wanted to teach them through the Law and the Prophets that the promised Christ had first to suffer and so come to the glory of his resurrection.

In our unending joy we echo on earth the song of the angels in heaven as they praise your glory for ever.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

Après avoir prédit sa mort à ses disciples, il les mena sur la montagne sainte; en présence de Moïse et du prophète Élie, il a manifesté sa splendeur. Il nous révélait ainsi que sa passion le conduirait à la gloire de la résurrection.

C'est pourquoi, avec les anges dans le ciel, nous pouvons te bénir sur la terre et t'adorer en (disant) chantant.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Egli, dopo aver dato ai discepoli l'annuncio della sua morte, sul santo monte manifestò la sua gloria e chiamando a testimoni la legge e i profeti indicò agli apostoli che solo attraverso la passione possiamo giungere al trionfo della risurrezione.

E noi, uniti agli angeli del cielo, acclamiamo senza fine la tua santità, cantando l'inno di lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Quien, después de anunciar su muerte a los discípulos les mostró en el monte santo el esplendor de su gloria, para testimoniar, de acuerdo con la ley y los profetas, que la pasión es el camino de la resurrección.

Por eso, como los ángeles te cantan en el cielo, así nosotros en la tierra te aclamamos diciendo sin cesar.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo Senhor nosso.

Ele, tendo predito aos discípulos a própria morte, mostrou-lhes na montanha sagrada seu esplendor, para que, com o testemunho da lei e dos profetas, simbolizados em Moisés e Elias, constasse que, pela paixão e pela cruz, chegaria à glória da ressurreição.

Por isso com os Anjos do céu celebramos a vossa glória na terra, cantando (dizendo), sem cessar, a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Vater im Himmel, zu danken durch unseren Herrn Jesus Christus.

Denn er hat den Jüngern seinen Tod vorausgesagt und ihnen auf dem heiligen Berg seine Herrlichkeit kundgetan. In seiner Verklärung erkennen wir, was Gesetz und Propheten bezeugen: daß wir durch das Leiden mit Christus zur Auferstehung gelangen.

Durch ihn rühmen wir deine Größe und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 14

DOMINICA III QUADRAGESIMAE

Praefatio

De Samaritana

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
per Christum Dominum nostrum.

Qui, dum aquae sibi petiit potum a Samaritana praebere,
iam in ea fidei donum ipse creaverat,
et ita eius fidem sitire dignatus est,
ut ignem in illa divini amoris accenderet.

Unde et nos tibi gratias agimus,
et tuas virtutes cum Angelis praedicamus, dicentes:

- ⊛ MR p. 201; Moeller 897.
- ⊛ Cf. MA 71/6a, p. 152.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 201) Dominica III in Quadragesima. Praefatio (Pr)

- ⊞ Sup 1566: [Dominica II in Quadragesima.] Feria Sexta (Pr):
- Berg 318: [Dominica II de Quadragesima] (Pr)

VD aeternae Deus per Christum Dominum nostrum.

*Qui ad insinuandum humilitatis suae mysterium,
fatigatus resedit ad puteum.*

*Qui a muliere Samaritana aquae sibi petiit porrigi potum, §
qui in ea creaverat fidei donum. +*

*Et ita eius sitire dignatus est fidem, §
ut dum ab ea aquam peteret, §*

*in ea ignem divini amoris accenderet. §
Imploramus itaque tuam immensam clementiam,
ut contemplantes tenebrosam profunditatem vitiorum,*

*et relinquentes noxtiarum hydriam cupiditatum,
et te qui fons vitae et origo bonitatis es semper sitiamus,
et ieiuniorum noxtiarum observatione tibi placeamus.
Per quem.*

- ⊙ The following would appear to have been the ultimate liturgical source and to have influenced the present text. Given its length and the fragmentary nature of the resemblance, we have not maintained our usual line divisions nor given detailed comparison of texts:

⊕ LMS 358: XL. Missa de Muliere Samaritana [Primo Dominico de Quadragesima] (Pr):

Dignum et iustum est, nos gratias agere, Domine sancte, Pater aeternae, omnipotens Deus, per Iesum Christum Filium tuum Dominum nostrum.

Qui ad saluationem humani generis veniens e caelo, sitiens atque fatigatus legitur sedisse ad puteum. Ille etenim, in quo omnis plenitudo divinitatis corporaliter permanebat, qui nostrae mortalitatis corpus assumpserat, veritatem assumptae carnis quibusdam significationibus demonstrabat. Fatigatum enim eum non aliter credimus ab itinere, nisi infirmatum in carne. Exiit quippe ad currendam viam per significationem carnis assumptae. Ideo igitur, etsi fatigatus ille in carne, non tamen nos sinit infirmari in sua infirmitate. Nam quod infirmum est illius fortius est hominibus: ideoque per humilitatem veniens eripere mundum a potestate tenebrarum, sedit et sitivit, quando aquam mulieri petiuit. Ille enim humiliatus erat in carne, quando sedens ad puteum loquebatur cum muliere. Sitivit aquam, et exegit fidem ab ea. In ea quippe muliere fidem quam quasivit, quamque petiuit, exegit. Atque venientibus dicit de ea discipulis: « Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis ». Ille iam qui in ea creaverat fidei donum, ipse poscebat aquae sibi ab ea porrigi potum: quique eam dilectionis suae flamma cremabat, ipse ab ea poculum quo refrigeraretur sitiens postulabat.

Ob hoc nos ad tantarum virtutum miracula quid apponemus, sancte, immaculate et piissime Deus, nisi conscientiam mundam et voluntatem dilectionis tuae omnimodo praeparatam.

Tuo igitur Nomini offerentes, victimam mundam, rogamus atque exposcimus, ut opereris in nobis salutem, sicut in muliere illa operatus es fidem. Operare in nobis exstirpationem carnalium vitiorum, qui in illam idolatriae perculisti figmentum. Sentiamus quoque te in illa futura examinatione mitissimum, sicut illa promeruit invenire placatum. Opus etenim tuum sumus, qui nisi per le salvari non possumus. Subveni nobis, vera Redemptio, pietatis indeficiens plenitudo. Non perdas quod tuum est. Quibus dedisti rationis naturam, da aeternitatis gloriam indefessam, ut qui te in hac vita laudamus, in aeterna quoque beatitudine multo magis glorificemus.

Tu es enim Deus noster, non nos abiicias a facie tua, et iam respice quos creasti miseratione gratuita; ut cum abstuleris a nobis omne debitum culpae, et placitos reddideris aspectibus gratiae tuae, eruti ab illa noxialis putei profunditate facinorum, hydriam nostrarum relinquentes cupiditatum, ad

illam aeternam civitatem Ierusalem post huius vitae transitum convolemus, et cum omnibus sanctis Nomen sanctum celebremus, proclamemus atque dicamus.

⊛ *Modern Ambrosian parallel: MA* p. 124 (Berg 318).*

BIBLICAL CONTEXT:

⊛ *Pericope: Io 4, 1-42.*

Sap 3, 14:

Dabitur enim illi *fidei donum* electum; et sors in templo Dei acceptissima.

Lc 12, 49:

Ignem veni mittere in terram, et quid volo nisi ut *accendantur*?

Lc 24, 32:

Dixerunt ad invicem: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur in via et aperiret nobis Scripturas?

Io 4, 1-42:

[...] Venit ergo in civitatem Samariae, quae dicitur Sichar, iuxta praedium quod dedit Iacob Ioseph filio suo. Erat autem ibi fors Iacob. Iesus ergo fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem. Hora erat quasi sexta. Venit mulier de Samaria haurire aquam. Dicit ei Iesus: Da mihi bibere. [...] Dicit ergo ei mulier illa *Samaritana*: Quomodo tu Iudaeus cum sis, bibere a me poscis, quae sum mulier *Samaritana*? non enim coutuntur Iudaei Samaritanis. Respondit Iesus, et dixit ei: Si scires donum Dei, et quis est qui dicit tibi: Da mihi bibere, tu forsitan *petisses* ab eo, et dedisset tibi aquam vivam. [...] Respondit Iesus, et dixit ei: Omnis qui bibit ex aqua hac, *sitiet* iterum; qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, non *sitiet* in aeternum; sed aquam, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam. [...]

Eph 2, 8:

Gratia enim estis salvati per *fidem*; et hoc non ex vobis, Dei enim *donum* est.

Heb 12, 1-2:

Ideoque et nos tantam habentes impositam nubem testium, deponentes omne pondus, et circumstans nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen; aspicientes in auctorem *fidei* et consummatorem Iesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta; atque in dextera sedis Dei sedet.

Heb 12, 29:

Deus noster *ignis* consumens est.

PATRISTIC WITNESS:

Augustinus, Tract. in Io. 15, 11 (CCSL 36, 154-156):

« Et venit mulier ». Forma Ecclesiae, non iam iustificatae, sed iam iustificandae; nam hoc agit sermo. [...] Pertinet ad imaginem rei, quod ab alienigenis venit ista mulier, quae typum gerebat Ecclesiae; ventura enim erat Ecclesia de gentibus, alienigena a genere Iudaeorum, Audiamus ergo in illa nos, et in illa agnoscamus nos, et in illa gratias Deo agamus pro nobis. Illa enim figura erat, non veritas; quia et ipsa praemisit figuram nobis praetendebat. [...] Ille [Iesus] autem bibere quaerebat, *fidem* ipsius mulieris *sitiebat*. [...] *Sitio*, da mihi bibere, scilicet: *ut fidem in ea operaretur*, et *fidem* eius biberet et eam in corpus suum traieceret: corpus enim eius Ecclesiae.

Ambrosius, De Fide 5, 4, 54 (PL 16, 527):

Multa ergo secundum incarnationis legimus et credimus sacramentum, sed in ipsa natura humanae affectione maiestatem licet spectare divinam. « Fatigatur ex itinere Iesus », ut « reficiat » fatigatos, « *petit* bibere » daturus, « esurit » cibum salutis esurientibus traditurus, moritur vivificaturus, sepelitur resurrecturus.

Maximus Taurinensis, Homilia 98 (PL 57, 479):

Aquam ergo Salvator a muliere postulat, et *sitire* se simulat, ut *sitientibus* aeternam gratiam largiatur. Neque enim poterat fons *sitire*: neque, in quo est *aqua* viva, poterat undam terrenae faecis haurire. *Sitiebat* ergo Christus? *Sitiebat* plane, non *potum* hominum, sed salutem *sitiebat*, non *aquam* mundi, sed redemptionem generis humani.

PRINCIPAL VOCABULARY:

aqua peto potus Samaritana praebeo iam fides donum creo sitio ignis divinus amor accendo.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

When he asked the woman of Samaria for water to drink, Christ had already prepared for her the gift of faith. In his thirst to receive her faith he awakened in her heart the fire of your love.

With thankful praise, in company with the angels, we glorify the wonders of your power.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

En demandant à la Samaritaine de lui donner à boire, Jésus faisait à cette femme le don de la foi. Il avait un si grand désir d'éveiller la foi dans son cœur, qu'il fit naître en elle l'amour même de Dieu.

Voilà pourquoi le ciel et la terre t'adorent; ils te chantent leur hymne toujours nouvelle, et nous-mêmes, unissant notre voix à celle des anges, nous t'acclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Egli chiese alla Samaritana l'acqua da bere, per farle il grande dono della fede, e di questa fede ebbe sete così ardente da accendere in lei la fiamma del tuo amore.

E noi ti lodiamo e ti rendiamo grazie e, uniti agli angeli, celebriamo la tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Quien, al pedir agua a la Samaritana, ya había infundido en ella la gracia de la fe, y si quiso estar sediento de la fe de aquella mujer fue para encender en ella el fuego del amor divino.

Por eso, Señor, te damos gracias y proclamamos tu grandeza cantando con los ángeles.

* * *

Na Verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo Senhor nosso.

Ao pedir à Samaritana que lhe desse de beber, Jesus lhe fazia o dom da fé. Ele, que tanto desejava despertar a fé em seu coração, fez brotar dentro dela o amor de Deus.

Por isso nós também vos damos graças e com os Anjos proclamamos vosso poder, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken durch unseren Herrn Jesus Christus.

Er hatte der Samariterin schon die Gnade des Glaubens geschenkt, als er sie bat, ihm einen Trunk Wasser zu reichen. Nach ihrem Glauben dürstete ihn mehr als nach dem Wasser, denn er wollte im gläubigen Herzen das Feuer der göttlichen Liebe entzünden.

Darum preisen dich deine Erlösten und vereinen sich mit den Chören der Engel zum Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 15

DOMINICA IV QUADRAGESIMAE

Praefatio

[De caeco nato]

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:

Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
per Christum Dominum nostrum.

Qui genus humanum, in tenebris ambulans,
ad fidei claritatem per mysterium incarnationis adduxit,
et, qui servi peccati veteris nascebantur,
per lavacrum regenerationis in filios adoptionis assumpsit.

Propter quod caelestia tibi atque terrestria
canticum novum concinunt adorando,
et nos, cum omni exercitu Angelorum,
proclamamus, sine fine dicentes:

⊕ MR p. 208; Moeller 972.

⊕ MA 83/6b, p. 178.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 208) Dominica IV in Quadragesima. Praefatio (Pr)

✠ Sup 1571: [Dominica III infra Quadragesimam.] Feria Quarta (Pr):
= Berg 405: Fer IIII Hebdomadae IIII [de Quadragesima] (Pr)

VD per Christum Dominum nostrum.

*Qui illuminatione suae fidei tenebras expulit mundi: &
et genus humanum quod primae matris uterus profuderat caecum,
incarnationis suae mysterio reddidit illuminatum.*

*Fecitque filios adoptionis,
qui tenebantur vinculis iustae damnationis.*

*Per ipsum te petimus,
ut tales in eius inveniamur iustissima examinatione,
quales facti sumus in lavacri salutaris felicissima regeneratione. &*

*Ut eius incarnationis medicamine imbuti,
sacrosancti lavacri ablutione loti,
parsimoniae devotione ornati,
ad aeterna gaudia perveniamus illaesi.
Per quem maiestatem.*

- ✠ Had 49: 8. In Natale Domini (C):
= Pad 17: IV. Item ipsa die [Natalis Domini] (C)
= MR* (Bruy 131: 13) In Nativitate Domini. Ad tertiam Missam in die (C)
☐ GeV 6: I, II. Item de Vigilia Domini in nocte (C)
☐ Had 53bis: 9. Aliae orationes de Natale Domini

*Concede, quaesumus, omnipotens Deus,
ut nos Unigeniti tui nova per carnem nativitas liberet,
quos sub peccati iugo vetusta servitus tenet. &
Per Dominum.*

- ✠ GeV 398: I, XLI. Incipit Ordo de Feria VI Passione Domini (Or):

*Deus, qui peccati veteris hereditaria morte,
in qua posteritatis genus omne successerat,
Christi tui Domini nostri passione solvisti:
dona, ut conformes eidem facti,
sicut imaginem terreni naturae necessitate portavimus,
ita imaginem caelestis gratiae sanctificatione portemus,
Christi Domini nostri: qui tecum vivit.*

- ✠ *For the probable ultimate liturgical source see: LMS 394: XLIV. Missa de
Caeco Nato dicenda. Secundo Dominico de Quadragesima.*
✠ *Modern Ambrosian parallel: MA* p. 161 (Berg 405).*

BIBLICAL CONTEXT:

- ✠ *Pericope: Io 9, 1-41.*

Io 9, 1-41:

Praeteriens Iesus vidit hominem caecum a nativitate. Et interrogaverunt eum discipuli eius: « Rabbi, quis peccavit, hic aut parentes eius, ut caecus nasceretur? » Respondit Iesus: « Neque hic peccavit neque parentes eius; sed ut manifestentur opera Dei in illo. Me oportet operari opera eius qui misit me, donec dies est; venit nox, quando nemo potest operari. Quamdiu sum in mundo, lux sum mundi ». Haec cum dixisset, expuit in terram, et fecit lutum ex sputo, et linivit lutum super oculos eius, et dixit ei: « Vade, lava in natatoria Siloe, quod interpretatur "Missus" ». Abiit ergo, et lavit, et venit videns. [...] Dixerunt [pharisaei] [homini qui fuerat caecus] « In peccatis natus es totus et tu doces nos? » [...] dixit (Iesus) ei: « Tu credis in Filium Dei? » Respondit ille et dixit: « Quis est, Domine, ut credam in eum? » Et dixit ei Iesus: « Et vidisti eum, et qui loquitur tecum ipse est ». At ille ait: « Credo, Domine ». Et prociens adoravit eum.

Ps 88, 16:

In lumine vultus tui *ambulabunt*.

Is 9, 2:

Populus qui *ambulabat in tenebris*, vidit lucem magnam, habitantibus in regione umbrae mortis lux orta est eis.

Io 8, 12:

Iterum ergo locutus est eis Iesus, dicens: Ego sum lux mundi; qui sequitur me non *ambulat in tenebris*, sed habebit lumen vitae.

Io 12, 35:

Dixit ergo eis Iesus: Adhuc modicum lumen in vobis est. Ambulate dum lucem habetis, ut non vos tenebrae comprehendant; et qui *ambulat in tenebris* nescit quo vadat. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut *fili* lucis sitis.

Rom 6, 17-18:

Gratias autem Deo fuistis *servi peccati*, oboedistis autem ex corde in eam formam doctrinae in quam traditi estis. Liberati autem a *peccato servi* facti estis iustitiae.

Rom 8, 19-21:

Nam expectatio creaturae revelationem *filiorum Dei* expectat. Vanitati enim creatura subiecta est non volens, sed propter eum qui subiecit eam in spe; quia et ipsa creatura liberabitur a *servitute* corruptionis, in libertatem gloriae *filiorum Dei*.

2 Cor 5, 6-7:

Audentes igitur semper, scientes quoniam dum sumus in corpore, peregrinamur a Domino (per *fidem* enim *ambulamus*, et non per speciem): audemus autem et bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore et praesentes esse ad Dominum.

Col 1, 13-15:

Eripuit nos Deus de potestate *tenebrarum* et transtulit in regnum Filii dilectionis suae, in quo habemus redemptionem per sanguinem eius, remissionem *peccatorum*: qui est imago Dei invisibilis, et primogenitus omnis creaturae.

Tit 3, 5-6:

Non ex operibus iustitiae quae fecimus nos, sed secundum suam misericordiam, salvos nos fecit *per lavacrum regenerationis* et renovationis Spiritus sancti, quem effudit in nos abunde *per Iesum Christum Salvatorem nostrum*.

Heb 10, 22:

Accedamus cum vero corde in plenitudine *fidei* adpersi corda a conscientia mala et abluti corpus aqua munda.

1 Io 1, 5-7:

Quoniam Deus lux est, et *tenebrae* in eo non sunt ullae [...] Si autem in luce *ambulamus*, sicut et ipse est in luce, societatem habemus ad invicem, et sanguinis Iesu Christi, Filii eius, emundat nos ab omni *peccato*.

PATRISTIC WITNESS:

Fulgentius Ruspensis, Sermo 17 (PL 65, 880-881):

Speculum transit, speculum tergit. Ipse est enim Patris speculum verum, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Christus, inquam, transit speculum Patris, et a non vidente tergit speculum caecitatis. [...] Non rogata venit *claritas*, et sine labore precum discessit naturalis caecitas. Mittitur ad piscinam, *lavat lumina*, recipit *claritatem*, et ducitur ad certamen. O Speculum illuminatum! Ante non poterat pugnare et vincere, nisi Christum illuminatis oculis adoraret.

Augustinus, Tract. in Io 44, 1 (CCSL 36, 381):

Ea quippe quae fecit Dominus noster Iesus Christus stupenda atque miranda et opera et verba sunt: opera quia facta sunt: verba quia signa sunt. Si ergo quid significat hoc quod factum est cogitemus *genus humanum* est iste caecus; haec enim caecitas contigit in primo homine per *peccatum*, de quo omnes originem duximus, non solum mortis, sed etiam iniquitatis. Si enim caecitas est infidelitas et illuminatio *fides*, quem fidelem quando venit Christus invenit.

Ambrosius, De Patriarchis 10, 44 (CSEL 32, 2, 149):

Hoc est per *fidei* gratiam vinculis mortis exutus, in quo significatur populus Dei ab libertatem *fidei* et ubertatem vocatus gratiae, toto orbe diffusus, qui iugum Christi bono fructu vestiat.

Leo Magnus, Ep. 124, 3 (PL 54, 1064):

Quae autem reconciliatio esse potest, qua *humano generi* propitiaretur Deus, nisi omnium causam mediator Dei hominumque susciperet? Qua vero ratione veritatem mediatoris impleret, nisi qui in forma Dei aequalis erat Patri, in forma servi particeps esset et nostri: ut per unum novum hominem fieret renovatio *vetustatis*; et mortis vinculum unius praeveraricatione contractum, unius morte qui solus morti nihil debuit solveretur? Effusio enim pro iniustus sanguinis iusti tam potens fuit ad privilegium, tam dives ad pretium, ut si universitas captivorum in redemptorem suum crederet, nullum tyrannica vincula retinerent: quoniam, sicut Apostolus ait, «Ubi abundavit peccatum, superabundavit et gratia» (Rom 5, 20). Et cum sub *peccati* praeiudicio *nati* potestatem acceperint ad iustitiam *renascendi*, validius factum est donum libertatis quam debitum *servitutis*.

PRINCIPAL VOCABULARY:

genus humanus tenebrae ambulo fides claritas mysterium incarnatio adduco servus peccatum vetus nascor lavacrum regeneratio filius adoptio assumo.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

He came among us as a man, to lead mankind from darkness into the light of faith. Through Adam's fall we were born as slaves of sin, but now through baptism in Christ we are reborn as your adopted children.

Earth unites with heaven to sing the new song of creation, as we adore and praise you for ever.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

En prenant la condition humaine, il a guidé vers la lumière de la foi l'humanité qui s'en allait dans les ténèbres; et par le bain qui fait naître, il a donné aux hommes, nés dans le péché, de devenir vraiment fils de Dieu.

Voilà pourquoi le ciel et la terre t'adorent; ils te chantent leur hymne toujours nouvelle, et nous-mêmes, unissant notre voix à celle des anges, nous t'acclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Nel mistero della sua incarnazione egli si è fatto guida dell'uomo che camminava nelle tenebre, per condurlo alla grande luce della fede.

Con il sacramento della rinascita ha liberato gli schiavi dell'antico peccato per elevarli alla dignità di figli.

Per questo mistero il cielo e la terra intonano un canto nuovo, e noi, uniti agli angeli, proclamiamo con voce incessante la tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Que se hizo hombre para conducir al género humano, peregrino en tinieblas, al esplendor de la fe; y a los que nacieron esclavos del pecado, los hizo renacer por el bautismo, transformándolos en tus hijos adoptivos.

Por eso, Señor, todas tus criaturas, en el cielo y en la tierra, te adoran cantando un cántico nuevo, y también nosotros, con los ángeles, te aclamamos por siempre diciendo.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo Senhor nosso.

Ele, pelo mistério de encarnação, conduziu à claridade da fé os homens que caminhavam nas trevas, e elevou à dignidade de filhos os que nasciam escravos do pecado, fazendo-os renascer das águas do batismo.

Pos isso o céu e a terra vos adoram, entoando um cântico novo. E com a multidão dos Anjos, cantamos (dizemos) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken durch unseren Herrn Jesus Christus.

Denn durch seine Menschwerdung hat er das Menschengeschlecht aus der Finsternis zum Licht des Glaubens geführt. Wir sind als Knechte der Sünde geboren, er aber macht uns zu deinen Kindern durch die neue Geburt aus dem Wasser der Taufe.

Darum preisen wir jetzt und in Ewigkeit dein Erbarmen und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 16

DOMINICA V QUADRAGESIMAE

Praefatio

De Lazaro

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
 per Christum Dominum nostrum.

Ipse enim verus homo Lazarum flevit amicum,
 et Deus aeternus e tumulo suscitavit,
 qui, humani generis miseratus,
 ad novam vitam sacris mysteriis nos adducit.

Per quem maiestatem tuam adorat exercitus Angelorum,
 ante conspectum tuum in aeternitate laetantium.
 Cum quibus et nostras voces ut admitti iubeas, deprecamur,
 socia exsultatione dicentes:

⊙ MR p. 216; Moeller 526.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 216) Dominica V in Quadragesima. Praefatio (Pr)

⊕ Sup 1573: [Dominica III infra Quadragesimam.] Feria Sexta (Pr):

VD per Christum Dominum nostrum.

Qui est dies aeternus, lux indeficiens, claritas sempiterna.

Qui sic sequaces suos in luce praecepit ambulare,

ut noctis aeternae valeant caliginem evadere,

et ad lucis patriam feliciter pervenire.

Qui per humilitatem assumptae humanitatis Lazarum flevit,

per divinitatis potentiam vitae reddidit: &

genusque humanum quadrifida peccatorum mole obrutum

ad vitam reducit. &

Per quem te petimus ieiunii observatione

*a peccatorum nostrorum nexibus solvi,
aeternae vitae felicitati reddi,
et sanctorum coetibus connumerari.
Per quem.*

☩ GeV 297: I, XXXIII. Item exorcismi super Electos. Item super feminas:
☐ Sup 1078: IIII. [Ad catechumenum faciendum.] Item super feminas:

*Exorcizo te, immunde spiritus,
per Patrem et Filium et Spiritum Sanctum,
ut exeas et recedas ab his famulus Dei.
Ipse enim tibi imperat, maledicte, damnate,
qui caeco nato oculus aperuit,
et quadriduanum Lazarum de monumento suscitavit. &
Ergo, maledicte [...]*

☩ Ver 1019: XXVIII, VIII. [In Natale Episcoporum.] Item alia (PC):
= GeV 1374: III, XXXVIIa. Orationes in Natale presbyteri qualiter sibi missas
debeat celebrare (SO)

*Perfice, Domine, quaesumus, benignus in nobis,
ut quae sacris mysteriis profitemur,
piis actionibus exequamur.
Per.*

☩ Ver 362: XVI, XXIII. [In Natale apostolorum Petri et Pauli.] Item alia (PC):
cf. Had 840: 201. Orationes pro peccatis (Or)

*Quaesumus, omnipotens Deus,
ut qui nostris fatigamur offensis,
sacris mysteriis expiemur;
et qui merito nostrae iniquitatis affligimur,
apostolicis satisfactionibus protegatur.
Per.*

⊙ *No clear Ambrosian parallels.*

BIBLICAL CONTEXT:

⊙ *Pericope:* Io 11, 1-46.

Mt 14, 14:

Et exiens vidit turbam multam et *misertus* est eis, et curavit languidos eorum.

Io 11, 1-46:

Miserunt sorores Lazari ad Iesum dicentes: « Domine, ecce quem *amas* infirmatur ». Audiens autem Iesus dixit eis: « Infirmas haec non est ad mortem, sed pro gloria Dei ut glorificetur Filius Dei per eam ». Diligebat autem Iesus Martham et sororem eius Mariam et Lazarum. [...] Martha

ergo, ut audivit quia Iesus venit, occurrit illi; Maria autem domi sedebat. Dixit ergo Martha ad Iesum: « Domine, si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus; sed et nunc scio quia quaecumque poposceris a Deo dabit tibi Deus ». [...] Dixit ei Iesus: « Ego sum resurrectio et *vita*: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, vivet; et omnis qui vivit et credit in me, non morietur in aeternum. Credis hoc? » Ait illi: « Utique, Domine, ego credidi quia tu es Christus Filius Dei vivi, qui in hunc mundum venisti. [...] Et lacrimatus est Iesus ». [...] voce magna clamavit: « Lazare, veni foras ». Et statim prodiit qui fuerat mortuus.

Io 14, 6:

Dicit ei Iesus: Ego sum *viam* et *veritas* et *vita*. Nemo venit ad Patrem nisi per me.

Rom 6, 4:

Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem, ut quomodo Christus surrexit a mortuis per gloriam Patris, ita et nos in *novitate vitae* ambulemus.

I Cor 15, 20-22:

Nunc autem Christus resurrexit a mortuis, primitiae dormientium; quoniam quidem per hominem mors, et per hominem resurrectio mortuorum. Et sicut in Adam omnes moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur.

PATRISTIC WITNESS:

Chromatius Aquileiensis, Sermo 11, 1 (SC 154, 212):

Quod *flevit* Dominus *Lazarum* pietatis est; quod vero eum a mortuis *suscitavit*, virtutis est. In lacrimis Domini sacramentum assumptae carnis ostenditur; in suscitatione vero Lazari, divinitatis eius potentia declaratur.

Petrus Chrysologus, Sermo 63 (PL 52, 375-376):

Post apostolicam lectionem cupientibus nobis ad evangelicas redire virtutes, mox nobis Lazarus ab inferis reversus occurrit adportans vincendae mortis formam, deferens resurrectionis exemplum. [...] antequam facti talis altitudinem penetremus, resurrectionis contemplemur aspectum, quia in hoc signum videmus esse signorum, virtutum cernimus esse virtutem, mirabilius esse mirificentiam pervidemus. [...] Tantum autem in loco expectatione mortis residet, ut et mortuum ipse nuntiet, et tunc ad Lazarum denuntiet se venire. Ait enim « Lazarus mortuus est, et gaudeo ». Hoc est amasse? Gaudebat Christus quia « propter vos ». Quare, propter vos? Quia in morte et resurrectionis Dominicae pingebatur; et quod erat secuturum mox in Domino iam praecedebat in servo. Necessae erat mors Lazari, ut et cum Lazaro iam discipulorum fides consurgeret sepulto.

PRINCIPAL VOCABULARY:

verus homo fleo amicus aeternus tumulus suscito humanus genus misereor novus vita sacer mysterium adduco.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

As a man like us, Jesus wept for Lazarus his friend. As the eternal God, he raised Lazarus from the dead. In his love for us all, Christ gives us the sacraments to lift us up to everlasting life.

Through him the angels of heaven offer their prayer of adoration as they rejoice in your presence for ever. May our voices be one with theirs in their triumphant hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

Il est cet homme plein d'humanité qui a pleuré sur son ami Lazare; il est Dieu, le Dieu éternel qui fit sortir le mort de son tombeau: ainsi, dans sa tendresse pour tous les hommes, il nous conduit, par les mystère de sa Pâque, jusqu'à la vie nouvelle.

C'est par lui que les anges assemblés devant toi adorent ta sainteté; Laisse donc nos voix se joindre à leur louange pour chanter et proclamer.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Vero uomo come noi, egli pianse l'amico Lazzaro; Dio e Signore della vita, lo richiamò dal sepolcro; oggi estende a tutta l'umanità la sua misericordia, e con i suoi sacramenti ci fa passare dalla morte alla vita.

Per mezzo di lui ti adorano le schiere degli angeli e dei santi e contemplano la gloria del tuo volto. Al loro canto concedi, Signore, che si uniscano le nostre voci nell'inno di lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

El cual, hombre mortal como nosotros que lloró a su amigo Lázaro, y Dios y Señor de la vida que lo levantó del sepulcro, hoy extiende su compasión a todos los hombres y por medio de sus sacramentos los restaura a una vida nueva.

Por él, los mismos ángeles te aclaman con júbilo eterno, y nosotros nos unimos a sus voces cantando humildemente tu alabanza.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos glória, em todo tempo e lugar por Cristo Senhor nosso.

Ele, homen verdadeiro, chorou o seu amigo Lázaro, e, Deus eterno, fê-lo sair do túmulo. Assim também, compadecendo-se da humanidade, levou-nos, pelos sagrados mistérios, a uma vida nova.

Por ele a multidão dos Anjos vos adora, alegrando-se eternamente na vossa presença. A esse coro queremos juntar nosso louvor, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken durch unseren Herrn Jesus Christus.

Da er Mensch ist wie wir, weinte er über den Tod seines Freundes, da er Gott ist von Ewigkeit, rief er Lazarus aus dem Grabe. Er hat Erbarmen mit uns Menschen und führt uns zum neuen Leben durch die österlichen Sakramente.

Durch ihn preisen wir das Werk deiner Liebe und vereinen uns mit den Chören der Engel zum Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 17

PRAEFATIO I DE PASSIONE DOMINI

De Virtute Crucis

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Quia per Filii tui salutiferam passionem
 totus mundus sensum confitendae tuae maiestatis accepit,
 dum ineffabili crucis potentia
 iudicium mundi et potestas emicat Crucifixi.

Unde et nos, Domine, cum Angelis et Sanctis universis,
 tibi confitemur, in exultatione dicentes:

⊕ MR p. 403; Moeller 1321.

⊕ Cf. MA 99/6, p. 218; 562/6, p. 1039.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 403) Praefatio de Passione Domini I (Pr)

⊕ *A new composition based on the following patristic text:*

Leo Magnus, Sermo 59, 7 (PL 54, 341):

O admirabilis potentia Crucis, o ineffabilis gloria Passionis, in qua et tribunal Domini, et iudicium mundi et potestas est crucifixi. Traxisti enim, Domine, omnia ad te, et cum expandisses tota die manus tuas ad populum non credentem et contradicentem tibi, confitendae maiestatis tuae sensum totus mundus accepit.

⊕ *No clear Ambrosian parallels.*

BIBLICAL CONTEXT:

Ps 71, 19:

Benedictus Dominus, Deus Israel, qui facit mirabilia solus. Et benedictum nomen maiestatis eius in aeternum, et repletur maiestate eius omnis terra. Fiat, fiat.

Is 65, 2:

Dixi: Expandi manus meas tota die ad populum incredulum, qui graditur in via non bona post cogitationes suas.

Mt 28, 18:

Et accedens Iesus locutus est eis, dicens: Data est mihi omnis *potestas* in caelo et in terra.

Io 9, 39:

Et dixit Iesus: In *iudicium* ego in hunc *mundum* veni, ut qui non vident, videant, et qui vident caeci fiant.

Io 12, 31-33:

Nunc *iudicium* est *mundi*, nunc princeps huius mundi eicietur foras. Et ego, si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum. Hoc autem dicebat significans qua morte esset moriturus.

Io 16, 11:

Et cum venerit ille, arguet *mundum* [...] de *iudicio* autem, quia princeps huius *mundi* iam *iudicatus* est.

Io 16, 33:

In mundo pressuram habebitis, sed confidite, ego vici *mundum*.

Gal 6, 14:

Mihi autem absit gloriari, nisi in *cruce* Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi *mundus crucifixus* est, et ego *mun*do!

Col 1, 12-14:

Gratias agentes Deo Patri [...] qui eripuit nos de potestate tenebrarum, et transtulit in regnum Filii dilectionis suae, in quo habemus redemptionem per sanguinem eius, remissionem peccatorum.

1 Thess 5, 9:

Non posuit nos Deus in iram, sed in acquisitionem *salutis* per Dominum nostrum Iesum Christum: qui mortuus est pro nobis ut, sive vigilemus sive dormiamus, simul cum illo vivamus.

Apoc 12, 10:

Et audivi vocem magnam in caelo dicentem: Nunc facta est *salus*, et virtus, et regnum Dei nostri, et *potestas* Christi eius.

Apoc 22, 14:

Beati qui lavant stolas suas in sanguine Agni, ut sit *potestas* eorum in ligno vitae, et per portas intrent in civitatem.

PATRISTIC WITNESS:

Leo Magnus, Sermo 52, 3 (PL 54, 315):

Non est ergo nobis, dilectissimi, erubescenda *crux* Christi, quae de virtute est divini consilii non de conditione peccati. Quamvis enim ex infirmitate nostrae vere *passus* Dominus Iesus, vereque sit mortuus, non tamen ita se abstinuit a gloria sua, ut inter contumelias *passionis* nihil divinae operationis exerceret.

Leo Magnus, Sermo 55, 1 (PL 54, 323):

Passio igitur Christi *salutis* nostrae continet sacramentum, et de instrumento quod iniquitas Iudaeorum paravit ad poenam, *potentia* Redemptoris gradum fecit ad gloriam, quam Dominus Iesus ita ad omnium hominum suscepit *salutem*.

Leo Magnus, Sermo 56, 1 (PL 54, 326):

Creator et Dominus omnium rerum Christus, post inusitatum sacrae Virginis partum, post adorata magorum confessione cunabula, post multiplicem doctrinam caelestis eloquii et variarum curationum medelas imperio verbi *potentis* effectas, dispensationem omnium sacramentorum omniumque virtutum *salutifera passione* consummat. Christianae igitur spei, dilectissimi, vera ratio et principalis causa *crux* Christi est.

Fulgentius Ruspensis, Ep. 17 (PL 65, 460):

Dominus quoque gloriae ideo contumeliam sustinuit *crucis*, ut gloriam suam donaret fidelibus suis, sicut ipse testatus est dicens: Et ego claritatem quam dedisti mihi, dedi illis (Io 17, 22).

PRINCIPAL VOCABULARY:

salutifer passio totus mundus sensus confiteor maiestas accipio ineffabilis
crux potentia iudicium potestas emico crucifigo.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

The suffering and death of your Son brought life to the whole world, moving our hearts to praise your glory. The power of the cross reveals your judgment on this world and the kingship of Christ crucified.

We praise you, Lord, with all the angels and saints in their song of joy.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Oui, l'univers entier, sauvé par la passion de ton Fils, peut désormais confesser ta gloire: par la puissance de la croix, apparaît en pleine lumière le jugement du monde, la victoire du crucifié.

C'est pourquoi, avec les anges et les archanges, avec les puissances d'en haut et tous les esprits bienheureux, nous chantons l'hymne de ta gloire et sans fin nous proclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Nella passione redentrica del tuo Figlio tu rinnovi l'universo e doni all'uomo il vero senso della tua gloria; nella potenza misteriosa della croce tu giudichi il mondo e fai risplendere il potere regale di Cristo crocifisso.

Per questo mistero di salvezza, uniti agli angeli e ai santi, eleviamo a te un inno di lode ed esultanti cantiamo.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Porque en la pasión salvadora de tu Hijo el universo aprende a proclamar tu grandeza y, por la fuerza de la cruz, el mundo es juzgado como reo y el Crucificado exaltado como juez poderoso.

Por eso, ahora nosotros, llenos de alegría, te aclamamos con los ángeles y los santos diciendo.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar.

O universo inteiro, salvo pela paixão do vosso Filho, pode proclamar a vossa glória, pois, pelo poder da cruz, resplandece de mundo admirável o julgamento do mundo e a vitória do Crucificado.

Pos isso, também nós unimos nossa voz à dos Anjos e Santos para proclamar a vossa glória, cantando (diciendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist würdig und recht, dir, allmächtiger Vater, zu danken und das Werk deiner Gnade zu rühmen.

Denn das Leiden deines Sohnes wurde zum Heil für die Welt. Seine Erlösungstat bewegt uns, deine Größe zu preisen. Im Kreuz enthüllt sich dein Gericht, im Kreuz erstrahlt die Macht des Retters, der sich für uns dahingab, unseres Herrn Jesus Christus.

Durch ihn loben dich deine Erlösten und vereinen sich mit den Chören der Engel zum Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 18

PRAEFATIO II DE PASSIONE DOMINI

De victoria Passionis

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
 per Christum Dominum nostrum.

Cuius salutiferae passionis et gloriosae resurrectionis dies
 appropinquare noscuntur,
 quibus et de antiqui hostis superbia triumphatur,
 et nostrae redemptionis recolitur sacramentum.

Per quem maiestatem tuam adorat exercitus Angelorum,
 ante conspectum tuum in aeternitate laetantium.
 Cum quibus et nostras voces ut admitti iubeas, deprecamur,
 socia exsultatione dicentes:

- ✠ MR p. 404; Moeller 196.
- ✠ Cf. MA 98/6, p. 216.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 404) Praefatio de Passione Domini II (Pr)

⌘ Sup 1584: [Dominica in Ramis Palmarum.] Feria Tertia (Pr):

□ Berg 475: Feria III [in Authentica] (Pr)

VD per Christum Dominum nostrum.

Cuius salutiferae passionis et gloriosae resurrectionis dies
 appropinquare noscuntur.

*In quibus et antiqui hostis superbia triumphatur, +
 et nostrae redemptionis mysterium celebratur. &
 Unde et poscimus clementiam tuam,*

*ut sicut in eo solo consistit
 totius nostrae salvationis summa,
 ita per eum tibi sit ieiuniorum et actuum nostrorum
 semper victima grata.*

Per quem.

- ✠ *Modern Ambrosian parallel:* MA* p. 189 (Berg 475).

BIBLICAL CONTEXT:

Ier 50, 31:

Ecce ego ad te, *superbe*, dicit Dominus exercituum, quia venit dies tuus, tempus visitationis tuae.

Mt 26, 45:

Ecce *appropinquat* hora, et Filius hominis tradetur in manus peccatorum.

Lc 21, 28:

Respice, et levate capita vestra, quoniam *appropinquat redemptio* vestra.

Io 12, 31-32:

Nunc iudicium est mundi; nunc princeps huius mundi eicietur foras. Et ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum.

Rom, 5, 18:

Igitur sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, sic et per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitae.

1 Cor 15, 20-22:

Nunc autem Christus resurrexit a mortuis, primitiae dormientium; quoniam quidem per hominem mors, et per hominem resurrectio mortuorum. Et sicut in Adam omnes moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur.

2 Cor 2, 14:

Deo autem gratias, qui semper *triumphat* nos in Christo Iesu.

Col 2, 13-15:

Et vos, cum mortui essetis in delictis et praepetio carnis vestrae, convivificavit cum illo donans vobis omnia delicta, delens quod adversus nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, et ipsum tulit de medio adfigens illud cruci et exspolians principatus et potestates traduxit confidenter, palam *triumphans* illos in semetipsos.

1 Tim 2, 5-6:

Unus enim Deus, unus et mediator Dei et hominum homo Christus Iesus, qui dedit *redemptionem* semetipsum pro omnibus testimonium temporibus suis.

Apoc 12, 9-10:

Et projectus est draco ille magnus, serpens *antiquus*, qui vocatur diabolus et Satanas, qui seducit universum mundum; et projectus est in terram, et angeli eius cum illo missi sunt. Et audivi vocem magnam in caelo dicentem: Nunc facta est *salus*, et virtus, et regnum Dei nostri, et potestas Christi eius.

PATRISTIC WITNESS:

Leo Magnus, Sermo 48, 1 (PL 54, 298):

Inter omnes, dilectissimi, dies quos multis modis honorabiles habet christiana devotio, nullus est excellentior festivitate paschali, per quam in Ecclesia Dei universarum solemnitatum dignitas consecratur. Siquidem etiam ipsa Domini ex matre generatio huic est impensa sacramento; nec alia fuit Dei Filio causa nascendi, quam ut cruci posset affligi. In utero enim Virginis suscepta est caro mortalis; in carne mortali completa est dispositio *passionis*; effectumque est ineffabili consilio misericordiae Dei, ut esset nobis sacrificium *redemptionis*, abolitio peccati, et ad aeternam vitam initium resurgendi. Considerantes autem quid per crucem Domini adepta est universitas mundi, cognoscimus ad celebrandum Paschae diem merito nos quadraginta dierum ieiunio praeparari, ut digni possimus divinis interesse mysteriis.

Leo Magnus, Sermo 60, 2 (PL 54, 344A):

Si autem in exitu Israel de Aegypto agni sanguis fuit restitutio libertatis, et sacratissima est facta festivitas, quae per hostiam pecudis iram averteret vastatoris; quanta populis christianis concipienda sunt gaudia, pro quibus omnipotens Pater « Filio suo unigenito non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum » (Rom 8, 32); ut in occisione Christi, Pascha esset verum, et singulare sacrificium, quo non ex dominatione Pharaonis unis populus, sed ex diaboli captivitate totus mundus eruitur.

Maximus Taurinensis Homilia 50 (PL 57, 511):

Crux Domini *salutem* generi contulerit humano. *Passio* enim illius *nostra redemptio* est, mors eius vita nostra est; ideo crudelitatem in se exerceri maluit, ut nobis misericordiam largiretur, bonus ideo in nos ita esse voluit, ut ante in se esset immitis: auferens enim per crucem humani generis iniurias, omnes eas in sua *passione* consumpsit, ut ulterius non esset homini quod noceret. Grande ergo crucis est *sacramentum*; et si intelligamus, per hoc signum etiam mundus ipse *salvatur*.

Paulinus Nolanus, Ep. 24, 9 (CSEL 29, 209):

Christus qui per obedientiam pietatis suae reconciliavit Patri mundum, quem incociliaverat primi parentis inobedientia, et ideo similitudinem Dei, quam servis in cupiditatem Dominicae aequalitatis elatus amiserat, ipse Dominus in formam servi exinanitus recepit et homo, qui in *superbia* sua per fraudem diaboli ceciderat in humilitate Domini altissimi prostratur diabolo per fidem ipsius Domini humilitate resurrexit. Hic ergo pro nobis dolens et propter nos oboediens factus usque ad mortem crucis, viam viae nobis perfectionemque virtutis non in vendendis tantum praediis et pretiis erogandis sed in sui sectatione proposuit.

PRINCIPAL VOCABULARY:

salutifer passio gloriosus resurrectio dies appropinquo nosco antiquus hostis
superbia triumpho redemptio recolo sacramentum.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

The days of his life-giving death and glorious resurrection are approaching. This is the hour when he triumphed over Satan's pride, the time when we celebrate the great event of our redemption.

Through Christ the angels of heaven offer their prayer of adoration as they rejoice in your presence for ever. May our voices be one with theirs in their triumphant hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Voici que s'approchent les jours où Jésus, notre sauveur, souffrit sa passion et ressuscita dans la gloire. Voici les jours où nous célébrons déjà sa victoire sur le mal et le mystère de notre délivrance.

C'est pourquoi le ciel et la terre t'adorent; ils te chantent leur hymne toujours nouvelle, et nous-mêmes, unissant notre voix à celle des anges, nous t'acclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo, a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Contempliamo ormai vicini i giorni della sua Pasqua di morte e risurrezione, che segna la sconfitta dell'antico avversario e l'evento stupendo della nostra redenzione.

Per questo mistero si allietano gli angeli e per l'eternità adorano la gloria del tuo volto. Al loro canto concedi, o Signore, che si uniscano le nostre umili voci nell'inno di lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Porque se acercan ya los días santos de su pasión salvadora y de su resurrección gloriosa; en ellos celebramos su triunfo sobre el poder de nuestro enemigo y renovamos el misterio de nuestra redención.

Por eso, los ángeles te cantan con júbilo eterno y nosotros nos unimos a sus voces cantando humildemente tu alabanza.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo, Senhor nosso.

Eis que se aproximam os dias da sua paixão salvadora, e da sua gloriosa Ressurreição, nos quais celebramos com fervor a vitória sobre o antigo inimigo e o mistério da nossa redenção.

Por ele a multidão dos Anjos, em humilde adoração, se alegra eternamente na vossa presença. Concedei-nos também associar-nos aos seus louvores, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, allmächtiger Vater, zu danken und das Werk deines Erbarmens zu rühmen durch unseren Herrn Jesus Christus.

Denn wiederum kommen die Tage, die seinem heilbringenden Leiden und seiner glorreichen Auferstehung geweiht sind. Es kommt der Tag des Triumphes über den alten Feind, es naht das Fest der Erlösung.

Darum preisen wir dich mit allen Chören der Engel und singen vereint mit ihnen das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 19

DOMINICA IN PALMIS DE PASSIONE DOMINI

Praefatio

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
per Christum Dominum nostrum.

Qui pati pro impiis dignatus est innocens,
et pro sceleratis indebite condemnari.
Cuius mors delicta nostra detersit,
et iustificationem nobis resurrectio comparavit.

Unde et nos cum omnibus Angelis te laudamus,
iucunda celebratione clamantes:

- ⊛ MR p. 235; Moeller 1138.
- ⊛ MA 96/6, p. 212.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 235) Dominica in Palmis de Passione Domini. Praefatio (Pr):

- ⊛ *With variant eschatocol:*

Quem caeli et terra, quem Angeli et Archangeli
confitentur et proclamant, incessabili voce dicentes:

⊕ Sup 1585: [Dominica in Ramis Palmarum.] Feria Quarta (Pr):
= Berg 480: Feria IIII in Authentica (Pr)

VD per Christum Dominum nostrum.
Qui innocens pro impiis *voluit* pati, §
et pro sceleratis indebite condemnari.
Cuius mors delicta nostra detersit,
et resurrectio iustificationem nobis *exhibuit*. §
*Per quem tuam pietatem supplices exoramus,
ut sic nos hodie a peccatis emacules,*

*ut cras venerabilis cenae dapibus saties.
 Hodie acceptes confessionem nostrorum peccaminum,
 et cras tribuas spiritualium incrementa donorum.
 Hodie ieiuniorum nostrorum vota suscipias,
 et cras nos ad sacratissimae cenae convivium introducas.
 Per quem maiestatem.*

✠ LMS 568: LXIII. Missa de IIIe Feria ante Cena Domini (Pr):

VD per Christum Dominum nostrum.
 Qui innocens pro impiis voluit pati, §
 et pro sceleratis indebite condemnari.
 Qui latroni deprecanti omisit peccatum,
 promittens ei voluntate gratissima paradysum.
 Cuius mors delicta nostra detersit,
 et resurrectio iustificationem nobis exhibuit. §
 Ob hoc te, Deus noster, exposcimus
 ut hodie omittas nobis peccata nostra,
 et cras reficias dulcedine tua.
 Hodie nostrorum peccaminum confessionem accepta,
 et cras donorum spiritualium tribue incrementa.
 Hodie quidquid odis a nostris corporibus abiice,
 et cras nos refice vulneribus crucis tuae.
 Hodie os nostrum reple gaudio,
 et linguam nostram exultatione:
 qualiter nunc et usque in aeternum
 laudemus te piissimum Salvatorem,
 proclamantes atque ita dicentes:

✪ *Modern Ambrosian parallel: MA* p. 191 (Berg 480).*

BIBLICAL CONTEXT:

Is 53, 7-9:

Oblatus est quia ipse voluit, et non aperuit os suum; sicut ovis ad occisionem ducetur, et quasi agnus coram tondente se obmutescet, et non aperiet os suum. [...] quia abscissus est de terra viventium. Propter scelus populi mei percussi eum. [...] eo quod iniquitatem non fecerit, neque dolus fuerit in ore eius.

Io 8, 46:

Quis ex vobis arguet me de peccato?

Rom 4, 23-25:

Non est autem scriptum tantum propter ipsum, quia reputatum est illi ad iustitiam, sed et propter nos, quibus reputabitur credentibus in eum qui suscitavit Iesum Christum Dominum nostrum a mortuis, qui traditus est propter delicta nostra, et resurrexit propter iustificationem nostram.

2 Cor 5, 21:

Eum qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur *iustitia* Deo in ipso.

Heb 7, 26:

Talis enim decebat ut nobis esset pontifex, sanctus, *innocens*, impollutus, segregatus a peccatoribus, et excelsior caelis factus, qui non habet necessitatem cotidie, quemadmodum sacerdotes, prius pro suis *delictis* hostias offerre deinde pro populo; hoc enim fecit semel seipsum offerendo.

1 Pet 2, 21-24:

In hoc enim vocati estis, quia et Christus *passus* est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius. Qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore eius; qui cum malediceretur, non maledicebat; cum *pateretur*, non comminabatur, tradebat autem iudicanti se iniuste; qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum, ut peccatis mortui, *iustitiae* vivamus; cuius livore sanati estis. &

1 Pet 3, 18:

Quia et Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustis, ut nos offerret Deo, mortificatus quidem carne, vivificatus autem spiritu.

1 Io 3, 5:

Et scitis quia ille apparuit ut peccata nostra tolleret, et peccatum in eo non est.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, De Spiritu Sancto 1, 9, 111. 114 (PL 16, 730-731):

Quis est igitur cuius vulnere plagarum sanati sumus, nisi Christus Dominus: de quo idem prophetavit Isaias quia plaga eius nostra medicina est (Is 53, 5): de quo Paulus Apostolus in epistolis suis scripsit: « qui peccatum non cognovit sed pro nobis peccatum factus est » (2 Cor 5, 21)? Hoc quippe divinum in eo, quia caro peccatum non fecit, nec in eo suscepti corporis creatura peccavit. Nam quid mirum, si non peccavit sola divinitas, cum peccandi incentiva non habeat? Si autem solus exsors peccati Deus, omnis utique creatura per natura sui, ut diximus obnoxia potest esse peccato [...] Denique ut sciamus communis hoc redemptionis mysterium per prophetas evidentissime revelatum, etiam hoc loco habes dictum: « Ecce abstulit peccata tua » (Zac 3, 4); non quod Christus peccata sua deponeret, qui peccatum non fecit; sed quod in carne Christi omne a peccatis suis genus absolveretur humanum.

Augustinus, Sermo 22, 9 (PL 38, 155):

Est autem misericordia abundantissima, et larga eius benevolentia, qui nos sanguine Filii sui redemit, cum propter peccata nostra nihil essemus. Nam ipse aliquid magnum fecit, cum hominem ad imaginem et similitudinem suam creavit. Sed quia nos nihil fieri volumus peccando, et traducem morta-

litatis de parentibus duximus; placuit tamen illi per misericordiam suam redimere nos tanto pretio: dedit pro nobis sanguinem Unici sui *innocenter* viventis, *innocenter* mortui.

PRINCIPAL VOCABULARY:

pator impius innocens sceleratus indebite condemno mors delictum detergeo iustificatio resurrectio comparo.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

Though he was sinless, he suffered willingly for sinners. Though innocent, he accepted death to save the guilty. By his dying he has destroyed our sins. By his rising he has raised us up to holiness of life.

We praise you, Lord, with all the angels in their song of joy.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

Alors qu'il était innocent il a voulu souffrir pour les coupables, et sans avoir commis le mal il s'est laissé juger comme un criminel; en mourant, il détruit notre péché; en ressuscitant, il nous fait vivre et nous sanctifie.

C'est par lui que la terre et le ciel, le peuple de Dieu avec tous les anges, ne cessent de t'acclamer en chantant.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Egli, che era senza peccato, accettò la passione per noi peccatori e, consegnandosi a un'ingiustizia condanna, portò il peso dei nostri peccati. Con la sua morte lavò le nostre colpe e con la sua risurrezione ci acquistò la salvezza.

E noi, con tutti gli angeli del cielo, innalziamo a te il nostro canto, e proclamiamo insieme la tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

El cual, siendo inocente, se entregó a la muerte por los pecadores, y aceptó la injusticia de ser contado entre los criminales. De esta forma, al morir, destruyó nuestra culpa, y, al resucitar, fuimos justificados.

Por eso, et alaban los ángeles y los arcángeles, proclamando sin cesar.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo, Senhor nosso.

Ele quis, inocente, sofrer pelos pecadores e, pelos criminosos, ser condenado a morrer. Sua morte apagou nossos pecados e sua ressurreição nos trouxe vida nova.

A ele o céu e a terra, os Anjos e os Arcanjos proclamam e celebram, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, allmächtiger Vater, zu danken und das Werk deiner Liebe zu rühmen durch unseren Herrn Jesus Christus.

Er war ohne Sünde und hat für die Sünder gelitten. Er war ohne Schuld und hat sich ungerechtem Urteil unterworfen. Sein Tod hat unsere Vergehen getilgt, seine Auferstehung uns Gnade und Leben erworben.

Darum preisen wir jetzt und in Ewigkeit dein Erbarmen und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 20

FERIA V HEBDOMADAE SANCTAE

Ad Missam chrismatis

Praefatio

De sacerdotio Christi et de ministerio sacerdotum

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:

Qui Unigenitum tuum Sancti Spiritus unctione
novi et aeterni testamenti constituisti Pontificem,
et ineffabili dignatus es dispositione sancire,
ut unicum eius sacerdotium in Ecclesia servaretur.

Ipse enim non solum regali sacerdotio
populum acquisitionis exornat,
sed etiam fraterna homines eligit bonitate,
ut sacri sui ministerii fiant manuum impositione participes.

Qui sacrificium renovent, eius nomine, redemptionis humanae,
tuis apparantes filiis paschale convivium,
et plebem tuam sanctam caritate praeveniant,
verbo nutriant, reficiant sacramentis.

Qui, vitam pro te fratrumque salute tradentes,
ad ipsius Christi nitantur imaginem conformari,
et constantes tibi fidem amoremque testentur.

Unde et nos, Domine, cum Angelis et Sanctis universis
tibi confitemur, in exultatione dicentes:

⊗ MR p. 241; Moeller 1270.

⊗ Cf. MA 100/6, p. 221; 542/6, p. 999; 543/6, p. 1002; 545/6, p. 1006.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 241) Feria V Hebdomadae Sanctae. Ad Missam chrismatis. Praefatio (Pr)

⊠ GeV 378: I, XL. Item [Orationes] in Quinta Feria Missa Chrismalis (Pr):

⊠ Sup 1586: Feria V in Cena Domini (Pr)

= MR* (OHS) (p. 87): Feria V in Cena Domini, 2. De Missa Chrismatis (Pr)

Vere dignum:

*clementiam tuam suppliciter obsecrare,
ut spiritalis lavacri baptismo renovandis,
creaturam chrismatis in sacramentum
perfectae salutis vitaeque confirmes,
ut sanctificatione unctionis infusa,
corruptione primae nativitatis absorpta,
sanctum uniuscuiusque templum
acceptabilis vitae innocens odor redolescat,
ut secundum constitutionis tuae sacramentum,
regio et sacerdotali propheticoque honore perfusi, &
vestimento incorrupti muneris induantur.
Per quem maiestatem tuam.*

⊠ MP: (p. 284) Praefatio de Feria V in Coena Domini (Pr):

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine sancte, Pater omnipotens, aeterne Deus:
per Christum Dominum nostrum,
verum aeternumque Pontificem, &
et solum sine peccati macula sacerdotem;
qui in novissima Cena
formam sacrificii perennis instituens,
hostiam se tibi primum obtulit,
et primus docuit offerri;
cuius carne pro nobis immolata dum pascimur, roboramur,
et fuso sanguine dum potamus, abluimur.

*Et ideo cum Angelis atque Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus, sine fine dicentes.*

⊠ Sup 1634: Hebdomada VII post Pentecosten (Pr):

⊠ LMS 1402: CLVII. In XIo Dominico de Quotidiano (Pr)

VD per Christum Dominum nostrum.

*Verum aeternumque Pontificem, &
et solum sine peccati macula sacerdotem.
Cuius sanguine fidelium corda mundantur.*

*Cuius institutione placationis tibi hostias
non solum pro delictis populi,
sed etiam pro nostris offensionibus immolamus.
Tuam poscentes clementiam,
ut omne peccatum quod carnis fragilitate contraximus,
ipso summo pro nobis antistite interveniente solvatur.
Per quem maiestatem.*

- ☩ GeV 386-388: I, XL. Item [Orationes] in Quinta Feria Missa Chrismalis
 ☐ PR* De Officio in Feria Quinta Coenae Domini,
 cum benedicitur oleum catechumenorum et infirmorum, et conficitur Chrisma
 (Pseudo-Preface for blessing of Chrism)

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine sancte, Pater omnipotens, aeterne Deus:

*Qui in principio, inter cetera bonitatis et pietatis tuae munera,
 terram producere fructifera ligna iussisti,
 inter quae huius pinguisissimi liquoris ministrae oleae nascerentur,
 quarum fructus sacro chrismati deserviret.
 Nam et David prophetico spiritu
 gratiae tuae sacramenta praenoscens,
 vultus nostros in oleo exhilarandos esse cantavit:
 et cum mundi crimina diluvio quondam expiarentur effuso,
 similitudinem futuri muneris columba demonstrans per olivae ramum,
 pacem terris redditam nuntiavit.
 Quod in novissimis temporibus manifestis est effectibus declaratum,
 cum baptismatis aquis omnium criminum commissa delentibus,
 haec olei unctio vultus nostros iucundos efficit ac serenos.
 Inde etiam Moysi famulo tuo mandatum dedisti,
 ut Aaron fratrem suum prius aqua lotum
 per infusionem huius unguenti constitueret Sacerdotem. &*

*Accessit ad hoc amplior honor,
 cum Filius tuus Dominus noster Iesus Christus
 lavari a Ioanne undis Iordanicis exegisset,
 ut Spiritu sancto in columbae similitudine desuper misso,
 Unigenitum tuum, in quo tibi optime complacuisse,
 testimonio subsequentis vocis ostenderes,
 hoc illud esse manifestissime comprobares,
 quod eum oleo laetitiae prae consortibus suis unguendum &
 David propheta cecinisset.*

*Te igitur deprecamur,
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus,
 per Iesum Christum Filium tuum Dominum nostrum,
 ut huius creaturae pinguedinem
 sanctificare tua benedictione digneris,
 et in sancti Spiritus ei admiscere virtutem,*

*per potentiam Christi tui,
a cuius sancto nomine chrisma nomen accepit,
unde unxisti sacerdotes, reges, prophetas, et martyres tuos. &*

[Not in Gev 386-388, corresponds to GeV 378, above:

*ut spiritualis lavacri Baptismo renovandis
creaturam Chrismatis in Sacramentum
perfectae salutis vitaeque confirmes;
ut sanctificatione unctionis infusa,
corruptione primae nativitatis absorpta,
sanctum uniuscujusque templum
acceptabilis vitae innocentiae odore redolescat;
ut secundum constitutionis tuae Sacramentum,
regio et sacerdotali, propheticoque honore perfusi, &
vestimento incorrupti muneris induantur;]*

*ut sis his,
qui renati fuerint ex aqua, et Spiritu sancto,
Chrisma salutis, eosque aeternae vitae participes,
et caelestis gloriae faciat esse consortes.*

*Per eundem Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum,
qui tecum vivit et regnat
in unitate eiusdem Spiritus sancti Deus,
per omnia saecula saeculorum.*

Cf. PR 1971: Ordo Benedicendi Oleum Catechumenorum et Infirmorum et Confi-
ciendi Chrisma, n. 25, I.

☉ *Modern Ambrosian parallel: MA* p. [18] (Sup 1634).*

BIBLICAL CONTEXT:

Am 8, 11:

Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et mittam famem in terram, non famem panis neque sitim aquae, sed audiendi *verbum* Domini.

Mt 26, 28:

Hic est enim sanguis meus *novi testamenti*, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.

Lc 14, 13:

Sed, cum facis *convivium*, voca pauperes, debiles, claudos et caecos.

Lc 22, 20:

Similiter et calicem, postquam coenavit, dicens: Hic calix *novum testamentum* est in sanguine meo, qui *pro vobis* fundetur.

Act 13, 3:

Tunc ieiunantes et orantes *imponentesque* eis manus dimiserunt illos [Saulum et Barnabam].

Act 23, 11:

Dominus ait: Constans esto: sicut enim *testificatus* es de me in Ierusalem, sic te oportet et Romae *testificari*.

Rom 12, 20:

Caritate fraternitatis invicem diligentes, honore invicem *praevenientes* [...]

2 Cor 3, 18:

Nos vero omnes revelata facie gloriam Domini specularantes in eandem *imaginem* transformamur a claritate in claritatem, tanquam a Domini Spiritu. &

Eph 5, 1-2:

Estote ergo imitatores Dei, sicut filii carissimi, et ambulate in dilectione, sicut et Christus dilexit nos et *tradidit semetipsum pro nobis* oblationem et hostiam Deo in odorem suavitatis.

1 Pet 2, 9:

Vos autem genus electum, *regale sacerdotium*, gens sancta, *populus acquisitionis*, ut virtutes adnuntietis eius, qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum.

1 Pet 2, 23:

Qui cum malediceretur, non maledicebat, cum pateretur, non comminabatur, *tradebat* autem iudicanti *se* iniuste.

Heb 5, 5-6:

Sic et Christus non semetipsum clarificavit ut *pontifex* fieret; sed qui locutus est ad eum: « Filius meus es tu, ego hodie genui te »; quemadmodum et in alio loco dicit: « Tu es *sacerdos* in aeternum secundum ordinem Melchisedech ».

Heb 7, 26:

Talis enim decebat ut nobis esset *pontifex*, sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus et excelsior caelis factus; qui non habet necessitatem cotidie, quemadmodum sacerdotes, prius pro suis delictis hostias offerre deinde pro populi; hoc enim fecit semel seipsum offerendo.

Heb 9, 11-14:

Christus autem assistens pontifex futurorum bonorum, per amplius et perfectius tabernaculum non manufactum, id est, non huius creationis; neque per sanguinem hircorum aut vitulorum, sed per proprium sanguinem, introivit semel in sancta, aeterna redemptione inventa. Si enim sanguis hircorum et taurorum, et cinis vitulae aspersus, inquinatos sanctificat ad emundationem carnis, quanto magis sanguis Christi, qui per Spiritum Sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis, ad serviendum Deo viventi?

Apoc 19, 9:

Beati qui ad cenam nuptiarum Agni vocati sunt.

PATRISTIC WITNESS:

Augustinus, Ennarr. in Ps. 85, 1 (CCSL 39, 1176):

Nullum maius donum praestare posset Deus hominibus, quam ut Verbum suum, per quod condidit omnia, faceret illis caput, et illos ei tamquam membra coaptaret, ut esset Filius Dei et filius hominis, unus Deus cum Patre, unus homo cum hominibus, ut, et quando loquimur ad Deum deprecantes, non inde Filium separemus, et quando precatur corpus Filii, non a se separet caput suum, sitque ipse unus salvator corporis sui Dominus noster Iesus Christus Filius Dei, qui et oret pro nobis, et oret in nobis, et oretur a nobis. Orat pro nobis, ut sacerdos noster; orat in nobis, ut caput nostrum; oratur a nobis, ut Deus noster.

Fulgentius Ruspensis, De Fide ad Petrum 22, 62 (CCSL 91A, 726. 750-751):

In sacrificiis carnalium victimarum, quae sibi ipsa sancta Trinitas, quae unus est Deus *novi et veteris testamenti*, a patribus nostris praecipiebat offerri, illius sacrificiis significabatur gratissimum munus, quo pro nobis seipsum solus Deus Filius secundum carnem esset misericorditer oblaturus. Ipse enim, secundum apostolicam doctrinam, « obtulit semetipsum pro nobis oblationem et hostiam Deo in odorem suavitatis ». Ipse verus Deus et verus *pontifex*, qui pro nobis non in sanguine taurorum et hircorum, sed in sanguine suo semel introivit in sancta. Quod tunc *pontifex* ille significabat, qui cum sanguine in sancta sanctorum per annos singulos introibat. Iste igitur est, qui in se uno totum exhibuit quod esse necessarium ad redemptionis nostrae sciebat effectum, idem scilicet sacerdos et sacrificium, idem Deus et templum; sacerdos, per quem sumus reconciliati; sacrificium, quo reconciliati; templum, in quo reconciliati; Deus, cui reconciliati. Solus tamen sacerdos, sacrificium et templum, quia haec omnia Deus secundum formam servi; non autem solus Deus, quia hoc cum Patre et Spiritu Sancto secundum formam Dei. Firmissime ergo tene et nullatenus dubites, ipsum unigenitum Deum Verbum, carnem factum, se pro nobis obtulisse sacrificium et hostiam Deo in odorem suavitatis; cui cum Patre et Spiritu Sancto a patriarchis et prophetis et sacerdotibus, tempore veteris testamenti, animalia sacrificabantur; et cui nunc, id est tempore *novi testamenti*, cum Patre et Spiritu Sancto, cum quibus illi est una divinitas, sacrificium panis et vini, in fide et *caritate*, sancta catholica Ecclesia per universum orbem terrae offerre non cessat. In illis enim carnalibus victimis, significatio fuit carnis Christi, quam pro peccatis nostris ipse sine peccato fuerat oblaturus, et sanguinis, quem erat effusus in remissionem peccatorum nostrorum; in ipso autem sacrificio, gratiarum actio atque commemoratio est carnis Christi quam pro nobis obtulit, et sanguis quem pro nobis idem Deus effudit. De quo beatus Paulus dicit in Actibus Apostolorum: « Attendite vobis et universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo ». In illis ergo sacrificiis quid nobis esset donandum, figurate significabatur; in hoc autem sacrificio quid nobis iam donatum sit, evidenter ostenditur. In illis sacrificiis praenuntiabatur Filius Dei pro impiis occidendus; in hoc autem pro impiis

annuntiatur occisus, testante Apostolo quia « Christus, cum adhuc infirmi essemus, secundum tempus pro impiis mortuus est », et quia « cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem Filii eius ».

CONCILIAR TEACHING:

Decretum de Presbyterorum Ministerio et Vita, « Presbyterorum Ordinis », cap. 1, n. 2:

Officium Presbyterorum, utpote Ordini episcopali coniunctum, participat auctoritatem qua Christus Ipse Corpus suum extruit, sanctificat et regit. Quare sacerdotium Presbyterorum initiationis christianae Sacramenta quidem supponit, peculiari tamen illo Sacramento confertur, quo Presbyteri, unctione Spiritus Sancti, speciali caractere signantur et sic Christo Sacerdoti configurantur, ita ut in persona Christi Capitis agere valeant. Munus Apostolorum cum pro sua parte participant, Presbyteris gratia datur a Deo ut sint *ministri* Christi Iesu in gentibus, sacro Evangelii munere fungentes, un fiat oblatio gentium accepta, sanctificata in Spiritu Sancto. Per Evangelii enim apostolicum nuntium convocatur et congregatur Populus Dei, ita ut omnes ad hunc Populum pertinentes, sanctificati cum sint Spiritu Sancto, seipsos offerant « hostiam viventem, sanctam, Deo placentem » (Rom 12, 1). Per Presbyterorum autem *ministerium sacrificium* spirituale fidelium consummatur in unione cum Sacrificio Christi, unici Mediatoris, quod per manus eorum, nomine totius Ecclesiae, in Eucharistia incruente et sacramentaliter offertur, donec Ipse Dominus veniat. Ad hoc tendit atque in hoc consummatur Presbyterorum ministerium. Eorum enim *ministratio*, quae ab evangelico nuntio incipit, e *Sacrificio* Christi suam vim et virtutem haurit, atque eo tendit ut « tota ipsa redempta civitas, hoc est congregatio societateque sanctorum, universale sacrificium offeratur Deo per Sacerdotem Magnum, qui etiam se ipsum obtulit in Passione pro nobis, ut tanti Capitis corpus essemus ». Finis igitur quem ministerio atque vita persequuntur Presbyteri est gloria Dei Patris in Christo procuranda. Quae gloria in eo est quod homines opus Dei in Christo perfectum conscie, libere atque grate accipiunt, illudque in tota vita sua manifestant. Presbyteri itaque, sive orationi et adoration vacent, sive *verbum* praedicent, sive Eucharisticum *Sacrificium* offerant et cetera Sacramenta administrent, sive alia pro hominibus exercent ministeria, conferunt cum ad gloriam Dei augendam tum ad homines in vita divina provehendos. Quae omnia, dum ex Paschate Christi manant, in glorioso eiusdem Domini adventu consummabuntur, cum Ipse tradiderit Regnum Deo et Patri.

PRINCIPAL VOCABULARY:

unctio novus aeternus testamentum constituo pontifex ineffabilis dispositio sancio unicus sacerdotium Ecclesia servo regalis populus acquisitio exorno fraternus homo eligo bonitas sacer ministerium fio manus impositio particeps sacrificium renovo nomen redemptio humanus appareo filius paschalis convivium plebs caritas praevenio verbum nutrio reficio sacramentum vita fratres salus trado nitor imago conformo constans fides amor testor.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

By your Holy Spirit you anointed your only Son High Priest of the new and eternal covenant. With wisdom and love you have planned that this one priesthood should continue in the Church.

Christ gives the dignity of a royal priesthood to the people he has made his own. From these, with a brother's love, he chooses men to share his sacred ministry by the laying on of hands.

He appoints them to renew in his name the sacrifice of our redemption as they set before your family his paschal meal. He calls them to lead your holy people in love, nourish them by your word, and strengthen them through the sacraments.

Father, they are to give their lives in your service and for the salvation of your people as they strive to grow in the likeness of Christ and honor you by their courageous witness of faith and love.

We praise you, Lord, with all the angels and saints in their song of joy.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Par l'onction de l'Esprit Saint tu as établi ton Fils unique prêtre de l'Alliance nouvelle et éternelle; et tu as voulu que son unique sacerdoce demeure vivant dans l'Eglise.

C'est lui, le Christ, qui donne à tout le peuple racheté la dignité du sacerdoce royal; c'est lui qui choisit, dans son amour pour ses frères, ceux qui, recevant l'imposition des mains, auront part à son ministère.

Ils offrent en son nom l'unique sacrifice du salut à la table du banquet pascal; ils ont à se dévouer au service de ton peuple pour le nourrir de ta Parole et le faire vivre de tes sacrements; ils seront de vrais témoins de la foi et de la charité, prêts à donner leur vie comme le Christ pour leurs frères et pour toi.

Voilà pourquoi, Seigneur, avec les anges et tous les saints, nous proclamons ta gloire, en (disant) chantant.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Con l'unzione dello Spirito Santo hai costituito il Cristo tuo Figlio Pontefice della nuova ed eterna alleanza, e hai voluto che il suo unico sacerdozio fosse perpetuato nella Chiesa.

Egli comunica il sacerdozio regale a tutto il popolo dei redenti, e con affetto di predilezione sceglie alcuni tra i fratelli che mediante l'imposizione delle mani fa partecipi del suo ministero di salvezza.

Tu vuoi che nel suo nome rinnovino il sacrificio redentore, preparino ai tuoi figli la mensa pasquale, e, servi premurosi del tuo popolo, lo nutrano con la tua parola e lo santifichino con i sacramenti.

Tu proponi loro come modello il Cristo, perché, donando la vita per te e per i fratelli, si sforzino di conformarsi all'immagine del tuo Figlio, e rendano testimonianza di fedeltà e di amore generoso.

Per questo dono del tuo amore, o Padre, insieme con tutti gli angeli e i santi, cantiamo con esultanza l'inno della tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Que constituiste a tu único Hijo Pontífice de la alianza nueva y eterna por la unción del Espíritu Santo, y determinaste, en tu designio salvífico, perpetuar en la Iglesia su único sacerdocio.

Él no sólo confiere el honor del sacerdocio real a todo su pueblo santo, sino también, con amor de hermano, elige a hombres de este pueblo, para que, por la imposición de las manos, participen de su sagrada misión.

Ellos renuevan en nombre de Cristo el sacrificio de la redención, preparan a tus hijos el banquete pascual, presiden a tu pueblo santo en el amor, lo alimentan con tu palabra y lo fortalecen con los sacramentos.

Tus sacerdotes, Señor, al entregar su vida por ti y por la salvación de los hermanos, van configurándose a Cristo, y han de darte así testimonio constante de fidelidad y amor.

Por eso, nosotros, Señor, con los ángeles y los santos cantamos tu gloria diciendo.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar.

Pela unção do Espírito Santo constituístes vosso Filho Unigênito Pontífice da nova e eterna aliança, e estabelecestes de modo admirável que o seu único sacerdócio se perpetuasse na Igreja.

Ele, na verdade, não só enriquece com um sacerdócio real o povo que conquistou, mas com bondade fraterna escolhe homens que, pela imposição das mãos, tomem parte em seu ministério sagrado.

Em nome de Cristo renovem eles para nós o sacrifício da redenção humana, servindo aos vossos filhos o banquete da Páscoa. E, indo à frente do vosso povo na caridade, com vossa palavra o alimentem e com os sacramentos o restaurem.

E, dando a vida por vós e pela salvação de seus irmãos, procurem assemelhar-se cada vez mais ao próprio Cristo, testemunhas constantes de fidelidade e amor para convosco.

Por isso, Senhor, com todos os Anjos e Santos, proclamamos a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz:

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken.

Du hast deinen eingeborenen Sohn gesalbt mit dem Heiligen Geist und ihn bestellt zum Hohenpriester des Neuen und Ewigen Bundes; du hast bestimmt, daß dieses eine Priestertum fortlebe in deiner Kirche.

Denn Christus hat dein ganzes Volk ausgezeichnet mit der Würde seines königlichen Priestertums, aus ihm hat er in brüderlicher Liebe Menschen erwählt, die durch Auflegung der Hände teilhaben an seinem priesterlichen Dienste.

In seinem Namen feiern sie immer neu das Opfer, durch das er die Menschen erlöst hat, und bereiten deinen Kindern das Ostermahl.

Sie dienen deinem Volke in Werken der Liebe, sie nähren es durch das Wort und stärken es durch die Sakramente.

Ihr Leben sollen sie einsetzen für dich und das Heil der Menschen, dem Vorbild Christi folgen und dir ihre Liebe und ihren Glauben in Treue bezeugen.

Darum preisen wir dich mit allen Chören der Engel und singen vereint mit ihnen das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 21

PRAEFATIO PASCHALIS I

De mysterio paschali

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare:
Te quidem, Domine, omni tempore confiteri,
sed in hac potissimum nocte (die) gloriosius praedicare,
(sed in hoc potissimum gloriosius praedicare.)
cum Pascha nostrum immolatus est Christus.

Ipse enim verus est Agnus
qui abstulit peccata mundi,
Qui mortem nostram moriendo destruxit,
et vitam resurgendo reparavit.

Quapropter, profusis paschalibus gaudiis,
totus in orbe terrarum mundus exultat.
Sed et supernae virtutes atque angelicae potestates
hymnum gloriae tuae concinunt, sine fine dicentes:

- ⊕ MR p. 405; Moeller 1524, 1527.
- ⊕ MA 103/6, p. 259.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

⌘ GeV 458: I, XLV. Orationes et preces ad missam in nocte [Paschae] (Pr):

Vere dignum:
te quidem omni tempore, +
sed in hac *potentissima* nocte gloriosius praedicare, +
cum Pascha nostrum immolatus est Christus.

Ipse enim verus est Agnus
qui abstulit peccata mundi,
Qui mortem nostram moriendo destruxit,
et vitam resurgendo reparavit.

*Propterea, profusis paschalibus gaudiis,
totus in orbe terrarum mundus exsultat.
Sed et supernae virtutes atque angelicae potestates
hymnum gloriae tuae concinunt, sine fine dicentes:*

- ✠ Had 379: 87. Oratio in Sabbato Sancto Nocte ad missam (Pr):
- = Pad 329: LXXV. In Sabbato Sancto in Nocte (Pr)
- = Had 385: 88. Orationes in Dominica Sancta ad missam (Pr)
- = Had 394: 89. Feria II in Albas (Pr)
- = Had 417: 92. Feria V [in Albas] (Pr)

VD et iustum est aequum et salutare.
Te quidem omni tempore, +
sed in *hanc potissimam* nocte gloriosius praedicare, +
cum Pascha nostrum immolatus est Christus.

Ipse enim verus est Agnus
qui abstulit peccata mundi,
Qui mortem nostram moriendo destruxit,
et vitam resurgendo reparavit.

*Et ideo cum Angelis et Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus
sine fine dicentes:*

- ✠ MR*: Praefatio Paschalis (Pr):
- = MP: (p. 285) Praefatio Paschalis (Pr)
- = MR 1969: (p. 69) Praefatio Paschalis (Pr)

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare:
Te quidem, Domine, omni tempore confiteri,
sed in hac potissimum nocte (*vel: in hoc potissimum*) gloriosius praedicare,
cum Pascha nostrum immolatus est Christus.

Ipse enim verus est Agnus
qui abstulit peccata mundi,
Qui mortem nostram moriendo destruxit,
et vitam resurgendo reparavit.

*Et ideo cum Angelis et Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus, sine fine dicentes:*

- ✠ MR 1970: (p. 405) Praefatio Paschalis I (Pr):

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare:
Te quidem, Domine, omni tempore confiteri,
sed in hac potissimum nocte (*die*) gloriosius praedicare, +
cum Pascha nostrum immolatus est Christus.

Ipse enim verus est Agnus
qui abstulit peccata mundi,
Qui mortem nostram moriendo destruxit,
et vitam resurgendo reparavit.

Quapropter, profusis paschalibus gaudiis,
totus in orbe terrarum mundus exsultat.
Sed et supernae virtutes atque angelicae potestates
hymnum gloriae tuae concinunt, sine fine dicentes:

☉ *Ambrosian parallels*: Berg 546; MA* p. 209.

BIBLICAL CONTEXT:

Io 1, 29:

Altera die vidit Ioannes Iesum venientem ad se, et ait: Ecce *Agnus Dei*, ecce qui tollit *peccatum mundi*.

Rom 4, 25:

[Christus] qui traditus est propter delicta nostra, et *resurrexit* propter iustificationem nostram.

Rom 5, 10-17:

Multo igitur magis nunc iustificati in sanguine ipsius, salvi erimus ab ira per ipsum. Si enim cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per *mortem* Filii eius, multo magis reconciliati, salvi erimus in *vita* ipsius. Non solum autem, sed et gloriamur in Deo per Dominum nostrum Iesum Christum, per quem nunc reconciliationem accepimus. Propterea sicut per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, et per peccatum mors; et ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt. [...] Si enim unius delicto mors regnavit per unum, multo magis abundantiam gratiae et donationis et iustitiae accipientes in *vita* regnabunt per unum Iesum Christum.

1 Cor 15, 3-4:

Christus *mortuus* est pro *peccatis* nostris, secundum Scripturas; et quia sepultus est, et quia *resurrexit* tertia die, secundum Scripturas.

2 Cor 5, 14-15:

Caritas enim Christi urget nos; aestimantes hoc, quoniam si unus pro omnibus *mortuus* est, ergo omnes mortui sunt; et pro omnibus *mortuus* est Christus, ut et qui vivunt iam non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis *mortuus* est et *resurrexit*.

2 Tim 1, 10:

Manifestata est autem nunc per illuminationem salvatoris nostri Iesu Christi, qui *destruxit* quidem *mortem*, illuminavit autem *vitam* et incorruptionem per evangelium.

1 Io 3, 5:

Et scitis quia ille apparuit ut *peccata* nostra tolleret, et peccatum in eo non est.

Apoc 5, 12:

Dignus est *Agnus*, qui occisus est, accipere virtutem, et divinitatem, et sapientiam, et fortitudinem, et honorem, et gloriam, et benedictionem.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, De Cain et Abel 1, 8, 31 (PL 15, 451A):

Pascha enim Domini transitus est a passionibus ad exercitia virtutis. Et ideo pascha Domini dicitur, quoniam et tunc in typo illo *agni veritas* dominicae passionis adnuntiabatur et nunc eius celebratur gratia.

Augustinus, Sermo Guelferbitanus V. Tractatus de nocte sancta 2 (PLS 2, 552):

Cur tanta celebritate hodierna potissimum nocte vigilemus. Illam noctem agimus vigilando, qua Dominus *resurrexit*, et illam *vitam*, de qua paulo ante dicebamus, ubi nec *mors* ulla nec somnus est, in sua carne nobis inchoavit; quam sic excitavit a mortuis, ut iam non moriatur, nec *mors* ei ultra dominetur.

Chromatius Aquileiensis, Sermo 16, 2 (SC 154, 264):

Celebrant et homines in terra, qui pro salute humani generis Christus *mortem* suscepit, ut *mortem moriendo* devinceret [...] Cum omni devotione tantaque noctis vigiliis celebrare debemus, quia hac nocte *mors destructa* est, mundus redemptus est, populus liberatus est.

Fulgentius Ruspensis, Ep. 17 (PL 65, 460):

Proinde Unigenitus Deus vivus et *verus*, secundum carnem quam ex nobis accepit, sicut conceptus et natus est, ita etiam *mortuus resurrexit*: quia veniens « quærere et salvum facere quod perierat » (Lc 19, 10), traditus est propter delicta nostra, et resurrexit propter iustificationem nostram (Rom 4, 25). Mors autem Filii Dei, quam sola carne suscepit, utramque in nobis *mortem*, animae scilicet carnisque, *destruxit*; et *resurrectio* carnis eius gratiam nobis et spiritalis et corporalis *resurrectionis* attribuit.

Paulinus Nolanus, Ep. 23, 14 (CSEL 29, 171):

Hoc regnum [diaboli] rex regum et dispensator temporum Dei Filius passione sua divisit ac diruit, Deus factus sub lege, ut subiugatos legi solveret, factus per mulierem, sed mulierem sexu, virginem partu, ut sanctificaret utrumque sexum creator utriusque, suscipiendo verbum, nascendo per feminam. Itaque *mortem ipsam moriendo destruxit*, solvens, ut scriptum est, « Inimicitias in carne sua et faciens utrumque unum », id est hominem et Deum, quem in se ipso conexuit Deus et homo Christus Iesus, in quo utriusque substantia naturae discordiam posuit et unificantis gratiae aeternum foedus agnovit.

PRINCIPAL VOCABULARY:

verus agnus aufero peccatum mundus mors morior destruo vita resurgo reparo.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

We praise you with greater joy than ever on this Easter night (day) (in this Easter season), when Christ became our paschal sacrifice.

He is the true Lamb who took away the sins of the world. By dying he destroyed our death; by rising he restored our life.

And so, with all the choirs of angels in heaven we proclaim your glory and join in their unending hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et il est bon de te glorifier, Seigneur, en tout temps, en cette nuit mais plus encore (aujourd'hui) (en ces jours) où le Christ, notre Pâque, a été immolé.

Car il est l'Agneau véritable qui a enlevé le péché du monde: en mourant, il a détruit notre mort; en ressuscitant, il nous a rendu la vie.

C'est pourquoi le peuple des baptisés, rayonnant de la joie pascale, exulte par toute la terre, tandis que les anges dans le ciel chantent sans fin l'hymne de ta gloire.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, proclamare sempre la tua gloria, o Signore, e soprattutto esaltarti (in questa notte) in questo giorno (in questo tempo) nel quale Cristo, nostra Pasqua, si è immolato.

È lui il vero Agnello che ha tolto i peccati del mondo, è lui che morendo ha distrutto la morte e risorgendo ha ridato a noi la vita.

Per questo mistero, nella pienezza della gioia pasquale, l'umanità esulta su tutta la terra, e con l'assemblea degli angeli e dei santi canta l'inno della tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación glorificarte siempre, Señor; pero más que nunca en esta noche (este día) (este tiempo) en que Cristo, nuestra Pascua, ha sido inmolado.

Porque él es el verdadero Cordero que quitó el pecado del mundo; muriendo destruyó nuestra muerte, y resucitando restauró la vida.

Por eso, con esta efusión de gozo pasqual, el mundo entero se desborda de alegría, y también los coros celestiales, los ángeles y los arcángeles, cantan sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e mais solenemente nesta noite (neste dia), em que o Cristo, nossa Páscoa, foi imolado.

É ele o verdadeiro Cordeiro, que tirou o pecado do mundo; morrendo, destruiu a morte e, ressurgindo, deu-nos a vida.

Por isso, transbordando de alegria pascal, exultam os homens por toda a terra. E todos os Anjos e Santos proclamam a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Vater, immer und überall zu danken, diese Nacht (diesen Tag) (diese Tage) aber aufs höchste zu feiern, da unser Osterlamm geopfert ist, Jesus Christus.

Denn er ist das wahre Lamm, das die Sünde der Welt hinwegnimmt. Durch seinen Tod hat er unseren Tod vernichtet und durch seine Auferstehung das Leben neu geschaffen.

Darum jubelt in dieser Nacht (heute) der ganze Erdkreis in österlicher Freude, darum preisen dich die himmlischen Mächte und die Chöre der Engel und singen das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 22

PRAEFATIO PASCHALIS II

De vita nova in Christo

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare:
Te quidem, Domine, omni tempore confiteri,
sed in hoc potissimum gloriosius praedicare,
cum Pascha nostrum immolatus est Christus.

Per quem in aeternam vitam filii lucis oriuntur,
et fidelibus regni caelestis atria reserantur.
Quia mors nostra est eius morte redempta,
et in eius resurrectione vita omnium resurrexit.

Quapropter, profusis paschalibus gaudiis,
totus in orbe terrarum mundus exsultat.
Sed et supernae virtutes atque angelicae potestates
hymnum gloriae tuae concinunt, sine fine dicentes:

✠ MR p. 406; Moeller 1524, 1528.

✠ MA 114/6, p. 283.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 406) Praefatio Paschalis II (Pr)

✠ GeV 446: I, XLVI. Dominicum Paschae (Pr):

□ Sup 1589: Dominica in Pascha (Pr)

Vere dignum:

te quidem omni tempore, +
sed in hoc *praecipue* die *laudare, benedicere, et praedicare*, +
quod Pascha nostrum immolatus est Christus.

Per quem in aeternam vitam filii lucis oriuntur,
fidelibus regni caelestis atria reserantur, +
et beati lege commercii divinis humana mutantur.

Quia *nostrorum omnium* mors *cruce Christi* redempta est, §
et in eius resurrectione vita omnium resurrexit.

*Quem in susceptione mortalitatis Deum maiestatis agnoscimus
et in divinitatis gloriam Deum et hominem confitemur.*

*Qui mortem nostram moriendo destruxit,
et vitam resurgendo restituit,
Iesus Christus Dominus noster.*

Et ideo cum angelis.

⊙ No clear Ambrosian parallels.

BIBLICAL CONTEXT:

Lc 16, 8:

Filii huius saeculi prudentiores *filiis lucis* in generatione sua sunt.

Lc 23, 43:

Et dixit illi [latroni] Iesus: Amen, dico tibi, hodie mecum eris in Paradiso.

Io 12, 36:

Dum lucem habetis, credite in lucem, ut *filiis lucis* sitis.

Io 14, 2:

In domo Patris mei mansiones multae sunt. Si quo minus dixissem vobis, quia vado parare vobis locum.

Rom 5, 10-17:

Multo igitur magis nunc justificati in sanguine ipsius, salvi erimus ab ira per ipsum. Si enim cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per *mortem* Filii eius, multo magis reconciliati, salvi erimus *in vita* ipsius. Non solum autem, sed et gloriamur in Deo per Dominum nostrum Iesum Christum, per quem nunc reconciliationem accepimus. Propterea sicut per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, et per peccatum *mors*; et ita in omnes homines *mors* petransiit, in quo omnes peccaverunt. [...] Si enim unius delicto *mors* regnavit per unum, multo magis abundantiam gratiae et donationis et iustitiae accipientes *in vita* regnabunt per unum Iesum Christum.

1 Cor 15, 3-4:

Christus *mortuus* est pro peccatis nostris, secundum Scripturas; et quia sepultus est, et quia *resurrexit* tertia die, secundum Scripturas.

2 Cor 5, 14-15:

Caritas enim Christi urget nos; aestimantes hoc, quoniam si unus pro omnibus *mortuus* est, ergo omnes *mortui* sunt; et pro omnibus *mortuus* est Christus, ut et qui *vivunt* iam non sibi *vivant*, sed ei qui pro ipsis *mortuus* est et *resurrexit*.

Eph 5, 8-9:

Eratis enim aliquando tenebrae, nunc autem lux in Domino: ut *filiis lucis* ambulate; fructus enim lucis est in omni bonitate, et iustitia et veritate: probantes quid sit beneplacitum Deo.

1 Thess 5, 5:

Omnes enim vos *filiis lucis* estis, et filii diei.

PATRISTIC WITNESS:

Chromatius Aquileiensis, Sermo 18, 4 (SC 164, 12):

Quia ergo vos, filii competentes, per gratiam Dei renasci habetis in innocentia, deposita omni vetustate peccati, nativitatis vestrae gratiam integram et illibatam servare debetis, ut vere *fili*i Dei dici vel esse possitis, et digni haberi introitu *regni caelestis*.

Ambrosius, Sermo 35 (PL 17, 196A):

Ita Salvatoris passio, vitae humanae salus est. Ad hoc enim pro nobis mori voluit, ut nos in eum credentes perpetuo viveremus. Voluit pro tempore fieri quod nos sumus, ut nos aeternitatis eius promissionem adepti, cum eodem perpetuo viveremus.

Caesarius Areletensis, Sermo 85, 4 (CCSL 103, 351):

Christus in mundum pugnaturus contra diabolum venit, ut eum vinceret iuste, dum ab eo occideretur iniuste: ut moriendo *mortem* destrueret, et *resurgendo* vitam credentibus condonaret.

Petrus Chrysologus, Sermo 19 (PL 52, 252B):

Hoc est dicere, me sequere ad contumeliam passionis ut mecum possis ad *resurrectionis* gloriam.

PRINCIPAL VOCABULARY:

aeternus vita filius lux orior fidelis regnum caelestis atrium resero mors redimo resurrectio vita resurgo.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

We praise you with greater joy than ever in this Easter season, when Christ became our paschal sacrifice.

He has made us children of the light, rising to new and everlasting life. He has opened the gates of heaven to receive his faithful people. His death is our ransom from death; his resurrection is our rising to life.

The joy of the resurrection renews the whole world, while the choirs of heaven sing for ever to your glory.

* * *

Vraiment, il est juste et il est bon de te glorifier, Seigneur, en tout temps, mais plus encore en ces jours où le Christ, notre Pâque, a été immolé.

Grâce à lui, se lèvent des enfants de lumière pour une vie éternelle, et les portes du royaume des cieux s'ouvrent pour accueillir les croyants. Oui, nous te rendons gloire, car sa mort nous affranchit de la mort, et dans le mystère de sa résurrection chacun de nous est déjà ressuscité.

C'est pourquoi le peuple des baptisés, rayonnant de la joie pascale, exulte par toute la terre, tandis que les anges dans le ciel chantent sans fin l'hymne de ta gloire.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, proclamare sempre la tua gloria, o Signore, e soprattutto esaltarti in questo tempo nel quale Cristo, nostra Pasqua, si è immolato.

Per mezzo di lui rinascono a vita nuova i figli della luce, e si aprono ai credenti le porte del regno dei cieli. In lui morto è redenta la nostra morte, in lui risorto tutta la vita risorge.

Per questo mistero, nella pienezza della gioia pasquale, l'umanità esulta su tutta la terra, e con l'assemblea degli angeli e dei santi canta l'inno della tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación glorificarte siempre, Señor; pero más que nunca en este tiempo en que Cristo, nuestra Pascua, ha sido inmolado.

Por él, los hijos de la luz amanecen a la vida eterna, los creyentes atraviesan los umbrales del reino de los cielos; porque en la muerte de Cristo nuestra muerte ha sido vencida y en su resurrección hemos resucitado todos.

Por eso, con esta efusión de gozo pascual, el mundo entero se desborda de alegría, y también los coros celestiales, los ángeles y los arcángeles, cantan sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e mais solenemente neste, em que Cristo, nossa Páscoa, foi imolado.

Por ele os filhos da luz nascem para a vida eterna, e abrem-se para os fiéis os átrios do Reino dos céus; pois nossa morte foi redimida pela sua e, na sua ressurreição, ressurgiu a vida de todos.

Por isso, transbordando de alegria pascai, exultam os homens por toda a terra. E todos os Anjos e Santos proclamam a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

Wir danken dir, Vater im Himmel, und rühmen dich durch unseren Herrn Jesus Christus.

Durch ihn erstehen die Kinder des Lichtes zum ewigen Leben, durch ihn wird den Gläubigen das Tor des himmlischen Reiches geöffnet. Denn unser Tod ist durch seinen Tod überwunden, in seiner Aufstehung ist das Leben für alle erstanden.

Durch ihn preisen wir dich in österlicher Freude und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 23

PRAEFATIO PASCHALIS III

De Christo vivente et semper interpellante pro nobis

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare:
Te quidem, Domine, omni tempore confiteri,
sed in hoc potissimum gloriosius praedicare,
cum Pascha nostrum immolatus est Christus.

Qui se pro nobis offerre non desinit,
nosque apud te perenni advocacione defendit;
qui immolatus iam non moritur,
sed semper vivit occisus.

Quapropter, profusis paschalibus gaudiis,
totus in orbe terrarum mundus exsultat.
Sed et supernae virtutes atque angelicae potestates
hymnum gloriae tuae concinunt, sine fine dicentes:

✠ MR p. 407; Moeller 1524, 1242.

✠ MA 131/6, p. 317; MA 145/6, p. 345; MA 146/6, p. 347.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 407) Praefatio Paschalis III (Pr)

✠ Gothicum 296: XXXVIII. Item Missa Paschalis. Quarta Feria (Pr):

= Gall Vet 214: 32. Missa Paschalis IIII Feria (Pr)

Dignum et iustum est, +
nos tibi semper laudes et gratias agere,
omnipotens sempiternus Deus,
per Christum Dominum nostrum.
Qui sicut ovis ad occisionem pro nobis ductus est,
et ut agnus coram tondentem se sine voce
sic non aperuit os suum.
Hic enim est Agnus Dei, Unigenitus Filius tuus,
qui tollit peccata mundi,

qui se pro nobis *offerendo* non desinit, &
 nosque apud te perenni advocacione defendit;
quia numquam moritur immolatus, + §
 sed semper vivit occisus.
Pascha enim nostrum immolatus est Christus,
ut iam non in fermento veteri
neque in carnalium sanguine victimarum,
sed in azymis sinceritatis et corporis veritatis immolemus:
per Christum Dominum nostrum.

⊙ No clear Ambrosian parallels

BIBLICAL CONTEXT:

Io 17, 20:

Non pro eis autem rogo tantum, sed et pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me.

Rom 6, 9:

Scientes quod Christus resurgens ex mortuis *iam non moritur*, mors illi ultra non dominabitur.

1 Cor 5, 7-8:

Expurgate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, sicut estis azymi. Etenim Pascha nostrum *immolatus* est Christus. Itaque epulemur, non in fermento veteri, neque in fermento malitiae et nequitiae, sed in azymis sinceritatis et veritatis.

Heb 5, 5-7:

Sic et Christus non semetipsum clarificavit ut pontifex fieret; sed qui locutus est ad eum: « Filius meus es tu, ego hodie genui te »; quemadmodum et in alio loco dicit: « Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech ». Qui in diebus carnis suae, preces supplicationesque ad eum qui possit illum salvum facere a morte cum clamore valido et lacrymis offerens, exauditus est pro sua reverentia.

Heb 7, 26-27:

Talis enim decebat ut nobis esset pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus et excelsior caelis factus; qui non habet necessitatem cotidie, quemadmodum sacerdotes, prius pro suis dilectis hostias offerre deinde pro populi; hoc enim fecit semel *seipsum offerendo*.

1 Io 2, 1-2:

Si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem, Iesum Christum iustum; et ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi.

Apoc 5, 12:

Dignus est Agnus, qui *occisus* est, accipere virtutem, et divinitatem, et sapientiam, et fortitudinem, et honorem, et gloriam, et benedictionem.

PATRISTIC WITNESS:

Augustinus, Sermo Guelferbitanus V. Tractatus de nocte sancta, 2 (PLS 2, 552):

Cur tanta celebritate hodierna potissimum nocte vigilemus. Illam noctem agimus vigilando, qua Dominus resurrexit, et illam vitam, de qua paulo ante dicebamus, ubi nec mors ulla nec somnus est, in sua carne nobis inchoavit; quam sic excitavit a mortuis, ut *iam non moriatur*, nec mors ei ultra dominetur.

Petrus Chrysologus, Sermo 108 (PL 52, 500B):

Fratres, hoc sacrificium Christi descendit ex forma, qui corpus suum pro vita saeculi vitaliter *immolavit*: et vere corpus suum fecit hostiam vivam, quia *vivit occisus*.

Zeno Veronensis, Tract. 1, 16, 2 (CCSL 22, 63):

Hic est dies, fratres, quo a Domino nostro cunctus redemptus est orbis, quo aethereo semine novellus vivificatus est populus; hic, inquam, qui nobis resurrectionis monstrat exemplum. Cuius sane condicione nos beatiores sumus, quia ille *occisus semper et vivit*, fidelis autem post secundae nativitatis occisum resurgens horrore numquam intercipitur tenebrarum.

PRINCIPAL VOCABULARY:

offero desino perennis advocatio defendo immolo morior vivo occido.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

We praise you with greater joy than ever in this Easter season, when Christ became our paschal sacrifice.

He is still our priest, our advocate who always pleads our cause. Christ is the victim who dies no more, the Lamb, once slain, who lives for ever.

The joy of the resurrection renews the whole world, while the choirs of heaven sing for ever to your glory.

* * *

Vraiment, il est juste et il est bon de te glorifier, Seigneur, en tout temps, mais plus encore en ces jours où le Christ, notre Pâque, a été immolé, lui qui ne cesse pas de s'offrir pour nous, et qui reste éternellement notre défenseur auprès de toi; immolé, il a vaincu la mort; mis à mort, il est toujours vivant.

C'est pourquoi le peuple des baptisés, rayonnant de la joie pascale, exulte par toute la terre, tandis que les anges dans le ciel chantent sans fin l'hymne de ta gloire.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, proclamare sempre la tua gloria, o Signore, e soprattutto esaltarti in questo tempo nel quale Cristo, nostra Pasqua, si è immolato.

Egli continua a offrirsi per noi e intercede come nostro avvocato: sacrificato sulla croce più non muore, e con i segni della passione vive immortale.

Per questo mistero, nella pienezza della gioia pasquale, l'umanità esulta su tutta la terra, e con l'assemblea degli angeli e dei santi canta l'inno della tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación glorificarte siempre, Señor; pero más que nunca en este tiempo en que Cristo, nuestra Pascua, ha sido inmolado.

Porque él no cesa de ofrecerse por nosotros, de interceder por todos ante ti; inmolado, ya no vuelve a morir; sacrificado, vive para siempre.

Por eso, con esta efusión de gozo pascual, el mundo entero se desborda de alegría, y también los coros celestiales, los ángeles y los arcángeles, cantan sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso salvação dar-vos glória, em todo tempo e mais solenemente neste, em que Cristo, nossa Páscoa, foi imolado.

Pois não cessa de se oferecer por nós e junto de vós é o nosso eterno advogado; imolado, já não morre e, morto, vive eternamente.

Por isso, transbordando de alegria pascal, exultam os homens por toda a terra. E todos os Anjos e Santos proclamam a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Vater, in diesen Tagen freudig zu danken, da unser Osterlamm geopfert ist, Jesus Christus.

Er bringt sich dir allzeit für uns dar und steht vor dir als unser Anwalt. Denn einmal geopfert, stirbt er nicht wieder, sondern lebt auf ewig als das Lamm, das geschlachtet ist.

Durch ihn preisen wir dich in österlicher Freude und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 24

PRAEFATIO PASCHALIS IV

De restauratione universi per mysterium paschale

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare:
Te quidem, Domine, omni tempore confiteri,
sed in hoc potissimum gloriosius praedicare,
cum Pascha nostrum immolatus est Christus.

Quia, vetustate destructa, renovantur universa deiecta,
et vitae nobis in Christo reparatur integritas.

Quapropter, profusis paschalibus gaudiis,
totus in orbe terrarum mundus exsultat,
Sed et supernae virtutes atque angelicae potestates
hymnum gloriae tuae concinunt, sine fine dicentes:

✠ MR p. 408; Moeller 1524, 1349.

✠ Cf. MA 105/6, p. 265.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 408) Praefatio Paschalis IV (Pr)

✠ GeV 487: I, L. [Dominicum Paschae.] Feria Quinta (Pr):

□ Berg 541: In Vigiliis Paschae in Ecclesia Minore (Pr)

Vere dignum:

Quia, vetustate destructa, renovantur universa deiecta,
et vitae nobis in Christo reparatur integritas.

Quem laudant angeli.

✠ *Modern Ambrosian parallel:* Berg 541; MA* p. 211.

BIBLICAL CONTEXT:

Rom 5, 10.17:

Si enim cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per *mortem* Filii eius,
multo magis reconciliati, salvi erimus *in vita* ipsius. [...] Si enim unius delicto

mors regnavit per unum, multo magis abundantiam gratiae et donationis et iustitiae accipientes *in vita* regnabunt per unum Iesum Christum.

2 Cor 4, 9-11:

Deicimur, sed non perimus semper mortificationem Iesu in corpore nostro circumferentes, ut et *vita* Iesu manifestetur in corporibus nostris. Semper enim nos, qui vivimus, in mortem tradimur propter Iesum, ut et *vita* Iesu manifestetur in carne nostra mortali.

2 Cor 5, 17:

Si qua ergo *in Christo nova* creatura, *vetera* transierunt: ecce facta sunt omnia *nova*.

Col 1, 19-20:

In ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare, et per eum reconciliare omnia in ipsum, pacificans per sanguinem *crucis* eius sive quae in terris sive quae in caelis sunt.

Col 3, 4:

Cum Christus apparuerit, *vita* vestra, tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria.

Apoc 21, 1.5:

Et vidi caelum *novum* et terram *novam* [...] Et dixit qui sedebat in throno: Ecce *nova* facio omnia.

PATRISTIC WITNESS:

Sacramentarium Veronense, 94: VII, XXX, [Mense Aprili.] Item alia:

Vere Dignum: quia, cum totus mundus experiatur et cernat generis humani principia *deiecta* erigi, *inveterata renovari*, et ad culmen subacta reduci: sicut veteres sancti quod credidere faciendum cognoscit impleri, sic fiducialiter quae nunc promittuntur expectat: Per.

Sacramentarium Gelasianum Vetus, 432: I, XLIII. *Orationes per singulas lectiones in Sabbato sancto* (=Sup 1027: II. *Orationes per singulas lectiones in Sabbato sancto* [Sequitur de Noe] □ MR* (bruy 232: 89) *Sabbato Sancto. Post prophetiam II.*):

Deus, incommutabilis virtus, lumen aeternum, respice propitius ad totius Ecclesiae tuae mirabile sacramentum, et opus salutis humanae perpetuae dispositionis effectu tranquillius operare; totusque mundus experiatur et videat *deiecta* erigi, *inveterata novari*, et per ipsum redire omnia in *integrum*, a quo sumpsere principium. Per.

Chromatius Aquileiensis, *Sermo* 18, 4 (SC 164, 12):

Quia ergo vos, filii competentes, per gratiam Dei renasci beatis in innocentia, deposita omni *vetustate* peccati, nativitatibus vestrae gratiam *integram* et illibatam servare debetis, ut vere filii Dei dici vel esse possitis, et digni haberi introitu regni caelestis.

Leo Magnus, Sermo 22, 2 (PL 54, 195-196):

Ingreditur haec mundi infima Iesus Christus, Filius Dei, de caelesti sede descendens, et a paterna gloria non recedens, *novo ordine, nova* nativitate generatus [...] Oportuit enim ut primam Genetricis virginitatem nascentis incorruptio custodiret, et complacitum sibi claustrum pudoris, et sanctitatis hospitium, divini Spiritus virtus infusa servaret, qui statuerat *deiecta* erigere, confracta solidare, et superandis carnis illecebris multiplicatam pudicitiae donare virtutem [...]

Leo Magnus, Sermo 58, 3 (PL 54, 344A):

Cur, infelix Iuda, tanta benignitate non uteris? Ecce parcit ausibus tuis Dominus, et nulli te, nisi tibi, indicat Christus [...] Redi in *integrum* et deposito furore respisce. Clementia invitat, salus pulsat, ad vitam vita te revocat.

Augustinus, Ennarr. in Ps 42, 5 (PL 36, 811):

« Ad Deum qui laetificat iuventutem meam ». Iuventus *novitatem* significat: tanquam diceret, Ad Deum qui laetificat *novitatem* meam. Laetificat *novitatem* meam qui contristavit *vetustatem* meam. Incedo enim modo tristis in *vetustate*, tunc autem stabo gaudens in *novitate*.

Leo Magnus, Ep. 59, 4 (PL 54, 871):

Ipsa est enim novae conditio naturae, quae in baptisate non indumento verae carnis, sed contagio damnatae *vetustatis* exiuit, ut efficiatur homo Corpus Christi, quia et Christus Corpus est hominis.

Leo Magnus, Ep. 124, 3 (PL 54, 1064):

Qua vero ratione veritatem mediatoris impleret, nisi qui in forma Dei aequalis erat Patri, in forma servi particeps esset et nostri: ut per unum novum hominem fieret *renovatio vetustatis*; et mortis vinculum unius praevaricatione contractum, unius morte qui solus morti nihil debuit solveretur? Effusio enim pro iniustis sanguinis iusti tam potens fuit ad privilegium, tam dives ad pretium, ut si universitas captivorum in redemptorem suum foederet, nullum tyrannica vincula retinerent: quoniam, sicut Apostolus ait, « Ubi peccatum, superabundavit et gratia » (Rom 5, 20).

Ambrosius, De Tobia 20, 74 (CSEL 32/2, 563):

Consepeliatur igitur Domino Iesu, ut participes resurrectionis eius esse mereamur, expoliamus *veterem* hominem cum actibus eius, induamur *novum*, in quo remissio peccatorum.

PRINCIPAL VOCABULARY:

vetustas destruo renovo universus deicio vita reparo integritas.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

We praise you with greater joy than ever in this Easter season, when Christ became our paschal sacrifice.

In him a new age has dawned, the long reign of sin is ended, a broken world has been renewed, and man is once again made whole.

The joy of the resurrection renews the whole world, while the choirs of heaven sing for ever to your glory.

* * *

Vraiment, il est juste et il est bon de te glorifier, Seigneur, en tout temps, mais plus encore en ces jours où le Christ, notre Pâque, a été immolé.

En détruisant un monde déchu, il fait une création nouvelle; et c'est de lui que nous tenons désormais la vie qu'il possède en plénitude.

C'est pourquoi le peuple des baptisés, rayonnant de la joie pascale, exulte par toute la terre, tandis que les anges dans le ciel chantent sans fin l'hymne de ta gloire.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, proclamare sempre la tua gloria, o Signore, e soprattutto esaltarti in questo tempo nel quale Cristo, nostra Pasqua, si è immolato.

In lui, vincitore del peccato e della morte, l'universo risorge e si rinnova, e l'uomo ritorna alle sorgenti della vita.

Per questo mistero, nella pienezza della gioia pasquale, l'umanità esulta su tutta la terra, e con l'assemblea degli angeli e dei santi canta l'inno della tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación glorificarte siempre, Señor; pero más que nunca en este tiempo en que Cristo, nuestra Pascua, ha sido inmolado.

Porque en él fue demolida nuestra antigua miseria, reconstruido cuanto estaba derrumbado y renovada en plenitud la salvación.

Por eso, con esta efusión de gozo pascual, el mundo entero se desborda de alegría, y también los coros celestiales, los ángeles y los arcángeles, cantan sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e mais solenemente neste, em que Cristo, nossa Páscoa, foi imolado.

Porque, vencendo a corrupção do pecado, ele fez uma nova criação; e é dele que recebemos agora a vida que possui em plenitude.

Por isso, transbordando de alegria pascal, exultam os homens por toda a terra. E todos os Anjos e Santos proclama ma vossa glória cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Vater, in diesen Tagen freudig zu danken, da unser Osterlamm geopfert ist, Jesus Christus.

Das Alte ist vergangen, die gefallene Welt erlöst, das Leben in Christus erneuert.

Darum preisen wir dich in österlicher Freude und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 25

PRAEFATIO PASCHALIS V

De Christo sacerdote et victima

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare:
Te quidem, Domine, omni tempore confiteri,
sed in hoc potissimum gloriosius praedicare,
cum Pascha nostrum immolatus est Christus.

Qui, oblatione corporis sui,
antiqua sacrificia in crucis veritate perfecit,
et, seipsum tibi pro nostra salute commendans,
idem sacerdos, altare et agnus exhibuit.

Quapropter, profusis paschalibus gaudiis,
totus in orbe terrarum mundus exsultat,
Sed et supernae virtutes atque angelicae potestates
hymnum gloriae tuae concinunt, sine fine dicentes:

⊗ MR p. 409; Moeller 1524, 1130.

⊙ Cf. MA 112/6, p. 279.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 409) Praefatio Paschalis V (Pr)

⊗ Ver 96: VIII, XXVI. [Mense Aprili.] Item alia. (Pr):

Vere dignum:

qui seipsum tibi pro *nobis offerens*, +
immolandum idem sacerdos et *sacer* agnus exhibuit. +
Per.

⊗ GeV 476: I, XLVIII [Dominicum Paschae.] Feria III (Pr):

= Berg 614: [Feria V in Albis.] Item alia Missa in Ecclesia Maiore (Pr)

Vere dignum: per Christum Dominum nostrum.

Qui, oblatione sui corporis, §
remotis sacrificiis carnalium victimarum
seipsum tibi pro salute nostra *offerens*,
idem sacerdos et *sacer* agnus exhibuit. +

✠ Sup 1591: [Dominica in Pascha.] Feria III (Pr):

VD per Christum Dominum nostrum.

Qui oblatione sui corporis, §

*remotis sacrificiis carnalium observationibus,
seipsum tibi sacram hostiam agnumque immaculatum
summus sacerdos pro salute nostra immolavit. §*

Per quem maiestatem tuam.

✠ Ver 1250: XL, IV. [Natale Domini.] Item alia (Pr):

▣ GeV 20: I, IIII. Item in Natale Domini in die (Pr)

Vere dignum:

tuae laudis hostiam iugiter immolantes,

cuius figuram Abel iustus instituit,

agnus quoque legalis ostendit.

celebravit Abraham,

Melchisedech sacerdos exhibuit,

sed verus agnus et aeternus pontifex

hodie natus Christus implevit.

Unde profusus.

✠ Ver 745: XXI, II. [Natale sancti Laurentii.] Item alia (Pr):

Vere dignum:

et tuam magnificentiam propensius exorare,

qui nobis hunc diem

sancti Laurentii martyrio tribuisti venerandum:

quem ita omni genere pietatis imbueras,

ut idem tibi ara atque sacrificium, &

idem sacerdos esset et templum:

per.

✠ Gothicum 296: XXXVIII. Item Missa Paschalis. Quarta Feria (Pr):

Dignum et iustum est,

nos tibi semper laudes et gratias agere,

omnipotens sempiternae Deus,

per Christum Dominum nostrum.

Qui sicut ovis ad occisionem pro nobis ductus est,

et ut agnus coram tondentem se sine voce

sic non aperuit os suum.

Hic enim est Agnus Dei, Unigenitus Filius tuus,

qui tollit peccata mundi,

qui se pro nobis offerendo non desinit, &

nosque apud te perenni advocacy defendit;

quia numquam moritur immolatus,

sed semper vivit occisus.

Pascha enim nostrum immolatus est Christus,

ut iam non in fermento veteri

*neque in carnalium sanguine victimarum,
sed in azymis sinceritatis et corporis veritatis immolemus: &
per Christum Dominum nostrum.*

❖ See further parallel to Ver 1250 in LMS 1420

❖ Modern Ambrosian parallel: MA* p. 272 (Berg 614).

BIBLICAL CONTEXT:

Ps 109, 4:

Iuravit Dominus et non paenitebit eum: Tu es *sacerdos* in aeternum secundum ordinem Melchisedech.

Io 1, 29:

Altera die vidit Ioannes Iesum venientem ad se, et ait: Ecce *Agnus Dei*, ecce qui tollit peccatum mundi.

1 Cor 5, 7-8:

Expurgate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, sicut estis azymi. Etenim Pascha nostrum immolatus est Christus. Itaque epulemur, non in fermento veteri, neque in fermento malitiae et nequitiae, sed in azymis sinceritatis et veritatis.

Eph 5, 2:

Et ambulate in dilectione, sicut et Christus dilexit nos et tradidit *semetipsum* pro nobis *oblationem* et hostiam Deo in odorem suavitatis.

Heb 7, 26:

Talis enim decebat ut nobis esset pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus et excelsior caelis factus; qui non habet necessitatem cotidie, quemadmodum sacerdotes, prius pro suis delictis hostias offerre deinde pro populi; hoc enim fecit semel *seipsum offerendo*.

Heb 9, 11-14:

Christus autem assistens pontifex futurorum bonorum, per amplius et perfectius tabernaculum non manufactum, id est, non huius creationis; neque per sanguinem hircorum aut vitulorum, sed per proprium sanguinem, introivit semel in sancta, aeterna redemptione inventa. Si enim sanguis hircorum et taurorum, et cinis vitulae aspersus, inquinatos sanctificat ad emundationem carnis, quanto magis sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum *semetipsum obtulit* immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis, ad serviendum Deo viventi?

Heb 10, 12:

Hic autem unam pro peccatis *offerens* hostiam, in sempiternum sedet in dextera Dei.

Heb 10, 19-21:

Habentes itaque, fratres, fiduciam in introitu sanctorum in sanguine Christi, quam initiavit nobis viam novam et viventem per velamen, id est, carnem suam, et sacerdotem magnum super domum Dei.

Apoc 5, 6:

Et vidi [...] *Agnum* stantem tamquam occisum.

Apoc 5, 12:

Dignus est *Agnus*, qui occisus est, accipere virtutem, et divinitatem, et sapientiam, et fortitudinem, et honorem, et gloriam, et benedictionem.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, Expl. in Ps. 43, 88 (CSEL 64, 324):

Ille enim suscepit opprobrium *crucis*, ut nos gloria suae resurrectionis indueret, repulsus videtur quasi mortuus et perfusus confusione quasi crucifixus, sed benedictus est in aeternum qui maledictionem sustulit, benedictionis gratiam comparavit.

Leo Magnus, Sermo 60, 2 (PL 54, 344A):

Si autem in exitu Israel de Aegypto *agni* sanguis fuit restitutio libertatis, et sacratissima est facta festivitas, quae per hostiam pecudis iram averteret vastatoris; quanta populis christianis concipienda sunt gaudia, pro quibus omnipotens Pater « Filio suo unigenito non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum » (Rom 8, 32); ut in occisione Christi, Pascha esset *verum*, et singulare *sacrificium*, quo non ex dominatione Pharaonis unus populus, sed ex diaboli captivitate totus mundus eruitur.

Leo Magno, Sermo 60 2 (PL 54, 344A):

Nihil legalium institutionum, nihil prophetarum resedit figurarum, quod non totum in Christi sacramenta transierit. Nobiscum est signaculum circumcisionis, sanctificatio chrismatum, consecratio sacerdotum; nobiscum puritas sacrificii, baptismi *veritas*, honor templi, ut merito cessarint nuntii, postquam nuntiata venerunt; nec vacuatur reverentia promissionum, quia plenitudo manifestata est gratiarum.

Paulinus Nolanus, Ep. 19, 3 (CSEL 29, 141):

Ipse est fons vitae qui misit « verbum suum et sanavit nos » (Ps 35, 10; 106, 20). Hoc Dei verbum, de quo pluvia voluntaria est, qui non necessitate subiecti sed Dei aequalis assensu et pietatis officio oboediens Patris Filius humiliavit se usque ad mortem *crucis* sicut dixerat per prophetam: « Voluntarie sacrificabo tibi » (Ps 53, 8), quia idem Dominus *sacerdos* et *victima semetipsum* pro nobis *obtulit* et propria potestate animam suam et deposuit et resumpsit, et ideo pluvia haec voluntaria, quae se sponte arenibus terris, ut poneret desertum in flumina. Quomodo autem infirmata sit, docet ille qui dicit: « Crucifixus est enim ex infirmitate » (2 Cor 13, 4), et quomodo confirmata et posita sit, in eodem habens, quoniam, inquit, « vivit ex virtute Dei ».

PRINCIPAL VOCABULARY:

oblatio corpus antiquus sacrificium crux veritas perficio salus commendo sacerdos altare agnus exhibeo.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

We praise you with greater joy than ever in this Easter season, when Christ became our paschal sacrifice.

As he offered his body on the cross, his perfect sacrifice fulfilled all others. As he gave himself into your hands for our salvation, he showed himself to be the priest, the altar, and the lamb of sacrifice.

The joy of the resurrection renews the whole world, while the choirs of heaven sing for ever to your glory.

* * *

Vraiment, il est juste et il est bon de te glorifier, Seigneur, en tout temps, mais plus encore en ces jours où le Christ, notre Pâque, a été immolé.

Quand il livre son corps sur la croix, tous les sacrifices de l'ancienne Alliance parviennent à leur achèvement; et quand il s'offre pour notre salut, il est à lui seul l'autel, le prêtre et la victime.

C'est pourquoi le peuple des baptisés, rayonnant de la joie pascale, exulte par toute la terre, tandis que les anges dans le ciel chantent sans fin l'hymne de ta gloire.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, proclamare sempre la tua gloria, o Signore, e soprattutto esaltarti in questo tempo nel quale Cristo, nostra Pasqua, si è immolato.

Offrendo il suo corpo sulla croce, diede compimento ai sacrifici antichi, e donandosi per la nostra redenzione divenne altare, vittima e sacerdote.

Per questo mistero, nella pienezza della gioia pasquale, l'umanità esulta su tutta la terra, e con l'assemblea degli angeli e dei santi canta l'inno della tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación glorificarte siempre, Señor; pero más que nunca en este tiempo en que Cristo, nuestra Pascua, ha sido inmolado.

Porque él, con la inmolación de su cuerpo en la cruz, dio pleno cumplimiento a lo que anunciaban los sacrificios de la antigua alianza, y ofreciéndose a sí mismo por nuestra salvación, quiso ser al mismo tiempo sacerdote, víctima y altar.

Por eso, con esta efusión de gozo pascual, el mundo entero se desborda de alegría, y también los coros celestiales, los ángeles y los arcángeles, cantan sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e mais solenemente neste, em que Cristo, nossa Páscoa, foi imolado.

Pela oblação do seu Corpo nos deu na Cruz a plenitude dos sacrifícios antigos e, entregando-se a vós pela nossa salvação, revelou-se ao mesmo tempo sacerdote, altar e cordeiro.

Por isso, transbordando de alegria pascal, exultam os homens por toda a terra. E todos os Anjos e Santos proclamam a vossa glória cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Vater, in diesen Tagen freudig zu danken, da unser Osterlamm geopfert ist, Jesus Christus.

Als er seinen Leib am Kreuz dahingab, hat er die Opfer der Vorzeit vollendet. Er hat sich dir dargebracht zu unserem Heil, er selbst ist der Priester, der Altar und das Opferlamm.

Durch ihn preisen wir dich in österlicher Freude und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 26

PRAEFATIO I DE ASCENSIONE DOMINI

De mysterio Ascensionis

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:

Quia Dominus Iesus, Rex gloriae,
peccati triumphator et mortis,
mirantibus Angelis, ascendit (hodie) summa caelorum,
Mediator Dei et hominum, Iudex mundi Dominusque virtutum;
non ut a nostra humilitate discederet,
sed ut illic confideremus, sua membra, nos subsequi
quo ipse, caput nostrum principiumque, praecessit.

Quadropter, profusis paschalibus gaudiis,
totus in orbe terrarum mundus exsultat.
Sed et supernae virtutes atque angelicae potestates
hymnum gloriae tuae concinunt, sine fine dicentes:

⊙ MR p. 410; Moeller 1295.

⊙ MA 151/6, p. 357; MA 156/6, p. 366.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 410) Praefatio de Ascensione Domini I (Pr)

⊕ Ver 177: VIII, III. [In Ascensa Domini.] (Pr):

Vere dignum:

qui mirantibus Angelis angelorumque principibus,
Rex gloriae, Dominusque virtutum §

resurrectionis beatae primitias,
throno maiestatis oblatas,
in tua secum dextera collocavit.
Et ideo.

- ✠ GeV 627: LXXVIII Item in Vigilia de Pentecosten ad Missa (Pr):
□ Berg 768: Mane die sancto Pentecostes, Missa pro Baptizatis (Pr)

Vere dignum:

per Christum Dominum nostrum.

Qui, ascendens super omnes caelos &

sedensque ad dexteram tuam,

promissum Spiritum Sanctum in filios adoptionis effundit.

Unde laetantes inter altaria tua, Domine virtutum,

hostias tibi laudis offerimus.

Per Christum Dominum. Quem laudant.

- ✠ Ver 202: X, I. In Pentecosten ascendentibus a Fonte (Pr):

Vere dignum:

Qui, ascendit super omnes caelos &

sedensque ad dexteram tuam,

promissum Spiritum Sanctum in filios adoptionis effundit.

Unde laetantes inter altaria tua, Domine virtutum,

hostias tibi laudis offerimus.

- ✠ Ver 176: VIII, II. [In Ascensa Domini.] (Pr):

Vere dignum:

iusta enim nobis exultatione

laetandum est inter gaudia festivitatis hodiernae,

quia in caelos ascensio Mediatoris Dei et hominum, &

hominis Iesu Christi,

a nostra non est humilitate discessio, § &

dum et in ea gloria, quam tecum semper habuit,

et in ea natura est, quam suam fecit ex nobis:

ac sic homo dignatus existere est,

ut et nos divinitatis suae tribueret esse participes.

Propterea.

- ✠ GeV 634: I, LXXVIII. Item aliter in Vigilia Pentecosten (Pr):

Vere dignum:

qui sacramentum paschale consummans,

quibus, per Unigeniti tui consortium,

filios adoptionis esse tribuisti,

per Spiritum Sanctum largiris dona gratiarum;

et suae coheredibus redemptoris

iam nunc supernae pignos hereditatis impendis,

ut tanto se certius ad eam confidant esse venturos, &

quanto in eius participationem proficerent.

Propterea.

☩ Sup 1614: In Sabbato Pentecosten (Pr):

VD aeterne Deus.

*Qui sacramentum paschale consummans,
quibus, per Unigeniti tui consortium,
filios adoptionis esse tribuisti,
per Spiritum Sanctum largiris dona gratiarum;
et suae coheredibus redemptoris
iam nunc supernae pignos hereditatis impendis,
ut tanto se certius ad eum confidant esse venturos, &
quanto se sciunt ab eo redemptos,
et Sancti Spiritus infusione ditatos.
Et ideo cum angelis.*

☩ Ver 183: VIII, VI. [In Ascensa Domini.] Item alia (Or):

*Da, quaesumus, omnipotens Deus,
illo subsequi tuorum membra fidelium,
quo caput nostrum principiumque praecessit. +
Per.*

⊙ See also Leo Magnus, Sermo 73, 4 (PL 54, 396), *below*.

⊙ *Modern Ambrosian parallel*: MA* p. [47] (Berg 768).

BIBLICAL CONTEXT:

Ps 23, 7-10:

Attollite portas, principes, vestras, et elevamini portae aeternales, et introibit rex gloriae. Qui est iste rex gloriae? Dominus fortis et potens, Dominus potens in proelio. Ottollite portas, principes, vestras, et elevamini portae aeternales, et introibit rex gloriae. Qui est iste rex gloriae? Dominus virtutum est ipse rex gloriae.

Ps 45, 8:

Dominus virtutum nobiscum, susceptor noster Deus Iacob.

Ps 83, 13:

Non privabit eos bonis qui ambulant in innocentia. *Dominus virtutum*, beatus homo qui sperat in te.

Io 14, 2:

In domo Patris mei mansiones multae sunt. Si quo minus dixissem vobis, quia vado parare vobis locum.

Act 1, 9-11:

Et cum haec dixisset, videntibus illis, elevatus est, et nubes suscepit eum ab oculis eorum. Cumque intuerentur in caelum euntem illum, ecce duo viri adstiterunt iuxta illos in vestibus albis: qui et dixerunt: Viri Galilaei, quid statis aspicientes in caelum? Hic Iesus, qui adsumptus est a vobis in caelum sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in caelum.

Act 5, 31:

Hunc principem et salvatorem Deus exaltavit in dextera sua, ad dandam poenitentiam Israeli, et remissionem peccatorum.

Eph 1, 22:

Et omnia subiecit sub pedibus eius et ipsum dedit *caput* supra omnem ecclesiam, quae est corpus ipsius et plenitudo eius, qui omnia in omnibus adimpletur.

Eph 2, 4-6:

Deus, qui dives est in misericordia, propter nimiam caritatem suam, qua dilexit nos, et cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos Christo, (gratia estis salvati) et conresuscitavit et consedere fecit in caelestibus in Christo Iesu.

Eph 4, 15:

Veritatem autem facientes in caritate crescamus in illo per omnia, qui est *caput* Christus.

Eph 5, 23:

Christus *caput* est ecclesiae, ipse salvator corporis eius.

Eph 5, 29-30:

Nemo enim unquam carnem suam odio habuit, sed nutrit et fovet eam, sicut et Christus ecclesiam: quia *membra* sumus corporis eius, de carne eius et de ossibus eius.

Col 1, 18:

Et ipse est *caput* corporis ecclesiae, qui est *principium*, primogenitus ex mortuis, ut sit in omnibus ipse primatum tenens.

1 Tim 2, 5:

Unus enim Deus, unus et *mediator Dei et hominum* homo Christus Iesus, qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus testimonium temporibus suis.

1 Tim 3, 14-16:

Haec tibi scribo [...] ut scias quomodo oporteat te in domo Dei conversari, quae est ecclesia Dei vivi, columna et firmamentum veritatis. Et manifeste magnum est pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne, iustificatum est in spiritu, *apparuit* angelis, praedicatum est gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in *gloria*.

Heb 10, 12-14:

Christus, una pro peccatis oblata hostia, in sempiternum consedit in dextera Dei, de cetero exspectans, donec ponantur inimici eius scabellum pedum eius; una enim oblatione consummavit in sempiternum eos, qui sanctificantur.

Heb 12, 22-24:

Sed accessistis ad Sion montem et civitatem Dei viventis, Ierusalem caelestem et multorum millium angelorum frequentiam et ecclesiam primitivorum, qui

conscripti sunt in caelis et *iudicem* omnium Deum et spiritus iustorum perfectorum et testamenti novi *mediatorem Iesum* et sanguinis adspersionem melius loquentem quam Abel.

Iac 4, 12:

Unus est legislator et *iudex*, qui potest perdere et liberare.

1 Pet 1, 3-5:

Benedictus Deus et Pater Domini nostri Iesu Christi, qui secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem vivam, per resurrectionem Iesu Christi ex mortuis, in hereditatem incorruptibilem et incontaminatam, et immarcescibilem, conservatam in *caelis* in vobis, qui in virtute Dei custodimini per fidem in salutem, paratam revelari in tempore novissimo.

1 Pet 3, 18, 21-22:

Christus semel pro peccatis passus est, iustus pro iniustis, ut nos offerret Deo, mortificatus quidem carne, vivificatus autem Spiritu. [...] Quod et vos nunc similis formae salvos facit baptisma, sed conscientiae bonae interrogatio in Deum per resurrectionem Iesu Christi, qui est in dextera Dei [...] profectus in *caelum*, subiectis sibi angelis, et potestatibus, et *virtutibus*.

1 Pet 5, 10:

Deus autem omnis gratiae, qui vocavit nos in aeternam suam *gloriam* in Christo Iesu, modicum passos ipse perficiet, confirmabit solidabitque.

Apoc 19, 16:

Et habet in vestimento et in femore suo scriptum: *Rex regum et Dominus dominantium*.

Apoc 22, 13:

Ego sum Alpha et Omega, primus et novissimus, *principium et finis*.

PATRISTIC WITNESS:

Augustinus, Sermo 45, 5 (CCSL 41 549):

Ergo unum voluit esse hominem Deum Christum et Ecclesiam. Ibi *caput*, et hic *membra*. Noluit resurgere cum *membris*, sed ante *membra*, ut haberent quod sperarent *membra*. Sed ideo mori voluit *caput*, ut prius resurgeret *caput*; prius iret in *caelum capus*, ut in *capite* suo spem haberent cetera *membra*, et expectarent impleri erga se quod praemissum est in *capite*.

Augustinus, Sermo 98 (PLS 2, 494-495):

Hodie *Dominus* noster *Iesus* Christus *ascendit* in *caelum* ascendat cum illo cor nostrum. [...] Sicut enim ille *ascendit*, nec recessit *a nobis*, sic et nos cum illo ibi iam sumus, quamvis nondum in corpore nostro factum sit quod promittitur nobis. [...] Ille cum ibi est, etiam nobiscum est; et nos cum hic sumus, etiam cum illo sumus. [...] Descendit itaque de *caelo* per misericordiam, nec ascendit nisi ipse, cum et nos in ipso per gratiam. Ac per hoc non nisi Christus descendit, nec nisi Christus *ascendit*; non quod *capitis* dignitas confundatur in corpore, sed quod corporis unitas non separetur a *capite*.

Leo Magnus, Sermo 73, 4 (PL 54, 396):

Et revera magna et ineffabilis erat causa gaudendi, cum in conspectu sanctae multitudinis super omnium creaturarum caelestium dignitatem humani generis natura concederet, supergressura angelicos ordines, et ultra angelorum altitudines elevanda nec ullis sublinitatibus modum suae provectionis habitura, nisi aeterni Patris recepta consensu, illius gloriae sociaretur in throno, cuius naturae copulabatur in Filio. Quia igitur Christi *ascensio*, nostra provectionis est, et quo *praecessit gloria capitis*, eo spes vocatur et corporis, dignis, dilectissimi, exultemus gaudiis et pia gratiarum actione laetemur. Hodie enim non solum paradisi possessores firmati sumus, sed etiam *caelorum* in Christo superna penetramus, ampliora adepti per ineffabilem Christi gratiam quam per diaboli amiseramus invidiam.

Leo Magnus, Sermo 74, 1 (PL 54, 397):

Post passionem vero, ruptis mortis vinculis, quae vim suam in eum qui peccati erat nescius incedendo pandiderat: infirmitas in virtutem, *mortalitas* in aeternitatem, contumelia transivit in gloriam: quam Dominus Iesus Christus in multis manifestisque documentis (Acts 1, 3), multorum declaravit aspectibus, donec *triumphum* victoriae, quem reportaret a mortuis, inferret et *caelis*. Sicut ergo in sollemnitate paschali resurrectio Domini fuit nobis causa laetandi, ita *Ascensio* eius *in caelos* praesentium nobis est materia gaudiorum, recolentibus illum diem et rite venerantibus, quo natura *nostrae humilitatis* in Christo super omnem caeli militiam super omnes ordines angelorum et ultra omnium altitudinem potestatum ad Dei Patris est provectionis consensum.

Ambrosius, De Spiritu Sancto 1, 5, 66 (PL 16, 720-721):

Hoc bonum datum gratia spiritualis est, quam *Dominus Iesus* effundit e caelo, postquam patibulo crucis fixus, triumphales revehens evacuatae *mortis* exuvias, victor *mortis* a mortuis resurrexit, sicut habes scriptum: « *Ascendens* in altum captivam duxit captivitatem » [...] Quem utique quoniam pectora recipere captiva non poterant, prius *Dominus Iesus* captivam duxit captivitatem; ut liberis affectibus gratiae divinae munus effunderet.

Vigilius, Epistola Encyclica (PL 69, 57C):

Ut glorificationem *capitis* nostri totius Ecclesiae corpus aspiciens, quales primitias in *capite nostro*, id est in Christo Deo ac *Domino*, intueretur ex mortuis, tales in his qui eius *membra* sunt in futurae *gloriae* praestoletur adventum. Ipse igitur Redemptor noster sedet ad dexteram Patris, unus idemque sine confusione utriusque naturae, sine divisione personae, et ex duabus atque in duabus creditus permanensque naturis, inde venturus iudicare vivos et mortuos.

PRINCIPAL VOCABULARY:

rex gloria peccatum triumphator mors mirus angelus ascendo hodie summus caelum mediator Deus homo iudex mundus virtus humilitas discedo confido membrum subsequor caput principium praecedo.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

(Today) the Lord Jesus, the king of glory, the conqueror of sin and death, ascended to heaven while the angels sang his praises. Christ, the mediator between God and man, judge of the world and Lord of all, has passed beyond our sight, not to abandon us but to be our hope. Christ is the beginning, the head of the Church; where he has gone, we hope to follow.

The joy of the resurrection and ascension renews the whole world, while the choirs of heaven sing for ever to your glory.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Car le Seigneur Jésus, vainqueur du péché et de la mort, est aujourd'hui ce Roi de gloire devant qui s'émerveillent les anges: il s'élève au plus haut des cieux, pour être le Juge du monde et le Seigneur des seigneurs, seul médiateur entre Dieu et les hommes; il ne s'évade pas de notre condition humaine: mais en entrant le premier dans le Royaume, il donne aux membres de son corps l'espérance de le rejoindre un jour.

C'est pourquoi le peuple des baptisés, rayonnant de la joie pascale, exulte par toute la terre, tandis que les anges dans le ciel chantent sans fin l'hymne de ta gloire.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, che tutte le creature in cielo e sulla terra si uniscano nella tua lode, Dio onnipotente ed eterno.

Il Signore Gesù, re della gloria, vincitore del peccato e della morte, (oggi) è salito al cielo tra il coro festoso degli angeli. Mediatore tra Dio e gli uomini, giudice del mondo e Signore dell'universo, non si è separato dalla nostra condizione umana, ma ci ha preceduti nella dimora eterna, per darci la serena fiducia che dove è lui, capo e primogenito, saremo anche noi, sue membra, uniti nella stessa gloria.

Per questo mistero, nella pienezza della gioia pascale, l'umanità esulta su tutta la terra, e con l'assemblea degli angeli e dei santi canta l'inno della tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Porque Jesús, el Señor, el rey de la gloria, vencedor del pecado y de la muerte, ha ascendido (hoy) ante el asombro de los ángeles a lo más alto del cielo, como mediador entre Dios y los hombres, como juez de vivos

y muertos. ò se ha ido para desentenderse de este mundo, sino que ha querido precedernos como cabeza nuestra para que nosotros, miembros de su Cuerpo, vivamos con la ardiente esperanza de seguirlo en su reino.

Por eso, con esta efusión de gozo pascual, el mundo entero se desborda de alegría, y también los coros celestiales, los ángeles y los arcángeles, cantan sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever e salvação dar-vos graças em todos os momentos e por todas as coisas, proclamando as vossas maravilhas.

Porque o Senhor Jesus, Rei da Glória, vencedor do pecado e da morte, subiu (hoje), ante os Anjos maravilhados, ao mais alto dos céus, mediador entre Deus e os homens, Juiz do mundo e Senhor dos Anjos. Ele subiu não para afastar-se da nosa humildade, ma para dar-nos a esperança de que um dia como membros de seu Corpo iremos ao seu encontro, onde ele nos precedu, nossa Cabeça e princípio.

Por isso, transbordando de alegria pascal, exultam os homens por toda a terra. E todos os Anjos e Santos proclamam a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, allmächtiger Vater, zu danken durch unseren Herrn Jesus Christus, den König der Herrlichkeit.

Denn er ist (heute) als Sieger über Sünde und Tod aufgefahren in den Himmel. Die Engel schauen den iMttler zwischen Gott und den Menschen, den Richter der Welt, den Herrn der ganzen Schöpfung. Er kehrt zu dir heim, nicht um uns Menschen zu verlassen, er gibt den Gliedern seines Leibes die Hoffnung, ihm dorthin zu folgen, wohin er als erster vorausging.

Darum jubelt heute der ganze Erdkreis in österlicher Freude, darum preisen dich die himmlischen Mächte und die Chöre der Engel und singen das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 27

PRAEFATIO II DE ASCENSIONE DOMINI

De mysterio Ascensionis

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:

Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:
per Christum Dominum nostrum.

Qui post resurrectionem suam
omnibus discipulis suis manifestus apparuit,
et ipsis cernentibus est elevatus in caelum,
ut nos divinitatis suae tribueret esse participes.

Quapropter, profusis paschalibus gaudiis,
totus in orbe terrarum mundus exsultat.
Sed et supernae virtutes atque angelicae potestates
hymnum gloriae tuae concinunt, sine fine dicentes:

⊙ MR p. 411; Moeller 1165.

⊙ MA 157/6, p. 368.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 411) Praefatio de Ascensione Domini II (Pr)

✠ Ver 175: VIII, I. Preces in Ascensa Domini (Pr):

= Berg 683: Mane [in Ascensione Domini] (Pr)

Vere dignum:

qui post resurrectionem *saeculis* omnibus *gloriosam*
discipulis suis *visu conspicuus tantoque palpabilis*
usque in quadragesimum diem manifestus apparuit,
ipsisque cernentibus est elevatus in caelum:
in id proficientibus per has moras Ecclesiae primitivis,
ut et certius fierent quod credidissent,
et plenius discerent quod docerent:
Per.

✠ Ver 176: VIII, II. [In Ascensa Domini.] (Pr):

Vere dignum:

*iusta enim nobis exultatione
laetandum est inter gaudia festivitatis hodiernae,
quia in caelos ascensio Mediatoris Dei et hominum,
hominis Iesu Christi,
a nostra non est humilitate discessio,
dum et in ea gloria, quam tecum semper habuit,
et in ea natura est, quam suam fecit ex nobis
ac sic homo dignatus existere est,
ut et nos divinitatis suae tribueret esse participes.
Propterea.*

✠ Had 499: 108. In Ascensa Domini (Pr):
= Pad 442: C. In Ascensione Domini (Pr)

VD et iustum est aequum et salutare.

Qui post resurrectionem suam
omnibus discipulis suis manifestus apparuit,
et ipsis cernentibus est elevatus in caelum,
ut nos divinitatis suae tribueret esse participes.

*Et ideo cum Angelis et Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus
sine fine dicentes:*

✠ MR* Praefatio de Ascensione Domini (Pr):
= MP: (p. 285) Sequens Praefatio dicitur a die Ascensionis (Pr)
= MR 1969: (p. 95) Praefatio de Ascensione Domini (Pr)

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:
Per Christum Dominum nostrum.

Qui post resurrectionem suam
omnibus discipulis suis manifestus apparuit,
et ipsis cernentibus est elevatus in caelum,
ut nos divinitatis suae tribueret esse participes.

*Et ideo cum Angelis et Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus
sine fine dicentes:*

⊛ *Modern Ambrosian parallel: MA* p. 302 (Berg 683).*

BIBLICAL CONTEXT:

Mc 16, 19:

Et Dominus quidem Iesus postquam locutus est eis, assumptus est *in caelum*, et sedet a dextris Dei.

Lc 24, 50-51:

Eduxit autem eos foras in Bethaniam, et elevatis manibus suis benedixit eis. Et factum est, dum benediceret illis, recessit ab eis, et ferebatur *in caelum*.

Io 14, 2-3:

In domo Patris mei mansiones multae sunt; si quo minus, dixissem vobis: quia vado parare vobis locum. Et si abiero, et praeparavero vobis locum: iterum venio, et accipiam vos ad meipsum, ut ubi ego sum, et vos sitis.

Io 14, 28:

Audistis quia ego dixi vobis: Vado et venio ad vos. Si diligeritis me, gaude-
retis utique, quia vado ad Patrem, quia Pater maior me est.

Act 1, 1-3:

Primum quidem sermonem feci de omnibus, O Theophile, quae coepit Iesus facere et docere, usque in diem qua praeciens apostolis per Spiritum Sanctum, quos elegit, assumptus est; quibus et praebuit seipsum vivum post passionem suam in multis argumentis, per dies quadraginta *apparens* eis et loquens de regno Dei.

Act 1, 9-11:

Et cum haec dixisset, videntibus illis, *elevatus* est, et nubes suscepit eum ab oculis eorum. Cumque intuerentur *in caelum* euntem illum, ecce duo viri adstiterunt iuxta illos in vestibus albis: qui et dixerunt: Viri Galilaei, quid statis aspicientes in caelum? Hic Iesus, qui adsumptus est a vobis *in caelum* sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem *in caelum*.

1 Cor 15, 3-8:

Tradidi enim vobis in primis, quod et accepi: quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris, secundum Scripturas; et quia sepultus est, et quia *resurrexit* tertia die, secundum Scripturas; et quia visus est Cephae, et post hoc undecim; deinde visus est plus quam quingentis fratribus simul. ex quibus multi manent usque adhuc, quidam autem dormierunt; deinde visus est Iacobo, deinde apostolis omnibus.

Eph 2, 4-6:

Deus, qui dives est in misericordia, propter nimiam caritatem suam, qua dilexit nos, et cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos Christo, (gratia estis salvati) et conresuscitavit et consedere fecit in caelestibus in Christo Iesu.

2 Pet 1, 3-4:

Quomodo omnia nobis divinae virtutis suae, quae ad vitam et pietatem donata sunt per cognitionem eius qui vocavit nos propria gloria et virtute, per quem

maxima et pretiosa nobis promissa donavit, ut per haec efficiamini *divinae* consortes naturae, fugientes eius, quae in mundo est, concupiscentiae corruptionem.

PATRISTIC WITNESS:

Augustinus, Sermo 265 (PL 38, 1219A):

Ascensum Domini in caelum hodie sollemniter celebramus, Dominus enim Salvator noster, posito corpore, et recepto corpore, *posteaquam resurrexit* a mortuis, exhibuit se *discipulis* viventem quem desperaverant morientem. Posteaquam se reddidit oculis intuendum, manibus contrectandum, aedificans fidem, exhibendo veritatem, quoniam parum fuit humanae fragilitati et infirmae trepidationi tam magnum miraculum uno die exhibere, et inde subtrahere; conversatus est cum eis in terra, [...] quadraginta diebus, intrans et exiens, manducans et bibens: ut exhiberet veritatem, non quod haberet necessitatem. Ipso ergo quadagesimo die, quem hodie celebramus eis videntibus, et videndo deducentibus, ascendit in *caelum*.

Leo Magnus, Sermo 74, 1 (PL 54, 398):

Ut igitur huius beatitudinis, dilectissimi, capaces esse possimus, expletis omnibus quae evangelicae praedicationi et novi testamenti mysteriis congruebant, Dominus noster Iesus Christus, quadagesimo *post resurrectionem* die coram discipulis *elevatus in caelum*, corporalis praesentiae modum fecit, mansurus in Patris dextera, donec tempora multiplicandis Ecclesiae filiis divinitus praestituta peragantur, et ad iudicandos vivos et mortuos in eadem carne in qua ascendit adveniat. Quod itaque Redemptoris nostri conspicuum fuit, in sacramenta transivit, et ut fides excellentior esset ac firmior, visioni doctrina successit, cuius auctoritatem supernis illuminata radiis credentium corda sequerentur.

Vigilius, Epistola Encyclica (PL 69, 57):

Incarnatus Deus Dei Filius ex Spiritu Sancto, et ex beata Maria semper Virgine humanitatis sumpsit initium, ut nos aeternitatis suae faceret coheredes, nostrae consors dignatus est esse naturae, *ut nos suae* immortalitatis faceret *esse participes*.

PRINCIPAL VOCABULARY:

resurrectio discipulus manifestus appareo cerno elevo caelum divinitas particeps.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

In his risen body he plainly showed himself to his disciples and was taken up to heaven in their sight to claim for us a share in his divine life.

And so, with all the choirs of angels in heaven we proclaim your glory and join in their unending hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

Car il s'est manifesté après sa résurrection, en apparaissant à tous ses disciples, et, devant leurs yeux, il est monté au ciel pour nous rendre participants de sa divinité.

C'est pourquoi le peuple des baptisés, rayonnant de la joie pascale, exulte par toute la terre, tandis que les anges dans le ciel chantent sans fin l'hymne de ta gloire.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, che tutte le creature in cielo e sulla terra si uniscano nella tua lode, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Dopo la risurrezione egli si mostrò visibilmente a tutti i discepoli, e sotto il loro sguardo salì al cielo, perché noi fossimo partecipi della sua vita divina.

Per questo mistero, nella pienezza della gioia pasquale, l'umanità esulta su tutta la terra, e con l'assemblea degli angeli e dei santi canta l'inno della tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Que después de su resurrección se apareció visiblemente a todos sus discípulos y, ante sus ojos, fue elevado al cielo para hacernos compartir su divinidad.

Por eso, con esta efusión de gozo pascual, el mundo entero se desborda de alegría, y también los coros celestiales, los ángeles y los arcángeles, cantan sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo, Senhor nosso.

Ele, após a ressurreição, apareceu aos seus discípulos e, à vista deles, subiu aos céus, a fim de nos tornar participantes da sua divindade.

Por isso, transbordando de alegria pascal, exultam os homens por toda a terra. E todos os Anjos e Santos proclamam a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken durch unseren Herrn Jesus Christus.

Denn nach seiner Auferstehung ist er den Jüngern leibhaft erschienen; vor ihren Augen wurde er zum Himmel erhoben, damit er uns Anteil gebe an seinem göttlichen Leben.

Darum jubelt heute der ganze Erdkreis in österlicher Freude, darum preisen dich die himmlischen Mächte und die Chöre der Engel und singen das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 28

DOMINICA PENTECOSTES

Praefatio

De mysterio Pentecostes

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus.

Tu enim, sacramentum paschale consummans,
quibus, per Unigeniti tui consortium,
filios adoptionis esse tribuisti,
hodie Spiritum Sanctum es largitus;
qui, principio nascentis Ecclesiae,
et cunctis gentibus scientiam indidit deitatis,
et linguarum diversitatem in unius fidei confessione sociavit.

Quapropter, profusis paschalibus gaudiis,
totus in orbe terrarum mundus exsultat.
Sed et supernae virtutes atque angelicae potestates
hymnum gloriae tuae concinunt, sine fine dicentes:

⊙ MR p. 314; Moeller 1592.

⊙ Cf. MA 161/6, p. 377; cf. MA 164/6, p. 382.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 314) Dominica Pentecostes. Praefatio (Pr)

⌘ GeV 634: I, LXXVIII. Item aliter in Vigilia Pentecosten (Pr):

Vere dignum:

qui sacramentum paschale consummans,
quibus, per Unigeniti tui consortium,
filios adoptionis esse tribuisti,
per Spiritum Sanctum *largiris dona gratiarum; &*

*et suae coheredibus redemptoris
iam nunc supernae pignus hereditatis impendis,
ut tanto se certius ad eam confidant esse venturos,
quanto in eius participationem proficerent.
Propterea.*

✠ Sup 1614: In Sabbato Pentecosten (Pr):

VD aeterne Deus.

*Qui sacramentum paschale consummans,
quibus, per Unigeniti tui consortium,
filios adoptionis esse tribuisti,
per Spiritum Sanctum largiris dona gratiarum; &
et suae coheredibus redemptoris
iam nunc supernae pignus hereditatis impendis,
ut tanto se certius ad eum confidant esse venturos,
quanto se sciunt ab eo redemptos,
et Sancti Spiritus infusione ditatos.
Et ideo cum angelis.*

✠ Sup 1615: [In Sabbato Pentecosten.] Feria II (Pr):

VD per Christum Dominum nostrum.

*Qui promissum Spiritum Paraclitum super discipulos misit,
qui, principio nascentis Ecclesiae,
et conctis gentibus imbuendis et deitatis scientiam indidit §
et linguarum diversitatem in unius fidei confessione sociaret.
Per quem maiestatem.*

✠ GeV 641: I, LXXX. Orationes et preces Dominica Pentecosten (Pr):

□ Berg 768: Mane die sancto Pentecostes, Missa pro Baptizatis (Pr)

Vere dignum:

quia hodie Sancti Spiritus celebramus adventum.

*Qui, principiis nascentis Ecclesiae,
et conctis gentibus imbuendis et deitatis scientiam indidit et loquelam, §
in diversitate donorum mirabilis operatur unitatis, &
variarumque gratiarum tributor id est et unus effector,
et praedicantium dispensator ipse linguatur.
Quem laudant angeli.*

⊛ *Modern Ambrosian parallel: MA* p. 316 (Berg 768).*

BIBLICAL CONTEXT:

⊛ *Pericope: Act 2, 1-11*

Is 11, 9:

Non nocebunt et non occident in universo monte sancto meo, quia repleta est terra *scientia* Domini, sicut aquae maris operientes.

Act 2, 1-4:

Et cum complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem loco; et factus est repente de caelo sonus, tamquam advenientis *spiritus* vehementis, et replevit totam domum ubi erant sedentes. Et apparueunt illis dispersitae *linguae* tamquam ignis, seditque supra singulos eorum; et repleti sunt omnes *Spiritu Sancto*, et coeperunt loqui variis *linguis*, prout *Spiritus Sanctus* dabat eloqui illis.

Rom 8, 11:

Si *Spiritus* Dei, qui suscitavit Iesum a mortuis, habitat in vobis, qui suscitavit Christum a mortuis, vivificabit et mortalia corpora vestra per inhabitantem *Spiritum* suum in vobis.

Rom 8, 15-16; 23:

Non enim accepistis *spiritum* servitutis iterum in timore, sed accepistis *spiritum adoptionis filiorum* in quo clamamus: Abba, Pater. Ipse enim *Spiritus* testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus *fili* Dei [...] Non solum autem illa, sed et nos ipsi primitias *spiritus* habentes, et ipsi intra nos gemimus, *adoptionem filiorum* Dei exspectantes, redemptionem corporis nostri.

Rom 9, 4:

Israelitae, quorum *adoptio* est *filiorum*, et gloria et testamentum...

1 Cor 12, 13:

In uno *Spiritu* omnes nos in unum corpus baptizati sumus, sive Iudaei sive Graeci sive servi sive liberi, et omnes in uno *Spiritu* potati sumus.

2 Cor 4, 5-6:

Non enim nosmetipsos praedicamus, sed Iesum Christum Dominum nostrum, nos autem servos vestros per Iesum; quoniam Deus, qui dixit de tenebris lucem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminationem *scientiae* claritatis *Dei* in facie Christi Iesu.

Gal 4, 4-5:

Ubi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant redimeret, ut *adoptionem filiorum* reciperemus.

Eph 1, 3.5-6:

Benedictus Deus et Pater Domini nostri Iesu Christi [...] qui praedestinavit nos in *adoptionem filiorum* per Iesum Christum in ipsum, secundum propositum voluntatis suae, in laudem gloriae gratiae suae, in qua gratificavit nos in dilecto Filio suo.

Eph 2, 19-22:

Ergo iam non estis hospites et advenae; sed estis cives sanctorum, et domestici Dei: supraedificati super fundamentum apostolorum et prophetarum, ipso summo angulari lapide, Christo Iesu; in quo omnis aedificatio constructa crescit in templum sanctum in Domino; in quo et vos coaedificamini in habitaculum Dei in *Spiritu*.

Eph 3, 6:

Nunc revelatum est sanctis apostolis eius et prophetis in *Spiritu*, *gentes* esse coheredes, et concorporales, et comparticipes promissionis eius in Christo Iesu per evangelium.

Phil 2, 10-11:

Propter quod et Deus exaltavit illum et donavit illi nomen quod est super omne nomen, ut in nomine Iesu omne genu flectatur caelestium, terrestrium et infernorum, et omnis lingua *confiteatur*, quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei Patris.

Heb 2, 10:

Decebat enim eum, propter quem omnia et per quem omnia, qui, multos filios in gloriam adduxerat, auctorem salutis eorum per passionem *consummare*.

2 Pet 1, 3-4:

Quomodo omnia nobis divinae virtutis suae, quae ad vitam et pietatem donata sunt per cognitionem eius qui vocavit nos propria gloria et virtute, per quem maxima et pretiosa nobis promissa donavit, ut per haec efficiamini divinae *consortes* naturae, fugientes eius, quae in mundo est, concupiscentiae corruptionem.

Apoc 10, 7:

Sed in diebus vocis septimi angeli, cum coeperit tuba canere, *consummabitur mysterium* Dei, sicut evangelizavit per servos suos prophetas.

PATRISTIC WITNESS:

Augustinus, Sermo 271 (PL 38, 1245-1246):

Celebramus istum diem, quo Dominus Iesus Christus post resurrectionem ascensione glorificatus misit *Spiritum* sanctum. [...] Flatus [Pentecostes] a carnali pallea corda mundabat; ignis ille foenum veteris concupiscentiae consumebat; *linguae* illae quibus loquebantur a *Spiritu* sancto impleti, per omnium gentium *linguas* futuram *Ecclesiam* praesignabant. Sicut enim post diluvium superba impietas hominum turrim contra Dominum aedificavit excelsam, quando per *linguas diversas* meruit dividi genus humanum, et unaquaeque gens lingua propria loqueretur, ne ab aliis intelligeretur (Gen 11, 1-9): sic humilis fidelium pietas earum *linguarum diversitatem Ecclesiae* contulit unitati; ut quod discordia dissipaverat, colligeret caritas, et humani generis tanquam unius corporis membra dispersa ad unum caput Christum compaginata redigerentur, et in sancti corporis unitatem dilectionis igne conflarentur. [...] Vos autem, fratres mei, membra corporis Christi, germina unitatis; filii pacis hunc diem agite laeti, celebrate securi, hoc enim in vobis impletur, quod illis diebus quando venit *Spiritus* sanctus, praesignabatur.

Leo Magnus, Sermo 75, 1 (PL 54, 400):

Hodiernam sollemnitatem, dilectissimi, in praecipuis festis esse venerandam, omnium catholicorum corda cognoscunt, nec dubium est quanta huic diei reverentia debeat, quem *sanctus Spiritus* excellentissimo sui muneris miraculo consecravit. Nam ab illo die quo Dominus supra omnem caelorum altitudinem ad dexteram Dei Patris sessurus ascendit, decimus iste est qui ab eiusdem resurrectione quinquagesimus nobis in eo a quo coepit illuxit, magna mysteria et veterorum sacramentorum continens et novorum, quibus manifestissime declaratur, et gratiam praenuntiatam fuisse per legem, et legem impletam esse per gratiam.

Leo Magnus, Sermo 75, 6 (PL 54, 403):

Gaudeant fidelium mentes, quod in toto mundo unus Deus, Pater et Filius et *Spiritus sanctus*, omnium *linguarum confessione* laudatur, quodque illa significatio, quae in specie ignis apparuit, et opere perseverat et munere. Ipse enim *Spiritus* veritatis facit domum gloriae suae luminis sui nitore fulgere, et in templo suo nec tenebrorum aliquid vult esse, nec tepidum.

PRINCIPAL VOCABULARY:

sacramentum paschalis consummo consortium filius adoptio hodie principium nascor ecclesia cunctus gens scientia indo deitas lingua diversitas unus fides confessio socio.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

Today you sent the Holy Spirit on those marked out to be your children by sharing the life of your only Son, and so you brought the paschal mystery to its completion. Today we celebrate the great beginning of your Church when the Holy Spirit made known to all peoples the one true God, and created from the many languages of man one voice to profess one faith.

The joy of the resurrection renews the whole world, while the choirs of heaven sing for ever to your glory.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Pour accomplir jusqu'au bout le mystère de la Pâque, tu as répandu aujourd'hui l'Esprit Saint sur ceux dont tu as fait tes fils en les unissant à ton Fils unique. C'est ton Esprit qui a donné à tous les peuples, au commencement de l'Eglise, la connaissance du vrai Dieu, afin qu'ils confessent chacun dans sa langue une seule et même foi.

C'est pourquoi le peuple des baptisés, rayonnant de la joie pascale, exulte par toute la terre, tandis que les anges dans le ciel chantent sans fin l'hymne de ta gloire.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Oggi hai portato a compimento il mistero pasquale e su coloro che hai reso figli di adozione in Cristo tuo Figlio hai effuso lo Spirito Santo, che agli albori della Chiesa nascente ha rivelato a tutti i popoli il mistero nascosto nei secoli, e ha riunito i linguaggi della famiglia umana nella professione dell'unica fede.

Per questo mistero, nella pienezza della gioia pasquale, l'umanità esulta su tutta la terra, e con l'assemblea degli angeli e dei santi canta l'inno della tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Pues, para llevar a plenitud el misterio pascual, enviaste hoy el Espíritu Santo los que habías adoptado como hijos por su participación en Cristo.

Aquel mismo Espíritu que, desde el comienzo, fue el alma de la Iglesia naciente; el Espíritu que infundió el conocimiento de Dios a todos los pueblos; el Espíritu que congregó en la confesión de una misma fe a los que el pecado había dividido en diversidad de lenguas.

Por eso, con esta efusión de gozo pascual, el mundo entero se desborda de alegría y también los coros celestiales, los ángeles y los arcángeles, cantan sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar.

Levando à plenitude o mistério pascal, derramastes hoje o Espírito Santo sobre aqueles que fizestes vossos filhos, unindo-os ao vosso Unigênito. Este mesmo Espírito, na aurora da Igreja, deu a todas as nações o conhecimento da divindade e reuniu a variedade das línguas na confissão da mesma fé.

Por isso, transbordando de alegrias pascaís, o mundo inteiro exulta, e com todos os anjos e santos proclamamos a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, immer und überall zu danken und diesen Tag in festlicher Freude zu feiern.

Denn heute hast du das österliche Heilswerk vollendet, heute hast du den Heiligen Geist gesandt über alle, die du mit Christus auferweckt und zu deinen Kindern berufen hast. Am Pfingsttag erfüllst du deine Kirche mit Leben: Dein Geist schenkt allen Völkern die Erkenntnis des lebendigen Gottes und vereint die vielen Sprachen im Bekenntnis des einen Glaubens.

Darum preisen dich alle Völker auf dem Erdenrund in österlicher Freude. Darum rühmen dich die himmlischen-Kräfte und die Mächte der Engel und singen das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 29

PRAEFATIO I DE DOMINICIS « PER ANNUM »

De mysterio paschali et de populo Dei

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:
per Christum Dominum nostrum.

Cuius hoc mirificum fuit opus per paschale mysterium,
ut de peccato et mortis iugo ad hanc gloriam vocaremur,
qua nunc genus electum, regale sacerdotium,
gens sancta et acquisitionis populus diceremur,
et tuas annuntiarem ubique virtutes,
qui nos de tenebris ad tuum admirabile lumen vocasti.

Et ideo cum Angelis et Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus,
sine fine dicentes:

☉ MR p. 412; Moeller 130.

☉ Cf. MA 177/6, p. 416; 192/6, p. 447; 553/6, p. 1020.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR* PEP: (p. 18) Praefatio de Dominicis per Annum I (Pr)

= MR 1969: (p. 100) Praefatio de Dominicis « per Annum » I (Pr)

= MR 1970: (p. 412) Praefatio de Dominicis (per Annum) I (Pr)

☒ GeV 589: I, LXV. Orationes et preces Dominica post Ascensa Domini (Pr):

☒ Sup 1624: Hebdomada III post Pentecosten (Pr)

Vere dignum:

Cuius hoc mirificum opus *ac salutare* mysterium fuit, §
ut *perditi dudum atque prostrati de diabolo* et mortis *aculeo*
ad hanc gloriam vocaremur,

quia nunc genus electum, sacerdotiumque regale, §
populus acquisitionis et sancta gens *vocaremur*. §

Agentes igitur indefessas gratias
sanctamque munificentiam praedicantes

maiestati tuae haec sacra deferimus,

quae novis ipse salutis nostrae auctor Christus instituit.

Quem laudant angeli.

⌘ GeV 1148: II, LXXXIIIIII. [Oraciones de Adventu Domini]. Item alia
missa (C):

⊙ Had 798: 191. [Oraciones de Adventu]. Sabbato XII Lectiones (C)

= Pad 801: CCL. Sabbato in XII Lectiones. (C)

⊙ GeV 6: I, II. Item de Vigilia Domini in nocte (C)

⊙ Had 49: 8. In Natale Domini (C)

= Pad 17: IV. Item ipsa die [Natalis Domini] (C)

= MR* (Bruy 131: 13) In Nativitate Domini. Ad tertiam Missam in die (C)

⊙ Had 53bis: 9. Aliae orationes de Natale Domini:

Concede, quaesumus, omnipotens Deus,

ut qui sub peccati iugo ex debito deprimimur, &

expectata Unigeniti tui nova nativitate liberemur.

⊛ *The conclusion of the embolism was composed by extending the quotation from 1 Pet 2, 9.*

⊛ *Ambrosian parallel:* Berg 790.

BIBLICAL CONTEXT:

Ex 19, 5-6:

Si ergo audieritis vocem meam et custodieritis pactum meum, eritis mihi in peculium de cunctis populis, mea est enim omnis terra. Et vos eritis mihi in *regnum sacerdotale et gens sancta.*

Is 43, 20:

Ut darem potum populo meo, *electo* meo.

Rom 5, 17:

Si enim unius delicto mors regnavit per unum, multo magis abundantiam gratiae et donationis et iustitiae accipientes, in vita regnabunt per unum Iesum Christum.

1 Thess 2, 12:

Deprecantes vos et consolantes testificati sumus ut ambularetis digne Deo, *qui vocavit vos in suum regnum et gloriam.*

1 Pet 1, 3-4:

Benedictus Deus et Pater Domini nostri Christi, qui secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem vivam, per resurrectionem Iesu Christi ex mortuis, in hereditatem incorruptibilem, et incontaminatam, et immarcescibilem.

1 Pet 2, 9:

Vos autem *genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis*, ut *virtutes annuntietis eius, qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum*.

1 Pet 5, 10:

Deus autem omnis gratiae, qui *vocavit nos in aeternam suam gloriam in Christo Iesu*, modicum passos ipse perficiet, confirmabit solidabitque.

2 Pet 1, 3-4:

Quomodo omnia nobis divinae virtutis suae, quae ad vitam et pietatem donata sunt, per cognitionem eius qui *vocavit nos propria gloria et virtute*, per quem maxima et pretiosa nobis promissa donavit, ut per haec efficiamini divinae consortes naturae.

Apoc 1, 5-6:

[Iesus Christus] qui dilexit nos, et lavit nos a *peccatis nostris in sanguine suo*, et fecit nos *regnum*, et *sacerdotes* Deo et Patri suo.

Apoc 5, 9-10:

Dignus es Domine, accipere librum, et aperire signacula eius, quoniam occisus es, et redemisti nos Deo in sanguine tuo, ex omni tribu, et lingua, et populo, et natione; et fecisti nos Deo nostro *regnum*, et *sacerdotes*, et *regnabimus* super terram.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, *De Sacramentis* 4, 3 (SC 25bis, 102):

Populus ipse quis est nisi *sacerdotalis*? Quibus dictum est: « Vos autem *genus electum, regale sacerdotium, gens sancta* », ut ait apostolus Petrus. Unusquisque ungitur in *sacerdotium*, ungitur et in *regnum*, sed spiritale *regnum* est et *sacerdotium* spiritale.

Leo Magnus, *Sermo* 21, 3 (PL 54, 192C):

Agamus ergo, dilectissimi, gratias Deo Patri per Filium eius, in Spiritu sancto, qui propter multam misericordiam suam, qua dilexit nos, misertus est nostri; « et cum essemus mortui peccatis, convivicavit nos Christo » (Eph 2, 5), ut essemus in ipso nova creatura, novumque figmentum. Deponamus ergo veterem hominem cum actibus suis (Eph 4, 22; Col 3, 9); et adepti participationem generationis Christi, carnis renuntiemus operibus. Agnosce, o christiane, dignitatem tuam, et divinae consors factus na-

turae, noli in veterem vilitatem degeneri conversatione redire. Memento cuius capitis et cuius corporis sis membrum. Reminiscere quia erutus de potestate *tenebrarum*, translatus es in Dei *lumen* et *regnum*.

Leo Magnus, Sermo 24, 6 (PL 54, 207B):

Sed vos, dilectissimi, quos nullis dignum quam beati Petri apostoli alloquor verbis, « *genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis* », (1 Pet 2, 9), aedificati super inviolabilem petram Christum, ipsique Domino Salvatori nostro per veram susceptionem nostrae carnis inserti, permanentes stabiles in ea fide quam confessi estis coram multis testibus, et in qua renati per aquam et Spiritum sanctum, accepistis chrisma salutis et signaculum vitae aeternae.

Leo Magnus, Sermo 26, 3 (PL 54, 214B):

Quid est, autem, dilectissimi, pacem habere ad Deum, nisi velle quod iubet, et nolle quod prohibet? Si enim humanae amicitiae pares animos et similes expetunt voluntates, nec umquam diversitas morum ad firmam potest pervenire concordiam, quomodo divinae particeps erit pacis, cui ea placent quae Deo displicent, et iis appetit delectari quibus illum novit offendi? Non est iste animus filiorum Dei, nec talem sapientiam recipit adoptiva nobilitas. *Genus electum* et *regium*, regenerationis suae respondeat dignitati.

Paulinus Nolanus, Ep. 20 5 (CSEL 29, 145):

Nisi enim nos Deo tradamus, vendimus diabolo. Unde et vetus homo qui se consilio malesuadi serpentis addixit, venumdatus sub *peccato* dicitur. Denique quasi venditus eguit redemptore, qui nos magno emit, ne iam aut diabolo aut nostri essemus et a progenie viperarum in *genus regale* et *sacerdotale* mutati efficeremur sanguinis eius, qui nos ab originis primae generosa institutione degeneres et durante peccato viles prius animas pretiosas sanguinis sui commercio fecit et cohaeredes sibi ac filios Dei fieri non invida pietate concessit. Exultemus et gloriemur in eo, qui factus est refugium pauperum ut humiliaret oculos superbiorum. Exhibeamus illi et templum in nobis et sacrificium expurgantes nos, si possimus, veteri fermento, ut efficiamur azymi et ipse qui pro nobis immolatus est in nobis Christus epuletur.

CONCILIAR TEACHING:

Constitutio Dogmatica de Ecclesia, « Lumen Gentium », Cap 2, 10:

Christus Dominus, Pontifex ex hominibus assumptus (cf. Heb 5, 1-5) novum populum « fecit [...] *regnum*, et *sacerdotes* Deo et Patri suo » (Apoc 1, 6; cf. 5, 9-10). Baptizati enim, per regenerationem et Spiritus Sancti unctionem consecrantur in domum spiritualem et *sacerdotium sanctum*, ut per omnia hominis christiani spirituales offerant hostias, et *virtutes annuntient* Eius qui de tenebris eos vocavit in *admirabile lumen suum* (cf. 1 Pet 2, 4-10). Ideo universi discipuli Christi, in oratione perseveran-

tes et collaudantes Deum (Act 2, 42-47), seipsos hostiam viventem, sanctam, Deo placentem exhibeant (cf. Rom 12, 1), ubique terrarum de Christo testimonium perhibeant, atque poscentibus rationem reddant de ea, quae in eis est, spe vitae aeternae (cf. 1 Pet 3, 15).

PRINCIPAL VOCABULARY:

mirificum opus paschalis mysterium peccatum mors iugum gloria voco
genus electus regalis sacerdotium gens acquisitio populus dico annuntio
virtus tenebrae admirabilis lumen voco.

NOTES:

For the full texts of the variants on oration GeV 1148 see *Notitiae* 22 (1986), pp. 545, 640.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

Through his cross and resurrection he freed us from sin and death and called us to the glory that has made us a chosen race, a royal priesthood, a holy nation, a people set apart. Everywhere we proclaim your mighty works, for you have called us out of darkness into your own wonderful light.

And so, with all the choirs of angels in heaven we proclaim your glory and join in their unending hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

Dans le mystère de sa Pâque, il a fait une œuvre merveilleuse: car nous étions esclaves de la mort et du péché, et nous sommes appelés à partager sa gloire; nous portons désormais ces noms glorieux: nation sainte, peuple racheté, race choisie, sacerdoce royal; nous pouvons annoncer au monde les merveilles que tu as accomplies, toi qui nous fais passer des ténèbres à ton admirable lumière.

C'est pourquoi, avec les anges et les archanges, avec les puissances d'en haut et tous les esprits bienheureux, nous chantons l'hymne de ta gloire et sans fin nous proclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta renderti grazie e innalzare a te l'inno di benedizione e di lode, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Mirabile è l'opera da lui compiuta nel mistero pasquale: egli ci ha fatti passare dalla schiavitù del peccato e della morte alla gloria di proclamarci stirpe eletta, regale sacerdozio, gente santa, popolo di sua conquista, per annunziare al mondo la tua potenza, o Padre, che dalle tenebre ci hai chiamati allo splendore della tua luce.

Per questo mistero di salvezza, uniti ai cori degli angeli, proclamiamo esultanti la tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Quien, por su misterio pascual, realizó la obra maravillosa de llamarnos del pecado y de la muerte al honor de ser estirpe elegida, sacerdoio real, nación consagrada, pueblo de su propiedad, para que, trasladados de las tinieblas a tu luz admirable, proclamemos ante el mundo tus maravillas.

Por eso, con los ángeles y arcángeles y con todos los coros celestiales, cantamos sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo, Senhor nosso, que, pelo mistério da sua páscoa, realizou uma obra admirável.

Por ele nos chamastes das trevas à vossa luz incomparável, fazendo-nos passar do jugo do pecado e da morte à glória de sermos o vosso povo, sacerdócio régio, raça escolhida e nação santa, para anunciar por todo o mundo as vossas maravilhas.

Por isso, com todos os Anjos e Santos proclamamos a vossa glória, cantando dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken durch unseren Herrn Jesus Christus.

Denn er hat Großes an uns getan: durch seinen Tod und seine Auferstehung hat er uns von der Sünde und von der Knechtschaft des Todes befreit und zur Herrlichkeit des neuen Lebens berufen. In ihm sind wir ein auserwähltes Geschlecht, dein heiliges Volk, dein königliches Priestertum.

So verkünden wir die Werke deiner Macht, denn du hast uns aus der Finsternis in dein wunderbares Licht gerufen.

Darum singen wir mit den Engeln und Erzengeln, den Thronen und Mächten und mit all den Scharen des himmlischen Heeres den Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 30

PRAEFATIO II DE DOMINICIS « PER ANNUM »

De mysterio salutis

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:

Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:
per Christum Dominum nostrum.

Qui, humanis miseratus erroribus,
de Virgine nasci dignatus est.

Qui, crucem passus, a perpetua morte nos liberavit
et, a mortuis resurgens, vitam nobis donavit aeternam.

Et ideo cum Angelis et Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus,
sine fine dicentes:

⊙ MR p. 413; Moeller 993.

⊙ Cf. MA 130/6, p. 314; 132/6, p. 318; 144/6, p. 342; 178/6, p. 418; 193/6,
p. 449.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR* PEP (p. 19) Praefatio de Dominicis per Annum II (Pr)

= MR 1969: (p. 101) Praefatio de Dominicis « Per Annum » II (Pr)

= MR 1970: (p. 413) Praefatio de Dominicis « per Annum » II (Pr)

⊕ GeV 549: I, LVIII. Item II Dominica post clausum Paschae (Pr):

□ Berg 653: Dominica III post Pascha (Pr)

Vere dignum: per Christum Dominum nostrum.

Qui, humanis miseratus erroribus,

per Virginem nasci dignatus est &

et per passionem mortis a perpetua nos morte liberavit, § &

ac resurrectione sua aeternam nobis contulit vitam. § &

Quem laudant angeli.

✠ Sup 1602: Dominica II post octavas Paschae (Pr):
 = Pad 362: LXXXI. [In Dominico Sancto.] Feria VI (Pr)
 = Pad 398: LXXXVIII. Dominico II post octavas Paschae (Pr)

VD per Christum Dominum nostrum.

Qui, de Virgine nasci dignatus +

per passionem et mortem a perpetua nos morte liberavit, § & ac resurrectione sua aeternam nobis vitam contulit. § & Per quem maiestatem.

✠ GeV 575: I, LXII. Orationes et preces in Ascensa Domini (Pr):

Vere dignum: per Christum Dominum nostrum.

Qui *saluti humanae subvenire* dignatus est:

nascendo etenim nobis donavit gloriam, § &

patiendi diabolum vicit, &

resurgendo a mortuis vitae aeternae aditus praestitit, &

ascendendo ad Patrem caelestes ianuas reparavit.

Quem laudant angeli.

✠ Sup 1613: Dominica I post Ascensa Domini (Pr):

VD per Christum Dominum nostrum.

Qui *generi humano nascendo* subvenit, &

cum per mortem passionis mundum devicit, &

per gloriam resurrectionis vitae aeternae aditum patefecit, &

et per suam ascensionem ad caelos nobis spem ascendendi donavit.

⊛ *Modern Ambrosian parallel: MA* p. 291 (Berg 653).*

BIBLICAL CONTEXT:

Mt 14, 13:

Et exiens [Iesus] vidit turbam multam et *misertus* est eis et curavit languidos eorum.

Lc 1, 26-27:

Missus est angelus Gabriel a Deo in civitatem Galilaeae, cui nomen Nazareth, ad *virginem* desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph, de domo David, et nomen *virginis* Maria.

Lc 1, 35:

Et respondens angelus dixit ei: Spiritus Sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoque et quod *nascetur* ex te sanctum, vocabitur Filius Dei.

Io 10, 28:

Et ego *vitam aeternam* do eis, et non peribunt in aeternum, et non rapiet eas quisquam de manu mea.

Rom 6, 9:

Scientes quod Christus *resurgens ex mortuis* iam non moritur, mors illi ultra non dominabitur.

1 Cor 1, 30:

Ex ipso autem vos estis in Christo Iesu, qui factus est nobis sapientia a Deo, et iustitia, et sanctificatio, et redemptio.

Gal 2, 20:

In fide vivo Filii Dei, qui dilexit me et tradidit semetipsum pro me.

Gal 4, 4-5:

Ubi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum, factum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus.

Gal 5, 1. 13:

State, et nolite iterum iugo servitutis contineri [...] Vos enim in *libertatem* vocati estis.

Col 1, 19-20:

In ipso complacuit [Pater] omnem plenitudinem inhabitare, et per eum reconciliare omnia in ipsum, pacificans per sanguinem *crucis* eius sive quae in terris, sive quae in caelis sunt.

PATRISTIC WITNESS:

Chromatius Aquileiensis, Tract. 9, 5 (CCSL 9A, 41):

« Quis dabit ex Sion salutare Israel? In avertendo Dominus captivitatem plebis suae ». In quo manifeste Domini ac Salvatoris precabatur adventum. Sciebat aliter genus humanum a captivitate diaboli *liberari* non posse, nisi per incarnationem Christi, et ideo ait: « Quis dabit ex Sion salutare Israel? « Ille enim non solum salutaris datus est, qui propter salutem humani generis, *ex Virgine nasci dignatus est*. Ipse enim, deiecto hoste et *morte* devicta, captivitatem nostram de manu diaboli *liberavit*, ut nos Dei filios et gloriae suae coheredes efficeret.

Chromatius Aquileiensis, Sermo 19, 7 (SC 164, 30):

Dominus amaritudinem fellis accepit ut ad dulcem nos *vitam* de amara *morte* revocaret. Accepit igitur amaritudinem fellis, ut amaritudinem peccati in nobis exstingeret; accepit acorem aceti, sed pretiosum pro nobis vinum sanguinis fudit. Mala itaque sustinuit, sed bona retribuit; mortem suscepit, sed *vitam donavit*.

Ambrosius, De Sacramentis 2, 17 (SC 25, 82):

In principio Dominus Deus noster hominem fecit ut, si peccatum non gustaret, morte non moreretur. Peccatum contraxit, factus est obnoxius morti, eiectus est de paradiso. Sed Dominus qui sua vellet beneficia permanere et insidias omnes abolere serpentis, rescindere quoque omne quod

nocuit, primo quidem sententiam tulit in hominem: «Terra es et in terram ibis», et morti hominem fecit obnoxium. Erat divina sententia, solvi humana conditione non poterat. Remedium datum est ut homo moreretur et resurgeret. Quare? Ut et illud quod ante damnationis loco cederat loco cederet beneficii. Quid illud est nisi mors? Quaeris quomodo? Quia mors interveniens finem facit peccati. Quando enim morimur, utique peccare desistimus. Satisfactum ergo sententiae videbatur quia homo qui factus fuerat ut viviret, si tamen non peccaret, incipiebat mori. Sed ut Dei perpetua gratia perseveraret, mortuus est homo, sed Christus invenit resurrectionem, id est: ut redintegraret caeleste beneficium quod fraude fuerat serpentis amissum. Utrumque ergo pro nobis, quia et mors finis est peccatorum et resurrectio naturae est reformatio.

Paulinus Nolanus, Ep. 25, 1 (CSEL 29, 203):

Iesum Christum Dei Filium, Dominum et Deum nostrum, qui proterea et crucifixus est et *resurrexit a mortuis* ut nos a morte perpetua liberaret et ad *vitam* perpetuam perduceret, insuper et haeredes et imaginis suae conformes et gloriae participes faceret.

PRINCIPAL VOCABULARY:

humanus misereor error virgo nascor crux patior perpetuus mors libero mortuus resurgo vita dono aeternus

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

Out of love for sinful man, he humbled himself to be born of the Virgin. By suffering on the cross he freed us from unending death, and by rising from the dead he gave us eternal life.

And so, with all the choirs of angels in heaven we proclaim your glory and join in their unending hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

Dans sa pitié pour notre misère, il a voulu naître d'une femme, la Vierge Marie. Par sa passion et sa croix, il nous a délivrés de la mort éternelle; par sa résurrection d'entre les morts, il nous a donné la vie qui n'aura pas de fin.

C'est pourquoi, avec les anges et les archanges, avec les puissances d'en haut et tous les esprits bienheureux, nous chantons l'hymne de ta gloire et sans fin nous proclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Nella sua misericordia per noi peccatori egli si è degnato di nascere dalla Vergine; morendo sulla croce, ci ha liberati dalla morte eterna e con la sua risurrezione ci ha donato la vita immortale.

Per questo mistero di salvezza, uniti agli angeli e ai santi, cantiamo con gioia l'inno della tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

El cual, compadecido del extravío de los hombres, quiso nacer de la Virgen; sufriendo la cruz, nos libró de eterna muerte, y, resucitando, nos dio vida eterna.

Por eso, con los ángeles y arcángeles y con todos los coros celestiales, cantamos sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo, Senhor nosso.

Compadecendo-se da fraqueza humana, ele nasceu da Virgem; morrendo na cruz, libertou-nos da morte e, ressuscitando dos mortos, deu-nos a vida.

Por isso, com todos os Anjos e Santos proclamamos a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, allmächtiger Ater, zu danken und das Werk deiner Gnade zu rühmen durch unseren Herrn Jesus Christus.

Denn aus Erbarmen mit uns sündigen Menschen ist er Mensch geworden aus Maria, der Jungfrau. Durch sein Leiden am Kreuz hat er uns vom ewigen Tod befreit und durch seine Auferstehung uns das unvergängliche Leben erworben.

Darum preisen dich deine Erlösten und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 31

PRAEFATIO III DE DOMINICIS « PER ANNUM »

De salvatione hominis per hominem

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:

Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Ad cuius immensam gloriam pertinere cognoscimus
ut mortalibus tua deitate succurreres;
sed et nobis provideres de ipsa mortalitate nostra remedium,
et perditos quosque unde perierant, inde salvares,
per Christum Dominum nostrum.

Per quem maiestatem tuam adorat exercitus Angelorum,
ante conspectum in aeternitate laetantium.

Cum quibus et nostras voces ut admitti iubeas, deprecamur,
sociali exultatione dicentes:

⊙ MR p. 414; Moeller 11.

⊙ Cf. MA 93/6, p. 200; MA 587/6, p. 1085.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 414) Praefatio de Dominicis « per Annum » III (Pr)

⊕ Ver 1115: XXXII, I. De Siccitate Temporis (Pr):

= Sup 1540: Dominica VI post Theophania (Pr)

= Berg 268: Dominica in Septuagesima (Pr)

Vere dignum:

Ad cuius immensam *pertinet* gloriam &
ut *non solum* mortalibus tua deitate succurreres;
sed de ipsa *etiam* mortalitate nostra nobis remedium provideres, §
et perditos quosque unde perierant, inde salvares:
Per.

⊙ *Ambrosian parallels*: MA* p. 91 (Berg 268)

BIBLICAL CONTEXT:

Ex 15, 26:

Si audieris vocem Domini Dei tui et quod rectum est coram eo feceris, et oboedieris mandatis eius custodierisque omnia praecepta illius, cunctum languorem, quem posui in Aegypto, non inducam super te: ego enim Dominus sanator tuus.

Lc 15, 7:

Dico vobis quod ita gaudium erit in caelo super uno peccatori paenitentiam agente quam super nonagintanovem iustis, qui non indigent paenitentia

Lc 19, 10:

Venit enim Filius hominis quaerer et salvum facere quod *perierat*.

Rom 5, 12.15.17:

Sicut per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, et per peccatum mors; et ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt [...] si enim unius delicto multi mortui sunt, multo magis gratia Dei et donum in gratia unius hominis Iesu Christi in plures abundavit. [...] Si enim unius delicto mors regnavit per unum, multo magis abundantiam gratiae et donationis et iustitiae accipientes in vita regnabunt per unum Iesum Christum.

1 Cor 15, 22.25-26:

Sicut in Adam omnes moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur. [...] oportet autem illum regnare donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius. Novissima autem inimica destruetur mors.

1 Pet 2, 24-25:

Peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum, ut peccatis mortui iustitiae vivamus; « cuius livore sanati estis »; eratis enim sicut oves errantes, sed conversi estis nunc ad pastorem et episcopum animarum vestrarum.

Tit 2, 13-14:

Expectantes beatam spem et adventum gloriae magni Dei et salvatoris nostri Iesu Christi, qui dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate et mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum.

Apoc 19, 1:

Alleluia. *Salus* et gloria et virtus Deo nostro est: quia vera et iusta iudicia sunt eius.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, De Sacramentis 2, 17 (SC 25, 82):

« Terra es et in terram ibis », et morti hominem fecit obnoxium. Erat divina sententia, solvi humana conditione non poterat. *Remedium* datum

est ut homo moreretur et resurgeret. Quare? Ut et illud quod ante damnationis loco cessarat loco cederet beneficii. Quid illud est nisi mors? Quaeris quomodo? Quia mors interveniens finem facit peccati. Quando enim morimur, utique peccare desistimus. Satisfactum ergo sententiae videbatur quia homo qui factus fuerat ut viveret, si tamen non peccaret, incipiebat mori. Sed ut Dei perpetua gratia perseveraret, mortuus est homo, sed Christus invenit resurrectionem.

Leo Magnus, Sermo 22, 1 (PL 54, 193-194):

Dignum est nos erectis sursum cordibus divinum adorare mysterium, ut quod magno Dei munere agitur, magnis Ecclesiae gaudiis celebretur. Deus enim omnipotens et clemens, cuius natura bonitas, cuius voluntas potentia, cuius opus misericordia est, statim ut nos diabolica malignitas veneno suae mortificavit invidiae, praeparata renovandis *mortalibus* suae pietatis *remedia* inter ipsa mundi primordia praesignavit; denuntians serpenti futurum semen mulieris quod noxii capitis elationem sua virtute conteret (Gen 3, 2): Christum scilicet in carne venturum Deum hominemque significans, qui natus ex virgine violatorem humanae propaginis incorrupta nativitate damnaret.

Chromatius Aquileiensis, Sermo 19, 7 SC 164, 30):

Vide mysterium. Iam dudum Adam dulce pomum gustavit, et amaritudinem mortis generi humano quaesivit. Econtra Dominus amaritudinem fellis accepit ut ad dulcem nos vitam de amara morte revocaret. Accepit igitur amaritudinem fellis, ut amaritudinem peccati in nobis exstingueret; accepit acorem acceti, sed pretiosum pro nobis vinum sanguinis fudit. Mala itaque sustinuit, sed bona retribuit; mortem suscepit, sed vitam donavit. Non sine causa in loco hoc crucifixus est, ubi corpus Adae sepultum adseritur. Ibi ergo Christus crucifigitur ubi Adam sepultus fuerat, ut illic vita operaretur, ubi primum mors fuerat operata, ut de morte vita resurgeret. Mors per Adam, vita per Christum.

PRINCIPAL VOCABULARY:

immensus gloria pertineo cognosco mortalis deitas succurro provideo mortalitas remedium perdo pereo salvo

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

We see your infinite power in your loving plan of salvation. You came to our rescue by your power as God, but you wanted us to be saved by one like us. Man refused your friendship, but man himself was to restore it through Jesus Christ our Lord.

Through him the angels of heaven offer their prayer of adoration as they rejoice in your presence for ever. May our voices be one with theirs in their triumphant hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Oui, nous le reconnaissons: afin de secourir tous les hommes, tu mets en œuvre ta puissance; et tu te sers de notre condition mortelle pour nous affranchir de la mort: ainsi notre existence périssable devient un passage vers le salut, par le Christ, notre Seigneur.

C'est par lui que les anges, assemblés devant toi, adorent ta gloire; à leur hymne de louange, laisse-nous joindre nos voix pour chanter et proclamer.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Abbiamo riconosciuto il segno della tua immensa gloria quando hai mandato tuo Figlio a prendere su di sé la nostra debolezza; in lui nuovo Adamo hai redento l'umanità decaduta, e con la sua morte ci hai resi partecipi della vita immortale.

Per mezzo di lui si allietano gli angeli e nell'eternità adorano la gloria del tuo volto. Al loro canto concedi, o Signore, che si uniscano le nostre umili voci nell'inno di lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Porque reconocemos como obra de tu poder admirable no sólo haber socorrido nuestra débil naturaleza con la fuerza de tu divinidad, sino haber previsto el remedio en la misma debilidad humana, y de lo que era nuestra ruina haber hecho nuestra salvación, por Cristo, Señor nuestro.

Por él, los ángeles te cantan con júbilo eterno, y nosotros nos unimos a sus voces cantando humildemente tu alabanza.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar.

Nós reconhecemos ser digno da vossa imensa glória não só vir em socorro de todos os mortais com a vossa divindade, mas usar a nossa condição mortal para nos libertar da própria morte, fazendo daquilo que nos perdera o instrumento da salvação por Jesus Cristo, Senhor nosso.

Por ele a multidão dos Anjos, em humilde adoração, se alegra eternamente na vossa presença. Concedei-nos também associar-nos aos seus louvores, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken.

Denn wir erkennen deine Herrlichkeit in dem, was du an uns getan hast: Du bist uns mit der Macht deiner Gottheit zu Hilfe gekommen und hast uns durch deinen menschengewordenen Sohn Rettung und Heil gebracht aus unserer menschlichen Sterblichkeit. So kam uns aus unserer Vergänglichkeit das unvergängliche Leben durch unseren Herrn Jesus Christus.

Durch ihn preisen wir jetzt und in Ewigkeit dein Erbarmen und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 32

PRAEFATIO IV DE DOMINICIS « PER ANNUM »

De historia salutis

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
 per Christum Dominum nostrum.

Ipse enim nascendo vetustatem hominum renovavit,
 patiendo delevit nostra peccata,
 aeternae vitae aditum praestitit a mortuis resurgendo,
 ad te Patrem ascendendo caelestes ianuas reseravit.

Et ideo, cum Angelorum atque Sanctorum turba,
 hymnum laudis tibi canimus, sine fine dicentes:

⊕ MR p. 415; Moeller 525.

⊕ MA 179/6, p. 421; 194/6, p. 450.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 415) Praefatio de Dominicis « per Annum » IV (Pr)

⊕ GeV 575: I, LXII. Orationes et preces in Ascensa Domini (Pr):

Vere dignum: per Christum Dominum nostrum.
Qui saluti humanae subvenire dignatus est:
nascendo etenim nobis donavit gloriam,
patiendo diabolum vicit,
resurgendo a mortuis vitae aeternae aditus praestitit, &
ascendendo ad Patrem caelestes ianuas reparavit. +
Quem laudant angeli.

⊕ Sup 1613: Dominica I post Ascensa Domini (Pr):

VD per Christum Dominum nostrum.
Qui generi humano nascendo subvenit,
cum per mortem passionis mundum devicit, &

per gloriam resurrectionis vitae aeternae aditum patefecit, & et per suam ascensionem ad caelos & nobis spem ascendendi donavit.

- ⌘ GeV 4: I, II. Orationes et preces in Vigiliis Natalis Domini ad Nonam (PC):
 = Had 48: 7. [Natale Domini.] De Nocte (PC)
 = Pad 16: III. [In Natale Domini] (PC)
 ☐ MR* (Bruy 631: 11) In Nativitate Domini [...] In Aurora (PC)

Huius nos, Domine, sacramenti semper natalis instauret, cuius nobilitas singularis humanam repulit vetustatem: & per Dominum.

- ⌘ Had 383: 88. Orationes in Dominica sancta ad Missam (C):
 = Pad 333: LXXVI. In Dominico Sancto (C)
 = MR* (Bruy 350: 90) Dominica Resurrectionis (C)

Deus, qui hodierna die, per Unigenitum tuum, aeternitatis nobis aditum devicta morte reserasti: & vota nostra, quae praeveniendo aspiras, Per eundem Dominum nostrum.

- ⌘ GeV 463: I, XLVI. Dominicum Paschae (C):

Deus, qui per Unigenitum tuum, aeternitatis nobis aditum devicta morte reserasti: & da nobis, quaesumus, ut qui resurrectionis sollempnia colimus, per innovatione tui Spiritus a morte animae resurgamus: Per Dominum.

- ⌘ GeV 523: I, LVI. Incipiunt Orationes Paschales Vespertinales:

Deus, qui per Unigenitum tuum, devicta morte aeternitatis nobis aditum reserasti: & erige ad te tuorum corda credentium, ut omnis generatio apprehendat meritis quod suscipit mysteriis: Per.

- ⊙ No clear Ambrosian parallels in preface form.

BIBLICAL CONTEXT:

Lc 2, 10:

Dixit illis [pastoribus] angelus: «Nolite timere; ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo: quia *natus* est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus ».

Io 14, 2-3:

In domo Patris mei mansiones multae sunt. Si quo minus dixissem vobis: quia vado parare vobis locum. Et si abiero et praeparavero vobis locum, iterum venio, et accipiam vos ad meipsum, ut ubi ego sum et vos sitis.

Rom 4, 25:

Traditus est propter delicta nostra et *resurrexit* propter iustificationem nostram. &

Rom 6, 6:

Hoc scientes quia *vetus homo* noster simul crucifixus est, ut destruat corpus *peccati* et ultra non serviamus *peccato*.

2 Cor 5, 17:

Si qua ergo in Christo *nova* creatura, *vetera* transierunt: ecce facta sunt omnia *nova*.

Eph 2, 4-6:

Deus autem, qui dives, est in misericordia, propter nimiam caritatem suam, qua dilexit nos et, cum essemus mortui *peccatis*, convivificavit nos Christo (gratia estis salvati) et conresuscitavit et consedere fecit in *caelestibus* in Christo Iesu.

Col 3, 9-10:

Nolite mentiri invicem, exspoliantes vos *veterem hominem* cum actibus suis, et induentes *novum*, eum qui *renovatur* in agnitionem, secundum imaginem eius qui creavit illum.

1 Pet 2, 24-25:

Peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum, ut *peccatis* mortui iustitiae vivamus; « cuius livore sanati estis »; eratis enim sicut oves errantes, sed conversi estis nunc ad pastorem et episcopum animarum vestrarum.

1 Io 4, 10:

Ipse prior dilexit nos, et misit Filium suum propitiationem pro *peccatis nostris*.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, De Spiritu Sancto 1, 9, 109 (PL 16, 730):

Ergo et tu crucifige peccatum, ut mori peccato, qui enim peccato moritur, Deo vivit; vivas ei qui Filio proprio non pepercit; ut in illius corpore nostras crucifigeret passiones. Pro nobis enim mortuus est Christus, ut nos in illius redivivo corpore viveremus. Mortua est ergo in illo non vita nostra, sed culpa; « qui *peccata* », inquit, « *nostra* pertulit in corpore suo super lignum; ut a *peccatis* nostris separati, iam iustitia vivamus, cuius culnere plagarum sanati sumus » (1 Pet 2, 24).

Augustinus, Sermo 231, 2. 5 (SC 116, 248. 254):

Crucifixus est ut in cruce ostenderet *veteris hominis* nostri occasum et *resurrexit* ut in sua vita ostenderet nostrae vitae *novitatem* [...] Venit Christus ad miserias nostras: esurivit, sitivit, fatigatus est, dormivit, mira fecit, mala passus est, flagellatus est, spinis coronatus est, sputis inlitus est, alapis caesus, ligno confixus, lancea vulneratus, in sepulchro positus, sed tertio die *resurgens*, finito labore, mortua morte. Ecce ibi oculum habete in eius resurrectione. Quia enim «magnificavit Dominus sanctum suum» (Ps 4, 4) ut resuscitaret eum *a mortuis* et daret ei honorem in honorem in caelo sedendi ad dexteram suam.

Leo Magnus, Sermo 90, 2 (PL 54, 448A-B):

Angusta enim et arcta est via quae ducit ad vitam, et nemo vestigium promoveret, nisi difficiles *aditus* ipse se Christo viam faciendo *reseraret*: ut auctor itineris fiat possibilitas ambulantis, qua idem introducit ad laborem et perducit ad requiem. In quo ergo nobis spes est aeternae vitae, in eodem est forma patientiae. Si enim compatimur et contregnabimus.

PRINCIPAL VOCABULARY:

nascor vetustas homo renovo patio deleo peccatum aeternus vita aditus praesto mortuus resurgo pater ascendo caelestis ianua resero

NOTE:

Variants on elements in this text are found in a wide range of ancient liturgical books.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

By his birth we are reborn. In his suffering we are freed from sin. By his rising from the dead we rise to everlasting life. In his return to you in glory we enter into your heavenly kingdom.

And so, we join the angels and the saints as they sing their unending hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père, très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

En naissant parmi les hommes, il les appelle à renaître; en souffrant sa passion, il a supprimé nos fautes; par sa résurrection d'entre les morts, il donne accès à la vie éternelle, et par son ascension auprès de toi, notre Père, il nous ouvre le ciel.

C'est pourquoi, avec tous les anges et tous les saints, nous chantons l'hymne de ta gloire et sans fin nous proclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, proclamare le tue grandi opere e renderti grazie a nome di tutti gli uomini, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Egli, nascendo da Maria Vergine, ha inaugurato i tempi nuovi; soffrendo la passione, ha distrutto i nostri peccati; risorgendo dai morti, ci ha aperto il passaggio alla vita eterna; salendo a te, Padre, ci ha preparato un posto nel tuo regno.

Per questo mistero di salvezza, uniti agli angeli e ai santi, cantiamo senza fine l'inno della tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Porque él, con su nacimiento, restauró nuestra naturaleza caída; con su muerte, destruyó nuestro pecado; al resucitar, nos dio nueva vida; y en su ascensión, nos abrió el camino de tu reino.

Por eso, con lo ángeles y los santos, te cantamos el himno de alabanza diciendo sin cesar.

* * *

Na verdade, é nosso dever e salvação dar-vos graças, louvar-vos e bendizer-vos continuamente, Deus eterno e todo-poderoso, por Jesus Cristo, Senhor nosso.

Pois, nascendo entre os homens, renovou o homem; padecendo a paixão, apagou nossos pecados; ressurgindo dos mortos, nos trouxe a vida eterna, e, subindo até vós, abriu-nos as portas do céu.

Por isso, com a multidão dos Anjos e dos Santos, entoamos em vossa honra um hino de louvor, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

Wir danken dir, Vater im Himmel, und rühmen dich durch unseren Herrn Jesus Christus.

Denn durch seine Geburt hat er den Menschen erneuert, durch sein Leiden unsere Sünden getilgt, in seiner Auferstehung den Weg zum Leben erschlossen und in seiner Auffahrt zu dir das Tor des Himmels geöffnet.

Durch ihn rühmen dich deine Erlösten und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 33

PRAEFATIO V DE DOMINICIS « PER ANNUM »

De creatione

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Qui omnia mundi elementa fecisti,
 et vices disposuisti temporum variari;
 hominem vero formasti ad imaginem tuam,
 et rerum ei subiecisti universa miracula,
 ut vicario munere dominaretur omnibus quae creasti,
 et in operum tuorum magnalibus iugiter te laudaret,
 per Christum Dominum nostrum.

Unde et nos, cum omnibus Angelis te laudamus,
 iucunda celebratione clamantes:

⊛ MR p. 416; Moeller 1135.

⊛ MA 180/6, p. 423; 195/6, p. 452; 577/6, p. 1063, 582/6, p. 1075; 583/6, p. 1077; 584/6, p. 1079; cf. MA 119/6, p. 292; 125/6, p. 305; 133/6, p. 320; 147/6, p. 348.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 416) Praefatio de Dominicis « per Annum » .V (Pr):

⊛ *With variant eschatocol:*

Quem caeli et terra, quem Angeli et Archangeli
 confitentur et proclamant, incessabili voce dicentes:

⊛ Berg 648: Dominica II post Pascha (Pr):

VD. Aeternae Deus:

Qui omnia mundi elementa fecisti,
 et *varias* disposuisti temporum vices; §
atque homini ad tuam imaginem condito, &

universa simul animantia rerumque miracula subiecisti, § &
 Cui licet origo terrena sit,
 tamen regeneratione baptismatis
 caelestis ei vita confertur.
 Nam devicto mortis auctore,
 immortalitatis est gratiam consecutus.
 Et praevaricationis errore quassato,
 viam reperit veritatis
 per Christum Dominum nostrum.

✠ Gell 2643: 407. Orationes in Natale Genuinum (Pr):

VD per Christum Dominum nostrum. §
 Ad cuius imaginem hominem formare dignatus es, § &
 cui ad vitae substantiam
 et ceteris statuisti temporum vices § &
 et alimoniam tui muneris praeparasti.
 Tu igitur qui es creaturae auctor
 humani defensor esto.
 Da operi tui, ut huius mysterii nostri devotio,
 quam maiestati tuae annua sollemnitate celebramus officii,
 longiva efficias consecratione firmare.
 Per Christum.

⊙ *Modern Ambrosian parallel*: MA* p. 288.

BIBLICAL CONTEXT:

Gen 1, 1. 14-15. 27-28:

In principio creavit Deus caelum et terram [...] Dixit autem Deus: Fiant luminaria in firmamento caeli et dividant diem ac noctem et sint in signa et tempora et dies et annos, ut luceant in firmamento caeli et illuminent terram. Et factum est ita [...] Et creavit Deus hominem ad imaginem suam; ad imaginem Dei creavit illum: masculinum et feminam creavit eos. Benedixitque illis Deus et ait: Crescite et multiplicamini et replete terram et subicite eam et dominamini piscibus maris et volatilibus caeli et universis animantibus quae moventur super terram.

Ps 8, 2-7:

Domne Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in universa terra! quoniam elevata est magnificentia tua super caelos. Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem propter inimicos tuos, ut destruas inimicum et ultorem. Quoniam videbo caelos tuos, opera digitorum tuorum, lunam et stellas quae fundasti. Quid est homo quod memor es eius? aut filius hominis, quoniam visitas eum? Minuisti eum paulo minus ab angelis, gloria et honore coronasti eum et constituisti eum super opera manuum tuarum, omnia subiecisti sub pedibus eius.

Ps 103, 31:

Sit gloria Domini in saeculum; laetabitur Dominus *in operibus suis*.

Ps 110, 2:

Magna *opera* Domini.

Ps 144, 17:

Sanctus [Dominus] *in omnibus operibus suis*.

1 Cor 15, 48-50:

Qualis terrenus, tales et terreni; et qualis caelestis, tales et caelestes. Igitur, sicut portavimus *imaginem* terreni, portemus et *imaginem* caelestis.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, De Paradiso 2, 6 (CSEL 32, 267):

In hoc ergo paradiso *hominem* Deus posuit, quem plasmavit. [...] Posuit autem eum in paradiso sicut solem in caelo expectantem regnum caelorum quemadmodum creatura expectat revelationem filiorum Dei. Ergo si paradus est in quo erant exorta virgulta, videtur paradus anima esse, quae multiplicat semen acceptum, in qua virtus utriusque plantatur, in qua erat etiam lignum vitae, hoc sapientia, sicut dixit Solomon quia sapientia non de terra exorta est, sed de Patre; est enim splendor lucis aeternae et manatio omnipotentis gloriae.

Augustinus, Confessiones, 13, 22 (PL 32, 858-859):

Ecce enim, Domine Deus noster, *creator noster*, [...] Neque enim dixisti: Fiat homo secundum genus; sed: *Faciamus hominem ad imaginem* et similitudinem nostram, ut nos probemus, quae sit voluntas tua. Ad hoc enim ille dispensator tuus generans per evangelium filios, ne semper parvulus haberet, quos lacte nutrirer et tamquam nutrix fovaret: « Reformamini », inquit, « in novitate mentis vestrae ad probandum vos, quae sit voluntas Dei, quod bonum et beneplacitum et perfectum ». Ideoque non dicis: Fiat homo, sed: « *Faciamus* », nec dicis: secundum genus, sed: « *ad imaginem* et similitudinem nostram ». Mente quippe renovatus et conspiciens intellectam veritatem tuam homine demonstratore non indiget, ut suum genus imitetur, sed te demonstrante probat ipse, « quae sit voluntas tua, quod bonum et beneplacitum et perfectum », et doces eum iam capacem videre Trinitatem unitatis vel unitatem Trinitatis. Ideoque pluraliter dicto: « *Faciamus hominem* » singulariter tamen infertur: « et fecit Deus *hominem* », et pluraliter dicto: « *ad imaginem* nostram », singulariter infertur: « *ad imaginem Dei* ». Ita homo « renovatur in agnitione Dei secundum *imaginem* eius qui creavit eum », et spiritalis effectus iudicat omnia, quae utique iudicanda sunt, « ipse autem a nemine iudicatur ».

Augustinus, Confessiones, 13, 32 (PL 32, 865-866):

Gratias tibi, Domine! [...] videmus terrenis animalibus faciem, terrae decorari *hominemque ad imaginem* et similitudinem tuam, cunctis irrationalia-

bilibus animantibus ipsa sua *imagine* ac similitudine, hoc est rationis et intelligentiae virtute, praeponi; [...] videmus haec et singula bona et *omnia* bona valde.

PRINCIPAL VOCABULARY:

mundus elementum facio vice dispono tempus vario homo verus formo
imago res subicio universus miraculum vicarius munus domino creo opus
magnalia iugiter laudo

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

All things are of your making, all times and seasons obey your laws, but you chose to create man in your own image, setting him over the whole world in all its wonder. You made man the steward of creation, to praise you day by day for the marvels of your wisdom and power, through Jesus Christ our Lord.

We praise you, Lord, with all the angels in their song of joy.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, à toi, Créateur de tous les éléments du monde, Maître des temps et de l'histoire.

C'est toi qui as formé l'homme à ton image et lui as soumis l'univers et ses merveilles; tu lui as confié ta création pour qu'en admirant ton œuvre il ne cesse de te rendre grâce par le Christ, notre Seigneur.

C'est toi que la terre et le ciel, avec les anges et les archanges, ne cessent d'acclamer en chantant.

* * *

È veramente cosa buona e giusta renderti grazie e innalzare a te l'inno di benedizione e di lode, Dio onnipotente ed eterno.

Tu hai creato il mondo nella varietà dei suoi elementi, e hai disposto l'avvicinarsi dai tempi e delle stagioni. All'uomo, fatto a tua immagine, hai affidato le meraviglie dell'universo, perché, fedele interprete dei tuoi disegni, eserciti il dominio su ogni creatura, e nelle tue opere glorifichi te, Creatore e Padre, per Cristo nostro Signore.

E noi, con tutti gli angeli del cielo, innalziamo a te il nostro canto, e proclamiamo insieme la tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Porque creaste el universo entero, estableciste el continuo retorno de las estaciones, y al hombre, formado a tu imagen y semejanza, sometiste las maravillas del mundo, para que, en nombre tuyo, dominara la creación, y, al contemplar tus grandezas, en todo momento te alabara. por Cristo, Señor nuestro.

A quien cantan los ángeles y los arcángeles, proclamando sin cesar.

* * *

Na verdade, Deus todo-poderoso, é nosso dever e salvação bendizer-vos pelo céu e a terra.

Sois o criador de todo o universo e dispusestes os dias e as estações; formastes na verdade o homem à vossa imagem e submetestes a ele as maravilhas do mundo, para que, dominando em vosso nome todas as coisas que criastes, vos louvasse constantemente pela grandeza da vossa obra por Cristo, Senhor nosso.

A ele o céu e a terra, os Anjos e Arcanjos proclamam cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, allmächtiger Vater, zu danken und dich mit der ganzen Schöpfung zu loben.

Denn du hast die Welt mit all ihren Kräften ins Dasein gerufen und sie dem Wechsel der Zeit unterworfen. Den Menschen aber hast du auf dein Bild hin geschaffen und ihm das Werk deiner Allmacht übergeben. Du hast ihn bestimmt, über die Erde zu herrschen, dir, seinem Herrn und Schöpfer, zu dienen und das Lob deiner großen Taten zu verkünden durch unseren Herrn Jesus Christus.

Darum singen wir mit den Engeln und Erzengeln, den Thronen und Mächten und mit all den Scharen des himmlischen Heeres den Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 34

PRAEFATIO VI DE DOMINICIS « PER ANNUM »

De pignore aeterni Paschatis

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:

In quo vivimus, movemur et sumus,
atque in hoc corpore constituti
non solum pietatis tuae cotidianos experimur effectus,
sed aeternitatis etiam pignora iam tenemus.
Primitias enim Spiritus habentes,
per quem suscitasti Iesum a mortuis,
paschale mysterium speramus nobis esse perpetuum.

Unde et nos, cum omnibus Angelis te laudamus,
iucunda celebratione clamantes:

✠ MR p. 417; Moeller 508.

✠ MA 181/6, p. 424; 196/6, p. 455; cf. MA 173/6, p. 408.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

✠ Ver 1111: XXXII, I De Siccitate Temporis (C):
= GeV 1402: III, XLIII. Orationes ad Pluviam postulandam (C)
= Sup 1366: XCIII. Missa ad Pluviam postulandam (C)

*Deus, in quo vivimus, movemur et sumus,
pluviam nobis tribue congruentem,
ut praesentibus subsidiis sufficienter adiuti,
sempiterna fiducialius appetamus:
Per.*

✠ Prag 24, 6: Incipiunt Praefationes Cotidianae Dominicales (Pr):

In quo vivimus, movemur et sumus,
atque in hoc corpore constituti
non solum pietatis tuae cotidianos experimur effectus,

sed aeternitatis etiam pignora iam tenemus;
nam et hoc ipsum
quod gloriam tuam a nobis exigis praedicare,
non tuis laudibus proficit
sed nos efficit gratiores,
quibus beneficia maiora concedas,
per Christum.

⌘ Sup 1533: Dominica III post Theophania (Pr):

VD aeternae Deus.

Et te in omni tempore collaudare et benedicere,
quia, in te vivimus, movemur et sumus.

Et nullum tempus, nullumque momentum est
quod a beneficiis pietatis tuae vacuum transigamus.

Variis etenim sollemnitatibus causis salutarium nobis operum tuorum,
et munerum memoria, praesentis vitae tempora exornat.

Unde et nos vel innovante laetitia praeteriti gaudii,
vel permanentis boni tempus agnoscentes,
indefessas maiestati tuae grates exsolvimus.

Per Christum.

⌘ GeV 1297: III, XX. [Orationes cotidianis diebus ad Missas.] Item alia missa (C):

Miserere nostri, Deus,
et tuae nobis pietatis effectus §
potenti bonitate largire:

⌘ Ver 1115: XXXII, I. De Siccitate Temporis (Pr):

= Sup 1540: Dominica VI post Theophania (Pr)

= Berg 268: Dominica in Septuagesima (Pr)

Vere dignum:

Ad cuius immensam pertinet gloriam

ut non solum mortalibus tua deitate succurreres;

sed de ipsa etiam mortalitate nostra nobis remedium provideres,
et perditos quosque unde perierant, inde salvares:

Per.

⌘ GeV 564: I, LXI. Quinta Dominica post Clausum Paschae (Pr):

▣ Pad 426: XCV. Dominica III post octavas Paschae (Pr)

= Sup 1610: IIII Dominica post Octavas Paschae (Pr)

= Berg 668: Dominica V post Pascha (Pr)

Vere dignum.

Tu mentes nostras bonis operibus semper informes,

quia sic erimus praeclari muneris prompta sinceritate cultores, si ad meliora
iugiter transeuntes,

paschale mysterium studeamus habere perpetuum.

Per quem maiestatem.

✠ MR 1970: (p. 417) Praefatio de Dominicis « per Annum » VI (Pr):

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:

In quo vivimus; movemur et sumus,
atque in hoc corpore constituti
non solum pietatis tuae cotidianos experimur effectus,
sed aeternitatis etiam pignora iam tenemus.
Primitias enim Spiritus habentes,
qui suscitavit Iesum a mortuis,
paschale mysterium speramus nobis esse perpetuum.

Unde et nos *tibi gratias agimus,*
et tuas virtutes cum Angelis praedicamus, dicentes:

• *Modern Ambrosian parallels:* MA* p. 80 (Sup 1533); MA* p. 91 (Berg 268)
MA* p. 297 (Berg 668).

BIBLICAL CONTEXT:

Act 17, 28:

In ipso enim vivimus, et movemur, et sumus; sicut et quidam vestrorum poetarum dixerunt: Ipsius enim et genus sumus.

Rom 8, 11:

Suod si Spiritus eius qui suscitavit Iesum a mortuis habitat in vobis, qui suscitavit Iesum Christum a mortuis vivificabit et mortalia corpora vestra, propter inhabitantem Spiritum eius in vobis.

Rom 8, 23

Non solum autem illa, sed et nos ipsi primitias Spiritus habentes, et ipsi intra nos gemimus, adoptionem filiorum Dei exspectantes, redemptionem corporis nostri.

1 Cor 5, 7-8:

Pascha nostrum immolatus est Christus. Itaque epulemur non in fermento veteri neque in fermento malitiae et nequitiae, sed in azymis sinceritatis et veritatis.

1 Cor 6, 19:

An nescitis quoniam membra vestra templum sunt Spiritus Sancti, qui in vobis est, quem habetis a Deo, et non estis vestri?

2 Cor 1, 21-22:

Qui autem confirmat nos vobiscum in Christo et qui unxit nos, Deus, qui et signavit nos et dedit pignus Spiritus in cordibus nostris.

2 Cor 5, 1-7:

Scimus enim quoniam, si terrestris domus nostra huius habitationis dissolvatur, quod aedificationem ex Deo habemus domum non manufactam, aeternam in caelis. Nam et in hoc ingemiscimus habitationem nostram,

quae de caelo est, superindui cupientes, si tamen vestiti, non nudi inveniamur. Nam et qui sumus in hoc tabernaculo ingemisimus gravati, eo quod nolumus exspoliari, sed supervestiri, ut absorbeatur quod mortale est a vita. Qui autem efficit nos in hoc ipsum, Deus, qui dedit nobis *pignus* spiritus. Audentes igitur semper, scientes quoniam dum sumus *in corpore*, peregrinamur a Domino (per fidem enim ambulamus, et non per speciem): audemus autem, et bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore, et praesentes esse ad Dominum.

Eph 1, 14:

In quo [Christo] et credentes signati estis *Spiritu* promissionis sancto, qui est *pignus* hereditatis nostrae, in redemptionem acquisitionis, in laudem gloriae ipsius.

1 Pet 1, 3:

Benedictus Deus et Pater Domini nostri Iesu Christi, qui secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem vivam per resurrectionem Iesu Christi ex *mortuis*, in hereditatem incorruptibilem et incontaminatam et immarcescibilem, conservatam in caelis in vobis.

PATRISTIC WITNESS:

Leo Magnus, Sermo 12, 3.6-7 (PL 54, 355-357):

Non est dubium, dilectissimi, naturam humanam in tantam connexionem a Filio Dei esse susceptam, ut non solum in illo homine, qui est primogenitus totius creaturae, sed etiam in omnibus sanctis suis unus idemque sit Christus; et sicut a membris caput, ita a capite membra dividi non possint. Quamvis enim non istius vitae, sit, sed aeternae, ut sit Deus omnia in omnibus; tamen etiam modo templi sui, quod est Ecclesia, indivisus habitator est, secundum quod ipse promisit, dicens: « Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi ». Omnia igitur quae Dei Filius ad reconciliationem mundi et fecit et docuit, non in historia tantum praeteritorum novimus, sed etiam in praesentium operum virtute sentiamus. Ipse est, qui, de Spiritu Sancto ex Matre editus Virgine, incontaminatam Ecclesiam suam eadem inspiratione fecundat, ut per baptismatis partum innumerabilis filiorum Dei multitudo gignatur, de quibus dicitur: « Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt ». [...] Ipse est qui, nullius gentis exceptionem faciens, de omni natione quae sub caelo est unum sanctarum ovium efficit gregem, et cotidie implet quod promiserat, dicens: « Habeo et alias oves, quae non sunt ex hoc ovili, et illas me aducere, et vocem meam audient, et erit unus grex et unus pastor ». [...] Hoc est, quo *Pascha* Domini in azymis sinceritatis legitime celebratur; dum, fermento veteris malitiae abiecto, nova creatura de ipso Domino inebriatur et pascitur. Non enim aliud agit participatio corporis et sanguinis Christi, quam ut in id quod sumimus transeamus; et in quo commortui et consepulti et conresuscitati sumus, ipsum per omnia et spiritu et carne gestemus.

Leo Magnus, Sermo 22, 1 (PL 54, 193-194):

Exultemus in Domino, dilectissimi, et spiritali iucunditate laetemur, quia illuxit nobis dies redemptionis novae, praeparationis antiquae, felicitatis aeternae. Reparatur enim nobis salutis nostra annua revolutione sacramentum, ab initio promissum, in fine redditum, sine fine mansurum. In quo dignum est nos erectis sursum cordibus divinum adorare *mysterium*, ut quod magno Dei munere agitur, magnis Ecclesiae gaudiis celebretur.

Leo Magnus, Sermo 49, 1 (PL 54, 301B):

In omnibus quidem, dilectissimi, diebus ac temporibus, quaedam nobis divinae bonitatis signo praefixa sunt, et nulla pars anni a sacris est aliena mysteriis, ut dum nobis ubique praesidia nostrae salutis occurrunt, invitantes nos semper misericordiam Dei avidum exspectamus. Sed quidquid illud est quod in diversis gratiae operibus et donis reparationi humanarum confertur animarum, totum id nobis nunc evidentius et copiosius praesentatur, quando non particulatim agenda sed simul sunt omnia celebranda.

Ambrosius, De Spiritu Sancto 1, 6, 76 (PL 16, 722-723):

Sunt tamen plerique qui eo quod in aqua baptizamur et Spiritu non putent aquae et Spiritus distare; et ideo non putant distare naturam. Nec advertunt quia in illo aquarum sepelimur elemento, ut renovati per *Spiritum* resurgamus. In aqua enim imago mortis, in *Spiritu* pignus est vitae; ut per aquam moriatur corpus peccati, quae quasi quodam tumulo corpus includit: et per virtutem *Spiritus* renovemur a morte peccati, renati in Deo.

PRINCIPAL VOCABULARY:

vivo moveo corpus constituo pietas cotidianus experior effectus aeternitas pignus teneo primitiae habeo suscito mortuus paschalis mysterium spero perpetuus.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

In you we live and move and have our being. Each day you show us a Father's love; your Holy Spirit, dwelling within us, gives us on earth the hope of unending joy. Your gift of the Spirit, who raised Jesus from the dead, is the foretaste and promise of the paschal feast of heaven.

With thankful praise, in company with the angels, we glorify the wonders of your power.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant de qui nous tenons la vie, la croissance et l'être.

Dans cette existence de chaque jour que nous recevons de ta grâce, la vie éternelle est déjà commencée: nous avons reçu les premiers dons de l'Esprit par qui tu as ressuscité Jésus d'entre les morts, et nous vivons dans l'espérance que s'accomplisse en nous le mystère de Pâques.

Voilà pourquoi avec tous les anges du ciel, nous voulons te bénir et t'acclamer en (disant) chantant avec les anges.

* * *

È veramente cosa buona e giusta renderti grazie e innalzare a te l'inno di benedizione e di lode, Dio onnipotente ed eterno, dal quale tutto l'universo riceve esistenza, energia e vita.

Ogni giorno del nostro pellegrinaggio sulla terra è un dono sempre nuovo del tuo amore per noi, e un pegno della vita immortale, poiché possediamo fin da ora le primizie del tuo Spirito, nel quale hai risuscitato Gesù Cristo dai morti, e viviamo nell'attesa che si compia la beata speranza nella Pasqua eterna del tuo regno.

Per questo mistero di salvezza, insieme agli angeli e ai santi, cantiamo a una sola voce l'inno della tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, en nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

En ti vivimos, nos movemos y existimos; y, todavía peregrinos en este mundo, no sólo experimentamos las pruebas cotidianas de tu amor, sino que poseemos ya en prenda la vida futura, pues esperamos gozar de la Pascua eterna, porque tenemos las primicias del Espíritu por el que resucitaste a Jesús de entre los muertos.

Por eso, Señor, te damos gracias y proclamamos tu grandeza cantando con los ángeles.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos glória, em todo tempo e lugar.

Em vós vivemos, nos movemos e somos; e, ainda peregrinos neste mundo, não só recebemos todos os dias as provas do vosso amor de Pai, mas já possuímos igualmente o penhor da vida futura. Possuindo, na verdade, as primícias do Espírito, que ressuscitou Jesus dentre os mortos, esperamos gozar um dia a plenitude da Páscoa eterna.

Por isso, nós vos rendemos graças e com todos os Anjos proclamamos a vossa grandeza, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Vater im Himmel, zu danken und dich mit der ganzen Schöpfung zu loben.

Denn in dir leben wir, in dir bewegen wir uns und sind wir. Jeden Tag erfahren wir aufs neue das Wirken deiner Güte. Schon in diesem Leben besitzen wir den Heiligen Geist, das Unterpand ewiger Herrlichkeit.

Durch ihn hast du Jesus auferweckt von den Toten und uns die sichere Hoffnung gegeben, daß sich an uns das österliche Geheimnis vollendet.

Darum preisen wir dich mit allen Chören der Engel und singen vereint mit ihnen das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 35

PRAEFATIO VII DE DOMINICIS « PER ANNUM »

De salute per oboedientiam Christi

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:

Quia sic mundum misericorditer dilexisti,
ut ipsum nobis mitteres Redemptorem,
quem absque peccato
in nostra voluisti similitudine conversari,
ut amares in nobis quod diligebas in Filio,
cuius oboedientia sumus ad tua dona reparati,
quae per inoboedientiam amiseramus peccando.

Unde et nos, Domine, cum Angelis et Sanctis universis
tibi confitemur, in exultatione dicentes:

⊛ MR p. 418; Moeller 1330.

⊛ Cf. MA 182/6, p. 426; 197/6, p. 456.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 418) Praefatio de Dominicis « per Annum » VII (Pr)

⊛ *New composition based on the Scriptural phrasings below and on the following:*

⊕ LMS 725: LXXX. Missa de Quarto dominico post octavas Paschae. (Pr):

Dignum et iustum est
*nos Dominicae potestatis praeferre virtutem
in Filio paternae plenitudinis agnoscere maiestatem.
Per quem cuncta restituis et universa restauras.
Quem in hominis effigie misisti in saeculo, &
ut amares in nobis quod diligebas in Filio.*

Impleta sunt, quae propheticis vocibus ante mandaveras,
 perfecta sunt quae de adventu eius ipse praedixeras.
 Hic namque est leo de tribu Iuda, fortis in praelio.
 Hic catulus leonis victor resurgens a mortuis.
 Hic agnus immaculatus diu quaesitus ad victimam.
 Hic lapis ab aedificantibus spretus,
 postmodum admirabilis factus,
 et in Ecclesiae capite constitutus.
 Hic dux militiae caelestis et princeps.
 Hic Ecclesiae Sponsus et Dominus.
 Hic in Noe, non solum arcae, sed Ecclesiae gubernator.
 Hic in Abraham fidelissimum patriarchalis privilegii fastigium,
 in Isaac gloriosae hostiae sacramentum,
 in Iacob summum patientiae documentum,
 in sanctis omnibus totius iustitiae plenitudo.
 Cui merito.

✠ Mixt (PL 85, 266): In Quinto Dominico post Octavas Epiphanae (Pr):

Dignum et iustum est, omnipotens Deus:
 nos tibi gratias agere
 per Iesum Christum Filium tuum, Dominum nostrum.

Qui homo factus quod homo deliquerat amputavit,
 et in deitate paterna indemutabilis mansit.
 Qui, novissimus Adam effectus, in spiritu vivificavit
 quos Adam primus mortificaverat damnatione peccati.
 Denique et per oboedientiam aeterno Deo &
 nos reconciliavit et Patri
 quos a consortio beatitudinis
 transgressio terreni removerat genitoris: &
 atque illo singulari remedio incarnationis suae
 passionisque sanguine innovatam reddidit creaturam,
 unde nos debilis vetustas expulerat.
 Peregit haec omnia humiliatus in homine
 qui nunquam probatur a paterna degenerasse virtute.
 Sic homo factus est, ut homini subveniret
 et a paterna substantia nunquam recederet.
 Permansit in divinitatis natura,
 cum homines reconciliaret ex gratia.
 Similis effectus est nobis &
 qui nunquam est a paterna potestate dissimilis.
 Ac sic praefuit hominibus assumendo humanitatem
 ut nunquam naturalem amitteret deitatem. &
 Quem tecum Pater et cum Spiritu sancto
 omnes angeli laudare non cessant, ita dicentes:

✠ MA*: (p. 336) In Festo Sacratissimi Cordis Jesu (Pr):

VD Aeterne Deus.

*Qui ita mundum dilexisti, &
ut Filium tuum unigenitum dares. &
Vere languores nostros tulit,
dolores nostros vere ipse portavit,
attritus propter scelera nostra,
propter delicta nostra vulneratus.
O ineffabilem divini Jesu Cordis caritatem,
ut animam suam poneret pro inimicis!
O dilectionem omnium maximam,
ut tollendis hominum peccatis,
peccatoribus Patri reconciliandis,
oblata pro omnibus victima,
morte acerbissima mulctaretur!
Te ideo humiliter deprecamur,
ut effuso desuper amoris igne succensi,
toto corde, et super omnia diligamus
Christum Jesum Dominum nostrum.
Per quem.*

⊕ No clear Ambrosian parallels.

BIBLICAL CONTEXT:

Io 3, 16:

Sic enim Deus dilexit mundum, ut Filium suum Unigenitum daret, ut omnis, qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam aeternam.

Io 17: 23-26:

Ego in eis, et tu in me, ut sint consummati in unum; et cognoscat mundus, quia tu me misisti, et dilexisti eos, sicut et me dilexisti. Pater quos dedisti mihi volo ut ubi sum ego et illi sint mecum, ut videant claritatem meam quam dedisti mihi quia dilexisti me ante constitutionem mundi. Pater iuste, mundus te non cognovit. Ego autem te cognovi; et hi cognoverunt quia tu me misisti. Et notum feci eis nomen tuum, et notum faciam: ut dilectio, qua dilexisti me, in ipsis sit, et ego in ipsis.

Rom 5, 15-19:

Sed non sicut delictum, ita et donum; si enim unius delicto multi mortui sunt, multo magis gratia Dei et donum in gratia unius hominis Iesu Christi in plures abundavit. Et non sicut per unum peccatum, ita et donum; nam iudicium quidem ex uno in condemnationem, gratia autem ex multis delictis in iustificationem. Si enim unius delicto mors regnavit

per unum, multo magis abundantiam gratiae et donationis, et iustitiae accipientes, in vita regnabunt per unum Iesum Christum. Igitur sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, sic et per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitae. Sicut enim per *inoboedientiam* unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita et per unius *oboeditionem* iusti constituentur multi.

2 Cor 5, 14-19, 21:

Caritas enim Christi urget nos; aestimantes hoc, quoniam si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt; et pro omnibus mortuus est Christus, ut et qui vivunt, iam non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est et resurrexit. Itaque nos ex hoc neminem novimus secundum carnem. Et si cognovimus secundum carnem Christum, sed nunc iam non novimus. Si qua ergo in Christo nova creatura, vetera transierunt: ecce facta sunt omnia nova. Omnia autem ex Deo qui nos reconciliavit sibi per Christum, et dedit nobis ministerium reconciliationis. Quoniam quidem Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum; et posuit in nobis verbum reconciliationis. [...] Eum qui non noverat *peccatum*, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur iustitia Dei in ipso.

Phil 2, 7-9:

Sed semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, in *similitudinem* hominum factus, et habitu inventus ut homo. Humiliavit semetipsum factus *oboediens* usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod et Deus exaltavit illum et donavit illi nomen, quod est super omne nomen.

Tit 2, 13-14:

Expectantes beatam spem et adventum gloriae magni Dei et salvatoris nostri Iesu Christ, qui dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate et mundavit sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum.

Heb 4, 15:

Non enim habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris; tentatum autem per omnia pro *similitudine, absque peccato*.

Heb 9, 28:

Sic et Christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata, secundo sine *peccato apparebit expectantibus se in salutem*.

1 Pet 2, 21-22:

Vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius. Qui *peccatum* non fecit, nec inventus est dolus in ore eius.

1 Pet 4, 1:

Christo igitur passo in carne, et vos eadem cogitatione armamini; quia qui passus est in carne desiit a peccatis.

PATRISTIC WITNESS:

Paulinus Nolanus, Ep. 24, 9 (CSEL 29, 209):

Christus qui per *oboedientiam* pietatis suae reconciliavit Patri mundum, quem inconciliaverat primi parentis *inoboedientia*, et ideo *similitudinem* Dei, quam servus in cupiditatem Dominicae aequalitatis elatus *amiserat*, ipse Dominus in formam servi exinanitus recepit et homo, qui in superbia sua per fraudem diaboli ceciderat in humilitate Domini altissimi prostratur diabolo per fidem ipsius Domini humilitate resurrexit. Hic ergo pro nobis dolens et propter nos *oboediens* factus usque ad mortem crucis, viam viae nobis perfectionemque virtutis non in vendendis tantum praediis et pretiis erugandis sed in sui sectatione proposuit.

PRINCIPAL VOCABULARY:

mundus misericorditer diligo mitto redemptor peccatum similitudo conversor amo oboedientia donum reparo inoboedientia ammitto pecco.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

So great was your love that you gave us your Son as our redeemer. You sent him as one like ourselves, though free from sin, that you might see and love in us what you see and love in Christ. Your gifts of grace, lost by disobedience, are now restored by the obedience of your Son.

We praise you, Lord, with all the angels and saints in their song of joy.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Ton amour por le monde est si grand que tu nous as envoyé un sauveur; tu l'as voulu semblable aux hommes en toute chose à l'exception du péché, afin d'aimer en nous ce que tu aimais en lui: nous avions rompu ton alliance, nous la retrouvons dans l'obéissance de ton Fils.

Voilà pourquoi, Seigneur, avec les anges et tous les saints, nous proclamons ta gloire en (disant) chantant.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Nella tua misericordia hai tanto amato gli uomini da mandare il tuo Figlio come Redentore a condividere in tutto, fuorché nel peccato, la nostra condizione umana. Così hai amato in noi ciò che tu amavi nel Figlio e in lui, servo obbediente, hai ricostruito l'alleanza distrutta dalla disobbedienza del peccato.

Per questo mistero di salvezza, uniti agli angeli e ai santi, cantiamo con gioia l'inno della tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Porque tu amor al mundo fue tan misericordioso que no sólo nos enviaste como redentor a tu propio Hijo, sino que en todo lo quisiste semejante al hombre, menos en el pecado, para poder así amar en nosotros lo que amabas en él. Con su obediencia has restaurado aquellos dones que por nuestra desobediencia habíamos perdido.

Por eso, ahora nosotros, llenos de alegría, te aclamamos con los ángeles y los santos diciendo.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar.

Porque de tal modo amastes o mundo que não só nos enviastes como Redentor o vosso próprio Filho, mas o quisestes semelhante a nós em tudo, exceto no pecado, para amar nos homens o que nele vos comprazia. Pela sua obediência restaurastes aqueles dons que por nossa desobediência tínhamos perdido.

Por isso agora, cheios de alegria, vos aclamamos com os Anjos e os Santos, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Vater im Himmel, zu danken und deine Gnade zu rühmen.

So sehr hast du die Welt geliebt, daß du deinen Sohn als Erlöser gesandt hast. Er ist uns Menschen gleichgeworden in allem, außer der Sünde, damit du in uns lieben kannst, was du in deinem eigenen Sohne geliebt hast. Durch den Ungehorsam der Sünde haben wir deinen Bund gebrochen, durch den Gehorsam deines Sohnes hast du ihn erneuert.

Darum preisen wir das Werk deiner Liebe und vereinen uns mit den Chören der Engel zum Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 36

PRAEFATIO VIII DE DOMINICIS « PER ANNUM »

De Ecclesia adunata ex unitate Trinitatis

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Quia filios, quos longe peccati crimen abstulerat,
per sanguinem Filii tui Spiritusque virtute,
in unum ad te denuo congregare voluisti:
ut plebs, de unitate Trinitatis adunata,
in tuae laudem sapientiae multiformis
Christi corpus templumque Spiritus nosceretur Ecclesia.

Et ideo, choris angelicis sociati,
te laudamus in gaudio confitentes:

✻ MR p. 419; Moeller 1302.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 419) Praefatio de Dominicis « per Annum » VIII (Pr)

✻ *New composition: see Cyprianus, De Dominica Oratione, and biblical texts below.*

✻ *No Ambrosian parallels.*

BIBLICAL CONTEXT:

Io 11, 51-52:

Hoc autem a semetipso non dixit; sed cum esset pontifex anni illius, prophetavit quod Iesus moriturus erat pro gente; et non tantum pro gente, sed ut *filios* Dei, qui erant dispersi, *congregaret in unum*.

Io 17, 20-21:

Non pro eis autem rogo tantum, sed et pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me, ut omnes *unum* sint, sicut tu, Pater, in me, et ego in te, ut et ipsi in nobis *unum* sint, ut credat mundus quia tu me misisti.

Lc 13, 34:

Ierusalem, Ierusalem, quae occidis prophetas et lapidas eos, qui mittuntur ad te: quoties *volui congregare* filios tuos, quemadmodum avis nidum suum sub pennis, et noluisti!

1 Cor 3, 17:

Si quis autem *templum* Dei violaverit, disperdet illum Deus. *Templum* enim Dei sanctum est, quod estis vos.

1 Cor 6, 19:

An nescitis quoniam membra vestra *templum* sunt *Spiritus* sancti, qui in vobis est, quem habetis a Deo, et non estis vestri?

Eph 1, 14:

In quo [Christo] et credentes signati estis *Spiritu* promissionis sancto, qui est pignus haereditatis nostrae, in redemptionem acquisitionis, *in laudem* gloriae ipsius.

Eph 2, 13-18:

Nunc autem in *Christo* Iesu vos, qui aliquando eratis *longe*, facti estis prope in *sanguine Christi*. Ipse enim est pax nostra; qui fecit utraque unum, et medium parietem maceriae solvens, inimicitias in carne sua; legem madatorum decretis evacuans, ut duos condat in semetipso *in unum* novum hominem, faciens pacem, et reconciliet ambos in uno corpore Deo per crucem, interficiens inimicitias in semetipso. Et veniens evangelizavit pacem vobis qui *longe* fuistis, et pacem iis qui prope; quoniam per ipsum habemus accessum ambo in uno *Spiritu* ad Patrem.

Eph 3, 9-10:

Et illuminare omnes, quae sit dispensatio sacramenti absconditi a saeculis in Deo, qui omnia creavit, ut innotescat principatibus et potestatibus in caelestibus per *ecclesiam multiformis sapientia* Dei.

Eph 4, 15-16:

[...] veritatem autem facientes in caritate crescamus in illo per omnia, qui est caput *Christus*; ex quo totum *corpus* compactum et connexum per omnem iuncturam subministrationis secundum operationem in mensuram uniuscuiusque membri augmentum *corporis* facit in aedificationem sui in caritate.

Eph 5, 29-30:

Nemo enim unquam carnem suam odio habuit, sed nutrit et fovet eam, sicut et *Christus Ecclesiam*: quia membra sumus corporis eius, de carne eius et de ossibus eius.

Col 1, 19-20:

Quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare. Et per eum reconciliare omnia in ipsum, pacificans per *sanguinem* crucis sive quae in terris sive quae in caelis sunt.

PATRISTIC WITNESS:

Cyprianus, De Dominica Oratione 23 (PL 4, 535):

Pacificos enim et concordēs atque unanimes esse in domo sua Deus praecipit, et quales nos fecit secunda nativitate, tales vult renatos perseverare; ut qui filii Dei esse coepimus in Dei pace maneamus, et quibus *spiritus unus* est, unus sit et animus et sensus. Sic nec sacrificium Deus recipit dissidentis, et ab altari revertentem prius fratri reconciliari iubet (Mt 5, 24), ut pacificis precibus et Deus possit esse pacatus. Sacrificium Deo maius est pax nostra et fraternā concordia, et *de unitate Patris et Filii et Spiritus sancti plebs adunata*.

Cyprianus, De unitate Ecclesiae 6-7 (PL 4, 504):

Qui pacem Christi et concordiam rumpit, adversus Christum facit. Qui alibi praeter Ecclesiam colligit *Christi Ecclesiam* spargit. Dicit Dominus: « Ego et Pater unum sumus » (Io 10, 30). Et iterum de Patre et Filio et Spiritu sancto scriptum est: « Et hi tres unum sunt » (1 Io 5, 7). Et quisquem credit hanc *unitatem* de divina firmitate venientem, sacramentis caelestibus coherentem, scindi in *Ecclesia* posse et voluntatum collidentium divortio separari? Hanc *unitatem* qui non tenet, Dei legem non tenet, non tenet Patris et Filii fidem, vitam non tenet et salutem.

Ambrosius, De Spiritu Sancto 1, 12, 130-131 (PL 16, 734-735):

Sicut una est caritas Patris et Filii, ita hanc caritatem Dei supra effundi per Spiritum sanctum (Rom 5, 5), et fructum esse sancti Spiritus declaravimus; quia « fructus est Spiritus caritas, gaudium, pax, patientia » (Gal 5, 22). Communicationem autem et Patris et Filii esse manifestum est, quia scriptum est; « Et communicatio nostra cum Patre et Filio eius Iesu Christo » (1 Io 1, 3); et alibi: « communicatio Spiritus sancti cum omnibus vobis » (2 Cor 13, 13). Si igitur una pax, una gratia, una caritas, una communicatio est Patris et Filii et Spiritus sancti; una certe operatio est: et ubi una operatio est, utique non potest virtus esse divisa, et discreta substantia.

Leo Magnus, Sermo 77, 2 (PL 54, 412):

Quod ergo salva cooperatione inseparabilis Deitatis, quaedam Pater, quaedam Filius, quaedam proprie Spiritus sanctus exsequitur, nostrae redemptionis dispositio, nostrae salutis est ratio.

PRINCIPAL VOCABULARY:

filii longe peccatum crimen aufero sanguis virtus in unum congrego plebs unitas Trinitas aduno laus sapientia multiformis corpus templum nosco ecclesia.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

When your children sinned and wandered far from your friendship, you reunited them with yourself through the blood of your Son and the power of the Holy Spirit. You gather them into your Church, to be one as you, Father, are one with your Son and the Holy Spirit. You call them to be your people, to praise your wisdom in all your works. You make them the body of Christ and the dwelling-place of the Holy Spirit.

In our joy we sing to your glory with all the choirs of angels.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Par le sang que ton Fils a versé, par le souffle de ton Esprit créateur, tu as ramené vers toi tes enfants que le péché avait éloignés; et ce peuple, unifié par la Trinité sainte, c'est l'Eglise, gloire de ta Sagesse, Corps du Christ et Temple de l'Esprit.

Et nous qui sommes rassemblés pour te rendre grâce, nous te chantons avec les anges du ciel.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Con il sangue del tuo Figlio e la potenza dello Spirito tu hai ricostituito l'unità della famiglia umana disgregata dal peccato, perché il tuo popolo, radunato nel vincolo di amore della Trinità, a lode e gloria della tua multiforme sapienza, formi la Chiesa, corpo del Cristo e tempio vivo dello Spirito.

Per questo mistero di salvezza, uniti ai cori degli angeli, proclamiamo esultanti la tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Porque has querido reunir de nuevo, por la sangre de tu Hijo y la fuerza del Espíritu, a los hijos dispersos por el pecado; de este modo tu Iglesia, unificada por virtud y a imagen de la Trinidad, aparece ante el mundo como cuerpo de Cristo y templo del Espíritu, para alabanza de tu infinita sabiduría.

Por eso, unidos a los coros angélicos, te aclamamos llenos de alegría.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar.

Poi quisestes reunir de novo, pelo sangue do vosso Filho e pela força do Espírito, os filhos dispersos pelo pecado; assim a vossa Igreja, unificada pela unidade da Trindade, se manifesta ao mundo como Corpo do Cristo e Templo do Espírito Santo, para a glória da vossa sabedoria.

Por isso, unidos aos coros dos Anjos vos louvamos com alegria, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, allmächtiger Vater, zu danken und dein Erbarmen zu rühmen.

Die Sünde hatte die Menschen von dir getrennt, du aber hast sie zu dir zurückgeführt durch das Blut deines Sohnes und die Kraft deines Geistes. Wie du eins bist mit dem Sohn und dem Heiligen Geist, so ist deine Kirche geeint nach dem Bild des dreieinigen Gottes. Sie ist dein heiliges Volk, der Leib Christi und der Tempel des Heiligen Geistes zum Lob deiner Weisheit und Liebe.

Darum preisen wir dich in deiner Kirche und vereinen uns mit den Engeln und Heiligen zum Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 37

PRAEFATIO COMMUNIS I

De universali restauratione in Christo

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
 per Christum Dominum nostrum.

In quo omnia instaurare tibi complacuit,
 et de plenitudine eius nos omnes accipere tribuisti.
 Cum enim in forma Dei esset, exinanivit semetipsum,
 ac per sanguinem crucis suae pacificavit universa;
 unde exaltatus est super omnia
 et omnibus obtemperantibus sibi
 factus est causa salutis aeternae.

Et ideo cum Angelis et Archangelis,
 cum Thronis et Dominationibus,
 cumque omni militia caelestis exercitus,
 hymnum gloriae tuae canimus,
 sine fine dicentes:

✠ MR p. 433: Moeller 506.

✠ MA 573/6, p. 1054; 576/6, p. 1061.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR* PEP: (p. 21) Praefatio Communis I (Pr)

= MR 1969: (p. 106) Praefatio Communis I (Pr)

= MR 1970: (p. 433) Praefatio Communis I (Pr)

✠ *New composition based on the biblical texts given below.*

✠ *No Ambrosian parallels.*

BIBLICAL CONTEXT:

Io 1, 16:

Et de plenitudine eius nos omnes accepimus et gratiam pro gratia.

Eph 1, 10:

In dispensatione plenitudinis temporum *instaurare omnia in Christo*, quae in caelis et quae in terra sunt: in ipso.

Phil 2, 6-7:

Qui *cum in forma Dei esset*, non rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo, sed *semetipsum exinanivit* formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus et habitu inventus ut homo.

Phil 2, 9:

Propter quod et Deus *exaltavit* illum et donavit illi nomen, quod est super omne nomen.

Col 1, 19-20:

Quia in ipso *complacuit* omnem plenitudinem inhabitare. Et per eum reconciliare *omnia* in ipsum, *pacificans per sanguinem crucis* eius sive quae in terris sive quae in caelis sunt.

Heb 5, 9:

Et consummatus *factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis aeternae.*

PATRISTIC WITNESS:

Paulinus Nolanus, Ep. 24, 9 (CSEL 29, 209):

Christus qui per obedientiam pietatis suae reconciliavit Patri mundum, quem inconciliaverat primi parentis inobedientia, et ideo similitudinem Dei, quam servus in cupiditatem Dominicae aequalitatis elatus amiserat, ipse Dominus in *formam* servi *exinanitus* recepit et homo, qui in superbia sua per fraudem diaboli ceciderat in humilitate Domini altissimi prostratur diabolo per fidem ipsius Domini humilitate resurrexit. Hic ergo pro nobis dolens et propter nos obediens factus usque ad mortem *crucis*, viam viae nobis perfectionemque virtutis non in vendendis tantum praediis et pretiis erogandis sed in sui sectatione proposuit.

Leo Magnus, Sermo 24, 2 (PL 54, 204C):

Exultent ergo iusti in Domino, et in laudem Dei corda credentium, et mirabilia eius confiteantur filii hominum: quoniam in hoc praecipue Dei opere humilitas nostra cognoscit, quanti eam suus conditor aestimaret. Qui cum origini humanae multum dederit, quod nos ad imaginem suam fecit, reparationi nostrae longe amplius tribuit, cum servili *formae* ipse se Dominus coaptavit. Quamvis enim ex una eademque pietate sit, quidquid creaturae Creator impendit, minus tamen mirum est hominem ad divina proficere, quam Deum ad humana descendere.

Leo Magnus, Sermo 59, 5 (PL 54, 340B):

Per hanc enim translationem, a circumcisione ad praeputium, a filiis carnalibus ad filios spirituales, immaculati agni propitiatio, et omnium sacramentorum plenitudo transibat. Siquidem, « Pascha nostrum », ut ait Apostolus, (1 Cor 5, 7) « immolatus est Christus »: qui se novum et verum reconciliationis sacrificium offerens Patri, non in templo cuius iam erat finita reverentia, nec intra septa civitatis ob meritum sui sceleris diluendae sed foris et extra castra crucifixus est, ut veterum victimarum cessante mysterio nova hostia novo imponeretur altari, et crux Christi, non templi esset ara, sed mundi (Heb 13, 11).

Leo Magnus Sermo 26, 5 (PL 54, 215):

Ait apostolus: « Ipse est pax nostra, quae fecit utraque unum » (Eph 2, 14); quoniam sive Iudaeus, sive gentilis, « per ipsum habemus accessum in uno spiritu ad Patrem »; qui ante passionis diem voluntaria dispositione praelectum, discipulos suos hac praecipue doctrina informativum ut diceret: « Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis » (Io 14, 17). Et ne sub nomine generalis pacis suae qualitas lateret, adiecit: « Non quemadmodum mundus dat ego do vobis ».

Ambrosius, De Spiritu sancto 3, 8, 50 (PL 16, 787):

Et bene Dominus, aereo serpentis suspensio, iussit curari vulnera sauciorum (Num 21, 9); imago enim crucis aereus serpens est; nam etiam in carne sua suspensus est Christus, tamen in eo et ipse crucifixus est mundo, et ipsi crucifixus est mundus: « Mihi enim », inquit, « mundus crucifixus est, et ego mundo » (Gal 6, 14). Crucifixus est ergo in suis mundus illecebris; et ideo non verus, sed aereus suspensus est serpens; quia in veritate quidem corporis, sed sine veritate peccati suscepit Dominus speciem peccatoris; ut per lubricum infirmitatis humanae similitudo serpentem, depositis carnis exuviis, veri destrueret serpentis astutiam. Per crucem itaque Domini, quae in tentationis ultione subvenit, offensam in perfidis Trinitatis agnosco, qui medicinam Trinitatis accipio.

PRINCIPAL VOCABULARY:

instauro complaceo plenitudo accipio forma exinanio sanguis crux pacifico universus exalto obtempero facio causa salus aeternus.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

In him you have renewed all things and you have given us all a share in his riches. Though his nature was divine, he stripped himself of glory and by shedding his blood on the cross he brought his peace to the world.

Therefore he was exalted above all creation and became the source of eternal life to all who serve him.

And so, with all the choirs of angels in heaven we proclaim your glory and join in their unending hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

En lui tu as voulu que tout soit rassemblé, et tu nous as fait partager la vie qu'il possède en plénitude: lui qui est vraiment Dieu, il s'est anéanti pour donner au monde la paix par le sang de sa croix; élevé au-dessus de toute créature, il est maintenant le salut pour tous ceux qui écoutent sa parole.

C'est pourquoi, avec les anges et les archanges, avec les puissances d'en haut et tous les esprits bienheureux, nous chantons l'hymne de ta gloire et sans fin nous proclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta renderti grazie e innalzare a te l'inno di benedizione e di lode, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

In lui hai voluto rinnovare l'universo, perché noi tutti fossimo partecipi della sua pienezza. Egli che era Dio annientò se stesso, e col sangue versato sulla croce pacificò il cielo e la terra. Perciò fu innalzato sopra ogni creatura ed è causa di salvezza eterna per coloro che ascoltano la sua parola.

E noi, uniti agli angeli e ai santi, cantiamo con gioia l'inno della tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

A quien hiciste fundamento de todo y de cuya plenitud quisiste que participáramos todos. Siendo él de condición divina se despojó de su rango, y por su sangre derramada en la cruz puso en paz todas las cosas; y así, constituido Señor del universo, es fuente de salvación eterna para cuantos creen en él.

Por eso, con los ángeles y arcángeles y con todos los coros celestiales, cantamos sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, ó Pai, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, por Cristo, Senhor nosso.

Nele quisestes reunir todas as coisas e a todos destes participar da sua plenitude. Sendo verdadeiro Deus, despojou-se da sua glória e, pelo sangue de sua cruz, trouxe a paz ao mundo inteiro. Elevado acima de toda criatura, tornou-se a fonte da salvação para todos os que fazem a sua vontade.

Por iso, com todos os Anjos e Santos proclamamos a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

Wir danken dir, Vater im Himmel, und rühmen dich durch unseren Herrn Jesus Christus.

Denn ihn hast du zum Haupt der neuen Schöpfung gemacht, aus seiner Fülle haben wir alle empfangen. Obwohl er dir gleich war an Herrlichkeit, hat er sich selbst erniedrigt und der Welt den Frieden gebracht durch sein Blut, das er am Stamm des Kreuzes vergossen hat. Deshalb hast du ihn über alle Geschöpfe erhöht, so wurde er für jene, die auf ihn hören, zum Urheber des ewigen Heiles.

Durch ihn preisen wir jetzt und in Ewigkeit dein Erbarmen und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 38

PRAEFATIO COMMUNIS II

De salute per Christum

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Qui bonitate hominem condidisti,
 ac iustitia damnatum misericordia redemisti:
 per Christum Dominum nostrum.

Per quem maiestatem tuam laudant Angeli,
 adorant Dominationes, tremunt Potestates.
 Caeli caelorumque concelebrant.
 Cum quibus et nostras voces ut admitti iubeas, deprecamur,
 supplicii confessione dicentes:

⊙ MR p. 434; Moeller 850.

⊙ Cf. MA 87/6, p. 187.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR* PEP: (p. 22) Praefatio Communis II (Pr)

= MR 1969: (p. 107) Praefatio Communis II (Pr)

= MR 1970: (p. 434) Praefatio Communis II (Pr)

⊕ Ver 912: XXVII, X. [Ieiunii Mensis Septimi et Orationes et Preces.] Item alia (C):

Omnipotens, *sempiternae* Deus,
 qui *sic* hominem condidisti,
ut temporalibus beneficiis competenter instructum
ad caelestia dona provehis:
praesta quaesumus,
ut sicut per illicitos appetitus
de indulgentiae beatitudinis regione decidimus,

*sic per alimoniam tuo munere distributam
et transitoria sustentetur humanitas
et amissa recuperatur aeternitas.*

Per.

✠ Sup 1572: [Dominica III infra Quadragesimam.] Feria Quinta (Pr):
 ☐ Berg 410: Feria V Hebdomada IIII [de Quadragesima] (Pr)

VD aeterne Deus:

*Cuius bonitas hominem condidit, &
iustitia damnavit, misericordia redemit: &
Te humiliter exoramus,
-ut sicut per illicitos appetitus a beata regione decidimus,
sic ad aeternam patriam per abstinentiam redeamus.
Sicque moderetur tua miseratione nostra fragilitas,
ut et transitoriis subsidiis nostra sustentetur mortalitas,
et per bonorum operum incrementa,
beata aquiratur immortalitas.*

Per Christum.

⊕ *Modern Ambrosian parallel:* MA* p. 163 (Berg 410).

BIBLICAL CONTEXT:

Gen 1, 26:

Et vidit Deus quod esset bonum. Et ait: Faciamus *hominem* ad imaginem et similitudinem nostram; et praesit piscibus maris et volatilibus caeli et bestiis universaeque terrae, omnique reptili, quod movetur in terra.

Gen 1, 27:

Et creavit Deus *hominem* ad imaginem suam; ad imaginem Dei creavit illum: masculum et feminam creavit eos.

Eph 2, 4-6:

Deus, qui dives est in *miseriordia*, propter nimiam caritatem suam, qua dilexit nos, et cum essemus mortui peccatis, convivificabit nos Christo (gratia estis salvati) et conresuscitavit et consedere fecit in caelestibus in Christo Iesu.

PATRISTIC WITNESS:

Augustinus, De Natura et Gratia, 1, 5 (PL 44, 250):

Universa igitur massa poenas debet: et si omnibus debitum damnationis supplicium redderetur, non iniuste procul dubio redderetur. Qui ergo inde per gratiam liberantur, non vasa meritorum suorum, sed vasa *miseriordiae* nominantur (Rom 9, 23). Cuius *miseriordiae*, nisi illius qui Christum Iesum misit in hunc mundum peccatores salvos facere (1 Tim 1, 15), quos praescivit, et praedestinavit, et vocavit, et iustificavit, et

glorificavit (Rom 8, 29-30)? Quis igitur usque adeo dementissime insaniat, ut non agat ineffabiles gratias *misericaediae* quos voluit liberantis, qui recte nullo modo posset culpae *iustitiam* universos omnino *damnantis*?

Augustinus, Sermo 22, 9 (PL 38, 155):

Est autem *misericaedia* abundantissima, et larda eius benevolentia, qui nos sanguine Filii sui *redemit*, cum propter peccata nostra nihil essemus. Nam ipse aliquid magnum fecit, cum hominem ad imaginem et similitudinem suam creavit. Sed quia nos nihil fieri voluimus peccando, et traducem mortalitatis de parentibus duximus: placuit tamen illi per *misericaediam* suam *redimere* nos tanto pretio: dedit pro nobis sanguinem Unici sui innocenter viventis, innocenter mortui.

Salvianus, Ad Ecclesiam 4, 2 (MGH, Auct. Antiq. 1, 161):

Cum enim salus nostra munus ac *misericaedia* Dei sit, quae ei ratio consequendae salutis est, qui Deum ipsum despicit, in cuius *misericaedia* salus nostra consistit. Aut cum iudex et vivorum sit Deus et mortuorum, quae ei spes in Dei iudicio esse poterit, qui eum etiam moriens iudicio suo spreverit, a quo est statim mortuus iudicandus?

Leo Magnus, Sermo 12, 1 (PL 54, 168C-169A):

Si fideliter, dilectissimi, atque sapienter creationis nostrae intelligamus exordium, inveniemus *hominem* ideo ad imaginem Dei *conditum*, ut imitator sui esset auctoris; et hanc esse naturalem nostri generis dignitatem, si in nobis quasi in quodam speculo divinae benignitatis forma resplendeat. Ad quam utique nos quotidie reparat gratia Salvatoris, dum quod cecidit in Adam primo, erigitur in secundo. Causa autem reparationis nostrae non est nisi *misericaedia* Dei: quem non diligeremus, nisi nos prior ipse diligeret, et tenebras ignorantiae nostrae, suae veritatis luce discuteret.

Leo Magnus, Sermo 22, 1 (PL 54, 194A):

Deus enim omnipotens et clemens, cuius natura *bonitas*, cuius voluntas potentia, cuius opus *misericaedia* est, statim ut nos diabolica malignitas veneno suae mortificavit invidiae, praeparata renovandis mortalibus suae pietatis remedia inter ipsa mundi primordia praesignavit, denuntians serpenti futurum semen mulieris quod noxii capitis elationem sua virtute conteret, Christum scilicet in carne venturum, Deum hominem significans, qui natus ex Virgine violatorem humanae propaginis incorrupta nativitate damnaret.

PRINCIPAL VOCABULARY:

bonitas homo condo iustitia damno misericordia redimo.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

In love you created man, in justice you condemned him, but in mercy you redeemed him, through Jesus Christ our Lord.

Through him the angels and all the choirs of heaven worship in awe before your presence. May our voices be one with theirs as they sing with joy the hymn of your glory.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Dans ta bonté, tu as créé l'homme, et, comme il avait mérité la condamnation, tu l'as racheté dans ta miséricorde, par le Christ, notre Seigneur.

C'est par lui que les anges célèbrent ta grandeur, que les esprits bienheureux adorent ta gloire, que s'inclinent devant toi les puissances d'en haut, et tressaillent d'une même allégresse les innombrables créatures des cieux. A leur hymne de louange, laisse-nous joindre nos voix pour chanter et proclamer.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Nella tua bontà hai creato l'uomo e, quando meritò la giusta condanna, tu l'hai redento nella tua misericordia, per Cristo nostro Signore.

Per mezzo di lui gli Angeli lodano la tua gloria, le Dominazioni ti adorano, le Potenze ti venerano con tremore. A te inneggiano i Cieli, gli Spiriti celesti e i Serafini uniti in eterna esultanza. Al loro canto concedi, o Signore, che si uniscano le nostre umili voci nell'inno di lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, que por amor creaste al hombre y, aunque condenado justamente, con tu misericordia lo redimiste, por Cristo, Señor nuestro.

Por él, los ángeles y los arcángeles y todos los coros celestiales celebran tu gloria, unidos en común alegría. Permítenos asociarnos a sus voces cantando humildemente tu alabanza.

* * *

Na verdade, ó Pai, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória.

No vosso amor criastes o homem e, quando com justiça punido, vossa misericórdia o resgatou, por Cristo, Senhor nosso.

A ele o céu e a terra, os Anjos e os Arcanjos proclamam cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, immer und überall zu danken für deine Liebe, die du uns niemals entzogen hast.

Du hast den Menschen in deiner Güte erschaffen und ihn, als er der gerechten Strafe verfallen war, in deiner großen Barmherzigkeit erlöst durch unseren Herrn Jesus Christus.

Durch ihn preisen wir das Werk deiner Gnade und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 39

PRAEFATIO COMMUNIS III

Laudes Deo pro creatione et reformatione hominis

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Qui per Filium dilectionis tuae,
 sicut conditor generis es humani,
 ita benignissimus reformator.

Unde merito tibi cunctae serviunt creaturae,
 te redempti rite collaudant universi,
 et uno Sancti tui te corde benedicunt.
 Quapropter et nos cum omnibus te Angelis celebramus,
 iucunda semper confessione dicentes:

⊕ MR p. 435; Moeller 1148.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 435) Praefatio Communis III (Pr)

⊕ Ver 1134: XXXII, V. [De Siccitate Temporis.] Item alia (Pr):

Vere dignum
 Qui per *ineffabilem potentiam Verbi tui*,
 sicut generis humani es conditor, §
 ita benignissimus reformator.
 Per.

⊕ See also Traditio Apostolica 4, *vader Preface* 42.

⊕ No clear Ambrosian parallels.

BIBLICAL CONTEXT:

Gen 1, 1.14.27-28:

In principio creavit Deus caelum et terram [...] Dixit autem Deus: Fiant luminaria in firmamento caeli et dividant diem ac noctem et sint in signa et tempora et dies et annos, ut luceant in firmamento caeli et illuminent terram. Et factum est ita [...] Et creavit Deus *hominem* ad imaginem suam; ad imaginem Dei creavit illum: masculum et feminam creavit eos. Benedixitque illis Deus et ait: Crescite et multiplicamini et replete terram et subiicite eam et dominamini piscibus maris et volatilibus caeli et universis animantibus quae moventur super terram.

Lc 3, 22:

Tu es Filius meus *dilectus*, in te complacui mihi.

Lc 9, 35:

Hic est Filius meus *dilectus*, ipsum audite.

Io 3, 35:

Pater *diligit* Filium et omnia dedit in manus eius.

Rom 2, 4:

Ignoras quoniam *benignitas* Dei ad paenitentiam te adducit?

Phil 3, 20-21:

Nostra autem conversatio in caelis est, unde etiam salvatorem expectamus Dominum nostrum Iesum Christum, qui *reformabit* corpus humilitatis nostrae, configuratum corpori claritatis suae secundum operationem, qua etiam possit subiicere sibi omnia.

Col 1, 12-17:

[Deus Pater] qui dignus nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine, qui eripuit nos de potestate tenebrarum et transtulit nos in regnum *Filii dilectionis* suae, in quo habemus redemptionem per sanguinem eius remissionem peccatorum. Qui est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturae; quoniam in ipso *condita* sunt universa in caelis et in terris, visibilia et invisibilia, sive throni sive dominationes sive principatus sive potestates: omnes per ipsum et in ipso creata sunt, et ipse est ante omnia, et omnia in ipso constant.

PATRISTIC WITNESS:

Leo Magnus, Sermo 27, 6 (PL 54, 220):

Expergiscere, o homo, et dignitatem tuae agnosce naturae. Recordate te factum ad imaginem Dei, quae, etsi in Adam corrupta, in Christo tamen est *reformata*. Utere quomodo utendum est visibilibus creaturis, sicut uteris terra, mari, caelo, aere, fontibus atque fluminibus; et quidquid in eis pulchrum atque mirabile est, refer ad laudem et gloriam *Conditoris*.

Leo Magnus, Sermo 24, 1 (PL 54, 204):

In novissimis temporibus omnem abundantiam solitae *benignitatis* excessit, quando in Christo, ipsa ad peccatores misericordia, ipsa ad errantes veritas, ipsa ad mortuos vita descendit: ut Verbum illud coaeternum et coaequale genitori in unitatem Deitatis suae naturam nostrae humilitatis assumeret, et Deus de Deo natus, idem etiam homo de homine nasceretur.

Leo Magnus, Sermo 24, 2 (PL 54, 204C):

Exultent ergo iusti in Domino, et in laudem Dei corda credentium, et mirabilia eius confiteantur filii hominum: quoniam in hoc praecipue Dei opere humilitas nostra cognoscit, quanti eam suus *conditor* aestimaret. Qi cum origini humanae multum dederit, quod nos ad imaginem suam fecit, reparationi nostrae longe amplius tribuit, cum servili *formae* ipse se Dominus coaptavit. Quamvis enim ex una eademque pietate sit, quidquid creaturae Creator impendit, minus tamen mirum est *hominem* ad divina proficere, quam Deum ad *humana* descendere.

Leo Magnus, Sermo 25, 2-3 (PL 54, 209C):

De magna factum est potestate, ut Dei Filius substantiam *humanam* causamque susceperit qui et nostram naturam quam *condidit reformaret*, et mortem quam non fecit aboleret. Repudiatis igitur longaque reiectis omnibus opinionibus impiorum, quibus aut stultitia est Christus aut scandalum, exultet rectarum mentium fides, et verum unumque Dei Filium, non solum secundum Deitatem qua a Patre genitus, sed etiam secundum humanitatem qua de matre Virgine est natus intelligat. Ipse est enim in humilitate nostra, qui est in maiestate divina, verus *homo* et verus Deus: sempiternus in suis temporalis in nostris; unum cum Patre in substantia quae numquam fuit minor Patre, unum cum matre in corpore quod creavit.

PRINCIPAL VOCABULARY:

dilectio conditor genus humanus benignus reformator.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

Through your beloved Son you created our human family. Through him you restored us to your likeness.

Therefore it is your right to receive the obedience of all creation, the praise of the Church on earth, the thanksgiving of your saints in heaven. We too rejoice with the angels as we proclaim your glory for ever.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

C'est par ton Fils bien-aimé que tu as créé l'homme; et c'est encore par lui que tu en fais une créature nouvelle.

Aussi, dans l'univers, toute chose te célèbre, le peuple des baptisés te glorifie, les saints te bénissent d'un seul cœur. Et déjà nous pouvons, avec tous les anges, proclamer hautement ta gloire.

* * *

È veramente cosa buona e giusta renderti grazie per la tua immensa misericordia, Dio onnipotente, re d'eterna gloria.

Per mezzo del Cristo, tuo diletissimo Figlio, hai creato l'uomo a tua immagine e lo hai rigenerato a vita nuova.

Per questo mistero di salvezza ti servono tutte le creature, ti lodano gli uomini da te redenti, ti benedicono unanimi gli angeli e i santi. E noi ci uniamo con gioia a questo immenso coro, per cantare la tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Porque has querido ser, por medio de tu amado Hijo, no sólo el creador del género humano, sino también el autor generoso de la nueva creación.

Por eso, con razón te sirven todas las criaturas, con justicia te alaban todos los redimidos y unánimes te bendicen tus santos. Con ellos, unidos a los ángeles, nosotros queremos celebrarte y te alabamos diciendo.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar.

Por vosso amado Filho, não só criastes o homem, mas na vossa bondade o renovastes.

Por isso, vos servem todas as criaturas, com justiça vos louvam todos os redimidos e unânimes vos bendizem os vossos Santos. Portanto, também nós, em alegre louvor, vos celebramos com todos os Anjos, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken.

Denn du bist der Schöpfer der Welt, du bist der Erlöser aller Menschen durch deinen geliebten Sohn, unseren Herrn Jesus Christus.

Durch ihn loben die Engel deine Herrlichkeit, beten dich an die Mächte, erbeben die Gewalten. Die Himmel und die himmlischen Kräfte und die seligen Serafim feiern dich jubelnd im Chore. Mit ihrem Lobgesang laß auch unsere Stimmen sich vereinen und voll Ehrfurcht rufen.

Pr 40

PRAEFATIO COMMUNIS IV

De laude, dono Dei

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Quia, cum nostra laude non egeas,
tuum tamen est donum quod tibi grates rependamus,
nam te non augent nostra praeconia,
sed nobis proficiunt ad salutem,
per Christum dominum nostrum.

Et ideo, choris angelicis sociati,
te laudamus in gaudio confitentem:

⊛ MR p. 436; Moeller 1291.

LITURGICAL ANTECEDENTES:

⊛ MR 1970: (p. 436) Praefatio Communis IV (Pr):

⊛ *With variant eschatocol:*

Quem caeli et terra, quem Angeli et Archangeli
confitentur et proclamant, incessabili voce dicentes:

⊛ Ver 561: XVIII, XXVI. [Incipiunt Orationes et Preces Diurnae.] Item
alia (Pr):

= Sup 1670: Hebdomada XVIII post Pentecosten (Pr)

Vere dignum:

Quia, cum nostra laude non egeas,
grata tibi tamen est *tuorum devotio famulorum*; §
nec te augent nostra praeconia,
sed nobis proficiunt ad salutem.

*Quoniam sicut fontem vitae praeterire causa moriendi est,
sic eodem iugiter redundare effectus est sine fine vivendi.*
Per.

⊛ *No clear Ambrosian parallels.*

BIBLICAL CONTEXT:

Iudt 13, 25:

Ut non recedat *laus* tua de ore hominum, qui memores fuerint virtutis Domini.

Ps 33, 2:

Benedicam Dominum in omni tempore, semper *laus* eius in ore meo.

Eph 2, 8-9:

Gratia enim estis salvati per fidem, et hoc non ex vobis: Dei enim *donum* est; non ex operibus, ut nequis gloriatur.

Apoc 14, 2-5:

Et audivi vocem de caelo tanquam vocem aquarum multarum et tanquam vocem tonitruum magni; et vocem quam audivi, sicut citharoedorum citharizantium in citharis suis. Et cantabant quasi canticum novum ante sedem et ante quattuor animalia et seniores; et nemo poterat dicere canticum, nisi illa centum quadragintaquattuor milia, qui empti sunt de terra. Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati, virgines enim sunt: hi sequuntur Agnum quocumque ierit. Hi empti sunt ex hominibus, primitiae Deo et Agno, et in ore eorum non est inventum mendacium; sine macula enim sunt ante thronum Dei.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, Expos. in Lucam 2, 27 (PL 15, 1562):

Quaecumque igitur talis esse potuerit anima, magnificat Dominum, sicut anima Mariae magnificavit Dominum, et exsultavit spiritus eius in Deo salutari. Magnificatur enim Dominus, sicut et alibi legis: « Magnificate Dominum mecum » (*Ps 33, 44*); non quod Domino aliquid humana voce possit adiungi, sed quia magnificatur in nobis. Imago enim Dei Christus est; et ideo si quid iustum fecerit anima aut religiosum, illam imaginem Dei, ad cuius est similitudinem creata, magnificat. Et ideo dum magnificat eum, magnitudinis eius quadam participatione sublimior fit; ut illam imaginem splendido bonorum colore factorum, et quadam aemulatione virtutis in se videatur exprimere. Magnificat autem anima Mariae Dominum, et exultat spiritus eius in Deo; eo quod et anima et spiritu Patri Filioque devota, unum Deum ex quo omnia et unum Dominum per quem omnia, pio veneretur affectu. &

Augustinus, Confessiones 1, 1 (PL 32, 659):

Magnus es, Domine, et *laudabilis* valde: magna virtus tua, et sapientiae tuae non est numerus. Et *laudare* te vult homo, aliqua portio creaturae tuae et homo circumferens mortalitatem suam, circumferens testimonium peccati sui, et testimonium quia superbis resistis: et tamen *laudare* te vult homo, aliqua portio creaturae tuae. Tu excitas ut *laudare* te delectet, quia

fecisti nos ad te et inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te. Da mihi, Domine, scire et intelligere utrum sit prius invocare te an *laudare* te, et scire te prius sit an invocare te. Sed quis te invocat nesciens te? Aliud enim pro alio potest invocare nesciens. An potius invocaris, ut sciaris? Quomodo autem invocabunt, in quem non crediderunt? Aut quomodo credent sine predicante? Et *laudabunt* Dominum qui requirunt eum. Quaerentes enim inveniunt eum et invenientes *laudabunt* eum. &

Augustinus, Sermo 34, 1 (PL 38, 209):

Admoniti sumus cantare Domino canticum novum. Homo novus novit canticum novum. Canticum, res est hilaritatis; et si diligentius consideremus, res est amoris. Qui ergo novit novam vitam amare, novit canticum novum cantare. Quae sit ergo vita nova, commonendi sumus propter canticum novum. Ad unum enim regnum pertinent omnia, homo novus, canticum novum, Testamentum novum. Ergo homo novus, et cantabit canticum novum, et pertinebit ad testamentum novum.

PRINCIPAL VOCABULARY:

laus egeo donum grates rependo augeo praeconium proficio salus.

TRANSLATIONS

Father, all powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

You have no need of our praise, yet our desire to thank you is itself your gift. Our prayer of thanksgiving adds nothing to your greatness, but makes us grow in your grace, through Jesus Christ our Lord.

In our joy we sing to your glory with all the choirs of angels.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Tu n'as pas besoin de notre louange, et pourtant c'est toi qui nous inspires de te rendre grâce: nos chants n'ajoutent rien à ce que tu es, mais ils nous rapprochent de toi, par le Christ, notre Seigneur.

C'est par lui que la terre et le ciel, avec les anges et les archanges, ne cessent de t'acclamer en (disant) chantant.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, lodarti e ringraziarti sempre per i tuoi benefici, Dio onnipotente ed eterno.

Tu non hai bisogno della nostra lode, ma per un dono del tuo amore ci chiami a renderti grazie; i nostri inni di benedizione non accrescono la tua grandezza, ma ci ottengono la grazia che ci salva, per Cristo nostro Signore.

E noi, con tutti gli angeli del cielo, innalziamo a te il nostro canto, e proclamiamo insieme la tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Pues aunque no necesitas nuestra alabanza, ni nuestras bendiciones te enriquecen, tú inspiras y haces tuya nuestra acción de gracias, para que nos sirva de salvación, por Cristo, Señor nuestro.

A quien alaban los ángeles y los arcángeles, proclamando sin cesar.

* * *

Na verdade, é nosso dever e salvação dar-vos graças, louvar-vos e bendizer-vos continuamente, Deus eterno e todo-poderoso.

Ainda que nossos louvores não vos sejam necessários, vós nos concedeis o dom de vos louvar, pois, se nada acrescentam à vossa riqueza, contribuem para a nossa salvação, por Cristo, Senhor nosso.

A ele o céu e a terra, os Anjos e Arcanjos proclamam cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, allmächtiger Vater, zu danken und deine Größe zu preisen.

Du bedarfst nicht unseres Lobes, es ist ein Geschenk deiner Gnade, daß wir dir danken. Unser Lobpreis kann deine Größe nicht mehren, doch uns bringt er Segen und Heil durch unseren Herrn Jesus Christus.

Durch ihn rühmen wir jetzt und in Ewigkeit dein Erbarmen und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 41

PRAEFATIO COMMUNIS V

Proclamatio mysterii Christi

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
per Christum Dominum nostrum.

Cuius mortem in caritate celebramus,
resurrectionem fide vivida confitemur,
adventum in gloria spe firmissima praestolamur.

Et ideo, cum Sanctis et Angelis universis,
te collaudamus, sine fine dicentes:

⊕ MR p. 437; Moeller 160.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 437) Praefatio Communis V (Pr)

⊕ *New composition*

Cf. MR 1970: (p. 452) Ordo Missae n. 93, (Acclamatio post Consecrationem):

Mortem tuam annuntiamus, Domine,
et tuam resurrectionem confitemur, donec venias.

⊕ *No clear Ambrosian parallels.*

BIBLICAL CONTEXT:

1 Cor 11, 26:

Quotiescumque enim manducabitis panem hunc et calicem bibetis, *mortem* Domini annuntiabit, donec veniat.

1 Cor 15, 12-23:

Si autem Christus praedicatur quod *resurrexit* a mortuis, quomodo, quidam dicunt in vobis quoniam *resurrectio* mortuorum non est? Si autem *resurrectio* mortuorum non est, neque Christus *resurrexit*, si autem Christus non *resurrexit*, inanis est ergo praedicatio nostra, inanis est et fides vestra. Invenimur autem et falsi testes Dei, quoniam testimonium diximus adversus Deum quod suscitaverit Christum, quem non suscitavit si mortui non resurgunt. Nam si mortui non resurgunt neque Christus *resurrexit*. Quod si Christus non *resurrexit*, vana est fides vestra; adhuc enim estis in peccatis vestris; ergo et qui dormierunt in Christo perierunt. Si in hac vita tantum in Christo sperantes sumus, miserabiliores sumus omnibus hominibus. Nunc autem Christus *resurrexit* a mortuis primitiae dormientium; quoniam quidem per hominem mors, et per hominem *resurrectio* mortuorum, et, sicut in Adam omnes moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur. Unusquisque autem in suo ordine; primitiae Christus, deinde ii qui sunt Christi, qui in *adventu* eius crediderunt.

Tit 2, 13-14:

Expectantes beatam *spem* et adventum gloriae magni Dei et salvatoris nostri Iesu Christ, qui dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate et mundavit sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum.

PATRISTIC WITNESS:

Vigilius, Epistola Encyclica (PL 69, 57C):

Id peragens tam inscrutabilis mysterii et dispensationis arcano, ut mediator Dei et hominum homo Christus Iesus maledicto, quo primus homo terrenus mortis vinculis tenebatur astrictus, secundus homo caelestis (1 Cor 15), dum *mortem morte* calcaret, absolveret. Passus carne est pro nobis Dei Filius, crucifixus carne est, mortuus carne est et die tertio *resurrexit*, ut divina impassibili permanente natura, et carnis nostrae veritate servata, unius eiusdemque Domini Dei nostri Iesu Christi et passionis et miracula fateamur. Ut glorificationem capitis nostri totius Ecclesiae corpus aspiciens, quales primitias in capite nostro, id est in Christo Deo ac Domino, intueretur ex mortuis, tales in his qui eius membra sunt in futurae *gloriae praestoletur adventum*. Ipse igitur Redemptor noster sed et ad dexteram Patris, unus idemque sine confusione utriusque naturae, sine divisione personae, et ex duabus atque in duabus creditus permanensque naturis, inde *venturus* iudicare vivos et mortuos.

PRINCIPAL VOCABULARY:

mors caritas celeberrime resurrectio fides vividus confiteor adventus gloria spes firmus praestolor.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

With love we celebrate his death. With living faith we proclaim his resurrection. With unwavering hope we await his return in glory.

Now, with the saints and all the angels we praise you for ever.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

Le rappel de sa mort provoque notre amour, l'annonce de sa résurrection ravive notre foi, et la promesse de sa venue nourrit notre espérance.

C'est pourquoi, avec les anges et tous les saints, nous chantons et proclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Uniti nell'amore celebriamo la morte del tuo Figlio, con fede viva proclamiamo la sua risurrezione, attendiamo con ferma speranza la sua venuta nella gloria.

Per questo mistero di salvezza, insieme agli angeli e ai santi, con voce unanime cantiamo l'inno della tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Porque, unidos en la caridad, celebramos la muerte de tu Hijo, con fe viva proclamamos su resurrección, y con esperanza firme anhelamos su venida gloriosa.

Por eso, con todos los ángeles y santos, te alabamos, proclamando sin cesar.

* * *

Na verdade, é nosso dever e salvação dar-vos graças e louvar-vos, Senhor, Pai do céu, Deus poderoso e cheio de bondade, por Cristo, Senhor nosso.

Unidos na caridade, celebramos a morte do vosso Filho, proclamamos com fé a sua ressurreição e aguardamos com firme esperança a sua vinda gloriosa.

Por isso, nós vos louvamos com todos os Anjos e Santos, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Vater im Himmel, zu danken und dich mit der ganzen Schöpfung zu loben durch unseren Herrn Jesus Christus.

In dankbarer Liebe gedenken wir seines Todes, bekennen seine Auferstehung in lebendigem Glauben und erwarten voll Hoffnung und Zuversicht sein Kommen in Herrlichkeit.

Darum preisen wir jetzt und in Ewigkeit dein Erbarmen und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 42

PRAEFATIO COMMUNIS VI

(= Prex eucharistica II)

De mysterio salutis in Christo

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere
 per Filium dilectionis tuae Iesum Christum,
 Verbum tuum per quod cuncta fecisti:
 quem misisti nobis Salvatorem et Redemptorem,
 incarnatum de Spiritu Sancto et ex Virgine natum.
 Qui voluntatem tuam adimplens
 et populum tibi sanctum acquirens
 extendit manus cum pateretur,
 ut mortem solveret et resurrectionem manifestaret.

Et ideo cum Angelis et omnibus sanctis
 gloriam tuam praedicamus, una voce dicentes:

⊗ MR p. 438, 456; Moeller 645, 431

⊗ MA 210/a, p. 505.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

- = MR* PEP: (p. 27) Prex Eucharistica II (Pr)
- = MR 1969: (p. 118) Prex Eucharistica II (Pr)
- = MR 1970: (p. 456) Prex Eucharistica II (Pr)
- = MR 1970: (p. 437) Praefatio Communis VI (Pr)
- = MR 1975: (p. 456) Prex Eucharistica II (Pr)

✠ Traditio Apostolica, 4 (Pr):

Gratias tibi *referimus, Deus,*
 per *dilectum puerum* Iesum Christum,
 quem *in ultimis temporibus* misisti nobis Salvatorem et Redemptorem
 et *angelum voluntatis tuae,*

*qui est Verbum tuum inseparabilem, per quem omnia fecisti
 et beneplacitum tibi fuit,
 misisti de caelo in matricem virginis,
 quique in utero habitus incarnatus est &
 et filius tibi ostensus est, &
 ex Spiritu sancto et Virgine natus. &
 Qui voluntatem tuam complens, &
 et populum sanctum tibi acquirens, §
 extendit manus cum pateretur,
 ut a passione liberaret eos qui in te crediderunt.
 Qui cumque traderetur voluntariae passioni,
 ut mortem solvat et vincula diaboli dirumpat &
 et infernum calcet et iustos inluminet,
 et terminum figat et resurrectionem manifestet, &
 accipiens panem [...]*

⊛ No Ambrosian parallels.

BIBLICAL CONTEXT:

Is 65, 1-2:

Ecce ego agentem, quae non invocabat nomen meum. Expandi manus meas tota die ad populum incredulum, qui graditur in via non bona post cogitationes suas.

Mt 1, 20:

Haec autem eo cogitante, ecce angelus Domini apparuit in somnis ei, dicens: Ioseph, fili David, noli timere accipere Mariam coniugem tuam; quod enim in ea *natum* est, *de Spiritu sancto* est.

Lc 1, 35:

Et respondens angelus dixit ei: *Spiritus Sanctus* superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoque et quod *nascetur* ex te Sanctum vocabitur Filius Dei.

Lc 2, 10:

Dixit illis [pastoribus] angelus: «Nolite timere; ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo: quia natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus».

Lc 22, 42:

Verumtamen non mea voluntas, sed tua fiat.

Io 1, 1-3:

In principio erat *Verbum*, et *Verbum* erat apud Deum, et Deus erat *Verbum*. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum *facta* sunt, et sine ipso *factum* est nihil quod *factum* est.

Io 1, 14:

Verbum caro factum est et habitavit in nobis.

Io 4, 34:

Dicit eis Iesus: Meus cibus est ut faciam *voluntatem* eius qui misit me, ut perficiam opus eius.

Io 5, 30:

Sicut audio iudico, et iudicium meum iustum est, quia non quaero *voluntatem* meam, sed *voluntatem* eius qui misit me.

Io 6, 38:

Descendi de caelo, non ut faciem *voluntatem* meam, sed *voluntatem* eius qui misit me.

Io 12, 32-33:

Et ego, si exaltatus fuero a terram, omnia traham ad meipsum. Hoc autem dicebat significans qua morte esset moriturus.

Gal 4, 4-5:

Ubi venit plenitudo temporis, *misit* Deus *Filium* suum factum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus.

Col 1, 12-17:

(Deus Pater) qui dignus nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine, qui eripuit nos de potestate tenebrarum et transtulit nos in regnum *Filii dilectionis* suae, in quo habemus redemptionem per sanguinem eius remissionem peccatorum. Qui est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturae; quoniam in ipso condita sunt universa in caelis et in terris, visibilia et invisibilia, sive throni sive dominationes sive principatus sive potestates: omnes *per* ipsum et in ipso creata sunt, et ipse est ante omnia, et omnia in ipso constant.

1 Tim 3, 16:

Et manifeste magnum est pietatis sacramentum, quod *manifestatum* est in carne, iustificatum est in spiritu, apparuit angelis, praedicatum est gentibus, creditum est in mundo, assumptum in gloria.

1 Pet 2, 9:

Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens *sancta*, *populus acquisitionis*, ut virtutes annuntietis eius, qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum.

1 Io 1, 1-3:

Quod fuit ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, et manus nostrae contrectaverunt de verbo vitae; et vita *manifestata*, et vidimus et testamur et annuntiamus vobis vitam aeternam, quae erat apud Patrem et apparuit nobis; quod vidimus et audivimus annuntiamus vobis, et vos societatem habeatis nobiscum, et societas nostra sit cum Patre et cum Filio eius Iesu Christo.

1 Io 4, 9-10:

In hoc apparuit caritas Dei in nobis, quoniam *Filium* suum unigenitum *misit* Deus in mundum, ut vivamus per eum. In hoc est caritas, non quasi nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior dilexit nos, et *misit Filium* suum propitiationem pro peccatis nostris.

1 Io 4, 14:

Et nos vidimus, et testificamur, quoniam Pater *misit Filium* suum *salvato-*
rem mundi.

PATRISTIC WITNESS:

☉ See Hippolytus, *Traditio Apostolica* 4, *above*.

Paulinus Nolanus, Ep. 19, 3 (CSEL 29, 141):

Ipse est fons vitae qui *misit* « *verbum* suum et sanavit nos » (Ps 35, 10; 106, 20). Hoc Dei verbum, de quo pluvia voluntaria est, qui non necessitate subiecti sed Dei aequalis adsensu et pietatis officio oboediens Patris Filius humiliavit se usque ad mortem crucis sicut dixerat per prophetam: « *Voluntarie* sacrificabo tibi » (Ps 53, 8), quia idem Dominus sacerdos et victima semetipsum pro nobis obtulit et propria potestate animam suam et deposuit et resumpsit, et ideo pluvia haec voluntaria, quae se sponte arentibus terris, ut poneret desertum in flumina. Quomodo autem infirmata sit, docet ille qui dicit: « Crucifixus est enim ex infirmitate » (2 Cor 13, 4), et quomodo confirmata et posita sit, in eodem habes, quoniam, inquit, « vivit ex virtute Dei ».

Paulinus Nolanus, Ep. 23, 14 (CSEL 29, 171):

Hoc regnum [diaboli] rex regum et dispensator temporum Dei Filius *passione* sua divisit ac diruit, Deus factus sub lege, ut subiugatos legi solveret, factus per mulierem, sed mulierem sexu, virginem partu, ut sanctificaret utrumque sexum creator utriusque, suscipiendo verbum, nascendo per feminam. Itaque *mortem* ipsam moriendo destruxit, *solvens*, ut scriptum est, « Inimicitias in carne sua et faciens utrumque unum », id est hominem et Deum, quem in se ipso connexuit Deus et homo Christus Iesus, in quo utriusque substantia naturae discordiam posuit et unificantis gratiae aeternum foedus agnovit.

PRINCIPAL VOCABULARY:

dilectio verbum cunctus facio mito salvator redemptor, incarno virgo
nascor voluntas adimpleo populus acquirō extendo manus patior mors
solvo resurrectio manifestus.

TRANSLATIONS

Father, it is our duty and our salvation, always and everywhere to give you thanks through your beloved Son, Jesus Christ.

He is the Word through whom you made the universe, the Savior you sent to redeem us. By the power of the Holy Spirit he took flesh and was born of the Virgin Mary. For our sake he opened his arms on the cross; he put an end to death and revealed the resurrection. In this he fulfilled your will and won for you a holy people.

And so we join the angels and the saints in proclaiming your glory.

* * *

Vraiment, Père très saint, il est juste et bon de te rendre grâce, toujours et en tout lieu, par ton Fils bien-aimé, Jésus Christ.

Car il est ta Parole vivante, par qui tu as créé toutes choses; C'est lui que tu nous as envoyé comme Rédempteur et Sauveur, Dieu fait homme, conçu de l'Esprit Saint, né de la Vierge Marie; pour accomplir jusqu'au bout ta volonté et rassembler du milieu des hommes un peuple saint qui t'appartient, il étendit les mains à l'heure de sa passion, afin que soit brisée la mort, et que la résurrection soit manifestée.

C'est pourquoi, avec les anges et tous les saints, nous proclamons ta gloire, en chantant (disant) d'une seule voix.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Padre santo, per Gesù Cristo, tuo diletto Figlio.

Egli è la tua Parola vivente, per mezzo di lui hai creato tutte le cose, e lo hai mandato a noi salvatore e redentore, fatto uomo per opera dello Spirito Santo e nato dalla Vergine Maria. Per compiere la tua volontà e acquistarti un popolo santo, egli stese le braccia sulla croce, morendo distrusse la morte e proclamò la risurrezione.

Per questo mistero di salvezza, uniti agli angeli e ai santi, cantiamo a una sola voce la tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias, Padre santo, siempre y en todo lugar, por Jesucristo, tu Hijo amado.

Por él, que es tu Palabra, hiciste todas las cosas; tú nos lo enviaste para que, hecho hombre por obra del Espíritu Santo y nacido de María la Virgen, fuera nuestro Salvador y Redentor. Él, en cumplimiento de tu voluntad, para destruir la muerte y manifestar la resurrección, extendió sus brazos en la cruz, y así adquirió para ti un pueblo santo.

Por eso, con los ángeles y los santos, cantamos tu gloria diciendo.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Jesus Cristo, o filho do vosso amor.

Ele é a vossa palavra, pela qual tudo criastes. Vós o enviastes como salvador e redentor, verdadeiro homem, concebido do Espírito Santo e nascido da Virgen Maria. Ele, para cumprir a vossa vontade e conquistar um povo santo para o vosso louvor, estendeu os braços na hora de sua paixão, a fim de vencer a morte e manifestar a ressurreição.

Por isso, com todos os Anjos e Santos proclamamos a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, immer und überall zu danken durch deinen geliebten Sohn Jesus Christus.

Er ist dein Wort, durch ihn hast du alles erschaffen. Ihn hast du gesandt als unseren Erlöser und Heiland. Er ist Mensch geworden durch den Heiligen Geist, geboren von der Jungfrau Maria. Um deinen Ratschluß zu erfüllen und dir ein heiliges Volk zu erwerben, hat er sterbend die Arme ausgebreitet am Holze des Kreuzes. Er hat die Macht des Todes gebrochen und die Auferstehung kundgetan.

Darum preisen wir dich mit allen Engeln und Heiligen und singen vereint mit ihnen das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 43

Dominica I post Pentecosten
 SANCTISSIMAE TRINITATIS SOLLEMNITAS

Praefatio

De mysterio Sanctissimae Trinitatis

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:

Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Qui cum unigenito Filio tuo et Spiritu Sancto
 unus es Deus, unus es Dominus:
 non in unius singularitate personae,
 sed in unius Trinitate substantiae.

Quod enim de tua gloria, revelante te, credimus,
 hoc de Filio tuo,
 hoc de Spiritu Sancto,
 sine discretione sentimus.

Ut in confessione verae sempiternaeque Deitatis,
 et in personis proprietas,
 et in essentia unitas,
 et in maiestate adoretur aequalitas.

Quem laudant Angeli atque Archangeli,
 Cherubim quoque ac Seraphim,
 qui non cessant clamare cotidie, una voce dicentes:

⊙ MR p. 376; Moeller 879.

⊙ MA 166/6, p. 391.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970 (p. 374): Dominica post Pentecosten. Sanctissimae Trinitatis Sollemnitas. Praefatio (Pr)

⊠ GeV 680: I, LXXXIII. Orationes et preces in Dominica Octavorum Pentecosten (Pr)

- = Sup 1621: Dominica Octavas Pentecosten (Pr)
 = MP: (p. 286) Sequens Praefatio dicitur in Festo SS. Trinitatis (Pr)
 ☞ MR* Praefatio de Sanctissima Trinitate (Pr)
 = MR 1969 (p. 99): Praefatio de Sanctissima Trinitate (Pr)

⊙ *Variant in eschatocol:*

Quam laudant Angeli atque Archangeli,
 Cherubim quoque ac Seraphim,
 qui non cessant clamare cotidie, una voce dicentes.

- ⊙ *Ambrosian parallels:* Berg 1258; MA* p. 323.
 ⊙ *See also* LMS 1357, 1135.

BIBLICAL CONTEXT:

Mt 28, 18-19:

Et accedens Iesus locutus est eis, dicens: Data est mihi omnis potestas in caelo et in terra. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine *Patris*, et *Filii*, et *Spiritus sancti*.

Io 14, 9-11:

Philippe, qui videt me, videt et *Patrem*. Quomodo tu dicis: Ostende nobis *Patrem*? Non credetis quia ergo in *Patre*, et *Pater* in me est? verba quae ego loquor vobis, a meipso non loquor. *Pater* autem in me manens, ipse facit opera. Non creditis quia ego in *Patre*, et *Pater* in me est?

Rom 8, 14-17:

Quicumque enim *Spiritus Dei* aguntur ii sunt filii Dei. Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus: Abba, *Pater*. Ipse enim *Spiritus* testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus filii Dei. Si autem filii, et heredes: heredes quidem Dei, coheredes autem Christi; si tamen compatimur, ut et glorificemur.

PATRISTIC WITNESS:

Leo Magnus, Sermo 75, 3 (PL 54, 401-402):

Natura enim invisibilis et cum *Patre Filioque* communis, qualitatem muneris atque operis sui qua voluit significatione monstravit, *proprietaem* vero *essentiae* suae in sua *Deitate* continuit, quia sicut nec *Patrem* nec *Filium*, ita nec *Spiritum* sanctum humanus potest visus attingere. In *Trinitate* enim divina nihil dissimile, nihil impar est, et omnia quae de illa possunt *substantia* cogitari, nec *virtute*, nec *gloria*, nec aeternitate *discreta* sunt. Cumque in *personarum proprietatibus* alius sit *Pater*, alius *Filius*, alius *Spiritus* sanctus, non tamen alia *Deitas* nec diversa natura est, siquidem et de *Patre* sit *Filius unigenitus*, et *Spiritus* sanctus *Patris Filii*que sit spiritus, non sicut quaecumque creatura quae *Patris* et *Filii* est, sed sicut cum utroque vivens et potens, et *sempiternae* ex eo quod est *Pater Filius* que subsistens. Unde, cum Dominus ante passionis suae diem disci-

pulis suis sancti *Spiritus* sponderet adventum (Io 16, 12-13, 15) [...] Non ergo alia sunt *Patris*, alia *Filii*, alia *Spiritus* sancti, sed omnia quae habet *Pater*, habet et *Filius*, habet et *Spiritus* sanctus, nec umquam in illa *unitate* non fuit ista communio, quia hoc est ibi omnia habere, quod semper existere. [...] Quidquid itaque de sempiterna et incommutabili *gloria Patris* pia possunt corda concipere, hoc simul et de *Filio* et de *Spiritu* sancto inseparabiliter atque indifferenter intellegant. Ideo enim hanc beatam *Trinitatem* unum *confitemur Deum*, qui in his tribus *personis* nec *substantiae*, nec potentiae, nec voluntatis, nec operationis est ulla diversitas.

Leo Magnus, Sermo 77, 1 (PL 54, 412):

Numquam enim ab omnipotentia *Patris* et *Filii*, sancti *Spiritus* est *discreta maiestas*, et quidquid in dispositione omnium rerum agit divina moderatio, ex totius venit providentia *Trinitatis*. Una est ibi benignitas misericordiae, una est censura iustitiae, nec aliquid est in actione divisum, ubi nihil est in voluntate diversum. Quae ergo illuminat *Pater*, illuminat *Filius*, illuminat *Spiritus* sanctus, cumque alia sit persona missi, alia mittentis, alia promittentis, simul nobis et *unitas* manifestatur et *Trinitas*, ut *essentia* habens *aequalitatem* et non recipiens solitudinem, et eiusdem *substantiae*, et non eiusdem intellegatur esse *personae*.

Leo Magnus, Sermo 77, 6 (PL 54, 415):

Quae habet *Pater*, habet et *Filius*, et quae habet *Pater* et *Filius*, habet et *Spiritus* sanctus, quia tota *Trinitas Deus unus* est.

Fulgentius Ferrandus, Ep. 3, 1 (PL 67, 890A):

Plurimos vero *personae unius singularitas* ab opinione duarum *substantiarum* terret incautos.

Fulgentius Ferrandus, Ep. 3, 6 (PL 67, 895D):

Consequenter enim quia Verbum *Patris* est *Filius*, et indubitanter una est *substantia Patris* et *Filii*; sicut *Deus Pater* cum verbo *unius est substantiae*, sic eum carne Verbi sui *unius inveniatur esse substantiae*, si caro et Verbum fieri potuit una *substantia*.

Fulgentius Ferrandus, Ep. 3, 6 (PL 67, 896D):

Trinitas est autem *Pater*, et *Filius*, et *Spiritus Sanctus*, in *personis* tres, in *substantia* vel *essentia* unum. In qua *essentia* vel *substantia* si natus aut passus est *Filius*, simul *Pater*, et *Spiritus Sanctus* et natus et passus est. Sed si *Filius* tantum passus est, sicut fidei catholicae docuit antiqua traditio, in alia natura passus est. Et quae est alia, nisi humana? Si ergo alia est humana, alia divina natura, non est una in Christo ex duabus facta natura.

Fulgentius Ferrandus, Ep. 3, 8 (PL 67, 897A):

Proponentibus hoc Arianis ita convenit lingua catholica respondere: *Pater et Filius substantia unum sunt, non personis*: una est natura *Patris* et *Filii*; sed alia est persona *Patris*, alia *Filii* [...] *Deus homo factus naturam*

sibi adunavit humanam, sed *in unitatem personae* quam non habet cum *Patre* communem, *non in unitatem substantiae* quam habet cum *Patre* communem.

Fulgentius Ferrandus, Ep. 3, 9 (PL 67, 898B):

Urget nos licet invitos violentia veritatis, aut unam Christi *naturam* non praedicare; aut *Patris* et *Filii* et *Spiritus* sancti id est sanctae *Trinitatis unam substantiam* vel *essentiam* negare.

Fulgentius Ferrandus, Ep. 4 (PL 67, 909):

Catholici e contrario Deum *Patrem*, Deum *Filium*, Deum *Spiritum Sanctum*, ne tres Deos gentibus inducere videantur, *unius esse honoris, gloriae, magnitudinis, aeternitatis, divinitatis, aequalitatis, essentiae confitentur*; et nemini alterum praepone cupientes, de *Patre* tamen *Filium* natum, de *Patre* et *Filio Spiritum Sanctum* procedere *sentiant*.

Fulgentius Ferrandus, Ep. 7, 12 (PL 67, 939):

Fides autem catholica est, *Patris* et *Filii* et *Spiritus* Sancti, unam contra Arium *substantiam*, vel *essentiam*, tres adversus Sabellium praedicare *personas*, ut cum bene intellecta fuerit *in essentia unitas, in personis proprietates*, vel quoque *in maiestate adoretur aequalitas*.

PRINCIPAL VOCABULARY:

unus singularitas persona Trinitas substantia gloria revelo credo discretio sentio confessio verus sempiternus deitas persona proprietates essentia unitas maiestas adoro aequalitas.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

We joyfully proclaim our faith in the mystery of your Godhead. You have revealed your glory as the glory also of your Son and of the Holy Spirit: three Persons equal in majesty, undivided in splendor, yet one Lord, one God, ever to be adored in your everlasting glory.

And so, with all the choirs of angels in heaven we proclaim your glory and join in their unending hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Avec ton Fils unique et le Saint-Esprit, tu es un seul Dieu, tu es un seul Seigneur, dans la trinité des personnes et l'unité de leur nature. Ce

que nous croyons de ta glorie, parce que tu l'as révéle, nous le croyons pareillement, et de ton Fils et du Saint-Esprit; et quand nous proclamons notre foi au Dieu éternel et véritable, nous adorons en même temps chacune des personnes, leur unique nature, leur égale majesté.

C'est ainsi que les anges et les archanges, et les plus hautes puissances des cieux, ne cessent de chanter d'une même voix.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Con il tuo unico Figlio e con lo Spirito Santo sei un solo Dio, un solo Signore, non nell'unità di una sola persona, ma nella Trinità di una sola sostanza. Quanto hai rivelato della tua gloria, noi lo crediamo, e con la stessa fede, senza differenze, lo affermiamo del tuo Figlio e dello Spirito Santo.

E nel proclamare te Dio vero ed eterno, noi adoriamo la Trinità delle Persone, l'unità della natura, l'uguaglianza nella maestà divina.

Gli Angeli e gli Arcangeli, i Cherubini e i Serafini, non cessano di esaltarti uniti nella stessa lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Que con tu único Hijo y el Espíritu Santo eres un solo Dios, un solo Señor; no una sola Persona, sino tres Personas en una sola naturaleza. Y lo que creemos de tu gloria, porque tú lo revelaste, lo afirmamos también de tu Hijo, y también del Espíritu Santo, sin diferencia ni distinción. De modo que, al proclamar nuestra fe en la verdadera y eterna Divinidad, adoramos tres Personas distintas, de única naturaleza e iguales en su dignidad.

A quien alaban los ángeles y los arcángeles y todos los coros celestiales, que no cesan de aclamarte con una sola voz.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar.

Com vosso Filho único e o Espírito Santo, sois um só Deus e um só Senhor, não uma única pessoa, mas três pessoas num só Deus. Nós atribuímos igualmente ao Filho e ao Espírito Santo tudo que revelastes e cremos a respeito da vossa glória. E, proclamando que sois o Deus eterno e verdadeiro, adoramos cada uma das pessoas, na mesma natureza e igual majestade.

Os Anjos e os Arcanjos, os Querubins e os Serafins não cessam de proclamar a glória da Trindade, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken.

Mit deinem eingeborenen Sohn und dem Heiligen Geist bist du der eine Gott und der eine Herr, nicht in der Einzigkeit einer Person, sondern in den drei Personen des einen göttlichen Wesens. Was wir auf deine Offenbarung hin von deiner Herrlichkeit glauben, das bekennen wir ohne Unterschied von deinem Sohn, das bekennen wir vom Heiligen Geiste. So beten wir an im Lobpreis des wahren und ewigen Gottes die Sonderheit in den Personen, die Einheit im Wesen und die gleiche Fülle in der Herrlichkeit.

Dich loben die Engel und Erzengel, die Kerubim und Serafim. Wie aus einem Mund preisen sie dich Tag um Tag und singen auf ewig das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 44

IN PRESENTATIONE DOMINI

Praefatio

De mysterio Praesentationis Domini

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Quia coaeternus hodie in templo tuus Filius praesentatus
gloria Israel et lumen gentium a Spiritu declaratur.

Unde et nos, Salutari tuo in gaudiis occurrentes,
cum Angelis et Sanctis te laudamus, sine fine dicentes:

- ⊙ MR p. 525; Moeller 1289.
- ⊙ Cf. MA 258/6, p. 597.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 525) In Presentatione Domini, Praefatio (Pr)

⊕ Fulda 197: 28. Hypapanti (Pr):

⊖ Trent 3752: In die [Purificationis] Sanctae Mariae (Pr)

VD aeternae Deus.

*In exultatione praecipuae solemnitatis hodiernae,
in qua coaeternus tibi Filius tuus Unigenitus,
in nostra natus substantia,
a parentibus legali traditione deportatur in templum, &
idem legislator et custos, praecipiens et oboediens,
dives in suo, pauper in nostro:
par turturum vel duos pullos columbarum sacrificium
vix offerre sufficit caeli terraeque possessor.
Hodie grandaevi Simeonis invalidis gestatur in manibus,
a quo mundi rector et Dominus praedicatur.
Accedit etiam oraculum viduae testificantis,
quoniam decebat,
ut ab utroque annuntiaretur sexu utriusque Salvator.
Quem laudant.*

✠ GeV 829: II, VIII. Orationes in Purificatione sanctae Mariae (C):

*Deus,
qui hodierna die Unigenitus tuus in nostra carne quam assumpsit
pro nobis in templo est praesentatus,
praesta, ut quem redemptorem nostrum laeti suscipimus,
venientem quoque iudicem securi videamus.
Per eundem Dominum nostrum.*

✠ Had 124: 27. Hypapanti (C):
= Pad 104: XXV. Hypapanti (C)

*Omnipotens sempiternae Deus,
maiestatem tuam supplices exoramus,
ut sicut Unigenitus tuus hodierna die cum nostrae carnis substantia
in templo est praesentatus,
ita nos facias purificatis tibi mentibus praesentari.
Per Dominum nostrum.*

✠ Sup 1745: Benedictio in Purificatione sanctae Mariae:
(See Moeller, *Corpus Benedictionum pontificalium*, CCSL 162A, n. 1674, p. 685)

*Omnipotens Deus,
qui Unigenitum suum hodierna die in assumpta carne
in templo voluit praesentari, &
benedictionis suae vos munere fultos,
bonis operibus faciat exornari. Amen.*

*Et qui eum ut legem adimpleret ministrum voluit effici legis,
mentes vestras instruat legis suae spiritalibus documentis. Amen.*

*Quo ei et pro turturibus castitatis seu caritatis munera offerre valeatis;
et pro pullis columbarum Spiritus sancti donis exuberitis. Amen.*

Quod ipse praestare dignetur. Amen.

✠ Had 90: 17. Epiphania (Communicantes):
= Pad 61: XII. Epiphania Domini (Communicantes):

*Communicantes et diem sacratissimum celebrantes
quo Unigenitus tuus in tua tecum gloria coaeternus
in veritate carnis nostrae visibiliter corporalis apparuit,
sed et memoriam.*

⊛ *Ambrosian parallels*: see Moeller 1289.

BIBLICAL CONTEXT:

Ps 47, 10:

Suscipimus Deus, misericordiam tuam in medio templi tui.

Mal 3, 1:

Ecce ego mitto angelum meum, et praeparabit viam ante faciem meam; et statim veniet ad templum suum Dominator quem vos quaeritis, et angelus testamenti quem vos vultis.

Lc 2, 22-32:

Et postquam impleti sunt dies purgationis eius secundum legem Moysi, tulerunt illum in Ierusalem, ut sisterent eum Domino, sicut scriptum est in lege Domini: Quia omne masculinum adaperiens vulvam, sanctum Domino vocabitur; et ut darent hostiam secundum quod dictum est in lege Domini par turturum, aut duos pullos columbarum. Et ecce homo erat in Ierusalem, cui nomen Simeon, et homo iste iustus, et timoratus, expectans consolationem Israel, et *Spiritus Sanctus* erat in eo. Et responsum acceperat a *Spiritu Sancto*, non visurum se mortem, nisi prius videret Christum Domini. Et venit in *Spiritu* in *templum*. Et cum inducerent puerum Iesum parentes eius, ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo, et ipse accepit eum in ulnas suas, et benedixit Deum, et dixit: « Nunc dimittis servum tuum, Domine, secundum verbum tuum in pace; quia viderunt oculi mei salutare tuum, quod parasti ante faciem omnium populorum: *lumen* ad revelationem *gentium*, et *gloriam* plebis tuae *Israel* ».

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, Expos. in Lucam 2, 2, 58-59 (PL 15, 1573-1574):

Non solum ab angelis et prophetis et a pastoribus, sed etiam a senioribus et iustis generatio Domini accepit testimonium. Omnis aetas et uterque sexus, eventorumque miracula fidem astruunt. Virgo generat, sterilis parit, mutus loquitur, Elisabeth prophetat, Magus adorat, utero clausus exultat, vidua confitetur, iustus expectat. Et bene iustus, qui non suum sed populi gratiam requirebat, cupiens ipse corporae vinculis fragilitatis exsolvi, sed expectans videre promissum: sciebat enim, quia beati oculi, qui eum viderent. Vide iustum velut corporeae carcere molis inclusum velle dissolvi, ut incipiat esse cum Christo; dissolvi enim, et cum Christo esse, multum melius, sed qui vult dimitti veniat in templum, veniat in Ierusalem, expectet Christum Domini, accipiat in manibus Verbum Dei, complectatur quibusdam suae fidei brachiis. Tunc dimittetur, ut non videat mortem, qui viderit vitam.

PRINCIPAL VOCABULARY:

coaeternus hodie templum praesento gloria Israel gens declaro.

TRANSLATIONS

Father, all powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

Today your Son, who shares your eternal splendor, was presented in the temple, and revealed by the Spirit as the glory of Israel and the light of all peoples.

Our hearts are joyful, for we have seen your salvation, and now with the angels and saints we praise you for ever.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Aujourd'hui, ton Fils éternel est présenté dans le Temple, et l'Esprit Saint, par la bouche de Syméon, le désigne comme la gloire de ton peuple et la lumière des nations;

Joyeux nous aussi d'aller à la rencontre du Sauveur, nous te chantons avec les anges et tous les saints, et déjà nous proclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Il tuo unico Figlio, generato nei secoli eterni, presentato oggi al tempio, è proclamato oggi al tempio, è proclamato dallo Spirito Santo gloria d'Israele e luce dei popoli.

E noi esultanti andiamo incontro al Salvatore e con l'assemblea degli angeli e dei santi cantiamo senza fine l'inno della tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno. Porque hoy tu Hijo es presentado en el templo y es proclamado por el Espíritu: Gloria de Israel y luz de las naciones.

Por eso, nosotros, llenos de alegría, salimos al encuentro del Salvador, mientras te alabamos con los ángeles y los santos cantando sin cesar.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar.

Pois o vosso Filho eterno, hoje apresentado no Templo, é revelado pelo Espírito Santo como a glória do vosso povo e a luz de todas as nações.

Por isso, também nós, acorrendo com alegria ao encontro do Salvador, proclamamos a vossa glória, com todos os Anjos e Santos, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und rech, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken.

Denn heute hat die jungfräuliche Mutter deinen ewigen Sohn zum Tempel getragen. Simeon, vom Geist erleuchtet, preist ihn als Ruhm deines Volkes Israel, als Licht zur Erleuchtung der Heiden.

Darum gehen auch wir dem Erlöser freudig entgegen und singen mit den Engeln und Heiligen das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 45

IN ANNUNTIATIONE DOMINI

Praefatio

De mysterio Incarnationis

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
 per Christum Dominum nostrum.

Quem inter homines et propter homines nasciturum,
 Spiritus Sancti obumbrante virtute,
 a caelesti nuntio Virgo fidenter audivit
 et immaculatis visceribus amanter portavit,
 ut et promissiones filiis Israel perficeret veritas,
 et gentium exspectatio pateret ineffabiliter adimplenda.

Per quem maiestatem tuam adorat exercitus Angelorum,
 ante conspectum tuum in aeternitate laetantium.
 Cum quibus et nostras voces ut admitti iubeas, deprecamur,
 socia exsultatione, dicentes:

⊙ MR p. 539; Moeller 781.

⊙ Cf. MA 275/6, p. 611.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 539) In Annuntiatione Domini, Praefatio (Pr)

⌘ Mixt (PL 85, 124B) In secundo Dominico de Adventu (Pr):

Dignum et iustum est, vere aequum et salutare est: §
Domini nostri Iesu Christi adventum in mirabilibus praedicare:
quem inter homines nasciturum caelestis nuntius nuntiavit. &
Virgo terrena dum salutaretur audivit,
Spiritus sanctus in utero dum veniret creavit; &

ut *Gabriele pollicente, Maria credente, Dei verbo Spiritu cooperante,*
sequeretur salutationem Angelicam securitas,
promissionem perficeret veritas,
 ut *Altissimi obumbrante virtute* §
didicisset se esse fecunda virginitas [...]
Sed quia hoc credendo, non dubitando respondit,
implevit Spiritus Sanctus quod Angelus spondit [...].
Quem adorant Angeli, Throni, Dominationes,
et Potestates, ita dicentes:

✠ LMS 14: II. Missa in secundo Dominico de Adventu (Pr):

Dignum et iustum est, aequum et salutare est
Domini nostri Iesu Christi adventum in mirabilibus praedicare,
 quem inter homines, et propter homines nasciturum
caelestis nuntius enarravit, &
Virgo terrena dum salutaretur audivit,
Spiritus sanctus in utero dum veniret creavit; &
 ut *Gabriele pollicente, Maria credente,*
Dei vero Spiritu cooperante,
sequeretur salutationem Angelicam securitas,
promissionem perficeret veritas, &
 et *Altissimi obumbrante virtute* §
didicisset se esse fecunda virginitas.
Ecce concipies in utero et paries filium,
Angelus praedicavit.
Et quomodo fiet istud? Maria respondit.
Sed quia hoc credendo, non dubitando respondit,
implevit Spiritus Sanctus quod Angelus spondit.
Virgo ante conceptum, virgo semper futura post partum.
Deum suum prius mente, dehinc ventre concepit.
Salutem mundi prima suscepit virgo plena gratia Dei,
 et ideo vera *Mater Filii Dei.*
Quem adorant Angeli, Throni, Dominationes et Potestates,
ita dicentes:

✠ Sup 1705: Mensis X Feria IIII (Pr):

VD per Christum Dominum nostrum.
 Quem pro salute hominum nasciturum
Gabriel archangelus nuntiavit,
Virgo Maria Spiritus sancti cooperatione concepit.
 Ut quod angelica nuntiavit sublimitas,
virginea crederet puritas,
ineffabilis perficeret deitas.
Illius itaque optamus et opitulante
cernere faciem sine confusione,
cuius incarnationis gaudemus solemnitate.

*Quatenus purificati ieiuniis,
cunctis purgati a vitiis,
natalis eius interesse mereamur solemnibus festis.
Per quem.*

✠ Symbolum Niceno-Constantinopolitanum:

[...] *Qui propter nos homines, et propter nostram salutem,
descendit de caelis [...].*

✠ Pad 387: LXXXV. Annuntiatio sanctae Dei Genetricis et Passio eiusdem Domini (Pr):

VD aeternae Deus.

*Quia per mirabile mysterium, et inenarrabile sacramentum
hodie Unigenitum tuum virgo sacra concepit,
et caeli Domini clausis portavit visceribus.*

*O magna clementia Deitatis,
quae virum non cognovit,
et mater est, et post filium virgo est.*

*Duobus enim gavisata est muneribus,
miratur quod virgo concepit,
laetatur quod edidit redemptorem.*

Quem laudant Angeli.

✠ Sup 1598: In Annuntiatione sanctae Mariae Virginis (Pr):

VD aeternae Deus.

*Qui per beatae Mariae virginis partum Ecclesiae tuae tribuisti
celebrare mirabile mysterium, et inenarrabile sacramentum.*

In qua manet intacta castitas, pudor integer, firma constantia.

*Quae laetatur, quod virgo concepit,
quod caeli Domini castis portavit visceribus,
quod virgo edidit partum.*

*O admirandam divinae dispensationis operationem,
quae virum non cognovit,
et mater est, et post filium virgo est.*

*Duobus enim gavisata est muneribus,
miratur quod virgo peperit,
laetatur quod redemptorem mundi edidit,
Iesum Christum Dominum nostrum.*

Per quem maiestatem.

⊙ No clear Ambrosian parallels.

BIBLICAL CONTEXT:

⊙ Pericope: Lc 1, 26-38.

Gen 22, 18:

In semine tuo benedicentur omnes gentes.

Gen 49, 10:

Non auferentur sceptrum de Iuda et dux de femore eius, donec veniat qui mittendus est; et ipse erit *expectatio gentium*.

Is 7, 14:

Ecce virgo in utero accipiet, et pariet filium, et vocabitur nomen eius Emmanuel: quod interpretatur, nobiscum Deus.

Lc 1, 26-35:

In mense autem sexto, missus est angelus Gabriel a Deo [...] ad virginem desponsatum viro [...] Et ingressus angelus ad eam, dixit: Ave gratia plena; Dominus tecum; benedicta tu in mulieribus [...] ecce concipies in utero, et paries filium [...]. Et respondens angelus dixit ei: *Spiritus Sanctus* superueniet in te, et *virtus* Altissimi *obumbrabit* tibi. Ideoque quod nascetur ex te Sanctum vocabitur Filius Dei [...] Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.

Rm 8, 19:

Nam *expectatio* creaturae revelationem filiorum Dei *expectat*.

Heb 6, 12:

Cupimus autem unumquemque vestrum eandem ostentare sollicitudinem ad expletionem spei usque in finem; ut non segnes efficiamini, verum imitatores eorum qui fide et patientia haereditabunt *promissiones*.

PATRISTIC WITNESS:

Leo Magnus, Sermo 24, 1 (PL 54, 204BC):

Hinc enim est quod Dominus Abrahae ait: « In semine tuo benedicentur omnes *gentes* » (Gen 22, 18). Hinc David promissionem Dei prophético spiritu canit dicens: « Iuravit Dominus David, et non frustrabitur eum: De fructu ventris tui ponam super sedem tuam » (Ps 131, 11). Hinc idem Dominus per Isaiam, « Ecce *virgo* (inquit), in utero accipiet, et pariet filium, et vocabitur nomen eius Emmanuel: quod interpretatur, Nobiscum Deus » (Is 7, 14). Et iterum: « Exiet virga de radice Iesse, et flos de radice eius ascendet » (Is 11, 1). In qua virga non dubie beata *Virgo* Maria praedicta est, quae de Iesse et David stirpe progenita, et *Spiritu Sancto* fecundata, novum florem carnis humanae, utero quidem materno, sed partu est enixa *virgineo*.

Leo Magnus, Ep. 31, 2 (PL 54, 792A):

Nisi enim novus homo factus in similitudinem carnis peccati nostram susciperet vetustatem, et consubstantialis Patri, consubstantialis esse dignaretur et matri, naturamque sibi nostram solus a peccato liber uniret, sub iugo diaboli generaliter teneretur humana captivitas; nec uti possemus triumphantis victoria, si extra nostram esset conserta naturam.

Leo Magnus, Ep. 32 (PL 54, 795):

De sacramento pietatis magna, in qua nobis per incarnationem Verbi Dei iustificatio est et redemptio.

Leo Magnus, Ep. 28, ad Flavianum, 3 (PL 54, 763):

Suscepta est a maiestate humilitas, a virtute infirmitas, ab aeternitate mortalitas; et ad resolvendum conditionis nostrae debitum, natura inviolabilis naturae est unita passibili, ut, quod nostris remediis congruebat, unus atque idem mediator Dei et hominum, homo Iesus Christus, et mori non posset ex altero.

Fulgentius Ruspensis, Sermo 2, 6-8 (CCSL 91A, 901-903):

Ad Mariam bonus angelus venit ut in ea humanae naturae Deus unigenitus uniretur [...] venit ad Mariam Gabriel ut vitam reddendam hominibus *nuntiaret* [...] Iste [Christus] nobis contulit iustificationis gratiam ut renasceremur ad regnum [...] Unigenitus enim Deus, sicut pro nobis dignatus est nasci, sic pro nobis secundum carnem dignatus est mori, dignatus est etiam suscitari [...] Opus enim gratiae, quo nos Deus unigenitus salvos fecit, conceptus in utero coepit; ipsumque opus gratiae de sepulcro resuscitatus implebit. Conceptus in utero factus est participes mortis nostrae; resurgens de sepulcro fecit nos participes vitae suae.

Liber Sacramentorum Gellonensis, 1677 (Hebdomada XXVIII post Pentecosten, Dominica IIII ante Natalem Domini):

VD Cui proprium est ac singulare quod bonus es, cum et nulla umquam ad te es commutatione diversus. Propitiare supplicationibus nostris, et Ecclesiae tuae misericordiam tuam quam confitetur ostende, manifestans plebi tuae Unigeniti tui mirabile sacramentum, ut in universitate nationum *perficiatur* quod per Verbi tui evangelium promisisti, et habeat plenitudo adoptionis quod pertulit *testificatio veritatis*. Per Christum.

PRINCIPAL VOCABULARY:

homo nascor obumbro virtus caelestis nuntio Virgo fidenter audio immaculatus viscera amanter porto promissio filius Israel perficio veritas gens expectatio patior ineffabiliter adimpleo.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

He came to save mankind by becoming a man himself. The Virgin Mary, receiving the angel's message in faith, conceived by the power of the Spirit and bore your Son in purest love. In Christ, the eternal truth, your promise to Israel came true. In Christ, the hope of all peoples, man's hope was realized beyond all expectation.

Through Christ the angels of heaven offer their prayer of adoration as they rejoice in your presence for ever. May our voices be one with theirs in their triumphant hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ notre Seigneur.

C'est lui qui pour sauver les hommes devait naître parmi les hommes; c'est lui que l'ange annonce à la Vierge Immaculée et qu'à l'ombre de l'Esprit Saint elle accueille par la foi; lui qu'elle porte avec tendresse dans sa chair. Il venait accomplir les promesses faites à Israël, combler, et même dépasser, l'espérance des nations.

C'est par lui que les anges assemblés devant toi adorent ta gloire; à leur hymne de louange laisse-nous joindre nos voix pour chanter et proclamer.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

All'anunzio dell'angelo la Vergine accolse nella fede la tua parole, e per l'azione misteriosa dello Spirito Santo concepì e con ineffabile amore portò in grembo il primogenito dell'umanità nuova, che doveva compiere le promesse di Israele e rivelarsi al mondo come il Salvatore atteso dalle genti.

Per questo mistero esultano gli angeli e adorano la gloria del tuo volto. Al loro canto concedi, o Signore, che si uniscano le nostre umili voci nell'inno di lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Porque la Virgen creyó el anuncio del ángel: que Cristo, por obra del Espíritu Santo, iba a hacerse hombre por salvar a los hombres; y lo llevó en sus purísimas entrañas con amor. Así, Dios cumplió sus promesas al pueblo de Israel y colmó de manera insospechada la esperanza de los otros pueblos.

Por eso, los ángeles te cantan con júbilo eterno y nosotros nos unimos a sus voces cantando humildemente tu alabanza.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo, Senhor nosso.

Pois a Virgen recebeu com fé o anúncio do Anjo, e à sombra do Espírito Santo acolheu com amor em seu seio puríssimo aquele que, para salvar os homens, quis nascer entre os homens. Cumpriam-se assim as promessas feitas a Israel e, de modo inefável, se realizava a esperança das nações. Por isso, com a multidão dos Anjos, que se alegra eternamente na vossa presença, proclamamos a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Vater im Himmel, zu danken und das Werk deiner Liebe zu rühmen.

Denn heute brachte der Engel Maria die Botschaft, und deine Magd nahm sie auf mit gläubigem Herzen. Durch die Kraft des Heiligen Geistes empfing die Jungfrau dein ewiges Wort, und das Wort Mensch in ihrem Schoß, um unter uns Menschen zu wohnen. So hast du an Israel deine Verheißung erfüllt und den gesandt, den die Völker erwarten, deinen Sohn, unseren Herrn Jesus Christus.

Durch ihn preisen wir dein Erbarmen und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 46

SACRATISSIMI CORDIS IESU SOLLEMNITAS

Praefatio

De immensa caritate Christi

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
per Christum Dominum nostrum.

Qui, mira caritate, exaltatus in cruce,
pro nobis tradidit semetipsum,
atque de transfixo latere sanguinem fudit et aquam,
ex quo manarent Ecclesiae sacramenta,
ut omnes, ad Cor apertum Salvatoris attracti,
iugiter haurirent e fontibus salutis in gaudio.

Et ideo, cum Sanctis et Angelis universis,
te collaudamus, sine fine dicentes:

- ⊕ MR p. 379; Moeller 1062.
- ⊕ MA 168/6, p. 396.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970 (p. 379): Sacratissimi Cordis Iesu Sollemnitas, Praefatio (Pr)

- ⊕ *New composition based on Scripture.*

⌘ MR*: Praefatio de Sacratissimo Corde Iesu (Pr):
= MR 1969: (p. 96) Praefatio de Sacratissimo Corde Iesu (Pr)

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
Per Christum Dominum nostrum.

Qui, Unigenitum tuum in cruce pendentem lancea militis transfigi voluisti, & ut apertum Cor, divinae largitatis sacrarium, torrentes nobis funderet miserationis et gratiae, et quod amore nostri flagrare numquam desistit, piis esset requies et poenitentibus salutis refugium.

Et ideo, cum Angelis et Archangelis, § + cum Thronis et Dominationibus, cumque omni militia caelestis exercitus, hymnum gloriae tuae canimus, sine fine dicentes.

⊙ *A clear influence is Pius PP. XII: Litt. Encycl. «Haurietis aquas», 15 Maii 1956 (AAS 54: 1956, 309-353), the title and opening protocol (= Is 12, 3).*

⊙ *No Ambrosian parallels.*

BIBLICAL CONTEXT:

Is 12, 3:

Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris.

Io 3, 14:

Et, sicut Moyses *exaltavit* serpentem in deserto, ita exaltari oportet Filium hominis, ut omnis qui credit in ipsum non pereat sed habeat vitam aeternam.

Io 12, 32-33:

Et ego, si *exaltatus* fuero a terra, omnia *traham* ad meipsum. Hoc autem dicebat significans qua morte esset moriturus.

Io 19, 34:

Sed unus militum lancea *latus* eius aperuit et continuo exivit *sanguis* et *aqua*.

Gal 2, 20:

In fide vivo Filii Dei, qui dilexit me et *tradidit semetipsum* pro me.

Eph 5, 1-2:

Estote ergo imitatores Dei, sicut filii carissimi et ambulate in dilectione, sicut et Christus dilexit nos et *tradidit semetipsum pro nobis* oblationem Deo in odorem suavitatis.

Phil 2, 8-9:

Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem *crucis*. Propter quod et Deus *exaltavit* illum et donavit illi nomen, quod est super omne nomen.

PATRISTIC WITNESS:

Augustinus, Tract. in Ioannem 120, 2 (PL 35, 1953):

Vigilanti verbo evangelista usus est ut non diceret, *Latus* eius percussit, aut vulneravit, aut quid aliud, sed, aperuit: ut illic quodammodo vitae ostium panderetur, unde *sacramenta Ecclesiae manaverunt*, sine quibus ad vitam quae vera vita est non intratur. Ille *sanguis* in remissionem *fusus* est peccatorum: *aqua* illa salutare temperat poculum; haec et lavacrum praestat, et potum. Hoc praenuntiabat quod Noe in *latere* arcae ostium facere iussus est (Gen 6, 16), qua intrarent animalia quae non erant diluvio peritura, quibus praefigurabatur *Ecclesia*. Propter hoc prima mulier facta est de *latere* viri dormientis (Gen 2, 22), et appellata est vita materque vivorum (Gen 3, 20). Magnum quippe significavit bonum, ante magnum praevaricationis malum. Hic secundus Adam inclinato capite in cruce dormivit, ut inde formaretur ei coniux, quod de *latere* dormientis effluxit. O mors unde mortui reviviscunt! Quid isto *sanguine* mundius? quid vulnere isto salubrius?

Paulinus Nolanus, Ep. 42, 4 (CSEL 29, 362):

Christus, illa petra [...] quae *latere* lancea perforatur *aqua* fluxit et *sanguine*, ut pariter salutiferos nobis *funderet fontes*, *aquam* gratiae et *sanguinem sacramenti*, qua idem est et *fons* nostrae *salutis* et pretium.

CONCILIAR TEACHING:

Constitutio Dogmatica de Ecclesia, «Lumen Gentium», n. 3:

Ecclesia, seu Regnum Christi iam praesens in mysterio, ex virtute Dei in mundo visibiliter crescit. Quod exordium et incrementum significantur *sanguine et aqua ex aperto latere* Iesu crucifixi exeuntibus, ac praenuntiantur verbis Domini de morte sua in cruce « Et Ego, si *exaltatus* fuero a terra, omnes traham ad Meipsum ». Quoties sacrificium crucis, quo « Pascha nostrum immolatus est Christus », in altari celebratur, opus nostrae redemptionis exercetur. Simul sacramento panis eucharistici representatur et efficitur unitas fidelium, qui unum corpus in Christo constituunt. Omnes homines ad hanc vocantur unionem cum Christo, qui est lux mundi, a quo procedimus, per quem vivimus, ad quem tendimus.

Constitutio de Sacra Liturgia, «Sacrosanctum Concilium», n. 5:

Nam de *latere* Christi in cruce dormientis ortum est totius Ecclesiae mirabile *sacramentum*.

PRINCIPAL VOCABULARY:

mirus caritas exalto crux trado transfigo latus sanguis fundo aqua mano ecclesia sacramentum cor aperio Salvator attraho iugiter haurio fons salus gaudium.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

Lifted high on the cross, Christ gave his life for us, so much did he love us. From his wounded side flowed blood and water, the fountain of sacramental life in the Church. To his open heart the Savior invites all men, to draw water in joy from the springs of salvation.

Now, with all the saints and angels, we praise you for ever.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

Dans son immense amour, quand il fut élevé sur la croix, il s'est offert lui-même pour nous; et de son côté transpercé, laissant jaillir le sang et l'eau, il fit naître les sacrements de l'Eglise, pour que tous les hommes, attirés vers son cœur, viennent puiser la joie aux sources vives du salut.

C'est pourquoi, avec les anges et tous les saints, nous chantons l'hymne de ta gloire et sans fin nous proclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Innalzato sulla croce, nel suo amore senza limiti donò la vita per noi, e dalla ferita del suo fianco effuse sangue e acqua, simbolo dei sacramenti della Chiesa, perché tutti gli uomini, attirati al Cuore del Salvatore, attingessero con gioia alla fonte perenne della salvezza.

Per questo mistero, uniti agli angeli e ai santi, proclamiamo senza fine l'inno della tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

El cual, con amor admirable, se entregó por nosotros, y elevado sobre la cruz hizo que de la herida de su costado brotaran, con el agua y la sangre, los sacramentos de la Iglesia: para que así, acercándose al Corazón abierto del Salvador, todos puedan beber con gozo de la fuente de la salvación.

Por eso, con los ángeles y arcángeles y con todos los coros celestiales, cantamos sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo Senhor nosso.

Elevado na cruz, entregou-se por nós em seu imenso amor; e de seu lado aberto fez jorrar, com a água e o sangue, os sacramentos da Igreja, para que todos os homens, atraídos ao seu Coração, viessem beber com perene alegria na fonte salvadora.

Por isso, com todos os Anjos e Santos, proclamamos o vosso louvor, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, allmächtiger Vater, zu danken und dich mit der ganzen Schöpfung zu loben durch unseren Herrn Jesus Christus.

Am Kreuz erhöht, hat er sich für uns dahingegeben aus unendlicher Liebe und alle an sich gezogen. Aus seiner geöffneten Seite strömen Blut und Wasser, aus seinem durchbohrten Herzen entspringen die Sakramente der Kirche. Das Herz des Erlösers steht offen für alle, damit sie freudig schöpfen aus den Quellen des Heiles.

Durch ihn rühmen dich deine Erlösten und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 47

IN TRANSFIGURATIONE DOMINI

Praefatio

De mysterio Transfigurationis

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
 per Christum Dominum nostrum.

Qui coram electis testibus suam gloriam revelavit,
 et communem illam cum ceteris corporis formam
 maximo splendore perfudit,
 ut de cordibus discipulorum crucis scandalum tolleretur,
 et in totius Ecclesiae corpore declararet implendum
 quod eius mirabiliter praefulsit in capite.

Et ideo cum caelorum virtutibus
 in terris te iugiter celebramus,
 maiestati tuae sine fine clamantes:

⊗ MR p. 587; Moeller 862.

⊗ MA 361/6, p. 695.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 587) In Transfiguratione Domini, Praefatio (Pr)

⊗ *New composition, based on the following text:*

Leo Magnus, Sermo 51, 3 (PL 54, 310):

Aperit Dominus coram electis testibus gloriam suam, et communem illam cum caeteris corporis formam tanto splendore clarificat, ut et facies eius solis fulgori similis, et vestibis candori nivium esset aequalis. In qua transfiguratione illud quidem principaliter agebatur, ut de cordibus disci-

pulorum crucis scandalum tolleretur; nec conturbaret eorum fidem voluntariae humilitas passionis, quibus revelata esset absconditae excellentia dignitatis. Sed non minore providentia spes sanctae Ecclesiae fundabatur, ut totum corpus Christi agnosceret quali esset commutatione donandum, et eius sibi honoris membra promitterent, qui in capite praefulsisset.

☉ No direct Ambrosian parallels.

BIBLICAL CONTEXT:

☉ *Pericope:* Mt 17, 1-8; Mc 9, 1-8; Lc 9, 28-36.

Bar 5, 3:

Deus enim ostendet *splendorem* suum in te, omni qui sub caelo est.

Mt 17, 5:

Adhuc eo loquente, ecce nubes obumbravit eos. Et ecce vox de nube, dicens: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui: ipsum audite.

Lc 9, 29:

Et facta est, dum oraret, species vultus eius altera, et vestitus eius albus et *refulgens*.

Lc 9, 30-31:

Erant autem Moyses et Elias visi in maiestate et dicebant excessum eius, quem *completurus*, erat in Ierusalem.

2 Cor 3, 18:

Nos vero omnes *revelata* facie *gloriam* Domini speculantes, in eandem imaginem transformamur, a claritate in claritatem, tamquam a Domini Spiritu.

2 Cor 4, 6:

Quoniam Deus, qui dixit de tenebris lucem *splendescere*, ipse illuxit in cordibus nostris, ad illuminationem scientiae claritatis Dei, in facie Christi Iesu.

Gal 5, 11:

Ergo evacuatum est *scandalum crucis*.

Phil 2, 5-7:

Hoc enim sentite in vobis, quod et in Christo Iesu: qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo; sed sempiternum exinanivit, *formam* servi accipiens, in similitudinem hominum factus, et habitu inventus ut homo.

Phil 3, 20-21:

Nostra autem conversatio in caelis est, unde etiam Salvatorem exspectamus Dominum nostrum Iesum Christum, qui *reformabit corpus* humilitatis nostrae configuratum *corpori* claritatis suae, secundum operationem qua etiam possit subicere sibi omnia.

Col 2, 9:

In ipso inhabitat omnis plenitudo divinitatis *corporaliter*.

Eph 3, 16-17:

Ut det vobis secundum divitias gloriae suae virtute corroborari per Spiritum eius in interiorem hominem; Christum habitare per fidem in cordibus vestris, in caritate radicati et fundati, ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis quae sit latitudo, et longitudo, et sublimitas, et profundum; scire etiam supereminentem scientiae caritatem Christi, ut implemini in omnem plenitudinem Dei.

2 Tim 1, 10:

Manifestata est autem nunc [gratia] per illuminationem Salvatoris nostri Iesu Christi, qui destruxit quidem mortem, illuminavit autem vitam et incorruptionem per evangelium.

Heb 1, 3:

[Filius] cum sit *splendor gloriae*, et figura substantiae [Patris].

1 Pet 1, 3-5:

Benedictus Deus et Pater Domini nostri Iesu Christi, qui secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem vivam, per resurrectionem Iesu Christi ex mortuis, in hereditatem incorruptibilem et incontaminatam, et immarcescibilem, conservatam in caelis in vobis, qui in virtute Dei custodimini per fidem in salutem, paratam *revelari* in tempore novissimo.

1 Pet 4, 13:

Communicantes Christi passionibus, ut et in *revelatione gloriae* eius, gaudetis exsultantes.

1 Pet 5, 10:

Deus autem omnis gratiae, qui vocavit nos in aeternam suam *gloriam* in Christo Iesu, modicum passos ipse perficiet, confirmabit solidabitque.

1 Io 3, 2:

Carissimi, nunc filii Dei sumus; et nondum apparuit quid erimus. Scimus quoniam cum apparuerit similes ei erimus quoniam videbimus eum sicuti est.

PATRISTIC WITNESS:

Sacramentarium Veronense, 183: VIII, VI [*Preces in Ascensa Domini*].
Item alia (☐ *Sacramentarium Gelasianum Vetus*, 585: I, LXIII [*Orationes et preces in Ascensa Domini*]. *Item. alia Missa*):

Da, quaesumus, omnipotens Deus, illo subsequi tuorum membra fidelium, quo *caput* nostrum principiumque praecessit. Per.

Sacramentarium Veronense, 159: VIII, XL. [*Mense Aprile*] *Item Alia* (☐ 262: XIII, II. [*In Natale sanctorum Ioannis et Pauli*]. *Item Alia*):

Vere dignum: qui ad maiorem triumphum de humani generis hoste capiendum praeter illam gloriam singularem, qua ineffabilibus modis Domini virtute prostratus est, ut etiam a sanctis martyribus superaretur effecit, atque in membris quoque suis victoria sequeretur, quae praecessit *in capite*. Per.

Sacramentarium Gelasianum Vetus, 316: I, XXXV. *Incipit Praefatio Symboli ad Electos*:

[...] Vos itaque, dilectissimi, ex vetere homine in novum *reformamini*, et de carnalibus spirituales, et terrenis incipitis esse caelestes. Secura et constanti fide credite resurrectione, quae facta est in Christo, etiam in nobis omnibus est *complenda*, et hoc secuturus *in toto corpore*, quod praecessit *in capite*. Quoniam et ipsum, quod praeccepturi estis, baptismi sacramentum huc spei exprimit formam. Ibi quaedam enim ibi mors et quaedam resurrectio celebratur. Vetus homo deponitur et novus sumitur [...].

Leo Magnus, Sermo 73, 4 (PL 54, 396):

Quia igitur Christi ascensio, nostra provectio est, et quo praecessit gloria *capitis*, eo spes vocatur et *corporis*.

Vigilius, Epistola Encyclica (PL 69, 57C):

Id peragens tam inscrutabilis mysterii et dispensationis arcano, ut mediator Dei et hominum homo Christus Iesus maledicto, quo primus homo terrenus mortis vinculis tenebatur astrictus, secundus homo caelestis (1 Cor 15), dum mortem morte calcaret, absolveret. Passus carne est pro nobis Dei Filius, crucifixus carne est, mortuus carne est et die tertio resurrexit, ut divina impassibili permanente natura, et carnis nostrae veritate servata, unius eiusdemque Domini Dei nostri Iesu Christi et passiones et miracula fateamur. Ut *glorificationem capitis* nostri *totius Ecclesiae corpus* aspiciens, quales primitias in *capite* nostro, id est in Christo Deo ac Domino, intueretur ex mortuis, tales in his qui eius membra sunt in futurae gloriae praestoletur adventum. Ipse igitur Redemptor noster sed et ad dexteram Patris, unus idemque sine confusione utriusque naturae, sine divisione personae, et ex duabus atque in duabus creditus permanensque naturis, inde venturus iudicare vivos et mortuos.

PRINCIPAL VOCABULARY:

coram electus testis gloria revelo communis ceteri corpus forma maximus
splendor perfundo cor discipulus crux scandalum tollo totus ecclesia corpus
declaro impleo mirabiliter praefergeo caput.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

He revealed his glory to the disciples to strengthen them for the scandal of the cross. His glory shone from a body like our own, to show that the Church, which is the body of Christ, would one day share his glory.

In our unending joy we echo on earth the song of the angels in heaven as they praise your glory for ever.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puisant, par le Christ, notre Seigneur.

Car il a montré sa gloire aux témoins qu'il avait choisis, le jour où son corps semblable au nôtre fut revêtu d'une grande lumière; il préparait ainsi le cœur de ses disciples à surmonter le scandale de la croix, il laissait transparaître en sa chair la clarté dont resplendira le corps de son Eglise.

C'est pourquoi, avec les anges dans le ciel, nous pouvons te bénir sur la terre et t'adorer en (disant) chantant.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Dinanzi ai testimoni da lui prescelti, egli rivelò la sua gloria e nella sua umanità, in tutto simile alla nostra, fece risplendere una luce incomparabile, per preparare i suoi discepoli a sostenere lo scandalo della croce e anticipare, nella Trasfigurazione, la meravigliosa sorte della Chiesa, suo mistico corpo.

E noi, uniti agli angeli e ai santi, cantiamo senza fine l'inno della tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Porque Cristo, nuestro Señor, manifestó su gloria a unos testigos predilectos, y les dio a conocer en su cuerpo, en todo semejante al nuestro, el resplandor de su divinidad. De esta forma, ante la proximidad de la pasión, fortaleció la fe de los apóstoles, para que sobrellevasen el escándalo de la cruz, y alentó la esperanza de la Iglesia, al revelar en sí mismo la claridad que brillará un día en todo el cuerpo que le reconoce como cabeza suya.

Por eso ahora nosotros, llenos de alegría, te aclamamos con los ángeles y los santos, diciendo.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, è nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo, Senhor nosso.

Ele manifestou sua glória perante as testemunhas que escolhera, e fez resplandecer como sol o seu corpo igual ao nosso para afastar do coração dos discípulos o escândalo da cruz e manifestar deste modo, como cabeça da Igreja, o esplendor que refulgiria em todos os seus membros.

Por isso, unidos às Potências celestes, celebramos na terra a vossa glória cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken durch unseren Herrn Jesus Christus.

Denn er enthüllte auf dem Berg der Verklärung seine verborgene Herrlichkeit, er ließ vor auserwählten Zeugen seinen sterblichen Leib im Lichtglanz erstrahlen und gab den Jüngern die Kraft, das Ärgernis des Kreuzes zu tragen. So schenkte er der ganzen Kirche die Hoffnung, vereint mit ihrem Haupt die ewige Verklärung zu empfangen.

Darum preisen wir deine Größe und vereinen uns mit den Chören der Engel zum Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 48

IN EXALTATIONE SANCTAE CRUCIS

Praefatio

De victoria crucis gloriosae

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Qui salutem humani generis in ligno crucis constituisti,
 ut unde mors oriebatur, inde vita resurgeret;
 et, qui in ligno vincebat, in ligno quoque vinceretur:
 per Christum Dominum nostrum.

Per quem maiestatem tuam laudant Angeli,
 adorant Dominationes, tremunt Potestates.
 Caeli caelorumque Virtutes, ac beata Seraphim,
 socia exultatione concelebrant.
 Cum quibus et nostras voces ut admitti iubeas, deprecamur,
 supplici confessione dicentes:

⊙ MR p. 609; Moeller 1200.

⊙ Cf. MA 613/6, p. 1127.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= Alc 1837: 9. De Sancta Cruce (Pr)

= MR* Praefatio de Sancta Cruce (Pr)

= MR 1969 (p. 93): Praefatio de Sancta Cruce (Pr)

= MR 1970 (p. 609): In Exaltatione Sanctae Crucis, Praefatio (Pr)

= Berg 1284: Feria VI, Missa sanctae Crucis (Pr)

⊙ *Modern Ambrosian parallel*: MA* p. [49].

BIBLICAL CONTEXT:

Io 3, 14:

Et sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet Filium hominis; ut omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat *vitam* aeternam.

Io 12, 32:

Et ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum.

Rom 5, 17-20:

Si enim unius delicto *mors* regnabit per unum, multo magis abundantiam gratiae et donationis et iustitiae accipientes in *vita* regnabunt per unum Iesum Christum. Igitur sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, sic et per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitae. Sicut enim per inoboedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita et per unius oboeditionem iusti constituentur multi. Lex autem subintravit ut abundaret delictum. Ubi autem abundavit delictum, suprabundabit gratia.

1 Cor 2, 2:

Non enim iudicavi me scire aliquid inter vos, nisi Iesum Christum, et hunc crucifixum.

Gal 6, 14:

Mihi autem absit gloriari, nisi in *cruce* Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, et ego mundi!

1 Pet 2, 24:

Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super *lignum*, ut peccatis mortui, iustitiae vivamus: cuius livore sanati estis.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, De Spiritu sancto, 1, 9, 108. 110 (PL 16, 730):

O divinum crucis illius sacramentum, in qua haeret infirmitas, virtus libera est, affiguntur vitia, eriguntur tropea! [...] *Lignum* igitur illud *crucis* velut quaedam nostrae navis salutis vectura nostra est non poena; alia enim salus non est, nisi vectura salutis aeterna. Dum mortem expetendo non sentio: dum poenam contemnendo, non patior: dum metum nescio, negligendo.

Petrus Chrysologus, Sermo 59 (PL 52, 364B):

Crucifixus est, ut quia per *lignum mors* venerat, rediret *vita* per *lignum*.

Petrus Chrysologus, Sermo 59 (PL 52, 367B):

« Qui sub Pontio Pilato crucifixus est et sepultus ». Nomen iudicis audis ut tempus passionis agnoscas; audis crucifixum, ut ex mortis ignominia

magnitudinem sentias caritatis, *mortemque* quae per *lignum* venit, mortificatamque scias esse per *lignum*; et credas maiora tibi esse reddita per paradisi arborem, quam perdidisse te per paradisi arborem suspirabas.

Maximus Taurinensis, Sermo 38 (CCSL 23, 149):

Crux Domini salutem generi contulit humano; passio enim illius nostra redemptio est, *mors* eius *vita* nostra est.

Leo Magnus, Sermo 59 (PL 54, 341):

O admirabilis potentia *Crucis!* [...] *crux* tua omnium fons benedictionum, omnium est causa gratiarum; per quam creditibus datur virtus de infirmitate, gloria de opprobrio, *vita* de *morte*.

PRINCIPAL VOCABULARY:

salus humanus genus lignum crux constituo mors orior vita resurgo vinco.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

You decreed that man should be saved through the wood of the cross. The tree of man's defeat became his tree of victory; where life was lost, there life has been restored through Christ our Lord.

Through him the choirs of angels and all the powers of heaven praise and worship your glory. May our voices blend with theirs as we join in their unending hymn.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Car tu as attaché au bois de la croix le salut de genre humain, pour que la vie surgisse à nouveau d'un arbre qui donnait la mort, et que l'ennemi, victorieux par le bois, fût lui-même vaincu sur le bois, par le Christ, notre Seigneur.

Par lui, avec les anges et tous les saints, nous chantons l'hymne de ta gloire et sans fin nous proclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Nell'albero della Croce tu hai stabilito la salvezza dell'uomo, perché donde sorgeva la morte di là risorgesse la vita, e chi dall'albero traeva vittoria, dall'albero venisse sconfitto, per Cristo nostro Signore.

Per mezzo di lui gli Angeli lodano la tua gloria, le Dominazioni ti adorano, le Potenze ti venerano con tremore. A te inneggiano i Cieli, gli Spiriti celesti e i Serafini, uniti in eterna esultanza. Al loro canto concedi, o Signore, che si uniscano le nostre umili voci nell'inno di lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Porque has puesto la salvación del género humano en el árbol de la cruz, para que donde tuvo origen la muerte, de allí resurgiera la vida, y el que venció en un árbol, fuera en un árbol, vencido, por Cristo, Señor nuestro.

Por él, los ángeles y arcángeles, y todos los coros celestiales, celebran tu gloria unidos en común alegría. Permítenos asociarnos a sus voces cantando humildemente tu alabanza.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar.

Pusestes no lenho da cruz a salvação da humanidade, para que a vida ressurgisse de onde viera a morte; e o que vencera pela árvore do paraíso, na árvore da cruz fosse vencido, por Cristo, Senhor nosso.

Por isso, com todos os Anjos e Santos proclamamos a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken.

Denn du hast das Heil der Welt auf das Holz des Kreuzes gegründet. Vom Baum des Paradieses kam der Tod, vom Baum des Kreuzes erstand das Leben. Der Feind, der am Holz gesiegt hat, wurde auch am Holze besiegt durch unseren Herrn Jesus Christus.

Durch ihn loben die Engel deine Herrlichkeit, beten dich an die Mächte, erbeben die Gewalten. Die Himmel und die himmlischen Kräfte und die seligen Serafim feiern dich jubelnd im Chore. Mit ihrem Lobgesang laß auch unsere Stimmen sich vereinen und voll Ehrfurcht rufen.

Pr 49

Dominica ultima « per Annum »
 DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI
 UNIVERSORUM REGIS SOLLEMNITAS
 Praefatio

De Christo universorum Rege

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:

Qui unigenitum Filium tuum,
 Dominum nostrum Iesum Christum,
 Sacerdotem aeternum et universorum Regem,
 oleo exsultationis unxisti:
 ut, seipsum in ara crucis
 hostiam immaculatam et pacificam offerens,
 redemptionis humanae sacramenta perageret:
 et, suo subiectis imperio omnibus creaturis,
 aeternum et universale regnum
 immensae tuae traderet maiestati:
 regnum veritatis et vitae;
 regnum sanctitatis et gratiae;
 regnum iustitiae, amoris et pacis.

Et ideo, cum Angelis et Archangelis,
 cum Thronis et Dominationibus,
 cumque omni militiae caelestis exercitus,
 hymnum gloriae tuae canimus,
 sine fine dicentes:

⊙ MR p. 381; Moeller 1269.

⊙ MA 170/6, p. 401.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

- = MR*: Praefatio de Domino nostro Iesu Christo Rege (Pr)
 = MR 1969: (p. 97) Praefatio de Domino nostro Iesu Christo Rege (Pr)
 = MR 1970: (p. 380) Domini Nostri Iesu Christi Universorum Regis Sollemnitas.
 Praefatio (Pr)

⌘ Ver 96: VIII, XXVI. [Mense Aprile.] Item alia. (Pr):

Vere dignum:

*qui se ipsum tibi pro nobis offerens immolandum
 idem sacerdos et sacer agnus exhibuit:
 per.*

⌘ Ver 1250: XL, IV. [Natale Domini.] Item alia (Pr):

☐ GeV 20: I, IIII. Item in Natale Domini in die (Pr)

Vere dignum:

*tuae laudis hostiam iugiter immolantes,
 cuius figuram Abel iustus instituit,
 agnus quoque legalis ostendit,
 celebravit Abraham, Melchisedech sacerdos exhibuit,
 sed verus agnus et aeternus pontifex
 hodie natus Christus implevit.
 Unde profusis.*

⌘ Sup 1591: [Dominica in Pascha.] Feria Tertia (Pr):

VD per Christum Dominum nostrum.

*Qui oblatione sui corporis,
 remotis sacrificiorum carnalium observationibus,
 seipsum tibi sacram hostiam agnumque immaculatum
 summus sacerdos pro salute nostra immolavit.
 Per quem maiestatem tuam.*

⌘ Sup 1634: Hebdomada VII post Pentecosten (Pr):

= Berg 1210: [In Natale Confessoris.] Item alia Missa (Pr)

VD per Christum Dominum nostrum.

*Verum aeternumque Pontificem,
 Cuius sanguine fidelium corda mundantur.
 Cuius institutione placationis tibi hostias
 non solum pro delictis populi,
 sed etiam pro nostris offensionibus immolamus.
 Tuam poscentes clementiam,
 ut omne peccatum quod carnis fragilitate contraximus,
 ipso summo pro nobis antistite interveniente solvatur.
 Per quem maiestatem.*

⊙ See also material under Pr 51.

⊙ Modern Ambrosian parallels: MA* p. 402 (MR*); MA* p. [18] (Berg 1210).

BIBLICAL CONTEXT:

Ps 44, 8:

Dilexisti *iustitiam* et odisti iniquitatem; propterea *unxit* te Deus tuus *oleo* laetitiae, prae consortibus tuis.

Ps 109, 4:

Iuravit Dominus et non paenitebit eum: Tu es *sacerdos* in *aeternum* secundum ordinem Melchisedech.

Mc 15, 2:

Et interrogavit eum Pilatus; Tu es *rex* Iudaeorum? At ille respondens ait illi: Tu dicis.

Io 18, 33-38:

Introivit ergo iterum in praetorium Pilatus et vocavit Iesum et dixit ei: Tu es *rex* Iudaeorum? Respondit Iesus: A temetipso hoc dicis, an alii dixerunt tibi de me? Respondit Pilatus: Numquid ego Iudaeus sum? gens tua et pontifices tradiderunt te mihi: quid fecisti? Respondit Iesus: *Regnum* meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset *regnum* meum, ministri mei utique decertarent ut non tradere Iudaeis; nunc autem *regnum* meum non est hinc. Dixit itaque Pilatus: Ergo es *rex* tu. Respondit Iesus: Tu dicis quia *rex* sum ego.

1 Cor 15, 24:

Deinde finis, cum *tradiderit regnum* Deo et Patri, cum evacuaverit omnem principatum et potestatem et virtutem. Oportet enim illum regnare donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius.

Eph 5, 2:

Et ambulate in dilectione, sicut et Christus dilexit nos et tradidit *semetipsum* pro nobis *oblationem* et *hostiam* Deo in odorem suavitatis.

1 Tim 6, 13-16:

Praecipio tibi coram Deo, qui vivificat omnia, et Christo Iesu qui testimonium reddidit sub Pontio Pilato bonam confessionem, ut serves mandatum sine macula, irreprehensibile usque in adventum Domini nostri Iesu Christi, quem suis temporibus ostendet, beatus et solus potens, *Rex* regum, Dominus dominantium. Qui solus habet immortalitatem et lucem inhabitat inaccessibleem quem nullus hominem vidit, sed nec videre potest; qui honor et imperium sempiternum. Amen.

Heb 5, 5-6:

Sic et Christus non *semetipsum* clarificavit ut pontifex fieret; sed qui locutus est ad eum: « Filius meus es tu, ego hodie genui te », quemadmodum et in alio loco dicit: « Tu es *sacerdos* in *aeternum* secundum ordinem Melchisedech ».

Heb 6, 20:

Ubi praecursor pro nobis introibit Iesus secundum ordinem Melchisedech pontifex factum in *aeternum*.

Heb 7, 26:

Talis enim decebat ut nobis esset pontifex, *sanctus*, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus et excelsior caelis factus; qui non habet necessitatem cotidie; quemadmodum sacerdotes, prius pro suis delictis hostias offerre deinde pro populi; hoc enim fecit semel *seipsum offerendo*.

Heb 9, 14:

Quanto magis sanguis Christi, qui per Spiritum Sanctum *semetipsum obtulit immaculatum* Deo.

Apoc 15, 3:

Cantantes canticum Moysi servi Dei et canticum Agni dicentes: Magna et mirabilia sunt opera tua, Domine Deus omnipotens: iustae et verae sunt viae tuae, *Rex saeculorum*.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, De Sacramentis 4, 12 (SC 25, pp. 81):

Similis per omnia filio Dei *sacerdos* quoque erat Melchisedech, quia et Christus *sacerdos* cui dicitur: « Tu es *sacerdos* in *aeternum* secundum ordinem Melchisedech ».

Augustinus, Tract. in Ioan. 51, 3 (CCSL 36, 440):

Quid fuit *Domino regem* esse Israel? Quid magnum fuit *regi saeculorum, regem* fieri hominum? Non enim *rex* Israel ad exigendum tributum, vel exercitum ferro armandum, hotesque visibiliter debelandos; sed *rex* Israel, quod mentes regat, quod in *aeternum* consulat, quod in *regnum* caelorum credentes, sperantes, amantesque perducatur. Dei Filius aequalis Patri, Verbum per quod facta sunt omnia, quod *rex* esse voluit Israel, dignatio est, non promotio; miserationis indicium est, non potestatis augmentum. Qui enim appellatus est in terra *rex* Iudaeorum, in caelis est *Dominus* angelorum.

Paulinus Nolanus, Ep. 19, 3 (CSEL 29, 141):

Ipse est fons vitae qui misit « verbum suum et sanavit nos » (Ps 35, 10; 106, 20). Hoc Dei verbum, de quo pluvia voluntaria est, qui non necessitate subiecti sed Dei aequalis assensu et pietatis officio oboediens Patris Filius humiliavit se usque ad mortem *crucis* sicut dixerat per prophetam: « Voluntarie sacrificabo tibi » (Ps 53, 8), quia idem Dominus sacerdos et victima *semetipsum* pro nobis *obtulit* et propria potestate animam suam et deposuit et resumpsit, et ideo pluvia haec voluntaria, quae se sponte arentibus terris, ut poneret desertum in flumina. Quomodo autem infirmata sit, docet ille qui dicit: « Crucifixus est enim ex infirmitate » (2 Cor 13, 4), et quomodo confirmata et posita sit, in eodem habes, quoniam, inquit, « vivit ex virtute Dei ».

Chromatius Aquileiensis, Sermo 23, 3 (SC 164, 66):

Recte autem purpureus agnus Christus Dominus intelligitur, quia rex non factus sed natus est. Omnis rex non statim rex nascitur; sed postquam natus fuerit rex efficitur, autem ipse indumentum suscipit regni purpureum, aut regiam dignitatem. Dominus autem et Salvator noster de ipso utero virginali cum regia auctoritate processit, quia rex erat iam antequam ex virgine nasceretur. De Deo enim Patre rex et Dei Filius natus exstiterat.

PRINCIPAL VOCABULARY:

sacerdos aeternus universus rex oleum exsultatio ungo ara crux hostia immaculatus pacificus offero redemptio humanus sacramentum perago subicio imperium creatura universale regnum immensus trado maiestas veritas vita sanctitas gratia iustitia amor pax.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

You anointed Jesus Christ, your only Son, with the oil of gladness, as the eternal priest and universal king. As priest he offered his life on the altar of the cross and redeemed the human race by this one perfect sacrifice of peace. As king he claims dominion over all creation, that he may present to you, his almighty Father, an eternal and universal kingdom: a kingdom of truth and life, a kingdom of holiness and grace, a kingdom of justice, love, and peace.

And so, with all the choirs of angels in heaven we proclaim your glory and join in their unending hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Tu as consacré Prêtre éternel et Roi de l'univers ton Fils unique, Jésus Christ, notre Seigneur, afin qu'il s'offre lui-même sur l'autel de la Croix en victime pure et pacifique, pour accomplir les mystères de notre rédemption, et qu'après avoir soumis à son pouvoir toutes les créatures, il remette aux mains de ta souveraine puissance un règne sans limite et sans fin: règne de vie et de vérité, règne de grâce et de sainteté, règne de justice, d'amour et de paix.

C'est pourquoi, avec les anges et tous les saints, nous proclamons ta gloire, en chantant (disant) d'une seule voix.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Tu con olio di esultanza hai consacrato Sacerdote eterno e Re dell'universo il tuo unico Figlio, Gesù Cristo nostro Signore, perché, sacrificando se stesso immacolata vittima di pace sull'altare della Croce, operasse il mistero dell'umana redenzione, e, assoggettate al suo potere tutte le creature, offrì alla tua maestà infinita il regno eterno e universale: regno di verità e di vita, regno di santità e di grazia, regno di giustizia, di amore e di pace.

E noi, uniti agli Angeli e agli Arcangeli, ai Troni e alle Dominazioni e alla moltitudine dei cori celesti, cantiamo con voce incessante l'inno della tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Porque consagraste Sacerdote eterno y Rey del Universo a tu único Hijo, nuestro Señor Jesucristo, ungiéndolo con óleo de alegría, para que ofreciéndose a sí mismo, como víctima perfecta y pacificadora en el altar de la cruz, consumara el misterio de la redención humana, y, sometiendo a su poder la creación entera, entregara a tu majestad infinita un reino eterno y universal: el reino de la verdad y la vida, el reino de la santidad y la gracia, el reino de la justicia, el amor y la paz.

Por eso, con los ángeles y arcángeles y con todos los coros celestiales, cantamos sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar.

Com óleo de exultação ungistes vosso Unigênito, Jesus Cristo e Senhor nosso, Sacerdote eterno e Rei do universo, para que, oferecendo-se na cruz, vítima pura e pacífica, realizasse a redenção dos homens; e, submetendo ao seu poder toda criatura, entregou à vossa infinita majestade o reino eterno e universal: reino da verdade e da vida, reino da santidade e da graça reino da justiça, do amor e da paz.

Por isso, com os Anjos e os Arcanjos, com os Tronos e as Dominações e toda a milícia celeste, erguemos um hino à vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, immer und überall zu danken.

Du hast deinen eingeborenen Sohn, unseren Herrn Jesus Christus, mit dem Öl der Freude gesalbt zum ewigen Priester und zum König der ganzen Schöpfung. Als makellostes Lamm und friedentiftendes Opfer hat er sich dargebracht auf dem Altar des Kreuzes, um das Werk der Erlösung zu vollziehen. Wen einst, die ganze Schöpfung seiner Herrschaft unterworfen ist, wird er dir, seinem Vater, das ewige, alles umfassende Reich übergeben: das Reich der Wahrheit und des Lebens, das Reich der Heiligkeit und der Gnade, das Reich der Gerechtigkeit, der Liebe und des Friedens.

Durch ihn rühmen dich Himmel und Erde, Engel und Menschen und singen das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 50

PRAEFATIO I DE SANCTISSIMA EUCHARISTIA

De sacrificio et de sacramento Christo

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
 per Christum Dominum nostrum.

Qui, verus aeternusque Sacerdos,
 formam sacrificii perennis instituens,
 hostiam tibi se primus obtulit salutarem,
 et nos, in sui memoriam, praecepit offerre.
 Cuius carnem pro nobis immolatam
 dum sumimus, roboramur,
 et fustum pro nobis sanguinem dum potamus, abluimur.

Et ideo cum Angelis atque Archangelis,
 cum Thronis et Dominationibus,
 cumque omni militia caelestis exercitus,
 hymnum gloriae tuae canimus,
 sine fine dicentes:

⊕ MR p. 420; Moeller 1285.

⊕ MA 167/6b, p. 393; 615/6, p. 1131.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 420) Praefatio de Sanctissima Eucharistia I (Pr)

⊕ Ver 1250: XL, IV. [Natale Domini.] Item alia (Pr):

⊕ GeV 20: I, IIII. Item in Natale Domini in die (Pr)

Vere dignum:

*tuae laudis hostiam iugiter immolantes,
 cuius figuram Abel iustus instituit,
 agnus quoque legalis ostendit,
 celebravit Abraham,*

*Melchisedech sacerdos exhibuit,
sed verus agnus et aeternus pontifex &
hodie natus Christus implevit.
Unde profusis.*

⊕ Ver 96: VIII, XXVI. [Mense Aprile.] Item alia. (Pr):

Vere dignum:
*qui se ipsum tibi pro nobis offerens immolandum
idem sacerdos et sacer agnus exhibuit:
per.*

⊕ Gothicum 162: XXI. Ordo Missae in initium Quadragesimae (Pr):

□ Mixt (PL 85, 332): [Dominica Secunda in Quadragesima.] Feria Sexta (Pr)

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare est,
nos tibi gratias agere:

Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
Per Christum Dominum nostrum.

Qui es Filius tuus, manens in gloria tua,
*in quo ieiunantium fides alitur,
spes provehitur, caritas roboratur.*

*Ipse est enim panis vivus et verus
qui de caelo descendit et habitat semper in caelo,
qui est substantia aeternitatis, et esca virtutis.*

*Verbum enim tuum per quod facta sunt omnia
non solum humanarum mentium,
sed ipsorum quoque panis est angelorum. [...]*

Hunc panem, Domine, nobis per hos quadraginta dies [...] ministrare digneris.

Quem ut indesinenter esuriamus hortaris.

*Cuius carne a te ipso sanctificata, dum pascimur, roboramur, &
et sanguine dum hausto sicienter potamur abluimur. &
Per Christum Dominum nostrum. Per quem.*

⊕ Sup 1549: [In Quadragesima.] Feria Tertia (Pr):

VD per Christum Dominum nostrum.

*In quo ieiunantium fides additur,
spes provehitur, caritas roboratur.*

*Ipse est enim panis vivus et verus
qui substantia aeternitatis, et esca virtutis est.*

*Verbum enim tuum per quod facta sunt omnia
non solum humanarum mentium,
sed ipse panis est angelorum.*

*Hunc panem ministrare nobis non desinis,
et ut eum indesinenter esuriamus hortaris.*

*Cuius carne dum pascimur, roboramur, &
et sanguine dum potamur abluimur. &*

Per quem maiestatem.

⌘ Berg 489: Feria V in Authentica (Communicantes):

*Communicantes et diem sacratissimum celebrantes,
quo traditus est Dominus Iesus Christus.
Tu nos, Domine, participes Filii tui,
tu consortes regni tui, tu incolas paradisi,
tu angelorum comites esse iussisti,
si tamen illaesa et intemerata fide,
caelestis militiae sacramenta servemus.
Haud quid desperare de tua misericordia possumus,
qui tantum munus accepimus,
ut talem tibi hostiam offerre mereremur,
corpus scilicet et sanguinem Domini nostri Iesu Christi,
qui se pro mundi redemptione,
piae illi ac venerandae tradidit passioni.
Qui, formam sacrificii salutis perennis instituens, +
hostiam tibi se primus salutarem,
et primus docuit offeri. &
Sed et memoriam venerantes
in primis gloriosae semper Virginis Mariae [...]*

⌘ Sup 1634: Hebdomada VII post Pentecosten (Pr):

= Berg 1210: [In Natale Confessoris.] Item alia Missa (Pr)

▣ LMS 1402: CLVII. In XIo Dominico de Quotidiano (Pr)

VD per Christum Dominum nostrum.

*Verum aeternumque Pontificem, &
et solum sine peccati macula sacerdotem. &
Cuius sanguine fidelium corda mundantur.
Cuius institutione placationis tibi hostias &
non solum pro delictis populi,
sed etiam pro nostris offensionibus immolamus. &
Tuam poscentes clementiam,
ut omne peccatum quod carnis fragilitate contraximus,
ipso summo pro nobis antistite interveniente solvatur.
Per quem maiestatem.*

⌘ MP: (p. 284) Praefatio de Feria V in Coena Domini (Pr):

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine sancte, Pater omnipotens, aeterne Deus:
per Christum Dominum nostrum,
*verum aeternumque Pontificem, &
et solum sine peccati macula sacerdotem: &
qui in novissima Cena*
formam sacrificii perenis instituens,
hostiam se tibi *primum* obtulit, &
et primus docuit offeri; &
cuius carne pro nobis immolata dum pascimur, roboramur, &

et *fuso sanguine* dum potamus, abluimur. &
 Et ideo cum Angelis atque Archangelis,
 cum Thronis et Dominationibus,
 cumque omni militia caelestis exercitus,
 hymnum gloriae tuae canimus,
 sine fine dicentes:

✠ MR* PEP: (p. 20) Praefatio de Sanctissima Eucharistia (Pr):
 = MR 1969: (p. 102) Praefatio de Sanctissima Eucharistia (Pr)

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
 per Christum Dominum nostrum.

Qui, verus aeternusque Sacerdos,
 formam sacrificii perennis instituens,
 hostiam tibi se primus obtulit salutarem,
 et nos, in sui memoriam, praecepit offerre,
*ut, in sacro convivio panem vitae sumentes,
 mortem suam annuntiemus donec veniat.*

Et ideo cum Angelis atque Archangelis,
 cum Thronis et Dominationibus,
 cumque omni militia caelestis exercitus,
 hymnum gloriae tuae canimus,
 sine fine dicentes:

⊕ *Modern Ambrosian parallels*: MA* p. 197 (Berg 489); MA* p. [18] (Berg 1210).

BIBLICAL CONTEXT:

Ps 109, 4:

Iuravit Dominus et non paenitebit eum: Tu es *sacerdos in aeternum* secundum ordinem Melchisedech.

Mc 14, 22-25:

Et manducantibus illis, accepit Iesus panem; et benedicens fregit, et dedit eis, et ait: Sumite, hoc est corpus meum. Et accepto calice, gratias agens dedit eis: et biberunt ex illo omnes. Et ait illis: Hic est enim *sanguis* meus novi testamenti, qui pro multis *effundetur*. Amen dico vobis, quia iam non bibam de hoc genimine vitis usque in diem illum, cum illud bibam novum in regno Dei.

Lc 22, 14-20:

Et cum facta esset hora, discubuit, et duodecim apostoli cum eo. Et ait illis: Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum, antequam patiar. Dico enim vobis quia ex hoc non manducabo illud, donec impleatur in regno Dei. Et accepto calice gratias egit, et dixit: Accipite, et dividite inter vos. Dico enim vobis quod non bibam de generatione vitis, donec regnum Dei veniat. Et accepto pane gratias egit, et fregit, et dedit eis,

dicens: Hoc est corpus meum quod pro vobis datur; hoc facite in meam *commemorationem*. Similiter et calicem, postquam coenavit, dicens: Hic est calix novum testamentum in *sanguine* meo, qui pro vobis *fundetur*. &

Io 6, 33:

Panis enim Dei est qui de caelo descendit et dat vitam mundo.

Io 6, 48-51:

Ego sum panis vitae. Patres vestri manducaverunt manna in deserto et mortui sunt. Hic est panis de caelo descendens, ut, si quis ex ipso manducaverit, non moriatur. Ego sum panis vivus qui de caelo descendi. Si quis manducaverit ex hoc pane vivit in aeternum, et panis, quem ego dabo, *caro* mea est pro mundi vita.

Io 6, 54-55:

Nisi manducaveritis *carnem* Filii hominis, et biberitis eius *sanguinem*, non habebitis vitam in vobis. Qui manducat *carnem* meam, et bibit meum *sanguinem*, habet vitam aeternam; et ego resuscitabo eum in novissimo die.

I Cor 5, 7:

Etenim Pascha nostrum *immolatus* est Christus.

I Cor 11, 24-26:

Accipit panem, et gratias agens fregit, et dixit: Accipite et manducate: Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur; hoc facite in meam *commemorationem*. Similiter et calicem, postquam coenavit, dicens: Hic calix novum testamentum est in meo *sanguine*; hoc facite quotiescumque bibetis, in meam *commemorationem*. Quotiescumque enim manducabitis panem hunc et calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis, donec veniat.

Eph 5, 2:

Et ambulate in dilectione, sicut et Christus dilexit nos et tradidit *semetipsum pro nobis oblationem* et *hostiam* Deo in odorem suavitatis.

Heb 5, 5-6:

Sic et Christus non semetipsum clarificavit ut pontifex fieret; sed qui locutus est ad eum: « Filius meus es tu, ego hodie genui te »; quemadmodum et in alio loco dicit: « Tu es *sacerdos* in *aeternum* secundum ordinem Melchisedech ».

Heb 6, 20:

Ubi praecursor pro nobis introibit Iesus secundum ordinem Melchisedech pontifex factum in *aeternum*. &

Heb 7, 26:

Talis enim decebat ut nobis esset *pontifex*, sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus et excelsior caelis factus; qui non habet necessitatem cotidie, quemadmodum sacerdotes, prius pro suis delictis hostias *offere* deinde pro populi; hoc enim fecit semel *seipsum offerendo*.

Heb 8, 6:

Nunc autem melius sortitus est ministerium, quanto et melioris testamenti, mediator est, quod in melioribus repromissionibus sancitum est.

Heb 9, 14-15:

Si enim sanguis hircorum et taurorum, et cinis vitulae aspersus, inquinatos sanctificat ad emundationem *carnis*, quanto magis *sanguis* Christi, qui per Spiritum Sanctum *semetipsum obtulit* immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis, ad serviendum Deo viventi. Et ideo novi testamenti mediator est, ut morte intercedente, in redemptionem earum praeviaricationum quae erant sub priori testamento, repromissionem accipiant qui vocati sunt aeternae hereditatis.

Apoc 1, 5:

[Iesus Christus] qui dilexit nos, et lavit nos a peccatis nostris in *sanguine* suo.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, De Sacramentis, 4, 12-14 (SC 25, 81):

Similis per omnia filio Dei *sacerdos* quoque erat Melchisedech, quia et Christus *sacerdos* cui dicitur: « Tu es *sacerdos* in *aeternum* secundum ordinem Melchisedech ». Ergo auctor sacramentorum qui est nisi Dominus Iesus? De caelo ista sacramenta venerunt, consilium enim omne de caelo est. Vere autem magnum et divinum miraculum quod populo pluit Deus manna de caelo et non laborat populus et manducabat. Tu forte dicis: Meus panis est usitatus. Sed panis iste panis est ante verba sacramentorum; ubi accesserit consecratio de pane fit caro Christi. Hoc igitur adstruamus. Quomodo potest qui panis est corpus esse Christi? Consecratio igitur quibus verbis est et cuius sermonibus? Domini Iesu. Nam et reliqua omnia quae dicuntur in superioribus a sacerdote dicuntur, laus Deo defertur, oratio petitur pro populo, pro regibus, pro caeteris; ubi venit conficiatur venerabile sacramentum, iam non suis sermonibus utitur sacerdos, sed utitur sermonibus Christi. Ergo sermo Christi hoc conficit sacramentum.

Ambrosius, De Sacramentis 4, 26 (SC 25, 116):

Ut scias autem hoc esse sacramentum, huius figura ante praecessit. Deinde quantum sit sacramentum cognosce. Vide quid dicat: « Quotiescumque hoc feceritis, toties *commemorationem* mei facietis donec iterum adveniam ».

Ambrosius, De Sacramentis 5, 25 (SC 25, 132-134):

Ergo tu audis quod quotiescumque *offertur* sacrificium mors Domini, resurrectio Domini, elevatio Domini significetur et remissio peccatorum, et panem istum vitae non quotidianus adsumis? Qui vulnus habet medicinam requirit. Vulnus est quia sub peccato sumus, medicina est caelestis venerabile sacramentum.

Leo Magnus, Sermo 58, 3 (PL 54, 333):

At Iesus consilii sui certus, et in opere paternae dispositionis intrepidus, vetus Testamentum consummabat, et novum Pascha condebat. Discumbentibus enim secum discipulis ad edendam mysticam cenam, cum in Caiaphae atrio tractaretur quomodo Christus posset occidi, ille corporis et sanguinis sui ordinans sacramentum, docebat qualis Deo *hostia* deberet offerri, ne ab hoc quidem mysterio traditore submoto.

PRINCIPAL VOCABULARY:

verus aeternus sacerdos forma sacrificium perennis instituo hostia primus offero salutaris memoria praecipio caro immolo sumo roboro fundo sanguis potamus abluo.

TRANSLATIONS

Father all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

He is the true and eternal priest who established this unending sacrifice. He offered himself as a victim for our deliverance and taught us to make this offering in his memory. As we eat his body which he gave for us, we grow in strength. As we drink his blood which he poured out for us, we are washed clean.

Now, with angels and archangels, and the whole company of heaven, we sing the unending hymn of your praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

C'est lui le prêtre éternel et véritable, qui apprit à ses disciples comment perpétuer son sacrifice; il s'est offert à toi en victime pour notre salut; il nous a prescrit d'accomplir après lui cette offrande pour célébrer son mémorial. Quand nous mangeons sa chair immolée pour nous, nous sommes fortifiés; quand nous buvons le sang qu'il a versé pour nous, nous sommes purifiés.

C'est pourquoi, avec les anges et les archanges, avec les puissances d'en haut et tous les esprits bienheureux, nous chantons l'hymne de ta gloire et sans fin nous proclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente e misericordioso, per Cristo nostro Signore.

Sacerdote vero ed eterno, egli istituì il rito del sacrificio perenne; a te per primo si offrì vittima di salvezza, e comandò a noi di perpetuare l'offerta in sua memoria. Il suo corpo per noi imolato è nostro cibo e ci dà forza, il suo sangue per noi versato è la bevanda che ci redime da ogni colpa.

Per questo mistero del tuo amore, uniti agli angeli e ai santi, cantiamo con gioia l'inno della tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro, verdadero y único sacerdote.

El cual, al instituir el sacrificio de la eterna alianza, se ofreció a sí mismo como víctima de salvación, y nos mandó perpetuar esta ofrenda en conmemoración suya. Su carne, inmolada por nosotros, es alimento que nos fortalece; su sangre, derramada por nosotros, es bebida que nos purifica.

Por eso, con los ángeles y los arcángeles y con todos los coros celestiales, cantamos sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever e salvação louvar-vos constantemente e dar-vos graças por todas as coisas, por Jesus Cristo, Senhor nosso.

Ele, verdadeiro e eterno sacerdote, oferecendo-se a vós pela nossa salvação, instituiu o Sacrifício da nova aliança e mandou que o celebrássemos em sua memória. Sua carne imolada por nós é o alimento que nos fortalece; e o seu sangue, por nós derramado, é a bebida que nos purifica.

Por ele a multidão dos Anjos, em humilde adoração, se alegra eternamente na vossa presença. Concedei-nos também associar-nos aos seus louvores, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken durch unseren Herrn Jesus Christus.

Als der wahre und ewige Hohepriester hat er die Feier eines immerwährenden Opfers gestiftet. Er hat sich selbst als Opfergabe dargebracht für das Heil der Welt und uns geboten, daß auch wir diese Gabe darbringen zu seinem Gedächtnis. Er stärkt uns, wenn wir seinen Leib empfangen, den er für uns geopfert hat. Er heiligt uns, wenn wir sein Blut trinken, das er für uns vergossen hat.

Darum singen wir mit den Engeln und Erzengeln, den Thronen und Mächten und mit all den Scharen des himmlischen Heeres den Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 51

PRAEFATIO II DE SANCTISSIMA EUCHARISTIA

De fructibus Sanctissimae Eucharistiae

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
per Christum Dominum nostrum.

Qui cum Apostolis suis in novissima cena convescens,
salutiferam crucis memoriam prosecuturus in saecula,
Agnum sine macula se tibi obtulit,
perfectae laudis munus acceptum.

Quo venerabili mysterio fideles tuos alendo sanctificas,
ut humanum genus, quod continet unus orbis,
una fides illuminet, caritas una coniungat.
Ad mensam igitur accedimus tam mirabilis sacramenti,
ut, gratiae tuae suavitate perfusi,
ad caelestis formae imaginem transeamus.

Propter quod caelestia tibi atque terrestria
canticum novum concinunt adorando,
et nos cum omni exercitu Angelorum
proclamamus, sine fine dicentes:

✠ MR p. 421; Moeller 866.

✠ MA 167/6a, p. 393.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 421) Praefatio de Sanctissima Eucharistia II (Pr)

✠ *New composition.*

✠ Sup 1634: Hebdomada VII post Pentecosten (Pr):

= Berg 1210: [In Natale Confessoris.] Item alia Missa (Pr)

▣ LMS 1402: CLVII. In XIo Dominico de Quotidiano (Pr)

VD per Christum Dominum nostrum.

*Verum aeternumque Pontificem,
et solum sine peccati macula sacerdotem.
Cuius sanguine fidelium corda mundantur.
Cuius institutione placationis tibi hostias
non solum pro delictis populi,
sed etiam pro nostris offensionibus immolamus.
Tuam poscentes clementiam,
ut omne peccatum quod carnis fragilitate contraximus,
ipso summo pro nobis antistite interveniente solvatur.
Per quem maiestatem.*

⊗ Ver 1250: XL, IV. [Natale Domini.] Item alia (Pr):

⊠ GeV 20: I, IIII. Item in Natale Domini in die (Pr)

Vere dignum:

*tuae laudis hostiam iugiter immolantes,
cuius figuram Abel iustus instituit,
agnus quoque legalis ostendit, &
celebravit Abraham,
Melchisedech sacerdos exhibuit,
sed verus agnus et aeternus pontifex &
hodie natus Christus implevit.
Unde profusus.*

⊗ Ver 96: VIII, XXVI. [Mense Aprile.] Item alia. (Pr):

Vere dignum:

*qui se ipsum tibi pro nobis offerens immolandum &
idem sacerdos et sacer agnus exhibuit: &
per.*

⊗ Gothicum 162: XXI. Ordo Missae in initium Quadragesimae (Pr):

⊠ Mixt (PL 85, 332): [Dominica Secunda in Quadragesima.] Feria Sexta (Pr)

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare est,
nos tibi gratias agere:

Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Per Christum Dominum nostrum.

*Qui es Filius tuus, manens in gloria tua,
in quo ieiunantium fides alitur, &
spes provehitur, caritas roboratur.*

Ipse est enim panis vivus et verus

*qui de caelo descendit et habitat semper in caelo,
qui est substantia aeternitatis, et esca virtutis.*

*Verbum enim tuum per quod facta sunt omnia
non solum humanarum mentium,*

sed ipsorum quoque panis est angelorum. [...]

*Hunc panem, Domine, nobis per hos quadraginta dies [...]
ministrare digneris.*

Quem ut indesinenter esuriamus hortaris.

*Cuius carne a te ipso sanctificata, dum pascimur, roboramur, & et sanguine dum hausto sicienter potamur abluimur.
Per Christum Dominum nostrum. Per quem.*

✠ Sup 1549: [In Quadragesima.] Feria Tertia (Pr):

VD per Christum Dominum nostrum.

*In quo ieiunantium fides additur,
spes provehitur, caritas roboratur.
Ipse est enim panis vivus et verus
qui substantia aeternitatis, et esca virtutis est.
Verbum enim tuum per quod facta sunt omnia
non solum humanarum mentium,
sed ipse panis est angelorum.
Hunc panem ministrare nobis non desinis,
et ut eum indesinenter esuriamus hortaris.
Cuius carne dum pascimur, roboramur,
et sanguine dum potamur abluimur.
Per quem maiestatem.*

✠ Berg 489: Feria V in Authentica (Communicantes):

*Communicantes et diem sacratissimum celebrantes,
quo traditus est Dominus Iesus Christus,
Tu nos, Domine, participes Filii tui,
tu consortes regni tui, tu incolas paradisi,
tu angelorum comites esse iussisti,
si tamen illaesa et intemerata fide, &
caelestis militiae sacramenta servemus.
Haud quid desperare de tua misericordia possumus,
qui tantum munus accepimus, &
ut talem tibi hostiam offerre mereremur, &
corpus scilicet et sanguinem Domini nostri Iesu Christi,
qui se pro mundi redemptione,
piae illi ac venerandae tradidit passioni.
Qui, formam sacrificii salutis perennis instituens,
hostiam tibi se primus salutarem,
et primus docuit offeri. &
Sed et memoriam venerantes
in primis gloriosae semper Virginis Mariae [...]*

✠ GeV 398: I, XLI. Incipit Ordo de Feria VI Passione Domini (Or):

*Deus, qui peccati veteris hereditaria morte,
in qua posteritatis genus omne successerat,
Christi tui Domini nostri passione solvisti:
dona, ut conformes eidem facti,
sicut imaginem terreni naturae necessitate portavimus, &
ita imaginem caelestis gratiae sanctificatione portemus, &
Christi Domini nostri: qui tecum vivit.*

✠ MR* (Bruy 393: 120) In Festo Sanctissimi Corporis Christi (C):

*Deus qui nobis sub sacramento mirabili &
passionis tuae memoriam reliquisti
tribue, quaesumus,
ita nos corporis et sanguinis tui sacra mysteria venerari; &
ut redemptionis tuae fructum in nobis iugiter sentiamus:
Qui vivis.*

✠ MP: (p. 284) Praefatio de Feria V in Coena Domini (Pr):

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine sancte, Pater omnipotens, aeterne Deus:
per Christum Dominum nostrum,
*verum aeternumque Pontificem,
et solum sine peccati macula sacerdotem;*
qui in novissima Cena &
*formam sacrificii perennis instituens,
hostiam se tibi primum obtulit,
et primus docuit offeri;*
*cuius carne pro nobis immolata dum pascimur, roboramur,
et fuso sanguine dum potamus, abluimur.*

*Et ideo cum Angelis atque Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus, sine fine dicentes:*

⊙ *Modern Ambrosian parallels: MA* p. [18] (Berg 1210); MA* p. 197 (Berg 489).*

BIBLICAL CONTEXT:

Ex 12, 5:

Erit autem *agnus* absque *macula*, masculus, anniculus; iuxta quem ritum tolletis et haedum. Et servabitis eum usque ad quartam decimam diem mensis huius; immolabitque eum universa multitudo filiorum Israel ad vesperam.

Lev 9, 3:

Dixitque [Moyses] ad Aaron: « Ad filios Israel loqueris; tollite hircum pro peccato et vitulum atque *agnum* aniculos et *sine macula* in holocaustum, bovem et arietem pro pacificis, et immolate eos coram Domino; et sacrificio singulorum similam conspersam olio offerentes; hodie enim Dominus apparebit vobis ».

Mt 26, 26-29:

Coenantibus autem eis, accepit Iesus panem, et benedixit ac fregit, deditque discipulis suis, et ait: Accipite, et comedite: hoc est corpus meum. Et accipiens calicem gratias egit: et dedit illis dicens: Bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis meus novi testamenti, qui pro multis *effundetur* in remissionem peccatorum. Dico autem vobis: non bibam amodo de hoc genere vitis usque in diem illum, cum illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei.

1 Cor 10, 16-17:

Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? et panis, quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est? Quoniam *unus* panis, *unum* corpus multi sumus, omnes qui de *uno* pane participamus.

1 Cor 11, 20-26:

Convenientibus ergo vobis in unum, iam non est dominicam *coenam* manducare; unusquisque enim suam *coenam* presumit ad manducandum. [...] Ego enim accepi a Domino quod et tradidi vobis, quoniam Dominus Iesus, in qua nocte tradebatur, accepit panem, et gratias agens fregit, et dixit: Accipite et manducate: Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur; hoc facite in meam *commemorationem*. Similiter et calicem, postquam coenavit, dicens: Hic calix novum testamentum est in meo sanguine; hoc facite quotiescumque bibetis, in meam *commemorationem*. Quotiescumque enim manducabitis panem hunc et calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis, donec veniat.

1 Cor 15, 47-49:

Primus homo de terra terrenus, secundus homo de caelo *caelestis*. Qualis terrenus, tales et terreni; et qualis *caelestis*, tales et *caelestes*. Igitur, sicut portavimus imaginem terreni, portemus et *imaginem caelestis*.

2 Cor 3, 18:

Nos autem omnes revelata facie gloriam Domini specularantes in eandem *imaginem* transformamur a claritate in claritatem, tanquam a Domini Spiritu.

Eph 4, 1-7:

Obsecro itaque vos, ego vinctus in Domino, ut digne ambuletis vocatione qua vocati estis, cum omni humilitate et mansuetudine, cum patientia supponentes invicem in *caritate*; solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis: unum corpus et unus spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestrae; unus Dominus, *una* fides, unum baptisma; unus Deus et Pater omnium, qui est super omnes et per omnia et in omnibus nobis. Uniquique autem nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi.

Eph 5, 2:

Et ambulate in dilectione, sicut et Christus dilexit nos et tradidit semetipsum *pro nobis oblationem et hostiam* Deo in odorem suavitatis.

Gal 5, 5-6:

Nos enim spiritu ex fide spem iustitiae expectamus. Nam in Christo Iesu neque circumcisio aliquid valet neque praepitium, sed *fides* quae per *caritatem* operatur.

PATRISTIC WITNESS:

Fulgentius Ruspensis, Contra Fabianum, fragmentum 28 (PL 65, 790):

Attamen quia post *coenam* in qua *discipulis* sacramentum sui corporis et sanguinis dedit, istam pro suis fidelibus orationem Salvator effudit: ostendens, hoc nos maxime tempore sacrificii orare debere, quod ipse sacrificandi regulam constituens, dignatus est summus Pontifex postulare. Hoc autem quod petimus, id est ut in Patre et Filio unum simus, per unitatem *gratiae* spiritalis accipimus, quam a nobis sollicitè servare beatus Apostolus praecepit, dicens: Supportantes invicem in *caritate*, solliciti servare unitatem spiritus, in vinculo pacis. Petimus ergo ut Spiritus sanctus veniat, non secundum substantiam immensae divinitatis, sed secundum donum individuae *caritatis*.

Ambrosius, De Spiritu sancto 1, 6, 79-80 (PI 16, 723):

Signati ergo Spiritu a Deo sumus. Sicut enim in Christo morimur, ut renascamur; ita etiam Spiritu signamur, ut splendorem atque *imaginem* eius et *gratiam* tenere possimus: quod est utique spiritale signaculum. Nam etsi specie signemur in corpore, veritate tamen in corde signamur; ut Spiritus sanctus exprimat in nobis *imaginis caelestis* effigiam. Quis igitur audeat dicere discretum a Deo Patre et Christo esse Spiritum sanctum; cum per ipsum ad *imaginem* et similitudinem Dei esse mereamur; et per ipsum fiat quemadmodum Petrus apostolus dixit (2 Pet 1, 4), ut divinae simus consortes naturae.

CONCILIAR TEACHING:

Constitutio de Sacra Liturgia « Sacrosanctum Concilium » n. 47:

Salvator noster, in *Cena novissima*, qua nocte tradebatur, Sacrificium Eucharisticum Corporis et Sanguis sui instituit, quo Sacrificium *Crucis* in saecula, donec veniret, perpetuaret, atque adeo Ecclesiae dilectae Sponsae *memoriale* concrederet Mortis et Resurrectionis suae: *sacramentum* pietatis, signum unitatis, vinculum *caritatis*, convivium paschale, « in quo Christus sumitur, mens impletur gratia et futurae gloriae nobis pignus datur ».

PRINCIPAL VOCABULARY:

apostolus novus cena convesco salutaris crux memoria prosequor saeculum
Agnus macula offero perfectus laus munus accipio venerabilis mysterium
fidelis alio sanctifico humanus genus contineo unus orbis fides illumino
caritas coniungo mensa accedo mirabilis sacramentum gratia suavitas per-
fundo caelestis forma imago transeo.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

At the last supper, as he sat at table with his apostles, he offered himself to you as the spotless lamb, the acceptable gift that gives you perfect praise. Christ has given us this memorial of his passion to bring us its saving power until the end of time. In this great sacrament you feed your people and strengthen them in holiness, so that the family of mankind may come to walk in the light of one faith, in one communion of love. We come then to this wonderful sacrament to be fed at your table and grow into the likeness of the risen Christ.

Earth unites with heaven to sing the new song of creation as we adore and praise you for ever.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

Dans le dernier repas qu'il prit avec ses Apôtres, afin que toutes les générations fassent mémoire du salut par la croix, il s'est offert à toi, comme l'Agneau sans péché, et tu as accueilli son sacrifice de louange. Quand tes fidèles communient à ce sacrement, tu les sanctifies pour que tous les hommes, habitant le même univers, soient éclairés par la même foi et réunis par la même charité. Nous venons à la table d'un si grand mystère nous imprégner de ta grâce et connaître déjà la vie du Royaume.

Voilà pourquoi le ciel et la terre t'adorent; ils chantent le cantique de l'Alliance nouvelle, et nous-même, unissant notre voix à celle des anges, nous t'acclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta renderti grazie e innalzare a te l'inno di benedizione e di lode, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Nell'ultima cena con i suoi Apostoli, egli volle perpetuare nei secoli il memoriale della sua passione e si offrì a te, Agnello senza macchia, lode perfetta e sacrificio a te gradito. In questo grande mistero tu nutri e santifici i tuoi fedeli, perché una sola carità riunisca l'umanità diffusa su tutta la terra. E noi ci accostiamo a questo sacro convito, perché l'effusione del tuo Spirito ci trasformi a immagine della tua gloria.

Per questo mistero di salvezza il cielo e la terra si uniscono in un cantico nuovo di adorazione e di lode, e noi con tutti gli angeli del cielo proclamiamo senza fine la tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

El cual, en la última cena con los apóstoles, para perpetuar su pasión salvadora, se entregó a sí mismo como Cordero inmaculado y Eucaristía perfecta. Con este sacramento alimentas y santificas a tus fieles, para que una misma fe ilumine y un mismo amor congregue a todos los hombres que habitan un mismo mundo. Así, pues, nos reunimos en torno a la mesa de este sacramento admirable, para que la abundancia de tu gracia nos lleve a poseer la vida celestial.

Por eso, Señor, todas tus criaturas, en el cielo y en la tierra, te adoran cantando un cántico nuevo; y también nosotros, con los ángeles, te aclamamos por siempre diciendo.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo, Senhor nosso.

Reunido com os apóstolos na última ceia, para que a memória da Cruz salvadora permanecesse para sempre, ele se ofereceu a vós como Cordeiro sem mancha, e foi recebido como sacrifício perfeito. Pela comunhão neste admirável mistério, vós santificais os vossos fiéis, para que a mesma fé ilumine e a mesma caridade reúna todos os homens que habitam um só e mesmo universo. Assim nos aproximamos com alegria da mesa de tão grande mistério para que, impregnados da vossa graça, nos transformemos ainda na terra em cidadãos do vosso Reino.

Por isso, o céu e a terra com um novo cántico vos adoram, e nós com toda a multidão dos Anjos cantamos (dizemos) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken durch unseren Herrn Jesus Christus.

Denn er hat beim Letzten Abendmahl das Gedächtnis des Kreuzesopfers gestiftet zum Heil der Menschen bis ans Ende der Zeiten. Er hat sich dargebracht als Lamm ohne Makel, als Gabe, die dir gefällt, als Opfer des Lobes. Dieses erhabene Geheimnis heiligt und stärkt deine Gläubigen, damit der eine Glaube die Menschen der einene Erde erleuchte, die eine Liebe sie alle verbinde. So kommen wir zu deinem heiligen Tisch, empfangen von dir Gnade um Gnade und werden neu gestaltet nach dem Bild deines Sohnes.

Durch ihn rühmen dich Himmel und Erde, Engel und Menschen und singen wie aus einem Munde das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 52

Commune Dedicacionis Ecclesiae
IN ANNIVERSARIO DEDICATIONIS
A. IN IPSA ECCLESIA DEDICATA
Praefatio

= Missae Rituales

VIII. IN DIE DEDICATIONIS

1. IN DEDICATIONE ECCLESIAE

Quando iam de more sacra celebrantur in ecclesia [...]

Praefatio

De mysterio templi Dei quod est ecclesia

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:
per Christum Dominum nostrum.

Quia in domo visibili quam nobis exstruere concessisti,
ubi familiae in hoc ad te peregrinanti favere non desinis,
mysterium tuae nobiscum communionis
mire figuras et operaris:
hic enim tibi templum illud quod nos sumus aedificas,
et Ecclesiam per orbem diffusam
in dominici compagem corporis facis augeri,
in pacis visione complendam,
caelesti civitate Ierusalem.

Et ideo, cum multitudine ordinum beatorum,
in templo gloriae tuae, te collaudamus,
benedicimus et magnificamus, dicentes:

* MR p. 666; Moeller 1305.

* Cf. MA 468/6, p. 803; cf. MA 535/6, p. 985.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

- = MR 1970: (p. 666) Commune Dedicacionis Ecclesiae. 2. In Anniversario Dedicacionis, A. In ipsa ecclesia dedicata. Prefatio
 = PR 1977: Ordo Dedicacionis Ecclesiae in qua iam de more Sacra celebrantur n. 35 (Pr)

⊙ *New composition*

- ☒ Ver 280: XVI, I. In Natale apostolorum Petri et Pauli. (C):
 ☐ Ver 303: XVI, VIII. [In Natale apostolorum Petri et Pauli.] Item alia. (C)
 ☐ Ver 357: XVI, XXII. [In Natale apostolorum Petri et Pauli.] Item alia. (C)
 ☐ Pad 594: CXL. Natale sancti Petri (C)

*Omnipotens sempiternae Deus,
 qui hunc diem beatorum apostolorum
 Petri et Pauli martyrio consecrasti:
 da Ecclesiae tuae toto terrarum orbe diffusae &
 eorum semper magisterio gubernari,
 per quos sumpsit religionis exordium.
 Per.*

- ☒ Ver 319: XVI, XIII. [In Natale apostolorum Petri et Pauli.] Item alia (Pr):

Vere Dignum:

*qui secundum promissionis tuae inviolabile constitutum
 apostolicae confessioni superna dignatione largiaris,
 ut in veritatis tuae fundamine solidatae
 nulla mortiferae falsitatis iura praevalent;
 et quantalibet existat errantium multitudo,
 illi tamen redemptionis tuae sint filii
 et illis Ecclesia cuncta numeretur,
 qui ab electorum tuorum traditione non dissonant:
 ipsaque sit sacri corporis ubique vera compago, &
 quae et dispensante devota subsequitur,
 quidquid sedis illa censuerit,
 quam tenere voluisti totius Ecclesiae principatum.
 Per.*

- ☒ Ver 951: XXVIII, II. Benedictio super Diaconos:
 = GeV 152: I, XXII. Ad Ordinandos Diaconos
 = Had 32: 4. Orationes ad Ordinandum Diaconum

*Adesto, quaesumus, omnipotens Deus,
 honorum dator, ordinum distributor officiorumque dispositor.
 Qui in te manens innovas omnia,
 et cuncta disponis per Verbum tuum,
 virtutem sapientiamque tuam,
 Iesum Christum, Filium tuum, Dominum nostrum,
 sempiterna providentia praeparas*

*et singulis quibusque temporibus aptanda dispensas.
Cuius corpus, &
Ecclesiam tuam caelestium gratiarum varietate distincta
suorumque conexa discretione membrorum,
per legem totius mirabilem compagis unitam, &
in augmentum templi tui crescere delatareque largiris [...] &*

⌘ PR* De Ordinatione Diaconi [Pseudo-Preface]:

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper ut ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus
*honorum dator, ordinumque distributor officiorumque dispositor.
Qui in te manens innovas omnia,
et cuncta disponis per Verbum tuum,
virtutem sapientiamque tuam,
Iesum Christum, Filium tuum, Dominum nostrum,
sempiterna providentia praeparas
et singulis quibusque temporibus aptanda dispensas.
Cuius corpus, &
Ecclesiam tuam caelestium gratiarum varietate distincta
suorumque conexa discretione membrorum,
per legem totius mirabilem compagis unitam, &
in augmentum templi tui crescere delatareque largiris [...] &*

⊙ This text seems to have supplied inspiration and one phrase:

Leo Magnus, *Sermo* 19, 4 (PL 54, 520):

Omnia ergo, dilectissimi, quae oculis cernitis, mente meministis, ad profectum vestrae aedificationis assumite, et ita unusquisque vestrum praeparato a maioribus utatur habitaculo, ut in seipso meminerit templum Dei esse fundatum. Nihil structurae suae pravum, nihil supponat infirmum; sed vivis et electis lapidibus congruendo, per indissolubilem connexionem crescat in *Dominici corporis* unitatem. Auxiliante ipso angulari lapide Deo et Domino nostro Iesu Christo.

⊙ No clear Ambrosian parallels

BIBLICAL CONTEXT:

Ez 10, 4:

Et elevata est gloria Domini desuper cherub ad limen domus, et repleta est *domus* nube, et atrium repletum est splendore gloriae Domini.

1 Cor 3, 17:

Si quis autem templum Dei violaverit, disperdet illum Deus. *Templum* enim Dei sanctum est, *quod estis* vos.

1 Cor 6, 19:

An nescitis quoniam membra vestra *templum* sunt Spiritus Sancti, qui in vobis est, quem habetis a Deo, et non estis vestri?

2 Cor 6, 16:

Vos enim estis templum Dei vivi, sicut dicit Deus: « Quoniam inhabitabo in illis et inambulabo inter eos et ero illorum Deus et ipsi erunt mihi populus ».

Eph 2, 19-22:

Ergo iam non estis hospites et advenae; sed estis cives sanctorum, et domestici Dei: *superaedificati* super fundamentum apostolorum et prophetarum, ipso summo angulari lapide, Christo Iesu; in quo omnis *aedificatio* constructa crescit in *templum* sanctum in Domino; in quo et vos *coaedificamini* in habitaculum Dei in Spiritu.

Eph 4, 15-16:

[...] veritatem autem facientes in caritate crescimus in illo per omnia, qui est caput Christus; ex quo totum *corpus* compactum et connexum per omnem iuncturam subministrationis secundum operationem in misuram uniuscuiusque membri augmentum *corporis* facit in *aedificationem* sui in caritate.

Heb 11, 13-16:

Iuxta fidem defuncti sunt omnes isti, non acceptis repromissionibus, sed a longe eas aspicientes et salutantes et confidentes quia *peregrini* et hospites sunt super terram. Qui enim haec dicunt significant se patriam inquirere. Et, si quidem ipsius meminissent de qua exierunt, habebant utique tempus revertendi. Nunc autem meliorem appetunt, id est, *caelestem*. Ideo non confunditur Deus vocari Deus eorum; paravit enim illis *civitatem*.

Heb 12, 22:

Sed accessistis ad Sion montem et *civitatem* Dei viventis, *Ierusalem caelestem* et multorum milium angelorum frequentiam et ecclesiam primitivorum, qui conscripti sunt in caelis, et iudicem omnium Deum et spiritus iustorum perfectorum et testamenti novi mediatorem Iesum et sanguinis aspersionem melius loquentem quam Abel.

Apoc 3, 12:

Qui vicerit, faciam illum columnam in *templo* Dei mei, et foras non egredietur amplius; et scribam super eum nomen Dei mei et nomen *civitatis* Dei mei, novae *Ierusalem*, quae descendit de *caelo* a Deo meo et nomen meum novum.

Apoc 21, 2-3:

Et ego Ioannes vidi sanctam *civitatem Ierusalem* novam, descendentem de *caelo* a Deo, paratam sicut sponsam ornatam viro suo. Et audivi vocem magnam de throno dicentem: Ecce tabernaculum Dei cum hominibus et habitabit cum eis; et ipsi populus eius erunt, et ipse Deus cum eis erit eorum Deus.

Apoc 21, 10:

Et sustulit me in spiritu in montem magnum et altum et ostendit mihi *civitatem sanctam Ierusalem*, descendentem de caelo a Deo habentem claritatem Dei et lumen eius simile lapidi pretioso, tanquam lapidi iaspidis sicut crystallum.

PATRISTIC WITNESS:

Cyprianus, De Catholicae Ecclesiae Unitate 5, 23 (PL 4, 517):

Deus unus est, et Christus unus, et una *Ecclesia* eius, et fides una et plebs una in solidam corporis unitatem concordiae glutino copulata. Scindi unitas non potest, nec *corpus* unum discedio *compaginis* separari.

Augustinus, Sermo 271 (PL 38, 1245-1246):

Linguae illae [Pentecostes] quibus loquebantur a Spiritu sancto impleti, per omnium gentium linguas futuram *Ecclesiam* praesignabant. Sicut enim post diluvium superbia impietas hominum turrim contra Dominum aedificavit excelsam, quando per linguas diversas meruit dividi genus humanum, et unaquaeque gens lingua propria loqueretur, ne ab aliis intelligeretur (Gen 11, 1-9): sic humilis fidelium pietas earum linguarum diversitatem *Ecclesiae* contulit unitati; ut quod discordia dissipaverat, colligeret caritas, et humani generis tanquam unius *corporis* membra dispersa ad unum caput Christum *compaginata* redigerentur, et in sancti *corporis* unitatem dilectionis igne conflarentur. Ab hoc itaque dono Spiritus sancti prorsus alieni sunt, qui oderunt gratiam *pacis*, qui societatem non retinent unitatis [...] Vos autem, fratres mei, membra *corporis* Christi, germina unitatis, filii *pacis* hunc diem agite laeti, celebrate securi, hoc enim in vobis impletur, quod illis diebus quando venit Spiritus sanctus, praesignabatur.

Augustinus, Enarr. in Ps 146, 4 (CCSL 40, 2124):

Ecce *aedificans Ierusalem* Dominus, colligens dispersiones populi ipsius. Populus enim *Ierusalem*, populus Israel. Est, Est, *Ierusalem* aeterna in caelis ubi cives etiam angeli sunt. Omnes cives illius *civitatis*, videndo Deum gaudent in illa magna *civitate* et ampla et *caelesti*; spectaculum eis Deus ipse est. Sed nos ab illa *civitate peregrinamur*, peccato expulsi, ne ibi maneremus; et mortalitate praegravati, ne illo rediremus. Respexit Deus *peregrinationem* nostram, et ille qui *aedificat Ierusalem* restituit lapsam partem. [...] Cecidit enim pars quaedam et facta est *peregrina*: hanc *peregrinam* misericorditer vidit Dominus, et quaesivit non quaerentes se. Unde quaesivit? Quem misit ad captivitatem nostram? Misit Redemptorem, secundum quod ait apostolus: «Commendat Deus dilectionem suam in nobis, quoniam adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est».

Leo Magnus, Sermo 19, 4 (PL 54, 520):

Omnia ergo, dilectissimi, quae oculis cernitis, mente meministis, ad perfectum vestrum aedificationis assumite, et ita unusquisque vestrum praeparato a maioribus utatur habitaculo, ut in seipso meminerit *templum*

Dei esse fundatum. Nihil structuræ suæ pravum, nihil supponat infirmum; sed vivis et electis lapidibus congruendo, per indissolubilem connexionem crescat in *Dominici corporis* unitatem. Auxiliante ipso angulari lapide Deo et Domino nostro Iesu Christo. &

Gregorius Magnus, In Ezech. 2, 1, 5 (CCSL 142, 210):

« *Ierusalem* quæ *aedificatur* ut *civitas* », ut videlicet ostenderetur quod non de corporalis, sed de spiritualis *civitatis aedificatio* cuncta dicerentur. Quia enim illa internæ *pacis visio* ex sanctorum *civium* congregatione construitur, *Ierusalem caelestis* ut *civitas aedificatur*. Quæ tamen in hac *peregrinationis* terra dum flagellis percutitur, tribulationibus tunditur, eius lapides cotidie quadrantur. Et ipsa est *civitas*, scilicet sancta *Ecclesia*, quæ regnatura in *caelo* adhuc laborat in terra.

PRINCIPAL VOCABULARY:

domus visibilis extruo familia locus peregrinor faveo desino mysterium nobiscum communico mire figuro operor templum aedifico ecclesia orbis diffundo dominicus compages corpus augeo pax visio compleo caelestis civitas Ierusalem.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

We thank you now for this house of prayer in which you bless your family as we come to you on pilgrimage. Here you reveal your presence by sacramental signs, and make us one with you through the unseen bond of grace. Here you build your temple of living stones, and bring the Church to its full stature as the body of Christ throughout the world, to reach its perfection at last in the heavenly city of Jerusalem, which is the vision of your peace.

In communion with all the angels and saints we bless and praise your greatness in the temple of your glory.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

Dans cette demeure visible que tu nous as donné de construire, tu ne cesses d'accueillir tes enfants qui viennent en ce lieu te trouver, et tu nous donnes la figure et la réalité du mystère de notre communion avec toi. Tu construis ici le temple que nous sommes et tu fais grandir dans l'unité du Corps du Christ l'Eglise répandue à travers le monde, jusqu'à ce qu'elle trouve son accomplissement dans la cité de paix, la Jérusalem du ciel.

C'est pourquoi, avec la multitude des esprits bienheureux, nous te louons dans le temple de ta gloire, nous te bénissons et nous t'exaltons, en chantant.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo tuo Figlio nostro redentore.

Tu ci hai dato la gioia di costruirti fra le nostre case una dimora, dove continui a colmare di favori la tua famiglia pellegrina sulla terra e ci offri il segno e lo strumento della nostra unione con te. In questo luogo santo, tu ci edifichi come tempio vivo e raduni e fai crescere come corpo del Signore la tua Chiesa diffusa nel mondo, finché raggiunga la sua pienezza nella visione di pace della città celeste, la santa Gerusalemme.

E noi, uniti ai cori degli angeli, nel tempio della tua gloria innalziamo a te l'inno di benedizione e di lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Porque en esta casa visible que hemos construido, donde reúnes y proteges sin cesar a esta familia que hacia ti peregrina, manifiestas y realizas de manera admirable el misterio de tu comunión con nosotros. En este lugar, Señor, tú vas edificando aquel templo que somos nosotros, y así la Iglesia, extendida por toda la tierra, crece unida, como Cuerpo de Cristo, hasta llegar a ser la nueva Jerusalén, verdadera visión de paz.

Por eso, Señor, te celebramos en el templo de tu gloria, y con todos los ángeles te bendecimos y te glorificamos, diciendo.

* * *

Na verdade, ó Pai, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo Senhor nosso.

Vós nos concedestes edificar esta casa visível, onde sempre acolheis a vossa família peregrina. Nela simbolizais e realizais, de modo admirável, vossa união conosco. Pois aqui edificais o templo que somos nós e fazeis crescer, na unidade do Corpo de Cristo, a Igreja espalhada pelo mundo, até atingir a perfeição na visão da paz, a Jerusalém celeste.

Por isso, com todos os Anjos e Santos, nós vos louvamos e bendizemos no templo da vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken.

Zu deiner Ehre wurde dieses Haus errichtet, in dem du deine pilgernde Kirche versammelst, um ihr darin ein Bild deiner Gegenwart zu zeigen und ihr die Gnade deiner Gemeinschaft zu schenken. Denn du selbst erbaust dir einen Tempel aus lebendigen Steinen. Von allen Orten rufst du deine Kinder zusammen und fügst sie ein in den geheimnisvollen Leib deines Sohnes. Hier lenkst du unseren Blick auf das himmlische Jerusalem und gibst uns die Hoffnung, dort deinen Frieden zu schauen. Darum preisen wir dich in deiner Kirche und vereinen uns mit allen Engeln und Heiligen zum Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 53

Commune Dedicacionis Ecclesiae
 IN ANNIVERSARIO DEDICATIONIS
 B. EXTRA IPSAM ECCLESIAM DEDICATAM

De mysterio Ecclesiae, quae est sponsa Christi templumque Spiritus

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:

Qui domum orationis munificus inhabitare dignaris,
 ut, gratia tua perpetuis fovente subsidiis,
 templum Spiritus Sancti ipse nos perficias,
 acceptabilis vitae splendore coruscans.
 Sed et visibilibus edificiis adumbratam,
 Christi sponsam Ecclesiam perenni operatione sanctificas,
 ut, innumerabili prole mater exsultans,
 in gloriam tuam collocetur in caelis.

Et ideo, cum Sanctis et Angelis universis,
 te collaudamus, sine fine dicentes:

✠ MR p. 668; Moeller 896.

✠ Cf. MA 469/6, p. 804; cf. MA 536/6, p. 987.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 668) Commune Dedicacionis Ecclesiae. 2. In Anniversario Dedicacionis, B. Extra ipsam ecclesiam dedicatam. Praefatio (Pr)

✠ *New composition.*

⌘ MP: (p. 287) Praefatio in Dedicacione Ecclesiae (Pr):

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus;

qui hanc orationis domum, quam aedificavimus, & bonorum omnium largitor inhabitas, et Ecclesia quam ipse fundasti incessabili operatione sanctificas. &

Haec est enim vere domus orationis, & visibilibus aedificiis adumbrata: & templum habitationis gloriae tuae, sedes incommutabilis veritatis, sanctuarium aeternae caritatis.

Haec est arca, qui nos a mundi ereptos diluvio, in portum salutis inducit.

Haec est dilecta et unica sponsa, quam acquisivit Christus sanguine suo, & quam vivificavit Spiritu suo: cuius in sinu renati per gratiam tuam, lacte verbi pascimur, pane vitae roboramur, misericordiae tuae subsidiis confovemur.

Haec fideliter in terris, sponso adiuvante militat, et perenniter in coelis, ipso coronante triumphat.

Et ideo, cum Angelis et Archangelis, cum Thronis et Dominationibus, cumque omni militiae caelestis exercitus, hymnum gloriae tuae canimus, sine fine dicentes:

⊕ Berg 1239: [Oraciones et Preces in Dedicatione Ecclesiae.] Item alia Missa (Pr):

VD Aeterne Deus.

Qui hanc ecclesiam nomini tuo dicatam annua festivitate illustras atque mysticis ornatam virtutibus de terris mittis ad caelum.

Haec est enim mater viventium, vita et salus omnium in te credentium.

Haec est sponsa agni tui mirabili ipsius illustrata decore, pro qua, clementissime Pater,

Unigenitus tuus crucem pertulit et adversarium vicit.

Unde et a dextris tuis in caelestibus constituta

ac suorum civium decorata virtute

maiestatem tuam trina voce interpellare non cessat.

Quam.

⊕ MA* (p. 394): In Dedicatione Ecclesiae Maioris (Pr):

Per Christum Dominum nostrum.

Qui eminentiam potestatis acceptae Ecclesiae tradidit, quam pro honore percepto et Regiman constituit, et Sponsam.

Cuius sublimitati universa subiecit:

ad cuius iudicium consentire iussit e caelo.

*Haec est mater omnium viventium,
filiorum numero facta sublimior: &
quae per Spiritum sanctum quotidie Deo filios procreat: &
cuius palmitibus mundus omnis impletus est:
quae propagines suas ligno baiulante suspensas
erigit ad regna caelorum.*

*Haec est Civitas illa, sublimis iugo montis erecta,
perspicua cunctis, et omnibus clara:
cuius conditor, et inhabitator est idem
Dominus noster Iesus Christus Filius tuus.
Quem una tecum, omnipotens Pater.*

⊙ No further Ambrosian parallels.

BIBLICAL CONTEXT:

Is 56, 7:

Adducam eos in montem sanctum meum, et laetificabo eos in *domo orationis* meae; holocausta eorum et victimae eorum placebunt mihi super altari meo, quia domus mea *domus orationis* vocabitur cunctis populis.

Mt 21, 13:

Et intravit Iesus in *templum Dei* [...] et dicit eis: Scriptum est: *Domus* mea *domus orationis* vocabitur.

1 Cor 6, 19:

An nescitis quoniam membra vestra *templum* sunt *Spiritus Sancti*, qui in vobis est, quem habetis a Deo, et non estis vestri?

Eph 5, 25-26:

Christus dilexit *ecclesiam*, et seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquae in verbo *vitae*, ut exhiberet ipse sibi *gloriosam ecclesiam*, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquis huiusmodi, sed ut sit sancta et immaculata.

1 Thess 2, 12:

Testificati sumus ut ambularetis digne Deo, qui vocabit vos *in* suum regnum et *gloriam*.

Apoc 21, 2-3:

Et ego Ioannes vidi sanctam civitatem Ierusalem novam, descendentem de caelo a Deo, paratam sicut *sponsam* ornatam viro suo. Et audivi vocem magnam de throno dicentem: Ecce tabernaculum Dei cum hominibus et habitabit cum eis; et ipsi populus eius erunt, et ipse Deus cum eis erit eorum Deus.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, De Spiritu sancto 2, 2, 25 (PL 16, 748):

Quomodo enim non est una virtus atque eadem potestas; cum unum opus, unum iudicium, unum *templum*, una *vivificatio*, una *sanctificatio*, unum etiam regnum sit Patris et Filii et Spiritus sancti.

Ambrosius, De Spiritu sancto 2, 10, 101-102.110 (PL 16, 764-766):

Nec solum una *operatio* est ubique Patris et Filii et Spiritus sancti, sed etiam una atque eadem voluntas, una vocatio, una praeceptio: quod licet in illo magno et salutari *Ecclesiae* spectare mysterio. Sicut enim Pater vocavit gentes ad *Ecclesiam*, dicens: « Vocabo non plebem meam, plebem meam, et non dilectam, dilectam »; et alibi: « *Domus* mea *domus orationis* vocabitur omnibus gentibus »: itam etiam Dominus Iesus ad evocandam et convocandam *Ecclesiam*, Paulum se dicit electum [...] Sicut ergo Pater Deus vocavit *Ecclesiam* ita vocavit et Christus: et quemadmodum Christus vocavit, ita et vocavit *Spiritus* [...] Non solum Christi sed etiam Spiritus sancti imperio apostolatam Paulus accepit et ad congregationem gentium festinavit [...] sed nec hoc tantum loco Petrus apostolus, sed etiam alibi in eodem libro a *Spiritu sancto aedificatam Ecclesiam* demonstravit. Habes enim dixisse eum: « Deus qui novit corda hominum, testimonium perhibuit, dans his *Spiritum sanctum*, sicut et nobis; et nihil descrevit inter nos et illos, mundans per fidem corda eorum » (Act 15, 8-9). In quo illud est contuendum, quia sicut Christus lapis est angularis, qui unitatem plebis utriusque connexuit, ita etiam *Spiritus sanctus* non discrevit utriusque populi corda, sed iunxit.

Augustinus, Sermo 25, 8 (PL 46, 938):

Eia, carissimi, intendite, quomodo sit *Ecclesia* quod manifestum est, coniux Christi, quod difficilius intelligitur, sed tamen verum est, *mater* Christi. [...] Vos, quibus loquor, membra estis Christi. Quis vos peperit? Audio vocem cordis vestri: *Mater* ecclesia. *Mater* ista sancta, honorata, Mariae similis et parit, et virgo est. Quia parit, per vos proba. Ex illa nati estis et Christum parit: nam membra Christi estis. [...] Tenete in mentibus virginitatem mentis. Virginitas fidei catholicae integritas. Ubi corrupta est Eva sermone serpentis, ibi debet esse virgo *Ecclesia* dono Omnipotentis. Ergo in mente pariant membra Christi, sicut Maria in ventre Virgo peperit Christum, et sic eritis matres Christi. Non est longe a vobis, non est praeter vos, non abhorret a vobis. Fuisti filii, estote et matres. Filii *matris*, quando baptizati estis, tunc membra Christi nata estis. Adducite ad lavacrum baptismatis, quos potestis, ut sicut filii fuistis, quando nati estis, sic etiam ducendo ad nascendum matres Christi esse possitis.

PRINCIPAL VOCABULARY:

domus oratio munificus inhabito dignaris gratia perpetuus foveo subsidium templum perficio acceptabilis vita splendor corusco visibilis edificium adumbro sponsa ecclesia perennis operatio santifico innumerabilis prole mater exulto gloria colloco caelum.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

Your house is a house of prayer, and your presence makes it a place of blessing. You give us grace upon grace to build the temple of your Spirit, creating its beauty from the holiness of our lives. Your house of prayer is also the promise of the Church in heaven. Here your love is always at work, preparing the Church on earth for its heavenly glory as the sinless bride of Christ, the joyful mother of a great company of saints.

Now, with the saints and all the angels we praise you for ever.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Dans ta bonté pour ton peuple, tu veux habiter cette maison de prière, afin que ta grâce toujours offerte fasse de nous un temple de l'Esprit resplendissant de ta sainteté. De jour en jour, tu sanctifies l'Épouse du Christ, l'Église dont nos églises d'ici-bas sont l'image, jusqu'au jour où elle entrera dans la gloire du ciel, heureuse de t'avoir donné tant de fils.

C'est pourquoi, avec les anges et tous les saints, nous chantons et proclamons.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Porque te has dignado habitar en toda casa consagrada a la oración, para hacer de nosotros, con la ayuda constante de tu gracia, templos del Espíritu Santo, resplandecientes por la santidad de vida. Con tu acción constante, Señor, santificas a la Iglesia, esposa de Cristo, simbolizada en edificios visibles, para que así, como madre gozosa por la multitud de sus hijos, pueda ser presentada en la gloria de tu reino.

Por eso, con todos los ángeles y santos, te alabamos, proclamando sin cesar.

* * *

Na verdade, ó Pai, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar.

Vós quisestes habitar esta casa de oração para nos tornarmos, pelo auxílio contínuo da vossa graça, o templo do Espírito Santo, irradiando o brilho de uma vida santa. Assim, santificando-a sem cessar, conduzis para a vossa glória a Igreja, Esposa de Cristo e mãe exultante de inúmeros filhos, simbolizada pelos templos visíveis.

Por isso, com todos os Anjos e Santos, vos louvamos, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Vater im Himmel, zu danken und deine Größe zu rühmen.

In jedem Haus des Gebetes wohnst du als Spender der Gnade, als Geber alles Guten. Denn du erbaust uns zum Tempel des Heiligen Geistes, dessen Glanz im Leben der Gläubigen aufstrahlt. Im sichtbaren Bau erkennen wir das Bild deiner Kirche, die du zur Braut deines Sohnes erwählt hast.

Du heiligst sie Tag für Tag, bis du sie, unsere Mutter, in die Herrlichkeit aufnimmst mit der unzählbaren Schar ihrer Kinder.

Darum preisen wir dich in deiner Kirche und vereinen uns mit allen Engeln und Heiligen zum Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 54

Missae Rituales

VIII. IN DIE DEDICATIONIS

1. In Dedicatione Ecclesiae

Praefatio

De mysterio templi Dei

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere.

Qui templum gloriae tuae universum mundum fecisti
ut nomen tuum ubique clarificaretur,
sed et loca divinis apta mysteriis non renuis tibi sacrari:
hanc ergo orationis domum, humano extractam labore,
maiestati tuae exsultantes dicamus.

Hic veri Templi adumbratur mysterium,
et caelestis Ierusalem praenotatur imago:
corpus enim Filii tui, ex alma Virgine natum,
templum efficisti tibi sacratum,
in quo inhabitaret plenitudo divinitatis.

Ecclesiam autem sanctam constituisti civitatem,
super fundamentum Apostolorum aedificatam,
summo angulari lapide ipso Christo Iesu;
sed electis construendam lapidibus,
Spiritu vivificatis, coagmentatis caritate,
ubi tu per infinita saecula omnia omnibus eris
et Christi lumen fulgebit perenne.

Per quem nos, Domine, cum Angelis et Sanctis universis
tibi confitemur, in exultatione dicentes:

⊗ MR p. 775; Moeller: none.

⊗ Cf. MA 633/6a, p. 977.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= PR 1977: Ordo Dedicacionis Ecclesiae, n. 75. Praefatio (Pr)

⊗ GeV 706: I, LXXXVIII. Orationes et preces ad Missas in Dedicacione Basilicae Novae (Pr):

Vere dignum:

Qui cum ubique sit totus

et universa tua maiestate contineas, &

sacrari tamen tibi loca tuis mysteriis apta voluisti,

ut ipse orationum domus &

supplicum mentes ad invocationem tui nominis incitarent: &

effunde super hunc locum gratiam tuam

et omnibus in te sperantibus

auxilium tui munus ostende,

ut hic et sacramentorum virtus

et votorum obtineatur effectus.

Per.

⊙ *Ambrosian parallels*: See Moeller 877.

BIBLICAL CONTEXT:

Is 56, 7:

Adducam eos in montem sanctum meum, et laetificabo eos in *domo orationis* meae; holocausta eorum et victimae eorum placebunt mihi super altari meo, quia *domus* mea *domus orationis* vocabitur cunctis populis.

Mt 21, 13:

Et intravit Iesus in *templum* Dei [...] et dicit eis: Scriptum est: *Domus* mea *domus orationis* vocabitur.

Io 2, 19-22:

Respondit Iesus et dixit eis: Solvite *templum* hoc et in tribus diebus excitabo illud [...] ille autem dicebat de *templo corporis* sui. Cum ergo resurrexisset a mortuis, recordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat, et crediderunt Scripturae et sermoni quem dixit Iesus.

Io 8, 12:

Ego sum lux mundi: qui sequitur me non ambulat in tenebris sed habebit *lumen* vitae.

Eph 2, 19-22:

Ergo iam non estis hospites et advenae; sed estis cives sanctorum, et domestici Dei: *superaedificati super fundamentum apostolorum* et prophetarum, *ipso summo angulari lapide, Christo Iesu*; in quo omnis *aedificatio* constructa crescit in *templum* sanctum in Domino; in quo et vos *coaedificamini* in habitaculum Dei in *Spiritu*.

Eph 4, 15-16:

[...] veritatem autem facientes in *caritate* crescamus in illo per omnia, qui est caput Christus; ex quo totum corpus compactum et connexum per omnem iuncturam subministrationis secundum operationem in mensuram uniuscuiusque membri augmentum corporis facit in aedificationem sui in *caritate*.

Heb 8, 1-2:

Talem habemus pontificem, qui consedit in dextera sedis magnitudinis in caelis, sanctorum minister, et tabernaculi veri, quod fixit Dominus et non homo.

1 Pet 2, 4-6:

Ad quem accedentes *lapidem* vivum, ab hominibus quidem reprobatum, a Deo autem electum et honorificatum, et ipsi tamquam *lapides vivi superaedificamini*, domus spiritualis, sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias, acceptabiles Deo per Iesum Christum. Propter quod continet Scriptura: Ecce pono in Sion *lapidem summum angularem*, electum, pretiosum; et qui crediderit in eum, non confundetur.

Apoc 21, 2-3:

Et ego Ioannes vidi *sanctam civitatem Ierusalem* novam, descendentem de caelo a Deo, paratam sicut sponsam ornatam viro suo. Et audivi vocem magnam de throno dicentem: Ecce tabernaculum Dei cum hominibus et habitabit cum eis; et ipsi populus eius erunt, et ipse Deus cum eis erit eorum Deus.

Apoc 21, 10:

Et sustulit me in spiritu in montem magnum et altum et ostendit mihi *civitatem sanctam Ierusalem*, descendentem de caelo a Deo habentem claritatem Dei, et *lumen* eius simile lapidi pretioso, tanquam lapidi iaspidis sicut crystallum.

Apoc 21, 23-24:

Et *civitas* non eget sole neque luna, ut luceant in ea; nam claritas Dei *illuminavit* eam, et lucerna eius est Agnus. [...] Et portae eius non clauduntur per diem, nox enim non erit illic.

PATRISTIC WITNESS:

Cyprianus, De Catholicae Ecclesiae Unitate 5, 23 (PL 4, 517):

Deus unus est, et Christus unus, et una Ecclesia eius, et fides una et plebs una in solidam corporis unitatem concordiae glutino copulata. Scindi unitas non potest, nec corpus unum discedio compaginis separari, divulsis laceratione visceribus, in frustra discerpi. Quidquid a matrice discesserit, seorsum vivere et spirare non poterit, substantiam salutis amittit [...]. Hanc nobis hereditatem dedit [Dominus], dona omnia suae pollicitationis et

praemia in pacis conservatione promisit. Si coheredes Christi sumus, in Christi pace maneamus. Si filii Dei sumus, pacifici esse debemus [...] pacificos esse oportet Dei filios, corde mittes, sermone simplices, affectione concordes, fideliter sibi unanimitatis nexibus coherentes. Haec unanimitas sub Apostolis olim fuit. &

Ambrosius, De Fuga Saeculi 5, 31 (CSEL 32/2, 188):

« Tunc qui in Iudaea sunt fugiant in montes », ubi mons Sion et *civitas pacis Ierusalem* non terrenis sed *vivis constructa lapidibus* et decem millia angelorum, primitivorum Ecclesia, perfectorum spiritus, iustorum Deus, qui in sanguine suo melius locutus est quam Abel.

Ambrosius, De Spiritu sancto 1, 15, 151-152 (PL 16, 739):

Sicut Verbum *vitae vita* est, ita et *vitae Spiritus vita* est. Accipe nunc quia sicut Pater fons *vitae* est, ita etiam Filium plerique fontem *vitae* memorarunt significatum; eo quod apud te, inquit, Deus omnipotens, Filius tuus fons *vitae* sit, hoc est, fons *Spiritus sancti*; quia *Spiritus vita* est, sicut Dominus ait: « Verba quae ego locutus sum vobis, *spiritus* et *vita* sunt » (Io 6, 64) quia ubi *Spiritus*, et *vita* est: et ubi *vita* est, etiam *Spiritus sanctus*.

Ambrosius, Enarr. in Ps 47, 16 (PL 14, 1208):

Vere *templum* caro illa, in qua Dei imago fulgebat, et corporaliter *plenitudo divinitatis* habitabat, quoniam ipse Christus est *plenitudo*. Ergo ad ipsum dicitur: « Suscepimus, Deus, misericordiam tuam in medio *templi tui* ». [...] Si autem ad Patrem refertur, quid est: « In medio *templi tui* », nisi quia Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi?

Leo Magnus, Sermo 19, 4 (PL 54, 520):

Omnia ergo, dilectissimi, quae oculis cernitis, mente meministis, ad perfectum vestrum aedificationis assumite, et ita unusquisque vestrum praeparato a maioribus utatur habitaculo, ut in seipso meminerit *templum* Dei esse fundatum. Nihil structurae suae pravum, nihil supponat infirmum; sed *vivis* et *electis lapidibus* congruendo, per indissolubilem connexionem crescat in Dominici corporis unitatem. Auxiliante *ipso angulari lapide* Deo et Domino nostro *Iesu Christo*.

Gregorius Magnus, In Ezech. 2, 1, 5 (CCSL 142, 211):

Ipsa est *civitas*, scilicet *sancta Ecclesia*, quae regnatura in *caelo* adhuc laborat in terra. [...] Quae videlicet *civitas* habet hic in Sanctorum moribus magnam iam *aedificium* suum. In aedificio quippe *lapis lapidem* portat, quia *lapis* super *lapidem* ponitur, et qui portat alterum, portatur ab altero. Sic itaque sic in *sancta Ecclesia* unusquisque et portat alterum et portatur ab altero. Nam vicissem se proximi tollerant, ut per eos *aedificium* caritatis surgat. Hic enim Paulus admonet dicens: « Invicem onera vestra portate et sic adimplebitis legem Christi ». Cuius legis virtutem denuntians, ait: « *Plenitudo legis caritas* ».

PRINCIPAL VOCABULARY:

templum gloria universus mundus facio nomen clarifico locus divinus apto
 mysterium renuo sacro oratio domus humanus exstruo labor maiestas exulto
 dico-dicare verus adumbro caelestis Ierusalem prae-notatur imago corpus
 almus virgo nascor efficio inhabito plenitudo divinitas ecclesia constituo
 civitas fundamentum apostolus aedificio summus angularis lapis electus
 construo vivifico coagmento caritas infinitus saeculum lumen fulgeo perennis.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

The whole world is your temple, shaped to resound with your name. Yet you also allow us to dedicate to your service places designed for your worship.

With hearts full of joy we consecrate to your glory this work of our hands, this house of prayer.

Here is foreshadowed the mystery of your true temple; this church is the image on earth of your heavenly city.

For you made the body of your Son born of the Virgin, a temple consecrated to your glory, the dwelling place of your godhead in all its fullness.

You have established the Church as your holy city, founded on the apostles, with Jesus Christ its cornerstone.

You continue to build your Church with chosen stones, enlivened by the Spirit, and cemented together by love.

In that holy city you will be all in all for endless ages, and Christ will be its light for ever.

Through Christ we praise you, Lord, with all the angels and saints in their song of joy.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Toi qui as fait de l'univers le temple de ta gloire afin qu'en tous lieux ton nom soit célébré, tu ne refuses pas que te soient consacrés des lieux particuliers pour accomplir les mystères divins.

C'est pourquoi nous te dédions dans la joie, Dieu d'immense gloire, cette maison de prière, cette œuvre de nos mains. Elle est la figure du Temple véritable, l'image anticipée de la Jérusalem céleste.

Car le temple que tu as consacré, celui où demeure la plénitude de la divinité, c'est le corps de ton Fils, né de la Vierge Marie.

Et la cité sainte, c'est l'Eglise, que tu as fondée sur les Apôtres, dont la pierre angulaire est le Christ, et que tu ne cesses de construire de pierres vivantes, animées par le Saint Esprit, unies par la charité, pour en faire la demeure où tu seras tout en tous dans les siècles sans fin, et où resplendira éternellement la lumière du Christ.

C'est par lui, Seigneur, qu'avec les anges et tous les saints nous te rendons grâce, en chantant dans l'allégresse.

* * *

È veramente giusto renderti grazie e proclamare le meraviglie del tuo amore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo tuo Figlio nostro salvatore.

L'universo è tempio della tua santità, e la creazione glorifica il tuo nome, ma tu non rifiuti che noi ti dedichiamo una dimora costruita dalle mani dell'uomo per la celebrazione dei santi misteri: segno del tuo santo tempio, immagine della celeste Gerusalemme.

Tempio vero da te consacrato è l'umanità del tuo Figlio, nato dalla Vergine Madre, nel quale abita la pienezza della vita divina.

Città santa è la tua Chiesa fondata sugli Apostoli e unita in Cristo pietra angolare. Essa cresce e si edifica con pietre vive e scelte cementate nella carità con la forza del tuo Spirito fino al giorno in cui, o Padre, sarai tutto in tutti e splenderà in eterno la luce del tuo Cristo.

Per questo mistero, uniti agli angeli e ai santi, cantiamo con voce incessante l'inno della tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo.

Porque has hecho del universo entero el templo de tu gloria para que tu nombre resplandezca en todas partes y quieres también que te consagremos lugares aptos para celebrar los santos misterios. Hoy, exultantes de gozo, dedicamos a tu servicio esta casa de oración, construida con el trabajo de los hombres.

En ella se manifiesta el misterio del verdadero templo y se vislumbra la imagen de la Jerusalén del cielo, porque te consagraste como templo sagrado, en el que habitara la divinidad, el Cuerpo de tu Hijo nació de la Virgen Inmaculada.

También constituiste tu Iglesia como ciudad santa edificada sobre el cimiento de los apóstoles, cuya piedra angular es Jesucristo, y continuas edificándola con piedras elegidas, vivificadas por tu Espíritu, unidas por el amor, donde tú serás siempre todo para todos y brillará eternamente la luz de Cristo.

Por él, Señor, junto con todos los ángeles y santos, te alabamos llenos de alegría, diciendo.

Pr 55

Missae Rituales

VIII. IN DIE DEDICATIONIS

2. In Dedicatione Altaris

Praefatio

Altare ipse est Christus

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:
per Christum Dominum nostrum.

Qui verus Sacerdos veraque effectus hostia,
sacrificii, quod ipse in ara crucis tibi obtulit,
memoriale nobis praecepit in perpetuum celebrare.
Ideo populus tuus hoc erexit altare,
quod tibi, Domine, exsultantes dicamus.

Hic est vere locus excelsus,
ubi Christi sacrificium in mysterio iugiter offertur,
tibi perfecta tribuitur laus,
nostraque exseritur redemptio.

Hic dominica mensa paratur,
ad quam filii tui, Christi corpore refecti,
in unam sanctamque congregantur Ecclesiam.

Hic fideles Spiritum tuum hauriunt,
de fluminibus a Christo, spiritali petra, manantibus,
per quem et ipsi fiunt oblatio sancta, vivum altare.

Unde et nos, Domine, cum Angelis et Sanctis universis
tibi confitemur, in exultatione dicentes:

⊗ MR p. 780; Moeller: none.

⊗ Cf. MA 534/6, p. 980.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= PR 1977: Ordo Dedicacionis Altaris, n. 60, Praefatio (Pr)

⊕ *The following may have served as inspiration:*

⊕ Ang 2485: 370. Orationes in Natale Basilicae Anniversarii (Pr):

⊕ ML: (p. 416) Praefatio de Dedicacione (Pr)

VD Aeterne Deus.

*Per annua dedicacione tabernaculi huius
honorem tibi gratiasque referre per Christum Dominum nostrum,
cuius virtus magna, pietas copiosa.*

*Respice, quaesumus, de caelo et vide et visita domum istam,
ut si quis in ea nomini tuo supplicaverit
libenter exaudias et satisfaciens clementer ignoscas.*

Hic tibi sacerdotes tui sacrificium laudis offerant,

hic fidelis populus vota persolvat,

hic peccatorum onera deponantur,

hic fides sancta stabilietur.

Hic ipse inter bonum malumque discernas,

cum causam interpellatus iudicaveris quam non ignoras.

Hic pietas absoluta redeat,

hic iniquitas emendata discedat.

Inveniat apud te, Domine, locum veniae

*quicumque satisfaciens confugerit et conscio dolore victus
altaria tua rivis suarum elaverit lacrimarum.*

Hic si quando populus tuus tristis moestusque convenerit,

adquiesce rogari et rogatus indulge.

Per Christum.

⊕ Ver 93: VIII, XXV. [Mense Aprili.] Item alia (C):

⊕ MR* (Bruy 120: 129) Dominica IX post Pentecosten (SO)

□ Berg 668: Dominica V post Pascha (SO)

*Da nobis haec, quaesumus, Domine, frequentata mysteria:
quia quoties hostiae tibi placatae commemoratio celebratur,
opus nostrae redemptionis exseritur. &*

Per

⊕ *Modern Ambrosian parallel:* MA* p. 297 (Berg 668).

BIBLICAL CONTEXT:

Ps 22, 5:

Parasti in conspectu meo mensam, adversus eos qui tribulant me.

Ps 109, 4:

Iuravit Dominus et non paenitebit eum: Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech.

Is 12, 3:

Haurietis aquas de fontibus Salvatoris.

Ier 30, 18-19.22:

Haec dicit Dominus: Ecce ego convertam conversionem tabernaculorum Iacob et tectis eius miserebor, et aedificabitur *civitas* in *excelsu* suo, et templum iuxta ordinem suum fundabitur, et egredietur de eis laus voxque ludentium; et multiplicabor eos, non minuentur; et glorificabo eos, et non attenuabuntur. [...] Et eritis mihi in populum et ego ero vobis in Deum.

Mal 1, 11:

Ab ortu enim solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus, et in omni loco *sacrificatur* et offertur nomini meo *oblatio* munda [...] dicit Dominus exercituum.

Io 6, 51-52:

Ego sum panis vivus qui de caelo descendi, si quis manducaverit ex hoc pane vivet in aeternum, et panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.

Io 6, 54-55:

Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, et biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Qui manducat carnem meam, et bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam; et ego resuscitabo eum in novissimo die.

Io 7, 37-39:

In novissimo autem die magno festivitatis stabat Iesus et clamabat dicens: Si quis sitit, veniat ad me et bibat. Qui credit in me, sicut dicit Scriptura, *flumina* de ventre eius fluent aquae vivae. Hoc autem dixit de *Spiritu*, quem accepturi erant credentes in eum; nondum erat *Spiritus* datus, quia Iesus nondum erat glorificatus.

Io 11, 51-52:

Hoc autem a semetipso non dixit; sed cum esset pontifex anni illius, prophetavit quod Iesus moriturus erat pro gente; et non tantum pro gente, sed ut filios Dei, qui erant dispersi, *congregaret* in unum.

1 Cor 10, 4:

[...] et omnes eumdem potum spiritalem biberunt (bibebant autem de *spiritali*, consequente eos, *petra*; *petra* autem erat Christus).

1 Cor 11, 24-26:

Accipit panem, et gratias agens fregit, et dixit: Accipite et manducate: Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur; hoc facite in meam *commemorationem*. Similiter et calicem, postquam coenavit, dicens: Hic calix novum testamentum est in meo sanguine; hoc facite quotiescumque bibetis, in meam *commemorationem*. Quotiescumque enim manducabitis panem hunc et calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis, donec veniat.

Eph 5, 2:

Et ambulate in dilectione, sicut et Christus dilexit nos et tradidit semetipsum pro nobis *oblationem* et *hostiam* Deo in odorem suavitatis.

Heb 5, 5-6:

Sic et Christus non semetipsum clarificavit ut pontifex fieret; sed qui locutus est ad eum: « Filius meus es tu, ego hodie genui te »; quemadmodum et in alio loco dicit: Tu es *sacerdos* in aeternum secundum ordinem Melchisedech ».

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, Exhortatio virginitatis 94 (PL 16, 380):

Te nunc, Domine, deprecor ut supra hanc domum tuam, supra haec *altaria*, quae hodie dedicantur, supra hos lapides spiritalis, quibus sensibile tibi in singulis *templum* sacratur; quotidianus praesul intendas, orationes servorum tuorum, quae in *hoc loco* funduntur, divina tua suscipias misericordia. Fiat tibi in odorem sanctificationis omne *sacrificium* quod in hoc templo *fide* integra pia sedulitate defertur. Et cum ad illam respicis *hostiam* salutarem, per quam peccatum mundi huius aboletur, respicias etiam ad has pias hostias castitatis et diuturno eas tuearis auxilio.

Paulinus Nolanus, Ep. 42, 4 (CSEL 29, 362):

Sit nobis finis ipse qui initium est, caput et fundamentum corporis sui *petra Christus*, illa *petra* quae nos inter huius saeculi deserta sitientes iustitiam sequaci fonte prosequitur et dulci potu refrigerat, ne carnalium cupiditatum aestibus peruramur, illa *petra*, super quam domus stabilita non conruit, et illa *petra* quae latere lancea perforatur aqua fluxit et sanguine, ut pariter salutiferos nobis funderet fontes, aquam gratiae et sanguinem sacramenti, qua idem est et fons nostrae salutis et pretium.

Quodvultdeus, Liber promissionum 2, 2 (CCSL 60, 74):

Mensam quoque panum et *aram* quae carnem ex sacrificatis exciperet, quid aliud in his quam *crucem* intellegimus in qua noster agnus immolatus est, ipse *sacerdos* et victima panem sanctificatum suum sacratum corpus in sua *mensa* confirmans.

PRINCIPAL VOCABULARY:

verus sacerdos effectus hostia sacrificium ara crux offero memoriale praecipio perpetuus celebros populus hoc erigo altare exulto dico-dicare locus excelsus sacrificium mysterium iugiter offero perfectus tribuo laus nostra exsero redemptio dominicus mensa paro filius corpus unus congrego ecclesia fidelis haurio flumen spiritalis petra mano oblatio vivus altare.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

True priest and true victim, he offered himself to you on the altar of the cross and commanded us to celebrate that same sacrifice, until he comes again.

Therefore your people have built this altar and have dedicated it to your name with grateful hearts.

This is a truly sacred place.

Here the sacrifice of Christ is offered in mystery, perfect praise is given to you, and our redemption is made continually present.

Here is prepared the Lord's table, at which your children, nourished by the body of Christ, are gathered into a Church, one and holy.

Here your people drink of the Spirit, the stream of living water, flowing from the rock of Christ. They will become, in him, a worthy offering and a living altar.

We praise you, Lord, with all the angels and saints in their song of joy.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

Prêtre et victime du sacrifice qu'il offrit sur l'autel de la croix, il nous a prescrit d'en célébrer le mémorial perpétuel. C'est pourquoi ton peuple a élevé cet autel que nous te dédions dans l'allégresse.

C'est ici le lieu élevé où le sacrifice du Christ t'est présenté continuellement sous les signes du sacrement, le lieu où t'est rendu la louange parfaite, où s'accomplit notre rédemption. C'est ici qu'est dressée la table du Seigneur, autor de laquelle des fils, nourris du corps du Christ, se constituent en Eglise, une et sainte.

C'est ici que les croyants viendront puiser ton Esprit aux flots qui jaillissent du Christ, le Rocher spirituel, en qui ils deviennent à leur tour une offrande sainte, un autel vivant.

C'est pourquoi, Seigneur, avec les anges et tous les saints, nous exultons de joie et nous et glorifions, en chantant d'une seule voix.

* * *

È veramente giusto renderti grazie e proclamare i benefici del tuo amore Padre santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro salvatore.

Sacerdote e vittima della nuova alleanza, egli comandò di perpetuare nei secoli il sacrificio a te offerto sull'altare della croce.

E noi, o Padre, ti dedichiamo con gioia questa mensa dove si celebra il memoriale perenne della beata passione, s'innalza la lode perfetta e si raccoglie il frutto della nostra redenzione.

Intorno a quest'altare ci nutriamo del corpo e sangue del tuo Figlio per formare la tua Chiesa una e santa.

Alle sorgenti di Cristo, pietra spirituale, attingiamo il dono del tuo Spirito per essere anche noi altare santo e offerta viva a te gradita.

Per questo segno della tua benevolenza con l'assemblea degli angeli e dei santi proclamiamo esultanti la tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

El cual, verdadero sacerdote y verdadera víctima, nos mandó celebrar continuamente el memorial del sacrificio que te ofreció en el altar de la cruz. Por eso tu pueblo ha erigido este altar que hoy, llenos de júbilo, te dedicamos.

Este es, en verdad, el lugar santo donde se ofrece incesantemente el sacrificio de Cristo, se te tributa una alabanza perfecta y se lleva a cabo nuestra redención. †

Esta es la mesa del banquete festivo en el que tus hijos, alimentados con el Cuerpo de Cristo, son incorporados a la unidad de tu santa Iglesia.

Aquí los fieles beben tu Espíritu en las aguas que brotan de la roca espiritual, que es Cristo, por quien son transformados en ofrenda santa y altar vivo.

Por eso, Señor, nosotros, con todos los ángeles y santos, te alabamos, llenos de júbilo, diciendo.

Pr 56

Missae Votivae

7. De Spiritu Sancto

A.

PRAEFATIO I DE SPIRITU SANCTO

De missione Spiritus a Domino in Ecclesiam

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:
 per Christum Dominum nostrum.

Qui, ascendens super omnes caelos
 sedensque ad dexteram tuam,
 promissum Spiritum Sanctum in filios adoptionis effudit.

Quapropter nunc et usque in saeculum,
 cum omni militia Angelorum,
 devota tibi mente concinimus,
 clamantes atque dicentes:

⊙ MR p. 863; Moeller: 813

⊙ Cf. MA 155/6, p. 364; cf. MA 512/6, p. 902; cf. 622/6, p. 1144.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970 (p. 839): Missae Votivae, 7. De Spiritu Sancto, A. Praefatio de Spiritu Sancto I (Pr)

⊕ Ver 202: X, I. In Pentecosten ascendentibus a Fonte (Pr):

Vere dignum:

Qui, *ascendit* super omnes caelos &
 sedensque ad dexteram tuam,
 promissum Spiritum Sanctum in filios adoptionis effudit.
Unde laetantes inter altaria tua, Domine virtutum,
hostias tibi laudis offerimus.

⌘ GeV 627: I, LXXVIII. Item in Vigilia de Pentecosten ad Missa (Pr):

Vere dignum:

per Christum Dominum nostrum.

Qui, ascendens super omnes caelos

sedensque ad dexteram tuam,

promissum Spiritum Sanctum in filios adoptionis effudit.

Unde laetantes inter altaria tua, Domine virtutum,

hostias tibi laudis offerimus.

Per Christum Dominum. Quem laudant.

⌘ MR* Praefatio de Spiritu Sancto (Pr):

= MP: (p. 286) Sequens Praefatio dicitur a Vigilia Pentecostes usque ad sequens Sabbatum inclusive; et in Missis votivis de Sancto Spiritu (Pr)

= Missae in quarto periodo Concilii Oecumenici Vaticani II celebrandae (Romae, 1965) p. 17-18 (Pr)

= MR 1969 (p. 98): Praefatio de Spiritu Sancto (Pr)

□ Berg 768: Mane die sancto Pentecostes, Missa pro Baptizatis (Pr)

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,

nos tibi semper et ubique gratias agere:

Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Per Christum Dominum nostrum.

Qui, ascendens super omnes caelos

sedensque ad dexteram tuam,

promissum Spiritum Sanctum (*hodierna die*)

in filios adoptionis effudit.

Quapropter, profusis paschalibus gaudiis,

totus in orbe terrarum mundus exsultat.

Sed et supernae virtutes atque angelicae potestates

hymnum gloriae tuae concinunt, sine fine dicentes:

• *Modern Ambrosian parallel: MA* p. [47] (Berg 768).*

BIBLICAL CONTEXT:

Matt 26, 64:

Verumtamen, dico vobis, ammodo videbitis Filium hominis *sedentem a dextris* virtutis Dei et *venientem in nubibus caeli*.

Mc 16, 19:

Et Dominus quidem Iesus postquam locutus est eis, assumptus est in *caelum*, et *sedet a dextris* Dei.

Io 14, 16:

Et ego rogabo Patrem, et alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum.

Io 14, 26:

Paraclitus autem *Spiritus Sanctus*, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, quaecumque dixerero vobis.

Act 1, 1-3:

Primum quidem sermonem feci de omnibus, O Theophile, quae coepit Iesus facere et docere, usque in diem qua praecipiens apostolis per Spiritum Sanctum, quos elegit, assumptus est; quibus et praebuit seipsum vivum post passionem suam in multis argumentis, per dies quadraginta apparens eis, loquens de regno Dei.

Act 1, 9-11:

Et cum haec dixisset, videntibus illis, elevatus est, et nubes suscepit eum ab oculis eorum. Cumque intuerentur in *caelum* euntem illum, ecce duo viri adstiterunt iuxta illos in vestibus albis: qui et dixerunt: Viri Galilaei, quid statis aspicientes in caelum? Hic Iesus, qui adsumptus est a vobis in *caelum* sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in caelum.

Act 2, 1-4:

Et cum complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem loco; et factus est repente de caelo sonus, tamquam advenientis spiritus vehementis, et replevit totam domum ubi erant sedentes. Et apparuerunt illis dispersitae linguae tamquam ignis, seditque supra singulos eorum; et repleti sunt omnes *Spiritu Sancto*, et coeperunt loqui variis linguis, prout *Spiritus Sanctus* dabat eloqui illis.

Rom 8, 11:

Quod si *Spiritus* eius qui suscitavit Iesum Christum a mortuis vivificabit et mortalia corpora vestra, propter inhabitantem *Spiritum* eius in vobis.

Rom 8, 14-15.23:

Quicumque enim *Spiritu* Dei aguntur, ii sunt *fili* Dei. Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore, sed accepistis *spiritum adoptionis filiorum* in quo clamamus: Abba, Pater. Ipse enim Spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus filii Dei [...] Non solum autem illa, sed et nos ipsi primitias spiritus habentes, et ipsi intra nos gemimus, *adoptionem filiorum* Dei exspectantes, redemptionem corporis nostri.

Gal 4, 4-5:

Ubi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant redimeret, ut *adoptionem filiorum* reciperemus.

Eph 1, 3.5-6:

Benedictus Deus et Pater Domini nostri Iesu Christi [...] qui praedestinavit nos in *adoptionem filiorum* per Iesum Christum in ipsum, secundum propositum voluntatis suae, in laudem gloriae gratiae suae, in qua gratificavit nos in dilecto Filio suo.

Eph 1, 14:

In quo [Christo] et credentes signati estis *Spiritu promissionis sancto*, qui est pignus haereditatis nostrae, in redemptionem acquisitionis, in laudem gloriae ipsius.

Phil 2, 7-9:

Sed semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, et habitu inventus ut homo. Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod et Deus exaltavit illum et donavit illi nomen, quod est super omne nomen.

PATRISTIC WITNESS:

Augustinus, Sermo 271 (PL 38, 245):

Restabat ergo ut clarificato Iesu, cum resurrexit a mortuis et *ascendit ad caelos*, iam daretur *spiritus sanctus*, ab eo missus, a quo *promissus*: sicut et factum est. Quadraginta enim Dominus post resurrectionem diebus cum discipulis suis conversatus, *ascendit in caelum*, et die quinquagesimo, quam hodie celebramus, misit Spiritum sanctum.

Leo Magnus, Tractatus 75, 1 (CCSL 138A, 465):

Nam ab illo die quo Dominus *supra omnem caelorum altitudinem ad dexteram Dei Patris consessurus ascendit*, decimus iste est qui ab eiusdem resurrectione quinquagesimus nobis in eo a quo coepit illuxit, magna mysteria et veterum sacramentorum continens et novorum quibus manifestissime declaratur et gratiam praenuntiatum fuisse per legem, et legem impletam esse per gratiam.

PRINCIPAL VOCABULARY:

ascendo caelum sedeo dextera promissus filius adoptio effundo.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

He ascended above all the heavens, and from his throne at your right hand poured into the hearts of your adopted children the Holy Spirit of your promise.

With steadfast love we sing your unending praise; we join with the hosts of heaven in their triumphant song.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

Après qu'il fut monté plus haut que les cieux et qu'il eut pris place à ta droite, il répandit sur les hommes dont tu ferais tes fils l'Esprit Saint qu'il avait promis.

Voilà pourquoi nous pouvons dès maintenant, avec tous les anges du ciel, chanter l'hymne de ta gloire.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Elevatosi al di sopra dei cieli, e assiso alla tua destra, egli secondo la sua promessa ha effuso sui figli d'adozione lo Spirito Santo.

Per questo mistero, di santità e di grazia con tutti gli angeli e i santi, cantiamo con gioia l'inno della tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Porque él, después de subir al cielo, donde está sentado a tu derecha, ha derramado sobre tus hijos de adopción el Espíritu Santo que había prometido.

Por eso, Señor, con todos los ángeles te aclamamos ahora y por siempre, diciendo.

* * *

Na verdade, ó Pai, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória em todo tempo e lugar por Cristo, Senhor nosso.

Tendo subido aos céus e sentando-se à vossa direita, derramou sobre os vossos filhos o Espírito Santo que havia prometido.

Por isso, agora e para sempre, com todos os Anjos do céu, vossos fiéis vos celebram, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken durch unseren Herrn Jesus Christus.

Denn er hat das Werk der Erlösung vollbracht, er ist aufgefahen über alle Himmel und thront zu deiner Rechten. Er hat den Heiligen Geist, wie er den Jüngern versprochen, ausgegossen über alle, die du zu deinen Kindern erwählt hast,

Darum preisen wir jetzt und in Ewigkeit dein Erbarmen und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 57

Missae Votivae

7. De Spiritu Sancto

B.

PRAEFATIO II DE SPIRITU SANCTO

De actione Spiritus in Ecclesia

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:

Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Qui singulis quibusque temporibus aptanda dispensas,
mirisque modis Ecclesiae tuae gubernacula moderaris.

Virtute enim Spiritus Sancti ita eam adiuvare non desinis,
ut subdito tibi semper affectu
nec in tribulatione supplicare deficiat,
nec inter gaudia gratias referre desistat,
per Christum Dominum nostrum.

Et ideo, choris Angelicis sociati,
te laudamus in gaudio confitentis:

⊗ MR p. 865; Moeller 1243.

⊗ MA 621/6, p. 1142.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970 (p. 841): Missae Votivae, 7. De Spiritu Sancto, B. Praefatio de Spiritu Sancto II (Pr)

⊗ *Variant eschatocol:*

Quem caeli et terra, quem Angeli et Archangeli
confitentur et proclamant, incessabili voce dicentes:

⊗ Ver 951: XXVIII, II. Benedictio super Diaconos:

= GeV 152: I, XXII. Ad Ordinandos Diaconos

= Had 32: 4. Orationes ad Ordinandum Diaconum

*Adesto, quaesumus, omnipotens Deus,
honorum dator, ordinum distributor officiorumque dispositor.
Qui in te manens innovas omnia,
et cuncta disponis per Verbum tuum,
virtutem sapientiamque tuam,
Iesum Christum, Filium tuum, Dominum nostrum,
sempiterna providentia praeparas
et singulis quibusque temporibus aptanda dispensas [...]*

✠ Ver 986: XXVIII, IIII. [In Natale Episcoporum.] Item alia (Pr):

Vere dignum:
qui singulis quibusque temporibus *convenienter adhibenda* dispensas.
*Aptius siquidem atque decentius
his diebus episcopalis officii suscepta principia celebramus,
quibus et ecclesiae totius observantia devota concurrat,
et ipsius, cui sacerdotale ministerium deputatum est,
natalis colitur sacramenti.
Dumque restrictius castigatiusque viventes
in summi pontificis proficiendo membra transferimus,
adeptum temporaliter hunc honorem potius fieri speramus aeternum:*
Per.

✠ PR*: De Ordinatione Diaconi, [Pseudo-Preface]:

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus
honorum dator, ordinumque distributor officiorumque dispositor.
*Qui in te manens innovas omnia,
et cuncta disponis per Verbum tuum,
virtutem sapientiamque tuam,
Iesum Christum, Filium tuum, Dominum nostrum,
sempiterna providentia praeparas
et singulis quibusque temporibus aptanda dispensas [...]*

✠ Ver 1294: XLIII, I. In Ieiunio Mensis Decimi (C):

*Deus, qui singulis quibusque competenter aptanda temporibus §
sempiterno cernis intuitu:
da nobis, quaesumus,
ut cum rerum vicissitudine mundanarum
ad bona quoque perpetua piae devotionis crescamus accessu.*
Per.

✠ Ver 635: XVIII, XXXVIII. [Orationes et preces diurnae.] Item alia (Pr):

Vere dignum:
qui *profutura tuis et facienda providis et facta* dispensas
mirisque modis Ecclesiae tuae gubernacula moderaris

*ut exercentur adversis et prosperis sublevetur:
ne vel impugnatione maeroris [?] succumbat, vel securitate torpiscat,
sed subdito tibi semper affectu
nec in tribulatione supplicare deficiat,
nec inter gaudia gratias referre desistat.*
Per.

✠ Ver 536: XVIII, XXI. [Orationes et preces diurnae.] Item alia (Pr):

VD aeterne Deus.
*Quia Ecclesiae tuae filios
sicut erudire non cessas,
ita non desinis adiuvaré, §
ut recte facienda cognoscant,
et possibilitatem capiant exsequendi.*
Per.

✠ GeV 569: I, LXII. Sexta Dominica post Clausum Paschae. (Pr):

VD aeterne Deus.
*Qui Ecclesiae tuae filios
sicut erudire non cessas,
ita non desinas adiuvaré, § &
ut recte faciendi voluntatem cognoscant,
et possibilitatem capiant exsequendi.*
Per Christum.

✠ Sup 1623: Hebdomada II post Pentecosten (Pr):

□ Berg 781: Dominica I post Pentecosten (Pr)

VD aeterne Deus.
*Qui Ecclesiae tuae filios
sicut non cessas erudire,
ita non desinis adiuvaré. §
Ut et scientiam te miserante recta faciendi,
et possibilitatem capiant exsequendi.*
Per Christum.

✠ Missae in quarto periodo Concilii Oecumenici Vaticani II celebrandae (Romae, 1965) p. 20-21 (Pr):

* *Variant eschatocol:*

*Per quem maiestatem tuam laudant Angeli,
adorant Dominationes, tremunt Potestates.
Caeli caelorumque Virtutes, ac beata Seraphim,
solia exultatione concelebrant.
Cum quibus et nostras voces ut admitti iubeas, deprecamur,
supplici confessione dicentes*

* *Modern Ambrosian parallel:* MA* p. 326 (Berg 781).

BIBLICAL CONTEXT:

Mt 28, 20:

Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi.

Io 14, 16-17:

Et ego rogabo Patrem, et alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum. *Spiritus* veritatis, quem mundus non potest accipere, quia non videt eum nec scit eum; vos autem cognoscetis eum, quia apud vos manebit et in vobis erit.

Io 16, 20-22:

Amen, Amen, dico vobis quia plorabitis et flebitis vos, mundus autem gaudebit; vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in *gaudium*. Mulier cum parit tristitiam habet quia venit hora eius; cum autem peperit puerum iam non meminit pressurae propter *gaudium* quia natus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis; iterum autem videbo vos, et *gaudebit* cor vestrum, et *gaudium* vestrum nemo tollet a vobis. Usque modo non petistis quidquam in nomine meo. Petite et accipietis, ut *gaudium* vestrum sit plenum.

Rom 8, 26-27:

Similiter autem et *Spiritus adiuvat* infirmitatem nostram: nam quid oremus, sicut oportet, nescimus; sed ipse *Spiritus* postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui autem scrutatur corda, scit quid desideret *Spiritus*, quia secundum Deum postulat pro sanctis.

Rom 12, 9-15:

Dilectio sine simulatione, odientes malum, adhaerentes bono, caritate fraternitatis invicem diligentes, honore invicem praevenientes, sollicitudine non pigri, spiritu ferventes, Domino servientes, spe gaudentes, in *tribulatione* patientes, orationi instantes, necessitatibus sanctorum communicantes, hospitalitatem sectantes. Benedicite persequentibus vos; benedicite et nolite maledicere. *Gaudere* cum gaudentibus, flere cum flentibus.

2 Cor 7, 4:

Multa mihi fiducia est apud vos, multa mihi gloriatio pro vobis; repletus sum consolatione, suprabundo *gaudio* in omni *tribulatione* nostra.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, De Spiritu sancto 1, 7, 81 (PL 16, 724):

Cum Dominus servulos suos apostolos destinaret, et agnosceremus aliud creaturam esse, aliud gratiam spiritalem, alios alio destinabat; quia omnes simul ubique esse non poterant. Dedit autem omnibus *Spiritum sanctum*, qui licet separatis apostolis inseparabilis gratiae munus infunderet. Erant igitur diversae personae, sed unus in omnibus operatione effectus; quia

unus est *Spiritus sanctus*. [...] Incircumscriptus igitur et infinitus *Spiritus sanctus*, qui se discipulorum sensibus per separatarum devotia discreta regi unum, remotusque fines totius orbis infudit, quem nihil potest praeterire vel fallere.

PRINCIPAL VOCABULARY:

singulus tempus apto dispenso mirus modus ecclesia gubernaculum moderator virtus adiuvo desino subditus affectus tribulatio supplico deficio gaudium gratiae refero desisto.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

You give your gifts of grace for every time and season as you guide the Church in the marvelous ways of your providence. You give us your Holy Spirit to help us always by his power, so that with loving trust we may turn to you in all our troubles, and give you thanks in all our joys, through Jesus Christ our Lord.

In our joy we sing to your glory with all the choirs of angels.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Toi qui sais ce qu'il faut à chacun et le lui donnes à chaque moment, tu veilles sur ton Eglise, tu orientes sa marche. C'est ton Esprit qui la soutient et la garde fidèle, pour qu'elle n'oublie jamais de te supplier au milieu des épreuves, ni de te rendre grâce quand elle est dans la joie, par le Christ, notre Seigneur.

C'est par lui que la terre et le ciel, avec les anges et les archanges, ne cessent d'acclamer en (disant) chantant.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

In ogni tempo tu doni energie nuove alla tua Chiesa e lungo il suo cammino mirabilmente la guidi e la proteggi. Con la potenza del tuo Santo Spirito le assicuri il tuo sostegno, ed essa, nel suo amore fiducioso, non si stanca mai d'invocarti nella prova, e nella gioia sempre ti rende grazie per Cristo nostro Signore.

Per mezzo di lui cieli e terra inneggiano al tuo amore: e noi, uniti agli angeli e ai santi, cantiamo senza fine la tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Porque nos concedes en cada momento lo que más conviene y diriges sabiamente la nave de tu Iglesia, asistiéndola siempre con la fuerza del Espíritu Santo, para que, a impulso de su amor confiado, no abandone la plegaria en la tribulación, ni la acción de gracias en el gozo, por Cristo, Señor nuestro.

A quien alaban los cielos y la tierra, los ángeles y los arcángeles, proclamando sin cesar.

* * *

Na verdade, ó Pai, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória em todo tempo e lugar por Cristo, Senhor nosso.

Vós nos concedeis a cada momento o que mais nos convém e conduzis a vossa Igreja, por admiráveis e diversos caminhos. Vós não cessais de ajudá-la com a força do Espírito Santo para que, submissa à vossa vontade, jamais deixe de invocar-vos na tribulação, nem se esqueça de louvar-vos na alegria, por Cristo, Senhor nosso.

A ele os céus e a terra, os Anjos e os Arcanjos louvam e proclamam, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Vater im Himmel, zu danken und dich mit der ganzen Schöpfung zu loben.

Denn deine Vorsehung waltet über jeder Zeit; in deiner Weisheit und Allmacht führst du das Steuer der Kirche und stärkst sie durch die Kraft des Heiligen Geistes. In ihm kann sie allezeit auf deine Hilfe vertrauen, in Not und Bedrängnis zu dir rufen und in Tagen der Freude dir danken durch unseren Herrn Jesus Christus.

Durch ihn preisen wir dein Erbarmen und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 58

PRAEFATIO I DE BEATA MARIA VIRGINE

De maternitate Beatae Mariae Virginis

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:

Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Et te in ... beatae Mariae semper Virginis collaudare,
benedicere et praedicare.

Quae et Unigenitum tuum Sancti Spiritus obumbratione concepit,
et, virginitatis gloria permanente,
lumen aeternum mundo effudit,
Iesum Christum Dominum nostrum.

Per quem maiestatem tuam laudant Angeli,
adorant Dominationes, tremunt Potestates.
Caeli caelorumque Virtutes, ac beata Seraphim,
solia exultatione concelebrant.

Cum quibus et nostras voces ut admitti iubeas, deprecamur,
supplici confessione dicentes:

⊕ MR p. 422; Moeller 366.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

- = MR* Praefatio de Beata Maria Virgine (Pr)
- = MP: (p. 287) Sequens Praefatio dicitur in Festis B. Mariae Virginis (Pr)
- = MR 1969: (p. 103) Praefatio de Beata Maria Virgine (Pr)
- = MR 1970: (p. 422) Praefatio de Beata Maria Virgine I (Pr)

⊕ Pad 623: CXLVIII. Assumptio sanctae Mariae (Pr):

VD aeternae Deus:

*Nos te in tuis sacratissimis virginibus
exultantibus animis laudare, &
benedicere et praedicare,*

*inter quas beata Dei Genetrix
intemerata Virgo Maria, gloriosissima effulsit.
cuius assumptionis diem
quo exaltata est super choros angelorum ad caelestia regna
praesenti sacrificio celebramus.*

Per Christum.

Per quem.

⌘ Gell 1350: 216. Assumptio sanctae Mariae (Pr):
= Ang 1227: 228. Assumptio sanctae Mariae (Pr)
= SanGall 1095: 119. Assumptio sanctae Mariae (Pr)

VD aeternae Deus:

*Nos te in tuis sacratissimis virginibus
exultantibus animis laudare, &
benedicere et praedicare,
inter quas beata Dei Genetrix
intemerata Virgo Maria, gloriosissima effulsit.
cuius assumptionis diem omni devotione
praesenti sacrificio celebramus.*

Per Christum. §

⌘ Sup 1652: Assumptio sanctae Mariae (Pr):

VD aeternae Deus:

*Et te in veneratione sacrarum virginum
exultantibus animis laudare, §
benedicere et praedicare,
inter quas intemerata Dei Genetrix Virgo Maria,
cuius assumptionis diem celebramus, gloriosa effulsit.*
Quae et Unigenitum tuum Sancti Spiritus obumbratione concepit,
et, virginitatis gloria permanente,
huic mundo lumen aeternum effudit,
Iesum Christum Dominum nostrum.
Per quem.

⊙ *Modern Ambrosian parallel: MA* p. 587 (Sup 1652).*

BIBLICAL CONTEXT:

Is 7, 14:

Ecce *virgo* in utero concipiet, et pariet filium, et vocabitur nomen eius
Emmanuel: quod interpretatur, nobiscum Deus.

Is 49, 6:

Dedi te in lucem gentium, ut sis salus mea usque ad extremum terrae.

Lc 1, 26-35:

In mense autem sexto, missus est angelus Gabriel a Deo [...] ad *virginem*
desponsatam viro [...] Et ingressus angelus ad eam, dixit: Ave gratia plena;

Dominus tecum; benedicta tu in mulieribus [...] ecce concipies in utero, et paries filium [...]. Et respondens angelus dixit ei: *Spiritus Sanctus* superveniet in te, et virtus Altissimi *obumbrabit* tibi. Ideoque quod nascetur ex te Sanctum vocabitur Filius Dei [...] Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.

Lc 2, 30-32:

Quia viderunt oculi mei salutare tuum, quod parasti ante faciem omnium populorum: *lumen* ad revelationem gentium, et gloriam plebis tuae Israel.

Io 1, 9:

Erat lux vera, quae *illuminat* omnem hominem venientem in hunc *mundum*; in mundo erat, et mundus per ipsum factus est, et mundus eum non cognovit.

PATRISTIC WITNESS:

Zeno Veronensis, Tract. 1, 54, 5 (PL 11, 414-415):

O magnum sacramentum! Maria *virgo* incorrupta *concepit*, post *conceptum* *virgo* peperit, post partum *virgo* permansit [...] Ita Christus in hominem se fecit nasci, quemadmodum homo non potest nasci. Tutumque denique sua luce resplendens corpus sine umbra gestabat, sed excelsus omnipotentiae maiestate.

Ambrosius, De Spiritu sancto 2, 5, 38 (PL 16, 750):

Opus ergo *Spiritus virginis* partus est. Opus *Spiritus* fructus est ventris, secundum quod scriptum est: «Benedicta tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris tui» (Lc 1, 42).

Ambrosius, In Ps 118, 12 (PL 15, 1436B):

Ortus ex *virgine* processit ex alvo, universa totius orbis irradians, ut luceret omnibus. &

Ambrosius, In Ps 118, 5 (PL 15, 1330):

Ut homo Christus Iesus ex *virgine* nasceretur, *obumbravit* virtus Altissimi matrem futuram; quia in umbra descendit, ab umbra incipiens operari salutem hominis, et consummaturus claritate solis aeterni.

Augustinus, Sermo 191, (PL 38, 1319):

Quis es quae postea paritura es? Unde meruisti? Unde hoc accepisti? Unde fiet in te qui fecit te? Unde, inquam, tibi hoc tantum bonum? *Virgo* es, sancta es, votum vovisti; sed multum quod meruisti, imo vero multum quod accepisti. Nam unde hoc meruisti? Fit in te qui fecit te, fit in te per quem facta es: imo vero per quem factum est caelum et terra, per quem facta sunt omnia, fit in te Verbum Dei caro, accipiendo carnem, non amittendo divinitatem. Et Verbum coniungitur carni, et Verbum copulatur carni; et huius tanti coniugii thalamus, uterus tuus; et huius inquam, tanti coniugii, id est Verbi et carnis thalamus uterus tuus: unde «ipse sponsus procedit de thalamo suo» (Ps 18, 6). Invenit te *virginem* con-

ceptus, dimittit *virginem* natus. Dat fecunditatem, non tollit integritatem. Unde tibi hoc? proterve *virginem* video interrogare, et quasi importune aures verecundas ista mea voce pulsare. Sed video *virginem* verecundantem, et tamen respondentem, neque admonentem: Quaeris a me unde mihi hoc? Verecundor tibi respondere bonum meum, angeli audi ipsius salutationem, et in me agnosce tuam salutem. Crede cui credidi. Unde mihi hoc quaeris? Angelus respondeat. Dic mihi, angele, unde Mariae hoc? iam dixi, cum salutavi: « Ave, gratia plena » (Lc 1, 28).

PRINCIPAL VOCABULARY:

Maria virgo collaudo benedicere praedico obumbratio concipio virginitas gloria permaneo lumen aeternus mundus effundo.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks as we celebrate... of the Blessed Virgin Mary.

Through the power of the Holy Spirit, she became the virgin mother of your only Son, our Lord Jesus Christ, who is for ever the light of the world.

Through him the choirs of angels and all the powers of heaven praise and worship your glory. May our voices blend with theirs as we join in their unending hymn.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

En ce jour où nous célébrons la... de la bienheureuse Vierge Marie: nous voulons te chanter, te bénir et te glorifier. Car elle a conçu ton Fils unique lorsque le Saint-Esprit la couvrit de son ombre, et, gardant pour toujours la gloire de sa virginité, elle a donné au monde la lumière éternelle, Jésus Christ, notre Seigneur.

C'est par lui que les anges célèbrent ta grandeur, que les esprits bienheureux adorent ta gloire, que s'inclinent devant toi les puissances d'en haut et tressaillent d'une même allégresse les innombrables créatures des cieux. A leur hymne de louange, laisse-nous joindre nos voix pour chanter et proclamer.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Noi ti lodiamo, ti benediciamo, ti glorifichiamo, nella... della beata sempre Vergine Maria.

Per opera dello Spirito Santo, ha concepito il tuo unico Figlio; e sempre intatta nella sua gloria verginale, ha irradiato sul mondo la luce eterna, Gesù Cristo nostro Signore.

Per mezzo di lui si allietano gli angeli e nell'eternità adorano la gloria del tuo volto. Al loro canto concedi, o Signore, che si uniscano le nostre umili voci nell'inno di lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Y alabar, bendecir y proclamar tu gloria en la... de santa María, siempre virgen. Porque ella concibió a tu único Hijo por obra del Espíritu Santo, y, sin perder la gloria de su virginidad, derramó sobre el mundo la luz eterna, Jesucristo, Señor nuestro.

Por él, los ángeles y los arcángeles y todos los coros celestiales celebran tu gloria, unidos en común alegría. Permítenos asociarnos a sus voces cantando humildemente tu alabanza.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, e na... de Maria, sempre Virgem, celebrar os vossos louvores.

A sombra do Espírito Santo, ela concebeu o vosso Filho único, e, permanecendo virgem, deu ao mundo a luz eterna, Jesus Cristo, Senhor nosso.

Por ele os coros dos Anjos e a multidão dos Santos entoam um hino à vossa glória. Concedei-nos também associar-nos aos seus louvores, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, immer und überall zu danken und dich am Fest der seligen Jungfrau Maria zu preisen.

Vom Heiligen Geist überschattet, hat sie deinen eingeborenen Sohn empfangen und im Glanz unversehrter Jungfräulichkeit der Welt das ewige Licht geboren, unseren Herrn Jesus Christus.

Durch ihn loben die Engel deine Herrlichkeit, beten dich an die Mächte, erbeben die Gewalten. Die Himmel und die himmlischen Kräfte und die seligen Serafim feiern dich jubelnd im Chore. Mit ihrem Lobgesang laß auch unsere Stimmen sich vereinen und voll Ehrfurcht rufen.

Pr 59

PRAEFATIO II DE BEATA MARIA VIRGINE

Ecclesia, verbis Mariae, laudes Deo persolvit

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
in omnium Sanctorum propectu te mirabilem confiteri,
et potissimum, beatæ Virginis Mariae memoriam recolentes,
clementiam tuam ipsius grato magnificare praeconio.

Vere namque in omnes terrae fines magna fecisti,
ac tuam saecula prorogasti misericordiae largitatem,
cum, ancillae tuae humilitatem aspiciens,
per eam dedisti humanae salutis auctorem,
Filium tuum, Iesum Christum, Dominum nostrum.

Per quem maiestatem tuam adorat exercitus Angelorum,
ante conspectum tuum in aeternitate laetantium.
Cum quibus et nostras voces ut admitti iubeas, deprecamur,
solia exultatione dicentes

⊕ MR p. 423; Moeller 497.

⊕ MA 475/6, p. 816.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970 (p. 423) Praefatio de Beata Maria Virgine II (Pr)

⊕ *New composition echoing chiefly the Magnificat.*

⊕ Ver 788: XXI, XIII. [Natale sancti Laurentii.] Item alia. Ad Octavas. (Pr):

Vere dignum:

*quia in sanctorum tuorum semper es virtute gloriosus,
et quoties illorum festa recolimus, te mirabilem confitemur: &
Per.*

⚡ GeV 65: I, XII. Item in Theophania in die (Pr):

▣ Sup 1524: In Vigilia Theophaniae (Pr)

Vere dignum:

*te laudare mirabilem Deum in omnibus operibus tuis,
quibus regni tui mysteria revelasti.*

*Hancque enim festivitatem
index puerpera virginalis stella praecessit,
quae natum in terra caeli Dominum
magis stupendibus nuntiaret,
ut manifestandus mundo Deus
et caelesti denuntiaretur inditio,
et temporaliter procreatus
signorum temporalium ministerio panderetur.
Et ideo.*

⚡ Ver 285: XVI, II. [In Natale apostolorum Petri et Pauli.] Item alia (Pr):

▣ Sup 1541: Cathedra sancti Petri (Pr)

Vere dignum:

*teque laudare mirabilem Deum in Sanctis tuis, &
in quibus magnificatus es vehementer,
per ipsos Unigeniti tui sacrum corpus exornans,
et in ipsis Ecclesiae tuae fundamenta constituens.
Quorum beatissimum Petrum, gratiae tuae culmen ascitum,
ita ad confitendum te Deum vivum
et Dominum nostrum Iesum Christum
secreta tui revelatione docuisti,
ut in cognoscenda Unigeniti tui gloria
nullis carnis et sanguinis impediretur obstaculis.
Pro qua magistra omnium credentium fide
confessorem tuum caelorum clavibus praefecisti,
ut cui ad te per te fuerat accessus,
per ipsum ceteris ad regnum tuum pateret introitus.
Huic quoque beatum apostolum Paulum
ad salutem gentium non impari vocatione consocias;
quem magnis laboribus praeparatum
gratia tua et mentem mutavit et nomen.
Huius igitur triumpho diem hodierna devotione celebrantes
hostias tibi, Domine, laudis offerimus.
Cum angelis.*

⚡ Sup 1664: Nativitas sanctae Mariae (Pr):

= Pad 654: CLVIII. Nativitas sanctae Mariae (Pr)

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
*Nos tibi in omnium Sanctorum tuorum propectu gratias agere,
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
et praecipue pro meritis beatae Dei Genetricis*

*et perpetuae Virginis Mariae gratia plenae
tuam omnipotentiam laudare, benedicere, et praedicare.
Per quem.*

✠ Sup 1600: Natale sanctae Euphemiae (Pr):

VD aeternae Deus.

*Et in hac sollemnitatem tibi laudis hostias immolare,
qua beatae Euphemiae martyris tuae passionem venerando recolimus,
et tui nominis gloriam debitis praeconiis magnificamus. &
Per Christum.*

✠ Had 82: 14. In octavas Domini (C):

= Pad 49: VIII. In octavas Domini (C)

▣ Sup 1090: V. Dominica I post Natale Domini (C)

▣ MR* (Bruy 440: 22) In Circumcisione Domini et octava Nativitatis (C)

▣ GeV 993: II, XLVII. In Assumptione sanctae Mariae (C)

*Deus, qui salutis aeternae, beatae Mariae virginitate fecunda,
humano generi praemia praestitisti,
tribue, quaesumus, ut ipsam pro nobis intercedere sentiamus,
per quam meruimus auctorem vitae suscipere.
Per Dominum.*

✠ GeV 619: I, LXXVII. Orationes per singulas lectiones in Sabbato Pentecosten.

[...] In Genesis (Or):

= Sup 1051: III. [Oratio dicenda in Vigilia Pentecosten.] Prima lectio (Or)

*Omnipotens sempiternae Deus, indeficiens lumen,
qui Spiritum tuum sanctum,
cum super aquas in mundi creationis exordio fereretur,
humani declarasti salutis auctorem:
praesta, quaesumus,
ut idem Spiritus veritatis Ecclesiae tuae dona multiplicet.
Per Dominum. §*

✠ GeV 589: I, LXV. Orationes et preces Dominica post Ascensa Domini (Pr):

▣ Sup 1624: Hebdomada III post Pentecosten (Pr)

Vere dignum:

*Cuius hoc mirificum opus ac salutare mysterium fuit,
ut perditum dudum atque prostratum
de diabolo et mortis aculeo
ad hanc gloriam vocaremur,
quia nunc genus electum, sacerdotiumque regale,
populus acquisitionis et sancta gens vocaremur.
Agentes igitur indefessas gratias
sanctamque munificentiam praedicantes
maiestati tuae haec sacra deferimus,*

quae nobis ipse salutis nostrae auctor Christus instituit. & Quem laudant angeli.

❶ *Modern Ambrosian parallels:* MA* p. 670 (Sup 1664); MA* p. [33] (Sup 1600).

BIBLICAL CONTEXT:

Ps 64, 6:

Exaudi nos, Deus *salutaris* noster, spes *omnium finium terrae* et in mari longe.

Ps 67, 35-36:

Date gloriam Deo, super Israel magnificentia eius et virtus eius in nubibus. *Mirabilis* Deus in *sanctis* suis.

Ps 73, 12:

Deus autem rex noster ante saecula, operatus est *salutem* in medio *terrae*.

Ps 135, 23:

Quia in *humilitate* nostra memor fuit nostri, quoniam in aeternum *misericordia* eius.

Is 12, 2:

Ecce Deus salvator meus, fiducialiter agam et non timebo, qui fortitudo mea et laus mea Dominus, et factus est mihi in *salutem*.

Is 45, 22:

Convertimini ad me, et salvi eritis, *omnes fines terrae*, quia ego Deus, et non est alius.

Is 61, 10:

Gaudens gaudebo in Domino, et exultabit anima mea in Deo meo, quia induit me vestimentis *salutis* et indumento iustitiae circumdedit me.

Dan 3, 39:

Sed in animo contrito, et spiritu *humilitatis* suscipiamur; [...] sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie, ut placeat tibi, quoniam non est confusio confidentibus in te.

Mt 1, 21:

Pariet autem filium, et vocabis nomen eius Iesum; ipse enim *salvum* faciet populum suum a peccatis eorum.

Lc 1, 26-35:

In mense autem sexto, missus est *angelus* Gabriel a Deo [...] ad virginem desponsatam viro [...] Et ingressus angelus ad eam, dixit: Ave gratia plena; Dominus tecum; benedicta tu in mulieribus [...] ecce concipies in utero, et paries filium [...] Et respondens angelus dixit ei: Spiritus Sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoque quod nascetur ex te Sanctum vocabitur Filius Dei [...] Dixit autem Maria: Ecce *ancilla* Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.

Lc 2, 46-54:

Et ait Maria: *Magnificat* anima mea Dominum et exsultavit spiritus meus in Deo salutari meo; quia respexit *humilitatem ancillae* suae, ecce ex hoc *beatam* me dicent omnes generationes. Quia fecit mihi *magna* qui potens est [...] Suscepit Israel puerum suum, recordatus *misericordiae* suae.

Gal 4, 4-5:

Ubi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus.

Heb 2, 10:

Decebat enim eum, propter quem omnia et per omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, *auctorem salutis* eorum per passionem consummare.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, De Incarnatione, 6, 54 (PL 16, 867C):

Secundum conditionem etenim corporis in utero fuit, natus est, lactatus est, in praesepio est collocatus, sed supra conditionem virgo concepit, virgo generavit; ut crederes quia Deus erat, qui novabat naturam; et homo erat, qui secundum naturam nascebatur ex homine.

Leo Magnus, Sermo 26, 1 (PL 54, 213A):

Non solum enim in memoriam, sed in conspectum quodammodo redit angeli Gabrielis cum Maria stupente colloquium, et conceptio de Spiritu Sancto tam mire promissa quam credita. Hodie enim *auctor* mundi editus ex utero virginali, et qui omnes naturas condidit eius est factus Filius quam creavit. Hodie Verbum Dei carne apparuit vestitum [...] Hodie genitum in nostrae carnis animaeque substantia *Salvatorem* angelis vocis didicere pastores.

Ambrosius, Expos. in Lucam 2, 27 (PL 15, 1562):

Quaecumque igitur talis esse potuerit anima, *magnificat* Dominum, sicut anima Mariae *magnificavit* Dominum, et exsultavit spiritus eius in Deo salutari. *Magnificatur* enim Dominus, sicut et alibi legis: « *Magnificate* Dominum mecum » (Ps 33, 44); non quod Domino aliquid humana voce possit adiungi, sed quia *magnificatur* in nobis. Imago enim Dei Christus est; et ideo si quid iustum fecerit anima aut religiosum, illam imaginem Dei, ad cuius est similitudinem creata, *magnificat*. Et ideo dum *magnificat* eum, magnitudinis eius quadam participatione sublimior fit; ut illam imaginem splendido bonorum colore factorum, et quadam aemulatione virtutis in se videatur exprimere. *Magnificat* autem anima Mariae Dominum, et *exsultat* spiritus eius in Deo; eo quod et anima et spiritu Patri Filoque devota, unum Deum ex quo omnia et unum Dominum per quem omnia, pio veneretur affectu.

PRINCIPAL VOCABULARY:

provectus mirabilis confiteor virgo memoria recolo clementia gratus magnifico praeconium terra finis magnus facio saeculum prorogo misericordia largitas ancilla humilitas aspicio do humanus salus auctor.

NOTE:

The phrasing « te mirabilem » occurs in many more texts than those cited.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks, and to praise you for your gifts as we contemplate your saints in glory.

In celebrating the memory of the Blessed Virgin Mary, it is our special joy to echo her song of thanksgiving. What wonders you have worked throughout the world. All generations have shared the greatness of your love. When you looked on Mary your lowly servant, you raised her to be the mother of Jesus Christ, your Son, our Lord, the savior of all mankind.

Through him the angels of heaven offer their prayer of adoration as they rejoice in your presence for ever. May our voices be one with theirs in their triumphant hymn of praise.

* * *

Vraiment, Père très saint, il est bon de reconnaître ta gloire dans le triomphe de tes élus, et, pour fêter la Vierge Marie, de reprendre son cantique d'action de grâce:

Où, tu as étendu ta miséricorde à tous les âges et révélé tes merveilles à la terre entière, en choisissant ton humble servante pour donner au monde un Sauveur, ton Fils, le Seigneur Jésus Christ.

C'est par lui que les anges, assemblés devant toi, adorent ta gloire; à leur hymne de louange, laisse-nous joindre nos voix pour chanter et proclamer.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, renderti grazie, o Padre, per le meraviglie che hai operato nei tuoi santi, ma è soprattutto dolce e doveroso in questa memoria della beata Vergine Maria magnificare il tuo amore per noi con il suo stesso cantico di lode.

Grandi cose tu hai fatto, Signore, per tutta l'estensione della terra, e hai prolungato nei secoli l'opera della tua misericordia, quando, volgendoti all'umile tua serva, per mezzo di lei ci hai donato il Salvatore del mondo, il tuo Figlio, Gesù Cristo, nostro Signore.

E noi, con tutti gli angeli del cielo, innalziamo a te il nostro canto, e proclamiamo insieme la tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias, Señor, y proclamar tus maravillas en la perfección de tus santos; y, al conmemorar a la bienaventurada Virgen María, exaltar especialmente tu generosidad inspirándonos en su mismo cántico de alabanza.

En verdad hiciste obras grandes en favor de todos los pueblos, y has mantenido tu misericordia de generación, en generación, cuando, al mirar la humillación de tu esclava, por ella nos diste al autor de la vida, Jesucristo, Hijo tuyo y Señor nuestro.

Por él, los ángeles y los arcángeles te adoran eternamente, gozosos en tu presencia. Permítenos unirnos a sus voces cantando tu alabanza.

* * *

Na verdade, ó Pai, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória e proclamar as vossas maravilhas na perfeição dos vossos santos. Celebrando a memória da Virgem Maria, proclamamos ainda mais a vossa bondade, inspirando-nos no mesmo hino que ela cantou em vosso louvor.

Na verdade, fizestes grandes coisas por toda a terra, e estendestes a vossa misericórdia a todas as gerações quando, olhando a humildade de vossa serva, nos destes por meio dela o Salvador de todos os homens, vosso Filho, Jesus Cristo, Senhor nosso.

Por ele a multidão dos Anjos, em humilde adoraçã se alegra eternamente na vossa presença. Concedei-nos também associar-nos aos seus louvores, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Vater, für die Erwählung der seligen Jungfrau Maria zu danken und mit ihr das Werk deiner Gnade zu rühmen.

Du hast an der ganzen Schöpfung Großes getan und allen Menschen Barmherzigkeit erwiesen. Denn du hast geschaut auf die Niedrigkeit deiner Magd und durch sie der Welt den Heiland geschenkt, deinen Sohn, unseren Herrn Jesus Christus.

Durch ihn preisen wir jetzt und in Ewigkeit dein Erbarmen und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 60

IN ASSUMPTIONE BEATAE MARIAE VIRGINIS

Praefatio

De gloria Mariae assumptae

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
 per Christum Dominum nostrum.

Quoniam in caelos hodie Virgo Deipara est assumpta,
 Ecclesiae tuae consummandae initium et imago,
 ac populo peregrinanti certae spei et solacii documentum;
 corruptionem enim sepulcri eam videre merito noluisti,
 quae Filium tuum, vitae omnis auctorem,
 ineffabiliter de se genuit incarnatum.

Et ideo, choris angelicis sociati,
 te laudamus, in gaudio confitentis:

⊕ MR p. 597; Moeller 1374.

⊕ Cf. MA 370/6, p. 705; cf. MA 369/6, p. 703.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970 (p. 596) In Assumptione Beatae Mariae Virginis, Praefatio. (Pr)

⊕ *New composition, based on the following text from the Council, with some additional elements:*

⚡ Constitutio Dogmatica de Ecclesia, « Lumen Gentium », n. 68:

Interim autem Mater Iesu, quemadmodum *in caelis* corpore et anima iam glorificata, *imago et initium* est Ecclesiae in futuro saeculo *consummandae*, ita his in terris quoadusque advenerit dies Domini, tamquam *signum certae spei et solacii peregrinanti Populo Dei* praelucet.

- ☒ Had 82: 14. In octavas Domini (C):
 = Pad 49: VIII. In octavas Domini (C)
 ☐ Sup 1090: V. Dominica I post Natale Domini (C)
 ☐ MR* (Bruy 440: 22) In Circumcisione Domini et octava Nativitatis (C)
 ☐ GeV 993: II, XLVII. In Assumptione sanctae Mariae (C)

*Deus, qui salutis aeternae, beatae Mariae virginitate fecunda,
 humano generi praemia praestitisti,
 tribue, quaesumus, ut ipsam pro nobis intercedere sentiamus,
 per quam meruimus auctorem vitae suscipere. §
 Per Dominum.*

- ☒ Had 661: 148. Assumptio sanctae Mariae (C):

*Veneranda nobis, Domine, huius est diei festivitas
 in qua sancta Dei Genetrix mortem subiit temporalem,
 nec tamen mortis nexibus deprimi potuit,
 qui Filium tuum Dominum nostrum de se genuit incarnatum.
 Per Dominum.*

- ☒ MA* (p. 647): in Vigilia Assumptionis B.M.V. (Pr):

*Per Christum Dominum nostrum.
 Et in huius diei veneranda festivitate gaudere.
 In qua sancta Dei Genetrix mortem subiit temporalem,
 nec tamen mortis nexibus deprimi potuit,
 quae Filium tuum de se genuit incarnatum. +*

☉ No further Ambrosian parallels.

BIBLICAL CONTEXT:

Ps 2, 7:

Dominus dixit ad me: Filius meus es tu: ego hodie genui te.

Ps 109, 3:

Tecum principium in die virtutis tuae, in splendoribus sanctorum; ex utero ante luciferum genui te.

Act 3, 15:

Auctorem vero vitae interfecistis, quem Deus suscitavit a mortuis, cuius nos testes sumus.

Act 2, 24-28:

Quem Deus suscitavit, salutis doloribus inferni, iuxta quod impossibile erat teneri illum ab eo. David enim dicit in eum: [...] Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem. Notas mihi fecisti vias vitae, et replebis me iucunditate cum facie tua.

Act 13, 32-34:

Et nos vobis annuntiamus eam, quae ad patres nostros repromissio facta est, quoniam hanc Deus adimplevit filiis nostris resuscitans Iesum, sicut et in psalmo secundo scriptum est: Filius meus es tu ego hodie *genui* te. Quod autem suscitabit eum a mortuis, amplius iam non reversurum in *corruptionem*.

Heb 11, 13:

Iuxta fidem defuncti sunt omnes isti, non acceptis repromissionibus, sed a longe eas aspicientes et salutantes et confidentes quia *peregrini* et hospites sunt super terram. Qui enim haec dicunt significant se patriam inquirere.

PATRISTIC WITNESS:

Maximus Taurinensis, Sermo 11 (PL 57, 865):

Quod per protoplasti negligentiam primae matris contumax tam arrogantia quam gula perdidit, huius sacrae virginis partus non solum restauravit deruta sed etiam tribuit aeterna. Et idcirco cunctis praeconiis veneremur auctricem, quae dum *auctorem* suum concepit e caelo, nobis Redemptorem *genuit* in saeculo. Et quia ad vicem ei matris nostrae *Ecclesiae* forma constituitur, ipsa eam inter procillas saeculi ferventes aspiciat; ipsa etiam inter cursus mundiales, quotidiana oratione confoveat: neque enim dubium quin ea quae meruit pro liberandis pretium, possit impertiri suffragium. Nostra inter haec oratio magis ad Dominum dirigatur, ut pro honore sui nominis viscera quae sanctificaturus intravit, sedulitate debita veneremur. Prosit nobis ad remedium, quod per eam se nobis dedit pretium.

CONCILIAR TEACHING:

• See above.

PRINCIPAL VOCABULARY:

caelum hodie virgo Deipara assumo ecclesia consummo initium imago
populus peregrinor certus spes solacium documentum corruptio sepulcrum
video merito nolo vita auctor ineffabiliter gigno incarno.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

Today the virgin Mother of God was taken up into heaven to be the beginning and the pattern of the Church in its perfection, and a sign of hope and comfort for your people on their pilgrim way. You would not allow decay to touch her body, for she had given birth to your Son, the Lord of all life, in the glory of the incarnation.

In our joy we sing to your glory with all the choirs of angels.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

Aujourd'hui la Vierge Marie, la Mère de Dieu, est élevée dans la gloire du ciel: parfaite image de l'Eglise à venir, aurore de l'Eglise triomphante, elle guide et soutient l'espérance de ton peuple encore en chemin. Tu as préservé de la dégradation du tombeau le corps qui avait porté ton propre Fils et mis au monde l'auteur de la vie.

C'est pourquoi, avec tous les anges du ciel, pleins de joie, nous (disons) chantons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Oggi la Vergine Maria, madre di Cristo, tuo Figlio e nostro Signore, è stata assunta nella gloria del cielo. In lei, primizia e immagine della Chiesa, hai rivelato il compimento del mistero di salvezza e hai fatto risplendere per il tuo popolo, pellegrino sulla terra, un segno di consolazione e di sicura speranza. Tu non hai voluto che conoscesse la corruzione del sepolcro colei che ha generato il Signore della vita.

E noi, uniti agli angeli e ai santi, cantiamo con gioia l'inno della tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Porque hoy ha sido llevada al cielo la Virgen, Madre de Dios; ella es figura y primicia de la Iglesia que un día será glorificada; ella es consuelo y esperanza de tu pueblo, todavía peregrino en la tierra. Con razón no quisiste, Señor, que conociera la corrupción del sepulcro la mujer que, por obra del Espíritu, concibió en su seno al autor de la vida, Jesucristo, Hijo tuyo y Señor nuestro.

Por eso, unidos a los ángeles, te aclamamos llenos de alegría.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo, Senhor nosso.

Hoje a Virgem Maria, Mãe de Deus, foi elevada à glória do céu. Aurora e esplendor da Igreja triunfante, ela é consolo e esperança do vosso povo

ainda em caminho, pois preservastes da corrupção da morte aquela que gerou de modo infável o vosso próprio Filho feito homem, autor de toda a vida.

Por isso, com todos os Anjos do céu, cheios de alegria, cantamos (dizemos) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, allmächtiger Vater, zu danken und das Werk deiner Gnade zu rühmen.

Denn heute hast du die jungfräuliche Gottesmutter in den Himmel erhoben, als erste empfing sie von Christus die Herrlichkeit, die uns allen verheißen ist, und wurde zum Urbild der Kirche in ihrer ewigen Vollendung. Dem pilgernden Volk ist sie ein untrügliches Zeichen der Hoffnung und eine Quelle des Trostes. Denn ihr Leib, der den Urheber des Lebens geboren hat, sollte die Verwesung nicht schauen.

Darum preisen wir jetzt und in Ewigkeit dein Erbarmen und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 61

IN CONCEPTIONE IMMACULATA BEATAE MARIAE VIRGINIS
Praefatio

De mysterio Mariae et Ecclesiae

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:

Qui beatissimam Virginem Mariam
ab omni originalis culpae labe praeservasti,
ut in ea, gratiae tuae plenitudine ditata,
dignam Filio tuo Genetricem praeparares,
et Sponsae eius Ecclesiae
sine ruga vel macula formosae signares exordium.
Filius enim erat purissima Virgo datura,
qui crimina nostra Agnus innocens aboleret;
et ipsam prae omnibus tuo populo disponebas
advocatam gratiae et sanctitatis exemplar.

Et ideo, choris angelicis sociati,
te laudamus in gaudio confitentis:

- ⊕ MR p. 654; Moeller 825.
- ⊕ Cf. MA 458/6, p. 793.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

- = MR 1970 (p. 654) In Conceptione Immaculata Beatae Mariae Virginis, Praefatio (Pr)
- ⊕ *New composition influenced by the passages from the Council given below.*
- ⊕ *No Ambrosian parallels.*

BIBLICAL CONTEXT:

Ex 12, 5:

Erit autem *Agnus* absque *macula*, masculus, anniculus; iuxta quem ritum tolletis et haerum. Et servabitis eum usque ad quartamdecimam diem mensis huius; immolabitque eum universa multitudo filiorum Israel ad vesperam.

Iudt 15, 10:

Tu gloria Ierusalem, tu laetitia Israel, tu honorificentia *populi* nostri.

Cant 1, 4:

Nigra sum, sed *formosa*, filiae Ierusalem, sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis.

Lc 1, 26-35:

In mense autem sexto, missus est angelus Gabriel a Deo [...] ad *virginem* desponsatam viro [...] Et ingressus angelus ad eam, dixit: Ave *gratia plena*; Dominus tecum; benedicta tu in mulieribus [...] ecce concipies in utero, et paries filium [...] Et respondens angelus dixit ei: Spiritus Sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoque quod nascetur ex te Sanctum vocabitur Filius Dei [...] Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.

Io 1, 29:

Altera die, vidit Ioannes Iesum venientem ad se et ait: « Ecce *Agnus* Dei, ecce qui tollit peccatum mundi ».

Eph 5, 27:

Sicut et Christus dilexit *ecclesiam* et seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret mundans lavacro aquae in verbo vitae, ut exhiberet ipse sibi gloriosam *ecclesiam* non habentem *maculam* aut *rugam* aut aliquid huiusmodi; sed ut sit sancta et immaculata.

Heb 7, 26:

Talis enim decebat ut nobis esset pontifex, sanctus, *innocens*, impollutus, segregatus a peccatoribus et excelsior caelis factus; qui non habet necessitatem quotidie quemadmodum sacerdotes, prius pro suis delictis hostias offerre deinde pro *populi*; hoc enim fecit semel seipsum offerendo.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, Expos. in Lucam 2, 17 (PL 15, 1559C):

Nec mirum si Dominus redempturus mundum, operationem suam inchoavit a Maria; ut per quam salus omnibus parabatur, eadem prima fructum salutis hauriret ex pignore.

Ambrosius, In Ps 118, 22 (PL 15, 1599):

Maria, ut incorrupta sit *virgo*, sed *virgo* per *gratiam ab omni integra labe peccati*.

Maximus Taurinensis, Sermo 4 (PL 57, 540B):

Videamus igitur hic, sol noster novus quo fonte nascatur. Sicut est verum Deo oritur auctore. Divinitatis est ergo Filius; divinitatis inquam, incorruptae, integrae, illibatae. Intellego plane mysterium; ideo enim fecunda nativitas per immaculatam Mariam, quia prior per divinitatem constiterat illibata: cuius prior nativitas gloriosa existit, eius secunda contumeliosa non fieret. Hoc est ut quemadmodum *virgo* illum divinitas ediderat, ita et *virgo* Maria generaret.

Chromatius Aquileiensis, Sermo 23, 3 (SC 164, 64-66):

De hoc ergo grege sanctorum immaculata illa et intacta ovis processit, id est sancta *Maria*, quae nobis contra naturam purpureum illum *agnum*, id est regem Christum generavit [...] Dominus autem et Salvator noster de ipso utero virginali cum regia auctoritate processit, quia rex erat iam antequam ex *virgine* nasceretur.

CONCILIAR TEACHING:

Constitutio Dogmatica de Ecclesia, « Lumen Gentium » nn. 59, 65:

Denique Immaculata Virgo, *ab omni originalis culpa labe* praeservata immunis, expleto terrestri vitae cursu, corpore et anima ad caelestem gloriam assumpta est [...] Dum autem *Ecclesia* in *Beatissima Virgine* ad perfectionem iam pertingit, qua *sine macula et ruga* existit, christifideles adhuc nituntur, ut devincentes peccatum in *sanctitate* crescant; ideoque oculos suos ad Mariam attollunt, quae toti electorum communitati tamquam *exemplar* virtutum praefulget.

PRINCIPAL VOCABULARY:

virgo originalis culpa labe praeservo gratia plenitudo dito dignus genetrix praeparo sponsa ecclesia ruga macula formosus signum exordium purus virgo do crimen agnus innocens aboleo populus dispono advocata sanctitas exemplar.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

You allowed no stain of Adam's sin to touch the Virgin Mary. Full of grace, she was to be a worthy mother of your Son, your sign of favor to the Church at its beginning, and the promise of its perfection as the

bride of Christ, radiant in beauty. Purest of virgins, she was to bring forth your Son, the innocent lamb who takes away our sins. You chose her from all women to be our advocate with you and our pattern of holiness.

In our joy we sing to your glory with all the choirs of angels.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Car tu as préservé la Vierge Marie de toutes les séquelles du premier péché, et tu l'as comblée de grâce pour préparer à ton Fils une mère vraiment digne de lui; en elle, tu préfigurais l'Église, la fiancée sans ride, sans tache, resplendissante de beauté. Cette vierge pure devait nous donner le Sauveur, l'Agneau immaculé qui enlève nos fautes. Choisie entre toutes les femmes, elle intervient en faveur de ton peuple et demeure pour lui l'idéal de la sainteté.

C'est pourquoi, avec tous les anges du ciel, pleins de joie, nous (disons) chantons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Tu hai preservato la Vergine Maria da ogni macchia di peccato originale, perché, piena di grazia, diventasse degna Madre del tuo Figlio. In lei hai segnato l'inizio della Chiesa, sposa di Cristo senza macchia e senza ruga, splendente di bellezza. Da lei, vergine purissima, doveva nascere il Figlio, agnello innocente che toglie le nostre colpe; e tu sopra ogni creatura la predestinavi per il tuo popolo avvocata di grazia e modello di santità.

E noi, uniti ai cori degli angeli, proclamiamo esultanti la tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Porque preservaste a la Virgen María de toda mancha de pecado original, para que en la plenitud de la gracia fuese digna madre de tu Hijo y comienzo e imagen de la Iglesia, esposa de Cristo, llena de juventud y de limpia hermosura. Purísima había de ser, Señor, la Virgen que nos diera el Cordero inocente que quita el pecado del mundo. Purísima la que, entre todos los hombres, es abogada de gracia, y ejemplo de santidad.

Por eso, unidos a los ángeles, te aclamamos llenos de alegría.

* * *

Na verdade, ó Pai, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar.

Pois, a fim de preparar para o vosso Filho mãe que fosse digna dele, preservastes a Virgem Maria da mancha do pecado original, enriquecendo-a com a plenitude da vossa graça. Nela nos destes as primícias da Igreja, esposa de Cristo sem ruga e sem mancha, resplandecente de beleza. Puríssima, na verdade, devia ser a Virgem, que nos daria o Salvador, o Cordeiro sem mancha que tira os nossos pecados.

Escolhida entre todas as mulheres, modelo de santidade e advogada nossa, ela intervém constantemente em favor do vosso povo.

Por isso, unindo-nos ao coro dos Anjos, cantamos (dizemos) com alegria a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Vater im Himmel, zu danken und das Werk deiner Liebe zu rühmen.

Denn du hast Maria vor der Erbschuld bewahrt, du hast sie mit der Fülle der Gnade beschenkt, da sie erwählt war, die Mutter deines Sohnes zu werden. In unversehrter Jungfräulichkeit hat sie Christus geboren, der als schuldloses Lamm die Sünde der Welt hinwegnimmt. Sie ist Urbild und Anfang der Kirche, der makellosen Braut deines Sohnes. Vor allen Heiligen ist sie ein Vorbild der Heiligkeit, ihre Fürsprache erfleht uns deine Gnade durch unseren Herrn Jesus Christus.

Durch ihn preisen dich Himmel und Erde, Engel und Menschen und singen wie aus einem Munde das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 62

MISSAE VOTIVAE

8. DE BEATA MARIA VIRGINE

B. DE BEATA MARIA, ECCLESIAE MATRE

Praefatio

De Maria, forma et matre Ecclesiae

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Et te in celebratione beatae Mariae Virginis
debitis magnificare praeconiis.

Quae Verbum tuum immaculato corde suscipiens
virgineo meruit sinu concipere
atque, pariens Conditorem, Ecclesiae fovit exordia.

Quae iuxta crucem testamentum divinae caritatis accipiens,
universos homines in filios assumpsit,
Christi morte ad supernam vitam generatos.

Quae, cum Apostoli Promissum expectarent tuum,
supplicationem suam discipulorum precibus iungens,
exemplar exstitit orantis Ecclesiae.

Ad gloriam autem evecta caelorum,
Ecclesiam peregrinantem materno prosequitur amore
eiusque gressus ad patriam tuetur benigna,
donec dies Domini gloriosus adveniat.

Et ideo cum Sanctis et Angelis universis
te collaudamus, sine fine dicentes:

⊛ MR p. 868; Moeller: None.

⊛ Cf. MA 476/6, p. 818.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= Ordo Anni Sancti Celebrandi in Ecclesiis Particularibus (1973, p. 89) (Pr)

⊕ *New composition principally influenced by the passages from the Council given below.*

⊕ Sup 1600: Natale sanctae Euphemiae (Pr):

VD aeternae Deus.

Et in hac sollemnitate tibi laudis hostias immolare,
qua beatae Euphemia martyris tuae passionem venerando recolimus,
et tui nominis gloriam debitae praeconiis magnificamus. &
Per Christum.

⊕ *Modern Ambrosian parallel: MA* p. [33] (Sup 1600).*

BIBLICAL CONTEXT:

Lc 1, 26-35:

In mense autem sexto, missus est angelus Gabriel a Deo [...] ad virginem desponsatam viro [...] Et ingressus angelus ad eam, dixit: Ave gratia plena; Dominus tecum; benedicta tu in mulieribus [...] ecce concipies in utero, et paries filium [...] Et respondens angelus dixit ei: Spiritus Sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoque quod nascetur ex te Sanctum vocabitur Filius Dei [...] Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.

Lc 24, 49:

Et ego mitto promissum Patris mei in vos; vos autem sedete in civitate quoadusque induamini virtute ex alto.

Io 1, 14:

Et Verbum caro factum est et habitavit in nobis; et vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a Patre, plenum gratiae et veritatis.

Io 19, 25-27:

Stabant autem iuxta crucem Iesu mater eius et soror matris eius Maria Cleophae et Maria Magdalene. Cum vidisset ergo Iesus matrem et discipulum stantem quem diligebat, dicit matri suae: Mulier, ecce filius tuus; deinde dicit discipulo: ecce mater tua.

Act 1, 14:

Hi omnes erant perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus et Maria matre Iesu et fratribus eius.

Eph 2, 4-6:

Deus autem qui dives est in misericordia propter nimiam *caritatem* suam, qua dilexit nos et, cum essemus mortui peccatis, convivificabit nos in Christo, cuius gratia estis salvati et conresuscitavit et consedere fecit in caelestibus in Christo Iesu.

1 Io 4, 10:

In hoc est *caritas*, non quasi nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior dilexit nos et misit filium suum propitiationem pro peccatis nostris.

Heb 11, 13:

Iuxta fidem defuncti sunt omnes isti, non acceptis repromissionibus, sed a longe eas aspicientes et salutantes et confidentes quia *peregrini* et hospites sunt super terram. Qui enim haec dicunt significant se *patriam* inquirere.

PATRISTIC WITNESS:

Augustinus, Sermo 25, 8 (PL 46, 938):

Eia, carissimi, intendite, quomodo sit Ecclesia quod manifestum est, coniux Christi, quod difficilius intelligitur, sed tamen verum est, mater Christi. In ipsius tipo Maria *Virgo* praecessit. Unde, rogo vos, mater Maria est Christi, nisi quia *peperit* membra Christi? Vos, quibus loquor, membra estis Christi. Quis vos *peperit*? Audio vocem cordis vestri: Mater ecclesia. Mater ista sancta, honorata, Mariae similis et *parit*, et *virgo* est. Quia parit, per vos proba. Ex illa nati estis et Christum parit: nam membra Christi estis [...] Tenete in mentibus virginitatem mentis. Virginitas fidei catholicae integritas. Ubi corrupta est Eva sermone serpentis, ibi debet esse virgo Ecclesia dono Omnipotentis. Ergo in mente pariant membra Christi, sicut Maria in ventre *Virgo peperit* Christum, et sic eritis matres Christi. Non est longe a vobis, non est praeter vos, non abhorret a vobis. Fuisti filii, estote et matres. Filii matris, quando baptizati estis, tunc membra Christi nata estis. Adducite ad lavacrum baptismatis, quos potestis, ut sicut filii fuistis, quando nati estis, sic etiam ducendo ad nascendum matres Christi esse possitis.

Maximus Taurinensis, Sermo 11 (PL 57, 866C):

O felix puerperium, laudabile sanctis necessarium perditis, congruum profligatis! Qui post multas assumptae carnis iniurias, ad ultimum verberatus flagellis, potatus felle, patibulo affixus, ut veram *matrem* ostenderet, verum se hominem patiendo tormenta monstravit. Tu vero beata et gloriosa Virgo Maria in istis et propter ista laudabilis, quae sic fecunditatis meruisti donum, ut *virginitatis* non amitteres privilegium. Tu enim benedicta inter mulieres, tu praelecta cunctis virginum catervis, tu sequeris agnum quocumque ierit [...] Tu enim mentibus sine fine sanctis coniuncta, angelis archangelisque sociata indesinenter voce indefessa clamitare, Sanctus, Sanctus, Sanctus, non desinis. Sed quid dicam pauper ingenio? Cum de te

quidquid dixerō, minus profecto est, quam dignitas tua meretur. Si matrem gentium vocem, praecellis; si formam Dei appellem digna existis; si nutricem caelestis panis vocem, lactis dulcedine repleas [...] Quas itaque laudes caritati Dei dicemus, quas gratias ei agemus, qui ita nos dilexit, ut propter nos homo fieret, ut uterum conditionis nostrae intraret, ut contumelias nati infantis subiret, ut cuncta humanitatis necessaria sustineret? Agentes ergo quantum sufficimus Creatori nostro gratias, natalem pretiosissimae Genetricis cum gaudio celebremus.

CONCILIAR TEACHING:

Constitutio Dogmatica de Ecclesia, «Lumen Gentium» nn. 53, 59, 65, 68:

Virgo enim Maria, quae Angelo nuntiante Verbum Dei corde et corpore suscepit et Vitam mundo protulit, ut vera Mater Dei ac Redemptoris agnoscitur et honoratur [...] Cum vero Deo placuerit humanae salutis sacramentum non ante solemniter manifestare quam promissum a Christo Spiritum effunderet, Apostolos videmus ante diem Pentecostes «perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus, et Maria Matre Iesu et fratribus eius», Mariam ipsam iam obumbraverat. Denique Immaculata Virgo, ab omni originalis culpa labe praeservata immunis, expleto terrestri vitae cursu, corpore et quoque precibus suis implorantem donum Spiritus, qui in Annuntiatione anima ad caelestem gloriam assumpta est [...] Quae Virgo in sua vita exemplum existit materni illius affectus, quo cuncti in missione apostolica Ecclesiae cooperantes ad regenerandos homines amentur oportet. [...] Interim autem Mater Iesu, quemadmodum in caelis corpore et anima iam glorificata, imago et initium est Ecclesiae in futuro saeculo consummandae, ita his in terris quoadusque advenerit dies Domini, tamquam signum certae spei et solatii peregrinanti Populo dei Praelucet.

PRINCIPAL VOCABULARY:

celebratio virgo debeo magnifico praeconium verbum immaculatus cor suscipio virgineus mereor sinus concipio pario conditor ecclesia foveo exordium iuxta crux testamentum divinus caritas accipio universus homo filius assumo mors supernus vita genero apostolus promissus exspecto supplicatio discipulus prex iungo exemplar exsto oro ecclesia gloria eveho caelum ecclesia peregrinor maternus prosequor amor gressus patria tueor benignus dies gloriosus advenio.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks; we especially praise you and proclaim your glory as we honor the Blessed Virgin Mary.

She received your Word in the purity of her heart, and, conceiving in her virgin womb, gave birth to our Savior and so nurtured the Church at its very beginning.

She accepted God's parting gift of love as she stood beneath the cross and so became the mother of all those who were brought to life through the death of her only Son.

She joined her prayers with those of the apostles, as together they awaited the coming of your Spirit, and so became the perfect pattern of the Church at prayer.

Raised to the glory of heaven, she cares for the pilgrim Church with a mother's love, following its progress homeward until the day of the Lord dawns in splendor.

Now with all the angels and saints, we proclaim your glory and join in their unending hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Pour célébrer la Vierge Marie, c'est à toi que s'adressent nos louanges. En accueillant ta Parole dans un cœur immaculé, elle a mérité de la concevoir dans son sein virginal.

En donnant naissance à son Créateur, elle a préparé les commencements de l'Eglise.

En recevant au pied de la croix le testament d'amour de son Fils, elle a reçu pour fils tous les hommes que la mort du Christ a fait naître à la vie divine.

Quand les Apôtres attendaient l'Esprit qui leur était promis, elle a joint sa supplication à celle des disciples, devenant ainsi le modèle de l'Eglise en prière.

Elevée dans la gloire du ciel, elle accompagne et protège l'Eglise de son amour maternel dans sa marche vers la patrie jusqu'au jour de la venue glorieuse du Seigneur.

C'est pourquoi avec tous les anges et tous les saints, nous chantons l'hymne de ta gloire et sans fin nous proclamons.

* * *

È veramente giusto renderti grazie, è bello esaltare il tuo nome, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Noi ti lodiamo, ti benediciamo, ti glorifichiamo, nella festa [memoria] della beata Vergine Maria.

All'annuncio dell'angelo, accolse nel cuore immacolato il tuo Verbo e meritò di concepirlo nel grembo verginale; divenendo madre del suo Creatore, segnò gli inizi della Chiesa.

Ai piedi della croce, per il testamento d'amore del tuo Figlio, estese la sua maternità a tutti gli uomini, generati dalla morte di Cristo per una vita che non avrà mai fine.

Immagine e modello della Chiesa orante, si unì alla preghiera degli Apostoli nell'attesa dello Spirito Santo.

Assunta alla gloria del cielo, accompagna con materno amore la Chiesa e la protegge nel cammino verso la patria, fino al giorno glorioso del Signore.

E noi, uniti agli angeli e ai santi, cantiamo con gioia l'inno della tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación, darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, y alabarte debidamente en esta celebración en honor de la Virgen María.

Ella, al aceptar tu Palabra con limpio corazón, mereció concebirla en su seno virginal, y al dar a luz a su Hijo preparó el nacimiento de la Iglesia.

Ella, al recibir junto a la cruz el testamento de tu amor divino, tomó como hijos a todos los hombres, nacidos a la vida sobrenatural por la muerte de Cristo.

Ella, en la espera pentecostal del Espíritu, al unir sus oraciones a las de los discípulos, se convirtió en el modelo de la Iglesia suplicante.

Desde su ascensión a los cielos, acompaña con amor materno a la Iglesia peregrina, y protege sus pasos hacia la patria celeste, hasta la venida gloriosa del Señor.

Por eso, con todos los ángeles y santos, te alabamos diciendo sin cesar.

Pr 63

PRAEFATIO DE ANGELIS

De gloria Dei per Angelos

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:

Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Et in Archangelis Angelisque tuis tua praeconia non tacere,
quia ad excellentiam tuam recurrit et gloriam
quod angelica creatura tibi probabilis honoretur:
et, cum illa sit amplo decore dignissima,
tu quam sis immensus et super omnia praeferendus ostenderis,
per Christum Dominum nostrum.

Per quem multitudo Angelorum tuam celebrat maiestatem,
quibus adorantes in exultatione coniungimur,
una cum eis laudis voce clamantes:

⊙ MR p. 424; Moeller 268.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970 (p. 424) Praefatio de Angelis (Pr)

⊗ Ver 850: XXVI, III. [Natale Basilicae Angeli in Salaria.] Item alia (Pr):

Vere dignum:

multoque magis in Archangelis Angelisque tuis tua praeconia non tacere:
quia ad excellentiam tuam recurrit et gloriam
quod angelica creatura,
quae a conditione sui tuis subiecta servitiis
probabilis exstitit, honoratur: &
et, cum illa sit *digna venerari,* &
tu quam sis immensus et super omnia praeferendus ostenderis,
per Christum Dominum nostrum.

✠ Ver 1221: XXXVIII, I. Natale sancti Andreae (Pr):

- ▣ GeV 1083: II, LXVIII. Item in Natale eiusdem [sancti Andreae] (Pr)
- ▣ Had 768: 183. Item die suprascripta, Vigilia sancti Andreae (Pr)
- ▣ Had 772: 184. Natale sancti Andreae apostoli (Pr)
- ▣ Sup 1709: Natale sancti Thomae (Pr)

Vere dignum:

qui Ecclesiam tuam

*in apostolicis tribuisti consistere fundamentis,
de quorum collegio beati Andreae sollempnia celebrantes,
tua, Domine, praeconia non tacemus. &*

⊕ *Modern Ambrosian parallel: MA* p. 589 (Ver 1221).*

BIBLICAL CONTEXT:

Ps 148, 2-5:

Laudate eum omnes *angeli* eius, laudate eum omnes virtutes eius. Laudate eum sol et luna, laudate eum omnes stellae et lumen. Laudate eum caeli caelorum, et aquae quae super caelos sunt, laudent nomen Domini.

Is 6, 1-3:

Vidi Dominum sedentem super solium excelsum et elevatum, et ea quae sub ipso erant, replebant templum. Seraphim stabant super illud: sex alae uni et sex alae alteri: duabus velabant faciem eius et duobus velabant pedes eius et duabus volabant, et clamabant alter ad alterum et dicebant: Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus exercituum: plena est omnis terra gloria eius.

Bar 3, 24:

O Israel, quam magna est domus Dei, et ingens locus possessionis eius! Magnus est et non habet finem, excelsus et *immensus*.

Eph 4, 6:

Unus Deus et pater omnium, qui est *super* omnes et *per omnia* et in omnibus nobis.

Apoc 5, 11-12:

Et vidi et audivi vocem *angelorum* multorum in circuitu throni et animalium et seniorum; et erat numerus eorum millia millium dicentium voce magna: Dignus est agnus qui occisus est, accipere virtutem et divinitatem et sapientiam et fortitudinem et *honorem* et gloriam et benedictionem.

Apoc 7, 11:

Et omnes *angeli* stabant in circuitu throni et seniorum et quattuor animalium et ceciderunt in conspectu throni in facies suas et adoraverunt Deum dicentes: Amen. Benedictio et claritas et sapientia et gratiarum actio, *honor* et virtus et fortitudo Deo nostro in saecula saeculorum. Amen.

PATRISTIC WITNESS:

Augustinus, Enarr. in Ps 148, 6 (PL 37, 1941):

« Laudate eum omnes *angeli* eius, laudate eum omnes virtutes eius. Laudate eum sol et luna, laudate eum omnes stellae et lumen. Laudate eum caeli caelorum, et aquae quae super caelos sunt, laudent nomen Domini ». Quando explicat omnia numerando? Sed tamen summatim et quasi omnia perstrinxit, et conclusit omnia caelestia laudantia Creatorem suum. Et quasi diceretur ei, Quare illum laudant? quid illi debent, quid illis contullit, ut laudent eum? sequitur: « Quoniam ipse dixit, et facta sunt; ipse mandavit et creata sunt ». Non mirum si opera laudant operatorem, non mirum est si facta laudant factorem, non mirum si *creatura* laudat creatorem.

Hilarius Pictaviensis, Comm. in Matthaëum 18, 5 (PL 9, 1020):

Arctissimum vinculum mutui amoris imposuit ad eos praecipue qui vere in Domino credidissent. Pusillorum enim *Angeli*, quotidie Deum vident: quia Filius hominis venit salvare quae perita sunt. Ergo et Filius hominis salvat, et Deum *angeli* vident, et *angeli* pusillorum praesunt fidelium orationibus. Praeesse *angelos* absoluta auctoritas est. Salvatorum igitur per Christum orationes *angeli* quotidie Deo offerunt.

PRINCIPAL VOCABULARY:

archangelus angelus praeconium taceo excellentia recurro gloria angelicus creatura probabilis honoro amplus decus dignus immensus praefero ostendo.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

In praising your faithful angels and archangels, we also praise your glory, for in honoring them, we honor you, their creator. Their splendor shows us your greatness, which surpasses in goodness the whole of creation.

Through Christ our Lord the great army of angels rejoices in your glory. In adoration and joy we make their hymn of praise our own.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de t'offrir notre action de grâce, Dieu éternel et tout-puissant, et de te rendre gloire pour tes Anges et tes Archanges:

L'admiration que leur fidélité nous inspire rejaillit jusqu'à toi, et la splendeur de ces créatures spirituelles nous laisse entrevoir comme tu es grand et combien tu surpasses tous les êtres.

Avec ces multitudes d'esprits bienheureux qui t'adorent dans le ciel par le Christ, notre Seigneur, nous te chantons ici-bas en proclamant.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Noi proclamiamo la tua gloria che risplende negli Angeli e negli Arcangeli; onorando questi tuoi messaggeri, esaltiamo la tua bontà infinita; negli spiriti beati tu ci riveli quanto sei grande e amabile al di sopra di ogni creatura, per Cristo nostro Signore.

Per mezzo di lui tutti gli angeli proclamano la tua gloria; al loro canto si uniscono le nostre umili voci nell'inno di lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Y proclamar tus alabanzas por la creación de los ángeles y los arcángeles, objeto de tu complacencia. El honor que les tributamos manifiesta tu gloria, y la veneración que merecen es signo de tu inmensidad y excelencia sobre todas tus criaturas.

Por eso, con los ángeles y los arcángeles y con todos los coros celestiales, cantamos sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, e não cessar de engrandecer-vos nos vossos Anjos e Arcanjos.

Pois é a vós que glorificamos ao louvarmos os Anjos que criastes e que foram dignos do vosso amor. E a admiração que eles merecem nos mostra como sois grande e como deveis ser amado acima de todas as criaturas, por Cristo, Senhor nosso.

Por ele louvam os Anjos a vossa glória, as Dominações vos adoram, e tremem as Potestades. E as Forças Celestes e os Serafins se unem exultantes no vosso louvor. Concedei-nos também associar-nos aos eus louvores, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, allmächtiger Vater, zu danken und in der Herrlichkeit der Engel deine Macht und Größe zu preisen.

Denn dir gereicht es zur Verherrlichung und zum Lob, wenn wir sie ehren, die du erschaffen hast. An ihrem Glanz und ihrer Würde erkennen wir, wie groß und über alle Geschöpfe erhaben du selber bist. Dich, den ewigen Gott, rühmen sie ohne Ende durch unseren Herrn Jesus Christus.

Mit ihrem Lobgesang laß auch unsere Stimmen sich vereinen und voll Ehrfurcht rufen:

Pr 64

IN NATIVITATE S. IOANNIS BAPTISTAE

Praefatio

= IN PASSIONE S. IOANNIS BAPTISTAE

Praefatio

De missione Praecursoris

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
 per Christum Dominum nostrum.

In cuius Praecursore beato Ioanne
 tuam magnificentiam collaudamus,
 quem inter natos mulierum honore praecipuo consecrasti.
 Qui cum nascendo multa gaudia praestitisset,
 et nondum editus exsultasset ad humanae salutis adventum,
 ipse solus omnium prophetarum
 Agnum redemptionis ostendit.
 Sed et sanctificandis etiam aquae fluentis
 ipsum baptismatis lavit auctorem,
 et meruit fuso sanguine supremum illi testimonium exhibere.

Et ideo, cum caelorum Virtutibus,
 in terris te iugiter praedicamus,
 maiestati tuae sine fine clamantes:

⊛ MR p. 566, 604; Moeller 464.

⊛ Cf MA 384/6, p. 717; cf. MA 329/6, p. 658.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

- = MR 1970 (p. 566) In Nativitate S. Ioannis Baptistae, Praefatio (Pr)
 = MR 1970 (p. 605) In Passione S. Ioannis Baptistae, Praefatio (Pr)

✠ Ver 244: XIII, III. [Natale sancti Ioannis Baptistae.] Item alia (Pr):

Vere dignum:

*quoniam merito huic inter hominum filios nemo praelatus est,
quem ab exordio sui usque in finem tot honoribus insignibus,
tot charismatum splendoribus consecrasti [?]:
decebat enim, ut ineffabile Domini sacramentum.
quod prophetica voce praedixerat,
visibiliter etiam monstraturus
ceteris eius nuntiis eminentior appareret.
Unde cum Angelis.*

✠ Ver 254: XIII, V. [Natale sancti Ioannis Baptistae.] Item alia (Pr):

Vere dignum:

*in die festivitatis hodiernae
qua beatus Ioannes exortus est
qui vocem matris Domini nondum editus sensit,
et adhuc clausus utero ad adventum salutis humanae §
prophetica exultatione gestivit; &
qui et genetricis sterilitatem conceptus abstersit,
et patris linguam natus absolvit,
solusque omnium prophetarum
redemptorem mundi quem praenuntiavit ostendit. &
Et ut sacrae purificationis effectum aquarum natura conciperet,
sanctificandis Iordanis fluentis
ipsum baptismatis lavit auctorem.
Et ideo, cum angelis.*

✠ Sup 1630: In Die [sancti Ioannis Baptistae] ad Missam (Pr):

VD aeternae Deus.

*Et in die festivitatis hodiernae
qua beatus Ioannes exortus est
tuam magnificentiam collaudare,
qui vocem matris Domini nondum editus sensit,
et adhuc clausus utero adventus salutis humanae §
prophetica exultatione significavit. &
Qui et genetricis sterilitatem conceptus abstulit,
et patris linguam natus absolvit,
solusque omnium prophetarum
redemptorem mundi quem praenuntiavit ostendit. &
Et ut sacrae purificationis effectum aquarum natura conciperet,
sanctificandis Iordanis fluentis
ipsum baptismo baptismatis lavit auctorem.
Et ideo, cum angelis.*

✠ ML: (p. 431) Praefatio de Nativitate sancti Ioannis Baptistae (Pr):

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper ut ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

*Et in die festivitatis hodiernae
qua beatus Ioannes exortus est
tuam magnificentiam collaudare,
qui vocem matris Domini nondum editus sensit,
et matris adhuc clausus utero adventus salutis humanae
prophetica exultatione significavit. &
Qui et genetricis sterilitatem conceptus abstulit,
et patris linguam natus absolvit,
solusque omnium prophetarum
redemptorem mundi quem praenuntiavit ostendit, &
Iesum Christum Dominum nostrum.*

*Per quem maiestatem tuam laudant Angeli,
adorant Dominationes, tremunt Potestates.
Caeli caelorumque Virtutes, ac beata Seraphim,
socia exultatione concelebrant.
Cum quibus et nostras voces ut admitti iubeas, deprecamur,
supplici confessione dicentes:*

✠ Ver 2: VIII, VI. [Mense Aprili.]

Vere dignum.
*Tibi enim festa sollemnitatis agitur,
tibi dies sacrata celebratur,
quam beati sancti Tiburti martyris tui sanguis &
in veritatis tuae testificatione profusus &
magnifico nominis tui honore signavit. &
Et ideo cum angelis.*

☉ *The following text seems at some points to have given generic inspiration for adaptation of the texts above:*

✠ Sup 1661: Passio sancti Ioannis Baptistae (Pr):

VD aeternae Deus.
*Qui Praecursorem Filii tui tanto munere ditasti,
ut pro veritatis praeconio capite plecteretur.
Et qui Christum aqua baptizaverat,
ab ipso in spiritu baptizatus
pro eodem proprio sanguine tingeretur.
Praeco quippe veritatis quae Christus est
Herodem a fraternis thalamis prohibendo,*

*carceris obscuritate detruditur,
ubi solius divinitatis tuae lumine fruere-
tur. Deinde capitalem sententiam subiit,
et ad inferna Dominum praecursurus descendit.
Et quem in mundo digito demonstravit,
ad inferos pretiosa morte praecessit.
Et ideo.*

☉ *Ambrosian parallels:* Berg 972; MA* p. 572.

BIBLICAL CONTEXT:

Ier 1, 4-5:

Factum est verbum Domini ad me dicens, « Priusquam te formarem in utero novi te, et antequam exires de vulva, sanctificavi te, et *prophetam* in gentibus dedi te ».

Mt 3, 1-3:

In diebus autem illis venit Ioannes Baptista praedicans in deserto Iudaeae, et dicens: Paenitentiam agite: appropinquavit enim regnum caelorum.

Mt 11, 9-11:

Sed qui existis videre? prophetam? Etiam dico vobis, et plusquam *prophetam*. Hic est enim de quo scriptum est: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te. Amen dico vobis, non surrexit *inter natos mulierum* maior *Ioanne* Baptista: qui autem minor est in regno caelorum maior est ille.

Mt 14, 8-12:

At illa [filia Herodiadis] praemonita a matre sua, Da mihi, inquit, hic in disco caput Ioannis Baptistae [...] misitque [rex] et decollavit Ioannem in carcere. Et allatum est caput eius in disco et datum est puellae et attulit matri suae. Et accedentes discipuli eius tulerunt corpus eius et sepelierunt illud et venientes nuntiaverunt Iesu.

Mc 1, 9-11:

Et factum est, in diebus illis venit Iesus a Nazareth Galilae, et baptizatus est a *Ioanne* in Iordane. Et statim ascendens de *aqua* vidit caelos apertos, et Spiritum tamquam columbam descendentem et manentem in ipso. Et vox facta est de caelis: « Tu es Filius meus dilectus, in te complacui ».

Lc 1, 40-41:

Et intravit [Maria] in domo Zachariae et salutavit Elisabeth. Et factum est ut audivit salutationem Mariae Elisabeth, *exsultavit* infans in utero eius et repleta est Spiritu Sancto Elisabeth et exclamavit voce magna.

Lc 1, 57-58:

Elisabeth autem impletum est tempus pariendi, et peperit filium. Et audierunt vicini et cognati eius, quia magnificavit Dominus misericordiam suam cum illa, et congratulabantur ei.

Io 1, 29:

Altera die, vidit *Ioannes* Iesum venientem ad se et ait: « Ecce *Agnus Dei*, ecce qui tollit peccatum mundi ».

Act 10, 37-38:

Vos scitis quod factum est verbum per universam Iudaeam: incipiens enim a Galilaea post baptismum quod praedicavit *Ioannes*, Iesum a Nazareth: quomodo unxit eum Deus Spiritu sancto et virtute; qui pertransiit benefaciendo et sanando omnes oppressos a diabolo, quoniam Deus erat cum eo.

Col 1, 14:

[Deus Pater] eripuit nos de potestate tenebrarum et transtulit in regnum Filii dilectionis suae, in quo habemus *redemptionem* per sanguinem eius, remissionem peccatorum.

PATRISTIC WITNESS:

Augustinus, Sermo 293 (PL 38, 1327):

Nativitatem *Ioannis* quodammodo consecratam observat Ecclesia: nec invenitur ullus in patribus, cuius nativitatem sollemniter celebremus; celebramus *Ioannis*, celebramus et Christi.

Maximus Taurinensis, Sermo 10 (PL 57, 863B, C):

In sancti ac beatissimi *Ioannis* Baptistae laudibus, cuius natalem hodie celebramus, quid potissimum praedicem nescio: utrum quod mirabiliter natus sit, an quod mirabilius occisus? Natus est enim in *prophetia*, in veritate peremptus est; nascendo annuntiavit *Salvatoris adventum*, moriendo condemnavit Herodis incestum. Vir enim sanctus et iustus, qui praeter communem hominum nativitatem ex repromissione generatus fuerat, hoc de Deo meruit, ac communi cum ceteris de saeculo morte discederet; sed corpus quod Domino donante susceperat Dominum confitendo deponeret. Ergo *Ioannes* per omnia voluntatem Dei fecit; quia propter opus Domini et natus est et defunctus.

Maximus Taurinensis, Sermo 10 (PL 57, 551C):

Baptizatur a servo, et a Deo Filius appellatur. Inter publicanos et meretrices et peccatores ad lavacrum venit, et sanctior est baptizatore suo. Baptizatur a *Ioanne* in carne; sed ipse *Ioannem* in spiritu *lavat*. Aquae quae cetera mundare consueverant, Domino nostro lavante, mundatae sunt.

PRINCIPAL VOCABULARY:

praecursor magnificentia collaudo nascor mulier honor praecipuus consecro nascor multus gaudium praesto edo exulto humanus salus adventus solus propheta agnus redemptio ostendo sanctifico aqua fluo baptisma lavo auctor mereor fundo sanguis supremus testimonium exhibeo.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

We praise your greatness as we honor the prophet who prepared the way before your Son. You set John the Baptist apart from other men, marking him out with special favor. His birth brought great rejoicing: even in the womb he leapt for joy, so near was man's salvation. You chose John the Baptist from all the prophets to show the world its redeemer, the lamb of sacrifice. He baptized Christ, the giver of baptism, in waters made holy by the one who was baptized. You found John worthy of a martyr's death, his last and greatest act of witness to your Son.

In our unending joy we echo on earth the song of the angels in heaven as they praise your glory for ever.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Nous chantons les merveilles que tu as accomplies pour le plus grand des enfants des hommes, Jean Baptiste, le Précurseur: Avant même de naître, il tressaillit d'allégresse à l'approche du Sauveur; en venant au monde, il apportait une grande joie; il fut, de tous les prophètes, celui qui désigna le Messie, l'Agneau de Dieu; dans les eaux qui devaient en être sanctifiées il baptista l'auteur du baptême; enfin, il rendit au Christ le plus beau témoignage, le témoignage du martyre.

C'est pourquoi, avec les puissances du ciel, nous pouvons te bénir sur la terre et t'adorer en chantant (disant).

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Noi ti lodiamo per le meraviglie operate in san Giovanni Battista, che fra tutti i nati di donna hai eletto e consacrato a preparare la via a Cristo Signore. Fin dal grembo materno esultò per la venuta del redentore; nella sua nascita preannunziò i prodigi dei tempi messianici e, solo fra tutti i profeti, indicò al mondo l'Agnello del nostro riscatto. Egli battezzò nelle acque del Giordano lo stesso tuo Figlio, autore del Battesimo, e rese a lui la testimonianza suprema con l'effusione del sangue.

E noi, uniti agli angeli e ai santi, cantiamo senza fine l'inno della tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Y al celebrar hoy la gloria de Juan el Bautista, precursor de tu Hijo y el mayor de los nacidos de mujer, proclamamos tu grandeza. Porque él saltó de alegría en el vientre de su madre, al llegar el Salvador de los hombres, y su nacimiento fue motivo de gozo para muchos. El fue escogido entre todos los profetas para mostrar a las gentes el Cordero que quita el pecado del mundo. El bautizó en el Jordán al Autor del bautismo, y el agua viva tiene, desde entonces, poder de salvación para los hombres. Y él dio, por fin, su sangre como supremo testimonio por el nombre de Cristo.

Por eso, como los ángeles te cantan en el cielo, te aclamamos nosotros en la tierra, diciendo sin cesar.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo, Senhor nosso.

Pois em seu Precursor, são João Batista, que consagrastes como o maior entre os nascidos de mulher, proclamamos as maravilhas que operastes. Com seu nascimento ele trouxe grande alegria, e ainda no seio materno exultou com a vinda de Salvador dos homens. Foi o único dos profetas que mostrou o Cordeiro redentor. Batizou também o próprio autor do batismo, água que jorra para a vida, em que todos seriam santificados; e mereceu, derramando o seu sangue, dar o perfeito testemunho do Cristo.

Por isso, unidos às Potências celestes, proclamamos na terra a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir allmächtiger Vater, zu danken und am Fest des heiligen Johannes das Werk deiner Gnade zu rühmen.

Du hast ihn geehrt vor allen, die je eine Frau geboren hat. Schon im Mutter-schoß erfuhr er das kommende Heil. Seine Geburt erfüllte viele mit Freude. Als einziger der Propheten schaute er den Erlöser und zeigte hin auf das Lamm, das die Sünde der Welt hinwegnimmt. Im Jordan taufte er Christus, der seiner Kirche die Taufe geschenkt hat. So wurde das Wasser zum heiligen Quell des ewigen Lebens. Bis an sein Ende gab Johannes Zeugnis für das Licht und besiegelte mit dem Blut seine Treue.

Darum preisen wir dich mit allen Engeln und Heiligen und singen vereint mit ihnen das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 65

PRAEFATIO DE S. IOSEPH, SPONSO B.M.V.

De missione Sancti Ioseph

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Et te in ... beati Ioseph
debitis magnificare praeconiis, benedicere et praedicare.
Qui et vir iustus, a te Deiparae Virgini Sponsus est datus,
et fidelis servus ac prudens,
super Familiam tuam est constitutus,
ut Unigenitum tuum,
Sancti Spiritus obumbratione conceptum,
paterna vice custodiret, Iesum Christum Dominum nostrum.

Per quem maiestatem tuam laudant Angeli,
adorant Dominationes, tremunt Potestates.
Caeli caelorumque Virtutes, ac beata Seraphim,
somnia exultatione concelebrant.
Cum quibus et nostras voces ut admitti iubeas, deprecamur,
supplici confessione dicentes:

⊗ MR p. 425; Moeller 353.

⊗ Cf. MA 274/6a, p. 608; 624/6, p. 1148.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR*: Praefatio de S. Ioseph, Sponso B.M.V. (Pr)

= MR 1969: (p. 104) Praefatio de S. Ioseph, Sponso B.M.V. (Pr)

= MR 1970: (p. 425) Praefatio de S. Ioseph, Sponso B.M.V. (Pr)

✠ Sup 1600: Natale sanctae Euphemiae (Pr):

VD aeterne Deus.

*Et in hac sollemnitate tibi laudis hostias immolare,
qua beatae Euphemiae martyris tuae passionem venerando recolimus,
et tui nominis gloriam debitae praeconiis magnificamus.
Per Christum.*

✠ MR*: Praefatio de B. Maria Virgine (Pr):

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:

Et te in ... *beatae Mariae semper Virginis collaudare,
benedicere et praedicare.*

*Quae et Unigenitum tuum Sancti Spiritus obumbratione concepit, &
et, virginitatis gloria permanente,
lumen aeternum mundo effudit,
Iesum Christum Dominum nostrum.*

Per quem maiestatem tuam laudant Angeli,
adorant Dominationes, tremunt Potestates.
Caeli caelorumque Virtutes, ac beata Seraphim,
socio exultatione concelebrant.
Cum quibus et nostras voces ut admitti iubeas, deprecamur,
supplici confessione dicentes:

☉ See also details under Pr 58 (*De Beata Maria Virgine I*).

☉ *Modern Ambrosian parallel: MA* p. [33] (Sup 1600).*

BIBLICAL CONTEXT:

Mt 1, 16:

Iacob autem genuit *Ioseph, virum* Mariae, de qua natus est *Iesus*, qui vocatur *Christus*.

Mt 1, 18-25:

Christi autem generatio sic erat: cum esset *desponsata* mater eius *Maria Ioseph*, antequam convenirent, inventa est in utero habens de *Spiritu sancto*; *Ioseph* autem *vir* eius, cum esset *iustus* et nollet eam traducere, voluit occulte dimittere eam. Haec autem eo cogitante, ecce angelus Domini apparuit in somnis ei dicens: *Ioseph* fili David, noli timere accipere *Mariam* coniugem tuam, quod enim in ea natum est de *Spiritu sancto* est. Pariet autem *Filium*, et vocabis nomen eius *Iesum*; ipse enim salvum faciat populum suum a peccatis eorum. [...] *Exsurgens* autem *Ioseph* a somno fecit sicut praecipit ei angelus Domini et accepit coniugem suam, et non cognoscebat eam donec peperit *filium* suum primogenitum et vocavit nomen eius *Iesum*.

Lc 1, 26-35:

In mense autem sexto, missus est angelus Gabriel a Deo [...] ad *virginem desponsatam viro* cui nomen era *Ioseph*, de domo David, et nomen virginis Maria. Et ingressus angelus ad eam, dixit: Ave gratia plena; Dominus tecum; benedicta tu in mulieribus [...] ecce *concipies* in utero, et paries filium [...] Et respondens angelus dixit ei: *Spiritus Sanctus* superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoque quod nascetur ex te Sanctum vocabitur Filius Dei [...] Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.

Mt 24, 54:

Quis, putas, est *fidelis servus* et *prudens*, quem *constituit* dominus suus *super familiam* suam, ut det illis cibum in tempore?

PATRISTIC WITNESS:

Hieronymus, De perpetua virginitate Beatae Mariae 19 (PL 23, 203):

Natum Deum esse de Virgine credimus, quia legimus. Mariam nupsisse post partum, non credimus, quia non legimus. Nec hoc ideo dicimus, quo nuptias condemnemus, ipsa quippe virginitas fructus est nuptiarum: sed quod nobis de sanctis viris temere aestimare nihil liceat. Possumus enim hac aestimatione possibilitatis contendere, plures quoque uxores habuisse *Ioseph*, quia plures habuerit Abraham, plures habuerit Iacob; et de his esse uxoribus fratres Domini, quod plerique non tam pia quam audaci temeritate confingunt. Tu dicis Mariam *virginem* non permansisse: ego mihi plus vindico, etiam ipsum *Ioseph* virginem fuisse per Mariam, ut ex virginali coniugio virgo filius nasceretur. Sed enim in virum sanctum fornicatio non cadit, et aliam eum uxorem habuisse non scribitur: Mariae autem, quam putatus est habuisse, custos potius fuit, quam maritus: relinquitur, virginem eum mansisse cum Maria, qui *pater* Domini meruit appellari.

Augustinus, Sermo 51, 30 (PL 38, 350-351):

Iam vero illud quia movere non debet, quare per *Ioseph*, et non per Mariam, generationes numerentur satis dictum est; quia sicut illa sine carnali concupiscentia mater, sic ille sine carnali commixtione pater. Per illum ergo descendant, per illum ascendant generationes. Nec eum propterea separemus, quia defuit carnalis concupiscentia. Maior puritas confirmet *paternitatem*: ne ipsa sancta Maria nos reprehendat. Illa enim nomen suum praeponere noluit marito suo; sed dixit, « Pater tuus et ego dolentes quaerebamus te » (Lc 2, 48). Non ergo faciant perversi murmuratores, quod coniux casta non fecit. Numeremus ergo per *Ioseph*: quia sicut caste maritus, sic caste *pater* est.

PRINCIPAL VOCABULARY:

Ioseph debeo magnifico praeconium benedicere praedico vir iustus Deipara virgo sponsus do fidelis servus prudens familia constituo obumbratio concipio paternus vice custodio.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks as we honor Saint Joseph.

He is that just man, that wise and loyal servant, whom you placed at the head of your family. With a husband's love he cherished Mary, the virgin Mother of God. With fatherly care he watched over Jesus Christ your Son, conceived by the power of the Holy Spirit.

Through Christ the choirs of angels and all the powers of heaven praise and worship your glory. May our voices blend with theirs as we join in their unending hymn.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

En fêtant saint Joseph, c'est toi que nous exaltons, toi que nous bénissons. Car il fut l'homme juste que tu donnas comme époux à la Vierge Marie, la mère de Dieu; il fut le serviteur fidèle et prudent à qui tu confias la sainte Famille; il veilla comme un père sur ton Fils unique conçu par la puissance du Saint-Esprit, Jésus Christ, notre Seigneur.

C'est pourquoi, avec les anges et tous les saints, nous proclamons ta gloire en chantant (disant) d'une seule voix.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Noi ti lodiam, ti benediciamo, ti glorifichiamo, nella solennità (nella memoria) di san Giuseppe. Egli, uomo giusto, da te fu prescelto come sposo di Maria, Vergine e Madre di Dio; servo saggio e fedele fu posto a capo della santa famiglia, per custodire, come padre, il tuo unico Figlio, concepito per opera dello Spirito Santo, Gesù Cristo nostro Signore.

E noi, con tutti gli angeli del cielo, innalziamo a te il nostro canto e proclamiamo insieme la tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Y alabar, bendecir y proclamar tu gloria en la ... de san José. Porque él es el hombre justo que diste por esposo a la Virgen Madre de Dios; el servidor fiel y prudente que pusiste al frente de tu Familia para que, haciendo las veces de padre, cuidara a tu único Hijo, concebido por obra del Espíritu Santo, Jesucristo, Señor nuestro.

Por él, los ángeles y los arcángeles y todos los coros celestiales celebran tu gloria, unidos en común alegría. Permítenos asociarnos a sus voces cantando humildemente tu alabanza.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, e, na solenidade (comemoração) de São José, celebrar os vossos louvores.

Sendo ele um homem justo, vós o destes por esposo à Virgem Mãe, e, servo fiel e prudente, o fizestes chefe da vossa família, para que guardasse como pai o vosso Filho único, concebido do Espírito Santo, Jesus Cristo, Senhor nosso.

Por isso agora, cheios de alegria, vos aclamamos com os Anjos e os Santos, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, allmächtiger Vater, zu danken und am Fest (bei der Verehrung) des heiligen Josef die Wege deiner Weisheit zu rühmen.

Denn ihm, dem Gerechten, hast du die jungfräuliche Gottesmutter anvertraut, ihn, deinen treuen und klugen Knecht, bestellt zum Haupt der Heiligen Familie. An Vaters Statt sollte er deinen eingeborenen Sohn beschützen, der durch die Überschattung des Heiligen Geistes empfangen war, unsern Herrn Christus.

Durch ihn loben die Engel deine Herrlichkeit, beten dich an die Mächte, erbeben die Gewalten. Die Himmel und die himmlischen Kräfte und die seligen Serafim feiern dich jubelnd im Chore. Mit ihrem Lobgesang laß auch unsere Stimmen sich vereinen und voll Ehrfurcht rufen.

Pr 66

SANCTORUM PETRI ET PAULI APOSTOLORUM SOLLEMNITAS

Praefatio

De duplici missione Petri et Pauli in Ecclesia

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Quia nos beati apostoli Petrus et Paulus
tua dispositione laetificant;
hic princeps fidei confitentiae,
ille intellegendae clarus assertor;
hic reliquiis Israel instituens Ecclesiam primitivam,
ille magister et doctor gentium vocandarum.
Sic diverso consilio unam Christi familiam congregantes,
par mundo venerabile, una corona sociavit.

Et ideo cum Sanctis et Angelis universis
te collaudamus, sine fine dicentes:

⊙ MR p. 572; Moeller 1314.

⊙ MA 333/6, p. 663.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970 (p. 572) Sanctorum Petri et Pauli, Apostolorum Sollemnitas, Praefatio (Pr)

⌘ Ver 374: XVI, XXVI. [In Natale apostolorum Petri et Pauli.] Item (Pr):

Vere dignum:
*cuius providentia donisque concessum est,
ut festivitatem nobis annua beatorum Petri et Pauli*

triumphus [?] *praestet insignem.*

Par mundo venerabile, *apostolatus ordine primus et minimus*, §
sed gratia et passione participes:

hic princeps fidei confitendae,

ille intellegendae clarus assertor;

hic *Christum Filium Dei vivi pronuntiavit divinitus inspiratus,*

ille *hunc eundem Verbum sapientiam Dei atque virtutem*

vas factus electionis adstruxit;

hic *Israeliticae derivationis* instituens Ecclesiam primitivam,

ille magister et doctor gentium vocandarum.

Sic *dispensatione diversa* unam Christi familiam congregantes,

tempore licet discreto,

recurrens una dies in aeternum et una corona sociavit. §

Per:

⊛ *No clear Ambrosian parallels.*

BIBLICAL CONTEXT:

Mt 16, 16-9:

Respondens Simon *Petrus* dixit: Tu es *Christus Filius Dei vivi*. Respondens autem *Iesus* dixit ei: *Beatus es Simon bar Iona*, quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed *Pater meus* qui in caelis est. Et ego dico tibi, quia tu es *Petrus*, et super hanc petram aedificabo *Ecclesiam* meam, et portae inferi non praevalent adversus eam. Et tibi dabo *claves regni caelorum*.

Act 9, 15:

Dixit autem ad eum *Dominus*: Vade, quoniam *vas electionis* est mihi iste, ut portet nomen meum coram *gentibus*, et regibus, et fillis *Israel*.

Rom 1, 1:

Paulus, servus *Iesu Christi*, vocatus *apostolus*, segregatus in evangelium *Dei*.

Gal 1, 15-16:

Cum autem placuit ei qui me segregavit ex utero matris meae, et vocavit per gratiam suam, ut revelaret *Filium suum* in me, ut evangelizarem illum in *gentibus*.

Gal 2, 7-8:

Sed e contra cum vidissent quod creditum est mihi evangelium praeputii, sicut et *Petro* circumcisionis (qui enim operatus est *Petro* in *apostolatam* circumcisionis, operatus est et mihi inter *gentes*).

1 Tim 1, 16:

Sed ideo misericordiam consecutus sum, ut in me primo ostenderet *Christus Iesus* omnem patientiam, ad informationem eorum qui credituri sunt illi in vitam aeternam.

1 *Tim* 2, 5-7:

Unus enim Deus, unus et mediator Dei et hominum, homo Christus Iesus, qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus, testimonium temporibus suis; in quo positus sum ego praedicator et *apostolus* (veritatem dico, non mentior), *doctor gentium* in fide et veritate.

2 *Tim* 1, 10-11:

Manifestata est autem nunc per illuminationem salvatoris nostri Iesu Christi, qui destruxit quidem mortem, illuminavit autem vitam et incorruptionem per evangelium: in quo positus sum ego praedicator, et *apostolus*, et *magister gentium*.

2 *Tim* 4, 8:

In reliquo reposita est mihi *corona iustitiae*, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex; non solum autem mihi, sed et iis qui diligunt adventum eius.

PATRISTIC WITNESS:

Leo Magnus, Sermo 3, 2-3 (PL 54, 145-146):

Soliditas enim illius fidei, quae in *Apostolorum Principe* est laudata, perpetua est; et sicut permanet quod in Christo *Petrus* credidit, ita permanet quod in *Petro* Christus instituit. Manet ergo dispositio veritatis, et beatus *Petrus*, in accepta fortitudine petrae perseverans, suscepta *Ecclesiae* gubernacula non reliquit. Sic enim prae ceteris est ordinatus, ut, dum petra dicitur, dum fundamentum pronuntiatur, dum regni caelorum ianitor constituitur, dum ligandorum solvendorumque arbiter, mansura etiam in caelis iudiciorum suorum definitione, praeficitur, qualis ipsi cum Christo esset societas, per ipsa appellationum eius mysteria nosceremus.

Petrus Chrysologus, Sermo 107, 3 (PL 52, 498):

Ipsa est ergo custos fidei, petra *ecclesiae* ianitorque caelorum; ipse est *apostolicus* piscator electus, qui ad se turbas errorum fluctibus mersas hamo sanctitatis invitata, et doctrinae suae reti concludit ad fidem hominum multitudinem copiosam.

Ambrosius, De Spiritu Sancto, 2, 13, 158 (PL 16, 776):

Nec *Paulus* inferior *Petro*, quamvis ille *Ecclesiae* fundamentum, et hic sapiens architectus sciens vestigia credentium fundare populorum: nec *Paulus*, inquam, indignus apostolorum collegio, cum primo quoque facile conferendus, et nulli secundus. Nam qui se *imparem* nescit, facit aequalem.

Augustinus, Sermo Guelferbytanus 24 (PLS 2, 603):

Beati Apostoli Petrus et Paulus diversis temporibus sunt vocati et uno die *coronati*. *Petrum* Dominus vocavit ante omnes, *Paulum* post omnes. Apo-

stolorum Petrus primus, Paulus novissimus: adduxit eos ad unum diem primus et novissimus. Pulcherrima integritas perseverat, quando cum primis extrema concordant.

PRINCIPAL VOCABULARY:

apostolus dispositio laetifico princeps fides confiteor intelligo clarus asserter reliquiae instituo ecclesia primitivus magister doctor gens voco diversus consilium unus familia congreco par mundus venerabilis corona socio.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

You fill our hearts with joy as we honor your great apostles: Peter, our leader in the faith, and Paul, its fearless preacher. Peter raised up the Church from the faithful flock of Israel. Paul brought your call to the nations, and became the teacher of the world. Each in his chosen way gathered into unity the one family of Christ. Both shared a martyr's death and are praised throughout the world.

Now, with the apostles and all the angels and saints, we praise you for ever.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Car tu nous donnes de fêter en ce jour les deux Apôtres Pierre et Paul: celui qui fut le premier à confesser la foi, et celui qui l'a mise en lumière; Pierre qui constitua l'Eglise en s'adressant d'abord aux fils d'Israël, et Paul qui fit connaître aux nations l'évangile du salut; l'un et l'autre ont travaillé, chacun selon sa grâce, à rassembler l'unique famille du Christ; maintenant qu'ils sont réunis dans une même gloire, ils reçoivent une même vénération.

C'est pourquoi, avec les anges et tous les saints, nous chantons et proclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Tu hai voluto unire in gioiosa fraternità i due santi apostoli: Pietro, che per primo confessò la fede nel Cristo, Paolo, che illuminò le profondità del mistero; il pescatore di Galilea, che costituì la prima comunità con

i giusti di Israele, il maestro e dottore, che annunziò la salvezza a tutte le genti. Così, con diversi doni, hanno edificato l'unica Chiesa, e associati nella venerazione del popolo cristiano condividono la stessa corona di gloria.

E noi, insieme agli angeli e ai santi, cantiamo senza fine l'inno della tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Porque en los apóstoles Pedro y Pablo has querido dar a tu Iglesia un motivo de alegría: Pedro fue el primero en confesar la fe, Pablo, el maestro insigne que la interpretó; aquél fundó la primitiva Iglesia con el resto de Israel, éste, la extendió a todas las gentes. De esta forma, Señor, por caminos diversos, los dos congregaron la única Iglesia de Cristo, y a los dos, coronados por el martirio, celebra hoy tu pueblo con una misma veneración.

Por eso, con todos los ángeles y santos, te alabamos, proclamando sin cesar.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar.

Pois hoje nos concedeis a alegria de festejar os vossos dois Apóstolos são Pedro e são Paulo: Pedro, o primeiro a proclamar a fé, fundou a Igreja primitiva sobre a herança de Israel. Paulo anunciou a vossa doutrina manifestando às nações o Evangelho da salvação. Ambos, por meios diferentes, reuniram a única família de Cristo e, unidos pela coroa do martírio, recebem por toda a terra igual veneração.

Por isso, com todos os Anjos e Santos, proclamamos a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dich, allmächtiger Vater, in deinen Heiligen zu preisen und am Fest der Apostel Petrus und Paulus das Werk deiner Gnade zu rühmen.

Petrus hat als erster den Glauben an Christus bekannt und aus Israels heiligem Rest die erste Kirche gesammelt. Paulus empfing die Gnade tiefer Einsicht und die Berufung zum Lehrer der Heiden. Auf verschiedene Weise dienten beide Apostel der einen Kirche, gemeinsam empfangen sie die Krone des Lebens.

Darum ehren wir beide in gemeinsamer Feier und vereinen uns mit allen Engeln und Heiligen zum Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 67

PRAEFATIO I DE APOSTOLIS

De Apostolis pastoribus Populi Dei

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:

Qui gregem tuum, Pastor aeterne, non deseris,
 sed per beatos Apostolos continua protectione custodis,
 ut iisdem rectoribus gubernetur,
 quos Filii tui vicarios eidem contulisti praesesse pastores.

Et ideo cum Angelis et Archangelis,
 cum Thronis et Dominationibus,
 cumque omni militia caelestis exercitus,
 hymnum gloriae tuae canimus,
 sine fine dicentes:

⊕ MR p. 426; Moeller 981.

⊕ Cf. MA 427/6, p. 764; 445/6, p. 781; MA 628/6, p. 1156.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1969: (p. 105) Praefatio de Apostolis (Pr)

= MR 1970: (p. 426) Praefatio de Apostolis I (Pr)

⊕ MR*: Praefatio de Apostolis (Pr):

= MP: (p. 288) Sequens Praefatio dicitur in Festis Apostolorum (Pr)

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare:

Te, Domine, suppliciter exorare

ut gregem tuum, Pastor aeterne, non *deseras*,

sed per beatos Apostolos *tuos* continua protectione *custodias*:

Ut iisdem rectoribus gubernetur,

quos *operis tui* vicarios eidem contulisti praesesse pastores.

Et ideo cum Angelis et Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus,
sine fine dicentes:

✠ Ver 376: XVI, XXVII. [Natale Apostolorum Petri et Pauli?] Item alia (Pr):
= GeV 948: II, XXXVI. In Octavas Apostolorum (Pr)
= Berg 1157: Item in Natale Plurimorum Apostolorum (Pr)

Vere dignum:

suppliciter exorantes

ut gregem tuum, Pastor aeternae, non *deseras*,
et per beatos Apostolos continua protectione *custodias*,
ut *hisdem* rectoribus *dirigantur*,
quos *operis tui* vicarios eidem contulisti praeesse pastores.
Per.

✠ Ver 316: XVI, XIII. [Natale Apostolorum Petri et Pauli?] Item alia (SP):
☐ MR* (Bruy 576bis: 160) Pro sancto Melchiade (C)

Gregem tuum, *Pater bone, placatus intende*
et per beatos Apostolos *perpetua* protectione *custodi*,
quos *totius Ecclesiae praestitisti*
Fili tui vicarios *esse* pastores.
Per.

✠ Ver 291: XVI, IV. [Natale Apostolorum Petri et Pauli.] Item alia (SP):

Gregem tuum, Pastor *bone, placatus intende*
et per Apostolos *tuos pervigili* protectione *custode*,
ut *hisdem* rectoribus gubernetur,
quos eidem contulisti *operis tui* vicarios *esse* pastores.
Per.

⊙ *No further Ambrosian parallels.*

BIBLICAL CONTEXT:

Ier 3, 14-15:

Convertimini, filii revertentes, dicit Dominus, quia ego vir vester; et adsumam vos unum de civitate et duos de cognatione et introducam vos in Sion et dabo vobis *pastores* iuxta cor meum, et pascent vos scientia et doctrina.

Ier 23, 3:

Ego congregabo reliquias gregis mei de omnibus terris, ad quas eiecero eos illuc, et convertam eos ad rura sua, et crescent et multiplicabuntur, et suscitabo super eos *pastores*, et pascent eos.

Ez 34, 23:

Et suscitabo super eas *pastorem* unum qui pascat eas [...] et ipse erit eis in *pastorem*.

Sir 33, 19:

Audite me, magnates et omnes populi, et, *rectores* ecclesiae, auribus percipite.

Io 10, 11.14:

Ego sum *pastor* bonus. Bonus *pastor* animam suam dat pro ovibus suis. [...] sum *pastor* bonus, et cognosco meas, et cognoscunt me meae.

Act 20, 28:

Attendite vobis et universo *gregi*, in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo.

Heb 13, 20:

Deus autem pacis, qui eduxit de mortuis *pastorem* magnum ovium in sanguine testamenti aeterni, Dominum nostrum Iesum Christum [...]

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, De Spiritu Sancto 2, 13, 150-152 (PL 16, 775):

Ecce Deus posuit *apostolos*, posuit prophetas atque doctores, dedit curationum gratiam, quam supra habes dari per Spiritum sanctum dedit genera linguarum. Sed tamen non omnes *apostoli* non omnes prophetae, non omnes doctores, non omnes, inquit, habent gratiam curationum, neque omnes, inquit, linguis loquuntur. In singulis enim hominibus universa dona divina esse non possunt: pro captu unusquisque id accipit, quod aut desiderat aut mereretur. Sed non huius infirmitatis similis potentia Trinitatis, quae omnium munifica gratiarum est. Denique posuit *apostolos* Deus. Quosquos Deus posuit in Ecclesia, Christus elegit et *apostolos* ordinavit, et in orbem misit. [...] Ecce doctores posuit Pater, posuit etiam Christus in Ecclesiis, et sicut Pater dat gratiam curationum, ita dat et Filius; sicut Pater dat dona linguarum, ita largitus est et Filius.

Augustinus, Enarr. in Ps 26, 3 (CCSL 40, 159):

[Ierusalem] habet *custodes*; quomodo habet aedificantes, laborantes ut aedificetur, sicut habet et *custodientes*. Nam ad *custodiam* pertinet quod dicit apostolus: « Timeo ne sicut serpens Hevam seduxit astutia sua, sicut et vestrae mentes corrumpantur a castitate quae est in Christo ». *Custodiebat*, *custos* erat vigilabat, quantum poterat, super eos qui praeerat, et episcopi hoc faciunt. Nam ideo altior locus positus est episcopis, ut ipsi superintendant et tamquam *custodiant* populum. [...] Eia, fratres, si volumus sub umbra alarum Dei *custodiri*, simus Israel. *Custodimus* enim vobis ex officio dispensationis; sed *custodiri* volumus vobiscum. Tamquam

vobis *pastores* sumus, sub illo *pastore* vobiscum oves sumus. Tamquam ovis ex hoc loco doctores sumus; sed sub illo uno magistro in hac schola vobiscum condiscipuli sumus.

Gregorius Magnus, Regula pastoralis 2, 4 (PL 77, 30):

Sit *rector* discretus in silentio, utilis in verbo, ne aut tacendo proferat aut proferenda reticescat. Nam sicut incauta locutio in errorem pertrahit, ita indiscretum silentium hos qui erudiri poterant, in errore derelinquit. Saepe namque *rectores* improvidi humanam amittere gratiam formidantes loqui libere recta pertimescunt; et iuxta Veritatis vocem, nequaquam *gregis custodiae pastorum* studio, sed mercenariorum vice deserviunt, qui veniente lupo fugiunt, dum se sub silentio abscondunt.

PRINCIPAL VOCABULARY:

grex pastor aeternus desero apostolus continuus protectio custodio rector gubernare vicarius confero praesum pastor.

COMMENT:

In MR* the oration Bruy 576bis is used also in many other celebrations.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

You are the eternal Shepherd who never leaves his flock untended. Through the apostles you watch over us and protect us always. You made them shepherds of the flock to share in the work of your Son, and from their place in heaven they guide us still.

And so, with all the choirs of angels in heaven we proclaim your glory and join in their unending hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Tu n'abandonnes pas ton troupeau, Pasteur éternel, mais tu le gardes par les Apôtres sous ta constante protection; tu le diriges encore par ces mêmes pasteurs qui le conduisent aujourd'hui au nom de ton Fils.

C'est par lui que les anges célèbrent ta grandeur, que les esprits bienheureux adorent ta gloire, que s'inclinent devant toi les puissances d'en haut et tressaillent d'une même allégresse les innombrables créatures des cieux.

A leur hymne de louange, laissez-nous joindre nos voix pour chanter et proclamer.

* * *

È veramente giusto renderti grazie, è bello cantare la tua gloria, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Pastore eterno, tu non abbandoni il tuo gregge, ma lo custodisci e proteggi sempre per mezzo dei tuoi santi Apostoli, e lo conduci attraverso i tempi, sotto la guida di coloro che tu stesso hai eletto vicari del tuo Figlio e hai costituito pastori.

Per questo dono della tua benevolenza, insieme agli angeli e ai santi, con voce unanime cantiamo l'inno della tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso, Pastor eterno.

Porque no abandonas nunca a tu rebaño, sino que por medio de los santos apóstoles lo proteges y conservas, y quieres que tenga siempre por guía la palabra de aquellos mismos pastores a quienes tu Hijo dio la misión de anunciar el Evangelio.

Por eso, con los ángeles y arcángeles y con todos los coros celestiales, cantamos sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, Pai todo-poderoso, é nosso dever e salvação erguer sempre um hino em vossa honra e entoar um cântico em vosso louvor.

Porque, Pastor eterno, não abandonais o voss rebanho, mas o guardais constantemente pela proteção dos Apóstolos. E assim a Igreja é conduzida por aqueles mesmos pastores que pusestes à sua frente como representantes do vosso Filho.

Por isso, com todos os Anjos e Santos proclamamos a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken.

Denn du bist der ewige Hirt, der seine Herde nicht verläßt, du hütest sie allezeit durch deine heiligen Apostel. Du hast sie der Kirche als Hirten gegeben, damit sie ihr vorstehen als Stellvertreter deines Sohnes.

Darum singen wir mit den Engeln und Erzengeln, den Thronen und Mächten und mit all den Scharen des himmlischen Heeres den Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 68

PRAEFATIO II DE APOSTOLIS

De apostolico fundamento et testimonio

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
 per Christum Dominum nostrum.

Quoniam Ecclesiam tuam
 in apostolicis tribuisti consistere fundamentis,
 ut signum sanctitatis tuae in terris maneret ipsa perpetuum,
 et caelestia praerberet cunctis hominibus documenta.

Quapropter nunc et usque in saeculum
 cum omni militia Angelorum
 devota tibi mente concinimus,
 clamantes atque dicentes:

- ⊛ MR p. 427; Moeller 1369.
- ⊛ Cf. MA 625/6, p. 1151.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 427) Praefatio de Apostolis II (Pr)

⊛ Ver 1221: XXXVIII, I. Natale sancti Andreae (Pr):

⊛ GeV 1083: II, LXVIII. Item in Natale eiusdem [sancti Andreae] (Pr)

⊛ Had 768: 183. Item die suprascripta, Vigilia sancti Andreae (Pr)

⊛ Had 772: 184. Natale sancti Andreae apostoli (Pr)

Vere dignum:

qui Ecclesiam tuam

in apostolicis tribuisti consistere fundamentis,

*de quorum collegio beati Andreae sollemnia celebrantes,
tua, Domine, praeconia non tacemus.*

Per.

✠ Sup 1709: Natale sancti Thomae (Pr):

VD aeterne Deus.

*Qui Ecclesiam tuam
in apostolicis tribuisti consistere fundamentis,
de quorum collegio beati Thomae apostoli tui sollemnia
celebrantes,*

tua, Domine, praeconia non tacemus.

Et ideo, cum Angelis.

⊕ *Ambrosian parallels: MA* p. 588 (Sup 1709).*

BIBLICAL CONTEXT:

Act 2, 42:

Erant autem perseverantes in doctrina *apostolorum*, et communicatione fractionis panis, et orationibus.

Eph 2, 19-22:

Ergo iam non estis hospites et advenae, sed estis cives sanctorum, et domestici Dei: superaedificati super *fundamentum apostolorum* et prophetarum, ipso summo angulari lapide, Christo Iesu; in quo omnis aedificatio constructa crescit in templum *sanctum* in Domino; in quo et vos coaedificamini in habitaculum Dei in Spiritu.

2 Io 9-10:

Omnis qui recedit et non permanet in doctrina Christi Deum non habet; qui permanet in doctrina hic et Patrem et Filium habet.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, De Virginitate 14, 85-87 (PL 16, 288):

Illa est ergo civitas Ierusalem quae in caelo est (Heb 12, 22). Si igitur invenimus civitatem, ingrediamur in eam, videamus muros, videamus tribus, videamus fundamenta muralia, videamus etiam custodes murorum. [...] Ascendamus interim ad caelum, ut ad nos postea de caelo illa [civitas] descendat, in qua lumen est simile lapidis pretiosissimi, ut lapis iaspidis et crystalli. Habet murum magnum et altum. Didicisti lumen, didicisti murum; disce portas, disce custodes. «Habet», inquit, «portas duodecim; et in portis angelos duodecim, in quibus duodecim tribuum filiorum Israel superscripta sunt nomina». In portis patriarcharum nomina continentur, in muro *apostolorum*; fundamentum enim civitatis, *apostoli*: et lapis angularis est Christus in quo omnis structura consurgit. Deus extra,

Deus intus, Deus ubique est; habet enim, inquit, civitas maiestatem Dei. Ergo et vos, sancti virgines, et quicumque iusti estis, et immaculatam animae geritis castitatem, cives sanctorum estis et domestici Dei. Sed tunc nobilitatem istam patriae possidebitis, si Christum intra civitatis huius septa quaeratis, ingressi per fidem actusque pretiosos patriarcharum clarificati lumine, fundati super apostolos, versantes inter angelos.

Augustinus, Enarr. in Ps 44, 32 (PL 36, 513):

Haec est catholica Ecclesia: filii eius constituti sunt principes super omnem terram, filii eius constituti sunt pro patribus. Agnoscant qui praecisi sunt, veniant ad unitatem, adducantur in templum regis. Templum suum Deus ubique collocavit, *fundamenta* prophetarum et *apostolorum* ubique firmavit. Filios genuit *Ecclesia*, constituit eos pro patribus suis principes super omnem terram.

PRINCIPAL VOCABULARY:

ecclesia apostolicus consisto fundamentum signum sanctitas terra maneo perpetuus caelestis praebeo cunctus homo documentum.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

You founded your Church on the apostles to stand firm for ever as the sign on earth of your infinite holiness and as the living gospel for all men to hear.

With steadfast love we sing your unending praise: we join with the hosts of heaven in their triumphant song.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

Car tu as fondé sur les Apôtres l'Eglise de ton Fils, pour qu'elle soit dans le monde le signe vivant de ta sainteté, et qu'elle annonce à tous les hommes l'Evangile du royaume des cieux.

C'est pourquoi, dès maintenant et pour l'éternité, nous pouvons t'acclamer avec les anges en disant à pleine voix.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Tu hai stabilito la tua Chiesa sul fondamento degli Apostoli, perché sia, attraverso i secoli, segno visibile della tua santità, e in nome tuo trasmetta agli uomini le verità che sono via al cielo.

Per questo mistero di salvezza, uniti a tutti gli angeli, proclamiamo nel canto la tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, per Cristo, Señor nuestro.

Porque has cimentado tu Iglesia sobre la roca de los apóstoles, para que permanezca en el mundo como signo de santidad y señale a todos los hombres el camino que nos lleva hacia ti.

Por eso, Señor, con todos los ángeles te alabamos ahora y por siempre diciendo con humilde fe.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo, Senhor nosso.

Vós construístes vossa Igreja sobre o alicerce dos Apóstolos, como sinal permanente da vossa santidade, para que ela continuasse na terra a guiar os homens para a salvação.

Por isso, agora e pelos séculos, com toda a multidão dos Anjos vos celebramos com fervor, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, allmächtiger Vater, zu danken durch unseren Herrn Jesus Christus.

Durch ihn hast du die Kirche auf das Fundament der Apostel gegründet, damit sie bis ans Ende der Tage fortbestehe als Zeichen deiner Heiligkeit und allen Menschen die Botschaft des Heiles verkünde.

Darum preisen wir das Werk deiner Liebe und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 69

PRAEFATIO I DE SANCTIS

De gloria Sanctorum

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:

Qui in Sanctorum concilio celebraris,
et eorum coronando merita tua dona coronas.
Qui nobis eorum conversatione largiris exemplum,
et communione consortium, et intercessione subsidium;
ut, tantis testibus confirmati,
ad propositum certamen curramus invicti
et immarcescibilem cum eis coronam gloriae consequamur,
per Christum Dominum nostrum.

Et ideo cum Angelis et Archangelis,
cumque multiplici congregatione Sanctorum,
hymnum laudis tibi canimus, sine fine dicentes:

- ⊙ MR p. 428; Moeller 1025.
- ⊙ Cf. MA 560/6, p. 880; 507/6, p. 882.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 428) Praefatio de Sanctis I (Pr)

- ⊙ *The Acts show that the present text was settled upon through initial discussion of the following, which has a complex textual history:*
- ⊕ MR* Dominica in Palmis [Pseudo-Preface of Blessing of Palms]:

Qui *gloriaris* in concilio Sanctorum tuorum.
Tibi enim *serviunt creaturae tuae*:
quia te solum auctorem et Deum cognoscunt,

*et omnis factura tua te collaudat,
et benedicunt te sancti tui.
Quia illud magnum Unigeniti tui nomen
coram regibus et potestatibus huius saeculi
voce libera confitentur.*

*Cui assistunt Angeli et Archangeli, Throni et Dominationes: &
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae concinunt, sine fine dicentes:*

✠ GeV 1433: III, L. Missa in Monasterio (Pr):

*Vere dignum: per Christum Dominum nostrum. &
Qui dum confessores tuos tanta pietate glorificas,
ut nullum apud te sanctum propositum
doceas esse sine praemio,
quanto magis duriora certamina sustententes &
ad tuae quoque retributionis munus invites.
Et ideo.*

✠ MP: (p. 289) Praefatio de Sanctis (Pr):

*Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine sancte, Pater omnipotens, aeternae Deus:*

*Qui glorificaris in concilio Sanctorum, §
et eorum coronando merita, coronas dona tua. §
Qui nobis in eorum praebes et conversatione exemplum,
et communione consortium, et intercessione subsidium;
per patientiam curramus ad propositum nobis certamen §
ut, tantam habentes impositam nubem testium, &
et cum eis percipiamus immarcescibilem gloriae coronam, §
per Christum Dominum nostrum,
cujus sanguine ministratur nobis introitus in aeternum regnum:
per quem maiestatem tuam trementes adorant Angeli,
et omnes spirituum coelestium chori socia exultatione concelebrant.*

*Cum quibus et nostras voces ut admitti jubeas deprecamur,
supplici confessione dicentes:*

✠ Ver 385: XVII, I. Natale sanctorum martyrum Felicis [...] Item alia (C):

- Had 120: 26. Natale sanctae Agnae Secundo (C)
- Pad 97: XXII. Natale sanctae Agnae Secundo (C)
- MR* (Bruy 399: 190) Sanctae Agnetis Secundo (C)

*Deus, qui nos sanctorum tuorum et sollemnitate laetificas
et imitatione suscitans ad profectum:
praesta, ut quos veneramur officio,
etiam pia conversationis sequamur exemplo. &
Per.*

- ⊗ Ver 402: XVII, IIII. [Natale sanctorum martyrum Felicis] [...] Item alia (Pr):
- ☐ Sup 1662: Natale Sancti Prisci (Pr)
- ☐ Sup 1542: Natale Sancti Gregorii Papae (Pr)

Vere dignum:

*Qui sic tribuis Ecclesiam tuam
sanctorum martyrum commemoratione proficere,
ut eam semper illorum et festivitate laetificis,
et exemplo piae confessionis exerceas, &
et grata tibi supplicatione tuearis.
Per.*

- ⊙ *Ambrosian parallels:* See Moeller 975.

BIBLICAL CONTEXT:

Ps 88, 8:

Deus, qui *glorificatur in consilio sanctorum*, magnus et terribilis super omnes qui in circuitu eius sunt.

1 Cor 9, 25:

Omnis autem qui in agone contendit, ab omnibus se abstinere; et illi quidem ut corruptibilem *coronam* accipiant, nos autem incorruptam.

1 Cor 12, 12:

Sicut enim corpus unum est, et membra habet multa, omnia autem membra corporis cum sint multis, unum tamen corpus sunt, ita et Christus.

2 Cor 8, 3-4:

Quia secundum virtutem testimonium illis reddo, et supra virtutem voluntarii fuerunt, cum multa exhortatione obsecrantes nos gratiam et communicationem ministerii, quod fit in *sanctos*.

Eph 4, 13-16:

Donec occurramus omnes in unitatem fidei, et agnitionis Filii Dei, in virum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi.

Col 1, 12:

Gratias agentes Deo Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis *sanctorum* in lumine.

2 Tim 4, 7:

Bonum *certamen* certavi, cursum consummavi, fidem servavi. In reliquo resposita est mihi corona iustitiae, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex; non solum autem mihi, sed et iis qui diligunt adventum eius.

Iac 1, 12:

Beatus vir qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet *coronam* vitae, quam repromisit Deus diligentibus se.

1 Pet 5, 4:

Et cum apparuerit princeps pastorum, percipietis *immarcescibilem gloriae coronam*.

Heb 12, 1:

Ideoque et nos *tantam* habentes impositam nubem *testium*, deponentes omne pondus, et circumstans nos peccatum, per patientiam *curramus* ad *propositum* nobis *certamen*.

PATRISTIC WITNESS:

Leo Magnus, Sermo 88, 4 (PL 54, 443):

Per hanc Dei gratiam quae operatur omnia in omnibus, *communis* fidelium fructus et *commune* fit *meritum*. Nihil in tali populo inordinatum nihilque diversum est, ubi ad unum pietatis vigorem omnia sibi totius corporis membra consentiunt; nec de sua tenuitate confunditur qui de aliorum opulentia gloriatur.

Augustinus, Tract. in Ioannem 3, 10 (PL 35, 1401):

Si bene cogites, ipse dedit fidem primo, qua eum promeruisti: non enim de tuo promeruisti ut tibi aliquid deberetur. Quod ergo praemium immortalitatis postea tribuit, *dona* sua *coronat* non *merita*. Ergo, fratres, « omnes de plenitudine eius accepimus »: de plenitudine misericordiae eius, de abundantia bonitatis ius accepimus. Quid? Remissionem peccatorum, ut iustificarem ex fide vivimus, recepturi sumus aliam: quid tamen nisi gratiam? nam si dixero quia et hoc debetur, aliquid mihi assigno, quasi cui debeatur. *Coronat* autem in nobis Deus *dona* misericordiae suae: sed si in ea gratia quam primam accepimus, perseveranter ambulemus.

Maximus Taurinensis, Sermo 87, (PL 57, 705):

Quis enim bonum factum videns, non gaudens imitetur, ac veluti tacito magistro utens eius *exemplo* doceatur? Dictis igitur facta praecedunt? imo sine factis dicta nihil prosunt. Nam ideo et Dominus fieri voluit, sic doceri, ne sine bono opere verborum inutilis esset, et superstitiosa iactatio. Melius ergo docemur facto quam voce.

PRINCIPAL VOCABULARY:

concilium celebro corono meritum donum conversatio exemplum communio consortium intercessio subsidium tantus testis confirmo propositum certamen curro invictus immarcescibilis corona gloria consequor.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

You are glorified in your saints, for their glory is the crowning of your gifts. In their lives on earth you give us an example. In our communion with them, you give us their friendship. In their prayer for the Church you give us strength and protection. This great company of witnesses spurs us on to victory, to share their prize of everlasting glory, through Jesus Christ our Lord.

With angels and archangels and the whole company of saints we sing our unending hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Car tu es glorifié dans l'assemblée des saints: lorsque tu couronnes leurs mérites, tu couronnes tes propres dons. Dans leur vie, tu nous procures un modèle, dans la communion avec eux, une famille, et dans leur intercession, un appui; afin que, soutenus par cette foule immense de témoins, nous courions jusqu'au bout l'épreuve qui nous est proposée et recevions avec eux l'impérissable couronne de gloire, par le Christ, notre Seigneur.

C'est par lui que les anges célèbrent ta grandeur, que les esprits bienheureux adorent ta gloire, que s'inclinent devant toi les puissances d'en haut et tressaillent d'une même allégresse les innombrables créatures des cieus. A leur hymne de louange, laisse-nous joindre nos voix pour chanter et proclamer.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Nella festosa assemblea dei santi risplende la tua gloria, e il loro trionfo celebra i doni della tua misericordia. Nella vita [di san N.] ci offri un esempio, nell'intercessione un aiuto, nella comunione di grazia un vincolo di amore fraterno. Confortati dalla loro [sua] testimonianza, affrontiamo il buon combattimento della fede, per condividere al di là della morte la stessa corona di gloria.

Per questo uniti agli Angeli e agli Arcangeli e a tutti i santi del cielo, cantiamo senza fine l'inno della tua lode.

En verdad es justo darte gracias y deber nuestro glorificarte, Padre santo, porque manifestas tu gloria en la asamblea de los santos, y, al coronar sus méritos, coronas tu propia obra.

Tú nos ofreces el ejemplo de su vida, la ayuda de su intercesión y la participación en su destino, para que, animados por su presencia alentadora, luchemos sin desfallecer en la carrera y alcancemos, como ellos, la corona de gloria que no se marchita, por Cristo, Señor nuestro.

Por eso, con los ángeles y arcángeles y con la multitud de los santos, cantamos sin cesar el himno de alabanza.

* * *

Na verdade, Pai Santo, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória.

Na assembléa dos Santos vós sois glorificado porque, coroando seus méritos, exaltais vossos dons. Nos vossos Santos ofereceis um exemplo para nossas vidas, a comunhão que nos une, a intercessão que nos ajuda. Assistidos por tantas testemunhas, passamos correr com perseverança no certame que nos é proposto, e receber com eles a coroa imperecível por Cristo, Senhor nosso.

Por isso, com os Anjos e os Arcanjos e a imensa assembléa dos Santos, proclamamos a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken.

Die Schar der Heiligen verkündet deine Größe, denn in der Krönung ihrer Verdienste krönst du das Werk deiner Gnade. Du schenkst uns in ihrem Leben ein Vorbild, auf ihre Fürsprache gewährst du uns Hilfe und gibst uns in ihrer Gemeinschaft das verheißene Erbe. Ihr Zeugnis verleiht uns die Kraft, im Kampf gegen das Böse zu siegen und mit ihnen die Krone der Herrlichkeit zu empfangen durch unseren Herrn Jesus Christus.

Darum preisen wir dich mit allen Engeln und Heiligen und singen vereint mit ihnen das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 70

PRAEFATIO II DE SANCTIS

De actione Sanctorum

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:
 per Christum Dominum nostrum.

Tu enim Sanctorum tuorum confessione mirabili
 Ecclesiam tuam nova semper virtute fecundas,
 nobisque certissima praebes tuae dilectionis indicia.
 Sed etiam, ad mysteria salutis implenda,
 et ipsorum insigni incitamur exemplo
 et pia intercessione perpetuo commendamur.

Unde et nos, Domine, cum Angelis et Sanctis universis
 tibi confitemur, in exultatione dicentes:

⊙ MR p. 429; Moeller 1593.

⊙ Cf MA 498/6, p. 861; 504/6a, p. 875; 505/6a, p. 878.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 429) Praefatio de Sanctis II (Pr)

⌘ Ver 81: VIII, XXI. [Mense Aprili.] Item alia (Pr):

VD:

*Te in sanctorum tuorum confessione laudantes,
 quorum dum sollemnia frequentatur,
 copiosiora nobis fidei proponuntur exempla;
 dum saepius victoriae revolvuntur,
 crebriora nobis ministrantur auxilia;
 dum multipliciter uberius meritum praedicatur et gloria,
 spes nobis aeternae beatitudinis propensius intimatur:
 per.*

⌘ Ver 120: VIII, XXXI. [Mense Aprili.] Item alia (Pr):

Vere dignum:

*Te in tuorum glorificantes confessione sanctorum,
qui mirabili dispensatione sapientiae tuae
et illis beatitudinem sempiternam,
et fragilitati nostrae congrua praeparasti subsidia,
ut quos ad te placandum praevideris dignos,
eorum qui tibi placuerunt
dignis praecibus propitiatus intenderis.*

*Unde supplices imploramus,
ut sicut illos manet aeterna felicitas,
sic pro nobis eorum deprecatio continuata non desit.*
Per.

⌘ MA*: (p. 474) SS. Babylae et Trium Parvulorum, Martyrum (Pr)

VD. Aeterne Deus.

*Quia tu es gloriosus, et mirabilis in Sanctis tuis, &
quibus et in confessione virtutem,
et in passione victoriam contulisti.*

*Ut quos justificabit fides,
glorificaret et finis.*

Per Christum Dominum nostrum.

⌘ GeV 409: I, XLI. Incipit Ordo de Feria VI Passione Domini (Or):

= Had 347: 79. Orationes qui dicendae sunt VI Feria Maiore (Or)

= Pad 312: LXXIII. Orationes qui dicendae sunt Sexta Feria Maiore (Or)

= MR* (Bruy 777: 88) Feria VI. in Parasceve, orationes sollemnes (Or)

*Omnipotens sempiternae Deus,
qui Ecclesiam tuam novo semper prole fecundas &
auge fidem et intellectum catechumenis nostris,
ut renati fonte baptismatis
adoptionis tuae filiis aggregentur.*
Per.

⌘ Ver 26: VIII, XII. [Mense Aprili.] Item alia (Pr):

*Sanctorum, Domine, martyrum tuorum supplicationibus
tribue nos foveti;*

*ut quorum venerabilem [diem] annuo frequentamus obsequio,
eorum et intercessionibus commendemur et meritis.*

Per.

⌘ Ver 385: XVII, I. Natale sanctorum martyrum Felicis [...] Item alia (C):

▣ Had 120: 26. Natale sanctae Agnae Secundo (C)

▣ Pad 97: XXII. Natale sanctae Agnae Secundo (C)

▣ MR* (Bruy 399: 190) Sanctae Agnetis Secundo (C)

*Deus, qui nos sanctorum tuorum et sollemnitate laetificas
et imitatione suscitās ad profectum:
praesta, ut quos veneramur officio,
etiam piae conversationis sequamur exemplo. &
Per.*

⊙ No further Ambrosian parallels.

BIBLICAL CONTEXT:

Io 3, 16:

Sic enim Deus dilexit mundum ut Filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum non pereat sed habeat vitam aeternam.

2 Cor 13, 11:

De caetero, fratres, gaudete, perfecti estote, exhortamini, idem sapite, pacem habete, et Deus pacis et *dilectionis* erit vobiscum.

Eph 2, 19-22:

Ergo iam non estis hospites et advenae; sed estis cives sanctorum, et domestici Dei: supraedificati super fundamentum apostolorum et prophetarum, ipso summo angulari lapide, Christo Iesu; in quo omnis aedificatio constructa crescit in templum sanctum in Domino; in quo et vos coaedificamini in habitaculum Dei in Spiritu.

Eph 4, 13:

Donec occurramus omnes in unitatem fidei, et agnitionis Filii Dei, in virum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi.

PATRISTIC WITNESS:

Augustinus, Sermo 304, 2 (PL 38, 1395-1396):

Et nos ergo fratres, si veraciter amamus *imitemur* non enim meliorem reddere poterimus dilectionis fructum quam imitationis exemplum: Christus enim pro nobis passus est, relinquens nobis *exemplum* ut sequamur vestigia eius » (1 Pet 2, 21). In hac sententia vidisse videtur apostolus Petrus, quod pro his tantum passus est Christus, qui sequuntur vestigia eius, neque prosit quidquam Christi passio, nisi illis qui sequuntur vestigia eius. Secuti sunt eum martyres sancti, usque ad effusionem cruoris, usque ad similitudinem passionis: secuti sunt martyres, sed non soli. Non enim postquam illi transierunt, pons incisus est; aut postquam ipsi biberunt, fons ipse siccatus est. Quae est enim spes fidelium bonorum, qui vel sub foedere conjugali iugum matrimonii castae et concorditer ducunt, vel sub continentia viduali domant carnis illecibras, vel etiam sanctitatis apicem celsius erigentes et in nova virginitate florentes sequuntur agnum quocumque ierit? Quae istis, inquam, quae nobis omnibus spes est, si non sequuntur Christum, nisi qui pro ipso sanguinem fundunt?

Augustinus, Sermo 225 (PL 39, 2161):

Quotiescumque, fratres carissimi, sanctorum martyrum sollemnia celebramus, ita ipsis *intercedentibus* expectemus a Domino consequi temporalia beneficia, ut ipsos martyres imitando accipere mereamur aeterna. [...] Non solum martyres, sed etiam ipsum Dominum cum ipsius adiutorio, si volumus, possimus imitari [...] si tibi aliquis dicat, ut virtutes quas fecit Dominus debeas imitari, iusta potest esse excusatio tua; quia virtutes et mirabilia facere non omnibus datum est: iuste et castae vivere, et caritatem cum omnibus custodire, cum Dei adiutorio promptum est. [...] Et licet sint alia multa in quibus debeamus et Deum et beatos martyres imitari; ista tamen duo praecipua sunt, id est, ut mites simus et humiles corde, et inimicos nostros totis viribus *diligamus*.

CONCILIAR TEACHING:

Constitutio Dogmatica de Ecclesia, «Lumen Gentium», n. 50:

Quibus mox adnumerati sunt alii quoque qui Christi virginitatem et perpetuam pressius erant imitati et tandem ceteri quos praeclarum virtutum christianarum exercitium ac divina charismata piaefidelium devotioni et imitationi commendabant. Dum enim illorum conspicimus vitam qui Christum fideliter sunt secuti, nova ratione ad futuram Civitatem inquirendam (cf. Heb 13, 14 et 11, 10) incitatur simulque tutissimam edocemur viam qua inter mundanas varietates, secundum statum ac condicionem unicuique propriam, ad perfectam cum Christo unionem seu sanctitatem pervenire poterimus. In vita eorum qui, humanitatis nostrae consortes, ad imaginem tamen Christi perfectius transformantur (cf. 2 Cor 3, 18), Deus praesentiam vultumque suum hominibus vivide manifestat. In eis Ipse nos alloquitur, signumque nobis praebet Regni sui, ad quod tantam habentes impositam nubem testium (Cf. Heb 12, 1), talemque contestationem veritatis Evangelii, potenter attrahimur.

PRINCIPAL VOCABULARY:

confessio mirabilis ecclesia novus virtus fecundo certus praebeo dilectio indicium mysterium salus impleo insignis incito exemplum pius intercessio perpetuus commendo.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

You renew the Church in every age by raising up men and women outstanding in holiness, living witnesses of your unchanging love. They inspire us by their heroic lives, and help us by their constant prayers to be the living sign of your saving power.

We praise you, Lord, with all the angels and saints in their song of joy.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

Tu ravives toujours les forces de ton Eglise par la foi dont témoignent les saints, et tu nous montres ainsi ton amour; aujourd'hui, nous te rendons grâce, car leur exemple nous stimule, et leur prière fraternelle nous aide à travailler pour que ton règne arrive.

Voilà pourquoi, Seigneur, avec les anges et tous les saints, nous proclamons ta gloire en (disant) chantant.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Nella testimonianza di fede dei tuoi santi tu rendi sempre feconda la tua Chiesa con la forza creatrice del tuo Spirito, e doni a noi, tuoi figli, un segno sicuro del tuo amore. Il loro grande esempio e la loro fraterna intercessione ci sostengono nel cammino della vita perché si compia in noi il tuo mistero di salvezza.

E noi, uniti agli angeli e ai santi, cantiamo con gioia l'inno della tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Porque mediante el testimonio admirable de tus santos fecundas sin cesar a tu Iglesia con vitalidad siempre nueva, dándonos así pruebas evidentes de tu amor. Ellos nos estimulan con su ejemplo en el camino de la vida y nos ayudan con su intercesión.

Por eso, ahora, nosotros, llenos de alegría, te aclamamos con los ángeles y los santos diciendo.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo, Senhor nosso.

Pelo testemunho admirável dos vossos Santos revigorais constantemente a vossa Igreja, provando vosso amor para conosco. E, para que se realize em nós o mistério da salvação, nos concedeis o estímulo de seus exemplos e o auxílio de suas preces.

Por isso agora, cheios de alegria, vos aclamamos com os Anjos e os Santos, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Vater im Himmel, zu danken und das Werk deiner Gnade zu preisen.

Denn in den Heiligen schenkst du der Kirche leuchtende Zeichen deiner Liebe. Durch das Zeugnis ihres Glaubens verleihst du uns immer neu die Kraft, nach der Fülle des Heiles zu streben. Durch ihre Fürsprache und ihr heiliges Leben gibst du uns Hoffnung und Zuversicht.

Darum rühmen dich Himmel und Erde, Engel und Menschen und singen wie aus einem Munde das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 71

PRAEFATIO DE SANCTIS MARTYRIBUS

De signa et exemplo martyrii

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Quoniam beati martyris N. pro confessione nominis tui,
 ad imitationem Christi,
 sanguis effusus tua mirabilia manifestat,
 quibus perficis in fragilitate virtutem,
 et vires infirmas ad testimonium roboras,
 per Christum Dominum nostrum.

Et ideo, cum caelorum Virtutibus,
 in terris te iugiter celebramus,
 maiestati tuae sine fine clamantes:

✠ MR p. 430; Moeller 1363.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 430) Praefatio de Sanctis Martyribus (Pr)

✠ Ver 410: XVII, VI. [Natale sanctorum martyrum Felicis.] [...] Item alia (Pr):

Vere dignum:

Quoniam *martyrum beatorum* pro confessione nominis tui +
venerabilis sanguis effusus *simul et* tua mirabilia manifestat,
quo perficis in *infirmis* virtutem,
et nostris studiis dat profectum,
et infirmis apud te praestat auxilium.
 Per.

☩ Ver 124: VIII, XXXII. [Mense Aprili] Item alia (Pr):

Vere dignum:

*Quorum martyrum beatorum pro confessione tui nominis
venerabilis sanguis effusus sicut tua mirabilia manifestat,
qui perficis in infirmitate virtutem,
ita nostris et studiis dat profectum,
et fragilitatibus praestat auxilium.*
Per.

☩ Ver 2: VIII, VI. [Mense Aprili.]

Vere dignum.

*Tibi enim festa sollemnitatis agitur,
tibi dies sacrata celebratur,
quam beati sancti Tiburti martyris tui sanguis
in veritatis tuae testificatione profusus &
magnifico nominis tui honore signavit.*
Et ideo cum angelis.

☉ *Ambrosian parallels:* Berg 224; MA* p. 465 (Ver 410).

BIBLICAL CONTEXT:

Ps 53, 8:

Voluntarie sacrificabo tibi, et *confitebor nomini* tuo, Domine, quoniam bonum est.

Mt 10, 32:

Omnis ergo qui *confitebitur* me coram hominibus, *confitebor* et ego eum coram Patre meo, qui in caelis est.

Mt 21, 15:

Videntes autem principes sacerdotum, et scribe, *mirabilia* quae fecit [...]

Lc 5, 26:

Et repleti sunt timore, dicentes: Quia vidimus *mirabilia* hodie.

Rom 10, 9:

Hoc est verbum fidei, quod praedicamus. Quia si *confitearis* in ore tuo Dominum Iesum, et in corde tuo crederis quod Deus illum suscitavit a mortuis, salvus eris.

2 Cor 4, 7-12:

Habemus autem thesaurum istum in vasis fictilibus, ut sublimitas sit *virtutis* Dei et non ex nobis. In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur; aporiamur, sed non destituimur; persecutionem patimur, sed non derelinquimur; deicimur, sed non perimus; semper mortificationem Iesu in corpore nostro circumferentes, ut et vita Iesu manifestetur in corporibus nostris. Semper enim nos, qui vivimus in mortem tradimur propter Iesum, ut et vita Iesu manifestetur in carne nostra mortali. Ergo mors in nobis operatur, vita autem in vobis.

Eph 5, 1-2:

Estote ergo imitatores Dei sicut filii carissimi, et ambulate in dilectione, sicut et Christus dilexit nos et tradidit semetipsum pro nobis oblationem et hostiam Deo in odorem suavitatis.

1 Io 4, 15:

Quisquis *confessus* fuerit quoniam Iesus est Filius Dei, Deus in eo manet, et ipse in Deo.

Apoc 3, 5:

Qui vicerit, sic vestietur vestimentis albis; et non delebo nomen eius de libro vitae, et *confitebor* nomen eius coram Patre meo, et coram angelis eius.

PATRISTIC WITNESS:

Leo Magnus, Sermo 74, 3 (PL 54, 398B):

Quia hanc fidem Spiritus Sancti munere *roboratum*, non vincula, non carceres, non exsilia, non fames, non ignis, nec exquisita persequentium crudelitibus supplicia teruerunt. Pro hac fide per universum mundum, non solum viri, sed etiam feminae, nec tantum impubes pueri, sed etiam tenerae virgines, usque ad *effusionem* sui *sanguinis* decertarunt.

Maximus Taurinensis Sermo 12 (PL 57, 427B):

Exemplo enim eorum didicimus *Christo* credere, didicimus contumeliis vitam aeternam quaerere, mortem didicimus non timere.

Maximus Taurinensis Sermo 86 (PL 57, 703A):

Dignum et congruum est, fratres, ut post laetitiam beati Paschae, quam in Ecclesia celebravimus, gaudia nostra cum *martyribus* conferamus; et eis annuntiemus dominicae resurrectionis gloriam, qui consortes sunt dominicae passionis, qui enim sunt socii contumeliae, debent et participes esse laetitiae; ita enim dicit beatus Apostolus: « Sicut socii passionum estis, et resurrectionis eritis » (2 Cor 1, 7); « Si tollerabimus », inquit, « et conregnabimus » (2 Tim 2, 11). Qui ergo tolleraverunt mala propter Christum debent et gloriam habere cum Christo.

Maximus Taurinensis Sermo 87 (PL 57, 706B):

Constat igitur Sancti *martyres* plus passione docere quam voce, quanquam et ipsa passio sine voce non sit. Legimus enim animas eorum de sub ara Dei clamare, vel dicere: « Quousque sanctus et verus non vindicas sanguinem nostrum » (Apoc 16, 7)? Nam et Dominus dicit de sanguine Abel ad Cain: « Vox sanguinis fratris tui clamat ad me » (Gen 4, 10). Clamare igitur dicitur *sanguis*, qui innocens *effusus* est, non tam voce quam causa. Sic et sanctorum *martyrum* animae clamant dum fidem atque innocentiam suam sensibus nostris ipsa passione commendant.

Paulinus Nolanus, Ep. 38, 3 (PL 61, 359):

Ab initio saeculorum Christus in omnibus suis patitur. Ipse est enim initium et finis, qui in lege velatur, in evangelio revelatur, « *mirabilis* » semper

et patiens, et triumphans « in sanctis suis Dominus » (Ps 67, 36); in Abel occisus a fratre, in Noe irrisus a filio, in Abraham peregrinatus, in Isaac oblatu, in Iacob famulatus, in Ioseph venditus, in Moyse expositus et fugatus, in prophetis lapidatus et sectus, in apostolis terra marique iactatus, et multis ac variis beatorum *martyrum* crucibus frequenter occisus. Idem igitur etiam nunc infirmitates nostras et aegritudinem portans; quia ipse est homo semper pro nobis in plaga postus, et sciens ferre infirmitatem, quam nos sine ipso nec possumus ferre, nec novimus. Ipse, inquam, nunquaque pro nobis et in nobis sustinens mundum, ut perferendo destruat, et virtutem in infirmitate perficiat. Ipse et in te patitur opprobria, et ipsum in te odit hic mundus. Sed gratias ipsi, quia vincit cum iudicatur; et ut scriptum tenes, triumphat in nobis per speciem servitutis Dominus, servis suis gratiam libertatis acquirens, idque agens hoc pietatis suae mysterio, quo formam servi induit, et pro nobis humiliari se dignatus est usque ad mortem crucis, ut humilitate visibili invisibilem illam nobis in caelestibus sublimitatem intus operetur. Vide enim ab initio unde reciderimus, et intelliges quod divinae sapientiae pietatisque consilio reformemur ad vitam. In Adam quippe superbia ruimus, atque ideo humiliamur in *Christo*, ut peccatum sceleris antiqui contrariae virtutis obsequio diluamus; et qui superbiendo offendimus, serviendo placemus. Exultemus itaque et gloriemur in ipso, qui nos et pugnam et victoriam suam fecit, dicens, « Constantes estote, quia ego vici mundum » (Io 16, 33).

PRINCIPAL VOCABULARY:

martyr confessio nomen imitatio sanguis effundo mirabilis manifestus perficio fragilitas virtus vires infirmus testimonium robor.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

Your holy martyr N. followed the example of Christ, and gave his (her) life for the glory of your name. His (her) death reveals your power shining through our human weakness. You choose the weak and make them strong in bearing witness to you, through Jesus Christ our Lord.

In our unending joy we echo on earth the song of the angels in heaven as they praise your glory for ever.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Nous reconnaissons un signe éclatant de ta grâce dans le martyr de saint N.; en donnant sa vie comme le Christ, il a glorifié ton nom: c'est ta puissance qui se déploie dans la faiblesse quand tu donnes à des êtres fragiles de te rendre témoignage par le Christ, notre Seigneur.

C'est pourquoi, avec les anges dans le ciel, nous pouvons te bénir sur la terre et t'adorer en (disant) chantant.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

A imitazione del Cristo tuo Figlio il santo martire N. ha reso gloria al tuo nome e ha testimoniato con il sangue i tuoi prodigi, o Padre, che riveli nei deboli la tua potenza e doni agli inermi la forza del martirio, per Cristo nostro Signore.

E noi con tutti gli angeli del cielo, innalziamo a te il nostro canto, e proclamiamo insieme la tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Porque la sangre del glorioso mártir san N., derramada, como la de Cristo, para confesar tu nombre, manifiesta las maravillas de tu poder; pues en su martirio, Señor, has sacado fuerza de lo débil, haciendo de la fragilidad tu propio testimonio; por Cristo, Señor nuestro.

Por eso, como los ángeles te cantan en el cielo, así nosotros en la tierra te aclamamos diciendo sin cesar.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar vos glória, em todo tempo e lugar.

Pelo mártir são N., que confessou o vosso nome, e derramou seu sangue como o Cristo, manifestais as maravilhas do vosso poder; e assim, sustentando a fragilidade humana, nos dais coragem para o vosso testemunho, por Cristo, Senhor nosso.

Portanto, com as forças celestes vos celebramos constantemente na terra, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, allmächtiger, Vater, zu danken und in den Heiligen deine Größe zu rühmen.

Im Martyrium des (der) heiligen N. offenbarst du das Wunder deiner Gnade, denn in der menschlichen Schwachheit bringst du deine göttliche Kraft zur Vollendung. Er (sie) ist (sind) Christus nachgefolgt auf dem Weg des Leidens und hat (haben) sein (ihr) Blut vergossen als Zeuge(n) des Glaubens.

Darum preisen wir dich in deiner Kirche und vereinen uns mit den Engeln und Heiligen zum Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 72

PRAEFATIO DE SANCTIS PASTORIBUS

De praesentia sanctorum Pastorum in Ecclesia

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
per Christum Dominum nostrum.

Quia sic tribuis Ecclesiam tuam sancti N. festivitate gaudere,
ut eam exemplo piae conversationis corroboret,
verbo praedicationis erudias,
grataque tibi supplicatione tuearis.

Et ideo, cum Angelorum atque Sanctorum turba,
hymnum laudis tibi canimus, sine fine dicentes:

⊗ MR p. 431; Moeller 1331.

⊗ MA 456/6, p. 789; cf. MA 491/6, p. 848.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 431) Praefatio de Sanctis Pastoribus (Pr)

✠ Ver 402: XVII, IIII. [Natale sanctorum martyrum Felicis] [...] Item
alia (Pr):

▣ Sup 1662: Natale Sancti Prisci (Pr)

Vere dignum:

*Qui sic tribuis Ecclesiam tuam
sanctorum martyrum commemoratione proficere,
ut eam semper illorum et festivitate laetificis,
et exemplo piae confessionis exerceas, & +
et grata tibi supplicatione tuearis.
Per.*

⌘ Sup 1542: Natale Sancti Gregorii Papae (Pr):
= Berg 873: Depositio sancti Gregorii Papae (Pr)

Vere dignum:

Quia sic tribuis Ecclesiam tuam
sancti *Gregorii pontificis tui commemoratione* gaudere, §
ut eam *semper illius et festivitate laetificis*, §
et exemplo piae conversationis exerceas, &
et verbo praedicationis erudias,
grataque tibi supplicatione tuearis.
Per Christum.

⊙ No further Ambrosian parallels.

BIBLICAL CONTEXT:

Ier 3, 15:

Convertimini, filii revertentes, dicit Dominus, quia ego vir vester; et ad summam vos unum de civitate et duos de cognatione et introducam vos in Sion et dabo vos pastores iuxta cor meum, et pascent vos scientia et doctrina.

Ier 23, 3:

Ego congregabo reliquias gregis mei de omnibus terris, ad quas eiecero eos illuc, et convertam eos ad rura sua, et crescent et multiplicabuntur, et suscitabo super eos pastores, et pascent eos.

Io 10, 11-14:

Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis. Ego sum pastor bonus, et cognosco meas, et cognoscunt me meae.

Col 1, 28:

Docentes omnem hominem in omni sapientia, ut exhibeamus omnem hominem perfectum in Christo Iesu.

1 Tim 4, 12:

Nemo adolescentiam tuam contemnat; sed *exemplum* esto fidelium, in verbo, in conversatione, in caritate, in fide, in castitate.

Tit 1, 3:

Manifestavit autem *verbum* suum in *praedicatione*.

Tit 2, 7:

In omnibus teipsum praebe *exemplum* bonorum operum, in doctrina, in integritate, in gravitate, verbum sanum, irreprehensibile, ut is qui ex adverso est vereatur, nihil habens malum dicere de nobis.

PATRISTIC WITNESS:

Gregorius Magnus, Registrum Epistolarum 1, 24 (CCSL 140, 23):

Rursum cum me ad considerata debita pastoris opera confero, perpendo, quanta intentione curandum est, ut sit operatione praecipimus, quatenus vitae viam subditis vivendo denuntiet, et grex, qui pastoris vocem moresque sequitur, *per exempla* melius quam per verba gradiatur [...] Ac deinde necesse est, ut pastoris bonum quod vivendo ostenditur etiam loquendo propagetur.

Gregorius Magnus, Registrum Epistolarum 3, 22 (CCSL 140, 168):

Talem ergo te imminente debent personam eligere, quae nullius incongruae voluntati deserviat, sed vita et moribus decorata tanto ordine digno valeat inveniri.

Gregorius Magnus, Registrum Epistolarum 3, 29 (CCSL 140, 177):

Orationibus prosequor electionem vestram, ut omnipotens Deus, qui futurorum actu nostrorum semper est praescius, talem vobis pastorem praebeat, in cuius lingua et moribus exhortationis divinae pascua valeatis invenire. In cuius mente et humilitas cum rectitudine fulgeat et severitas cum pietate; qui vobis vitae viam non solum loquendo sed etiam vivendo possit ostendere, quatenus *exemplo* illius discat vestra dilectio ad aeternae patriae desiderium suspirare.

PRINCIPAL VOCABULARY:

ecclesia festivitas gaudeo exemplum pius conversatio corroboro verbum
praedicatio erudio gratus supplicatio tueor.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

You give the Church this feast in honor of Saint N.; you inspire us by his holy life, instruct us by his preaching, and give us your protection in answer to his prayers.

We join the angels and the saints as they sing their unending hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

En célébrant aujourd'hui la fête de saint N., nous admirons ta sollicitude pour ton Eglise: par l'exemple qu'il a donné, tu nous encourages, par son enseignement, tu nous éclaires, à sa prière, tu veilles sur nous.

C'est pourquoi, avec tous les anges et tous les saints, nous proclamons ta gloire en (disant) chantant.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, lodarti e ringraziarti sempre, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Tu doni alla tua Chiesa la gioia di celebrare la festa [memoria] di san N., con i suoi esempi la rafforzi, con i suoi insegnamenti l'ammaestri, con la sua intercessione la proteggi.

Per questo dono della tua benevolenza, uniti agli angeli e ai santi, con voce unanime cantiamo l'inno della tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Porque nos concedes la alegría de celebrar hoy la fiesta de san N., fortaleciendo a tu Iglesia con el ejemplo de su vida, instruyéndola con su palabra y protegiéndola con su intercesión.

Por eso, con los ángeles y los santos, te cantamos el himno de alabanza diciendo sin cesar.

* * *

Na verdade, é nosso dever e salvação dar-vos graças, louvar-vos e bendizer-vos continuamente, Deus eterno e todo-poderoso, por Jesus Cristo, Senhor nosso.

Vós nos concedeis a alegria de celebrar a festa de são N., e fortaleceis a vossa Igreja com o exemplo de sua vida, o ensinamento de sua pregação e o auxílio de suas preces.

Por isso, com a multidão dos Anjos e dos Santos, entoamos um hino em vosso louvor, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Vater in Himmel, zu danken und am Fest des heiligen N. deine Größe zu rühmen.

Sein Leben aus dem Glaben ist uns ein Vorbild, die Botschaft seiner Predigt belehrt uns, seine Fürbitte erwikt uns Schutz und Hilfe durch unseren Herrn Jesus Christus.

Durch ihn preisen wir dich in deiner Kirche und vereinen uns mit den Engeln und Heiligen zum Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 73

PRAEFATIO DE SANCTIS VIRGINIBUS ET RELIGIOSIS

De signo vitae Deo consecratae

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

In Sanctis enim, qui Christo se dedicaverunt
propter regnum caelorum,
tuam decet providentiam celebrare mirabilem,
qua humanam substantiam
et ad primae originis revocas sanctitatem,
et ad experienda dona,
quae in novo saeculo sunt habenda, perducis.

Et ideo, cum Sanctis et Angelis universis,
te collaudamus, sine fine dicentes:

⊕ MR p. 432; Moeller 509.

⊕ Cf. MA 501/6, p. 868.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 432) Praefatio de Sanctis Virginibus et Religiosis (Pr)

✠ Ver 1104: XXX, I. Ad Virgines Sacras (OB):

= GeV 788: I, CIII. Consecratio sacrae Virginis (OB)

= PR*: De Benedictione et Consecratione Virginum, Praefatio

*Deus, castorum corporum benignus inhabitator
et incorruptarum, Deus, amator animarum:
Deus, qui humanam substantiam
in primis hominibus diabolica fraude vitiatam,
ita in verbo tuo per quod omnia facta sunt reparas,*

ut eam non solum ad primae originis innocentiam revoces, & sed etiam ad experientiam quorundam bonorum, quae in novo saeculo sunt habenda, perducas [...]

⌘ Ver 788: XXI, XIII. [Natale sancti Laurentii.] Item alia. Ad Octavas (Pr):

Vere dignum:

Quia in sanctorum tuorum semper es virtute gloriosus, & et quotiens illorum festa recolimus, te mirabilem confitemur. & Per.

⌘ GeV 1433: III, L. Missa in Monasterio (Pr):

Vere dignum: *per Christum Dominum nostrum. Qui dum confessores tuos tanta pietate glorificas, ut nullum apud te sanctum propositum doceas esse sine praemio, quanto magis duriora certamina sustententes ad tuae quoque retributionis munus invites. & Et ideo.*

⊛ No clear Ambrosian parallels.

BIBLICAL CONTEXT:

Mt 19, 12:

Et sunt eunuchi, qui seipsos castraverunt *propter regnum caelorum.*

Mc 8, 34:

Si quis vult me sequi, deneget semetipsum; et tollat crucem suam et sequatur me.

Lc 18, 29:

Qui dixit eis: Amen dico vobis, nemo est qui reliquit domum, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios *propter regnum Dei*, et non recipiat multo plura in hoc tempore, et in saeculo venturo vitam aeternam.

Col 3, 9-10:

Nolite mentiri invicem, exspoliantes vos veterem hominem cum actibus suis, et induentes novum, eum qui renovatur in agnitionem secundum imaginem eos qui creavit illum.

Heb 2, 10:

Dicebat enim eum, propter quem omnia, et per quem omnia, qui multos filios in gloriam aduxerat, auctorem salutis eorum per passionem consummare. Qui enim *sanctificat*, et qui *sanctificantur*, ex uno omnes.

PATRISTIC WITNESS:

Augustinus, Sermo 96, 1, 9 (PL 38, 584, 588):

« Si quis vult me sequi, abneget semetipsum, tollat crucem suam et sequatur me ». Durum videtur et grave quod Dominus imperavit, ut, si quis eum vult sequi, abneget semetipsum. Sed non est durum nec grave quod ille imperat, qui adiuvat ut fiat quod imperat. [...] Ista autem membra, quae habent ibi locum suum, in genere suo, et in loco suo, et in suo modo, sequantur *Christum*; abneget se, id est non praesumant de se; tollant crucem suam, id est, tolerant in mundo pro *Christo* quidquid intulerit mundus. Ament eum, qui solus non decipit, qui solus non fallitur, solus non fallit: ament eum, quia verum est quod promittit. Sed quia non modo dat, titubat fides. Dura, persevera, tolera, porta dilationem, et tulisti crucem.

Leo Magnus, Sermo 92, 1 (PL 54, 454):

Dicit Dominus, « Nisi abundaverit iustitia vestra plus quam scribarum et pharisaeorum, non intrabitis in *regnum caelorum* ». Quomodo vero abundabit iustitia, nisi « superexaltet misericordia iudicium? » Et quid tam aequum quidque tam dignum est quam ut creatura ad imaginem et similitudinem Dei condita, suum imitetur auctorem, qui reparationem *sanctificationemque* credentium in peccatorum remissione constituit, ut remota severitate vindictae, omnique cessante supplicio, reus innocentiae redderetur, et finis criminum fieret origo virtutum? .

Gregorius Magnus, Homilia in Evangelia 2, 36, 11-13 (PL 76, 1272-1274):

Si ergo cuncta mundi relinquere non potestis, sic tenete quae huius mundi sunt, ut tamen per ea non teneamini in mundo; ut terrena res possideatur, non possideat; ut sub mentis vestrae sit dominio quod habetis, ne, si mens vestra terrenarum rerum amore vincitur, a rebus suis ipsa magis possideatur. Si ergo res temporalis in usu, aeterna in desiderio; sit res temporalis in itinere, desideretur aeterna in perventione. [...] Extirpentur funditus vitia, non solum ab actu operis, sed etiam a cogitatione cordis evulsa. [...] Mundo enim utitur, sed quasi non utatur, qui et necessaria cuncta exterius ad vitae suae ministerium redigit [...] Si bonum diligitur, mens in bonis melioribus, id est, in caelestibus delectetur.

Paulinus Nolanus, Ep. 20, 5 (CSEL 29, 145):

Nisi enim nos Deo tradamus, vendimus diabolo. Unde et vetus homo qui se consilio malesuadi serpentis addixit, venumdatum sub peccato dicitur. Denique quasi venditus eguit redemptore, qui nos magno emit, ne iam aut diabolo aut nostri essemus et a progenie viperarum in genus regale et sacerdotale mutati efficeremur sanguinis eius, qui nos ab *originis primae* generosa institutione degeneres et durante peccato viles prius animas pretiosas sanguinis sui commercia fecit et cohaeredes sibi ac filios Dei fieri non invida pietate concessit. Exultemus et gloriemur in eo, qui factus est refugium pauperum ut humiliaret oculos superbiorum. Exhibeamus illi et

templum in nobis et sacrificium expurgantes nos, si possimus, veteri fermento, ut efficiamur azymi et ipse qui pro nobis immolatus est in nobis Christus epuletur.

PRINCIPAL VOCABULARY:

dedico regnum caelum decet providentia celebros mirabilis humanus substantia primus origo revoco sanctitas experior donum novus saeculum habeo perduco.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

Today we honor your saints who consecrate their lives to Christ for the sake of the kingdom of heaven. What love you show us as you recall mankind to its innocence, and invite us to taste on earth the gift of the world to come!

Now, with the saints and all the angels we praise you for ever.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Nous célébrons les prévenances de ton amour pour tant d'hommes et de femmes parvenus à la sainteté en se donnant au Christ à cause du royaume des cieux. Par ce mystère d'alliance, tu veux que notre condition humaine retrouve sa splendeur première, et que, dès ici-bas, nous ayons un avant-goût des biens que tu nous donneras dans le monde à venir.

C'est pourquoi, avec les anges et tous les saints, nous chantons et proclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, renderti grazie e innalzare a te l'inno di benedizione e di lode, Dio onnipotente ed eterno.

Nei tuoi santi, che per il regno dei cieli hanno consacrato la vita a Cristo tuo Figlio, noi celebriamo, o Padre, l'iniziativa mirabile del tuo amore, poiché tu riporti l'uomo alla santità della sua prima origine e gli fai gustare i doni che a lui prepari nel mondo rinnovato.

Per questo segno della tua bontà, uniti agli angeli e ai santi, con voce unanime cantiamo l'inno della tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario que te alaben, Señor, tus criaturas del cielo y de la tierra, y, al recordar a los santos que por el reino de los cielos se consagraron a Cristo, celebremos la grandeza de tus designios.

En ellos recobra el hombre la santidad primera que de ti había recibido, y gusta ya en la tierra los dones reservados para el cielo.

Por eso, con todos los ángeles y santos, te alabamos proclamando sin cesar.

* * *

Na verdade, ó Pai, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, e celebrar a vossa admirável providência nos Santos que se consagraram ao Cristo por causa do reino dos céus.

Pois neles chamais de novo a humanidade à santidade original e a experimentar aqui na terra os dons reservados para o céu.

Por isso, nós vos louvamos com todos os Anjos e Santos, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, allmächtiger Vater, zu danken und in den Heiligen deine Gnade zu rühmen.

Inmitten der Kirche berufst du Menschen, sich Christus zu weihen und mit ganzer Hingabe das Himmelreich zu suchen. In ihnen offenbarst du deinen Ratschluß, uns Menschen die ursprüngliche Heiligkeit neu zu schenken und uns schon jetzt mit Freude an den Gütern der kommenden Welt zu erfüllen durch unseren Herrn Jesus Christus.

Durch ihn preisen dich Himmel und Erde, Engel und Menschen und singen wie aus einem Munde das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 74

OMNIUM SANCTORUM SOLLEMNITAS

Praefatio

De gloria matris nostrae Ierusalem

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Nobis enim hodie civitatem tuam tribuis celebrare,
quae mater nostra est, caelestique Ierusalem,
ubi fratrum nostrorum iam te in aeternum corona collaudat.
Ad quam peregrini, per fidem accedentes, alacriter festinamus,
congaudentes de Ecclesiae
sublimium glorificatione membrorum,
qua simul fragilitati nostrae adiumenta et exempla concedis.

Et ideo, cum ipsorum Angelorumque frequentia,
una te magnificamus, laudis voce clamantes:

⊙ MR p. 633; Moeller 575.

⊙ Cf. MA 429/6, p. 766; 629/6, p. 1158.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 633) Omnium Sanctorum Sollemnitas. Praefatio (Pr)

⊕ GeV 1113: II, LXXVIII. [Orationes in Natale plurimorum sanctorum.]
Item alia Missa (C):

*Fraterna nos, Domine, martyrum tuorum corona laetificet, &
quae et fidei nostrae praebeant incitamenta virtutum,
et multiplici nos suffragio consolentur.*
Per.

⌘ Ver 412: XVII, VII. [Natale sanctorum martyrum Felicis] [...] Item alia (Pr):

Vere dignum:

*Congaudet namque totum corpus Ecclesiae & §
de sublimium glorificatione membrorum;
et quaelibet eius infirmae portiones
ad suam quoque pertinere non ambigunt dignitatem,
quidquid excellit partium in eadem compagem magnarum:
quia sicut superioribus ima conexas sunt,
ita summa debent humilibus unitatis affectum.*
Per.

⊙ No clear Ambrosian parallels.

BIBLICAL CONTEXT:

Mt 5, 10:

Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum.

Gal 4, 26:

Illam autem quae sursum est, *Ierusalem* libera est: *quae est mater nostra.*

Heb 11, 13-16:

Confidentes quia *peregrini* et hospites sunt super terram. Qui enim haec dicunt significant se patriam inquirere. Et siquidem ipsius meminissent de qua exierunt, habebant utique tempus revertendi: nunc autem meliorem appetunt, id est, *caelestem*.

Heb 12, 22-24:

Sed *accessistis ad Sion* montem et *civitatem* Dei viventis, *Ierusalem caelestem* et multorum milium angelorum frequentiam et ecclesiam primitivorum, qui conscripti sunt in caelis, et iudicem omnium Deum et spiritus iustorum perfectorum et testamenti novi mediatorem Iesum et sanguis aspersionem melius loquentem quam Abel.

Heb 13, 14:

Non enim habemus hic manentem *civitatem*, sed futuram inquiremus.

Apoc 21, 10:

Et sustulit me in spiritu in montem magnum et altum et ostendit mihi *civitatem* sanctam *Ierusalem*, descendentem de caelo a Deo habentem claritatem Dei, et lumen eius simile lapidi pretioso, tanquam lapidi iaspidis sicut crystallum.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, De Virginitate 14, 85-87 (PL 16, 288):

Illa est ergo *civitas Ierusalem* quae in *caelo* est (Heb 12, 22) [...] Si igitur invenimus *civitatem*, ingrediamur in eam videamus muros, videamus tribus, videamus fundamenta muralia, videamus etiam custodes murorum. Sed quomodo ingrediamur in eam? in hac *civitate* vita est, et una est via quae ducit ad vitam: via autem Christus est; ergo Christum sequamur. Sed ipsa in *caelo* est *civitas* [...] Ascendamus ergo spiritu; quia caro ascendere ad eam non potest. Ascendamus interim ad *caelum*, ut ad nos postea de caelo illa descendat, in qua lumen est simile lapidis pretiosissimi, ut lapis iaspidis et crystalli. Habet murum magnum et altum. Didicisti lumen, didicisti murum; disce portas, disce custodes. « Habet », inquit, « portas duodecim; et in portis angelos duodecim, in quibus duodecim tribuum filiorum Israel superscripta sunt nomina ». In portis patriarcharum nomina continentur, in muro apostolorum; fundamentum enim civitatis, apostoli: et lapis angularis est Christus in quo omnis structura consurgit. Deus extra, Deus intus, Deus ubique est; habet enim, inquit, civitas maiestatem Dei. Ergo et vos, sancti virgines, et quicumque iusti estis, et immaculatam animae geritis castitatem, cives sanctorum estis et domestici Dei. Sed tunc nobilitatem istam patriae possidebitis, si Christum intra *civitatis* huius septa quaeratis, ingressi per fidem actusque pretiosos patriarcharum clarificati lumine, fundati super apostolos, versantes inter angelos.

Augustinus, Enarr. in Ps 146, 4 (CCSL 40, 2124):

Ecce aedificans *Ierusalem* Dominus, colligens dispersiones populi ipsius. Populus enim *Ierusalem*, populus Israel. Est, Est, *Ierusalem* aeterna in *caelis* ubi cives etiam angeli sunt. Omnes cives illius *civitatis*, videndo Deum gaudent in illa magna *civitate* et ampla et caelesti; spectaculum eis Deus ipse est. Sed nos ab illa *civitate* peregrinamur, peccato expulsi, ne ibi maneremus; et mortalitate praegravati, ne illo rediremus. Respexit Deus *peregrinationem* nostram, et ille qui aedificat *Ierusalem* restituit lapsam partem. [...] Cecidit enim pars quaedam et facta est *peregrina*: hanc *peregrinam* misericorditer vidit Dominus, et quaesivit non quaerentes se. Unde quaesivit? Quem misit ad *captivitatem* nostram? Misit Redemptorem, secundum quod ait apostolus: « Commendat Deus dilectionem suam in nobis, quoniam adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est ».

Gregorius Magnus, In Ezech. 2, 1, 5 (CCSL 142, 210):

« *Ierusalem* quae aedificatur ut *civitas* », ut videlicet ostenderetur quod non de corporalis, sed de spiritalis *civitatis* aedificio cuncta dicerentur. Quia enim illa internae pacis visio ex sanctorum civium congregatione construitur, *Ierusalem caelestis* ut *civitas* aedificatur. Quae tamen in hac *peregrinationis* terra dum flagellis percutitur, tribulationibus tunditur, eius lapides cotidie quadrantur. Et ipsa est *civitas*, scilicet sancta *Ecclesia*, quae regnatura in caelo adhuc laborat in terra.

CONCILIAR TEACHING:

Constitutio de Sacra Liturgia, « Sacrosanctum Concilium » cap. 1, 8:

In terrena Liturgia caelestem illam praegustando participamus, quae in sancta civitate Ierusalem, ad quam peregrini tendimus, celebratur, ubi Christus est in dextera Dei sedens sanctorum minister et tabernaculi veri; cum omni militia caelestis exercitus hymnum gloriae Domino canimus; memoriam Sanctorum venerantes partem aliquam et societatem cum iis speramus; Salvatorem exspectamus Dominum Iesum Christum, donec ipse apparebit vita nostra, et nos apparebimus cum ipso in gloria.

Cf. *Constitutio Dogmatica de Ecclesia, « Lumen Gentium » cap. 1, 6.*

PRINCIPAL VOCABULARY:

hodie civitas celeberrima mater caelestis Ierusalem frater aeternus corona col-
laudo peregrinus fides accedo alacriter festino congaudeo ecclesia sublimium
glorificatio membrum simul fragilitas adiumentum exemplum.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

Today we keep the festival of your holy city, the heavenly Jerusalem, our mother. Around your throne the saints, our brothers and sisters, sing your praise for ever. Their glory fills us with joy, and their communion with us in your Church gives us inspiration and strength as we hasten on our pilgrimage of faith, eager to meet them.

With their great company and all the angels we praise your glory as we cry out with one voice.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Car nous fêtons aujourd'hui la cité du ciel, notre mère la Jérusalem d'en haut; c'est là que nos frères les saints, déjà rassemblés, chantent sans fin ta louange. Et nous qui marchons vers elle par le chemin de la foi, nous hâtons le pas, joyeux de savoir dans la lumière ces enfants de notre Eglise que tu nous donnes en exemple.

C'est pourquoi, avec cette foule immense que nul ne peut dénombrer, avec tous les anges du ciel, nous voulons te bénir en (disant) chantant.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Oggi ci dai la gioia di contemplare la città del cielo, la santa Gerusalemme che è nostra madre, dove l'assemblea festosa dei nostri fratelli glorifica in eterno il tuo nome. Verso la patria comune noi, pellegrini sulla terra, affrettiamo nella speranza il nostro cammino, lieti per la sorte gloriosa di questi membri eletti della Chiesa, che ci hai dato come amici e modelli di vita. Per questo dono del tuo amore, uniti all'immensa schiera degli angeli e dei santi, cantiamo con gioiosa esultanza la tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Porque hoy nos concedes celebrar la gloria de tu ciudad santa, la Jerusalén celeste, que es nuestra madre, donde eternamente te alaba la asamblea festiva de todos los Santos, nuestros hermanos. Hacia ella, aunque peregrinos en país extraño, nos encaminamos alegres, guiados por la fe y gozosos por la gloria de los mejores hijos de la Iglesia; en ellos encontramos ejemplo y ayuda para nuestra debilidad.

Por eso, unidos a estos Santos y a los coros de los ángeles, te glorificamos y cantamos diciendo.

* * *

Na verdade, ó Pai, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar.

Pois festejamos hoje a cidade do céu, a Jerusalém do alto, nossa mãe, onde nossos irmãos, os santos, vos cercam, e cantam eternamente o vosso louvor. Para essa cidade caminhamos pressurosos, peregrinando na penumbra da fé, alegre por saber que estão na vossa luz tantos membros da Igreja que nos dais ao mesmo tempo como exemplo e ajuda inestimável.

Por isso, com essa imensa multidão e com todos os Anjos do céu, cantamos (dizemos) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, allmächtiger Vater, zu danken und dich mit der ganzen Schöpfung zu rühmen.

Denn heute schauen wir deine heilige Stadt, unsere Heimat, das himmlische Jerusalem. Dort loben dich auf ewig die verherrlichten Glieder der Kirche, unsere Brüder und Schwestern, die schon zur Vollendung gelangt sind. Dorthin pilgern auch wir im Glauben, ermutigt durch ihre Fürsprache und ihr Beispiel, und gehen freudig dem Ziel der Verheißung entgegen.

Darum preisen wir dich in der Gemeinschaft deiner Heiligen und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 75

Missae rituales

IV. PRO SPONSIS

1. IN CELEBRATIONE MATRIMONII, A

Praefatio

De dignitate foederis nuptiarum

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Qui foedera nuptiarum blando concordiae iugo
et insolubili pacis vinculo nexuisti,
ut multiplicandis adoptionum filiis
sanctorum connubiorum fecunditas pudica serviret.

Tua enim, Domine, providentia,
tuaque gratia ineffabilibus modis utrumque dispensas,
ut, quod generatio ad mundi produxit ornatum,
regeneratio ad Ecclesiae perducatur augmentum:
per Christum Dominum nostrum.

Per quem, cum Angelis et omnibus Sanctis,
hymnum laudis tibi canimus, sine fine dicentes:

⊗ MR p. 745; Moeller 967.

⊗ MA 519/6, p. 923.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 742) Missae Rituales, 5. Missa pro Sponsis, 1. In Celebratione Matrimonii, A. Praefatio (Pr)

= RR 1969: Ordo Celebrandi Matrimonii n. 115 (Pr)

⌘ GeV 1446: III, LII. Incipit Actio Nuptialis (Pr):

▣ MP: (p. 289) Praefatio in Nuptiis (Pr)

Vere dignum.

Qui foedera nuptiarum blando concordiae iugo
et insolubili pacis vinculo nexuisti,
ut multiplicandis adoptionum filiis
sanctorum connubiorum fecunditas pudica serviret.

Tua enim, Domine, providentia,
tuaque gratia ineffabilibus modis utrumque dispensas,
ut, quod generatio ad mundi *edidit* ornatum,
regeneratio ad Ecclesiae perducatur augmentum.

⌘ Had 835: 200. Orationes ad Sponsas Velandas (Pr):

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare.
Qui foedera nuptiarum blando concordiae iugo
et insolubili pacis vinculo nexuisti,
ut *adoptionem filiorum*
sanctorum connubiorum fecunditas pudica *servaretur*

Tua enim, Domine, providentia,
tua gratia utrumque dispensas,
ut, quod generatio ad mundi produxit ornatum,
regeneratio ad Ecclesiae *edidit* augmentum.

*Et ideo cum angelis et archangelis,
cum thronis et dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus, sine fine dicentes.*

⊕ *Modern Ambrosian parallel: MA* p. [67] (GeV 1446).*

BIBLICAL CONTEXT:

Io 1, 16:

Et de plenitudine eius nos omnes accepimus et *gratiam* pro *gratia*. Quia lex per Moysen data est, *gratia* et veritas per Iesum Christum facta est.

Rom 8, 14-15:

Quicumque enim Spiritu Dei aguntur ii sunt filii Dei. Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum *adoptionis filiorum* in quo clamamus: Abba, Pater.

Eph 5, 32:

Sacramentum hoc magnum est; ego autem dico in Christo et in ecclesia.

Tit 3, 4-7:

Cum autem benignitas et humanitas apparuit Salvatoris nostri Dei, non ex operibus iustitiae quae fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit per lavacrum *regenerationis* et renovationis Spiritus sancti, quem effundit in nos abunde per Iesum Christum salvatorem nostrum; ut iustificati *gratia* ipsius haeredes simus secundum spem vitae aeternae.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, Hexameron 5, 7, 19 (PL 14, 214):

Sed etiam tu, vir, possimus enim etiam sic accipere, depone tumorem cordis, asperitatem morum, cum tibi sedula uxor occurrit: propelle indignationem, cum *blanda* coniux ad caritatem provocat. Non es dominus, sed maritus: non ancillam sortitus es, sed uxorem. Gubernatorem te Deus voluit esse sexus inferioris, non praepotentem. Redde studio vicem, redde amoris gratiam. Vipera venenum suum fundit: tu non potes duritiam mentis deponere? Sed habes naturalem rigorem: debes temperare eum contemplatione coniugii, et reverentia coniunctionis deponere animi feritatem [...] Duos primum Deus fecit, Adam et Hevam, hoc est, virum et uxorem, et uxorem, de viro, hoc est, de costa Adam; et iussit ambos esse in uno corpore, et in uno spiritu vivere. Quid unum separas corpus, unum dividis spiritum.

CONCILIAR TEACHING:

Constitutio Dogmatica de Ecclesia, «Lumen Gentium», n. 11:

Tandem coniuges christiani, virtute matrimoni sacramenti, quo mysterium unitatis et fecundi amoris inter Christum et Ecclesiam significant atque participant (cf. Eph 5, 32), se invicem in vita coniugali necnon proliis susceptione et educatione ad sanctitatem adiuvant, adeoque in suo vitae statu et ordine proprium suum in Populo Dei donum habent (cf. 1 Cor 7, 7). Ex hoc enim *connubio* procedit familia, in qua nascuntur novi societatis humanae cives, qui per Spiritus Sancti gratiam, ad populum Dei saeculorum decursu perpetuandum, baptismo in filios Dei constituuntur. In hac velut Ecclesia domestica parentes verbo et exemplo sint pro filiis suis primi fidei praecones, et vocationem unicuique propriam, sacram vero peculiari cura, foveant oportet.

PRINCIPAL VOCABULARY:

foedus nuptiae blandus concordia iugum insolubilis pax vinculum necto multiplicare adoptio filius sanctus connubium fecunditas pudicus servio providentia gratia ineffabilis modus dispenso generatio mundus produco ornatus regeneratio Ecclesia perduco augmentum.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

By this sacrament your grace unites man and women in an unbreakable bond of love and peace. You have designed the chaste love of husband and wife for the increase both of the human family and of your own family born in baptism. You are the loving Father of the world of nature; you are the loving Father of the new creation of grace. In Christian marriage you bring together the two orders of creation: nature's gift of children enriches the world and your grace enriches also your Church.

Through Christ the choirs of angels and all the saints praise and worship your glory. May our voices blend with theirs as we join in their unending hymn.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Car tu veux que l'alliance entre les époux soit un lien irrévocable d'amour et de paix, et que la fécondité du foyer chrétien augmente le nombre de tes fils; C'est ton plan de salut, Seigneur, c'est la grâce admirable de tes sacrements qui enrichit à la fois l'humanité et l'Eglise, car toute naissance ajoute à la beauté du monde et la nouvelle naissance fait grandir ton peuple saint, par le Christ notre Seigneur.

Par lui, avec les anges et tous les saints, nous chantons l'hymne de ta gloire et sans fin nous proclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Tu hai dato alla comunità coniugale la dolce legge dell'amore e il vincolo indissolubile della pace, perché l'unione casta e feconda degli sposi accresca il numero dei tuoi figli. Con disegno mirabile hai disposto, che la nascita di nuove creature allieti l'umana famiglia, e la loro rinascita in Cristo edifichi la tua Chiesa.

Per questo mistero di salvezza, uniti agli angeli e ai santi, cantiamo insieme l'inno della tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Que con el yugo suave del amor y el vínculo indisoluble de la unidad, hiciste más fuerte la alianza nupcial, para que aumenten los hijos de tu adopción por la honesta fecundidad de los esposos.

Tu providencia, Señor, y tu amor lo dispuso así de modo tan admirable, que el nacer llena la tierra y el renacer aumenta tu Iglesia, por Cristo, Señor nuestro.

* * *

Na verdade, ó Pai, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória em todo tempo e lugar.

Pois reunistes nas núpcias um suave jugo de amor e uma aliança indissolúvel de paz, para que a casta fecundidade do lar cristão aumente o número dos vossos filhos. Pela vossa providência e vossa graça realizais, ó Pai, uma obra admirável: pois os que nascem para a alegria do mundo renascem pelo batismo para o aumento da Igreja, por Cristo, Senhor nosso.

Por isso, com todos os Anjos e Santos, proclamamos a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Vater im Himmel, zu danken und das Werk deiner Liebe zu rühmen.

Denn du selber hast die Ehe gestiftet, du hast Mann und Frau durch das Band unlösbarer Gemeinschaft vereinigt, damit sie in Eintracht und Liebe miteinander leben. In deiner Weisheit ordnest du das Leben der Natur und das Leben der Gnade: du segnest den Bund der Ehe mit Fruchtbarkeit und berufst die Kinder, die zum irdischen Leben geboren sind, zur neuen Geburt in der Taufe durch unseren Herrn Jesus Christus.

Durch ihn preisen wir dich in deiner Kirche und vereinen uns mit allen Engeln und Heiligen zum Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 76

Missae rituales

IV. PRO SPONSIS

1. IN CELEBRATIONE MATRIMONII, B

Praefatio

De magno sacramento matrimonii

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
 per Christum Dominum nostrum.

Quia novum nexuisti cum tuo populo testamentum,
 ut, quem mortis et resurrectionis redemisses mysterio,
 divinae in Christo faceres naturae consortem
 eiusque in caelis gloriae coheredem.

Cuius piissimam gratiae largitatem
 in viri mulierisque significasti connubio,
 ut ad ineffabile tui amoris consilium
 nos revocaret quod agitur sacramentum.

Et ideo, cum Angelis et omnibus Sanctis,
 te laudamus, sine fine dicentes:

✦ MR p. 750; Moeller 1317.

✦ Cf. MA 520/6, p. 929.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 747) Missae Rituales, 5. Missa pro Sponsis, 1. In Celebratione Matrimonii, B. Praefatio (Pr)

= RR 1969: Ordo Celebrandi Matrimonii n. 116 (Pr)

✦ *New composition*

✠ Ver 525: XVIII, XVIII. [Orationes et preces diurnae.] Item alia (PC):

*Maiestatem tuam, Domine, supplices deprecamur,
ut, sicut nos corporis et sanguinis sacrosancti pascis alimento,
ita divinae naturae facias esse consortes. + &*

✠ MR*: (Bruy 341: 362) In Transfiguratione Domini nostri Iesu Christi (C):

*Deus, qui fidei sacramenta in Unigeniti tui gloriosa
Transfiguratione, patrum testimonio roborasti, et adoptionem
filiorum perfectam, voce delapsa de nube lucida, mirabiliter
praesignasti: concede propitius;
ut ipsius Regis gloriae nos coheredes efficias, &
et eiusdem gloriae tribuas esse consortes. + &*

✠ Ver 1104: XXX, I. Ad Virgines Sacras (OB):

= GeV 788: I, CIII. Consecratio sacrae Virginis (OB)

= PR*: De Benedictione et Consecratione Virginum, Praefatio

*Deus, castorum corporum benignus inhabitator
et incorruptarum, Deus, amator animarum:
Deus, qui humanam substantiam
in primis hominibus diabolica fraude vitiatam,
ita in verbo tuo per quod omnia facta sunt reparas,
ut eam non solum ad primae originis innocentiam revoces, &
sed etiam ad experientiam quorundam bonorum,
quae in novo saeculo sunt habenda, perducas; [...]
etiam hoc donum in quasdam mentes de largitatis tuae fonte defluxit,
ut cum honorem nuptiarum nulla interdicta minuissent,
ac super sanctum coniugum initialis benedictio permaneret,
existerent tamen sublimiores animae,
quae in viri ac mulieris copula fastidirent connubium, &
concupiscerent sacramentum,
nec imitarentur quod nuptiis agitur,
sed diligerent quod nuptiis praenotatur. [...]*

⊛ No clear Ambrosian parallels.

BIBLICAL CONTEXT:

Mt 26, 28:

Hic est enim sanguis meus *novi testamenti*, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.

Rom 8, 17:

Si autem filii, et heredes: heredes quidem Dei, *coheredes* autem *Christi*; si tamen compatimur, ut et *conglorificemur*.

1 Cor 11, 25:

Similiter et calicem, postquam cenavit, dicens: Hic calix *novum testamentum* est in meo sanguine; hoc facite quotiescumque bibetis, in meam commemorationem.

2 Cor 3, 6:

Qui et idoneos nos fecit ministros *novi testamenti*, non littera, sed spiritu: littera enim occidit, spiritus autem vivificat.

Gal 3, 13:

Christus nos *redemit* de maledicto legis, factus pro nobis maledictum, quia scriptum est: Maledictus omnis qui pendet in ligno.

Eph 3, 6:

Gentes esse *coheredes*, et concorporales, et comparticipes promissionis eius in Christo Iesu per evangelium.

Eph 5, 32:

Sacramentum hoc magnum est; ego autem dico in Christo et in ecclesia.

Tit 2, 14:

[Iesus] qui dedit semetipsum pro nobis, ut nos *redimeret* ab omni iniquitate, et mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum.

Heb 7, 22:

In tantum melioris *testamenti* sponsor factus est Iesus.

Heb 8, 6:

Nunc autem melius sortitus est ministerium, quanto et melioris *testamenti*, mediator est, quod in melioribus repromissionibus sancitum est.

Heb 9, 15:

Et ideo *novi testamenti* mediator est, ut morte intercedente, in *redemptionem* earum praevaricationum quae erant sub priori *testamento*, repromissionem accipiant qui vocati sunt aeternae hereditatis.

Heb 12, 22-24:

Sed accessistis ad [...] *testamenti novi* mediatorem Iesum, et sanguinis aspersionem melius loquentem quam Abel.

1 Pet 3, 7:

Viri, similiter cohabitantes secundum scientiam, quasi infirmiori vasculo muliebri impertientes honorem, tamquam et *coheredibus* gratiae vitae, ut non impediatur orationes vestrae.

2 Pet 1, 3-4:

Vocavit nos [Deus] propria *gloria* et virtute, per quem maxima et pretiosa nobis promissa donavit, ut per haec efficiamini *divinae consortes naturae*, fugientes eius, quae in mundo est, concupiscentiae corruptionem.

PATRISTIC WITNESS:

⊕ *The Acts show this text was a generic inspiration.*

Leo Magnus, Sermo 22, 1 (PL 54, 193-194):

Exsultemus in Domino, dilectissimi, et spiritali iucunditate laetemur, quia illuxit nobis dies *redemptionis* novae, praeparationis antiquae, felicitatis aeternae. Reparatur enim nobis salutis nostrae annua *redemptione* sacramentum, ab initio promissum, in fine redditum, sine fine mansurum. In quo dignum est nos erectis sursum cordibus divinum adorare *mysterium*, ut quod magno Dei munere agitur, magis Ecclesiae gaudiis celebretur. Deus enim omnipotens et clemens, cuius natura bonitas, cuius voluntas potentia, cuius opus misericordia est, statim ut nos diabolica malignitas veneno suae mortificavit invidiae, praeparata renovandis mortalibus suae pietatis remedia inter ipsa mundi primordia praesignavit, denuntians serpenti futurum semen mulieris quod noxii capitis elationem sua virtute conteret, Christum scilicet in carne venturum, Deum hominem significans, qui natus ex Virgine violatorem humanae propaginis incorrupta nativitate damnaret.

CONCILIAR TEACHING:

⊕ *See Preface 75, above.*

PRINCIPAL VOCABULARY:

novus necto populus testamentum mors resurrectio redimo mysterium divinus facio natura consors caelum gloria coheres pius gratia largitas vir mulier significo connubium ineffabilis amor consilium revoco ago sacramentum.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

Through him you entered into a new covenant with your people. You restored man to grace in the saving mystery of redemption. You gave him a share in the divine life through his union with Christ. You made him an heir of Christ's eternal glory. This outpouring of love in the new covenant of grace is symbolized in the marriage covenant that seals the love of husband and wife and reflects your divine plan of love.

And so, with the angels and all the saints in heaven we proclaim your glory and join in their unending hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

Car tu as conclu la nouvelle alliance avec ton peuple, et tu l'as racheté par le mystère de la mort et de la résurrection, pour le faire participer à la nature divine, dans le Christ, et le rendre cohéritier de ta gloire; Tu as voulu que l'union de l'homme et de la femme manifeste la prodigieuse action de ta grâce, et que le sacrement célébré aujourd'hui nous redise le merveilleux dessein de ton amour.

C'est pourquoi, avec les anges et tous les saints, nous proclamons ta gloire en chantant (disant) d'une seule voix.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Tu hai stabilito con il tuo popolo un patto nuovo, perché in Cristo, morto per la nostra redenzione e gloriosamente risorto, l'umanità diventi partecipe della tua vita immortale e coerede della gloria nei cieli. Nell'alleanza tra l'uomo e la donna ci hai dato l'immagine viva dell'amore di Cristo per la sua Chiesa, e nel sacramento nuziale riveli il mistero ineffabile del tuo amore.

E noi, uniti agli angeli e ai santi, cantiamo senza fine l'inno della tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Porque estableciste la nueva alianza con tu pueblo, para hacer partícipes de la naturaleza divina y coherederos de tu gloria a los redimidos por la muerte y resurrección de Jesucristo. Toda esta graciosa liberalidad la has significado en la unión del hombre y la mujer, para que el sacramento que celebramos nos recuerde tu amor inefable.

Por eso, con los ángeles y los santos, cantamos sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, ó Pai, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória em todo tempo e lugar, por Cristo, Senhor nosso.

Vós fizestes uma nova aliança com o vosso povo, e, tendo-nos redimido pela morte e ressurreição do Cristo, nos tornastes participantes da vida divina e herdeiros da glória eterna. Para imagem dessa aliança escolhestes

a união do homem e da mulher, de modo que o sacramento do matrimônio nos recorde o vosso plano de amor.

Por isso, com todos os Anjos e Santos, proclamamos a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Vater im Himmel, zu danken und das Werk deiner Liebe zu rühmen.

Denn aus Liebe hast du mit deinem Volk den Neuen Bund geschlossen und uns erlöst durch den Tod und die Auferstehung deines Sohnes, damit wir Anteil erhalten an seinem göttlichen Leben und mit ihm deine Herrlichkeit erben. Die eheliche Liebe hast du zu einem Zeichen dieses Bundes gemacht, um uns in diesem Sakrament das Wirken deiner Liebe zu bezeugen.

Darum preisen wir dich in deiner Kirche und vereinen uns mit allen Engeln und Heiligen zum Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 77

Missae rituales

IV. PRO SPONSIS

1. IN CELEBRATIONE MATRIMONII, C

Praefatio

De matrimonio ut signum divinae caritatis

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Qui hominem pietatis tuae dono creatum
ad tantam voluisti dignitatem extolli,
ut in viri mulierisque consortio
veram relinqueres tui amoris imaginem;
quem enim ex caritate creasti,
eum ad caritatis legem vocare non desinis,
ut aeternae tuae caritatis participem esse concedas.
Cuius connubii sancti mysterium
dum tuae dilectionis signum existit,
amorem sacrat humanum;
per Christum Dominum nostrum.

Per quem, cum Angelis et omnibus Sanctis,
hymnum laudis tibi canimus, sine fine dicentes:

⊙ MR p. 754; Moeller 989.

⊙ Cf. MA, 521/6, p. 934; 522/6, p. 938; 523/6, p. 941; 524/6, p. 944.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 751) Missae Rituales, 5. Missae pro Sponsis, 1. In Celebratione Matrimonii, C. Praefatio (Pr)

= RR 1969: Ordo Celebrandi Matrimonii n. 117 (Pr)

⊕ *New composition*

⊕ *No clear Ambrosian parallels.*

BIBLICAL CONTEXT:

Gen 1, 27:

Et creavit Deus hominem ad *imaginem* suam; ad *imaginem* Dei creavit illum: masculinum et feminam creavit eos.

Gen 2, 18:

Dixit quoque Dominus Deus: non est bonum esse hominem solum; faciamus ei adiutorium simile sibi.

Io 13, 34:

Mandatum novum do vobis, ut *diligatis* invicem sicut *dilexi* vos, ut et vos *diligatis* invicem.

Rom 13, 10:

Dilectio proximi malum non operatur. Plenitudo ergo *legis* est *dilectio*.

Eph 5, 22-23:

Mulieres viris suis subditae sint, sicut Domino; quoniam *vir* caput est *mulieris*, sicut Christus caput est ecclesiae: ipse salvator corporis eius.

Eph 5, 25-32:

Viri, diligite uxores vestras sicut et Christus dilexit Ecclesiam et seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret mundans lavacro aquae in verbo vitae, ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam non habentem maculam aut rugam aut aliquid huiusmodi; sed ut sit sancta et immaculata. Ita et viri debent *diligere* uxores suas ut corpora sua. Qui suam uxorem *diligit* seipsum *diligit*. Nemo enim unquam carnem suam odio habuit, sed nutrit et fovet eam, sicut et Christus Ecclesiam: quia membra sumus corporis eius, de carne eius et de ossibus eius. Propter hoc relinquet homo patrem et matrem suam et adhaerebit uxori suae, et erunt duo in carne una. Sacramentum hoc magnum est; ego autem dico in Christo et in ecclesia.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, De virginitate 6, 32-33 (PL 16, 274):

Et bene ait [Apostolus]: « ligatus es uxori? Noli quaere solutionem » (1 Cor 7, 27) quodam enim vir et uxor nexu inter se amatorio copulantur, et quibusdam invicem sibi habentis amoris astricti sunt. Bona igitur vincula nuptiarum, sed tamen vincula, bonum coniugium sed tamen a iugo tractum, et iugo mundi; ut viro potius cupiat placere, quam Deo. Bona enim vulnera *caritatis*, et oculis praeferenda: « Utilia enim vulnera amici, quam voluntaria oscula inimici » (Prov 27, 6). Denique Petrus vulnerat

(Matt 26, 51) Iudas osculatur: illum oscula contemnant, hunc vulnus emendat: illius oculis prodicionis venena funditur, istius lacrymis culpa lavatur. Itaque ut ostenderet sermo propheticus bona vulnera *caritatis* Ecclesia dicit in Canticis Canticorum; « Quia vulnerata *caritatis* ego sum » (Cant 2, 5).

Augustinus, Sermo 45, 5 (CCSL 41, 519-520):

Quid est ipsa Ecclesia? Corpus Christi. Adiunge illi caput et fit unus homo. Caput et corpus unus homo. Caput quis est? Hic qui natus est de virgine Maria, qui suscepit carnem mortalem sine peccato, qui a Iudaeis caesus, flagellatus, contemptus, crucifixus, « qui traditus est propter delicta nostra, et resurrexit propter iustificationem nostram ». Ipse est caput ecclesiae, ipse panis de illa terra. Corpus autem eius quod est? Coniux eius, id est Ecclesia. « Erunt enim duo in carne una. Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo et Ecclesia ». Sic et Dominus in evangelio cum de viro et uxore diceret: « Igitur iam non sunt duo sed una caro ». Ergo unum voluit esse hominem Deum Christum et Ecclesiam. Ibi caput, et hic membra.

CONCILIAR TEACHING:

✱ See Preface 75, above.

PRINCIPAL VOCABULARY:

homo pietas donum creo tantus volo dignitas extollo vir mulier consortium verus relinquo amor imago caritas creio lex voco desino aeternus particeps concedo connubium sanctus mysterium dilectio signum exsto sacro humanus.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

You created man in love to share your divine life. We see his high destiny in the love of husband and wife, which bears the imprint of your own divine love. Love is man's origin, love is his constant calling, love is his fulfillment in heaven. The love of man and woman is made holy in the sacrament of marriage, and becomes the mirror of your everlasting love. Through Christ the choirs of angels and all the saints praise and worship your glory. May our voices blend with theirs as we join in their unending hymn.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Car tu as voulu que l'homme, créé par ta bonté, atteigne une telle grandeur que l'affection mutuelle des époux soit une image de ton amour; Et ceux que tu as ainsi créés parce que tu les aimes, tu les appelles sans cesse à aimer comme toi pour leur donner part à ton amour éternel. Seigneur, nous te rendons grâce, car le sacrement du mariage qui nous révèle ton amour consacre aussi l'amour humain, par le Christ, notre Seigneur.

Par lui, avec les anges et tous les saints, nous chantons l'hymne de ta gloire et sans fin nous proclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Tu hai dato all'uomo il dono dell'esistenza e lo hai innalzato a una dignità incomparabile; nell'unione tra l'uomo e la donna hai impresso un'immagine del tuo amore. Così la tua immensa bontà, che in principio ha creato l'umana famiglia, incessantemente la sospinge a una vocazione di amore, verso la gioia di una comunione senza fine. È in questo disegno stupendo il sacramento che consacra l'amore umano ci dona un segno e una primizia della tua carità: per Cristo nostro Signore.

Per questo mistero di salvezza, uniti agli angeli e ai santi, cantiamo insieme l'inno della tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Porque al hombre, creado por tu bondad, lo dignificaste tanto, que has dejado la imagen de tu propio amor en la unión del varón y de la mujer. Y al que creaste por amor y al amor llamas, le concedes participar en tu amor eterno. Y así, el sacramento de estos desposorios, signo de tu caridad, consagra el amor humano, por Cristo, Señor nuestro.

Por eso, con los ángeles y los santos cantamos sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, ó Pai, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória em todo tempo e lugar.

De tal modo elevastes o homem, criado pela vossa bondade, que deixastes na união do homem e da mulher a imagem do vosso amor.

E, aos que por amor criastes, não cessais de chamar à lei da caridade, para que possam participar de vossa eterna dileção.

È o sacramento do matrimônio, sendo um sinal do vosso amor, santifica o amor humano, por Cristo, Senhor nosso.

Por ele, com todos os Anjos e Santos, proclamamos a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, allmächtiger Vater, zu danken und das Werk deiner Gnade zu rühmen.

Denn du hast den Menschen als Mann und Frau erschaffen und ihren Bund zum Abbild deiner schöpferischen Liebe erhoben. Die du aus Liebe geschaffen und unter das Gesetz der Liebe gestellt hast, die verbindest du in der Ehe zu heiliger Gemeinschaft und gibst ihnen Anteil an deinem ewigen Leben. So heiligt das Sakrament der Ehe den Bund der Gatten und macht ihn zu einem Zeichen deiner göttlichen Liebe durch unseren Herrn Jesus Christus.

Durch ihn preisen dich deine Erlösten und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 78

Missae rituales

VII. IN PROFESSIONE RELIGIOSA

2. In die professionis perpetuae

Praefatio

De vita religiosa ut servitium Dei per Christi imitationem

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:
per Christum Dominum nostrum.

Qui, de radice Virginis flos illibatus egressus,
mundos corde dixit beatos
suaque conversatione docuit castitatis fastigium.
Qui tuis semper beneplacitis optavit haerere,
et, usque ad mortem pro nobis factus oboediens,
hostiam se tibi voluit perfectae suavitatis offerre.
Qui omnia propter te relinquentes in terris
ad servitium tuae maiestatis dicavit impensius
et caelorum confirmavit inventuros esse thesaurum.

Et ideo, cum Angelorum atque Sanctorum turba,
hymnum laudis tibi canimus, sine fine dicentes:

⊗ MR p. 767; Moeller 885.

⊗ Cf. MA 352/6, p. 653; 500/6, p. 866; 525/6, p. 946; 527/6, p. 952; 528/6, p. 956; 529/6, p. 961; 530/6, p. 966; 531/6, p. 971; 551/6, p. 1015; 552/6, p. 1017; cf. MA 356/6, p. 691.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 762) Missae Rituales, 7. In Professione Religiosorum, B. In die professionis perpetuae. Praefatio (Pr)

= RR 1970: (p. 112-113) Ordo Professionis Religiosae: Missa in die primae professionis religiosae (Pr)

⊛ *New composition*

⊕ Sup 1536: Dominica IIII post Theophania (Pr):
= Berg 1289: Sabbato. Missa sanctae Mariae (Pr)

VD aeternae Deus:

Qui genus humanum praevaricatione sua in ipsius originis radice damnatum,
per florem virginis uteri reddere dignatus es absolutum. &
Et hominem quem unigenitum creaveras,
per Filium tuum Deum et hominem recreares.
Ut diabolus qui Adam in fragili carne devicerat,
conservata iustitia a Deo, carne vinceretur assumpta.
Per quem maiestatem tuam.

⊛ *Modern Ambrosian parallel*: MA* p. 83 (Berg 1289).

BIBLICAL CONTEXT:

Ps 39, 8-9:

Ecce venio, [...] ut facerem voluntatem tuam, Deus meus, volui et legem tuam in medio cordis mei.

Is 11, 1:

Et egredietur virga de radice Iesse, et flos de radice eius ascendet.

Mt 5, 8:

Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.

Mt 19, 21:

Ait illi Iesus: Si vis perfectus esse, vade, vende quae habes, et da pauperibus, et habebis *thesaurum* in caelo, et veni, sequere me.

Mt 19, 27-29:

Tunc respondens Petrus, dixit ei: Ecce nos *reliquimus omnia*, et secuti sumus te, quid ergo erit nobis? Iesus autem dixit illis: Amen dico vobis, quod vos qui secuti estis me, in regeneratione cum sederit Filius hominis in sede maiestatis suae, sedebitis et vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israël. Et omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros, *propter* nomen meum, centuplum accipiet, et vitam aeternam possidebit.

Lc 1, 26:

Missus est angelus Gabriel a Deo [...] ad *virginem* desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph, de domo David, et nomen *virginis* Maria.

Lc 5, 11:

Et, subductis ad terram navibus, *relictis* omnibus, secuti sunt eum.

Lc 5, 28:

Et, *relictis* omnibus, surgens secutus est eum.

Lc 12, 33-34:

Vendite quae possidetis et date eleemosynam. Facite vobis sacculos qui non veterascunt, *thesaurum* non deficientem in *caelis*, quo fur non appropriat, neque tinea corrumpit. Ubi enim *thesaurus* vester est, ibi et cor vestrum erit.

Lc 18, 22:

Quo audito, Iesus ait ei: Adhuc unum tibi deest: omnia quaecumque habes vende et da pauperibus et habebis *thesaurum in caelo*; et veni, sequere me.

1 Cor 9, 25:

Omnis autem qui in agone contendit, ab omnibus se abstinere; et illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam.

Eph 5, 1-2:

Estote ergo imitatores Dei, sicut filii carissimi et ambulate in dilectione sicut et Christus dilexit nos et tradidit semetipsum pro nobis oblationem et *hostiam* Deo in odorem *suavitatis*.

Phil 2, 8:

Humiliavit semetipsum factus *oboediens usque ad mortem*, mortem autem crucis.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, *De Spiritu Sancto* 2, 5, 38-39 (PL 16, 751):

Opus Spiritus *flos radice* est: ille, inquam, *flos*, de quo bene est propheta-tum: « Exiet virga de radice Iesse, et *flos de radice* eius ascendet » (Is 9, 1). *Radix* Iesse patriarchae familia Iudaeorum, virga Maria, *flos* Mariae Christus; qui bonum odorem fidei toto sparsurus orbe, *virginale* ex utero germinavit, sicut ipse dixit: « Ego *flos campi*, et *lilium convallium* » (Cant 2, 1). *Flos* odorem suum et succisus reservat, et contritus accumulat, nec avulsus amittit; ita et Dominus Iesus in illo patibulo crucis, nec contritus immarcuit, nec avulsus evanuit; et illa lanceae punctione succisus, sacro speciosior fusi cruoris colore vernavit, *mori* ipse nescius, et mortuis aeternae vitae munus exhalans. In hoc igitur Spiritus Sanctus virgae regalis *florae* requievit.

Leo Magnus, *Sermo* 92, 2 (PL 54, 154):

Diligenti Deum sufficit ei placere quem diligit; quia nulla maior expetenda est remuneratio, quam ipsa dilectio; sic enim caritas ex Deo est, ut Deus ipse sit caritas. Quo utique pius, et castus animus ita gaudet impleri, ut nulla re extra ipsum cupiat delectari. Verissimum namque est quod dicit Dominus « Ubi est *thesaurus* tuus, ibi erit et cor tuum ». Quis autem est *thesaurus* hominis, nisi quaedam fructuum eius congregatio laborumque collectio? « Quod enim quis seminaverit, hoc et metet », et quale cuiusque opus, talis est et quaestus; et ubi oblectatio fruendi constituitur, ibi cura cordis obstringitur. Sed cum multa sint genera divitiarum dissimilesque

materiae gaudiorum, *thesaurus* cuique est suae cupiditatis affectus, qui si de appetitu est *terrenorum*, non beatos facit sui participatione, sed miseros. Hi vero qui ea quae sursum sunt sapiunt, non quae super terram, nec perituris intenti sunt, sed aeternis, in illo habent incorruptibiles reconditas facultates.

Gregorius Magnus, Homilia in Evangelia 2, 36, 11-13 (PL 76, 1272-1274):

Si ergo cuncta mundi *relinquere* non potestis, sic tenete quae huius mundi sunt, ut tamen per ea non teneamini in mundo; ut terrena res possideatur, non possideat; ut sub mentis vestrae sit dominio quod habetis, ne, si mens vestra terrenarum rerum amore vincitur, qui rebus suis ipsa magis possideatur. Si ergo res temporalis in usu, aeterna in desiderio; sit res temporalis in itinere, desideretur aeterna in perventione. [...] Exstirpentur funditus vitia, non solum ab actu operis, sed etiam a cogitatione cordis evulsa. [...] Mundo enim utitur, sed quasi non utatur, qui et necessaria cuncta exterius ad vitae suae ministerium redigit [...] Si bonum diligitur, mens in bonis melioribus, id est, in *caelestibus* delectetur.

CONCILIAR TEACHING:

Decretum de accommodata renovatione vitae religiosae « Perfectae caritatis », n. 1:

Ab exordiis quidem Ecclesiae fuerunt viri ac mulieres, qui per praxim consiliorum evangelicorum Christum maiore cum libertate sequi pressiusque imitari intenderunt.

PRINCIPAL VOCABULARY:

radix Virgo flos illibatus egredior mundus cor dico beatus conversatio doceo castitas fastigium beneplacitum opto haereo mors facio oboediens hostiam volo perfectus suavitas offero relinquo terra servitium maiestas dico impensius caelum confirmo invenio thesaurus.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

He came, the son of a virgin mother, named those blessed who were pure of heart, and taught by his whole life the perfection of chastity. He chose always to fulfill your holy will, and became obedient even to dying for us, offering himself to you as a perfect oblation. He consecrated more closely to your service those who leave all things for your sake, and promised that they would find a heavenly treasure.

And so, we join the angels and the saints as they sing their unending hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur:

Fils immaculé de la Vierge, il a proclamé bienheureux les cœurs purs, et toute sa vie révèle la plus parfaite chasteté. Dans son désir d'accomplir ce qui te plaît, il s'est fait obéissant jusqu'à mourir pour nous, il s'est offert à toi par amour. Et ceux qui ont voulu, comme lui, être pauvres sur la terre, il les consacre tout entiers à ton service, leur promettant un trésor dans le ciel.

C'est pourquoi, avec les anges et tous les saints, nous proclamons ta gloire, en (disant) chantant d'une seule voix.

* * *

È veramente cosa buona e giusta renderti grazie e innalzare a te l'inno di benedizione e di lode, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Egli, uomo nuovo, fiore purissimo nato dalla Vergine Maria, proclamò beati i puri di cuore, e con la sua vita rivelò il pregio sublime della castità; liberamente aderì in tutto al tuo volere e facendosi obbediente fino alla morte si offrì per noi in sacrificio perfetto a te gradito. Egli ha consacrato al servizio della tua gloria quelli che per tuo amore abbandonano ogni cosa, promettendo loro un tesoro inestimabile nei cieli.

Per questo dono del tuo amore, uniti agli angeli e ai santi, cantiamo con esultanza l'inno della tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Porque él, retoño immaculado de la raíz de una Virgen, proclamó dichosos a los limpios de corazón y con el ejemplo de su vida reveló la grandeza de la castidad. El quiso hacer de la obediencia sacrificio perfecto, siguiendo en todo tu voluntad, hasta morir por nosotros. El prometió las riquezas del cielo a los que, dejándolo todo en la tierra, viven solamente para tu servicio.

Por eso, unidos a la asamblea de los ángeles y de los santos, te cantamos un himno de alabanza, diciendo sin cesar.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar por Cristo, Senhor nosso.

Flor de uma raiz virginal, proclamou felizes os puros de coração e ensinou, por sua vida, o esplendor da castidade. Abraçando sempre a vossa vontade e obediente por nós até a morte, quis oferecer-se como oblação perfeita. E consagrando mais plenamente ao vosso serviço aqueles que, por vosso amor tudo deixam na terra, garantiu-lhes um tesouro no céu.

Por isso, com os Anjos e a multidão dos Santos, entoamos um hino em vosso louvor, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, allmächtiger Vater, zu danken und das Werk deiner Liebe zu rühmen durch unseren Herrn Jesus Christus.

Er ging hervor aus dem Schoß der Jungfrau wie ein Reis aus heiliger Wurzel. Er pries die Menschen selig, die reinen Herzens sind, und hinterließ uns das Beispiel seines makellosen Lebens. Das Himmelreich verhiess er denen, die um deinetwillen alles verlassen, um sich ganz deinem Dienste zu weihen. In allem erfüllte er deinen Willen: er wurde gehorsam bis in den Tod und hat sich dargebracht als Opfer, das dir wohlgefällt.

Durch ihn rühmen dich Himmel und Erde, Engel und Menschen und singen wie aus einem Munde das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 79

PRAEFATIO I DE DEFUNCTIS

De spe resurrectionis in Christo

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:

Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
per Christum Dominum nostrum.

In quo nobis spes beatæ resurrectionis effulsit,
ut, quos contristat certa moriendi condicio,
eosdem consoletur futuræ immortalitatis promissio.
Tuis enim fidelibus, Domine, vita mutatur, non tollitur,
et, dissoluta terrestris huius incolatus domo,
aeterna in caelis habitatio comparatur.

Et ideo cum Angelis et Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus
sine fine dicentes:

⊗ MR p. 439; Moeller 505.

⊗ Cf. MA 431/6, p. 770; 631/6, p. 1165.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR* Praefatio Defunctorum (Pr)

= MR 1969: (p. 108) Praefatio Defunctorum (Pr)

= MR 1970: (p. 439) Praefatio Defunctorum I (Pr)

⊕ Sup 1733: In Missa unius Defuncti (Pr):

□ Mixt (PL 85, 1019A) Missa pro uno Sacerdote defuncto (Pr)

VD aeternae Deus.

*Quoniam quamvis humano generi mortis illata condicio
pectora nostra contristet, &*

tamen clementiae tuae dono spe futurae immortalitatis erigimur, & ac memores salutis aeternae non timemus lucis huius sustinere iacturam. Quoniam beneficio gratiae tuae & fidelibus vita non tollitur sed mutatur § atque animae corporeo ergastulo liberatae, & horrent mortalia, dum immortalia consequuntur. Unde quaesumus ut famulus tuus [ille] beatorum tabernaculis iudicii & cum fiducia voto glorificationis expectet. Per Christum.

⌘ Sup 1736: In Plurimorum Defunctorum (Pr):

▣ Berg 1421: Item alia Missa, plurimorum defunctorum (Pr)

VD aeternae Deus.

Qui es redemptor animarum sanctarum, quamvis enim mortis humano generi illata condicio pectora humana mentesque contristet, & tamen clementiae tuae dono spe futurae immortalitatis erigimur, ac memores salutis nostrae non timemus lucis huius subire dispendium quia misericordiae tuae munere & fidelibus vita mutatur, non tollitur et in timoris tui observatione defunctis domicilium perpetuae felicitatis acquiritur. & Tibi igitur, clementissime Pater, preces supplices fundimus, et maiestatem tuam devotis mentibus exoramus, ut animae famulorum tuorum famularumque tuarum, quorum diem commemorationis celebramus, mortis vinculis absolutae, transitum mereantur ad vitam, & et in ovium tibi placitarum benedictione aeternum numerentur ad regnum. Per Christum.

⌘ MP: (p. 296) Sequens Praefatio dicitur in Missis pro Defunctis (Pr):

Vere dignum et iustum, est aequum et salutare, nos tibi semper et ubique gratias agere: Domine sancte, Pater omnipotens, aeternae Deus, per Christum Dominum nostrum;

in quo nobis spes beatae resurrectionis concessisti, ut, dum naturam contristat certa coriendi conditio, fidem consoletur futurae immortalitatis promissio. Tuis enim fidelibus, Domine, vita mutatur, non tollitur, et, dissoluta terrestris hujus habitationis domo, aeterna in caelis habitatio comparatur.

Et ideo cum Angelis et Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus
sine fine dicentes:

❶ *Modern Ambrosian parallel*: MA* p. [91] (Berg 1421).

BIBLICAL CONTEXT:

Rom 8, 24:

Spe enim salvi facti sumus. *Spes* autem quae videtur, non est *spes*; nam quod videt quis, quid *sperat*?

2 Cor 5, 1-7:

Scimus enim quoniam, si *terrestris domus* nostra *huius habitationis dissolvatur*, quod aedificationem ex Deo habemus domum non manufactam, *aeternam in caelis*. Nam et in hoc ingemiscimus *habitationem* nostram, quae de *caelo* est, superindui cupientes, si tamen vestiti, non nudi inveniamur. Nam et qui sumus in hoc tabernaculo ingemiscimus gravati, eo quod nolumus exspoliari, sed supervestiri, ut absorbeatur quod mortale est a *vita*. Qui autem efficit nos in hoc ipsum, Deus, qui dedit nobis pignus spiritus. Audentes igitur semper, scientes quoniam dum sumus in corpore, peregrinamur a Domino (per fidem enim ambulamus, et non per speciem): audemus autem, et bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore, et praesentes esse ad Dominum.

Phil 3, 20-21:

Nostra autem conversatio in *caelis* est, unde etiam salvatorem expectamus Dominum nostrum Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostrae configuratum corpori claritatis suae, secundum operationem, qua etiam possit subicere sibi omnia.

Tit 1, 1-2:

Paulus, servus Dei, apostolus autem Iesu Christi, secundum fidem electorum Dei, et agnitionem veritatis quae secundum pietatem est, in *spem vitae aeternae*, quam *promisit* qui non mentitur Deus, ante tempora saecularia.

Tit 2, 13:

Expectantes *beatam spem* et adventum gloriae magni Dei et salvatoris nostri Iesu Christi, qui dedit semetipsum pro nobis ut nos redimeret ab omni iniquitate et mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum.

Tit 3, 6-7:

[...] per Iesum Christum salvatorem nostrum; ut iustificati gratia ipsius, heredes simus secundum *spem vitae aeternae*.

Apoc 21, 4:

Absterget Deus omnem lacrimam ab oculis eorum, et mors ultra non erit, neque lectus, neque clamor; neque dolor erit ultra, quia prima transierunt.

PATRISTIC WITNESS:

Passio Sancti Symphoriani Martyris (Ed. Ruinart) n. VII:

Sic autem sententia data beatus vir Dei ducebatur ad victimam. Venerabilis autem mater sua, de muro nota illum voce commonuit dicens: « Nate, nate Symphoriane, in mente habe Deum vivum. Resume constantiam, fili. Timere non possumus mortem, quae sine dubio perducit ad vitam. Sursum cor suspende, fili, aspice illum qui regnat in caelis. Hodie tibi *vita non tollitur*, sed *mutatur* in melius. Hodie nate ad supernam vitam felici commutatione migrabis ». Sic sanctus Symphorianus extra murum ductus, a percussore prostratus est; purpurei sanguinis sui unda perfusus, a religiosis latenter inde sublatus est.

Missale Gothicum 418: Missa in Natale beatissimi Symphoriani martyris (Pr):

Dignum et iustum est, aequum et salutare est, nos tibi in honore beati martyris tui Symphoriani laudum hostias immolare, Domine Deus aeternae, in cuius sollemnitate confortat vel ratio manifesta rerum vel eruditio perfecta virtutum, qui splendere meruit non solum terrenorum claritate natalium, verum etiam sublimitate caelestium virtutum. Et fausti fulgidum genere, fausti martyrii levatur in culmine, qui beatos patres Andochium Benignumque secutus per martyrii flagrantiam electus pervenit ad palmam. Qui dum afflictionem sequitur praesentium, instructionem effecit posterum et materno colloquio [a] pietate transfertur ad praemium. Cum ei insinatur non debere mortem metuere, quia martyribus *vita non tollitur*, sed *mutatur*. O admiranda gratiarum fides, quae de beati filii vita gloriosi exultat affectu, et quae lugere credebatur, gaudere cognoscitur, segura de regni tui praemiis, filium exhortatur, cum ingenti laetitia, sciens morientes in Christo vivere et amissam vitam eo restaurante recipere. Digne ergo hic honoratur in nomine tuo, qui te honoravit in sanguine suo, qui pro te afflicus est in supplicio, per te glorificatus est in sepulchro, qui te honoravit in gladio, tecum regnat in caelo, qui per angustiam praesentium tribulationum pervenire meruit ad amplitudinem caelestium gaudiorum: per Christum Dominum nostrum. Per quem.

GeV 1627: III, XCI. [Orationes post Obitum hominis]. [Commendatio Animae]. Item alia (= Sup 1399: CIII. Orationes in Agenda Mortuorum):

Deus, apud quem omnia morientia vivunt, cui non periunt moriendo corpora nostra sed mutantur in melius, te supplices deprecamur, ut suscipi iubeas animam famuli tui [illius] per manus sanctorum angelorum deducendam in sinu amici tui patriarchae Abrahae, resuscitandam in die novissimo magni iudicii; et si quid de regione mortali tibi contrarium contraxit fallente diabolo, tua pietate ablue indulgendo.

Ambrosius, De Bono Mortis 3, 9 (PL 14, 543):

Unius mors quantorum populorum *vitam* aedificabat! Itaque docet [Apostolus] et istam *mortem* in hac vita positam expetendam, ut *mors* Christi in corpore nostro eluceat, et illam *beatam*, qua corrumpitur exterior « ut renovetur interior homo noster, et *terrestris domus* nostra *dissolvatur* » ut habitaculum nobis *caeleste* reseretur. Imitatur igitur *mortem* qui se a comunione carnis huius abducit, atque illis vinculis *solvit*, de quibus tibi dicit Dominus per Isaiam: « Sed *solve* omnem colligationem in iustitiae, dissolve obligationes violentarum commutationum, dimitte confractos in remissionem et omnem circumscriptionem iniquam dirumpe ». Passus est igitur Dominus subintrare *mortem* ut culpa cessaret.

Gregorius Magnus, Moral. 4, 29, 56 (CCSL 143, 200):

Sed quia beatus Iob sancto *aeternitatis* spiritu impletur et fuisse, vel *futurum* esse *aeternitas* non habet, cui nimirum nec praeterita transeunt, nec quae futura sunt veniunt quia cuncta per praesens videt, potest futuros praedicatores Ecclesiae in praesentia spiritus contemplari, qui postquam de corporibus transeunt, nequaquam per morarum spatia sicut antiqui Patres, a caelestis patriae perceptione differuntur. Mox quippe a carnis colligatione exeunt, in *caelesti* sede requiescunt, Paulo attestante qui ait: « Scimus quoniam si *terrestris domus* nostra *huius habitationis dissolvatur*, quod aedificationem ex Deo habemus *domum* non manufactam, *aeternam in caelis* ». Prius autem quam Redemptor noster morte sua humani generis poenam solveret, eos etiam qui *caelestis* patriae vias sectati sunt, post agresum carnis inferni claustra tenuerunt; non ut poena quasi peccatores plecteret sed ut eos in locis remotioribus quiescentes, quia necdum intercessio Mediatoris advenerat, ab ingressu regni reatus primae culpae prohiberet.

PRINCIPAL VOCABULARY:

spes resurrectio effulgeo contristo certus morior condicio consolo futurus immortalitas promissio fidelis vita muto tollo dissolvo terrestris incolatus domus aeternus caelum habitatio comparo.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

In him, who rose from the dead, our hope of resurrection dawned. The sadness of death gives way to the bright promise of immortality. Lord, ofr your faithful people life is changed, not ended. When the body of our earthly dwelling lies in death we gain an everlasting dwelling place in heaven.

And so, with all the choirs of angels in heaven we proclaim your glory and join in their unending hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

C'est en lui qu'a resplendi pour nous l'espérance de la résurrection bienheureuse; et si la loi de la mort nous afflige, la promesse de l'immortalité nous apporte la consolation. Car pour tous ceux qui croient en toi, Seigneur, la vie n'est pas détruite, elle est transformée; et lorsque prend fin leur séjour sur la terre, ils ont déjà une demeure éternelle dans les cieux.

C'est pourquoi, avec les anges et les archanges, avec les puissances d'en haut et tous les esprits bienheureux, nous chantons l'hymne de ta gloire et sans fin nous proclamons.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

In Cristo tuo Figlio, nostro salvatore rifulge a noi la speranza della beata risurrezione, e se ci rattrista la certezza di dover morire, ci consola la promessa dell'immortalità futura. Ai tuoi fedeli, o Signore, la vita non è tolta, ma trasformata; mentre si distrugge la dimora di questo esilio terreno, viene preparata un'abitazione eterna nel cielo.

Per questo mistero di salvezza, uniti agli angeli e ai santi, cantiamo senza fine l'inno della tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siembre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

En él brilla la esperanza de nuestra feliz resurrección; y así, aunque la certeza de morir nos entristece, nos consuela la promesa de la futura inmortalidad. Porque la vida de los que en ti creemos, Señor, no termina, se transforma; y, al deshacerse nuestra morada terrenal, adquirimos una mansión eterna en el cielo.

Por eso, con los ángeles y arcángeles y con todos los coros celestiales, cantamos sin cesar el himno de tu gloria.

* * *

Na verdade, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever e salvação dar-vos graças em todos os momentos e por todas as coisas proclamando as vossas maravilhas por Christo, Senhor nosso.

Nele brilhou para nós a esperança da feliz ressurreição. E aos que a certeza da morte entristece, a promessa da imortalidade consola. O Pai, para os que crêem em vós, a vida não é tirada, mas transformada, e,

desfeita a nossa habitação terrena, nos é dada, nos céus, uma eterna mansão.

Por isso, com todos os Anjos e Santos proclamamos a vossa glória, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken durch unseren Herrn Jesus Christus.

In ihm erstrahlt uns die Hoffnung, daß wir zur Seligkeit auferstehen. Bedrückt uns auch das Los des sicheren Todes, so tröstet uns doch die Verheißung der künftigen Unsterblichkeit. Denn deinen Gläubigen, o Herr, wird das Leben gewandelt, nicht genommen. Und wenn die Herberge der irdischen Pilgerschaft zerfällt, ist uns im Himmel eine ewige Wohnung bereitet.

Darum singen wir mit den Engeln und Erzengeln, den Thronen und Mächten und mit all den Scharen des himmlischen Heeres den Hochgesang von deiner göttlichen Herrlichkeit.

Pr 80

PRAEFATIO II DE DEFUNCTIS

Christus mortuus est pro vita nostra

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:
 per Christum Dominum nostrum.

Ipse enim mortem unus accepit,
 ne omnes nos moreremur;
 immo unus mori dignatus est,
 ut omnes tibi perpetuo viveremus.

Et ideo, choris angelicis sociati,
 te laudamus in gaudio confitentes:

⊙ MR p. 440; Moeller 524.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 440) Praefatio Defunctorum II (Pr)

✠ Berg 609: Feria V in albis, Missa pro Baptizatis (Pr):

VD. Per Christum Dominum nostrum.
*De cuius morte vita surrexit, de passione salus ascendit,
 de poena crucis remedium pietatis, gloria de damnatione,
 medicina de vulnere.*

Unus mori voluit ne omnes moreremur. + & §
 Unus mori dignatus est, +
 ut omnes nos perpetuo viveremus.
 Propterea profusis.

⊙ *Modern Ambrosian parallel*: MA* p. 270.

BIBLICAL CONTEXT:

Io 11, 50-52:

Nec cogitatis quia expedit vobis ut *unus moriatur* homo pro populo, et non tota gens pereat. Hoc autem a semetipso non dixit, sed cum esset pontifex anni illius, prophetavit quod Iesus *moriturus* erat pro gente; et non tantum pro gente, sed ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum.

Rom 5, 12. 15. 17:

Sicut per *unum* hominem peccatum in hunc mundum intravit, et per peccatum *mors*; et ita in *omnes* homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt [...] Sed non sicut delictum ita et donum; si enim unius delicto multi mortui sunt, multo magis gratia Dei et donum in gratia *unius* hominis Iesu Christi in plures abundavit [...] Si enim unius delicto mors regnavit per unum, multo magis abundantiam gratiae et donationis et iustitiae accipientes in *vita* regnabunt per unum Iesum Christum.

2 Cor 5, 14:

Caritas Christi urget nos; aestimantes hoc, quoniam si *unus* pro *omnibus mortuus* est, ergo omnes mortui sunt; et pro *omnibus mortuus* est Christus, ut et qui *vivunt*, iam non sibi *vivant*, sed ei qui pro ipsis mortuus est et resurrexit.

Apoc 14, 13:

Et audivi vocem de caelo dicentem mihi: Scribe: Beati mortui qui in Domino moriuntur. Amodo iam dicit Spiritus ut requiescant a laboribus suis; opera enim illorum sequuntur illos.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, De Excessu Fratris 2, 46 (CSEL 73, 273):

Unius morte mundus redemptus est. Potuit enim Christus non *mori*, si nolisset, sed neque refugiendam *mortem* quasi ignavam putavit neque melius nos quam *moriendo* servasset. Itaque *mors* eius *vita* est omnium. *Morte* eius signamur, *mortem* eius orantes annuntiamus, *mortem* eius offerentes praedicamus. *Mors* eius sacramentum est, *mors* eius annua sollemnitatis mundi est. Quid praeterita de eius *morte* dicamus, cum divino probemus exemplo, quia immortalitatem mors sola quaesivit atque ipsa se *mors* redemit? Non igitur maerenda mors, quae causa salutis est publicae, non fugienda *mors*, quam Dei Filius non *dedignatus* est, non refugit.

Leo Magnus, Ep. 28, ad Flavianum, 3 (PL 54, 763):

Suscepta est a maiestate humilitas, a virtute infirmitas, ab aeternitate *mortalitas*; et ad resolvendum condicionis nostrae debitum, natura inviolabilis naturae est unita passibili, ut, quod nostris remediis congruebat, *unus* atque idem mediator Dei et hominum, homo Iesus Christus, et mori posset ex uno, et mori non posset ex altero.

Paulinus Nolanus, Ep. 12, 3 (CSEL 29, 75-76):

« Factus est homo sine adiutorio » (Ps 87, 5), qui est Dei virtus et Dominus exercituum, adiutor et protector omnium. Pro liberandis est *mortuus* qui erat inter mortuos liber. Inter iniquos deputatus est qui iustificat impium per fidem. « Sicut ovis ad interfectionem ductus est » (Ex 53, 7) agnus ille, « qui tollit peccata mundi ». Passus est *mortem* qui donat aeternitatem.

PRINCIPAL VOCABULARY:

mors unus accipio morior perpetuus vivo.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

He chose to die that he might free all men from dying. He gave his life that we might live to you alone for ever.

In our joy we sing to your glory with all the choirs of angels.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

Lui seul, en acceptant la mort, nous arrache à la loi de la mort; lui seul, en donnant sa vie, nous fait vivre éternellement pour toi.

Avec tous les saints du ciel, nous pouvons dès maintenant te rendre grâce en (disant) chantant.

* * *

È veramente cosa buona e giusta renderti grazie e innalzare a te l'inno di benedizione e di lode, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Egli prendendo su di sé la nostra morte ci ha liberati dalla morte e sacrificando la sua vita ci ha aperto il passaggio alla vita immortale.

Per questo mistero di salvezza, uniti agli angeli e ai santi, cantiamo senza fine la tua gloria.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Porque él aceptó la muerte, uno por todos, para librarnos del morir eterno; es más, quiso entregar su vida para que todos tuviéramos vida eterna.

Por eso, unidos a los coros angélicos, te aclamamos llenos de alegría.

* * *

Na verdade, ó Pai, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo, Senhor nosso.

Um por todos, ele aceitou morrer para nos livrar a todos da morte; e, ainda mais, quis entregar sua vida para que pudéssemos viver eternamente.

Por isso, com todos os Anjos nós vos louvamos com alegria, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

Wir danken dir, Vater im Himmel, und rühmen dich durch unseren Herrn Jesus Christus.

Denn er ist der Eine, der den Tod auf sich nahm für uns alle, damit wir im Tode nicht untergehen. Er ist der Eine, der für uns alle gestorben ist, damit wir bei dir in Ewigkeit leben.

Durch ihn preisen dich deine Erlösten und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 81

PRAEFATIO III DE DEFUNCTIS

Christus, salus et vita

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
per Christum Dominum nostrum.

Qui est salus mundi, vita hominum, resurrectio mortuorum.

Per quem maiestatem tuam adorat exercitus Angelorum,
ante conspectum tuum in aeternitate laetantium.
Cum quibus et nostras voces ut admitti iubeas, deprecamur,
socio exultatione dicentes:

- ⊕ MR p. 441; Moeller 945.
- ⊕ Cf. MA 662/6, p. 1214.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 441) Praefatio Defunctorum III (Pr)

- ⊕ GeV 1700: III, CVI. Item Orationes pro Salute Vivorum (Pr):
- ⊕ Sup 1735: Item alia in die depositionis defuncti III, VII et XXX (Pr)
- ⊕ Berg 1431: Missa in die depositionis defuncti III, VII et XXX (Pr)

Vere dignum: per Christum Dominum nostrum.
*Per quem salus mundi, per quem vita omnium,
per quem resurrectio mortuorum.
Per ipsum te, Domine, suppliciter deprecamur,
ut anima famuli tui [illius],
cuius diem [illum] celebramus,
indulgentiam largire perpetuam digneris*

*atque contagiis mortalitatis exutam
in aeternae salvationis partem restituas.
Cum angelis et archangelis.*

✠ Gell 1593: 265. Hebdomada XXIII post Pentecosten (Pr):

□ Ang 1461: 278. Hebdomada XXV post Pentecosten (Pr)

VD.

*Per quem sanctum et benedictum nomen
maiestatis tuae in omnibus creaturae tuae terminis
a solis ortu usque ad occasum
in gloria semper et laude est;
per quem salus mundi, vita hominum, resurrectio mortuorum.
Per.*

⊕ *Modern Ambrosian parallel: MA* p. [106] (Berg 1431).*

BIBLICAL CONTEXT:

Io 1, 4:

In ipso vita erat, et vita erat lux hominum.

Io 3, 16:

Sic enim Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret; ut omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam aeternam.

Io 11, 25:

Ego sum *resurrectio et vita*.

Io 14, 6:

Ego sum via, veritas et *vita*. Nemo venit ad Patrem, nisi per me.

1 Io 4, 9:

Filium suum unigenitum misit Deus in mundum, ut *vivamus* per eum.

Heb 2, 10:

Decebat enim eum, propter quem omnia et per quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, auctorem *salutis* eorum per passionem consummare.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, De Bono Mortis 3, 9 (PL 14, 543):

Ut sciamus quia est mors in hac vita et bona mors, hortatur nos ut « mortem Iesu in corpore nostro circumfessamus; qui enim habuerit in se mortem Iesu, is et vitam et mortem Domini Iesu in corpore suo habebit ». Operetur igitur mors in bos, ut operetur et *vita*; bona vita post mortem hoc est bona vita post victoriam, bona vita absoluto certamine, ut iam lex carnis legi

mentis repugnare non noverit, ut iam nobis nulla sit cum corpore mortis contentio, sed in corpore mortis victoria. Atque haud scio ipse an maioris virtutis mors ista quam vita sit. Certe Apostoli moveor auctoritate dicentis: « Ergo mors in vobis operatur, *vita* autem in vobis ». Unius mors quantum populorum *vitam* aedificabat! Itaque docet et istam mortem in hac vita positam expetendam, ut mors Christi in corpore nostro eluceat, et illam beatam, qua corrumpitur exterior « ut renovetur interior homo noster, et terrestri domus nostra dissolvatur » ut habitaculum nobis caeleste reseretur. Imitatur igitur mortem qui se a communione carnis huius abducit, atque illis vinculis solvit, de quibus tibi dicit Dominus per Isaiam: « Sed solve omnem colligationem in iustitiae, dissolve obligationes violentarum commutationum, dimitte confractos in remissionem et omnem circumscriptionem iniquam disrumpe ». Passus est igitur Dominus subintrare mortem ut culpa cessaret.

Ambrosius, De Bono Mortis 12, 57 (PL 14, 567):

Nos eum in temporum fine quaeramus et complectamur pedes eius et adoremus eum, ut dicat et nobis: Nolite timere, id est nolite timere a peccatis saeculi; nolite timere ab iniquitatibus mundi; nolite timere a fluctibus corporalium passionum: ego sum peccatorum remissio; nolite timere a tenebris: ego sum lux; nolite timere a morte; ego sum *vita*. Quicumque ad me venit: « mortem non videbit in aeternum; quoniam ipse est plenitudo divinitatis, et ipse est gloria, decus, perpetuitas a saeculis et nunc, et semper, et in omnia saecula saeculorum ».

PRINCIPAL VOCABULARY:

salus mundus vita homo resurrectio mortuus

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

In him the world is saved, man is reborn, and the dead rise again to life. Through Christ the angels of heaven offer their prayer of adoration as they rejoice in your presence for ever. May our voices be one with theirs in their triumphant hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

Il a sauvé le monde, il est la vie des hommes et la résurrection des morts. Avec tous ceux qui sont entrés dans ta joie, nous voulons te rendre grâce en (disant) chantant.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

Egli è la salvezza del mondo, la vita senza fine e la risurrezione dei morti. Per mezzo di lui si allietano gli angeli, e nell'eternità adorano la gloria del tuo volto, Al loro canto concedi, o Signore, che si uniscano le nostre umili voci nell'inno di lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, per Cristo, Señor nuestro.

Porque él es la salvación del mundo, la vida de los hombres, la resurrección de los muertos.

Por él, los ángeles te cantan con júbilo eterno y nosotros nos unimos a sus voces cantando humildemente tu alabanza.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo, Senhor nosso.

Ele é a salvação do mundo, a vida dos homens, a ressurreição dos mortos.

Por ele a multidão dos Anjos vos adora, alegrando-se eternamente diante da vossa face. Com eles possamos exultar, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, allmächtiger Vater, zu danken durch unseren Herrn Jesus Christus.

Denn er ist das Heil der Welt, das Leben der Menschen, die Auferstehung der Toten.

Durch ihn rühmen dich Himmel und Erde, Engel und Menschen und singen wie aus einem Munde das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 82

PRAEFATIO IV DE DEFUNCTIS

De vita terrena ad gloriam caelestem

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:

Cuius imperio nascimur, cuius arbitrio regimur,
cuius praecepto in terra, de qua sumpti sumus,
peccati lege absolvimur.

Et, qui per mortem Filii tui redempti sumus,
ad ipsius resurrectionis gloriam
tuo nutu excitamur.

Et ideo, cum Angelorum atque Sanctorum turba,
hymnum laudis tibi canimus, sine fine dicentes:

⊛ MR p. 442; Moeller 142.

⊛ Cf. 430/6, p. 768; 630/6, p. 1163; 641/6, p. 1185.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 442) Praefatio Defunctorum IV (Pr)

✠ Berg Maur 40: Missa in die depositionis tertii, septimi vel trigesimi (Pr):

VD aeterne Deus.

Cuius imperio nascimur, cuius arbitrio regimur,
cuius mysterio redempti sumus, &
cuius *etiam* praecepto in terra, de qua sumpti sumus,
praevaricationis lege *dissolvimur*, &
atque tuo nutu resurrectionis ad gloriam, &
pulvis ex homine in hominem reparatur.

*Nostri est, Domine, meriti quod perimus;
 tuae vero pietatis et gratiae quod morte consumpti,
 redivivo cinere perpetuam revocamur ad vitam.
 Per Christum.*

⊕ No further Ambrosian parallels.

BIBLICAL CONTEXT:

Gen 2, 7:

Formavit igitur Dominus Deus hominem *de limo terrae*.

Gen 41, 44:

Absque tuo *imperio*, non movebit quisquam manum aut pedem in omni terra Aegypti.

Ps 22, 1:

Dominus *regit* me et nihil mihi deerit.

Rom 8, 1-2:

Nihil ergo nunc damnationis est iis qui sunt in Christo Iesu, qui non secundum carnem ambulat; lex enim spiritus vitae in Christo Iesu liberavit me a *lege peccati* et mortis.

1 Cor 15, 55-56:

Ubi est, *mors*, victoria tua? ubi est, *mors*, stimulus tuus? Stimulus autem *mortis* peccatum est, virtus vero *peccati* lex.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, De Bono Mortis 2, 7 (PL 14, 542):

Christus enim nobis vivere est, cui servimus, cui oportet ut a sanctis suis in Evangelii praedicatione deferatur obsequium. Denique et Simeon qui ait: «Nunc dimittis servum tuum» (Lc 2, 29), propter Christum exspectabat. Christus enim rex noster est; et ideo quod rex iubet, deserere non possumus et contemnere. Quantos imperator terrae huius in peregrinis locis aut honoris specie, aut muneris alicuius causa iubet degere! Numquid hi inconsulto imperatore discedunt? Et quanto amplius est divinis parere, quam humanis! Vivere ergo sancto Christus est et mori lucrum.

Leo Magnus, Sermo 90, 2 (PL 54, 448A-B):

Angusta enim et arcta est via quae ducit ad vitam, et nemo vestigium promoveret, nisi difficiles aditus ipse se Christo viam faciendo reseraret ut auctor itineris fiat possibilitas ambulantis, qua idem introducit ad laborem et perducit ad requiem. In quo ergo nobis spes est aeternae vitae, in eodem est forma patientiae. Si enim compatimur et conregnabimus.

Gennadius Massiliensis, De Eccl. Dogm, 78 (PL 58, 998):

Ante passionem et resurrectionem Domini, omnes animae sanctorum in inferno sub debito praevaricationis Adae tenebantur, donec auctoritate Domini, per indebitam eius mortem a servili conditione liberarentur.

PRINCIPAL VOCABULARY:

imperium nascor arbitrium rego praeceptum terra sumo resurrectio gloria
nutus excito.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks.

By your power you bring us to birth. By your providence you rule our lives. By your command you free us at last from sin as we return to the dust from which we came. Through the saving death of your Son we rise at your word to the glory of the resurrection.

Now we join the angels and the saints as they sing their unending hymn of praise.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Tu nous donnes de naître, tu diriges notre existence, et tu veux que dès cette vie, nous qui sommes tirés de la terre, nous soyons libérés de la puissance du mal. Oui, nous sommes sauvés par la mort de ton Fils; et nous attendons qu'un signe de toi nous éveille à la vraie vie, dans la gloire de la résurrection.

C'est pourquoi, avec tous les anges et tous les saints, nous proclamons ta puissance en (disant) chantant.

* * *

È veramente cosa buona e giusta renderti grazie e innalzare a te l'inno di benedizione e di lode, Padre santo, Dio onnipotente ed eterno.

Sei tu, Signore, che ci dai la vita e ci sostieni con la tua provvidenza; e se a causa del peccato il nostro corpo ritorna alla terra, dalla quale lo hai formato, per la morte redentrice del tuo Figlio, la tua potenza ci risveglia alla gloria della risurrezione.

Per questo mistero di salvezza, uniti agli angeli e ai santi, cantiamo senza fine l'inno della tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno.

Porque tu voluntad nos da la vida, tus decretos la dirigen y un mandato tuyo, en castigo del pecado, nos devuelve a la tierra de la que habíamos sido sacados. Y también te damos gracias porque, al redimirnos con la muerte de tu Hijo Jesucristo, por tu voluntad salvadora nos llevas a nueva vida para que tengamos parte en su gloriosa resurrección.

Por eso, como los ángeles te cantan en el cielo, así nosotros en la tierra te aclamamos diciendo sin cesar.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar.

Pois nascemos por vossa ordem, somos governados pela vossa vontade, e por vossa sentença, retornamos, por causa do pecado, à terra de onde fomos tirados. E, ao vosso chamado, despertamos para a ressurreição, salvos pela morte do vosso Filho.

Por isso, com todos os Anjos e Santos, entoamos um hino em vosso louvor, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken.

Denn in deinen Händen ruht unser Leben. Nach deinem Willen werden wir geboren und durch deine Führung geleitet. Nach deiner Verfügung empfangen wir den Sold der Sünde und kehren zurück zur Erde, von der wir genommen sind. Doch du hast uns erlöst durch das Kreuz deines Sohnes, darum erweckt uns einst dein Befehl zur Herrlichkeit der Auferstehung mit Christus.

Durch ihn preisen wir jetzt und in Ewigkeit dein Erbarmen und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 83

PRAEFATIO V DE DEFUNCTIS

De resurrectione nostra per victoriam Christi

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

Quia, etsi nostri est meriti quod perimus,
tuae tamen est pietatis et gratiae
quod, pro peccato morte consumpti,
per Christi victoriam redempti,
cum ipso revocamur ad vitam.

Et ideo, cum caelorum Virtutibus,
in terris te iugiter celebramus,
maiestati tuae sine fine clamantes:

⊙ MR p. 443; Moeller 1299.

⊙ Cf. MA 430/6, p. 768; 630/6, p. 1163; 641/6, p. 1185.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 443) Praefatio Defunctorum V (Pr)

⊕ Berg Maur 40: Missa in die depositionis tertii, septimi vel trigesimi (Pr):

VD aeternae Deus.

*Cuius imperio nascimur, cuius arbitrio regimur,
cuius mysterio redempti sumus,
cuius etiam praecepto in terra, de qua sumpti sumus,
praevaricationis lege dissolvimur,
atque tuo nutu resurrectionis ad gloriam,
pulvis ex homine in hominem reparatur.*

Nostri est, Domine, meriti quod perimus; +

tuae vero pietatis et gratiae §
 quod morte consumpti, + §
redivivo cinere perpetuam revocamur ad vitam.
Per Christum.

✻ No further Ambrosian parallels.

BIBLICAL CONTEXT:

Rom 5, 12. 15. 17:

Sicut per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, et per peccatum mors; et ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt [...] Sed non sicut delictum ita et donum; si enim unius delicto multi *mortui* sunt, multo magis gratia Dei et donum in gratia unius hominis Iesu Christi in plures abundavit [...] Si enim unius delicto mors *regnavit* per unum, multo magis abundantiam gratiae et donationis et iustitiae accipientes in *vita* regnabunt per unum Iesum Christum.

1 Cor 15, 54-57:

Absorpta est *mors* in *victoria*. Ubi est, *mors*, *victoria* tua? ubi est, *mors*, stimulus tuus? Stimulus autem *mortis peccatum* est, virtus vero *peccati* lex. Deo autem gratias, qui dedit nobis *victoriam* per Dominum nostrum Iesum Christum.

1 Io 5, 4:

Omne quod natum est ex Deo vincit mundum, et haec est *victoria*, quae vincit mundum, fides nostra.

PATRISTIC WITNESS:

Ambrosius, De Bono Mortis 4, 15 (PL 14, 547):

Passus est igitur Dominus subintrare mortem, ut culpa cessaret; sed ne iterum naturae finis esset in *morte*, data est resurrectio mortuorum, ut per *mortem* culpa deficeret, per resurrectionem autem perpetuaretur natura. Ideoque *mors* haec transitus universorum est. Opus est ut constanter transeas: transitus autem a corruptione ad incorruptionem, a mortalitate ad immortalitatem, a perturbationibus ad tranquillitatem. Non igitur te nomen *mortis* offendat, sed boni transitus beneficia delectent. Quid est enim *mors* nisi sepultura vitiorum, virtutum suscitatio? Unde et ille ait: «Moriatur anima mea in animis iustorum», id est consepeliatur, ut sua vitia deponat, iustorum assumat gratiam, qui mortificationem Christi in corpore suo atque anima circumferunt. Mortificatio autem Christi, remissio peccatorum, abolitio criminum, erroris oblivio, assumptio gratiarum est. Quid autem de bono mortis plenius possumus dicere, quam quod *mors* est quae mundum *redemit*?

Gregorius Magnus, Moral. 12, 9, 13 (PL 75, 992):

Quia ante adventum mediatoris Dei et hominis omnis homo, quamvis munda probataeque vitae fuerit, ad inferni claustra descendit, dubium non est, quoniam homo qui per se cecidit, per se ad paradisi requiem redire non potuit, nisi veniret ille qui suae incarnationis mysterio eiusdem nobis paradisi iter aperiret.

PRINCIPAL VOCABULARY:

meritum pereo pietas gratia peccatum mors consumo victoria redimo revoco vita.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

Death is the just reward for our sins, yet, when at last we die, your loving kindness calls us back to life in company with Christ, whose victory is our redemption.

Our hearts are joyful, for we have seen your salvation, and now with the angels and saints we praise you for ever.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant.

Oui nous sommes destinés à mourir, mais quand la mort nous atteint, nous qui sommes pécheurs, ton cœur de Père nous sauve par la victoire du Christ qui nous fait revivre avec lui.

C'est pourquoi, avec les anges dans le ciel, nous pouvons te bénir sur la terre et t'adorer en (disant) chantant.

* * *

È veramente cosa buona e giusta, renderti grazie per la tua immensa misericordia, Dio onnipotente, re d'eterna gloria.

La morte è comune eredità di tutti gli uomini, ma per un dono misterioso del tuo amore Cristo con la sua vittoria ci redime dalla morte e ci richiama con sé a vita nuova.

E noi, con tutti gli angeli del cielo, innalziamo a te il nostro canto e proclamiamo insieme la tua gloria.

* * *

En verdad es justo darte gracias y deber nuestro glorificarte, Padre santo. Porque si el morir se debe al hombre, el ser llamados a la vida con Cristo es obra gratuita de tu amor, ya que, habiendo muerto por el pecado, hemos sido redimidos por la victoria de tu Hijo.

Por eso, como los ángeles te cantan en el cielo, así nosotros te proclamamos en la tierra, diciendo sin cesar.

* * *

Na verdade, ó Pai, Deus eterno e todo-poderoso, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar.

Por nossa culpa somos condenados a morrer; mas, quando a morte nos atinge, vosso amor de Pai nos salva pela vitória do Cristo que nos faz com ele reviver.

Por isso, com os njos do céu, vos celebramos continuamente na terra, cantando (dizendo) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken.

Durch die Sünde kam der Tod in die Welt, und niemand kann ihm ent-rinnen. Doch deine Liebe hat die Macht des Todes gebrochen und uns gerettet durch den Sieg unseres Herrn Jesus Christus, der uns aus der Vergänglich-keit hinüberführt in das ewige Leben.

Durch ihn rühmen dich Himmel und Erde, Engel und Menschen und singen wie aus einem Munde das Lob deiner Herrlichkeit.

Pr 84

MISSAE ET ORATIONES AD DIVERSA
 13. PRO UNITATE CHRISTIANORUM
 Praefatio

De unitate Corporis Christi, quod est Ecclesia

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
 nos tibi semper et ubique gratias agere:
 Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
 per Christum Dominum nostrum.

Per ipsum enim nos adduxisti ad agnitionem tuae veritatis,
 ut unius fidei et baptismi vinculo Corpus eius efficeremur;
 per ipsum in cunctis gentibus
 largitus es Spiritum Sanctum tuum,
 qui, in diversitate donorum mirabilis operator
 et unitatis effector,
 filios adoptionis inhabitat
 totamque replet et regit Ecclesiam.

Et ideo, choris angelicis sociati,
 te laudamus in gaudio confitentes:

⊛ MR p. 809; Moeller 676.

⊛ Cf. MA 557/6, p. 1029; 558/6, p. 1031; 559/6, p. 1033.

LITURGICAL ANTECEDENTS:

= MR 1970: (p. 809) Missae et Orationes pro Variis Necessitatibus. 13. Pro Unitate Christianorum. Praefatio (Pr)

⊞ GeV 634: I, LXXVIII. Item aliter in Vigilia Pentecosten (Pr):

▣ Sup 1614: In Sabbato Pentecosten (Pr)

Vere dignum:

*qui sacramentum paschale consummans,
quibus, per Unigeniti tui consortium,
filios adoptionis esse tribuisti,
per Spiritum Sanctum largiris dona gratiarum; &
et suae coheredibus redemptoris
iam nunc supernae pignos hereditatis impendis,
ut tanto se certius ad eam confidant esse venturos,
quanto in eius participationem proficerent.
Propterea*

✠ GeV 641: I, LXXX. Orationes et preces Dominica Pentecosten (Pr):

▣ Sup 1615: [In Sabbato Pentecosten.] Feria II (Pr)

□ Berg 768: Mane die sancto Pentecosten, Missa pro Baptizatis (Pr)

Vere dignum:

*quia hodie Sancti Spiritus celebramus adventum.
Qui, principiis nascentis Ecclesiae,
et cunctis gentibus imbuendis et deitatis scientiam indidit et loquelam,
in diversitate donorum mirabilis operatur unitatis, + &
variarumque gratiarum tributor id est et unus effector, &
et praedicantium dispensator ipse linguatur.
Quem laudant angeli.*

⊕ *Modern Ambrosian parallel: MA* p. 316 (Berg 768).*

BIBLICAL CONTEXT:

Act 2, 1-4:

Et cum complerentur dies Pentecosten, erant omnes pariter in eodem loco; et factus est repente de caelo sonus, tamquam advenientis *spiritus* vehementis, et *replevit totam* domum ubi erant sedentes. Et apparuerunt illis dispersitae linguae tamquam ignis, seditque supra singulos eorum; et *repleti* sunt omnes *Spiritu Sancto*, et coeperunt loqui variis linguis, prout *Spiritus Sanctus* dabat eloqui illis.

Rom 8, 11:

Quod si *Spiritus* eius qui suscitavit Iesum a mortuis *habitat* in vobis, qui suscitavit Iesum Christum a mortuis vivificabit et mortalia corpora vestra propter *inhabitantem Spiritum* eius in vobis.

Rom 8, 15-16.23:

Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore, sed accepistis *spiritum adoptionis filiorum* in quo clamamus: Abba, Pater. Ipse enim Spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus filii Dei [...] Non solum autem illa, sed et nos ipsi primitias *spiritus* habentes, et ipsi intra nos gemimus, *adoptionem filiorum* Dei expectantes, redemptionem corporis nostri.

Rom 12, 4-6:

Sicut enim in uno *corpore* multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent; ita multi *unum corpus* sumus in Christo singuli autem alter alterius membra; habentes autem *donationes* secundum gratiam quae data est nobis differentes.

1 Cor 3, 16:

Nescitis quia templum Dei estis et *Spiritus Dei habitat* in vobis?

1 Cor 12, 4-7:

Divisiones vero gratiarum sunt, idem autem *Spiritus*. Et *divisiones ministratum* sunt, idem autem Dominus. Et *divisiones operationum* sunt, idem vero Deus qui *operatur* omnia in omnibus. Unicuique autem datur manifestatio *Spiritus* ad utilitatem.

1 Cor 12, 13:

In uno *Spiritu* omnes nos in *unum corpus baptizati* sumus, sive Iudaei sive gentiles sive servi sive liberi, et omnes unum *Spiritum* potati sumus.

Eph 1, 3.5-6:

Benedictus Deus et Pater *Domini* nostri Iesu *Christi* [...] qui praedestinavit nos in *adoptionem filiorum per Iesum Christum* in ipsum, secundum propositum voluntatis suae, in laudem gloriae gratiae suae, in qua gratificavit nos in dilecto Filio suo.

Eph 4, 3-7.11-16:

Solliciti servare *unitatem spiritus* in *vinculo pacis*; *unum corpus* et unus *spiritus* sicut vocati estis in una spe vocationis vestrae; unus Dominus, *una fides, unum baptisma*; unus Deus et pater omnium, qui est super omnes et per omnia et in omnibus nobis. Unicuique autem nostrum data est gratia secundum *mensuram donationis Christi* [...] Et ipse dedit quosdam quidem apostolos, quosdam autem prophetas, alios vero evangelistas, alios autem pastores et doctores; ad consummationem sanctorum in opus ministerii, in aedificationem *corporis Christi*, donec occurramus omnes in *unitatem fidei*, et *agnitionis Filii Dei*, in virum perfectum in *mensuram aetatis plenitudinis Christi*; ut iam non simus parvuli fluctuantes, et circumferamur omni vento doctrinae in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris; *veritatem* autem facientes in caritate, crescamus in illo per omnia, qui est caput *Christus*; ex quo totum *corpus* compactum et connexum per omnem iuncturam subministrationis, secundum *operationem* in *mensuram uniuscuiusque membri*, augmentum *corporis* facit in aedificationem sui in caritate.

Gal 4, 4-5:

Ubi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant redimeret, ut *adoptionem filiorum* reciperemus.

Col 1, 18-20:

Et ipse est caput *corporis* ecclesiae, qui est principium, primogenitus ex mortuis, ut sit in omnibus ipse primatum tenens; quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare, et per eum reconciliare omnia in ipsum, pacificans per sanguinem crucis eius sive quae in terris sive quae in caelis sunt.

Col 3, 15:

Et pax Christi exsulet in cordibus vestris, in qua et vocati estis in *uno corpore*; et grati estote.

1 Tim 2, 4:

[Deus] qui omnes homines vult salvos fieri et ad *agnitionem veritatis* venire.

Tit 1, 1-2:

Paulus, servus Dei, apostolus autem Iesu Christi, secundum fidem electorum Dei, et *agnitionem veritatis* quae secundum pietatem est, in spem vitae aeternae, quam promisit qui non mentitur Deus, ante tempora saecularia.

PATRISTIC WITNESS:

Cyprianus, De Catholicae Ecclesiae Unitate 5, 23 (PL 4, 517):

Deus *unus* est, et *Christus unus*, et una *Ecclesia* eius, et *fides una* et *plebs una* in solidam *corporis unitatem* concordiae glutino copulata. Scindi unitas non potest, nec *corpus unum* discedio compaginis separari, divulsis laceratione visceribus, in frustra discerpi. Quidquid a matrice discesserit, seorsum vivere et spirare non poterit, substantiam salutis amittit. [...] Hanc nobis hereditatem dedit [Dominus], *dona* omnia suae pollicitationis et praemia in pacis conservatione promisit. Si coheredes *Christi* sumus, in *Christi* pace maneamus. Si *fili* Dei sumus, *pacifici* esse debemus [...] *pacificos* esse oportet Dei *fili*os, corde mittes, sermone simplices, affectione concordēs, fideliter sibi unanimatis nexibus coherentes. Haec *unanimitas* sub Apostolis olim fuit.

Ambrosius, De Spiritu Sancto, 1, 7, 85-87 (PL 16, 724-725):

De qua autem creatura dici potest quia *repleverit* universa, quod scriptum est de *Spiritu sancto* « effundam de Spiritu meo super omnem carnem » (Ioel 2, 28)? [...] Domini enim est omnia *complere*, qui dicit: « Ego caelum et terram *compleo* » (Ier 23, 24). Si ergo Dominus est, qui caelum *complet* et terram; quis potest Spiritum sanctum iudicare dominationis, et divinae potestatis exsortem, qui *replevit orbem*, et quod ultra *totum orbem* est, *replevit* Iesum mundi totius redemptorem? Scriptum est enim: « Iesus autem *plenus Spiritu sancto* regressus est ab Iordane » (Lc 4, 1). Quis igitur alius nisi qui eiusdem esset plenitudinis, *complementem* omnia posset *implere*? Sed ne hoc secundum carnem dictum obiciant; quamquam plus

unus ille, quam omnes: de cuius carne exhibeat virtus, quae sanaret omnes: tamen sicut Dominus complet omnia, ita etiam et de *Spiritu* lectum est: « Quoniam *Spiritus* Domini replevit orbem terrarum » (Sap 1, 7). Habes etiam de omnibus qui convenerant cum apostolis dictum quia, « repleti *Sancto spiritu*, loquebantur verbum Dei cum fiducia » (Act 4, 31). Vides quia et plenitudinem et fiduciam dat *Spiritus sanctus*; cuius *operationem* Archangelus nuntiat Mariae, dicens: « *Spiritus sanctus* superveniet in te » (Lc 1, 35).

Ambrosius, De Spiritu Sancto 1, 13, 139 (PL 16, 736):

Unum sunt Filius et Spiritus: unum nomen est Trinitatis et una inseparabilisque praesentia. Sicut autem ostendimus paraclitum Filium nominatum, ita etiam ostendimus *veritatem Spiritum* nuncupatum. *Veritas Christus; veritas Spiritus*; habes enim in epistola Ioannis: « Quoniam *Spiritus* est *veritas* » (1 Io 5, 6). Non solum ergo *Spiritus veritatis*, sed etiam *veritas dicitur Spiritus*, sicut et Filius *veritas* praedicatur, qui ait: « Ego sum via, et *veritas* et vita » (Io 14, 6).

PRINCIPAL VOCABULARY:

adduco agnitio veritas unus fides baptismum vinculum corpus efficio cunctus
gens diversitas donum mirabilis operor unitas effector filius adoptio inha-
bito totus repleo rego ecclesia.

TRANSLATIONS

Father, all-powerful and ever-living God, we do well always and everywhere to give you thanks through Jesus Christ our Lord.

Through Christ you bring us to the knowledge of your truth, that we may be united by one faith and one baptism to become his body. Through Christ you have given the Holy Spirit to all peoples. How wonderful are the works of the Spirit, revealed in so many gifts! Yet how marvelous is the unity the Spirit creates from their diversity, as he dwells in the hearts of your children, filling the whole Church with his presence and guiding it with his wisdom!

In our joy we sing to your glory with all the choirs of angels.

* * *

Vraiment, il est juste et bon de te rendre gloire, de t'offrir notre action de grâce, toujours et en tout lieu, à toi, Père très saint, Dieu éternel et tout-puissant, par le Christ, notre Seigneur.

Par lui, tu nous conduis à la connaissance de ta vérité, nous appelant à devenir son corps grâce à la même foi et par un seul baptême; par lui, tu répands ton Esprit Saint sur tous les peuples du monde, l'Esprit qui met en œuvre ses dons les plus divers et qui réalise l'unité: il habite le cœur de tes fils, il remplit l'Eglise tout entière, il ne cesse de la guider.

C'est pourquoi, avec les anges et tous les saints, nous proclamons ta gloire en (disant) chantant d'une seule voix:

* * *

È veramente cosa buona e giusta, nostro dovere e fonte di salvezza, rendere grazie sempre e in ogni luogo a te, Signore, Padre Santo, Dio onnipotente ed eterno, per Cristo nostro Signore.

In lui hai portato gli uomini alla conoscenza della tua verità e hai formato la Chiesa, suo mistico corpo, nell'unità di una sola fede e di un solo Battesimo. A tutti i popoli hai donato il tuo Spirito Santo, operatore mirabile della ricchezza e varietà dei carismi e artefice di unità nell'amore, lo Spirito che dimora nei tuoi figli di adozione e con la sua presenza inefabile riempie e guida tutta la Chiesa.

E noi, uniti all'assemblea degli angeli e dei santi, cantiamo con gioia l'inno della tua lode.

* * *

En verdad es justo y necesario, es nuestro deber y salvación darte gracias siempre y en todo lugar, Señor, Padre santo, Dios todopoderoso y eterno, por Cristo, Señor nuestro.

Por él nos has conducido al conocimiento de la verdad, para hacernos miembros de su Cuerpo mediante el vínculo de una misma fe y un mismo bautismo; por él has derramado sobre todas las gentes tu Espíritu Santo, admirable constructor de la unidad por la abundancia de sus dones, que habita en tus hijos de adopción, santifica a toda la Iglesia y la dirige con sabiduría.

Por eso, unidos a los coros angélicos, te alabamos con alegría diciendo.

* * *

Na verdade, ó Pai, é nosso dever dar-vos graças, é nossa salvação dar-vos glória, em todo tempo e lugar, por Cristo, Senhor nosso.

Por ele nos levastes ao conhecimento da vossa verdade, a fim de que nos tornássemos o seu corpo, pelo vínculo da mesma fé e do mesmo batismo; por ele destes a todas as nações o vosso Espírito Santo, fonte de variedade e de unidade, que habita nos vossos filhos adotivos, enche e governa toda a Igreja.

Por isso, com todos os Anjos do céu, chios de alegria, cantamos (dizemos) a uma só voz.

* * *

In Wahrheit ist es würdig und recht, dir, Herr, heiliger Vater, allmächtiger, ewiger Gott, immer und überall zu danken durch unseren Herrn Jesus Christus.

In ihm hast du uns zur Erkenntnis der Wahrheit geführt und uns zu Gliedern seines Leibes gemacht durch den einen Glauben und die eine Taufe. Durch ihn hast du deinen Heiligen Geist ausgegossen über alle Völker, damit er Großes wirke mit seinen Gaben. Er wohnt in den Herzen der Glaubenden, er durchdringt und leitet die ganze Kirche und schafft ihre Einheit in Christus.

Darum preisen wir jetzt und in Ewigkeit dein Erbarmen und singen mit den Chören der Engel das Lob deiner Herrlichkeit.

EXCURSUS

EXCURSUS

THE DIALOGUE, PROTOCOLS AND ACCLAMATION

A. PARTICULAR CONSIDERATIONS

The intention here is the modest one of providing some documentation on the intimately interrelated elements which form as it were the general framework or structure of the preface: its introductory dialogue, protocols and concluding acclamation. While it would be instructive to follow exactly the approach we have adopted for other liturgical texts, including the preface embolisms, we have been obliged to introduce some modifications.

We have, for example, decided not to provide any patristic material. As is well known, elements of the dialogue and the forms of address to God in particular have parallels in profane Roman usage. The dialogue is also cited in a number of ancient Christian texts. In keeping with our established principles, it was never our intention to reproduce such historical documentation. However, more generally speaking, the ever-present question of whether verbal parallels result from the Father quoting a liturgical text or from an affinity of theology or from his authorship of the liturgical text is posed here in a particular form. The universality of many of the formulae and the high biblical content tend to eclipse the question of authorship, and the great frequency of regular liturgical repetition of formulae that vary little in a particular rite heightens the likelihood of their being quoted in passing by patristic authors and preachers. Most patristic references we discovered brought little to an understanding of the formulae and in effect amounted to simple historical documentation of use, which as just explained, was not part of our purpose.

With regard to biblical material, the question is relatively straightforward for the opening dialogue and the acclamation. For the protocols and eschatocols it is less so. For the eschatocol in particular, its function with regard to the acclamation dictates that it contain reference to the angelic choirs. To try to provide distinctive biblical material, especially to illustrate biblical use of terms for the different classes of angels, seemed forced. We have gathered what we found in one section, following upon that which treats of the acclamation itself. Similarly, we have grouped together the material connected with the theme of the "new song".

Finally, with regard to antecedent liturgical texts, even further difficulties arise in this part of our work. One of these is that the protocols are not in themselves an independent liturgical literary genre. It is particularly difficult to trace their exact wording, because of the tendency of manuscripts to abbreviate drastically these opening and concluding formulas. One can

often note what appears to be a truncated version of a particular formula, such as "Quem laudant." or "Cui merito.", without being able to cite a full text. The compilers of critical editions of manuscripts and accompanying analytical tables have also concentrated on the embolism of the prefaces rather than the protocols, so that research finds very little in the way of helpful instruments de travail to facilitate it. The kind of comparisons we have entered into in the rest of this series, therefore, present special problems.

Moreover, there was an attempt by the revisers not only to restore the traditional formulae of the Roman Rite but also to augment them from other sources and by new compositions. While this was done with regard to the entire euchological corpus, the case of the protocols is innovatory in that the conciliar revision not only envisages vernacular translation of the protocols as of all its texts, but actually provides in an Appendix to the *Ordo Missae* a number of alternative formulas for the protocols, principally to this end.

The archival material on the origin of these texts is very weak. The trawl of all the Latin liturgies in search of ancient antecedents would have been an immense and time-consuming business that threatened to delay the whole publication project, and so we have reluctantly decided not to embark upon it for now. Where clear antecedents, above all from the Roman tradition, were known to us, we have referred to them, but have made no attempt to be complete.

As regards the concluding protocols or eschatocols, all but one of the formulae in the Appendix is put to actual use in the Missal (n. 11), but in the case of the opening protocols, none of the nine formulae in the Appendix is employed within the Missal itself. This makes their status in a sense anomalous, and since the focus of our attention continues to be the current Roman Missal as a living liturgical book, we have felt dispensed from concentrating great efforts on texts that have an almost hypothetical nature as regards their use.

For additional material providing a still most useful overview on the use of one or other formula of protocol, the reader is referred to Dom Paul Cagin's work "Te Deum ou Illatio"¹ and for a survey of biblical, patristic and historical texts related to the traditional Roman Eucharistic prayer in all its parts, Dom Leo Eizenhoefer's "Canon Missae Romanae"².

B. MANNER OF PRESENTATION

In the presentation of material we divide the opening protocols into two alphabetical sequences: of those appearing in actual use; and of those appearing only in the Appendix, with a continuous numbering ("Prot 1", "Prot 2", etc.) running through both. The eschatocols we have arranged in a single alphabetical sequence, marked "Esch 1", "Esch 2", etc.

We give the text itself followed by indications first of its appearances in the current Roman Missal and then of its use in antecedents liturgical books. With regard to these latter, we give only close approximations to the text of the current Missal, without attempting to document use of individual terms.

When reproducing protocol or eschatocol we have not given omission marks to represent the embolism that inevitably followed or went before. Likewise, while we have retained the same signs (=, □, ▣, etc.) it is to be understood that the reference given to a text in an antecedent liturgical book is considered only as far as the matter of the protocol or eschatocol under examination is concerned. Thus under Esch 2 below we find the following entry:

- = Had 38: 6. Natale Domini (Pr):
- = Had 379: 87. Oratio in Sabbato Sancto Nocte ad missam (Pr)
- = Pad 329: LXXV. In Sabbato Sancto in Nocte (Pr)
- = MR* Praefatio de Nativitate Domini (Pr)
- = MR* Praefatio de Ephiphania Domini (Pr)
- = MR* Praefatio Paschalis (Pr)
- = MR* Praefatio de Ascensione Domini (Pr)
- = MR* Praefatio de Sacratissimo Corde Iesu (Pr)
- = MR* Praefatio de Domino nostro Iesu Christo Rege (Pr)
- = MR* Praefatio de Apostolis (Pr)
- = MR* Praefatio Defunctorum (Pr)
- = 1969: (p. 69) Praefatio Paschalis (Pr)

This is obviously not meant to suggest that there was an identity between these prefaces in their entirety, but only between their eschatocols.

C. THE DIALOGUE

- γ. Dominus vobiscum.
- β. Et cum spiritu tuo.
- γ. Sursum corda.
- β. Habemus ad Dominum.
- γ. Gratias agamus Domino Deo nostro.
- β. Dignum et iustum est.

⊙ *Biblical context:*

Ruth 2, 4:

Dixitque messoribus [Booz]: *Dominus vobiscum.*

2 *Chron* 15, 1-2:

Azarias autem, filius Obed, facto in se Spiritu Dei, egressus est in occursum Asa, et dixit ei: Audite me, Asa, et omnis Juda et Benjamin: *Dominus vobiscum*, quia fuistis cum eo.

2 Thess 3, 16:

Dominus sit cum omnibus vobis.

Iudic. 6, 12:

Apparuit [Gedeon] Angelus Domini, et ait: *Dominus tecum.*

Lc 1, 28:

Et ingressus Angelus ad eam dixit: Ave gratia plena, *Dominus tecum.*

Mt 28 20:

Ecce ego *vobiscum* sum omnibus diebus.

* * *

2 Tim 4, 22:

Dominus Iesus Christus cum spiritu tuo.

Gal 6, 18:

Gratia Domini nostri Iesu Christi, *cum spiritu* vestro, fratres.

Phil 4, 23 (=Phm 25):

Gratia Domini nostri Iesu Christi *cum spiritu* vestro.

* * *

Col 3 1:

Quae *sursum* sunt, quaerite [...] quae *sursum* sunt sapite.

Lam 3, 41:

Levemus *corda* nostra cum manibus *ad Dominum* in caelos.

Io 11, 41:

Iesus autem elevatis *sursum* oculis, dixit: Pater, gratias ago tibi, quoniam audisti me.

* * *

Apoc 11, 17:

Gratias agimus tibi, Domine Deus omnipotens.

1 Thess 1, 2:

Gratias agimus Deo semper pro omnibus vobis, memoriam vestri facientes in orationibus nostris sine intermissione.

2 Thess 1, 2:

Gratias agere debemus semper Deo pro vobis, fratres, ita ut *dignum est.*

⊕ *Liturgical antecedents:*

= Had 3: 1. Qualiter Missa Romana Calebratur

= Pad 874: CCXVII. [Incipiunt Oraciones Cotidianae Gregorii Papae.] Item Alia

D. THE OPENING PROTOCOLS IN GENERAL

Without exception the formulas actually employed in the Missal, i.e. those printed along with an embolism, either consist entirely in or begin with a more or less extensive form of the one text:

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare, nos tibi
semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:
per Christum Dominum nostrum.

These are represented in the material that follows as:

Prot 1:

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,

Prot 2:

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:

Prot 3:

Vere dignum et iustum, est aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:

Prot 4:

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:
per Christum Dominum nostrum.

It could be discussed where in fact in particular cases additional phrasing is to be taken as part of the protocol or the embolism, but we have not sought to impose a rigid interpretation and have repeated texts where there was any doubt. The mere first line seems inadequate as an independent protocol and is therefore in practice necessarily taken with additional wording (as in Prot 1). In certain circumstances the first two lines can serve as sufficient introduction to the embolism and for this reason are treated separately (Prot 2). Under Prot 1, Prot 2 and Prot 3 we give only indications concerning antecedent use of that particular form, referring the student to biblical material under Prot 4.

Note that the former Common Preface, which lacked an embolism, was made up of Prot 4 and Esch 14 and figured in Gelasium Vetus (GeV 1243) the Hadrianum (Had 3), Paduense (Pad 875).

E. THE OPENINGS PROTOCOLS EMPLOYED IN THE MISSAL

Prot 1

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,

⊛ *Liturgical antecedents:*

In the following the body of the preface began after only line A:

= MR* Praefatio de Apostolis (Pr)

⊛ *See also Prot 5 and Prot 7 below.*

Prot 2

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:

⊛ *Current use:* Pr54

⊛ *See also Prot 6 below.*

Prot 3

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:

Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:

⊛ *Current use:* Pr3, Pr6, Pr7, Pr9, Pr10, Pr11, Pr17, Pr20, Pr26, Pr28, Pr31, Pr33, Pr34, Pr35, Pr36, Pr38, Pr39, Pr40, Pr43, Pr44, Pr48, Pr49, Pr53, Pr57, Pr58, Pr61, Pr62, Pr63, Pr65, Pr66, Pr67, Pr69, Pr71, Pr73, Pr74, Pr75, Pr77, Pr82, Pr83.

⊛ *Liturgical antecedents:*

= MR* Praefatio de Nativitate Domini (Pr)

= MR* Praefatio de Epiphania Domini (Pr)

= MR* Praefatio de Quadragesima (Pr)

= MR* Praefatio de Sancta Cruce (Pr)

= MR* Praefatio de Ascensione Domini (Pr)

= MR* Praefatio de Sacratissimo Corde Iesu (Pr)

= MR* Praefatio de Domino nostro Iesu Christo Rege (Pr)

= MR* Praefatio de Sanctissima Trinitate (Pr)

= MR* Praefatio de beata Maria Virgine (Pr)

= MR* Praefatio de sancto Ioseph Sponso B.M.V. (Pr)

Prot 4

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
per Christum Dominum nostrum.

- ⊛ *Current use:* Pr1, Pr2, Pr4, Pr5, Pr8, Pr12, Pr13, Pr14, Pr15, Pr16, Pr18, Pr19, Pr27, Pr29, Pr30, Pr32, Pr37, Pr41, Pr45, Pr46, Pr47, Pr50, Pr51, Pr52, Pr55, Pr56, Pr60, Pr64, Pr68, Pr70, Pr72, Pr76, Pr78, Pr79, Pr80, Pr81, Pr84.
- ⊛ *Liturgical antecedents:*
  - = GeV 1243: III, XVII. Incipit Canon Actionis
  - = Had 3: 1. Qualiter Missa Romana Celebratur
  - = Pad 875: CCXVII. [Incipiunt Orationes Cotidianae Gregorii Papae.] Item alia
  - = MR* Praefatio de Spiritu Sancto (Pr)
  - = MR* Praefatio Communis (Pr)
  - = MR* Praefatio Defunctorum (Pr)

Prot 5

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
in omnium Sanctorum propectu te mirabilem confiteri,
et potissimum, beatae Virginis Mariae memoriam recolentes,
clementiam tuam ipsius grato magnificare praeconio.

- ⊛ *Current use:* Pr59.
- ⊛ *See Prot 1 and Preface 59.*

Prot 6

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
per Filium dilectionis tuae Iesum Christum,
Verbum tuum per quod cuncta fecisti.

- ⊛ *Current use:* Pr42.
- ⊛ *See Prot 2 and Preface 42* *It is, of course, a matter for debate where the protocol finishes and the embolism begins.*

Prot 7

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
Te quidem, Domine, omni tempore confiteri,
sed in hac potissimum nocte (die) gloriosius praedicare,
(sed in hoc potissimum gloriosius praedicare),
cum Pascha nostrum immolatus est Christus.

- ⊛ *Current use:* Pr21, Pr22, Pr23, Pr24, Pr25
- ⊛ *Liturgical antecedents:*
  - ⊞ GeV 458: I, XLV. Orationes et preces ad missam in nocte [Paschae] (Pr)

Vere dignum:

te quidem omni tempore, +
sed in hac *potentissima* nocte gloriosius praedicare, +
cum Pascha nostrum immolatus est Christus.

- ☐ Had 79: 87. Oratio in Sabbato Sancto Nocte ad missam; (Pr)
- = Pad 329: LXXV. In Sabbato Sancto in Nocte (Pr)
- = Had 385: 88. Orationes in Dominica Sancta ad missam (Pr)
- = Had 394: 89. Feria II in Albas (Pr)
- = Had 417: 92. Feria V [in Albas] (Pr)

VD et iustum est aequum et salutare.

Te quidem omni tempore, +
sed in *hanc potissimam* nocte gloriosius praedicare, +
cum Pascha nostrum immolatus est Christus.

- ⌘ MR*: Praefatio Paschalis (Pr):
- = MP: Praefatio Paschalis (Pr)
- = MR 1969: (p. 69) Praefatio Paschalis (Pr)

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,

Te quidem, Domine, omni tempore confiteri,
sed in hac potissimum nocte (*vel: in hoc potissimum*) gloriosius praedicare,
cum Pascha nostrum immolatus est Christus.

- ⌘ MR 1970: (p. 405) Praefatio Paschalis I (Pr)

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare:

Te quidem, Domine, omni tempore confiteri,
sed in hac potissimum nocte (*die*) gloriosius praedicare, +
cum Pascha nostrum immolatus est Christus.

F. THE OPENINGS PROTOCOLS OF THE APPENDIX

Prot 8

Vere dignum est tibi gratias agere,
vere iustum est te glorificare, Pater sancte,
(per Iesum Christum Dominum nostrum):

- ⊙ *Current use*: Appendix I: 2.

Prot 9

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi, sancte Pater, semper et ubique gratias agere:
(per Iesum Christum Dominum nostrum):

- ⊙ *Current use*: Appendix I: 1.

Prot 10

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tuae pietati semper gratias agere, misericors Pater,
omnipotens Deus, Rex aeternae gloriae:
(per Iesum Christum Dominum nostrum):

✠ *Current use:* Appendix I: 8.

✠ *Liturgical antecedents:*

✠ Mixt (PL 85, 249): In Secundo Dominico post Octavas Epiphaniae (Pr):

Dignum et iustum est, vere aequum et salutare est,
nos tuae pietati semper gratias agere, omnipotens Deus +

Prot 11

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
te, aeternum et omnipotentem Deum, incessanter praedicare,
tibi que in omnibus gratias agere:
(per Iesum Christum Dominum nostrum):

✠ *Current use:* Appendix I: 9.

Prot 12

Vere dignum et iustum est nos tibi gratias agere,
et semper benedicere, teque laudare, omnipotens aeternae Deus:
(per Iesum Christum Dominum nostrum):

✠ *Current use:* Appendix I: 3.

✠ *Liturgical antecedents:*

✠ Mixt (PL 85, 161): In Sancti Andreae Apostoli (Pr)

Dignum et iustum est nos tibi gratias agere, +
te semper benedicere, teque laudare, *summe et* omnipotens Deus *Pater*.

✠ Gothicum 306: XL. Item Missa Paschalis. Sexta Feria (Pr):

Dignum et iustum est nos tibi gratias agere, +
Domine, sancte Pater, omnipotens aeternae Deus:
per Christum *Filium tuum*, Dominum nostrum. +

Prot 13

Vere dignum et iustum est nos tibi semper, Pater omnipotens,
offerre hymnum et laudationis promere canticum:
(per Iesum Christum Dominum nostrum):

✠ *Current use:* Appendix I: 5.

Prot 14

Vere dignum et iustum est, omnipotens aeterne Deus,
tibi in omnibus et pro omnibus semper gratias agere,
tuasque praedicare virtutes:
(per Iesum Christum Dominum nostrum):

⊙ *Current use:* Appendix I: 4.

Prot 15

Vere dignum et iustum est, ut te, Deus,
et caelestia et terrena collaudent:
(per Iesum Christum Dominum nostrum).

⊙ *Current use:* Appendix I: 7.

Prot 16

Vere dignum et iustum est, vere salutare nobis atque conveniens,
tibi gratias agere atque laudes impendere,
Domine, Pater caelestis, omnipotens et misericors Deus:
(per Iesum Christum Dominum nostrum).

⊙ *Current use:* Appendix I: 6.

⊙ *Liturgical antecedent:*

✠ Mixt (PL 85, 507): Feria Quinta Paschae (Pr):

Dignum et iustum est, vere salutare nobis *est* atque conveniens, +]
gratias agere atque laudes impendere,]
intelligere munera, vota deferre tibi, omnipotens Pater:]
et Iesu Christo Filio tuo Domino nostro.

G. THE CONCLUDING PROTOCOLS

The sign * after the preface number means that in that preface the eschatocol (concluding protocol) is immediately preceded by the formula "per Christum Dominum nostrum", with or without initial capitalization of the "per". In other instances where the wording of the concluding protocol presupposes a grammatical antecedent, it can be presumed in the cases of conclusions actually employed in the current Roman Missal to be present, but in a different formulation. The protocols are marked individually "Esch 1", "Esch 2", etc.

Esch 1

Et ideo, choris Angelicis sociati,
te laudamus in gaudio confitentes:

⊙ *Current use:* Pr5, Pr36, Pr40*, Pr57*, Pr60, Pr61, Pr80, Pr84, Appendix II: 4.

Esch 2

Et ideo cum Angelis et Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymum gloriae tuae canimus, sine fine dicentes:

✠ *Current use:* Pr1, Pr2, Pr3, Pr6, Pr8, Pr29, Pr30, Pr37, Pr49, Pr50, Pr67, Pr79.

✠ *Liturgical antecedents:*

- = Had 38: 6. Natale Domini (Pr):
- = Had 379: 87. Oratio in Sabbato Sancto Nocte ad missam (Pr)
- = Pad 329: LXXV. In Sabbato Sancto in Nocte (Pr)
- = MR* Praefatio de Nativitate Domini (Pr)
- = MR* Praefatio de Ephiphania Domini (Pr)
- = MR* Praefatio Paschalis (Pr)
- = MR* Praefatio de Ascensione Domini (Pr)
- = MR* Praefatio de Sacratissimo Corde Iesu (Pr)
- = MR* Praefatio de Domino nostro Iesu Christo Rege (Pr)
- = MR* Praefatio de Apostolis (Pr)
- = MR* Praefatio Defunctorum (Pr)
- = MR 1969: (p. 69) Praefatio Paschalis (Pr)

Esch 3

Et ideo cum Angelis et Archangelis,
cumque multiplici congregatione Sanctorum,
hymum laudis tibi canimus, sine fine dicentes:

✠ *Current use:* Pr69*.

Esch 4

Et ideo cum Angelis et omnibus sanctis
gloriam tuam praedicamus, una voce dicentes:

✠ *Current use:* Pr42.

Esch 5

Et ideo, cum Angelis et omnibus Sanctis,
te laudamus, sine fine dicentes:

✠ *Current use:* Pr76.

✠ *Liturgical antecedents:*

✠ Gothicum 301: XXXVIII. Item Missa Paschalis. Quinta Feria (Pr):

Et ideo, cum Angelis et *Archangelis*,
te laudamus, sine fine dicentes:

✠ *See also Esch 11.*

Esch 6

Et ideo cum Angelorum atque Sanctorum turba
hymum laudis tibi canimus, sine fine dicentes:

- ✿ *Current use:* Pr12, Pr72, Pr78, Pr82, Appendix II: 6.

Esch 7

Et ideo cum caelorum virtutibus
in terris te iugiter celebramus,
maiestati tuae sine fine clamantes:

- ✿ *Current use:* Pr7, Pr13, Pr47, Pr64, Pr71*, Pr83, Appendix II: 8.

Esch 8

Et ideo cum innumeris Angelis,
una te magnificamus laudis voce, dicentes:

- ✿ *Current use:* Pr10, Appendix II: 5.

- ✿ *See also Esch 9.*

Esch 9

Et ideo, cum ipsorum Angelorumque frequentia,
una te magnificamus, laudis voce clamantes:

- ✿ *Current use:* Pr74.

- ✿ *See also Esch 8.*

Esch 10

Et ideo, cum multitudine ordinum beatorum,
in templo gloriae tuae, te collaudamus,
benedicimus et magnificamus, dicentes:

- ✿ *Current use:* Pr52.

Esch 11

Et ideo cum Sanctis et Angelis universis,
te collaudamus, sine fine dicentes:

- ✿ *Current use:* Pr9, Pr41, Pr46, Pr53, Pr62, Pr66, Pr73, Appendix II: 7.

- ✿ *See also Esch 5.*

Esch 12

Per quem, cum Angelis et omnibus Sanctis,
hymum laudis tibi canimus, sine fine dicentes:

- ✿ *Current use:* Pr75*, Pr77*.

Esch 13

Per quem maiestatem tuam adorat exercitus Angelorum,
ante conspectum tuum in aeternitate laetantium.
Cum quibus et nostras voces ut admitti iubeas, deprecamur,
solia exultatione dicentes:

✠ *Current use:* Pr16, Pr18, Pr31*, Pr45, Pr59, Pr81, Appendix II: 12.

Esch 14

Per quem maiestatem tuam laudant Angeli,
adorant Dominationes, tremunt Potestates.
Caeli caelorumque Virtutes, ac beata Seraphim,
solia exultatione concelebrant.
Cum quibus et nostras voces ut admitti iubeas, deprecamur,
supplici confessione dicentes:

✠ *Current use:* Pr11*, Pr38*, Pr48*, Pr58, Pr65.

✠ *Liturgical antecedents:*

= GeV 1243: III, XVII. Incipit Canon Actionis

= Had 4: 1. Qualiter Missa Romana Celebratur

= Pad 874: CCXVII. [Incipiunt Orationes Cotidianae Gregorii Papae.] Item alia

= MR* Praefatio de Quadragesima (Pr)

= MR* Praefatio de Sancta Cruce (Pr)

= MR* Praefatio de Sanctissima Triintate (Pr)

= MR* Praefatio Communis (Pr)

= MR* Praefatio de beata Maria Virgine (Pr)

= MR* Praefatio de Sancto Ioseph Sponso B.M.V. (Pr)

Esch 15

Per quem multitudo Angelorum tuam celebrat maiestatem,
quibus adorantes in exultatione coniungimur,
una cum eis laudis voce clamantes:

✠ *Current use:* Pr63*.

Esch 16

Per quem nos, Domine, cum Angelis et Sanctis universis
tibi confitemur, in exultatione dicentes:

✠ *Current use:* Pr54.

✠ *See also Esch 23.*

Esch 17

Propter quod caelestia tibi atque terrestria
canticum novum concinunt adorando,
et nos, cum omni exercitu Angelorum,
proclamamus, sine fine dicentes:

⊛ *Current use*: Pr15, Pr51, Appendix II: 9.

⊛ *Liturgical antecedents*:

⊞ LMS 605: LXVII. Missa in Vigilia Paschae dicenda (Pr):

Propter quod *ei* caelestia atque terrestria
cantant canticum novum +
cum omni exercitu Angelorum,
et cum Cherubim ac Seraphim:
sine cessatione sic dicunt:

Esch 18

Quapropter nunc et usque in saeculum,
cum omni militia Angelorum,
devota tibi mente concinimus,
clamantes atque dicentes:

⊛ *Current use*: Pr56, Pr68, Appendix II: 10.

Esch 19

Quapropter, profusis paschalibus gaudiis,
totus in orbe terrarum mundus exsultat.
Sed et supernae virtutes atque angelicae potestates
hymnum gloriae tuae concinunt, sine fine dicentes:

⊛ *Current use*: Pr21, Pr22, Pr23, Pr24, Pr25, Pr26, Pr27, Pr28.

⊛ *Liturgical antecedents*:

= MR* Praefatio de Spiritu Sancto (Pr)

= MR 1970: (p. 405) Praefatio Paschalis I (Pr)

⊞ GeV 458: I, XLV. Orationes et preces ad Missam in Nocte (Pr)

Propterea profusis paschalibus gaudiis,
totus in orbe terrarum mundus exsultat.
Sed et supernae virtutes atque angelicae concinunt potestates]
hymnum gloriae tuae, sine fine dicentes:]

⊞ Had 528: 112. Die Dominico [Pentecostes] (Pr)

= Pad 462: CIII. Orationes de Sabbato Pentecosten post Ascensum Fontis (Pr)

Quapropter, profusis gaudiis, +
 totus in orbem terrarum mundus exsultat.
 Sed et supernae virtutes atque angelicae potestates
 hymnum gloriae tuae concinunt, sine fine dicentes:

Esch 20

Quem laudant Angeli atque Archangeli,
 Cherubim quoque ac Seraphim,
 qui non cessant clamare cotidie, una voce dicentes:

⊗ *Current use:* Pr43.

⊗ *Liturgical antecedents:*

= GeV 680: Orationes et preces in Dominica Octavorum Pentecosten (Pr)

= Sup 1621: Dominica Octavas Pentecosten (Pr)

✠ MR* Praefatio de Sanctissima Trinitate (Pr):

Quam laudant Angeli atque Archangeli,
 Cherubim quoque ac Seraphim,
 qui non cessant clamare cotidie, una voce dicentes:

Esch 21

Sed et angelici chori atque agmina beatorum
 hymnum gloriae tuae concinunt, sine fine dicentes:

⊗ *Current use:* Appendix II: 11.

Esch 22

Unde et nos cum omnibus Angelis te laudamus,
 iucunda celebratione clamantes:

⊗ *Current use:* Pr4, Pr19, Pr33*, Pr34, Appendix II: 1.

Esch 23

Unde et nos, Domine, cum Angelis et Sanctis universis,
 tibi confitemur, in exultatione dicentes:

⊗ *Current use:* Pr17, Pr20, Pr35, Pr55, Pr70, Appendix II: 3

⊗ *See also Esch 16.*

Esch 24

Unde et nos, Salutari tuo in gaudiis occurrentes,
 cum Angelis et Sanctis te laudamus, sine fine dicentes:

⊗ *Current use:* Pr44.

Esch 25

Unde et nos tibi gratias agimus,
et tuas virtutes cum Angelis praedicamus, dicentes

✠ *Current use:* Pr14, Appendix II: 2.

Esch 26

Unde merito tibi cunctae serviunt creaturae,
te redempti rite collaudant universi,
et uno Sancti tui te corde benedicunt.
Quapropter et nos cum omnibus te Angelis celebramus,
iucunda semper confessione dicentes:

✠ *Current use:* Pr39.

H. ACCLAMATION (SANCTUS)

Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth. Pleni sunt caeli et terra gloria tua. Hosanna in excelsis. Benedictus qui venit in nomine Domini. Hosanna in excelsis.

✠ *Liturgical antecedents:*

= GeV 1243: III, XVII. Incipit Canon Actionis

= Had 4: 1. Qualiter Missa Romana Celebratur

= Pad 874: CCXVII. [Incipiunt Orationes Cotidianae Gregorii Papae.] Item alia

✠ *Biblical context for Acclamation:*

Ps 117, 26:

Benedictus qui venit in nomine Domini; benediximus vobis de domo Domini.

Is 6, 2:

Seraphim stabant super illud: sex alae uni et sex alae alteri: duabus velebant faciem eius et duabus velabant pedes eius, et duabus volabant, et clamabant alter ad alterum et dicebant: *Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus exercituum: plena omnis terra gloria eius.*

Hab 3, 3:

Deus ab austro veniet, et *sanctus* de monte Pharan, operuit *caelos gloria* eius, et laudis eius *plena est terra.*

Mc 11, 9-10:

Et qui praeibant, et qui sequebantur clamabant, dicentes: Hosanna! *Benedictus qui venit in nomine Domini:* benedictum quod venit regnum patris nostri David: *Hosanna in excelsis.*

Apoc 4, 8:

Et quatuor animalia [...] dicentia: *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus* omnipotens, qui erat et qui est et qui venturus est.

✻ *Biblical context for elements of protocols:*

Deut 17, 3:

Adorent [...] solem et lunam, et omnem *militiam caeli*.

1 Reg 22, 19:

Vidi Dominum [...] et omnem *exercitum caeli* assistentem ei.

Neh 9, 6:

Tu ipse, Domine, solus: tu fecisti *caelum* et *caelum caelorum*, et omnem *exercitum* eorum, *terram* et universa quae in ea sunt, maria et omnia quae in eis sunt, et tu vivificas omnia haec, et *exercitus caeli* te *adorat*.

Judt. 13, 25:

Hodie nomen tuum ita *magnificavit*, ut non recedat *laus* tua de ore hominum.

Judt. 16, 15:

Hymnum cantemus Domino; *hymnum novum cantemus* Deo nostro.

Ps 8, 2:

Domine Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in universa *terra*, quoniam elevata est *magnificentia* tua super *caelos*.

Ps 18, 2:

Caeli enarrant *gloriam* Dei, et opera manuum eius *annuntiat* firmamentum.

Ps 28, 9:

In templo [Domini] omnes dicent *gloriam*.

Ps 32, 1:

Exsultate iusti in Domino, rectos decet *collaudatio*.

Ps 64, 2:

Te decet *hymnus*, Deus, in Sion.

Ps 68, 31:

Laudabo nomen Dei cum *cantico* et *magnificabo* eum in *laude*.

Ps 70, 8:

Repleatur os meum *laude*, ut *cantem gloriam* tuam, tota die magnitudinem tuam.

Ps 88, 6:

Confitebuntur caeli mirabilia tua, Domine; etenim veritatem tuam in ecclesia *sanctorum*.

Ps 95, 1:

Cantate Domini omnis *terra*; *cantate* Domino et *benedicite* nomini eius, in omnibus populis *mirabilia* eius.

Ez 10, 1:

Et vidi, et ecce in firmamento, quod erat super caput *cherubim*, quasi lapis sapphirus, quasi species similitudinis soli apparuit super ea.

Dan 3, 59:

Benedicite, caeli, Domino, laudate et superexaltate eum in saecula.

1 Mac 15, 9:

Cum autem obtinuerimus regnum nostrum, *glorificabimus te* et gentem tuam et templum *gloria* magna, ita ut manifestetur *gloria* vestra in *universa terra*.

2 Mac 1, 24-25:

Domine Deus [...] solus praestans, solus justus, et *omnipotens*, et *aeternus*.

Lc 2, 13:

Et subito facta est cum *angelo multitudo militiae caelestis, laudantium Deo et dicentium: Gloria* in altissimis Deo, et in terra pax hominibus bonae voluntatis.

Act 24, 2:

Cum in multa pace agamus per te [...] *semper et ubique* suscipimus, optime Felix, cum omni gratiarum actione.

2 Cor 9, 13:

Quoniam ministerium huius officii [...] abundat per *multas gratiarum actionis* in Domino, per probationem ministerii huius *glorificantes Deum* in obediencia [...].

Eph 1, 21:

[...] Deus, Domini nostri Iesu Christi, Pater gloriae det vobis spiritum sapientiae et revelationis in agnitione eius; illuminatos oculos cordis vestri, ut sciatis quae sit spes vocationis eius et quae divitiae gloriae hereditatis eius in sanctis, et quae sit supereminens magnitudo virtutis eius in nos qui credimus, secundum operationem potentiae virtutis eius, quam operatus est in Christo, suscitans illum a mortuis et constituens ad dexteram suam in *caelestibus*, supra omnem *principatum* et *potestatem* et *virtutem* et *dominationem* et omne nomen, quod nominatur non solum in hoc saeculo sed etiam in futuro. Et omnia subiecit sub pedibus eius et ipsum dedit caput supra omnem ecclesiam, quae est corpus ipsius et plenitudo eius, qui omnia in omnibus adimpletur.

Col 1, 16:

Qui est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturae; quoniam in ipso condita sunt universa in *caelis* et in *terra*, visibilia et invisibilia, sive *throni* sive *dominationes* sive *principatus* sive *potestates*: omnes per ipsum et in ipso creata sunt, et ipse est ante omnes, et omnia in ipso constant.

1 Thess 4, 15:

Quoniam ipse Dominus in iussu et in voce *Archangeli* et in tuba Dei descendet de caelo, et mortui, qui in Christo sunt, resurgent primi. Deinde nos, qui vivimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo in aera et sic semper cum Domino erimus.

Heb 13, 15:

Per ipsum ergo offeramus *hostiam laudis semper* Deo, id est, fructum labiorum *confitentium* nomini eius.

1 Pet 2, 5:

Sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias, acceptabiles *Deo per Iesum Christum*.

1 Pet 3, 22:

Quod et vos nunc similis formae salvos facit batisma, non carnis depositio sordium, sed conscientiae bonae interrogatio in Deum per resurrectionem Iesu Christi, qui est dextera Dei deglutiens mortem, ut vitae aeternae heredes efficeremur, profectus in caelum, subiectis sibi *angelis* et *potestatibus*, et *virtutibus*.

1 Pet 4, 11:

Ut in omnibus honorificetur *Deus per Iesum Christum*.

Apoc 19, 5:

Laudem dicite Deo nostro omnes servi eius, et qui timetis eum pusilli et magni.

☉ *Biblical context for "New Song" theme:*

Ps 32, 1-3:

Exsultate iusti in Domino, rectos decet collaudatio, in psalterio decem chordarum psallite illi; *cantate ei canticum novum*.

Ps 95, 1:

Cantate Domino *canticum novum*, *cantate* Domini omnis terra; *cantate* Domino et benedicite nomini eius, in omnibus populis mirabilia eius.

Ps 97, 1:

Cantate Domino *canticum novum*, quia mirabilia fecit: salvabit sibi dextera eius et brachium sanctum eius.

Ps 143, 9:

Deus, *canticum novum cantabo* tibi, in psalterio decachordo psallam tibi.

Ps 149, 1:

Cantate Dominum *canticum novum*, laus eius in ecclesia sanctorum.

Is 42, 10:

Cantate Domino *canticum novum*, alus eius ab extremis terrae.

Apoc 5, 9:

[Quattuor animalia et viginti quattuor seniores] cantabant canticum novum.

Apoc 14, 3:

Cantabant quasi canticum novum ante sedem et ante quattuor animalia et seniores; et nemo poterat dicere canticum, nisi illa centum quadraginta quattuor milia, qui empti sunt de terra [...] Hi empti sunt ex hominibus, primitiae Deo et Agno, et in ore eorum non est inventum mendacium.

I. WORD INDEX OF PROTOCOLS AND ESCHATOCOLS

ac Esch 14, 20	benedicere Prot 12
admitti Esch 13, 14	benedicimus Esch 10
adorando Esch 17	benedicunt Esch 26
adorant Esch 14	
adorantes Esch 15	caelestia Prot 15; Esch 17
adorat Esch 13	caelestis Prot 16; Esch 2
aequum Prot 1-7, 9-11	caeli Esch 14
aeternae Prot 10	caelorum Esch 7, 14
aeterne Prot 3, 4, 12, 14	canimus Esch 2, 3, 6, 12
aeternitate Esch 13	canticum Prot 13; Esch 17
aeternum Prot 11	celebramus Esch 7, 26
agere Prot 2-4, 6, 8-12, 14, 16	celebrat Esch 15
agimus Esch 25	celebratione Esch 22
agmina Esch 21	cessant Esch 20
angeli Esch 14, 20	cherubim Esch 20
angelicae Esch 19	chori Esch 21
angelici Esch 21	choris Esch 1
angelicis Esch 1	Christum Prot 4, 6, 8-16
angelis Esch 2-5, 8, 11, 12, 16, 22-26	Christus Prot 7
angelorum Esch 6, 9, 13, 15, 17, 18	clamantes Esch 7, 9, 15, 18, 22
ante Esch 13	clamare Esch 20
archangeli Esch 20	clementiam Prot 5
archangelis Esch 2, 3	collaudamus Esch 10, 11
atque Prot 16; Esch 6, 17-21	collaudant Esch 26
	collaudent Prot 15
beata Esch 14	concelebrant Esch 14
beatae Prot 5	concinimus Esch 18
beatorum Esch 10, 21	concinunt Esch 17, 19, 21

¹ PAUL CAGIN, *L'Euchologie latine étudiée dans la tradition de ses formules et de ses formulaires, t. 1 Te Deum ou Illatio? Contribution à l'histoire de l'Euchologie latine à propos des origines du Te Deum*, (Abbaye de Solesmes, Appuldurcombe, Isle of Wight 1906), esp. pp. 440-487.

² LEO EIZENHOEFER, *Canon Missae Romanae, Pars altera*, Herder, Roma, 1966.

- confessione Esch 14, 26
 confitemur Esch 16, 23
 confitentes Esch 1
 confiteri Prot 5, 7
 congregatione Esch 3
 coniungimur Esch 15
 conspectum Esch 13
 conveniens Prot 16
 Corde Esch 26
 cotidie Esch 20
 creaturae Esch 26
 cum Prot 7; Esch 2-18, 22-26
 cuncta Prot 6
 cunctae Esch 26
- deprecamur Esch 13, 14
 Deum Prot 11
 Deus Prot 3, 4, 10, 12, 14-16
 devota Esch 18
 dicentes Esch 2-6, 8, 10-14, 16-21, 23,
 24, 25, 26
 die Prot 7
 dignum Prot 1-116
 dilectionis Prot 6
 dominationibus Esch 2
 Domine Prot 3, 4, 7, 16; Esch 16, 23
 Dominum Prot 4, 8-16
- eis Esch 15
 est Prot 1-16
 et Prot 1-7, 9-16; Esch 1-14, 16-19,
 21-26
 exercitu Esch 17
 exercitus Esch 2, 13
 exsultat Esch 19
 exsultatione Esch 13-16
 exultatione Esch 23
- fecisti Prot 6
 filium Prot 6
 fine Esch 2, 3, 5-7, 11, 12, 17, 19,
 21, 24
 frequentia Esch 9
- gaudiis Esch 19, 24
 gaudio Esch 1
 gloriae Prot 10; Esch 2, 10, 19, 21
 gloriam Esch 4
- glorificare Prot 8
 gloriosius Prot 7
 gratias Prot 2-4, 6, 8-12, 14, 16; Esch 25
 grato Prot 5
- hac Prot 7
 hoc Prot 7
 hymnum Prot 13; Esch 2, 3, 6, 12,
 19, 21
- ideo Esch 1-11
 Iesum Prot 6, 8-16
 immolatus Prot 7
 impendere Prot 16
 in Prot 5, 7, 11, 14; Esch 1, 7, 10, 13,
 15, 16, 18, 19, 23, 24
 incessanter Prot 11
 innumeris Esch 8
 ipsius Prot 5
 ipsorum Esch 9
 iubeas Esch 13, 14
 iucunda Esch 22, 26
 iugiter Esch 7
 iustum Prot 1-116
- laetantium Esch 13
 laudamus Esch 1, 5, 22, 24
 laudant Esch 14, 20
 laudare Prot 12
 laudationis Prot 13
 laudes Prot 16
 laudis Esch 3, 6, 8, 9, 12, 15
- magnificamus Esch 8-10
 magnificare Prot 5
 maiestatem Esch 13-15
 maiestati Esch 7
 Mariae Prt 5
 memoriam Prot 5
 mente Esch 18
 merito Esch 26
 militia Esch 2, 18
 mirabilem Prot 5
 misericors Prot 10, 16
 multiplici Esch 3
 multitudine Esch 10
 multitudo Esch 15
 mundus Esch 19

- nobis Prot 16
 nocte Prot 7
 non Esch 20
 nos Prot 2-4, 6, 9, 10, 12, 13; Esch
     16, 17, 22-26
 nostras Esch 13, 14
 nostrum Prot 4, 7-16
 novum Esch 17
 nunc Esch 18

 occurrentes Esch 24
 offerre Prot 13
 omni Prot 7; Esch 2, 17, 18
 omnibus Prot 11, 14; Esch 4, 5, 12,
     22, 26
 omnipotens Prot 3, 4, 10, 12-14, 16
 omnipotentem Prot 11
 omnium Prot 5
 orbe Esch 19
 ordinum Esch 10

 pascha Prot 7
 paschalibus Esch 19
 pater Prot 3, 4, 8-10, 13, 16
 per Prot 4, 6, 8-16; Esch 12-16
 pietati Prot 10
 potestates Esch 14, 19
 potissimum Prot 5, 7
 praeconio Prot 5
 praedicamus Esch 4, 25
 praedicare Prot 7, 11, 14
 pro Prot 14
 proclamamus Esch 17
 profusis Esch 19
 promere Prot 13
 propter Esch 17
 provectu Prot 17

 quapropter Esch 18, 19, 26
 quem Esch 12-16, 20
 quet Prot 11, 12, 14; Esch 2, 3, 9, 14
 qui Esch 20
 quibus Esch 13-15
 quidem Prot 7
 quod Prot 6; Esch 17
 quoque Esch 20

 recolentes Prot 5
 redempti Esch 26

 rex Prot 10
 rite Esch 26
 saeculum Esch 18

 salutare Prot 1-7, 9-11, 16
 salutari Esch 24
 sancte Prot 3, 4, 8, 9
 sancti Esch 26
 sanctis Esch 4, 5, 11, 12, 16, 23, 24
 sanctorum Prot 5; Esch 3, 6
 sed Prot 7; Esch 19, 21
 semper Prot 2-4, 6, 9, 10, 12-14;
     Esch 26
 seraphim Esch 14, 20
 serviunt Esch 26
 sine Esch 2, 3, 5-7, 11, 12, 17, 19, 21,
     24
 socia Esch 13, 14
 sociati Esch 1
 supernae Esch 19
 supplici Esch 14

 te Prot 5, 7, 8, 11, 12, 15; Esch 1,
     5, 7, 8, 9-11, 22, 24, 26
 templo Esch 10
 tempore Prot 7
 terrarum Esch 19
 terrena Prot 15
 terrestria Esch 17
 terris Esch 17
 thronis Esch 2
 tibi Prot 2-4, 6, 8, 9, 11-14, 16; Esch
     3, 12, 16-18, 23, 25, 26
 totus Esch 19
 tremunt Esch 14
 tuae Prot 6, 10; Esch 2, 7, 10, 19, 21
 tuam Prot 5; Esch 4, 13-15
 tuas Prot 14; Esch 25
 tui Esch 26
 tuo Esch 24
 turba Esch 6
 tuum Prot 6; Esch 13

 ubique Prot 2-4, 6, 9
 una Esch 4, 8, 9, 15, 20
 unde Esch 22-26
 universi Esch 26
 universis Esch 11, 16, 23

uno Esch 26
 usque Esch 18
 ut Prot 15; Esch 13, 14

Verbum Prot 6

vere Prot 1-16
 Virginis Prot 5
 virtutes Prot 14; Esch 14, 19, 25
 virtutibus Esch 4, 8, 9, 15, 20
 voces Esch 13, 14

J. VOCABULARY LIST OF PROTOCOLS AND ESCHATOCOLS

ac Esch 14, 20
 admitto Esch 13, 14
 adoro Esch 13-15, 17
 aequus Prot 1-7, 9-11
 aeternitas Esch 1
 aeternus Prot 3, 4, 10-12, 14
 agmen Esch 21
 ago Prot 2-4, 6, 8-12, 14, 16 Esch 25
 angelicus Esch 1, 19, 21
 angelus Esch 2-6, 8, 9, 11-18, 20, 22-26
 ante Esch 13
 archangelus Esch 2, 3, 20
 atque Prot 16; Esch 6, 17-21

beatus Prot 5, Esch 10, 14, 21
 benedico Prot 12; Esch 10, 26

caelestis Prot 15, 16; Esch 2, 17
 caelum Esch 7, 14
 cano Esch 2, 3, 6, 12
 canticum Prot 13; Esch 17
 celebratio Esch 22
 celebros Esch 7, 15, 26
 cesso Esch 20
 cherubim Esch 20
 chorus Esch 1, 21
 Christus Prot 4, 6-16
 clamo Esch 7, 9, 15, 18, 20, 22
 clementia Prot 5
 collaudo Prot 15; Esch 10, 11, 26
 concelebro Esch 14
 concino Esch 17-19, 21
 confessio Esch 14, 26
 confiteor Prot 5, 7; Esch 1, 16, 23
 congregatio Esch 3
 coniungo Esch 15
 conspectus Esch 13

convenio Prot 16
 cor Esch 26
 cotidie Esch 20
 creatura Esch 26
 cum 1. Prot 7
 cum 2. Esch 2-18, 22-26
 cunctus Prot 6; Esch 26
 deprecor Esch 13, 14

Deus Prot 3, 4, 10-12, 14-16
 devotus Esch 18
 dico Esch 2-6, 8, 10-14, 16-21, 23, 24,
 25, 26
 dies Prot 7
 dignus Prot 1-116
 dilectio Prot 6
 dominatio Esch 2, 14
 Dominus Prot 3, 4, 7-16; Esch 16, 23
 et Prot 1-7, 9-16; Esch 1-14, 16-19,
 21-26

exercitus Esch 2, 13, 17
 exsultatio Esch 13-16, 23
 exsulto Esch 19

facio Prot 6
 Filius Prot 6
 finis Esch 2, 3, 5-7, 11, 12, 17, 19,
 21, 24
 frequentia Esch 9

gaudium Esch 1, 19, 24
 gloria Prot 10; Esch 2, 4, 10, 19, 21
 glorifico Prot 8
 gloriose Prot 7
 gratias Prot 2-4, 6, 8-12, 14, 16; Esch
 25
 gratus Prot 5

- hic Prot 7
 hymnus Prot 13; Esch 2, 3, 6, 12, 19, 21
 ideo Esch 1-11
 Iesus Prot 6, 8-16
 immolatus Prot 7
 impendo Prot 16
 in Prot 5, 7, 11, 14; Esch 1, 7, 10, 13,
 15, 16, 18, 19, 23, 24
 incessanter Prot 11
 innumerus Esch 8
 ipse Prot 5; Esch 9
 is Esch 15
 iubeo Esch 13, 14
 iucundus Esch 22, 26
 iugiter Esch 7
 iustus Prot 1-116

 laetor Esch 13
 laudatio Prot 13
 laudo Prot 12; Esch 1, 5, 14, 20, 22, 24
 laus Prot 16; Esch 3, 6, 8, 9, 12, 15

 magnifico Prot 5; Esch 8-10
 maiestas Esch 7, 13-15
 Maria Prot 5
 memoria Prot 5
 mens Esch 18
 merito Esch 26
 militia Esch 2, 18
 mirabilis Prot 5
 misericors Prot 10, 16
 multiplex Esch 3
 multitudo Esch 10, 15
 mundus Esch 19

 non Esch 20
 nos Prot 2-4, 6, 9, 10, 12, 13, 16;
 Esch 16, 17, 22-26
 noster Prot 4, 7-16; Esch 13, 14
 novus Esch 17
 nox Prot 7
 nunc Esch 18

 occurro Esch 24
 offero Prot 13
 omnipotens Prot 3, 4, 10-14, 16
 omnis Prot 5, 7, 11; Esch 2, 4, 12, 17,
 18, 22, 26

 orbis Esch 19
 ordo Esch 10

 Pascha Prot 7
 paschalis Esch 19
 Pater Prot 3, 4, 8-10, 13, 16
 per Prot 4, 6, 8-16; Esch 12-16
 pietas Prot 10
 potestas Esch 14, 19
 potissimum Prot 5, 7
 praeconium Prot 5
 praedico Prot 7, 11, 14; Esch 4, 25
 pro Prot 14
 proclamo Esch 17
 profundo Esch 19
 promereo Prot 13
 propter Esch 17
 provectus Prot 5

 quapropter Esch 18, 19, 26
 -que Prot 11, 12, 14; Esch 2, 3, 9, 14
 qui Prot 6; Esch 12-17, 20
 quidem Prot 7
 quoque Esch 20

 recolo Prot 5
 redemptus Esch 26
 rex Prot 10
 rite Esch 26

 saeculum Esch 18
 salutaris Prot 1-7, 9-11, 16; Esch 24
 sancte Prot 3, 4, 8, 9
 sanctus Prot 5; Esch 3-6, 11, 12, 16,
 23, 24, 26
 sed Prot 7; Esch 19, 21
 semper Prot 2-4, 6, 9, 10, 12-14; Esch
 26
 seraphim Esch 14, 20
 servio Esch 26
 sine Esch 2, 3, 5-7, 11, 12, 17, 19, 21,
 24
 socio Esch 1
 socius Esch 13, 14
 sum Prot 1-16
 supernus Esch 19
 supplex Esch 14

 templum Esch 10
 tempus Prot 7

- terra Esch 7, 19
terrenus Prot 15
terrestris Esch 17
thronus Esch 2
totus Esch 19
tremo Esch 14
tu Prot 2-9, 11-16; Esch 1, 3, 5-12,
16-18, 22-26
turba Esch 6
tuus Prot 5, 6, 10, 14; Esch 2, 4, 7,
10, 13-15, 19, 21, 24-26
ubique Prot 2-4, 6, 9
una Esch 15
unde Esch 22-26
universus Esch 11, 16, 23, 26
unus Esch 4, 8, 9, 15, 20, 26
usque Esch 18
ut Prot 15; Esch 13, 14
Verbum Prot 6
vere Prot 1-16
Virgo Prot 5
virtus (Dei) Prot 14; Esch 14, 25
virtus (= ordo angelorum) Esch 7,
14, 19
vox Esch 4, 8, 9, 13-15, 20

APPENDICES

APPENDIX I
EMENDATIONES
IN PRIMAM REIMPRESSIONEM MISSALIS ROMANI
INDUCTÆ¹

Numeri in margine scripti indicant paginas Missalis Romani, editionis typicae anni 1970.

235	concl. praefat. loco « Quem caeli »	<i>Unde et nos cum ómnibus Angelis te laudámus, iucúnda celebratióne clamántes: (Pr19).</i>
416	concl. praefat. loco « Quem caeli »	<i>Unde et nos cum ómnibus Angelis te laudámus, iucúnda celebratióne clamántes: (Pr33).</i>
436	concl. praefat. loco « Quem caeli »	<i>Et ideo, choris angélicis sociáti, te laudámus in gáudio confiténtes: (Pr40).</i>
491	n. 12	deletur: « Quem caeli ... dicéntes »: 12. Per quem ...
841	concl. praefat. loco « Quem caeli »	<i>Et ideo, choris angélicis sociáti, te laudámus in gáudio confiténtes: (Pr 57).</i>

In omnibus celebrationibus B. Mariae V., rubrica Praefationis sic completur: Praefatio de beata Maria Virgine I (*Et te in ..., addita mentione celebrationis diei*) vel II.

¹ « Emendationes » published 23-12-1972. Cf. Notitiae 9 (1973) 42-43.

APPENDIX II

VARIATIONES AD TEXTUS MISSALIS

On the occasion of the publication of the Editio typica altera of the Roman Missal, 1975, the following modifications were made to certain Prefaces and published in «Notitiae».¹ We have added reference to the enumeration of prefaces in this present work.

N.B. Numeri paginarum ad editionem anni 1970 *semper se referunt*.

- p. 171-176 Rubrica pro praefatione clarior fit: *Ante sollemnitatem Epiphaniae: Praefatio de Nativitate*, pp. 395-397. *Post sollemnitatem Epiphaniae: Praefatio de Epiphania*, p. 398, *vel de Nativitate*, pp. 395-397.
- p. 308, 322, 323, 333-338 «Praefatio paschalis *vel de Ascensione*, pp. 405-411 ».
- p. 393 ss. Quando plures habentur praefationes de eodem tempore vel mysterio, statim post verbum «praefatio» additur numeratio, v. gr. *Praefatio I de Adventu*, loco: «Praefatio de Adventu I»; praeterquam pro tempore paschali (pp. 405-409) et pro praefationibus communibus (pp. 433-438), in quibus servatur modus loquendi Missalis anni 1970. Ita accommodantur omnes rubricae, quae in decursu Missalis ad praefationes remittunt, necnon tituli, v. gr. *Dominica I Adventus*, loco: «Dominica prima Adventus».

Praefationes, autem, quae titulo carent, eo ditantur:

- p. 241 Praefatio: *De sacerdotio Christi et de ministerio sacerdotum* (Pr20).
- p. 420 Praefatio I de SS.ma Eucharistia: *De sacrificio et sacramento Christi* (Pr50).
- p. 421 Praefatio II de SS.ma Eucharistia: *De fructibus Sanctissimae Eucharistiae* (Pr51).
- p. 439 Praefatio I de defunctis: *De spe resurrectionis in Christo* (Pr79).
- p. 440 Praefatio II de defunctis: *Christus mortuus est pro vita nostra* (Pr80).

¹ «Variationes» published 27-3-1975. Cf. Notitiae 11 (1975) 298-314.

- p. 441 Praefatio III de defunctis: *De vita terrena ad gloriam caelestem.* (Pr81).
- p. 442 Praefatio IV de defunctis: *De resurrectione nostra per victoriam Christi* (Pr82).
- p. 443 Praefatio V de defunctis: *De resurrectione nostra per victoriam Christi* (Pr83)
- p. 525 Praefatio: *De mysterio Praesentationis Domini* (Pr44).
- p. 566 Praefatio: *De missione Praecursoris* (Ita etiam p. 605) (Pr64).
- p. 572 Praefatio: *De duplici missione Petri et Pauli in Ecclesia* (Pr66).
- p. 587 Praefatio: *De mysterio Transfigurationis* (Pr47).
- p. 596 Praefatio: *De gloria Mariae assumptae* (Pr60).
- p. 600 Praefatio: *De victoria crucis gloriosae* (Pr48).
- p. 633 Praefatio: *De gloriamatris nostrae Ierusalem* (Pr74).
- p. 654 Praefatio: *De mysterio Mariae et Ecclesiae* (Pr61).
- p. 666 Praefatio: *De mysterio templi Dei, quod est Ecclesia* (Pr52).
- p. 668 Praefatio: *De mysterio Ecclesiae, quae est sponsa Christi templumque Spiritus* (Pr53).
- p. 742 Praefatio: *De dignitate foederis nuptiarum* (Pr75).
- p. 746 Praefatio: *De magno sacramento matrimonii* (Pr76).
- p. 754 Praefatio: *De matrimonio ut signum divinae caritatis* (Pr77).
- p. 762 Praefatio: *De vita religiosa ut servitium Dei per Christi imitationem* (Pr78).
- p. 790 Praefatio: *De unitate Corporis Christi, quod est Ecclesia* (Pr84).
- p. 839 Praefatio I de Spiritu Sancto: *De missione Spiritus a Domino in Ecclesiam* (Pr56).
- p. 841 Praefatio II de Spiritu Sancto: *De actione Spiritus in Ecclesia* (Pr57).
- p. 405 n. 41 « Sequens praefatio dicitur tempore paschali. In Missa Vigiliae paschalis dicitur: in hac potissimum nocte; a die Paschae et per totam octavam: in hac potissimum die; alias: in hoc potissimum » (Pr21).
- p. 410 n. 46 et p. 411, n. 47 « Sequens praefatio dicitur in die Ascensionis Domini; dici potest diebus post Ascensionem usque ad sabbatum ante Pentecosten, in Missis quae praefatione propria carent » (Pr26, Pr27).
- p. 416 Conclusio praefationis mutatur: *Unde et nos cum omnibus Angelis te laudamus, iucunda celebratione clamantes.* (Ita etiam p. 235) (Pr33).
- p. 417 Loco « qui suscitavit », habetur: *per quem suscitasti* (Pr34).
- p. 422 n. 58 « Sequens praefatio dicitur in Missis de B. Maria V., addita suo loco mentione celebrationis diei, prout in singulis Missis indicatur » (Pr58).
- p. 425 n. 61 « Sequens praefatio dicitur in Missis de S. Ioseph, addita suo loco mentione celebrationis diei, prout in singulis Missis indicatur » (Pr65).
- p. 426 n. 62 « Sequens praefatio dicitur in Missis Apostolorum, praesertim sanctorum Petri et Pauli » (Pr67).

- p. 428 et 429, nn. 64 et 65 additur: *Dici potest in memoriis sanctorum* (Pr69, Pr70).
Insuper verba « de Omnibus Sanctis » inter virgulas includuntur: ita clarius indicatur agi de Missa in honorem « Omnium Sanctorum », ut die 1 novembris.
- p. 430 et 431, nn. 66 et 67 additur: *Dici potest in memoriis ipsorum* (Pr70, Pr72).
- p. 436 Conclusio praefationis ita corrigitur: *Et ideo, choris angelicis sociati, te laudamus in gaudio confitentes* (Pr40).
- p. 438 n. 74 « Sequens praefatio e Prece eucharistica II (p. 456) *de prompta*, dicitur in Missis, quae praefatione propria carent, nec sumere debent praefationem de tempore » (Pr42).
- p. 491 Deletur n. 12.
- p. 730 Post orationes super oblata additur: *Dicitur praefatio propria de singulis dominicis Quadragesimae vel, aliis diebus, de Tempore.*
- p. 809 n. 26 Additur: *Praefatio V de dominicis per annum*, p. 416. Ita n. 27 p. 811).
- p. 823 n. 40 Additur: *Praefatio IV de dominicis per annum*, p. 415.
- p. 841 Pars finalis praefationis ita mutatur: *Et ideo, choris angelicis sociati, te laudamus in gaudio confitentes* (Pr57).
- p. 846 et 847 Indicatur: *Praefatio I de Apostolis*, p. 426.
- p. 848 Indicatur: *Praefatio II de Apostolis*, p. 427.

APPENDIX III

PRAEFATIONES IN CANTU

On November 22, 1971 (Prot. n. 2046/71) permission was given to the monks of the Abbey of Solesmes, to make four minor modifications of word order in the official texts of the Prefaces in order to facilitate the musical arrangements.

The collection is published under the title:

Missale Romanum auctoritate Pauli Pp. VI promulgatum. Praefationes in cantu. Solesmes 1972.

The same modifications are to be found in:

Missale Romanum auctoritate Pauli Pp. VI promulgatum. Ordo Missae in cantu, Solesmes 1975.

The modifications are as follows (references to pagination of *editio typica* of 1970):

1. De Passione Domini (MR p. 403) lin. 5:
« sensum confitendae tuae maiestatis/totus mundus accepit », loco:
« totus mundus sensum confitendae tuae maiestatis accepit » (Pr17);
2. Paschalis II (MR p. 406) lin 6:
« et regni caelestis atria/fidelibus reserantur », loco:
« et fidelibus regni caelestis atria reserantur » (Pr22);
3. Praefatio Omnium Sanctorum (MR p. 634) lin 3:
« ubi iam te in aeternum/fratrum nostrorum corona collaudat ». loco:
« ubi fratrum nostrorum iam te in aeternum corona collaudat » (Pr74);
4. Praefatio de Ss. Virginibus et Religiosis (MR p. 432) lin 9-10:
« et ad dona, quae in novo saeculo sunt habenda, experienda perducis », loco:
« et ad experienda dona, quae in novo saeculo sunt habenda, perducis » (Pr73).

APPENDIX IV

MISSALE PARVUM

Certain Preface are given in the *Missale Parvum*. The page numbering below refers to the 1974 edition. The reference to the Roman Missal (= Pr) refers to the numeration of this present study.

Missale Parvum e Missali Romano et Lectionario excerptum. Editio iuxta typicam. Typis Polyglottis Vaticanis 1970 (Prima reimpressio 1971; secunda reimpressio 1972).

Missale Parvum ad usum sacerdotis itinerantis, Editio iuxta typicam 1974, (= tertia reimpressio emendata).

I. MISSAE DE TEMPORE

1. In Adventu (p. 10) = Pr2
2. Tempore Nativitatis (p. 14) = Pr3
3. In Quadragesima (p. 18) = Pr8
4. Tempore Paschali (p. 22) = Pr22

Ordo Missae (Praefationes)

5. *De mysterio paschali et de populo Dei* (p. 39) = Pr29
6. *De mysterio salutis* (p. 40) = Pr30
7. *De universali restauratione in Christo* (p. 41) = Pr37
8. *De salute per Christum* (p. 42) = Pr38

Preces Eucharisticae

9. Prex Eucharistica II (Pr) (p. 54) = Pr42
10. Prex Eucharistica IV (p. 63)

II. MISSAE PRO CELEBRATIONIBUS SANCTORUM

11. De Beata Maria Virgine (p. 87) = Pr59
12. De Sanctis Angelis (p. 90) = Pr63
13. De S. Ioanne Baptista (p. 94) = Pr64
14. De S. Ioseph (p. 98) = Pr65
17. De Sanctis Apostolis (p. 102) = Pr68

18. De Sanctis Martyribus (p. 105) = Pr71
19. De Sanctis Pastoribus (p. 109) = Pr72
20. De Sanctis Virginibus (p. 113) = Pr73
21. De Sanctis Viris et Mulieribus (p. 116) = Pr70

III. MISSAE ET ORATIONES AD DIVERSA

22. Pro unitate Christianorum (p. 124) = Pr84

IV. MISSAE VOTIVAE

23. De Sanctissima Trinitate (p. 148) = Pr43
24. De Sanctissima Eucharistia (p. 152) = Pr50
25. De Sacratissimo Corde Iesu (p. 156) = Pr46
26. De Spiritu Sancto (p. 160) = Pr56
27. Pro Defunctis (p. 163) = Pr79

INDICES

I

INDEX OF TEXTS

- Adesto, qs, o. Ds, honorum dator, ordinum distributor ... largiris [...]
Ver 951 = GeV 152 = Had 32 (Pr52, Pr57)
- Aequum satis et iustum est, omnipotens Pater, ut tibi plebs tua ... vitam.
LMS 1441 □ Mixt (PL 85, 636) (Pr4)
- Concede, qs, o. Ds, ut nos Unigeniti tui nova ... iugo vetusta servitus tenet.
Had 49 = Pad 17 = Bruy 131 = MR 118 □ GeV 6 □ Had 53bis (Pr15)
- Concede, ps, o. Ds, ut qui sub peccati iugo ex debito ... liberemur.
GeV 1148 □ Had 798 = Pad 801 □ GeV 6 □ Had 49 = Pad 17 =
Bruy 131 □ Had 53 bis (Pr29)
- Da nobis haec, qs, Dne, frequentata mysteria ... redemptionis exseritur.
Ver 93 □ Bruy 120 (Pr55)
- Da, qs, Dne, fidelibus tuis et sine cessatione capere ... perducantur.
GeV 177 = GeV 343 (Pr8)
- Da, qs, o. Ds, illo subsequi tuorum membra ... principiumque praecessit.
Ver 183 (Pr26)
- Ds, aeterna maiestas, cuius ineffabile Verbum ... visceribus meruit baiulare.
Rotulus 30 (Pr2)
- Ds, castorum corporum benignus inhabitator et incorruptarum, Ds, amator [...]
Ver 1104 = GeV 788 = PR*: De Ben. et Cons. Virginum, Praef. (Pr73, Pr76)
- Ds cuius Unigenitus in substantia nostrae carnis ... intus reformari mereamur.
GeV 62 = Had 93 = Pad 64 = Bruy 221 (Pr6)
- Ds, incommutabilis virtus, lumen aeternum, respice ... sumpsere principium.
GeV 432 = Sup 1027 □ Bruy 232 (Pr4)
- Ds, in quo vivimus, movimur et sumus, pluviam ... fiducialius appetamus.
Ver 1111 = GeV 1402 (Pr34)
- Ds qui es custos animarum et corporum dignare hanc familiam tuam branchii [...]
Gell 2004 (Pr12)
- Ds, qui fidei sacramenta in Unigeniti tui gloriosa ... consortes.
Bruy 341 (Pr76)
- Ds, qui hodierna die per Unigenitum tuum ... adjuvando prosequere.
Had 383 = Pad 333 = Bruy 350 (Pr32)
- Ds, qui hodierna die Unigenitus tuus in nostra carne ... securi videamus.
GeV 829 (Pr44)

- Ds, qui invisibili potentia tua sacramentorum tuorum ... per ignem
GeV 445-448 (Pr 22)
- Ds, qui nobis sub sacramento mirabile passionis tui ... sentiamus.
MR* (Bruy 393: 120) (Pr51)
- Ds, qui nos formam humilitatis ieiunando et orando ... facias adimplere.
GeV 210 (Pr12)
- Ds, qui peccati veteris hereditaria morte, in qua ... sanctificatione portemus.
GeV 398 (Pr51)
- Ds, qui per Unigenitum tuum, aeternitatis ... a morte animae resurgamus.
GeV 463 (Pr32)
- Ds, qui per Unigenitum tuum, devicta morte ... quod suscipit mysteriis.
GeV 523 (Pr32)
- Ds, qui salutis aeternae, beatae Mariae virginitate fecunda ... suscipere.
Had 82 = Pad 49 ◻ Sup 1090 ◻ Bruy 440 ◻ GeV 993 (Pr59, Pr60)
- Ds, qui nos sanctorum tuorum et sollemnitate ... sequamur exemplo.
Ver 385 ◻ Had 120 ◻ Pad 97 ◻ Bruy 399 (Pr69, Pr70)
- Ds, qui singulis quibusque competenter aptanda ... crescamus accessu.
Ver 1294 (Pr57)
- Dignum et iustum est
aequuum et salutare est Domini nostri Iesu Christi adventum in mirabilibus
praedicare quem inter homines et propter homines nasciturum caelestis nun-
tius enarravit ... Filii Dei.
LMS 14 (Pr45)
- nos Dominicae potestatis praeferre virtutem in Filio paternae plenitudinis
agnoscere maiestatem. Per quem cuncta ... plenitudo.
LMS 725 (Pr35)
- nos gratias agere, Domine sancte, Pater aeternae, omnipotens Deus, per Iesum
Christum Filium tuum Dominum nostrum. Qui ad salvationem humani ge-
neris veniens e caelo, sitiens atque fatigatus [...] LMS 358 (Pr14)
- nos tibi semper laudes et gratias agere, omnipotens sempiternae Deus, per
Christum Dominum nostrum. Qui sicut oves ... immolemus.
Gothicum 296 = Gall Vet 214 (Pr23, Pr25)
- omnipotens Deus: nos tibi gratias agere per Iesum Christum Filium tuum,
Dominum nostrum. Qui homo factus quod homo deliquerat amputavit, et in
deitate paterna ... deitatem.
Mixt (PL 85, 266) (Pr35)
- vere aequuum et salutare est Domini nostri Iesu Christi adventum in mira-
bilibus praedicare: quem inter homines nasciturum [...] Mixt (PL 85, 124 B) (Pr45)
- Efficiatur haec hostia, Dne, qs, sollemnibus ... mentibus immolemur.
GeV 185 (Pr8)
- Exaudi nos, misericors Ds, et da mentibus nostris ... sperare promissum.
Ver 171 (Pr1)

- Exercitatio veneranda, Dne, ieiunia salutaris ... sumat augmentum.
GeV 235 (Pr12)
- Exorcizo te, immunde spiritus, per Patrem et Filium et Spiritum Sanctum,
ut ex eas et recedas ab his famulabus Dei. Ipse enim tibi [...]
GeV 297 ■ Sup 1078 (Pr16)
- Fac nos, qs, Dne Ds noster, pervigiles ... inveniat laudibus exsultantes.
GeV 1128 (Pr2)
- Fraterna nos, Dne, martyrum tuorum corona laetificet ... consolentur.
GeV 1113 (Pr74)
- Gratias tibi referimus, Ds, per dilectum puerum Iesum Christum, quem [...] Traditio Apostolica, 4 (Pr42)
- Gregem tuum, Pater bone, placatus intende ... vicarios esse pastores.
Ver 316 □ Bruy 576 bis (Pr67)
- Gregem tuum, Pastor bone, placatus intende ... vicarios esse pastores.
Ver 291 (Pr67)
- Huius nos, Dne, sacramenti semper natalis instauret ... repulit vetustatem.
GeV 4 = Had 48 = Pad 16 □ Bruy 631 (Pr32)
- Maiestatem tuam, Dne, supplices deprecamur, ut, sicut ... consortes.
Ver 525 (Pr76)
- Miserere nostri, Ds, et tuae nobis pietatis effectus potenti bonitate largire.
GeV 1297 (Pr34)
- O. Ds ieiuniorum vestrorum victimas clementer accipiat et sua vos [...] Sup 1748 (Pr8)
- O. Ds, qui Unigenitum suum hodierna die in assumpta carne in [...] Sup 1745 (Pr1, Pr44)
- O. s. Ds, indeficiens lumen, qui Spiritum tuum ... dona multiplicet.
GeV 619 = Sup 1051 (Pr59)
- O. s. Ds, maiestatem tuam supplices exoramus ... mentibus praesentari.
Had 124 = Pad 104 (Pr6, Pr44)
- O. s. Ds, qui Ecclesiam tuam novo semper prole fecundas ... aggregentur.
GeV 409 = Had 347 = Pad 312 = Bruy 777 (Pr70)
- O. s. Ds, qui hunc diem beatorum apostolorum Petri ... exordium.
Ver 280 ■ Ver 303 ■ Ver 357 ■ Pad 594 (Pr52)
- O. s. Ds, qui sic hominem condidisti, ut ... recuperatur aeternitas.
Ver 912 (Pr38)
- Perfice, Dne, qs, benignus in nobis, ut quae sacris ... exsequamur.
Ver 1019 = 1374 (Pr16)
- Plebem tuam, Dne, qs, interius exteriusque restaura; ut ... perpetuis.
Ver 1020 = GeV 253 (Pr9)
- Praesta, qs, Dne, ut sicut de praeteritis ad nova ... mentibus innovemur.
Ver 245 = Gell 640 (Pr12)
- Quaesumus, o. Ds, ut qui nostris fatigamur offensis, sacris ... protegatur.
Ver 362 cf. Had 840 (Pr16)

- Sanctorum, Dne, martyrum tuorum ... commendemur et meritis.
Ver 26 (Pr70)
- Tua, Dne, muneribus altaria cumulamus, illius nativitatem ... monstravit.
Ver 238 = Had 575 = Pad 527 □ GeV 903 = Bruy 1143 (Pr2)
- Veneranda nobis, Dne, huius est diei festivitas in qua ... genuit incarnatum.
Had 661 (Pr60)

Communicantes

- Communicantes et diem sacratissimum celebrantes quo
traditus est Dominus Iesus Christus. Tu nos, Domine, participes ... offeri.
Sed et memoriam.
Berg 489 (Pr50, Pr51)
- Unigenitus tuus in tua tecum gloria coaeternus in veritate ... apparuit.
Sed et memoriam.
Had 90 = Pad 61 (Pr4, Pr44)
- Unigenitus tuus in tua tecum gloria sempiternus in veritate ... apparuit.
Sed et memoriam.
GeV 66 (Pr4)
- VD. Ad cuius imaginem hominem formare ... efficias consecratione firmare.
Gell 2643 (Pr33)
- VD. Ad cuius immensam
gloriam pertinere cognoscimus ut mortalibus ... inde saluares.
Pr31
pertinet gloriam ut non solum mortalibus tua deitate ... inde saluares
Ver 1115 = Sup 1540 = Berg 268 (Pr31, Pr34)
- VD. Aequum satis et iustum est, omnipotens Pater, ut tibi plebs ... vitam.
LMS 1441 □ Mixt (PL 85, 636) (Pr4)
- VD. Clementiam tuam suppliciter obsecrare, ut spiritalis
... muneris induantur.
GeV 378 □ Sup 1586 = MR* (OHS) Fer V in Cena Dni,
De Missa Chrism. (Pr20)
- VD. Congaudet namque totum corpus Ecclesiae de sublimium ... affectum.
Ver 412 (Pr52, Pr74)
- VD. Cuius bonitas hominem condidit, iustitia damnauit, ... immortalitas.
Sup 1572 □ Berg 410 (Pr38)
- VD. Cuius hoc mirificum
fuit opus per paschale mysterium, ut de peccato ... lumen vocasti.
Pr29
opus ac salutare mysterium fuit, ut perditū dudum ... Christus instituit.
GeV □ Sup 1624 (Pr29, Pr59)
- VD. Cuius hodie faciem in confessione praevenerimus, et voce ... natus.
Sup 1516 (Pr4)

- VD. Cuius imperio nascimur, cuius arbitrio regimur,
 cuius praecepto in terra, de qua sumpti sumus,
 ... tuo nutu excitamur.
 Pr82
 cuius mysterio redempti sumus, cuius etiam praecepto
 ... revocamur ad vitam.
 Berg Maur 40 (Pr82, Pr83)
- VD. Cuius mortem in caritate celebramus, resurrectionem ... praestolamur.
 Pr41
- VD. Cuius nos humanitas colligit, humanitas erigit, traditio ... accedamus.
 Sup 1583 (Pr8)
- VD. Cuius providentia donisque concessum est, ut festivitatem ... sociavit.
 Ver 374 (Pr66)
- VD. Cuius salutiferae passionis et gloriosae resurrectionis dies appropinquare
 noscuntur. In quibus et antiqui hostis superbia ... semper victima grata.
 Sup 1584 (Pr18)
 noscuntur, quibus et de antiqui hostis superbia
 ... recollitur sacramentum.
 Pr18
- VD. De cuius morte vita surrexit, de passione salus ... perpetuo viveremus.
 Berg 609 (Pr80)
- VD. Domini nostri Iesu Christi adventum in mirabilibus praedicare,
 quem inter homines, et propter homines nasciturum ... Mater Filii Dei.
 LMS 14 (Pr45)
 quem inter homines nasciturum caelestis nuntius nutiavit. Virgo [...].
 Mixt (PL 85, 124 .B) (Pr45)
- VD. Et in Archangelis Angelisque tuis tua praeconia non ... ostenderis.
 Pr63
- VD. Et in die festivitatis hodiernae qua beatus Ioannes exortus est
 tuam magnificentiam ... ipsum baptismo pabtismatis lavit auctorem.
 Sup 1630 (Pr64)
- VD. Et in die festivitatis hodiernae qua beatus Ioannes exortus est
 tuam magnificentiam ... mundi quem praenuntiavit ostendit.
 ML Praef. de Nat. S. Ioannis Bapt. (Pr64)
- VD. Et in hac sollemnitate tibi laudis ... debitis praeconiis magnificamus.
 Sup 1600 (Pr59, Pr62, Pr65)
- VD. Et in huius diei veneranda festivitate ... de se genuit incarnatum.
 MA 1954: In Vigilia Assumptionis B.M.V. (Pr60)
- VD. Et praecipue pro meritis beatae Dei Genetricis ... et praedicare.
 Sup 1664 = Pad 654 (Pr59)
- VD. Et te in *** beatae Mariae semper Virginis collaudare ... mundo effudit.
 MR* Praef. de BMV = MP Praef. BMV (Pr65) = Pr58
- VD. Et te in celebratione beatae Mariae Virginis ... gloriosus adveniat.
 Pr62

- VD. Et te in *** beati Ioseph debitis magnificare ... paterna vice custodiret,
Iesum Christum Dominum nostrum. Pr65
- VD. Et te in omni tempore collaudare et benedicere, ... tempora exornat.
Sup 1533 (Pr34)
- VD. Et te in veneratione sacrarum virginum exultantibus ... effudit.
Sup 1652 (Pr58)
- VD. Et tuam magnificentiam propensius exorare, qui nobis ... templum.
Ver 745 (Pr25)
- VD. Gratias tibi referimus, Deus, per dilectum puerum Iesum Christum,
quem in ultimis temporibus misisti nobis Salvatorem et Redemptorem [...].
Traditio Apostolica, 4 (Pr42)
- VD. Hoc praesertim die, quo ipsum salutis nostrae sacramentum ... efficeret.
Ver 1247 (Pr2, Pr6)
- VD. Honorum dator, ordinumque distributor officiorumque dispositor. Qui in
te manens innovas omnia, et cuncta disponis per Verbum tuum [...].
PR*: De Ordinatione Diaconi (Pr57)
- VD. In cuius Praecursore beato Ioanne tuam ... illi testimonium exhibere.
Pr64
- VD. In die festivitatis hodiernae qua beatus Ioannes ... lavit auctorem.
Ver 254 (Pr64)
- VD. In exultatione praecipuae sollemnitatis hodiernae, in qua ... Salvator.
Fulda 197 ☐ Trent 3752 (Pr44)
- VD. In hac die, quo Iesus Christus Filius tuus ... dona substantiae.
Ver 184 ☐ GeV 583 (Pr1)
- VD. In quo ieiunantium fides additur, spes provehitur, caritas ... abluimur.
Sup 1549 (Pr50, Pr51)
- VD. In quo nobis spes beatae resurrectionis
concessisti, ut, dum naturam contristat certa moriendo ... comparatur.
MP Praef. pro Defunctis (Pr79)
- effulsit, ut, quos contristat certa moriendo cocndicio, ... comparatur.
Pr79
- VD. In quo omnia instaurare tibi complacuit, et de plenitudine ... aeternae.
Pr37
- VD. In quo vivimus, movemur et sumus, atque in hoc corpore constituti
non solum pietatis tuae cotidianos ... beneficia maiora concedas.
Prag 24, 6 (Pr34)
- non solum pietatis tuae cotidianos ... nobis esse perpetuum.
Pr34
- VD. In Sanctis enim, qui Christo se dedicaverunt propter ... perducis.
Pr73
- VD. Ipse enim mortem unus accepit, ne omnes nos moreremur ... viveremus.
Pr80

- VD. Ipse enim nascendo vetustatem hominum renovavit ... ianuas reseravit.
Pr32
- VD. Ipse enim verus est Agnus qui abstulit peccata mundi, qui ... reparavit.
GeV 458 = Had 379 = Had 385 = Had 394 = Had 417 = Pad 329 =
MR* Praef. Pasch. = MP: Praef. Pasch. = Pr21
- VD. Ipse enim verus homo Lazarum flevit amicum, et Deus ... adducit.
Pr16
- VD. Iusta enim nobis exultatione laetandum est inter gaudia ... participes.
Ver 176 (Pr26, Pr27)
- VD. Multoque magis in Archangelis Angelisque ... praeferendus ostenderis.
Ver 850 (Pr63)
- VD. Nobis enim hodie civitatem tuam tribuis celebrare ... exempla concedis.
Pr74
- VD. Nos Dominicae potestatis praeferre virtutem in ... iustitiae plenitudo.
LMS 725 (Pr35)
- VD. Nos te in tuis sacratissimis virginibus exultantibus animis laudare,
benedicere et praedicare ... regna praesenti sacrificio celebramus.
Pad 623 (Pr58)
- benedicere et praedicare ... devotione praesenti sacrificio celebramus.
Gell 1350 = Ang 1227 = SanGall 1095 (Pr58)
- VD. Nos te suppliciter exorare, ut fidelibus ... operantibus perducantur.
GeV 513 □ GeV 177 = GeV 343 ■ Sup 1590 (Pr8)
- VD. Nos tibi in omnium Sanctorum tuorum ... benedicere et praedicare.
Sup 1664 = Pad 654 (Pr59)
- VD. Per annua dedicatione tabernaculi huius honorem tibi ... indulge.
Ang 2485 □ ML Praef. de Ded. (Pr55)
- VD. Per Filium dilectionis tuae Iesum Christum, Verbum tuum
... manifestaret.
- VD. Per ipsum enim nos adduxisti ad agnitionem tuae veritatis ... Ecclesiam.
Pr84
- VD. Per quem cuncta restituis et universa restauras. Quem in ... plenitudo.
LMS 725 (Pr35)
- VD. Per quem hodie commercium nostrae reparationis effulsit ... aeternos.
Pr5
- VD. Per quem in aeternam vitam filii lucis oriuntur, fidelibus
... restituit, Iesus Christus Dominus noster.
GeV 466 (Pr22)
- VD. Per quem salus mundi, per quem vita omnium, per quem ... restituas.
GeV 1700 ■ Sup 1735 ■ Berg 1431 (Pr81)
- VD. Per quem sanctum et benedictum nomen ... mortuorum...
Gell 1593 □ Ang 1461 (Pr81)
- VD. Quae et Unigenitum tuum Sancti Spiritus obumbratione ... effudit.
MR* Praef. de BMV = MP Praef. BMV (Pr65) = Pr58

- VD. Quae Verbum tuum immaculato corde suscipiens virgineo ... adveniat.
Pr62
- VD. Quem inter homines
et propter homines nasciturum caelestis nuntius ... Mater Filii Dei.
LMS 14 (Pr45)
et propter homines nasciturum, Spiritus Sancti ... adimplenda.
(Pr45)
nasciturum caelestis nuntius nuntiavit. Virgo terrena dum [...].
Mixt (PL 85, 124 B) (Pr45)
- VD. Quem misisti nobis Salvatorem et Redemptorem ... manifestaret.
Pr42
- VD. Quem pro salute hominum nasciturum Gabriel archangelus ... festis.
Sup 1705 (Pr45)
- VD. Quem praedixerunt cunctorum praeconia prophetarum ... exsultantes.
Pr2
- VD. Qui ad insinuandum humilitatis suae mysterium, fatigatus ... placeamus.
Sup 1566 (Pr14)
- VD. Qui ad salvationem humani generis veniens e caelo, sitiens atque [...].
LMS 358 (Pr14)
- VD. Qui, ascendens super omnes caelos sedensque ad dexteram tuam, promissum
Spiritus Sanctum in filios adoptionis effudit.
GeV 627 = MR*: Praef. de Spiritu S. = MP Praef. Pentecostes
et de S. Spiritu = Pr56
Spiritus Sanctum in filios adoptionis effudit. Unde laetantes ... offerimus.
GeV 627 (Pr26)
- VD. Qui, ascendit super omnes caelos sedensque ad dexteram tuam, promissum
Spiritus Sanctum in filios adoptionis effudit.
Ver 202 (Pr56)
Spiritus Sanctum in filios adoptionis effudit. Unde laetantes
... offerimus.
Ver 202 (Pr26)
- VD. Qui beatissimam Virginem Mariam ab omni originalis ... exemplar.
Pr61
- VD. Qui bonitate hominem condidisti, ac iustitia ... misericordia redemisti.
Pr38
- VD. Qui continuatis quadraginta diebus et noctibus ... lectione percipitur.
Sup 1547 (Pr12)
- VD. Qui coram electis testibus suam gloriam revelavit ... in capite.
Pr47
- VD. Qui corporali ieiunio vitia comprimis, mentem elevas ... praemia.
Sup 1546 = Pad 161 = MR* Praef. de Quad. = MP Praef.
Quad. = Pr11
- VD. Qui cum Apostolis suis in novissima cena convescens ... transeamus.
Pr51

- VD. Qui cum ubique sit totus et universa tua maiestate contineas ... effectus.
GeV 706 (Pr55)
- VD. Qui cum unigenito Filio tuo et Spiritu Sancto unus es ... aequalitas.
GeV 680 = Sup 1621 = MR* Praef. de SS. Trinit. = MP Praef.
in Festo SS. Trinit. = Pr43
- VD. Qui, de radice Virginis flos illibatus egressus, mundos ... thesaurum.
Pr78
- VD. Qui, de Virgine nasci dignatus per passionem et mortem ... contulit.
Sup 1602 = Pad 362 = Pad 398 (Pr30)
- VD. Qui domum orationis munificus inhabitare ... collocetur in caelis.
Pr53
- VD. Qui, dum aquae sibi petiit potum a Samaritana praeberi ... accenderet.
Pr14
- VD. Qui dum confessores tuos tanta pietate glorificas ... invitas.
- VD. Qui Ecclesiae tuae filios sicut
erudire non cessas ... cognoscant, et possibilitatem capiant exsequendi.
GeV 569 (Pr57)
non cessas erudire ... facienda, et possibilitatem capiant exsequendi.
Sup 1623 (Pr57)
- VD. Qui Ecclesiam tuam in apostolicis tribuisti consistere fundamentis,
de quorum collegio beati Andreae sollemnia ... tacemus.
Ver 1221 □ GeV 1083 □ Had 768 □ Had 772 □ Sup 1709 (Pr63, Pr68)
de quorum collegio beati Thomae apostoli tui sollemnia ... tacemus.
Sup 1709 (Pr68)
- VD. Qui es redemptor animarum sanctarum, quamvis enim ... ad regnum.
Sup 1736 (Pr79) □ Berg 1421 (Pr79)
- VD. Qui est dies aeternus, lux indeficiens, claritas ... connumerari.
Sup 1573 (Pr16)
- VD. Qui est Filius tuus, manens in gloria tua, in quo ... abluimur.
Gothicum 162 (Pr50, Pr51)
- VD. Qui est salus mundi, vita hominum, resurrectio mortuorum.
Pr81
- VD. Qui et vir iustus, a te Deiparae Virgini Sponsus ... vice custodiret,
Iesum Christum Dominum nostrum.
Pr65
- VD. Qui filiis tuis ad reparandam mentium puritatem ... inhaerent.
Pr9
- VD. Qui foedera nuptiarum blando concordiae iugo ... augmentum.
GeV 1446 = Had 835 □ MP Praef. in Nuptiis = Pr75
- VD. Qui generi humano nascendo subvenit, cum per mortem ... donavit.
Sup 1613 (Pr30, Pr32)
- VD. Qui genus humanum, in tenebris ambulans, ad fidei ... assumpsit.
Pr15

- VD. Qui genus humanum praevaricatione sua in ipsius originis ... assumpta.
Sup 1536 (Pr78)
- VD. Qui gloriaris in concilio Sanctorum tuorum. Tibi enim ... confitentur.
MR* Dominica in Palmis [Pseudo-Preface of Blessing of Palms] (Pr69)
- VD. Qui glorificaris in concilio Sanctorum, et eorum coronando ... regnum.
MP Praef. de Sanctis (Pr69)
- VD. Qui gregem tuum, Pastor aeternae, non deseris, sed ... pastores.
Pr67
- VD. Qui hanc orationis domum, quam aedificavimus, bonorum ... triumphat.
MP Praef. in Ded. Ecclesiae (Pr53)
- CD. Qui hominem pietatis tuae dono creatum ad tantam ... humanum.
Pr77
- VD. Qui homo factus quod homo deliquerat amputavit ... deitatem.
- VD. Qui, humanis miseratus erroribus,
de Virgine nasci dignatus est. Qui, crucem passus ... donavit aeternam.
Pr30
per Virginem nasci dignatus est et per ... contulit vitam.
GeV 549 (Pr30)
- VD. Qui ieiunii quadragesimalis observationem in Moyse et Elia ... promisit.
Sup 1567 (Pr12, Pr13)
- VD. Qui illuminatione suae fidei tenebras expulit mundi: et genus ... illaesi.
Sup 1571 (Pr15)
- VD. Qui, in huius venerandi festivitatis mysterii, invisibilis ... revocaret.
Pr4
- VD. Qui in principio, inter cetera bonitatis et pietatis tuae ... consortes.
GeV 386-388 □ PR* De Officio in Fer V Coenae Dni, cum benedicatur olem
catechum. et infirm., et conficitur Chrisma □ PR 1971: Ordo Ben. Oleum
Catechum. et Infirm. et Confic. Chrisma, n. 25, I (Pr7, Pr20, Pr29)
- VD. Qui in Sanctorum concilio celebraris, et eorum ... consequamur.
Pr69
- VD. Qui in te manens innovas omnia, et cuncta disponis per Verbum tuum [...].
PR* De Ordinatione Diaconi (Pr52, Pr57)
- VD. Qui innocens pro impiis voluit pati, et pro sceleratis ... introducas.
Sup 1585 (Pr19)
- VD. Qui innocens pro impiis voluit pati, et pro sceleratis ... crucis tuae.
LMS 568 (Pr19)
- VD. Qui, mira caritate, exaltatus in cruce, pro nobis tradidit ... in gaudio.
Pr46
- VD. Qui mirantibus Angelis angelorumque principibus, Rex ... collocavit.
Ver 177 (Pr26)
- VD. Qui miris signasti mysteriis novum in Iordane lavacrum ... nosceretur.
Pr7

- VD. Qui nobis super Iordanis alveum de caelis vocem in modum ... revocat.
Gothicum 86 (Pr4, Pr7)
- VD. Qui non tantum nos a carnalibus cibis, sed ab ipsius ... claritatem.
Ver 890 (Pr9)
- VD. Qui nos ideo collectis terrae fructibus per abstinentiam tibi gratias referre
voluisti, ut ex ipsius devotionis genere nosceremus ... perpetuis.
Ver 929 (Pr9, Pr10)
- ipso devotionis genere cerneremus ... perpetuis.
Sup 1672 (Pr9, Pr10)
- VD. Qui nos per abstinentiam tibi gratias referre voluisti ... efficeret.
Pr10
- VD. Qui, oblatione corporis sui, antiqua sacrificia in crucis ... exhibuit.
Pr25
- VD. Qui, oblatione sui corporis, remotis sacrificiis carnalium
observationibus, seipsum tibi sacram hostiam ... immolavit.
Sup 1591 (Pr25, Pr49)
- victimarum seipsum tibi pro salute nostra offerens ... exhibuit.
GeV 476 (Pr25)
- VD. Qui omnia mundi elementa fecisti, et
varias disposuisti temporum vices; atque homini ... veritatis.
Berg 648 (Pr33)
- vices disposuisti temporum variari; hominem vero ... laudaret.
Pr33
- VD. Qui pati pro impiis dignatus est innocens, et pro ... comparavit.
Pr19
- VD. Qui per beatæ Mariæ virginis partum Ecclesiae tuæ ... edidit.
Sup 1598 (Pr45)
- VD. Qui per Filium dilectionis tuæ, sicut conditor generis ... reformator.
Pr39
- VD. Qui per ineffabilem potentiam Verbi tui, sicut generis ... reformator.
Ver 1134 (Pr39)
- VD. Qui post resurrectionem
saeculis omnibus gloriosam discipulis suis visu conspicuus ... docerent.
Ver 175 (Pr27)
- suam omnibus discipulis suis manifestus apparuit, ... participes.
Had 499 = Pad 442 = MR* Praef. de Asc. Dni = MP: Praef Asc. = Pr27
- VD. Qui Praecursorem Filii tui tanto munere ditasti, ut pro ... praecessit.
Sup 1661 (Pr64)
- VD. Qui, primo adventu in humilitate carnis assumptæ ... promissum.
Pr1
- VD. Qui, principiis nascentis Ecclesiae, et cunctis gentibus ... linguatur.
GeV 641 □ Sup 1615 (Pr28, Pr84)
- VD. Qui profutura tuis et facienda providis et facta dispensas ... desistat.
Ver 635 (Pr57)

- VD. Qui promissum Spiritum Paraclitum super discipulos misit ... sociaret.
Sup 1615 (Pr28)
- VD. Qui, propria morte praenuntiata discipulis, in monte ... constaret.
Pr13
- VD. Qui quadraginta diebus, terrenis abstinens alimentis ... transeamus.
Pr12
- VD. Qui sacramentum paschale consummans ... participationem proficerent.
GeV 634 (Pr26, Pr28, Pr84)
- VD. Qui sacramentum paschale consummans ... Spiritus infusione ditatos.
Sup 1614 (Pr26, Pr28)
- VD. Qui salutem humani generis in ligno crucis constituisti ... vinceretur.
Alc 1837 = MR* Praef. de S. Cruce = Pr48
- VD. Qui saluti humanae subvenire dignatus est: nascendo ... reparavit.
GeV 575 (Pr30, Pr32)
- VD. Qui se pro nobis offerre non desinit, nosque apud te perenni ... occisus.
Pr23
- VD. Qui se ipsum tibi pro nobis offerens immolandum idem ... exhibuit.
Ver 96 (Pr25, Pr49, Pr50, Pr51)
- VD. Qui secundum promissionis tuae inviolabile ... principatum.
Ver 319 (Pr52)
- VD. Qui sic tribuis Ecclesiam tuam sanctorum martyrum ... tuearis.
Ver 402 ☐ Sup 1542 ☐ Sup 1662 (Pr69, Pr72)
- VD. Qui sicut oves ad occisionem pro nobis ductus est, et ... immolemus.
Gothicum 296 = Gall Vet 214 (Pr 23, Pr25)
- VD. Qui singulis quibusque temporibus
convenienter adhibenda dispensas. Aptius siquidem ... aeternum.
Ver 986 (Pr57)
- aptanda dispensas, mirisque modis Ecclesiae tuae ... desistat.
Pr57
- VD. Qui te nobis super Iordanis alveum de caelis in voce ... revocavit.
Berg 199 (Pr4, Pr7)
- VD. Qui templum gloriae tuae universum mundum fecisti ut ... perenne.
Pr54
- VD. Qui Unigenitum Filium tuum, Dominum nostrum Iesum ... pacis.
MR* (1925): Praef. de DNIC Rege = Pr49
- VD. Qui Unigenitum tuum in cruce pendentem lancea militis ... refugium.
*MR Praef. de S.mo Corde Iesu (Pr46):
- VD. Qui Unigenitum tuum Sancti Spiritus unctione novi ... testentur.
Pr20
- VD. Qui, verus aeternusque Sacerdos, formam sacrificii perennis instituens,
hostiam tibi se primus obtulit ... dum potamus, abluimur.
Pr50
- hostiam tibi se primus obtulit ... annuntiemus donec veniat.
MR* 1968 Praef. de Ss.ma Eucharistia = MR 1969 Praef.
de Ss.ma Eucharistia (Pr50)

- VD. Qui verus Sacerdos veraque effectus hostia, sacrificii, quod ... altare.
Pr55
- VD. Quia ad excellentiam tuam recurrit et gloriam quod ... ostenderis.
Ver 850 (Pr63)
- VD. Quia coaeternus hodie in templo tuus Filius praesentatus ... declaratur.
Pr44
- VD. Quia, cum nostra laude non egeas
tuum tamen est donum quod tibi grates rependamus ... salutem.
Pr40
- grata tibi tamen est tuorum devotio famulorum ... vivendi.
Ver 561 = Sup 1670 (Pr40)
- VD. Quia cum totus mundus experiatur et cernat generis humani ... expectat.
- VD. Quia cum Unigenitus tuus in substantia nostrae mortalitatis apparuit,
in nove nos immortalitatis suae luce reparavit.
Had 89 = Pad 60 (Pr6)
- in novam nos immortalitatis suae lucem reparavit.
GeV 59 = Sup 1526 (Pr6)
- nova nos immortalitatis suae luce reparavit.
MR*: Praef. de Epiph. = MP: Praef. de Epiph. (Pr6)
- VD. Quia Dominus Iesus, Rex gloriae, peccati triumphator et ... praecessit.
Pr26
- VD. Quia Ecclesiae tuae filios sicut erudire non cessas, ita ... exsequendi.
Ver 536 (Pr57)
- VD. Quia, etsi nostri est meriti quod perimus, tuae tamen est ... vitam.
Pr83
- VD. Quia fidelibus tuis
benigne concedis tempus acceptabile conversionis ... perducantur.
Ordo Anni Sancti Celebrandi in Ecclesiis Partic.
(1974, p. 105), Missa pro anno sancto (Pr8)
- dignanter concedis quotannis paschalis ... perducantur.
Pr8
- dignanter impendis quotannis paschalia ... perducantur.
MR* (PEP) Praef. de Dominicis *Quad. = MR 1969
Praef. de Dominicis Quad.
(Pr8)
- VD. Quia filios, quos longe peccati crimen abstulerat, per ... Ecclesia.
Pr36
- VD. Quia hodie Sancti Spiritus celebramus adventum. Qui ... linguatur.
GeV 641 (Pr28)
- VD. Quia in domo visibili quam nobis extsruere concessisti, ubi ... Ierusalem.
Pr52
- VD. Quia in sanctorum tuorum semper es virtute gloriosus ... confitemur.
Ver 788 (Pr59, Pr73)

VD. Quia in te vivimus, movemur et sumus. Et nullum tempus	... exornat. Sup 1533 (Pr34)
VD. Quia ipsum in Christo salutis nostrae mysterium hodie ad	... reparasti. Pr6
VD. Quia nos beati apostoli Petrus et Paulus tua dispositione	... sociavit. Pr66
VD. Quia novum nexuisti cum tuo populo testamentum,	... sacramentum. Pr76
VD. Quia per Filii tui salutiferam passionem totius mundus	... Crucifixi. Pr17
VD. Quia per incarnati Verbi mysterium nova mentis nostrae Had 51 ◻ Had 38 = Pad 6 ◻ Sup 1537 = MR*: Pref.* de Nativ. = MP	... rapiamur.
VD. Quia per mirabile mysterium, et inenarrabile	... redemptorem. Pad 387 (Pr45)
VD. Quia sic mundum misericorditer dilexisti, ut ipsum nobis	... peccando. Pr35
VD. Quia sic tribuis Ecclesiam tuam Sancti Gregorii pontificis tui commemoratione gaudere	... tuearis. Sup 1542 (Pr72)
N. festivitate gaudere	... tuearis. Pr72
VD. Quia tu es gloriosus, et mirabilis in Sanctis tuis	... finis. MA*: (p. 474) (Pr70)
VD. Quia, vetustate destructa, renovantur universa deiecta, et	... integritas. GeV 487 (Pr4) = Pr24
VD. Quoniam beati martyris N. pro confessione nominis tui	... roboras. Pr71
VD. Quoniam Ecclesiam tuam in apostolicis tribuisti consistere	... documenta. Pr68
VD. Quoniam in caelos hodie Virgo Deipara est assumpta	... incarnatum. Pr60
VD. Quoniam magnificum nostrae commercium reparationis	... aeternos. Ver 1260 (Pr5)
VD. Quoniam martyrum beatorum pro confessione nominis tui	... auxilium. Ver 410 (Pr71)
VD. Quoniam merito huic inter hominum filios nemo	... appareret. Ver 244 (Pr64)
VD. Quoniam quamvis humano generi mortis illata condicio	... exspectet. Sup 1733 ◻ Mixt (PL 85, 109A) (Pr79)
VD. Quoniam quidquid christianae professionis devotione	... ventura. Ver 1241 (Pr2)
VD. Quorum martyrum beatorum pro confessione tui nominis	... auxilium. Ver 124 (Pr71)

- VD. Suppliciter exorantes ut gregem tuum, Pastor aeternae ... pastores.
Ver 376 = GeV 948 (Pr67)
- VD. Te, Domine, suppliciter exorare ut gregem tuum, Pastor ... pastores.
MR* Praef. de Apostolis = MP Praef Apostolorum (*Pr67)
- VD. Te laudare mirabilem Deum in omnibus operibus tuis ... panderetur.
GeV 65 □ Sup 1524 (Pr59)
- VD. Teque laudare mirabilem Deum in Sanctis tuis, in quibus ... offerimus.
Ver 285 □ Sup 1541 (Pr59)
- VD. Te in sanctorum tuorum confessione laudantes, quorum ... intimatur.
Ver 81 (Pr70)
- VD. Te in tuorum glorificantes confessione sanctorum, qui ... desit.
Ver 120 (Pr70)
- VD. Te quidem, Domine, omni tempore confiteri, sed in
hac potissimum nocte gloriosius ... resurgendo reparavit.
MR* Praef. Pasch. = MP: Praef Pasch. (Pr21)
- hoc potissimum gloriosius ... resurgendo reparavit.
MR* Praef. Pasch. = MP: Praef. Pasch. (Pr21)
- hoc potissimum gloriosius ... reparatur integritas.
Pr24
- hoc potissimum gloriosius ... altare et agnus exhibuit.
Pr25
- hoc potissimum gloriosius ... vita omnium resurrexit.
Pr22
- hoc potissimum gloriosius ... sed semper vivit occisus.
Pr23
- VD. Te quidem omni tempore,
sed in hanc potissimum nocte gloriosius ... resurgendo reparavit.
□ Had 379 = Pad 329 = Had 385 = Had 394 = Had 417 (Pr21)
- sed in hoc praecipue die ... resurgendo restituit,
Iesus Christus Dominus noster.
GeV 466 (Pr22)
- VD. Teque suppliciter exorare, ut mentibus nostris tua ... promissum.
Ver 179 (Pr1)
- VD. Tibi enim festa sollemnitas agitur, tibi dies sacrata ... signavit.
- VD. Tu enim, sacramentum paschale consummans, quibus ... sociavit.
Pr28
- VD. Tu enim Sanctorum tuorum confessione mirabili ... commendamur.
Pr70
- VD. Tu mentes nostras bonis operibus semper informes, quia ... perpetuum.
Ver 564 □ Pad 426 = Sup 1610 (Pr12, Pr34)
- VD. Tuae laudis hostiam iugiter immolantes, cuius figuram Abel ... implevit.
Ver 1250 □ GeV 20 (Pr25, Pr49, Pr50)
- VD. Ut enim opus tuum usquequaque non teneretur captivum ... vitam.
LMS 1441 □ Mixt (PL 85, 636) (Pr4)

VD. Vere namque in omnes terrae fines magna fecisti, ac tuam . . . actuorem,
Filiū tuum, Iesum Christum, Dominum nostrum.

Pr59

VD. Verum aeternumque Pontificem, et solum sine peccati macula sacerdotem
cuius sanguine fidelium corda mundantur. Cuius . . . solvatur.

Sup 1634 □ LMS 1402 (Pr20, Pr49, Pr50, Pr51)

qui in novissima Cena formam sacrificii perennis . . . abluimur.

MP Praef. de Fer. V in Coena Dni (Pr20, Pr50, Pr51)

II

INDEX OF HEADINGS

PRAYERS OF THE FORMER ROMAN MISSAL

The first number is that of the prayer as presented in vol. II of Dom Bruylant's work. The second, given in square brackets, is that of the liturgical celebration as presented in vol. I of the same work. There follows the title of the celebration as it was styled in the former Roman Missal, and finally, in round brackets, the number of the Preface of the current Roman Missal with which it has some connection.

- 120. [129] Dominica IX post Pentecosten (Pr55)
- 131. [13] In Nativitate Domini. Ad tertiam Missam in die (Pr15, Pr29)
- 232. [89] Sabbato Sancto. Post prophetiam II (Pr4)
- 221. [32] In Octava Epiphaniae (Pr6)
- 341. [362] In Transfiguratione Domini nostri Iesu Christi (Pr76)
- 350. [90] Dominica Resurrectionis (Pr32)
- 393. [120] In Festo Sanctissimi Corporis Christi (Pr51)
- 399. [190] Sanctae Agnetis Secundo (Pr69, Pr70)
- 440. [22] In Circumcisione Domini et octava Nativitatis (Pr59, Pr60)
- 576bis. [160] Pro sancto Melchiade (Pr67)
- 631. [11] In Nativitate Domini [...] In Aurora (Pr32)
- 777. [88] Feria VI. in Parasceve, orationes sollemnes (Pr70)
- 1143. [307] In Nativitate S. Joannis Baptistae (Pr2)

THE FORMER ROMAN MISSAL BY TITLES OF CELEBRATIONS

The first number given is that of the liturgical celebration as presented in vol. I of Dom Placide Bruylant's work. There follows the title of the celebration as it was styled in the former Roman Missal, the number of the prayer as presented in vol. II of Dom Bruylant's work (in square brackets), and finally (in round brackets), the number of the Preface of the current Roman Missal with which it has some connection.

- 11. In Nativitate Domini [...] In Aurora [631] (Pr32)
- 13. In Nativitate Domini. Ad tertiam Missam in die [131] (Pr15, Pr29)
- 22. In Circumcisione Domini et octava Nativitatis [440] (Pr59, Pr60)
- 32. In Octava Epiphaniae [221] (Pr6)
- 88. Feria VI. in Parasceve, orationes sollemnes [777] (Pr70)
- 89. Sabbato Sancto. Post prophetiam II [232] (Pr4)

- 90. Dominica Resurrectionis [350] (Pr32)
- 129. Dominica IX post Pentecosten [120] (Pr55)
- 160. Pro sancto Melchiade [576bis] (Pr67)
- 190. Sanctae Agnetis Secundo [399] (Pr69, Pr70)
- 307. In Nativitate S. Joannis Baptistae [1143] (Pr2)
- 362. In Transfiguratione Domini nostri Iesu Christi [341] (Pr76)

FORMER ROMAN PONTIFICAL

- De Officio in Feria Quinta Coenae Domini, cum benedicitur oleum catechumenorum et infirmorum, et conficitur Chrisma [Pseudo-Preface for blessing of Chrism] (Pr7, Pr20)
- De Ordinatione Diaconi [Pseudo-Preface] (Pr52, Pr57)
- De Benedictione et Consecratione Virginum, Praefatio (Pr73; Pr76)

PREFACES OF THE FORMER ROMAN MISSAL

The order followed is that of the prefaces in the present work.

- Praefatio de Nativitate (Pr3)
- Praefatio de Epiphania Domini (Pr6)
- Praefatio de Quadragesima (Pr11)
- Praefatio Paschalis (Pr21)
- Praefatio de Ascensione Domini (Pr27)
- Praefatio de Sanctissima Trinitate (Pr43)
- Praefatio de Sacratissimo Corde Iesu (Pr46)
- Praefatio de Sancta Cruce (Pr48)
- Praefatio de Domino nostro Iesu Christo Rege (Pr49)
- Praefatio de Spiritu Sancto (Pr56)
- Praefatio de Beata Maria Virgine (Pr58, Pr65)
- Praefatio de S. Ioseph, Sponso B.M.V. (Pr65)
- Praefatio de Apostolis (Pr67)
- Dominica in Palmis [Pseudo-Preface of Blessing of Palms] (Pr69)
- Praefatio Defunctorum (Pr79)

MISSALE PARISIENSE 1738

The first number refers to the pages of the 1738 edition.

- 282. Praefatio de Incarnatione et de Nativitate (Pr3)
- 283. Praefatio de Epiphania (Pr6)
- 283. Praefatio Quadragesimalis (Pr11)
- 284. Praefatio de Feria V in Coena Domini (Pr20, Pr50, Pr51)
- 285. Praefatio Paschalis (Pr21)
- 285. Sequens Praefatio dicitur a die Ascensionis (Pr27)
- 286. Sequens Praefatio dicitur a Vigilia Pentecostes usque ad sequens Sabbatum inclusive; et in Missis votivis de Sancto Spiritu (Pr56)
- 286. Sequens Praefatio dicitur in Festo SS. Trinitatis (Pr43)
- 287. Sequens Praefatio dicitur in Festis B. Mariae Virginis (Pr58)
- 288. Sequens Praefatio dicitur in Festis Apostolorum (Pr67)

- 287. Praefatio in Dedicacione Ecclesiae (Pr53)
- 289. Praefatio de Sanctis (Pr69)
- 289. Praefatio in Nuptiis (Pr75)
- 296. Sequens Praefatio dicitur in Missis pro Defunctis (Pr79)

MISSALE SANCTAE LUGDUNENSIS ECCLESIAE 1771

The first number refers to the pages of the 1771 edition.

- 416. Praefatio de Dedicacione (Pr55)
- 431. Praefatio de Nativitate sancti Ioannis Baptistae (Pr64)

ORDO HEBDOMADAE SANCTAE INSTAURATUS 1955

Feria V in Cena Domini, 2. De Missa Chrismatis (p. 87) (Pr20)

MISSAE IN QUARTO PERIODO CONCILII VATICANI OECUMENICI VATICANI II CELEBRANDAE 1965

- p. 17-18 (Pr56)
- p. 20-21 (Pr57)

PRECES EUCHARISTICAE ET PRAEFATIONES 1968

The first number refers to the pages of the fascicle.

- 15. Praefatio de Adventu I (Pr1)
- 16. Praefatio de Adventu II (Pr2)
- 17. Praefatio de Dominicis Quadragesimae (Pr8)
- 18. Praefatio de Dominicis per Annum I (Pr29)
- 19. Praefatio de Dominicis per Annum II (Pr30)
- 20. Praefatio de Sanctissima Eucharistia (Pr50)
- 21. Praefatio Communis I (Pr37)
- 22. Praefatio Communis II (Pr38)
- 27. Prex Eucharistica II (Pr42)

MISSALE ROMANUM: ORDO MISSAE 1969

The first number refers to the pages of the volume, the title is of the Preface as found there.

- 69. Praefatio Paschalis (Pr21)
- 87. Praefatio de Adventu I (Pr1)
- 88. Praefatio de Adventu II (Pr2)
- 89. Praefatio de Nativitate ((Pr3)
- 91. Praefatio de Dominicis Quadragesimae (Pr8)
- 92. Praefatio de feriis Quadragesimae (Pr11)
- 93. Praefatio de Sancta Cruce (Pr48)
- 95. Praefatio de Ascensione Domini (Pr27)
- 96. Praefatio de Sacratissimo Corde Iesu (Pr46)
- 97. Praefatio de Domino nostro Iesu Christo Rege (Pr49)
- 98. Praefatio de Spiritu Sancto (Pr56)

99. Praefatio de Sanctissima Trinitate (Pr43)
100. Praefatio de Dominicis « per Annum » I (Pr29)
101. Praefatio de Dominicis « per Annum » II (Pr30)
102. Praefatio de Sanctissima Eucharistia (Pr50)
103. Praefatio de Beata Maria Virgine (Pr58)
104. Praefatio de S. Ioseph, Sponso B.M.V. (Pr65)
105. Praefatio de Apostolis (Pr67)
106. Praefatio Communis I (Pr37)
107. Praefatio Communis II (Pr38)
108. Praefatio Defunctorum (Pr79)
118. Prex Eucharistica II (Pr42)

MISSALE ROMANUM 1970

The editio typica of 1970 includes all the prefaces of the edition of 1975, with which this work is principally concerned. The exceptions, added in 1975, are as follows (references to page numbers):

775. Missae Rituales, VIII. In die Dedicacionis, 1. In Dedicacione Ecclesiae, Praefatio (Pr54)
780. Missae iRtuales, VIII. In die Dedicacionis, 2. In Dedicacione Altaris, Praefatio (Pr55)
868. Missae votivae, 8. de Beata Maria Virgine, 8. de Beata Maria, Ecclesiae Matre, Praefatio (Pr62)

See Appendices I and II as also the treatment of individual prefaces above for variations in the liturgical title, thematic title and text between the *editio typica* and the *editio typica altera*.

PONTIFICALE ROMANUM:

- Ordo Benedicendi Oleum Catechumenorum et Infirmorum et Conficiendi Chrisma (1971), n. 25, I (Pr7, Pr20)
- Ordo Dedicacionis Altaris (1977), n. 60. Praefatio (Pr55)
- Ordo Dedicacionis Ecclesiae in qua iam de more Sacra celebrantur (1977), n. 35 (Pr52)
- Ordo Dedicacionis Ecclesiae (1977), n. 75. Praefatio (Pr54)

RITUALE ROMANUM:

- Ordo Celebrandi Matrimonii (1969) n. 115 (Pr75)
- Ordo Celebrandi Matrimonii (1969) n. 116 (Pr76)
- Ordo Celebrandi Matrimonii (1969) n. 117 (Pr77)
- Ordo Professionis Religiosae (1970): Missa in die primae professionis religiosae. Praefatio, p. 112-113. (Pr78)

ORDO ANNI SANCTI CELEBRANDI IN ECCLESIIS PARTICULARIBUS 1974

The first number refers to the pages of the fascicle.

89. VI Gressus, 3. Missa, II Schema, De sancta Maria Ecclesiae Matre (Pr62)
105. Missa pro anno sancto (Pr8)

SYMBOLUM NICENO-CONSTANTINOPOLITANUM (Pr45)

TRADITIO APOSTOLICA, 4 (following Verona palimpsest, ed. Botte) (Pr42)

SACRAMENTARIUM VERONENSE

- 2: VIII, VI. [Mense Aprili.] (Pr64, Pr71)
26: VIII, XII. [Mense Aprili.] Item alia (Pr70)
81: VIII, XXI. [Mense Aprili.] Item alia (Pr70)
93: VIII, XXV. [Mense Aprili.] Item alia (Pr55)
94: VIII, XXX. [Mense Aprili.] Item alia (Pr4)
96: VIII, XXVI. [Mense Aprili.] Item alia (Pr25, Pr49, Pr50, Pr51)
120: VIII, XXXI. [Mense Aprili.] Item alia (Pr70)
124: VIII, XXXII. [Mense Aprili.] Item alia (Pr71)
171: VIII, I. [Preces in Ascensa Domini.] (Pr1)
175: VIII, I. Preces in Ascensa Domini. (Pr27)
176: VIII, II. [In Ascensa Domini.] (Pr26, Pr27)
177: VIII, III. [In Ascensa Domini.] (Pr26, Pr27)
179: VIII, IIII. [In Ascensa Domini.] Item alia (Pr1)
183: VIII, VI. [In Ascensa Domini.] Item alia (Pr26)
184: VIII, VI. [In Ascensa Domini.] Item alia (Pr1)
202: X, I. In Pentecosten ascendentibus a Fonte (Pr26, Pr56)
238: XIII, II. [Natale sancti Ioannis Baptistae.] Item alia. (Pr2)
244: XIII, III. [Natale sancti Ioannis Baptistae.] Item alia (Pr64)
245: XIII, III. [Natale S. Ioannis Baptistae.] Item alia (Pr12)
254: XIII, V. [Natale sancti Ioannis Baptistae.] Item alia (Pr64)
280: XVI, I. In Natale apostolorum Petri et Pauli. (Pr52)
285: XVI, II. [In Natale apostolorum Petri et Pauli.] Item alia (Pr59)
291: XVI, IV. [In Natale apostolorum Petri et Pauli.] Item alia (Pr67)
303: XVI, VIIII. [In Natale apostolorum Petri et Pauli.] Item alia. (Pr52)
316: XVI, XIII. [In Natale apostolorum Petri et Pauli.] Item alia (Pr67)
319: XVI, XIII. [In Natale apostolorum Petri et Pauli.] Item alia. (Pr52)
357: XVI, XXII. [In Natale apostolorum Petri et Pauli.] Item alia. (Pr52)
362: XVI, XXIII. [In Natale apostolorum Petri et Pauli.] Item alia (Pr16)
374: XVI, XXVI. [In Natale apostolorum Petri et Pauli.] Item (Pr66)
376: XVI, XXVII. [Natale apostolorum Petri et Pauli.] Item alia (Pr67)
385: XVII, I. Natale sanctorum martyrum Felicis [...] Item alia (Pr69, Pr70)
402: XVII, IIII. [Natale sanctorum martyrum Felicis] [...] Item alia (Pr69, Pr72)
410: XVII, VI. [Natale sanctorum martyrum Felicis] [...] Item alia (Pr71)
412: XVII, VII. [Natale sanctorum martyrum Felicis] [...] Item alia (Pr52, Pr74)
525: XVIII, XVIIII. [Orationes et preces diurnae.] Item alia (Pr76)

- 536: XVIII, XXI. [Orationes et preces diurnae.] Item alia (Pr57)
 561: XVIII, XXVI. [Orationes et preces diurnae.] Item alia (Pr40)
 635: XVIII, XXXVIII. [Orationes et preces diurnae.] Item alia (Pr57)
 745: XXI, II. [Natale sancti Laurentii.] Item alia (Pr25)
 788: XXI, XIII. [Natale sancti Laurentii.] Item alia. Ad Octavas. (Pr59, Pr73)
 850: XXVI, III. [Natale Basilicae Angeli in Salaria.] Item alia (Pr63)
 890: XXVII, VI. [Ieiunii mensis septimi] [Orationes et preces.] Item alia (Pr9)
 912: XXVII, X. [Ieiunii mensis septimi] [Orationes et preces.] Item alia (Pr38)
 929: XXVII, XII. [Ieiunii mensis septimi] [Orationes et preces.] Item alia (Pr9, Pr10)
 951: XXVIII, II. Benedictio super Diaconos (Pr52, Pr57)
 986: XXVIII, III. [In Natale Episcoporum.] Item alia (Pr57)
 1019: XXVIII, VIII. [In Natale Episcoporum.] Item alia (Pr16)
 1020: XXVIII, IX. [In Natale Episcoporum.] Item alia (Pr9)
 1104: XXX, I. Ad Virgines Sacras (Pr73, Pr76)
 1111: XXXII, I. De Siccitate Temporis (Pr34)
 1115: XXXII, I. De Siccitate Temporis (Pr31, Pr34)
 1134: XXXII, V. [De Siccitate Temporis.] Item alia (Pr39)
 1221: XXXVIII, I. Natale sancti Andreae (Pr63, Pr68)
 1241: XL, I. Natale Domini. (Pr2)
 1247: XL, III. [Natale Domini.] Item alia (Pr2, Pr6)
 1250: XL, IV. [Natale Domini.] Item alia (Pr25, Pr49, Pr50, Pr51)
 1260: XL, VI. [Natale Domini.] Item alia. (Pr5)
 1294: XLIII, I. In Ieiunio Mensis Decimi (Pr57)

ROTULUS OF RAVENNA

30 (= Ver 1361) (Pr2)

SACRAMENTARIUM GELASIANUM

- 4: I, II. Orationes et preces in Vigiliis Natalis Domini ad Nonam (Pr32)
 6: I, II. Item de Vigilia Domini in nocte (Pr15, Pr29)
 20: I, III. Item in Natale Domini in die (Pr25, Pr49, Pr50, Pr51)
 59: I, XI. In Vigiliis de Theophania (Pr6)
 62: I, XII. Item in Theophania in die (Pr6)
 65: I, XII. Item in Theophania in die (Pr59)
 66: I, XII. Item in Theophania in die (Pr4)
 152: I, XXII. Ad Ordinandos Diaconos (Pr52, Pr57)
 177: Feria Tertia, Hebdomada Secunda [in Quadragesima.] (Pr8)
 185: I, XXV. Feria VI, Hebdomada II [in Quadragesima] (Pr8)
 210: I, XXVI. Feria III, Hebdomada III [in Quadragesima] (Pr12)
 235: I, XXVII. Feria III, Hebdomada Quarta [in Quadragesima] (Pr12)
 253: I, XXVII. Feria VII, Hebdomada IIII [in Quadragesima] (Pr9)
 297: I, XXXIII. Item exorcismi super Electos. Item super feminas. (Pr16)

- 343: Feria Tertia, Hedomada Sexta [in Quadragesima.] (Pr8)
378: I, XL. Item [Orationes] in Quinta Feria Missa Chrismalis (Pr7, Pr20)
386: I, XL. Item [Orationes] in Quinta Feria Missa Chrismalis (Pr7, Pr20)
398: I, XLI. Incipit Ordo de Feria VI Passione Domini (Pr51)
409: I, XLI. Incipit Ordo de Feria VI Passione Domini (Pr70)
432: I, XLIII. Orationes per singulas lectiones in Sabbato sancto (Pr4)
446: I, XLVI. Dominicum Paschae (Pr22)
458: I, XLV. Orationes et preces ad missam in nocte [Paschae] (Pr21)
463: I, XLVI. Dominicum Paschae (Pr32)
476: I, XLVIII [Dominicum Paschae.] Feria III (Pr25)
487: I, L. [Dominicum Paschae.] Feria Quinta (Pr4, Pr24)
513: I, LV. Orationes et preces in parochia (Pr8)
523: I, LVI. Incipiunt Orationes Paschales Vespertinales (Pr32)
549: I, LVIII. Item II Dominica post clausum Paschae (Pr30)
564: I, LXI. Quinta Dominica post Clausum Paschae (Pr12, Pr34)
569: I, LXII. Sexta Dominica post Clausum Paschae. (Pr57)
575: I, LXII. Orationes et preces in Ascensa Domini (Pr30, Pr32)
583: I, LXIII. [Orationes et preces in Ascensa Domini.] Item alia Missa (Pr1)
589: I, LXV. Orationes et preces Dominica post Ascensa Domini (Pr29, Pr59)
619: I, LXXVII. Orationes per singulas lectiones in Sabbato Pentecosten. [...] In Genesis (Pr59)
627: I, LXXVIII. Item in Vigilia de Pentecosten ad Missa (Pr26, Pr56)
634: I, LXXVIII. Item aliter in Vigilia Pentecosten (Pr26, Pr28, Pr84)
641: I, LXXX. Orationes et preces Dominica Pentecosten (Pr28, Pr84)
680: I, LXXXIII. Orationes et preces in Dominica Octavorum Pentecosten (Pr43)
706: I, LXXXVIII. Orationes et praeces ad Missas in Dedicatione Basilicae Novae (Pr54)
788: I, CIII. Consecratio sacrae Virginis (Pr73, Pr76)
829: II, VIII. Orationes in Purificatione sanctae Mariae (Pr44)
903: II, XXVI. Item in Natale [sancti Ioannis Baptistae] unde supra (Pr2)
948: II, XXXVI. In Octavas Apostolorum (Pr67)
993: II, XLVII. In Assumptione sanctae Mariae (Pr59, Pr60)
1083: II, LXVIII. Item in Natale eiusdem [sancti Andreae] (Pr63, Pr68)
1113: II, LXXVIII. [Orationes in Natale plurimorum sanctorum.] Item alia Missa (Pr74)
1128: II, LXXXI. [Orationes de Adventu Domini.] Item alia missa (Pr2)
1148: II, LXXXIII. [Orationes de Adventu Domini.] Item alia missa (Pr29)
1297: III, XX. [Orationes cotidianis diebus ad Missas.] Item alia missa (Pr34)
1374: III, XXXVIIa. Orationes in Natale presbyteri qualiter sibi missas debeat celebrare (Pr16)
1402: III, XLIII. Orationes ad Pluviam postulandam (Pr34)
1433: III, L. Missa in Monasterio (Pr69, Pr73)
1446: III, LII. Incipit Actio Nuptialis (Pr75)
1700: III, CVI. Item Orationes pro Salute Vivorum (Pr81)

SACRAMENTARIUM PADUENSE

- 6: II. In Vigilia Domini in Nocte (Pr3)
 16: III. [In Natale Domini] (Pr32)
 17: IV. Item ipsa die [Natalis Domini] (Pr15, Pr29)
 49: VIII. In octavas Domini (Pr59, Pr60)
 60: XII. Epiphania Domini (Pr6)
 61: XII. Epiphania Domini (Pr4, Pr44)
 64: XII. [Epiphania Domini.] Aliae orationes (Pr6)
 97: XXII. Natale sanctae Agnae Secundo (Pr69, Pr70)
 104: XXV. Hypapanti (Pr6, Pr44)
 161: XXXVIII. Feria VI [In Quadragesima] (Pr11)
 312: LXXIII. Orationes qui dicendae sunt Sexta Feria Maiore (Pr70)
 329: LXXV. In Sabbato Sancto in Nocte (Pr21)
 333: LXXVI. In Dominico Sancto (Pr32)
 362: LXXXI. [In Dominico Sancto.] Feria VI (Pr30)
 387: LXXXV. Annuntiatio sanctae Dei Genetricis et Passio eiusdem Domini (Pr45)
 398: LXXXVIII. Dominico II post octavas Paschae (Pr30)
 426: XCV. Dominica III post octavas Paschae (Pr12, Pr34)
 442: C. In Ascensione Domini (Pr27)
 527: CXX. [Natalis sancti Ioannis Baptistae.] Ad missas (Pr2)
 594: CXL. Natale sancti Petri (Pr52)
 623: CXLVIII. Assumptio sanctae Mariae (Pr58)
 654: CLVIII. Nativitas sanctae Mariae (Pr59)
 801: CCI. Sabbato in XII Lectiones. (Pr29)

SACRAMENTARIUM HADRIANUM

- 32: 4. Orationes ad Ordinandum Diaconum (Pr52, Pr57)
 38: 6. Natale Domini (Pr3)
 48: 7. [Natale Domini.] De Nocte (Pr32)
 49: 8. In Natale Domini (Pr15, Pr29)
 51: 8. In Natale Domini (Pr3)
 53^{91a}: 9. Aliae orationes de Natale Domini (Pr15, Pr29)
 82: 14. In octavas Domini (Pr59, Pr60)
 89: 17. Epiphania (Pr6)
 90: 17. Epiphania (Pr4, Pr44)
 93: 18. [Epiphania] (Pr6)
 120: 26. Natale sanctae Agnae Secundo (Pr69, Pr70)
 124: 27. [Hypapanti.] Item ad missam (Pr6, Pr44)
 347: 79. Orationes qui dicendae sunt VI Feria Maiore (Pr70)
 379: 87. Oratio in Sabbato Sancto Nocte ad missam (Pr21)
 383: 88. Orationes in Dominica sancta ad Missam (Pr32)
 385: 88. Orationes in Dominica Sancta ad missam (Pr21)
 394: 89. Feria II in Albas (Pr21)
 417: 92. Feria V [in Albas] (Pr21)
 499: 108. In Ascensa Domini (Pr27)

- 575: 125. [Natale sancti Ioannis.] Item ad missas (Pr2)
 661: 148. Assumptio sanctae Mariae (Pr60)
 768: 183. Item die suprascripta, Vigilia sancti Andreae (Pr63, Pr68)
 772: 184. Natale sancti Andreae apostoli (Pr63, Pr68)
 798: 191. [Orationes de Adventu.] Sabbato XII Lectiones (Pr29)
 835: 200. Orationes ad Sponsas Velandas (Pr75)
 840: 201. Orationes pro peccatis (Pr16)

SUPPLEMENTUM

- 1027: II. Orationes per singulas lectiones in Sabbato Sancto [Sequitur de Noë II] (Pr4)
 1051: III. [Oratio dicenda in Vigilia Pentecosten.] Prima lectio (Pr59)
 1078: IIII. [Ad catechumenum faciendum.] Item super feminas (Pr16)
 1090: V. Dominica I post Natale Domini (Pr59, Pr60)
 1366: XCIII. Missa ad Pluviam postulandam (Pr34)
 1516: In Vigilia Natalis Domini (Pr4)
 1524: In Vigilia Theophaniae (Pr59)
 1526: Dominica I post Theophania (Pr6)
 1533: Dominica III post Theophania (Pr34)
 1536: Dominica IIII post Theophania (Pr78)
 1537: In Purificatione sanctae ariæ (Pr3)
 1540: Dominica VI post Theophania (Pr31, Pr34)
 1541: Cathedra sancti Petri (Pr59)
 1542: Natale Sancti Gregorii Papæ (Pr69, Pr72)
 1546: Feria IIII in Capite Ieiunii (Pr11)
 1547: In Quadragesima (Pr12)
 1549: [In Quadragesima.] Feria Tertia (Pr50, Pr51)
 1566: [Dominica II in Quadragesima.] Feria Sexta (Pr14)
 1567: [Dominica II in Quadragesima.] In Sabbato (Pr12, Pr13)
 1571: [Dominica III infra Quadragesimam.] Feria Quarta (Pr15)
 1572: [Dominica III infra Quadragesimam.] Feria Quinta (Pr38)
 1573: [Dominica III infra Quadragesimam.] Feria Sexta (Pr16)
 1583: [Dominica in Ramis Palmarum.] Feria Secunda (Pr8)
 1584: [Dominica in Ramis Palmarum.] Feria Tertia (Pr18)
 1586: Feria V in Cena Domini (Pr7, Pr20)
 1589: Dominica in Pascha (Pr22)
 1590: [Dominica in Pascha.] Feria Secunda (Pr8)
 1591: [Dominica in Pascha.] Feria III (Pr25, Pr49)
 1598: In Annuntiatione sanctae Mariae Virginis (Pr45)
 1600: Natale sanctae Euphemiae (Pr59, Pr62, Pr65)
 1602: Dominica II post octavas Paschae (Pr30)
 1610: IIII Dominica post Octavas Paschae (Pr12, Pr34)
 1613: Dominica I post Ascensa Domini (Pr30, Pr32)
 1614: In Sabbato Pentecosten (Pr26, Pr28, Pr84)
 1615: [In Sabbato Pentecosten.] Feria II (Pr28, Pr84)
 1621: Dominica Octavas Pentecosten (Pr43)
 1623: Hebdomada II post Pentecosten (Pr57)

- 1624: Hebdomada III post Pentecosten (Pr29, Pr59)
 1630: In Die [Sancti Ioannis Baptistae] ad Missam (Pr64)
 1634: Hebdomada VII post Pentecosten (Pr20, Pr49, Pr50, Pr51)
 1652: Assumptio sanctae Mariae (Pr58)
 1661: Passio sancti Ioannis Baptistae (Pr64)
 1662: Natale Sancti Prisci (Pr69, Pr72)
 1664: Nativitas sanctae Mariae (Pr59)
 1670: Hebdomada XVIII post Pentecosten (Pr40)
 1672: Mensis VII Feria IIII (Pr9, Pr10)
 1705: Mensis X Feria IIII (Pr45)
 1709: Natale sancti Thomae (Pr63, Pr68)
 1733: In Missa unius Defuncti (Pr79)
 1735: Item alia in die depositionis defuncti III, VII et XXX (Pr81)
 1736: In Plurimorum Defunctorum (Pr79)
 1745: Benedictio in Purificatione sanctae Mariae (Pr1, Pr44)
 1748: Benedictio III Dominica in Quadragesima (Pr8)

MISSAE ALCUINI

- 1837: 9. De Sancta Cruce (Pr48)

SACRAMENTARIUM BERGOMENSE

- 106: Missa in Vigilia Natalis Domini (Pr4)
 199: [Epiphania.] Mane (Pr4, Pr7)
 268: Dominica in Septuagesima (Pr31, Pr34)
 293: Fer. III. Hebdomada I [de Quadragesima] (Pr12, Pr13)
 318: [Dominica II de Quadragesima] (Pr14)
 385: Sabbato III Hebdomada III [de Quadragesima] (Pr12, Pr13)
 405: Fer IIII Hebdomadae IIII [de Quadragesima] (Pr15)
 410: Feria V Hebdomada IIII [de Quadragesima] (Pr38)
 475: Feria III [in Authentica] (Pr18):
 480: Feria IIII In Authentica (Pr19)
 489: Feria V in Authentica (Pr50, Pr51)
 541: In Vigiliis Paschae in Ecclesia Minore (Pr24)
 609: Feria V in albis, Missa pro Baptizatis (Pr80)
 614: [Feria V in Albis.] Item alia Missa in Ecclesia Maiore (Pr25)
 631: Die Sabbato Albis Depositis, Missa pro [Baptizatis] (Pr8)
 648: Dominica II post Pascha (Pr33)
 653: Dominica III post Pascha (Pr30)
 668: Dominica V post Pascha (Pr12, Pr34, Pr55)
 673: Missa in Vigilia Ascensionis Domini (Pr1)
 683: Mane [in Ascensione Domini] (Pr27)
 768: Mane die sancto Pentecostes, Missa pro Baptizatis (Pr26, Pr28, Pr56, Pr84)
 781: Dominica I post Pentecosten (Pr57)
 873: Depositio sancti Gregorii Papae (Pr72)
 1157: Item in Natale Plurimorum Apostolorum (Pr67)

- 1210: [In Natale Confessoris.] Item alia Missa (Pr49, Pr50, Pr51)
 1239: [Orationes et Preces in Dedicatione Ecclesiae.] Item alia Missa (Pr53)
 1284: Feria VI, Missa sanctae Crucis (Pr48)
 1289: Sabbato. Missa sanctae Mariae (Pr78)
 1421: Item alia Missa plurimorum defunctorum (Pr79)
 1431: Missa in die depositionis defuncti III, VII et XXX (Pr81)

FRAGMENT OF SAN MAURIZIO MAGGIORE

- * 40: Missa in die depositionis tertii septimi vel trigesimi (Pr82, Pr83)

MISSALE AMBROSIANUM 1954

- In Festo Sacratissimi Cordis Jesu (Pr35)
 In Dedicatione Ecclesiae Maioris, Praefatio (Pr53)
 In Vigilia Assumptionis B.M.V., Praefatio (Pr60)
 SS. Babylae et Trium Parvulorum, Martyrum, Praefatio (Pr70)

SACRAMENTARY OF ANGOULÊME

- 197: 28. Hypapanti (Pr44)

SACRAMENTARY OF ANGOULEME

- 1227: 228. Assumptio sanctae Mariae (Pr58)
 1461: 278. Hebdomada XXV post Pentecosten (Pr81)
 2485: 370. Orationes in Natale Basilicae Anniversarii (Pr55)

LIBER SACRAMENTORUM GELLONENSIS

- 640: 106. C. Item Feria V [Cenae Domini] ad Vesperum (Pr12)
 1350: 216. Assumptio sanctae Mariae (Pr58)
 1593: 265. Hebdomada XXIII post Pentecosten (Pr81)
 2004: 330. Item in IIII Dominica [in] Quadragesima (Pr12)
 2643: 407. Orationes in Natale Genuinum (Pr33)

SACRAMENTARY OF PRAGUE

- 24: 6, Incipiunt Praefationes Cotidianae Dominicales (Pr34)

SACRAMENTARY OF SAINT-GALL

- 1095: 119 Assumptio sanctae Mariae (Pr58)

SACRAMENTARY OF TRENT

- 3752: In die [Purificationis] Sanctae Mariae (Pr44)

SEDULIUS, HYMN « A SOLIS ORTUS CARDINE »

- Stroph. 3: (Pr2)

LIBER MOZARABICUS SACRAMENTORUM

- 14: II. Missa in secundo Dominico de Adventu (Pr45)
358: XL. Missa de Muliere Samaritana [Primo Dominico de Quadragesima] (Pr14)
394: XLIV. Missa de Caeco Nato dicenda. Secundo Dominico de Quadragesima. (Pr15)
568: LXII. Missa de III Feria ante Cena Domini (Pr19)
725: LXXX. Missa de Quarto dominico post octavas Paschae. (Pr35)
1402: CLVII. In XIo Dominico de Quotidiano (Pr20, Pr50, Pr51)
1441: CLVIII. In XIIo Dominico de Quotidiano (Pr4)

MISSALE MIXTUM

- PL 85, 266: In Quinto Dominico post Octavas Epiphaniae (Pr35)
PL 85, 332: [Dominica Secunda in Quadragesima.] Feria Sexta (Pr50, Pr51)
PL 85, 1019A: Missa pro uno Sacerdote defuncto (Pr79)

SACRAMENTARIUM GALLICANUM VETUS

- 214: 32. Missa Paschalis IIII Feria (Pr23)

MISSALE GOTHICUM

- 86: XI. Missa in diem sanctum Epiphaniae (Pr4, Pr7)
162: XXI. Ordo Missae in initium Quadragesimae (Pr50, Pr51)
296: XXXVIII. Item Missa Paschalis. Quarta Feria (Pr23, Pr25)

III

WORD INDEX

It has been possible to include here all the words to be found in the embolism of the Prefaces, in the form in which they are found there.

- a Pr5, Pr9-Pr10, Pr14, Pr26, Pr30, Pr32, Pr34, Pr44, Pr445, Pr55, Pr61, Pr65
 abluimur Pr50
 aboleret Pr61
 absolvimur Pr82
 absque Pr35
 abstinens Pr12
 abstinentiam Pr10
 abstulerat Pr36
 abstulit Pr21
 ac Pr7, Pr37, Pr38, Pr59, Pr60, Pr65
 accedentes Pr74
 accedimus Pr51
 accenderet Pr14
 accepit Pr17, Pr80
 acceptabilis Pr53
 accipere Pr37
 accipiens Pr62
 acquirens Pr42
 acquisitionis Pr20, Pr29
 ad Pr4, Pr6-9, Pr12, Pr13, Pr15, Pr16, Pr20, Pr29, Pr31, Pr32, Pr33, Pr35, Pr36, Pr40, Pr46, Pr51, Pr52, Pr55, Pr56, Pr62-64, Pr69-71, Pr73, Pr74, Pr76, Pr77, Pr78, Pr82-84
 adducit Pr16
 adduxisti Pr84
 adduxit Pr15
 adesse Pr2
 adimplenda Pr45
 adimplens Pr42
 aditum Pr32
 adiumenta Pr74
 adiuvaré Pr57
 admirabile Pr29
 adoptionis Pr15, Pr28, Pr56, Pr84
 adoptionum Pr75
 adoretur Pr443
 adumbratam Pr53
 adumbratur Pr54
 adunata Pr36
 adveniat Pr62
 adventu Pr1
 adventum Pr41, Pr644
 advocatam Pr61
 aedificas Pr52
 aedificatam Pr54
 aequalitas Pr43
 aeterna Pr79
 aeternae Pr32, Pr37, Pr77
 aeternam Pr22, Pr30
 aeterne Pr67
 aeterni Pr20
 aeternitatis Pr34
 aeternos Pr5
 aeternum Pr49, Pr58, Pr74
 aeternus Pr16, Pr50
 affectibus Pr9
 affectu Pr57
 affuturum Pr2
 agitur Pr76
 agnitionem Pr84
 agnum Pr51, Pr64
 agnus Pr21, Pr25, Pr61
 alacriter Pr74
 alendo Pr51
 alimentis Pr12

- alimento Pr10
 alma Pr54
 altare Pr25, Pr55
 amanter Pr45
 amares Pr35
 ambulans Pr15
 amicum Pr16
 amiseramus Pr35
 amore Pr62
 amorem Pr3, Pr20, Pr77
 amoris Pr14, Pr49, Pr76, Pr77
 amplo Pr63
 ancillae Pr59
 angelica Pr63
 angelis Pr26, Pr63
 angulari Pr54
 annuntiarem Pr29
 ante Pr4
 antiqua Pr25
 antiquae Pr1
 antiqui Pr12, Pr18
 apertum Pr46
 aperuit Pr13
 apostoli Pr62, Pr66
 apostolicis Pr68
 apostolis Pr51
 apostolorum Pr54
 apostolos Pr67
 apparentes Pr20
 apparuit Pr4, Pr6, Pr27
 appropinquare Pr18
 apta Pr54
 aptanda Pr57
 apud Pr23
 aquae Pr14, Pr64
 aquam Pr46
 ara Pr49, Pr55
 arbitrio Pr82
 archangelis Pr63
 ascendendo Pr32
 ascendens Pr56
 ascendit Pr26
 aspiciens Pr59
 assertor Pr66
 assumpsit Pr15, Pr62
 assumpta Pr60
 assumptae Pr1
 atque Pr34, Pr46, Pr62
 atria Pr22
 attracti Pr46
 auctorem Pr59, Pr60, Pr64
 audemus Pr1
 audivit Pr45
 augent Pr40
 augeri Pr52
 autem Pr54, Pr62
 baptismatis Pr64
 baptismi Pr84
 beatae Pr58, Pr59, Pr62, Pr79
 beati Pr65, Pr66, Pr71
 beatissimam Pr61
 beato Pr64
 beatos Pr67, Pr78
 benedicere Pr58, Pr65
 beneplacitis Pr78
 benigna Pr62
 benignissimus Pr39
 benignitatis Pr10
 blando Pr75
 bonitate Pr20, Pr38
 caeleste Pr32
 caelesti Pr45, Pr52, Pr74
 caelestia Pr4, Pr68
 caelestis Pr22, Pr51, Pr54
 caelis Pr53, Pr76, Pr79
 caelo Pr7
 caelorum Pr26, Pr62, Pr73, Pr78
 caelos Pr56, Pr60
 caelum Pr27
 capiamus Pr1
 capite Pr47
 caput Pr26
 caritas Pr51
 caritate Pr20, Pr41, Pr46, Pr54, Pr77
 caritatis Pr8, Pr62, Pr77
 carnem Pr50
 carnis Pr1
 castitatis Pr78
 causa Pr37
 cecinit Pr2
 celebramus Pr41
 celebrantes Pr12
 celebrare Pr55, Pr73, Pr74
 celebraris Pr69

- celebratione Pr62
 cena Pr51
 cernentibus Pr27
 certa Pr79
 certae Pr60
 certamen Pr69
 certissima Pr70
 ceteris Pr47
 Christi Pr20, Pr36, Pr53-55, Pr62,
 Pr66, Pr71, Pr83
 Christo Pr6, Pr24, Pr54, Pr55, Pr73,
 Pr76
 Christum Pr11, Pr31, Pr33, Pr38,
 Pr40, Pr42, Pr48, Pr49, Pr58, Pr59,
 Pr65, Pr71
 Christus Pr7
 civitate Pr52
 civitatem Pr54, Pr74
 clarificaretur Pr54
 claritatem Pr13, Pr15
 claritatis Pr3
 clarus Pr66
 clementiam Pr59
 coaeternus Pr44
 coagmentatis Pr54
 coepit Pr4
 cognoscimus Pr3, Pr31
 coheredem Pr76
 collaudamus Pr64
 collaudare Pr58
 collaudat Pr74
 collocetur Pr53
 columbae Pr7
 commendamur Pr70
 commendans Pr25
 commercium Pr5
 communem Pr47
 communionem Pr69
 communionis Pr52
 compagem Pr52
 comparatur Pr79
 comparavit Pr19
 complacuit Pr37
 complendam Pr52
 comprimis Pr11
 concedas Pr77
 concedis Pr8, Pr74
 conceptit Pr58
 conceptum Pr65
 concessisti Pr52
 concilio Pr69
 concipere Pr62
 concordiae Pr75
 condemnari Pr19
 condicio Pr79
 condidisti Pr38
 conditor Pr39
 conditorem Pr62
 confessione Pr28, Pr43, Pr70, Pr71
 confideremus Pr26
 confirmati Pr69
 confirmavit Pr78
 confitemur Pr41
 confitendae Pr17, Pr66
 confiteri Pr59
 conformari Pr20
 congaudentes Pr74
 congregantes Pr66
 congregantur Pr55
 congregare Pr36
 coniungat Pr51
 connubii Pr77
 connubio Pr76
 connubiorum Pr75
 consecrasti Pr64
 consequamur Pr69
 consilio Pr66
 consilium Pr76
 consistere Pr68
 consoletur Pr79
 consortem Pr76
 consortio Pr5, Pr77
 consortium Pr28, Pr69
 constantes Pr20
 constaret Pr13
 constituisti Pr20, Pr48, Pr54
 constituti Pr34
 constitutus Pr65
 construendam Pr54
 consummandae Pr60
 consummans Pr28
 consumpti Pr83
 continet Pr51
 continua Pr67
 contristat Pr79
 contulisti Pr67

- conversari Pr35
 conversatione Pr69, Pr78
 conversationis Pr72
 convescens Pr51
 convivium Pr20
 cor Pr46
 coram Pr47
 corde Pr62, Pr78
 cordibus Pr47
 corona Pr66, Pr74
 coronam Pr69
 coronando Pr69
 coronas Pr69
 corporali Pr11
 corpore Pr34, Pr47, Pr55
 corporis Pr25, Pr47, Pr52
 corpus Pr36, Pr54, Pr84
 corroboreos Pr72
 corruptionem Pr60
 coruscans Pr53
 cotidianos Pr34
 creasti Pr33, Pr77
 creatum Pr77
 creatura Pr63
 creaturis Pr49
 creaverat Pr14
 crederetur Pr7
 credimus Pr43
 crimen Pr36
 crimina Pr61
 cruce Pr46
 crucem Pr30, Pr62
 crucifixi Pr17
 crucis Pr17, Pr25, Pr37, Pr47, Pr47-49, Pr51, Pr55
 cuius Pr18, Pr19, Pr29, Pr31, Pr35, Pr41, Pr50, Pr64, Pr76, Pr77, Pr82
 culpae Pr61
 cum Pr1, Pr6, Pr37, Pr40, Pr42, Pr43, Pr47, Pr51, Pr59, Pr62, Pr63, Pr64, Pr69, Pr76, Pr83
 cuncta Pr4, Pr42
 cunctis Pr28, Pr68, Pr84
 cunctorum Pr2
 curramus Pr69
 custodiret Pr65
 custodis Pr67
 damnatum Pr38
 datura Pr61
 datus Pr65
 de Pr7, Pr18, Pr29-31, Pr36, Pr37, Pr42, Pr43, Pr46, Pr47, Pr55, Pr60, Pr74, Pr78, Pr82
 debitis Pr62, Pr65
 decet Pr73
 declararet Pr47
 declaratur Pr44
 decore Pr63
 dedicaverunt Pr73
 dedicavit Pr12
 dedisti Pr59
 defendit Pr23
 deficiat Pr57
 Dei Pr26, Pr37
 deiecta Pr4, Pr24
 Deipara Pr60
 Deiparae Pr65
 deitate Pr31
 deitatis Pr 28, Pr43
 delapsam Pr7
 delevit Pr32
 delicta Pr19
 demum Pr1, Pr12
 denuo Pr36
 descendentem Pr7
 deseris Pr67
 desinis Pr52, Pr57, Pr77
 desinit Pr23
 desistat Pr57
 destructa Pr24
 destruxit Pr21
 detersit Pr19
 Deum Pr3
 Deus Pr16, Pr43
 dexteram Pr56
 dicamus Pr54, Pr55
 dicavit Pr78
 diceremur Pr29
 diebus Pr12
 dies Pr18, Pr62
 diffusam Pr52
 dignam Pr61
 dignanter Pr8
 dignaris Pr53
 dignatus Pr14, Pr19, Pr20, Pr30, Pr80

- dignis Pr12
 dignissima Pr63
 dignitatem Pr77
 dilectione Pr2
 dilectionis Pr39, Pr42, Pr70, Pr77
 dilexisti Pr35
 diligebas Pr35
 discederet Pr26
 discipulis Pr13, Pr27
 discipulorum Pr47, Pr62
 discretionem Pr43
 dispensas Pr57
 disponebas Pr61
 dispositione Pr20, Pr66
 dispositionis Pr1
 disposuisti Pr33
 dissoluta Pr79
 ditata Pr61
 diversitate Pr84
 diversitatem Pr28
 diverso Pr66
 divinae Pr62, Pr76
 divini Pr14
 divinis Pr54
 divinitatis Pr27, Pr54
 dixit Pr78
 doctor Pr66
 docuit Pr12, Pr78
 documenta Pr68
 documentum Pr60
 dominaretur Pr33
 Domine Pr55, Pr79
 Domini Pr62
 dominica Pr55
 dominici Pr52
 Dominum Pr11, Pr31, Pr33, Pr38,
 Pr440, Pr48, Pr49, Pr58, Pr59, Pr65,
 Pr71
 Dominus Pr26, Pr43
 domo Pr52, Pr79
 domum Pr53, Pr54
 dona Pr35, Pr69, Pr73
 donavit Pr30
 donec Pr62
 dono Pr77
 donorum Pr84
 donum Pr14, Pr40
 dum Pr3, Pr5, Pr14, Pr17, Pr50, Pr77
 e, ex Pr16, Pr42, Pr46, Pr54, Pr77
 ea Pr14, Pr61
 eam Pr57, Pr59, Pr60, Pr72
 ecclesia Pr20, Pr36
 ecclesiae Pr28, Pr46, Pr47, Pr57, Pr60-
 62, Pr74
 ecclesiam Pr52-55, Pr62, Pr66, Pr68,
 Pr70, Pr72, Pr84
 edificiis Pr53
 editus Pr64
 effector Pr84
 effectus Pr34, Pr55
 efficeremur Pr84
 efficeret Pr10
 efficisti Pr54
 effudit Pr56, Pr58
 effulsit Pr5, Pr79
 effusus Pr71
 egeas Pr40
 egentium Pr10
 egressus Pr78
 ei Pr33
 eidem Pr67
 eis Pr13, Pr69
 eius Pr6, Pr14, Pr20, Pr22, Pr37, Pr47,
 Pr61, Pr62, Pr76, Pr84
 electis Pr47, Pr54
 electum Pr29
 elementa Pr33
 elevas Pr11
 elevatus Pr27
 eligit Pr20
 emicat Pr17
 enim Pr16, Pr20, Pr21, Pr28, Pr32,
 Pr34, Pr37, Pr43, Pr52, Pr54, Pr57,
 Pr60, Pr61, Pr70, Pr73, Pr74, Pr77,
 Pr79, Pr80, Pr84
 eorum Pr69
 eosdem Pr79
 erat Pr61
 erexit Pr55
 ergo Pr54
 erigens Pr4
 eris Pr54
 erroribus Pr30
 erudias Pr72
 es Pr20, Pr28, Pr39, Pr43, Pr84
 esse Pr4, Pr27, Pr28, Pr34, Pr77, Pr78

- essentia Pr43
 esset Pr37
 est Pr14, Pr19, Pr21, Pr22, Pr27, Pr30,
 Pr37, Pr40, Pr55, Pr60, Pr65, Pr74,
 Pr80, Pr81, Pr83
 et Pr2, Pr4, Pr6-8, Pr10-12, Pr14-22,
 Pr24-31, Pr33, Pr34, Pr37, Pr42-50,
 Pr52-55, Pr58-66, Pr68-71, Pr73,
 Pr74, Pr75, Pr76, Pr78, Pr79, Pr82-
 84
 etiam Pr13, Pr20, Pr34, Pr64, Pr70
 etsi Pr83
 eum Pr77
 evangelizandum Pr7
 evecta Pr62
 evertens Pr12
 exaltatus Pr37, Pr46
 excellentiam Pr63
 excelsus Pr55
 excitamur Pr82
 exempla Pr74
 exemplar Pr61, Pr62
 exemplo Pr70, Pr72
 exemplum Pr69
 exhibere Pr64
 exhibuit Pr25
 exinanivit Pr37
 exordia Pr62
 exordium Pr61
 exornat Pr20
 expedita Pr9
 experienda Pr73
 experimur Pr34
 exsequentes Pr8
 exseritur Pr55
 existit Pr77
 exspectare Pr1, Pr8
 exspectarent Pr62
 exspectatio Pr45
 exstitit Pr62
 extruere Pr52
 exsultans Pr53
 exsultantes Pr2, Pr54, Pr55
 exsultasset Pr64
 exsultationis Pr49
 extendit Pr42
 extolli Pr77
 extructam Pr54
 faceres Pr76
 facis Pr52
 factus Pr37, Pr78
 familiae Pr52
 familiam Pr65, Pr66
 fastigium Pr78
 favere Pr52
 fecisti Pr33, Pr42, Pr54, Pr59
 fecundas Pr70
 fecunditas Pr75
 fermentum Pr12
 festinamus Pr74
 festivitate Pr4, Pr72
 fiant Pr20
 fidelibus Pr8, Pr22, Pr79
 fide Pr41
 fidei Pr14, Pr15, Pr28, Pr66, Pr84
 fideles Pr51, Pr55
 fidelis Pr65
 fidem Pr14, Pr20, Pr74
 fidenter Pr45
 fides Pr51
 figuras Pr52
 filii Pr17, Pr22, Pr36, Pr54, Pr55,
 Pr67, Pr82
 filiis Pr9, Pr20, Pr45, Pr75
 filio Pr35, Pr443, Pr61
 filiorum Pr8
 filios Pr15, Pr28, Pr36, Pr56, Pr62,
 Pr84
 filium Pr39, Pr42, Pr49, Pr59-61
 filius Pr44
 fines Pr59
 firmissima Pr41
 fiunt Pr55
 flevit Pr16
 flos Pr78
 fluentis Pr64
 fluminibus Pr55
 foedera Pr75
 fontibus Pr46
 forma Pr37
 formae Pr51
 formam Pr12, Pr47, Pr50
 formasti Pr33
 formosae Pr61
 foverite Pr53
 fovit Pr62

- fragilitas Pr5
 fragilitate Pr71
 fragilitati Pr74
 fraterna Pr20
 fratrum Pr20, Pr74
 frequentatione Pr8
 fudit Pr46
 fuit Pr29
 fulgebit Pr54
 fundamentis Pr68
 fundamentum Pr54
 fuso Pr64
 fusum Pr50
 futurae Pr79
- gaudentes Pr2
 gaudere Pr72
 gaudia Pr57, Pr64
 gaudio Pr8, Pr46
 generatos Pr62
 generis Pr16, Pr39, Pr48
 genetricem Pr61
 genitus Pr4
 gens Pr29
 gentibus Pr28, Pr84
 gentium Pr6, Pr44, Pr45, Pr66
 genuit Pr60
 genus Pr15, Pr29, Pr51
 gloria Pr1, Pr6, Pr41, Pr43, Pr44,
 Pr58
 gloriae Pr26, Pr54, Pr69, Pr76
 gloriam Pr13, Pr29, Pr31, Pr47, Pr53,
 Pr62, Pr63, Pr82
 glorificatione Pr74
 gloriosae Pr18
 gloriosus Pr62
 grata Pr72
 grates Pr40
 gratia Pr53
 gratiae Pr8, Pr49, Pr51, Pr61, Pr76,
 Pr83
 gratias Pr10, Pr57
 grato Pr59
 gregem Pr67
 gressus Pr62
 gubernacula Pr57
 gubernetur Pr67
- habenda Pr73
 habentes Pr34
 habitare Pr7
 habitatio Pr79
 haerere Pr78
 hanc Pr29, Pr54
 haurirent Pr46
 hauriunt Pr55
 hic Pr52, Pr54, Pr55, Pr66
 hoc Pr 29, Pr 34, Pr43, Pr52, Pr55
 hodie Pr5, Pr6, Pr26, Pr28, Pr44,
 Pr60, Pr74
 hominem Pr4, Pr33, Pr38, Pr77
 homines Pr7, Pr20, Pr45, Pr62
 hominibus Pr68
 hominum Pr26, Pr32, Pr81
 homo Pr16
 honore Pr64
 honorem Pr5
 honoretur Pr63
 hostia Pr55
 hostiam Pr49, Pr50, Pr78
 hostis Pr18
 huius Pr4, Pr12, Pr79
 humana Pr5
 humanae Pr20, Pr49, Pr59, Pr64
 humanam Pr73
 humani Pr16, Pr39, Pr48
 humanis Pr30
 humano Pr54
 humanum Pr15, Pr51, Pr77
 humilitate Pr1, Pr26
 humilitatem Pr59
 hunc Pr3
- iam Pr14, Pr23, Pr34, Pr74
 ianuas Pr32
 idem Pr25
 ideo Pr55
 ieiunio Pr11, Pr12
 Ierusalem Pr52, Pr54, Pr74
 Iesu Pr54
 Iesum Pr34, Pr42, Pr49, Pr58, Pr59,
 Pr65
 Iesus Pr26
 igitur Pr51
 ignem Pr14
 iisdem Pr67

- illa Pr14, Pr63
 illam Pr47
 ille Pr66
 illi Pr64
 illibatus Pr78
 illic Pr26
 illud Pr52
 illuminet Pr51
 imaginem Pr20, Pr33, Pr51, Pr77
 imago Pr54, Pr60
 imitationem Pr71
 imitatores Pr10
 immaculatam Pr49
 immaculatis Pr45
 immaculato Pr62
 immarcescibilem Pr69
 immensae Pr49
 immensam Pr31
 immensus Pr63
 immo Pr80
 immolatam Pr50
 immolatus Pr23
 immortalitatis Pr6, Pr79
 impensius Pr78
 imperio Pr49, Pr82
 impiis Pr19
 implenda Pr70
 implendum Pr47
 implevit Pr1
 impositione Pr20
 in Pr1-8, Pr13-15, Pr20, Pr22, Pr24,
 Pr25, Pr27, Pr28, Pr33, Pr34, Pr35-
 37, Pr41, Pr43, Pr44, Pr46-65, Pr68,
 Pr69, Pr71, Pr73, Pr74, Pr76-79,
 Pr82, Pr84
 incarnati Pr3
 incarnationis Pr15
 incarnatum Pr42, Pr60
 incitatur Pr70
 incolatus Pr79
 incumberent Pr9
 inde Pr31, Pr48
 indebite Pr19
 indicia Pr70
 indidit Pr28
 ineffabile Pr76
 ineffabili Pr2, Pr17, Pr20
 ineffabiliter Pr45, Pr60
 infinita Pr54
 infirmas Pr71
 infulsit Pr3
 inhabitare Pr53
 inhabitaret Pr54
 inhabitat Pr84
 inhaerent Pr9
 initium Pr60
 innocens Pr19, Pr61
 innumerabili Pr53
 inoboedientiam Pr35
 inordinatis Pr9
 insidias Pr12
 insigni Pr70
 insolentia Pr10
 insolubili Pr75
 instaurare Pr37
 instituens Pr50, Pr66
 integritas Pr24
 integrum Pr4
 intellegendae Pr66
 inter Pr7, Pr45, Pr57, Pr64
 intercessione Pr69, Pr70
 inveniat Pr2
 inventuros Pr78
 invicti Pr69
 invisibilis Pr4
 invisibilium Pr3
 Ioanne Pr64
 Ioannes Pr2
 Iordane Pr7
 Ioseph Pr65
 ipsa Pr10, Pr31, Pr68
 ipsam Pr61
 ipse Pr14, Pr16, Pr20, Pr21, Pr26,
 Pr32, Pr53, Pr55, Pr64, Pr80
 ipsi Pr55
 ipsis Pr27
 ipsius Pr20, Pr59, Pr82
 ipso Pr54, Pr83
 ipsorum Pr70
 ipsum Pr6, Pr35, Pr64, Pr84
 Israel Pr44, Pr45, Pr66
 ita Pr14, Pr39, Pr57
 iudex Pr26
 iudicium Pr17
 iugiter Pr33, Pr46, Pr55
 iugo Pr29, Pr75

- iungens Pr62
 iustificationem Pr19
 iustitia Pr38
 iustitiae Pr49
 iustus Pr65
 iuxta Pr62

 labe Pr61
 labore Pr54
 laetificant Pr66
 laetitiae Pr7
 lapide Pr54
 lapidibus Pr54
 largiris Pr11, Pr69
 largitatem Pr59, Pr76
 largitus Pr28, Pr84
 latere Pr46
 laudaret Pr33
 laude Pr40
 laudem Pr36
 laudibus Pr2
 laudis Pr51
 laus Pr55
 lavacrum Pr7, Pr15
 lavit Pr64
 Lazarum Pr16
 lege Pr13, Pr82
 legem Pr77
 liberavit Pr30
 ligno Pr48
 linguarum Pr28
 loca Pr54
 loco Pr52
 locus Pr55
 longe Pr36
 lucis Pr22
 lumen Pr6, Pr29, Pr44, Pr54; Pr58
 lux Pr3

 macula Pr51, Pr61
 magister Pr66
 magna Pr59
 magnalibus Pr33
 magnificare Pr59, Pr62, Pr65
 magnificentiam Pr64
 maiestate Pr43
 maiestati Pr49, Pr54
 maiestatis Pr1, Pr17, Pr78

 malitiae Pr12
 manantibus Pr55
 manarent Pr46
 maneret Pr68
 manifestaret Pr42
 manifestat Pr71
 manifesto Pr1
 manifestus Pr27
 manus Pr42
 manuum Pr20
 Mariae Pr58, Pr59, Pr62
 Mariam Pr61
 martyrīs Pr71
 mater Pr2, Pr53, Pr74
 materno Pr62
 maximo Pr47
 mediator Pr26
 membra Pr26
 membrorum Pr74
 memoriale Pr55
 memoriam Pr50, Pr51, Pr59
 mensa Pr55
 mensam Pr51
 mente Pr9
 mentem Pr11
 mentibus Pr8, Pr12
 mentis Pr3
 mentium Pr9
 merita Pr69
 meriti Pr83
 merito Pr60
 meruit Pr62, Pr64
 ministerii Pr20
 mira Pr46
 mirabilem Pr59, Pr73
 mirabili Pr70
 mirabilia Pr71
 mirabilis Pr51, Pr84
 mirabiliter Pr47
 miracula Pr33
 mirando Pr5
 mirantibus Pr26
 mire Pr52
 mirificum Pr29
 miris Pr7, Pr57
 miseratus Pr16, Pr30
 misericordia Pr38
 misericordiae Pr59

- misericorditer Pr35
 misisti Pr42
 mitigaret Pr10
 mitteres Pr35
 mitti Pr7
 moderatis Pr57
 modis Pr57
 monstravit Pr2
 monte Pr13
 moreremur Pr80
 mori Pr80
 moriendo Pr21, Pr79
 moritur Pr23
 mors Pr19, Pr22, Pr48
 mortalibus Pr31
 mortalitas Pr5
 mortalitate Pr31
 mortalitatis Pr6
 morte Pr13, Pr22, Pr30, Pr62, Pr83
 mortem Pr21, Pr41, Pr42, Pr78, Pr80,
 Pr82
 mortis Pr26, Pr29, Pr76
 mortuis Pr30, Pr32, Pr34
 mortuorum Pr81
 movemur Pr34
 mulieris Pr76, Pr77
 mulierum Pr64
 multa Pr64
 multiformis Pr36
 multiplicandis Pr75
 mundi Pr17, Pr21, Pr26, Pr33, Pr81
 mundo Pr58, Pr66
 mundos Pr78
 mundum Pr35, Pr54
 mundus Pr17
 munere Pr1, Pr33
 munificus Pr53
 munus Pr1, Pr51
 mutatur Pr79
 mysteria Pr70
 mysterii Pr4
 mysteriis Pr7, Pr16, Pr54
 mysterio Pr51, Pr55, Pr76
 mysteriorum Pr8
 mysterium Pr2, Pr3, Pr6, Pr12, Pr15,
 Pr29, Pr34, Pr52, Pr54, Pr77

 nam Pr40, Pr59

 nascebantur Pr15
 nascendo Pr32, Pr64
 nascentis Pr28
 nasci Pr30
 nascimur Pr82
 nasciturum Pr45
 nativitatis Pr2
 natos Pr64
 natum Pr42, Pr54
 naturae Pr76
 ne Pr80
 nec Pr57
 nexuisti Pr75, Pr76
 nitantur Pr20
 nobis Pr1, Pr19, Pr23, Pr24, Pr30,
 Pr31, Pr34, Pr35, Pr40, Pr42, Pr46,
 Pr50, Pr52, Pr55, Pr69, Pr70, Pr74,
 Pr78, Pr79
 nobiscum Pr52
 noluisti Pr60
 nomen Pr54
 nomine Pr20
 nominis Pr71
 non Pr5, Pr20, Pr23, Pr26, Pr34, Pr40,
 Pr43, Pr52, Pr54, Pr57, Pr63, Pr67,
 Pr77, Pr79
 nondum Pr64
 nos Pr2, Pr5, Pr6, Pr10, Pr12, Pr16,
 Pr23, Pr26, Pr27, Pr29, Pr30, Pr37,
 Pr50, Pr52, Pr53, Pr66, Pr76, Pr80,
 Pr84
 nosceretur Pr7, Pr36
 noscuntur Pr18
 nostra Pr5, Pr19, Pr22, Pr25, Pr26,
 Pr31, Pr32, Pr35, Pr40, Pr55, Pr61,
 Pr74
 nostrae Pr3, Pr5, Pr6, Pr18, Pr74
 nostram Pr21
 nostri Pr83
 nostris Pr4
 nostrorum Pr74
 nostrum Pr11, Pr26, Pr31, Pr33, Pr38,
 Pr40, Pr48, Pr49, Pr58, Pr59, Pr65,
 Pr71
 nova Pr3, Pr6, Pr70
 novam Pr16
 novi Pr20
 novissima Pr51

- novo Pr73
 novum Pr7, Pr76
 nunc Pr1, Pr29
 nuntio Pr45
 nuptiarum Pr75
 nutriant Pr20
 nutu Pr82

 oblatio Pr55
 oblatione Pr25
 oboediens Pr78
 oboedientia Pr35
 observantiae Pr12
 obtemperantibus Pr37
 obtulit Pr50, Pr51, Pr55
 obumbrante Pr45
 obumbratione Pr58, Pr65
 occisus Pr23
 oculis Pr3
 offere Pr50
 offerens Pr49
 offerre Pr23, Pr78
 offertur Pr55
 officia Pr8
 oleo Pr7, Pr49
 omnes Pr12, Pr37, Pr46, Pr56, Pr59, Pr80
 omni Pr61
 omnia Pr33, Pr37, Pr54, Pr63, Pr78
 omnibus Pr27, Pr33, Pr37, Pr49, Pr54, Pr61
 omnis Pr60
 omnium Pr22, Pr59, Pr64
 opera Pr8
 operaris Pr52
 operatione Pr53
 operatur Pr84
 operum Pr33
 optavit Pr78
 opus Pr29
 orantis Pr62
 oratione Pr2
 orationis Pr53, Pr54
 orbem Pr52
 orbis Pr51
 oriebatur Pr48
 originalis Pr61
 originis Pr73

 oriuntur Pr22
 ostenderis Pr63
 ostendit Pr64

 pacificam Pr49
 pacificavit Pr37
 pacis Pr49, Pr52, Pr75
 par Pr66
 paratur Pr55
 pariens Pr62
 participem Pr77
 participes Pr20, Pr27
 pascha Pr12
 paschale Pr12, Pr20, Pr28, Pr29, Pr34
 paschalia Pr8
 passionem Pr13, Pr17
 passionis Pr18
 passus Pr30
 pastor Pr67
 pastores Pr67
 pateret Pr45
 pateretur Pr42
 paterna Pr65
 pati Pr19
 patiendi Pr32
 patrem Pr32
 patriam Pr62
 Paulus Pr66
 pauperibus Pr7
 peccando Pr35
 peccata Pr21, Pr32
 peccati Pr15, Pr26, Pr36, Pr82
 peccato Pr29, Pr35, Pr83
 peccatores Pr10
 per Pr3, Pr5, Pr7, Pr10, Pr11, Pr13, Pr15, Pr17, Pr22, Pr28, Pr29, Pr31, Pr33-40, Pr42, Pr48, Pr52, Pr54, Pr55, Pr59, Pr67, Pr71, Pr74, Pr82-84
 perageret Pr49
 perditos Pr31
 perditum Pr4
 perducantur Pr8
 perducis Pr73
 peregrinantem Pr62
 peregrinanti Pr52, Pr60
 peregrini Pr74
 perenne Pr54

- perenni Pr23, Pr53
 perennis Pr50
 perfecit Pr25
 perfecta Pr55
 perfectae Pr51, Pr78
 perficeret Pr45
 perficias Pr53
 perficis Pr71
 perfudit Pr47
 perfusi Pr51
 perierant Pr31
 perimus Pr83
 permanente Pr58
 perpetua Pr30
 perpetuae Pr1
 perpetuis Pr9, Pr53
 perpetuo Pr70, Pr80
 perpetuum Pr5, Pr12, Pr34, Pr55, Pr68
 personae Pr43
 personis Pr43
 pertinere Pr31
 perungi Pr7
 perveniri Pr13
 pervigiles Pr2
 petiit Pr14
 petra Pr55
 Petrus Pr66
 pia Pr70
 piae Pr72
 pietatis Pr8, Pr34, Pr77, Pr83
 pignora Pr34
 piissimam Pr76
 plebem Pr20
 plebs Pr36
 plenitudine Pr37, Pr61
 plenitudinem Pr8
 plenitudo Pr54
 pontificem Pr20
 populo Pr60, Pr61, Pr76
 populum Pr20, Pr42
 populus Pr29, Pr55
 portavit Pr45
 post Pr27
 potamus Pr50
 potentia Pr17
 potestas Pr17
 potissimum Pr59
 potius Pr9
 potum Pr14
 prae Pr61
 praeberet Pr68
 praebere Pr14
 praebes Pr70
 praecepit Pr50, Pr55
 praecepto Pr82
 praecessit Pr26
 praecipuo Pr64
 praecipuum Pr9
 praeconia Pr2, Pr40, Pr63
 praeconiis Pr62, Pr65
 praeconio Pr59
 praecursore Pr64
 praedicacae Pr58, Pr65
 praedicationis Pr72
 praedixerunt Pr2
 praeesse Pr67
 praefereendus Pr63
 praefulsit Pr47
 praemia Pr11
 praenotatur Pr54
 praenuntiata Pr13
 praeparares Pr61
 praesentatus Pr44
 praeservasti Pr61
 praestitisset Pr64
 praestitit Pr32
 praestolamur Pr41
 praeveniant Pr20
 praevenire Pr2
 precibus Pr62
 primae Pr73
 primitias Pr34
 primitivam Pr66
 primo Pr1
 primus Pr50
 princeps Pr66
 principio Pr28
 principium Pr26
 pro Pr19, Pr20, Pr23, Pr25, Pr46,
 Pr50, Pr71, Pr78, Pr83
 probabilis Pr63
 proficiens Pr10
 proficiunt Pr40
 prole Pr53
 promissio Pr79
 promissiones Pr45

- promissum Pr1, Pr56, Pr62
 propensius Pr8
 prophetarum Pr2, Pr64
 prophetis Pr13
 propositum Pr69
 propria Pr13
 proprietas Pr43
 propter Pr45, Pr73, Pr78
 prorogasti Pr59
 prosecuturus Pr51
 prosequitur Pr62
 protectione Pr67
 provectu Pr59
 providentiam Pr73
 provideres Pr31
 prudens Pr65
 pudica Pr75
 purificatis Pr8
 purissima Pr61
 puritatem Pr9

 qua Pr29, Pr73, Pr74, Pr82
 quadraginta Pr12
 quae Pr33, Pr35, Pr58, Pr60, Pr62,
 Pr73, Pr74
 quam Pr52, Pr55, Pr63, Pr74
 -que Pr1, Pr13, Pr20, Pr23, Pr26,
 Pr31, Pr36, Pr43, Pr50, Pr55-57,
 Pr59, Pr62, Pr63, Pr70, Pr72, Pr76-
 78, Pr84
 quem Pr2, Pr5, Pr22, Pr34, Pr35,
 Pr42, Pr55, Pr64, Pr76, Pr77
 qui Pr1, Pr2, Pr7, Pr9-16, Pr19-21,
 Pr23, Pr25, Pr27, Pr28, Pr29, Pr30,
 Pr33, Pr38, Pr39, Pr42, Pr43, Pr46,
 Pr47-51, Pr53-57, Pr61, Pr64, Pr65,
 Pr67, Pr69, Pr73, Pr75, Pr77, Pr78,
 Pr81, Pr82, Pr84
 quia Pr3, Pr5, Pr6, Pr8, Pr17, Pr22,
 Pr24, Pr26, Pr35, Pr36, Pr40, Pr44,
 Pr52, Pr63, Pr66, Pr72, Pr76, Pr83
 quibus Pr8, Pr18, Pr28, Pr57, Pr71
 quo Pr9, Pr26, Pr34, Pr37, Pr46, Pr51,
 Pr54, Pr79
 quod Pr1, Pr35, Pr40, Pr42, Pr43,
 Pr47, Pr51, Pr52, Pr55, Pr63, Pr76,
 Pr83
 quoniam Pr60, Pr68, Pr71

 quoque Pr5, Pr48
 quos Pr31, Pr36, Pr67, Pr79
 quotannis Pr8

 radice Pr78
 rapiamur Pr3
 rebus Pr9
 recolentes Pr59
 recolitur Pr18
 rectoribus Pr67
 recurrit Pr63
 reddit Pr5
 redemisses Pr76
 redemisti Pr38
 redempta Pr22
 redempti Pr82, Pr83
 redemptio Pr55
 redemptionis Pr18, Pr20, Pr49, Pr64
 redemptorem Pr35, Pr42
 reflecti Pr55
 referre Pr100, Pr57
 reficiant Pr20
 reformator Pr39
 regale Pr29
 regali Pr20
 regem Pr49
 regenerationis Pr15
 regimur Pr82
 regit Pr84
 regna Pr4
 regni Pr22
 regnum Pr49, Pr73
 relinquentes Pr78
 relinqueres Pr77
 reliquiis Pr66
 remedium Pr31
 renati Pr8
 renovantur Pr24
 renovavit Pr32
 renovent Pr20
 renuis Pr54
 reparandam Pr9
 reparasti Pr6
 reparati Pr35
 reparationis Pr5
 reparatur Pr24
 reparavit Pr21
 rependamus Pr40

- replet Pr84
 rerum Pr33
 reserantur Pr22
 reseravit Pr1, Pr32
 restitueret Pr4
 resurgendo Pr21, Pr32
 resurgens Pr30
 resurgeret Pr48
 resurrectio Pr19, Pr81
 resurrectione Pr22
 resurrectionem Pr27, Pr41, Pr42
 resurrectionis Pr13, Pr18, Pr76, Pr79, Pr82
 resurrexit Pr22
 revelante Pr43
 revelasti Pr6
 revelavit Pr47
 revocamur Pr83
 revocaret Pr4, Pr76
 revocas Pr73
 rex Pr 26
 roboramur Pr50
 roboras Pr71
 ruga Pr61

 sacerdos Pr25, Pr50, Pr55
 sacerdotem Pr49
 sacerdotio Pr20
 sacerdotium Pr20, Pr29
 sacramenta Pr8, Pr46, Pr49
 sacramenti Pr51
 sacramentis Pr20
 sacramentum Pr18, Pr28, Pr76
 sacrari Pr54
 sacrat Pr77
 sacratum Pr54
 sacri Pr20
 sacrificia Pr25
 sacrificii Pr50, Pr55
 sacrificium Pr20, Pr55
 sacris Pr16
 saecula Pr51, Pr54, Pr59
 sacculo Pr73
 salubriter Pr9
 salus Pr81
 salutarem Pr50
 salute Pr20, Pr25
 salutem Pr40, Pr48

 salutiferae Pr18
 salutiferam Pr17, Pr51
 salutis Pr1, Pr6, Pr37, Pr46, Pr59, Pr64, Pr70
 salvaes Pr31
 salvatorem Pr42
 salvatoris Pr46
 Samaritana Pr14
 sancire Pr20
 sancta Pr29, Pr55
 sanctam Pr20, Pr54, Pr55
 sancti Pr20, Pr45, Pr53, Pr57, Pr58, Pr65, Pr72, Pr77
 sanctificandis Pr64
 sanctificas Pr51, Pr53
 sanctis Pr73
 sanctitatem Pr73
 sanctitatis Pr49, Pr61, Pr68
 sancto Pr13, Pr42, Pr43
 sanctorum Pr59, Pr69, Pr700, Pr75
 sanctum Pr28, Pr42, Pr56, Pr84
 sanguine Pr64
 sanguinem Pr36, Pr37, Pr46, Pr50
 sanguis Pr71
 sapientiae Pr36
 scandalum Pr47
 sceleratis Pr19
 scientiam Pr28
 se Pr4, Pr23, Pr50, Pr51, Pr60, Pr73, Pr78
 secundo Pr1
 sed Pr5, Pr20, Pr23, Pr26, Pr31, Pr34, Pr40, Pr43, Pr53, Pr54, Pr64, Pr67, Pr70
 sedens Pr56
 seipsum Pr25, Pr49
 semetipsum Pr37, Pr46
 semper Pr23, Pr57, Pr58, Pr70, Pr78
 sempiternae Pr43
 sensum Pr17
 sentimus Pr43
 sepulcri Pr60
 serpentis Pr12
 servaretur Pr20
 servi Pr15
 serviret Pr75
 servitium Pr78
 servus Pr7, Pr65

- sibi Pr14, Pr37
 sic Pr9, Pr35, Pr66, Pr72
 sicut Pr39
 signares Pr61
 signasti Pr7
 significasti Pr76
 signum Pr68, Pr77
 similitudine Pr35
 simul Pr74
 sine Pr43, Pr51, Pr61
 singularitate Pr43
 singulis Pr57
 sinu Pr62
 sis Pr63
 sit Pr63
 sitire Pr14
 sociavit Pr28, Pr66
 solacii Pr60
 solum Pr5, Pr20, Pr34
 solus Pr64
 solveret Pr42
 spe Pr41
 specie Pr7
 spei Pr60
 speramus Pr34
 spes Pr779
 spiritali Pr55
 spiritu Pr42-44, Pr54
 spiritum Pr7, Pr28, Pr55, Pr56, Pr84
 spiritus Pr20, Pr34, Pr36, Pr45, Pr53,
 Pr57, Pr58, Pr65
 splendore Pr47, Pr53
 sponsae Pr61
 sponsam Pr53
 sponsus Pr65
 statuisti Pr9
 sua Pr26, Pr78
 suae Pr1, Pr2, Pr27, Pr37
 suam Pr13, Pr27, Pr47, Pr62
 suavitate Pr51
 suavitatis Pr78
 subdito Pr57
 subiecisti Pr33
 subiectis Pr49
 sublimium Pr74
 subsequi Pr26
 subsidiis Pr53
 subsidium Pr69
 substantia Pr6
 substantiae Pr43
 substantiam Pr73
 succurreres Pr31
 sui Pr20, Pr25, Pr50
 suis Pr2, Pr4, Pr27, Pr51
 sumimus Pr50
 summa Pr26
 summo Pr54
 sumpti Pr82
 sumus Pr34, Pr35, Pr52, Pr82
 sunt Pr8, Pr73
 suo Pr49
 super Pr37, Pr54, Pr56, Pr63, Pr65
 superare Pr12
 superbia Pr18
 supplicare Pr57
 supernam Pr62
 supplicatione Pr72
 supplicationem Pr62
 supremum Pr64
 suscipiens Pr62
 suscipitur Pr5
 suscitasti Pr34
 suscitavit Pr16
 sustinuit Pr2
 tacere Pr63
 tam Pr51
 tamen Pr40, Pr83
 tantam Pr77
 tantis Pr69
 te Pr20, Pr23, Pr32, Pr33, Pr36, Pr40,
 Pr43, Pr52, Pr58, Pr59, Pr62, Pr65,
 Pr74, Pr78
 templi Pr54
 templo Pr44
 templum Pr36, Pr52-54
 tempora Pr4
 tempore Pr4
 temporibus Pr57
 temporum Pr33
 tempus Pr9
 tenebris Pr15, Pr29
 tenemus Pr34
 terra Pr82
 terrae Pr59
 terrenis Pr12

- terrestris Pr79
 terris Pr68, Pr78
 testamenti Pr20
 testamentum Pr62, Pr76
 testantibus Pr13
 testentur Pr20
 testibus Pr47, Pr69
 testimonium Pr64, Pr71
 thesaurum Pr78
 tibi Pr10, Pr20, Pr 25, Pr 37, Pr40,
 Pr42, Pr50-52, Pr54, Pr55, Pr57,
 Pr63, Pr72, Pr78, Pr80
 tolleretur Pr47
 tollitur Pr79
 totam Pr84
 totius Pr17, Pr47
 tradentes Pr20
 traderet Pr49
 tradidit Pr46
 tramitem Pr1
 transeamus Pr12, Pr51
 transfixo Pr46
 transit Pr5
 transituris Pr9
 tribueret Pr27
 tribuis Pr72, Pr74
 tribuisti Pr28, Pr37, Pr68
 tribuit Pr2
 tribuitur Pr55
 tribulatione Pr57
 trinitate Pr43
 trinitatis Pr36
 triumphator Pr26
 triumphatur Pr18
 tu Pr28, Pr54, Pr63, Pr70
 tua Pr31, Pr43, Pr53, Pr63, Pr66,
 Pr69, Pr71
 tuae Pr3, Pr10, Pr17, Pr34, Pr36,
 Pr39, Pr42, Pr49, Pr51, Pr52, Pr54,
 Pr57, Pr59-61, Pr68, Pr70, Pr77,
 Pr78, Pr83, Pr84
 tuam Pr20, Pr33, Pr42, Pr53, Pr56,
 Pr59, Pr63-65, Pr68, Pr70, Pr72-74
 tuas Pr29
 tuearis Pr72
 tuetur Pr62
 tui Pr17, Pr28, Pr36, Pr54, Pr55, Pr67,
 Pr71, Pr76, Pr77, Pr82
 tuis Pr8, Pr9, Pr20, Pr63, Pr78, Pr79
 tumulo Pr16
 tuo Pr5, Pr43, Pr61, Pr76, Pr82
 tuorum Pr33, Pr70
 tuos Pr51
 tuum Pr7, Pr20, Pr29, Pr40, Pr42,
 Pr49, Pr54, Pr55, Pr58, Pr59, Pr60,
 Pr62, Pr65, Pr667, Pr84
 tuus Pr7, Pr44, Pr55
 ubi Pr52, Pr54, Pr55, Pr74
 ubique Pr29, Pr54
 una Pr51, Pr66
 unam Pr55, Pr66
 unctio Pr20
 unde Pr31, Pr37, Pr48
 unicum Pr20
 unigeniti Pr28
 unigenito Pr43
 unigenitum Pr20, Pr49, Pr58, Pr65
 unitas Pr43
 unitate Pr36
 unitatis Pr84
 unius Pr28, Pr43, Pr84
 universa Pr4, Pr24, Pr33, Pr37
 universale Pr49
 universorum Pr49
 universos Pr62
 universum Pr54
 unum Pr36
 unus Pr43, Pr51, Pr80
 unxisti Pr49
 usque Pr78
 ut Pr1-4, Pr7-10, Pr12-14, Pr20, Pr26,
 Pr27, Pr29, Pr31, Pr33, Pr35, Pr36,
 Pr42, Pr43, Pr45-49, Pr51, Pr53,
 Pr54, Pr57, Pr61, Pr65, Pr67-69,
 Pr72, Pr75-77, Pr79, Pr80, Pr84
 variari Pr33
 vel Pr61
 venerabile Pr66
 venerabili Pr51
 venerandi Pr4
 venerit Pr1
 vera Pr55
 verae Pr43
 veram Pr77

- verbi Pr3
verbo Pr5, Pr20, Pr72
verbum Pr7, Pr42, Pr62
vere Pr55, Pr59
veri Pr54
veritas Pr45
veritate Pr25
veritatis Pr49, Pr84
vero Pr33
verus Pr16, Pr21, Pr50, Pr55
veteris Pr15
vetustate Pr24
vetustatem Pr32
vicario Pr33
vicarios Pr67
vice Pr65
vices Pr33
victoriam Pr83
videre Pr60
vigilantes Pr1
vincebat Pr48
vinceretur Pr48
vinculo Pr75, Pr84
vir Pr65
vires Pr71
virgine Pr30, Pr42, Pr54
virginem Pr61
virgineo Pr62
virgini Pr65
virginis Pr58, Pr59, Pr62, Pr78
virginitatis Pr58
virgo Pr2, Pr45, Pr60, Pr61
viri Pr76, Pr77
virtute Pr36, Pr45, Pr57, Pr70
virtutem Pr11, Pr71
virtutes Pr29
virtutum Pr26
visceribus Pr45
visibili Pr52
visibilibus Pr53
visibilis Pr4
visibiliter Pr3
visione Pr52
vita Pr22, Pr48, Pr79, Pr81
vitae Pr24, Pr32, Pr49, Pr53, Pr60
vitam Pr16, Pr20-22, Pr30, Pr62, Pr83
vitia Pr11
viveremus Pr80
vivida Pr41
vivificatis Pr54
vivimus Pr34
vivit Pr23
vivum Pr55
vocandarum Pr66
vocare Pr77
vocaremur Pr29
vocasti Pr29
vocem Pr7
voluisti Pr10, Pr35, Pr36, Pr77
voluit Pr78
voluntatem Pr42

IV VOCABULARY LIST

Included here are all the words that feature in the section "Principal Vocabulary" under each preface, and in the form in which they appear in the standard dictionaries.

abluo Pr50 aboleo Pr61 abstinentia Pr10 abstineo Pr12 accedo Pr51, Pr74 accendo Pr14 acceptabilis Pr53 accipio Pr17, Pr37, Pr51, Pr62, Pr80 acquiro Pr42 acquisitio Pr20, Pr29 adduco Pr15, Pr16, Pr84 adimpleo Pr42, Pr45 aditus Pr32 adiuventum Pr74 adiuvio Pr57 admirabilis Pr29 adoptio Pr15, Pr28, Pr56, Pr75, Pr84 adoro Pr43 adsum Pr2 adumbro Pr53, Pr54 aduno Pr36 advenio Pr62 adventus Pr1, Pr41, Pr64 advocata Pr61 advocatio Pr23 aedifico Pr52, Pr54 aequalitas Pr43 aeternitas Pr34 aeternus Pr5, Pr16, Pr20, Pr22, Pr30, Pr32, Pr37, Pr49, Pr50, Pr58, Pr67, Pr74, Pr77, Pr79 affectus Pr9, Pr57 agnitio Pr84	agnus Pr21, Pr25, Pr51, Pr661, Pr64 ago Pr776 alacriter Pr74 alimentum Pr10, Pr12 almus Pr54 alo Pr51 altare Pr25, Pr55 amanter Pr45 ambulo Pr15 amicus Pr16 ammitto Pr35 amo Pr35 amor Pr3, Pr14, Pr20, Pr49, Pr62, Pr76, Pr77 amplius Pr63 ancilla Pr59 angelicus Pr63 angelus Pr26, Pr63 angularis Pr54 annuntio Pr29 ante Pr4 antiquus Pr1, Pr12, Pr18, Pr25 aperio Pr13, Pr46 apostolicus Pr68 apostolus Pr51, Pr54, Pr62, Pr66, Pr67 appareo Pr4, Pr6, Pr20, Pr27 appropinquo Pr18 apto Pr54, Pr57 aqua Pr14, Pr46, Pr64 ara Pr49, Pr55 arbitrium Pr82 archangelus Pr63 ascendo Pr26, Pr32, Pr56

- aspicio Pr59
 assertor Pr66
 assumo Pr1, Pr15, Pr60, Pr62
 atrium Pr22
 attraho Pr46
 auctor Pr59, Pr60, Pr64
 audeo Pr1
 audio Pr45
 aufero Pr21, Pr36
 augeo Pr40, Pr52
 augmentum Pr75
 baptisma Pr64
 baptismum Pr84
 beatus Pr78
 benedicere Pr58, Pr65
 beneplacitum Pr78
 benignitas Pr10
 benignus Pr39, Pr62
 blandus Pr75
 bonitas Pr20, Pr38
 caelestis Pr4, Pr22, Pr32, Pr45, Pr51,
 Pr52, Pr54, Pr68, Pr74
 caelum Pr7, Pr26, Pr27, Pr53, Pr56,
 Pr60, Pr62, Pr73, Pr76, Pr78, Pr79
 cano Pr2
 capio Pr1
 caput Pr26, Pr47
 caritas Pr8, Pr20, Pr41, Pr51, Pr54,
 Pr62, Pr77
 caro Pr1, Pr50
 castitas Pr78
 causa Pr37
 cerebro Pr62
 cerebro Pr41, Pr55, Pr69, Pr73, Pr74
 cena Pr51
 cerno Pr27
 certamen Pr69
 certus Pr60, Pr70, Pr79
 ceteri Pr47
 civitas Pr52, Pr54, Pr74
 clarifico Pr54
 claritas Pr3, Pr13, Pr15
 clarus Pr66
 clementia Pr59
 coaeternus Pr44
 coagmento Pr54
 coepio Pr4
 cognosco Pr3, Pr31
 coheres Pr76
 collaudo Pr58, Pr64, Pr74
 colloco Pr53
 columba Pr7
 commendo Pr25, Pr70
 commercium Pr5
 communico Pr52, Pr69
 communis Pr47
 compages Pr52
 comparo Pr19, Pr79
 complaceo Pr37
 compleo Pr52
 comprimo Pr11
 concedo Pr77
 concilium Pr69
 concipio Pr58, Pr62, Pr65
 concordia Pr75
 condemno Pr19
 condicio Pr79
 conditor Pr39, Pr62
 condo Pr38
 confero Pr67
 confessio Pr28, Pr43, Pr70, Pr71
 confido Pr26
 confirmo Pr69, Pr78
 confiteor Pr17, Pr41, Pr59, Pr66
 conformo Pr20
 congaudeo Pr74
 congrego Pr36, Pr55, Pr66
 coniungo Pr51
 connubium Pr75-77
 consecro Pr64
 consequor Pr69
 consilium Pr66, Pr76
 consisto Pr68
 consolo Pr79
 consors Pr76
 consortium Pr5, Pr28, Pr69, Pr77
 constans Pr20
 constituo Pr20, Pr34, Pr48, Pr54, Pr65
 consto Pr13
 construo Pr54
 consummo Pr28, Pr60
 consumo Pr83
 contineo Pr51

- continuus Pr67
 contristo Pr79
 conversatio Pr69, Pr72, Pr78
 conversor Pr35
 convesco Pr51
 convivium Pr20
 cor Pr46, Pr47, Pr662, Pr78
 coram Pr47
 corona Pr66, Pr69, Pr74
 corono Pr69
 corporalis Pr11
 corpus Pr25, Pr34, Pr36, Pr47, Pr52,
 Pr54, Pr55, Pr84
 corroboreo Pr72
 corruptio Pr60
 corusco Pr53
 cotidianus Pr34
 creatura Pr49, Pr63
 credo Pr7, Pr43
 creo Pr14, Pr33, Pr77
 crimen Pr36, Pr61
 crucifigo Pr17
 crux Pr17, Pr25, Pr30, Pr37, Pr46-49,
 Pr51, Pr55, Pr62
 culpa Pr61
 cunctus Pr2, Pr4, Pr28, Pr42, Pr68,
 Pr84
 curro Pr69
 custodio Pr65, Pr67

 damno Pr38
 debeo Pr62, Pr65
 decet Pr73
 declaro Pr44, Pr47
 decus Pr63
 dedico Pr12, Pr73
 defendo Pr23
 deficio Pr57
 deicio Pr4, Pr24
 Deipara Pr60, Pr65
 deitas Pr28, Pr31, Pr43
 delabor Pr7
 deleo Pr32
 delictum Pr19
 demum Pr1
 descendo Pr7
 desero Pr67
 desino Pr23, Pr52, Pr57, Pr77

 desisto Pr57
 destruo Pr21, Pr24
 detergeo Pr19
 Deus Pr26
 dextera Pr56
 dico-dicare Pr54, Pr55
 dico-dicere Pr29, Pr78
 dies Pr12, Pr18, Pr62
 diffundo Pr52
 dignanter Pr8
 dignaris Pr53
 dignitas Pr77
 dignus Pr61, Pr63
 dilectio Pr2, Pr39, Pr42, Pr70, Pr77
 diligo Pr35
 discedo Pr26
 discipulus Pr13, Pr27, Pr47, Pr62
 discretio Pr43
 dispenso Pr57, Pr75
 dispono Pr33, Pr61
 dispositio Pr1, Pr20, Pr66
 dissolvo Pr79
 dito Pr61
 diversitas Pr28, Pr84
 diversus Pr66
 divinitas Pr27, Pr54
 divinus Pr14, Pr54, Pr62, Pr76
 do Pr59, Pr61, Pr65
 doceo Pr12, Pr78
 doctor Pr66
 documentum Pr60, Pr68
 dominicus Pr52, Pr55
 Domino Pr33
 domus Pr52-54, Pr79
 dono Pr30
 donum Pr14, Pr35, Pr40, Pr69, Pr73,
 Pr77, Pr84

 ecclesia Pr20, Pr28, Pr36, Pr46, Pr47,
 Pr52-55, Pr57, Pr60-62, Pr66, Pr68,
 Pr70, Pr74, Pr75, Pr84
 edificium Pr53
 edo Pr64
 effector Pr84
 effectus Pr34, Pr55
 efficio Pr10, Pr54, Pr84
 effulgeo Pr5, Pr79
 effundo Pr56, Pr58, Pr71

- egeo Pr10, Pr40
 egredior Pr78
 electus Pr29, Pr47, Pr54
 elementum Pr33
 elevo Pr11, Pr27
 eligo Pr20
 emico Pr17
 erigo Pr4, Pr55
 error Pr30
 erudio Pr72
 essentia Pr43
 evangelizo Pr7
 eveho Pr62
 evertō Pr12
 exalto Pr37, Pr46
 excellentia Pr63
 excelsus Pr55
 excito Pr82
 exemplar Pr61, Pr62
 exemplum Pr69, Pr70, Pr72, Pr74
 exhibeo Pr25, Pr64
 exinanio Pr37
 exordium Pr61, Pr62
 exorno Pr20
 expedio Pr9
 experior Pr34, Pr73
 exsequor Pr8
 exsero Pr55
 exspectatio Pr45
 exspecto Pr1, Pr62
 exsto Pr62, Pr77
 exstruo Pr52, Pr54
 exsultatio Pr49
 exsulto Pr2, Pr53-55, Pr64
 extendo Pr42
 extollo Pr77
- facio Pr33, Pr37, Pr42, Pr54, Pr59,
 Pr76, Pr78
 familia Pr52, Pr65, Pr66
 fastigium Pr78
 faveo Pr52
 fecunditas Pr75
 fecundo Pr70
 fermentum Pr12
 festino Pr74
 festivitas Pr4, Pr72
- fidelis Pr8, Pr22, Pr51, Pr55, Pr65,
 Pr79
 fidenter Pr45
 fides Pr14, Pr15, Pr20, Pr28, Pr41,
 Pr51, Pr66, Pr74, Pr84
 figuro Pr52
 filius Pr8, Pr9, Pr15, Pr20, Pr22, Pr28,
 Pr36, Pr45, Pr55, Pr56, Pr62, Pr75,
 Pr84
 finis Pr59
 fio Pr20
 firmus Pr41
 fleo Pr16
 flos Pr78
 flumen Pr55
 fluo Pr64
 foedus Pr75
 fons Pr46
 forma Pr12, Pr37, Pr47, Pr50, Pr51
 formo Pr33
 formosus Pr61
 foveo Pr53, Pr62
 fragilitas Pr5, Pr71, Pr74
 frater Pr74
 fraternus Pr20
 fratres Pr20
 frequentatio Pr8
 fulgeo Pr54
 fundamentum Pr54, Pr68
 fundo Pr46, Pr50, Pr64
 futurus Pr79
- gaudeo Pr2, Pr72
 gaudio Pr8
 gaudium Pr46, Pr57, Pr64
 generatio Pr75
 genero Pr62
 genetrix Pr61
 gens Pr6, Pr28, Pr29, Pr44, Pr45, Pr45,
 Pr84
 genus Pr15, Pr16, Pr29, Pr39, Pr48,
 Pr51
 gigno Pr4, Pr60
 gloria Pr1, Pr6, Pr13, Pr26, Pr29, Pr31,
 Pr41, Pr43, Pr44, Pr47, Pr53, Pr54,
 Pr58, Pr62, Pr63, Pr69, Pr76, Pr82
 glorificatio Pr74
 gloriosus Pr18, Pr62

- grates Pr40
 gratia Pr8, Pr49, Pr51, Pr53, Pr61,
 Pr75, Pr76, Pr83
 gratiae Pr10, Pr57
 gratus Pr59, Pr72
 gressus Pr62
 grex Pr67
 gubernaculum Pr57
 gubernare Pr67

 habeo Pr34, Pr73
 habitatio Pr79
 habito Pr7
 haereo Pr78
 haurio Pr46, Pr55
 hoc Pr55
 hodie Pr5, Pr6, Pr26, Pr28, Pr44,
 Pr60, Pr74
 homo Pr4, Pr7, Pr16, Pr20, Pr26, Pr32,
 Pr33, Pr38, Pr45, Pr62, Pr68, Pr77,
 Pr81
 honor Pr5, Pr64
 honore Pr63
 hostia Pr49, Pr50, Pr55
 hostiam Pr78
 hostis Pr18
 humana Pr5
 humanus Pr15, Pr16, Pr20, Pr30, Pr39,
 Pr48, Pr51, Pr54, Pr59, Pr64, Pr73,
 Pr77
 humilitas Pr1, Pr26, Pr59

 iam Pr14
 ianua Pr32
 ieiunium Pr11, Pr12
 Ierusalem Pr52, Pr54, Pr74
 ignis Pr14
 illibatus Pr78
 illumino Pr51
 imago Pr20, Pr33, Pr51, Pr54, Pr60,
 Pr77
 imitatio Pr71
 imitator Pr10
 immaculatus Pr45, Pr49, Pr62
 immarcescibilis Pr69
 immensus Pr31, Pr49, Pr63
 immolo Pr23, Pr50
 immortalitas Pr6, Pr79

 impensius Pr78
 imperium Pr49, Pr82
 impius Pr19
 impleo Pr1, Pr47, Pr70
 impositio Pr20
 in Pr4, Pr36
 incarnatio Pr15
 incarno Pr3, Pr42, Pr60
 incito Pr70
 incolatus Pr79
 incumbo Pr9
 indebite Pr19
 indicium Pr70
 indo Pr28
 ineffabilis Pr2, Pr17, Pr20, Pr75, Pr76
 ineffabiliter Pr45, Pr60
 infinitus Pr54
 infirmus Pr71
 infulgeo Pr3
 inhabito Pr53, Pr54, Pr84
 inhaereo Pr9
 initium Pr60
 innocens Pr19, Pr61
 innumerabilis Pr53
 inoboedientia Pr35
 inordinatus Pr9
 insidiae Pr12
 insignis Pr70
 insolentia Pr10
 insolubilis Pr75
 instauro Pr37
 instituo Pr50, Pr66
 integritas Pr24
 integrum Pr4
 intelligo Pr66
 intercessio Pr69, Pr70
 invenio Pr2, Pr78
 invictus Pr69
 invisibilis Pr3, Pr4
 Ioannes Pr2
 Iordanis Pr7
 Ioseph Pr65
 Israel Pr44, Pr45
 iudex Pr26
 iudicium Pr17
 iugiter Pr33, Pr46, Pr55
 iugum Pr29, Pr75
 iungo Pr62

- iustificatio Pr19
 iustitia Pr38, Pr49
 iustus Pr65
 iuxta Pr62
- labes Pr61
 labor Pr54
 laetifico Pr66
 laetitia Pr7
 lapis Pr54
 largitas Pr59, Pr76
 latus Pr46
 laudo Pr33
 laus Pr2, Pr36, Pr40, Pr51, Pr55
 lavacrum Pr7, Pr15
 lavo Pr64
 lex Pr13, Pr77
 libero Pr30
 lignum Pr48
 lingua Pr28
 locus Pr52, Pr54, Pr55
 longe Pr36
 lumen Pr6, Pr29, Pr44, Pr54, Pr58
 lux Pr3, Pr22
- macula Pr51, Pr61
 magister Pr66
 magnalia Pr33
 magnificentia Pr64
 magnifico Pr59, Pr62, Pr65
 magnus Pr59
 maiestas Pr1, Pr17, Pr43, Pr49, Pr54,
 Pr78
 malitia Pr12
 maneo Pr68
 manifestus Pr1, Pr27, Pr42, Pr71
 mano Pr46, Pr55
 manus Pr20, Pr42
 maria Pr58
 martyr Pr71
 mater Pr2, Pr53, Pr74
 maternus Pr62
 maximus Pr47
 mediator Pr26
 membrum Pr26, Pr74
 memoria Pr50, Pr51, Pr59
 memoriale Pr55
 mens Pr3, Pr9, Pr11
- mensa Pr51, Pr55
 mereor Pr62, Pr64
 merito Pr60
 meritum Pr69, Pr83
 ministerium Pr20
 mirabilis Pr51, Pr59, Pr70, Pr71, Pr73,
 Pr84
 mirabiliter Pr47
 miraculum Pr33
 mire Pr52
 mirificum Pr29
 miror Pr5
 mirus Pr7, Pr26, Pr46, Pr57
 misereor Pr16, Pr30
 misericordia Pr38, Pr59
 misericorditer Pr35
 mitigo Pr10
 mitto Pr7, Pr35, Pr42
 moderor Pr57
 modus Pr57, Pr75
 mons Pr13
 monstro Pr2
 morior Pr21, Pr23, Pr79, Pr80
 mors Pr13, Pr19, Pr21, Pr26, Pr29,
 Pr30, Pr41, Pr42, Pr48, Pr62, Pr76,
 Pr78, Pr80, Pr83
 mortalis Pr31
 mortalitas Pr5, Pr6, Pr31
 mortuus Pr30, Pr32, Pr34, Pr81
 moveo Pr34
 mulier Pr64, Pr76, Pr77
 multiformis Pr36
 multiplicare Pr75
 multus Pr64
 mundus (n.) Pr17, Pr21, Pr26, Pr33,
 Pr35, Pr54, Pr58, Pr66, Pr75, Pr78,
 Pr81
 mundus (adj.) Pr78
 munificus Pr53
 munus Pr1, Pr33, Pr51
 muto Pr79
 mysterium Pr2-4, Pr6-8, Pr15, Pr16,
 Pr29, Pr34, Pr51, Pr52, Pr54, Pr55,
 Pr70, Pr76, Pr77
- nascor Pr15, Pr28, Pr30, Pr32, Pr42,
 Pr45, Pr54, Pr64, Pr82
 nativitas Pr2

- natura Pr76
 necto Pr75, Pr76
 nitor Pr20
 nobiscum Pr52
 nolo Pr60
 nomen Pr20, Pr54, Pr71
 nosco Pr7, Pr18, Pr36
 noster Pr55
 novus Pr3, Pr6, Pr7, Pr16, Pr20, Pr51,
     Pr70, Pr73, Pr76
 nuntio Pr45
 nuptiae Pr75
 nutrio Pr20
 nutus Pr82
- oblatio Pr25, Pr55
 oboediens Pr78
 oboedientia Pr35
 observantia Pr12
 obtempero Pr37
 obumbratio Pr58, Pr65
 obumbro Pr45
 occido Pr23
 oculus Pr3
 offero Pr23, Pr49-51, Pr55, Pr78
 officium Pr8
 oleum Pr7, Pr49
 omnis Pr12
 operatio Pr53
 operor Pr52, Pr84
 opto Pr78
 opus Pr8, Pr29, Pr33
 oratio Pr2, Pr53, Pr54
 orbis Pr51, Pr52
 originalis Pr61
 origo Pr73
 orior Pr22, Pr48
 ornatus Pr75
 oro Pr62
 ostendo Pr63, Pr64
- pacifico Pr37
 pacificus Pr49
 par Pr66
 pario Pr62
 paro Pr55
 particeps Pr20, Pr27, Pr77
 pascha Pr12
- paschalis Pr8, Pr20, Pr Pr28, Pr29,
     Pr34
 passio Pr13, Pr17, Pr18
 pastor Pr67
 pater Pr32
 paternus Pr65
 patior Pr19, Pr30, Pr32, Pr42, Pr45
 patria Pr62
 pauper Pr7
 pax Pr49, Pr52, Pr75
 peccatum Pr10, Pr15, Pr21, Pr26, Pr29,
     Pr32, Pr35, Pr36, Pr83
 pecco Pr35
 perago Pr49
 perdo Pr4, Pr31
 perduco Pr8, Pr73, Pr75
 peregrinor Pr52, Pr60, Pr62
 peregrinus Pr74
 perennis Pr23, Pr50, Pr53, Pr54
 pereo Pr31, Pr83
 perfectus Pr51, Pr55, Pr78
 perficio Pr25, Pr45, Pr53, Pr71
 perfundo Pr47, Pr51
 permaneo Pr58
 perpetuus Pr1, Pr5, Pr9, Pr12, Pr30,
     Pr34, Pr53, Pr55, Pr68, Pr70, Pr80
 persona Pr43
 pertineo Pr31
 perungo Pr7
 pervenio Pr13
 pervigilis Pr2
 peto Pr14
 petra Pr55
 pietas Pr34, Pr77, Pr83
 pignus Pr34
 pius Pr70, Pr72, Pr76
 plebes Pr20, Pr36
 plenitudo Pr8, Pr37, Pr54, Pr61
 pontifex Pr20
 populus Pr20, Pr29, Pr42, Pr55, Pr60,
     Pr61, Pr76
 porto Pr45
 poto Pr50
 potentia Pr17
 potestas Pr17
 potius Pr9
 potus Pr14
 praebeo Pr14, Pr68, Pr70

- praecedo Pr26
 praeceptum Pr82
 praecipio Pr50, Pr55
 praecipuus Pr9, Pr64
 praekonium Pr2, Pr40, Pr59, Pr62,
 Pr63, Pr65
 praecursor Pr64
 praedicatio Pr72
 praedico Pr2, Pr58, Pr65
 praefero Pr63
 praefulgeo Pr47
 praemium Pr11
 praenotatur Pr54
 praenuntio Pr13
 praeparo Pr61
 praesento Pr44
 praeservo Pr61
 praesto Pr32, Pr64
 praestolor Pr41
 praesum Pr67
 praevenio Pr2, Pr20
 prex Pr62
 primitiae Pr34
 primitivus Pr66
 primus Pr1, Pr50, Pr73
 princeps Pr66
 principium Pr26, Pr28
 probabilis Pr63
 produco Pr75
 proficio Pr100, Pr40
 prole Pr53
 promissio Pr45, Pr79
 promissus Pr1, Pr56, Pr62
 propense Pr8
 propheta Pr2, Pr13, Pr64
 propositum Pr69
 proprietas Pr43
 proprius Pr13
 prorogo Pr59
 prosequor Pr51, Pr62
 protectio Pr67
 provectus Pr59
 providentia Pr73, Pr75
 provideo Pr31
 prudens Pr65
 pudicus Pr75
 puritas Pr9
 purus Pr61
- quadraginta Pr12
 quotannis Pr8
 radix Pr78
 rapio Pr3
 recolo Pr18, Pr59
 rector Pr67
 recurro Pr63
 reddo Pr5
 redemptio Pr18, Pr20, Pr49, Pr55,
 Pr64
 redemptor Pr35, Pr42
 redimo Pr22, Pr38, Pr76, Pr83
 refero Pr10, Pr57
 reficio Pr20
 reformator Pr39
 regalis Pr20, Pr29
 regeneratio Pr15, Pr75
 regnum Pr4, Pr22, Pr49, Pr73
 rego Pr82, Pr84
 reliquiae Pr66
 remedium Pr31
 renascor Pr8
 renovo Pr20, Pr24, Pr32
 renuo Pr54
 reparatio Pr5
 reparo PrPr6, Pr9, Pr21, Pr24, Pr35
 rependo Pr40
 repleo Pr84
 res Pr9, Pr10, Pr33
 resero Pr1, Pr22, Pr32
 restituo Pr4
 resurgo Pr21, Pr22, Pr30, Pr32, Pr48
 resurrectio Pr13, Pr18, Pr19, Pr22,
 Pr27, Pr41, Pr42, Pr76, Pr79, Pr81,
 Pr82
 revelo Pr6, Pr43, Pr47
 revoco Pr4, Pr73, Pr76, Pr83
 rex Pr26, Pr49
 roboro Pr50, Pr71
 ruga Pr61
- sacer Pr16, Pr20
 sacerdos Pr25, Pr49, Pr50, Pr55
 sacerdotium Pr20, Pr29
 sacramentum Pr8, Pr188, Pr20, Pr28,
 Pr46, Pr49, Pr51, Pr76
 sacrificium Pr20, Pr25, Pr50, Pr55

- sacro Pr54, Pr77
 saeculum Pr51, Pr54, Pr59, Pr73
 salubriter Pr9
 salus Pr1, Pr20, Pr25, Pr37, Pr40,
 Pr46, Pr48, Pr59, Pr64, Pr70, Pr81
 salutaris r50
 salutifer Pr17, Pr18, Pr51
 salvator Pr42, Pr46
 salvo Pr31
 samaritana Pr14
 sancio Pr20
 sanctifico Pr51, Pr53, Pr64
 sanctitas Pr49, Pr61, Pr68, Pr73
 sanctus Pr75, Pr77
 sanguis Pr36, Pr37, Pr46, Pr50, Pr64,
 Pr71
 sapientia Pr36
 scandalum Pr47
 sceleratus Pr19
 scientia Pr28
 secundus Pr1
 sedeo Pr56
 sempiternus Pr43
 sensus Pr17
 sentio Pr43
 sepulcrum Pr60
 serpens Pr12
 servio Pr75
 servitium Pr78
 servo Pr20
 servus Pr7, Pr15, Pr65
 significo Pr76
 signum Pr7, Pr61, Pr68, Pr77
 similitudo Pr35
 simul Pr74
 singularitas Pr43
 singulus Pr57
 sinus Pr62
 sitio Pr14
 socio Pr28, Pr66
 solacium Pr60
 solus Pr64
 solvo Pr42
 species Pr7
 spero Pr34
 spes Pr41, Pr60, Pr79
 spiritalis Pr55
 splendor Pr47, Pr53
 sponsa Pr53, Pr61
 sponsus Pr65
 statuo Pr9
 subditus Pr57
 suavitas Pr51, Pr78
 subicio Pr33, Pr49
 sublimium Pr74
 subsequor Pr26
 subsidium Pr53, Pr69
 substantia Pr6, Pr43, Pr73
 succurro Pr31
 summus Pr26, Pr54
 sumo Pr50, Pr82
 superbia Per18
 supernus Pr62
 supero Pr12
 supplicatio Pr62, Pr72
 supplico Pr57
 supremus Pr64
 suscipio Pr5, Pr62
 suscito Pr16, Pr34
 sustineo Pr2

 taceo Pr63
 tantus Pr69, Pr77
 templum Pr36, Pr44, Pr52-54
 tempus Pr4, Pr9, Pr33, Pr57
 tenebrae Pr15, Pr29
 teneo Pr34
 terra Pr59, Pr68, Pr78, Pr82
 terrenus Pr12
 terrestris Pr79
 testamentum Pr20, Pr62, Pr76
 testimonium Pr64, Pr71
 testis Pr47, Pr69
 testor Pr13, Pr20
 thesaurus Pr78
 tollo Pr47, Pr79
 totus Pr17, Pr47, Pr84
 trado Pr20, Pr46, Pr49
 trames Pr1
 transeo Pr5, Pr9, Pr12, Pr51
 transfigo Pr46
 tribulatio Pr57
 tribuo Pr55
 Trinitas Pr36, Pr43
 triumphator Pr26

- triumpho Pr18
tueor Pr62, Pr72
tumulus Pr16
- unctio Pr20
ungo Pr49
unicus Pr20
unitas Pr36, Pr43, Pr84
universa Pr4
universalis Pr49
universus Pr24, Pr33, Pr37, Pr49, Pr54,
Pr62
unum Pr36
unus Pr28, Pr43, Pr51, Pr55, Pr66,
Pr80, Pr84
- vario Pr33
venerabilis Pr51, Pr66
veneror Pr4
venio Pr1
verbum Pr3, Pr5, Pr7, Pr20, Pr42,
Pr62, Pr72
veritas Pr25, Pr45, Pr49, Pr84
verus Pr16, Pr21, Pr33, Pr43, Pr50,
Pr54, Pr55, Pr77
vetus Pr15
vetustas Pr24, Pr32
vicarius Pr33, Pr67
vice Pr33, Pr65
- victoria Pr83
video Pr60
vigilo Pr1
vinco Pr48
vinculum Pr75, Pr84
vir Pr65, Pr76, Pr77
vires Pr71
virgineus Pr62
virginitas Pr58
virgo Pr2, Pr30, Pr42, Pr45, Pr54,
Pr58-62, Pr65, Pr78
virtus Pr11, Pr26, Pr29, Pr36, Pr45,
Pr57, Pr70, Pr71
viscera Pr45
visibilis Pr4, Pr52, Pr53
visibiliter Pr3
visio Pr52
vita Pr16, Pr20-22, Pr24, Pr300, Pr32,
Pr48, Pr49, Pr53, Pr60, Pr62, Pr79,
Pr881, Pr83
vitium Pr11
viduus Pr41
vivifico Pr54
vivo Pr23, Pr34, Pr80
vividus Pr55
voco Pr29, Pr66, Pr77
volo Pr77, Pr78
voluntas Pr42
vox Pr7

V

ALPHABETICAL INDEX TO PREFACES

- Adventus I, Pr1
 Adventus II, Pr2
 Altare, In die Dedicationis, Pr54
 Angeli, Pr63
 Anniversarium Dedicationis, Extra ipsam Ecclesiam dedicatam, Pr53
 Anniversarium Dedicationis Ecclesiae, In ipsa Ecclesia dedicata, Pr52
 Annuntiatio Domini, Pr45
 Apostoli I, Pr67
 Apostoli II, Pr68
 Apostoli, Petrus et Paulus, Pr66
 Ascensio Domini I, Pr26
 Ascensio Domini II, Pr27
 Assumptio Beatae Mariae Virginis, Pr60

 Baptisma Domini, Pr7
 Baptista, Sanctus Ioannes, Pr64
 Beata Maria Virgo I, Pr58
 Beata Maria Virgo II, Pr59
 Beata Maria Virgo, Assumptio, Pr60
 Beata Maria Virgo, Conceptio Immaculata, Pr61
 Beata Maria Virgo, Ecclesiae Mater, Pr62

 Chrisma, Ad Missam chrismatis, Pr20
 Christianorum unitas, Pr84
 Commune Dedicationis Ecclesiae, In Anniversario Dedicationis, Extra ipsam Ecclesiam dedicatam, Pr53
 Commune Dedicationis Ecclesiae, In Anniversario Dedicationis, In ipsa Ecclesia dedicata, Pr52
 Communis I, Pr37
 Communis II, Pr38
 Communis III, Pr39
 Communis IV, Pr40
 Communis V, Pr41
 Communis VI (= Prex eucharistica II), Pr42
 Conceptio Immaculata Beatae Mariae Virginis, Pr61
 Cor Jesu, Pr46
 Crux, Pr48

- Dedicatio Altaris, In die Dedicationis, Pr54
Dedicatio Ecclesiae, In Anniversario, Extra ipsam Ecclesiam dedicatam, Pr53
Dedicatio Ecclesiae, In Anniversario, In ipsa Ecclesia dedicata, Pr52
Dedicatio Ecclesiae, In die Dedicationis, Pr55
Dedicatio Ecclesiae. In Die Dedicationis, Quando iam de more sacra celebrantur
in ecclesia [...], Pr53
Defuncti I, Pr79
Defuncti II, Pr80
Defuncti III, Pr81
Defuncti IV, Pr82
Defuncti V, Pr83
Dominica I Quadragesimae, Pr12
Dominica II Quadragesimae, Pr13
Dominica III Quadragesimae, Pr14
Dominica IV Quadragesimae, Pr15
Dominica V Quadragesimae, Pr16
Dominica in Palmis de Passione Domini, Pr19
Dominica Pentecostes, Pr28
Dominica I post Pentecosten, Ss.mae Trinitatis Soll., Pr43
Dominica ultima « per Annum », D. N. Iesu Christi Universorum Regis Soll.,
Pr49
Dominicae « per annum » I, Pr29
Dominicae « per annum » II, Pr30
Dominicae « per annum » III, Pr31
Dominicae « per annum » IV, Pr32
Dominicae « per annum » V, Pr33
Dominicae « per annum » VI, Pr34
Dominicae « per annum » VII, Pr35
Dominicae « per annum » VIII, Pr36
Ecclesia, In Anniversario, Extra ipsam Ecclesiam dedicatam, Pr53
Ecclesia, In die Dedicationis, Pr55
Ecclesia, In die Dedicationis, Quando iam de more sacra celebrantur in ec-
clesia, Pr53
Ecclesiae Mater, Pr62
Epiphania Domini, Pr6
Eucharistia I, Pr50
Eucharistia II, Pr51
Eucharistica prex II, Praefatio, Pr42
Exaltatio sanctae Crucis, Pr48
Feria V Hebdomadae Sanctae, Ad Missam chrismatis, Pr20
Hebdomada Sancta, Feria V, Ad Missam chrismatis, Pr20
Ioannes Baptista, Pr64
Ioseph, Sponsus B.M.V., Pr65
Maria I, Pr58
Maria II, Pr59

- Maria, Assumptio, Pr60
Maria, Conceptio Immaculata, Pr61
Maria, Ecclesiae Mater, Pr62
Mater Ecclesiae, Pr62
Matrimonium I, Pr75
Matrimonium II, Pr76
Matrimonium III, Pr77
Martyres Sancti, Pr71
- Nativitas Domini I, Pr3
Nativitas Domini II, Pr4
Nativitas Domini III, Pr5
Nativitas S. Ioannis Baptistae, Pr64
- Omnes Sancti, Pr74
- Palmae, Dominica in Palmis de Passione Domini, Pr19
Paschalis I, Pr21
Paschalis II, Pr22
Paschalis III, Pr23
Paschalis IV, Pr24
Paschalis V, Pr25
Passio Domini I, Pr17
Passio Domini II, Pr18
Passio Domini, Dominica in Palmis, Pr19
Passio S. Ioannis Baptistae, Pr64
Pastores Sancti, Pr72
Paulus, SS. Petrus et Paulus, Apostoli, Pr66
Pentecostes, Dominica Pentecostes, Pr28
Petrus et Paulus, Apostoli, Pr66
Presentatio Domini, Pr44
Prex eucharistica II, Praefatio, Pr42
Professio religiosa, Pr78
- Quadragesima I, Pr8
Quadragesima II, Pr9
Quadragesima III, Pr10
Quadragesima IV, Pr11
Quadragesima, Dominica I Pr12
Quadragesima, Dominica II Pr13
Quadragesima, Dominica III, Pr14
Quadragesima, Dominica IV, Pr15
Quadragesima, Dominica V, Pr16
- Religiosa professio, Pr78
Religiosi Sancti, Pr73
Rex Universorum, Pr49
- Sanctae Virgines et Religiosi, Pr73
Sancti I, Pr69

- Sancti II, Pr70
Sancti Angeli, Pr63
Sancti Apostoli I, Pr67
Sancti Apostoli II, Pr68
Sancti Martyres, Pr71
Sancti Omnes, Pr74
Sancti Pastores, Pr72
Sancti Petrus et Paulus, Apostoli, Pr66
Sancti Religiosi et Virgines, Pr73
Sanctus Ioannes Baptista, Pr64
Sanctus Ioseph, Sponsus B.M.V., Pr65
Sanctus Paulus, SS. Petrus et Paulus, Apostoli, Pr66
Sanctus Petrus et S. Paulus, Apostoli, Pr66
Sanctus Spiritus I, Pr56
Sanctus Spiritus II, Pr57
Spiritus Sanctus I, Pr56
Spiritus Sanctus II, Pr57
Sponsi I, Pr75
Sponsi II, Pr76
Sponsi III, Pr77
- Transfiguratio Domini, Pr47
Trinitas, Pr43
- Unitas christianorum, Pr84
Universorum Rex, Pr49
- Virgines et Religiosi Sancti, Pr73

LIBRERIA EDITRICE VATICANA

CITTA DEL VATICANO

c/c post. 00774000

CONGREGATIO PRO CULTU DIVINO

IUBILATE DEO

*Cantus Gregoriani faciliores quod fideles discant oportet
ad mentem Constitutionis Concilii Vaticani II de Sacra Liturgia*

Anno 1974 in lucem prodiit editio prima opusculi, cui titulus «*Iubilate Deo*», nunc vero opportunum visum est alteram parare editionem, quae cantus in celebratione Missae necnon cantus varios numero maiores praeberet, ad ampliolem collectionem diversis adiunctis aptam suppeditandam.

I. CANTUS MISSAE: Kyrie, Gloria, Post collectam, Post lectionem I, Ad psalmum alleluiaticum, Post lectionem II, Alleluia, Ante et post evangelium, Credo, Ad orationem universalem, Ad praefationem, Sanctus, Acclamatio post consecrationem, Ad doxologiam, Ad orationem dominicam, Post *Libera nos*, Ad pacem, Agnus Dei, Ad benedictionem simplicem, Ad benedictionem episcopalem, Ad dimittendum populum.

II. CANTUS VARI: O salutaris, Ecce panis, Adoro devote, Tantum ergo, Laudate, Ubi caritas, Tu es Petrus, Oremus pro pontifice, Rorate, Attende, Parce Domine, Veni creator, Alma Redemptoris mater, Ave Regina caelorum, Salve Regina, Sub tuum praesidium, Regina caeli, Ave maris stella, Magnificat, Te Deum.

In-16°, pp. 100, con 6 quadricromie

L. 12.000 + spese spedizione

ORDO

MISSAE CELEBRANDAE
ET DIVINI OFFICII PERSOLVENDI

SECUNDUM
CALENDARIUM ROMANUM GENERALE
PRO ANNO LITURGICO
1987-1988

Nuova edizione riveduta e ampliata, corredata da 10 pagine di pubblicazioni liturgiche latine, italiane e « sussidi liturgici ».

In-16°, brossura, pp. 144

L. 5.000 + spese spedizione

COLLECTIO MISSARUM DE BEATA MARIA VIRGINE

EDITIO TYPICA

Con il decreto *Christi mysterium celebrans* del 15 agosto 1986, la Congregazione per il Culto Divino ha promulgato una raccolta di messe della beata Vergine Maria.

⊙ La *Collectio* è particolarmente ampia: consta infatti di quarantasei formulari di messe, ognuno dei quali è completo e dotato di prefazio proprio.

⊙ Ogni formulario è preceduto da una introduzione di indole storica, liturgica e pastorale che ne illustra il contenuto biblico ed eucologico ed offre utili spunti per l'omelia.

⊙ La *Collectio* è destinata in primo luogo ai santuari mariani; poi alle comunità ecclesiali che desiderano celebrare con varietà di formulari la memoria di santa Maria « in sabbato ».

⊙ Pur costituendo una ricca proposta culturale, la *Collectio* non apporta alcuna modifica né al Calendario Romano, né al Messale Romano, né al Lezionario della Messa, né al vigente ordinamento delle rubriche.

⊙ I quarantasei formulari sono distribuiti nei vari tempi dell'Anno liturgico in modo che la memoria della Madre del Signore sia inserita organicamente nella celebrazione del mistero di Cristo.

⊙ Per il suo carattere antologico, la molteplicità delle fonti, il ricupero di testi antichi, l'attenzione ai progressi della mariologia e la fedeltà ai principi del rinnovamento liturgico, la *Collectio* costituisce una qualificata testimonianza della venerazione della Chiesa verso la beata Vergine e offre non pochi motivi ispiratori per le celebrazioni del corrente Anno Mariano.

La *Collectio* consta di due volumi:

I. *Collectio missarum de beata Maria Virgine*, di pp. xxviii + 238, contenente le Premesse generali, i quarantasei formulari e un'Appendice con alcune formule per la benedizione solenne.

II. *Lectionarium pro missis de beata Maria Virgine* di pp. xvi + 232, contenente le Premesse per l'uso del Lezionario, le letture bibliche per ciascuna messa e un'Appendice con testi alternativi.

I due volumi, artisticamente illustrati, rilegati in tela rossa, formato cm. 24×17, indivisibili, sono disponibili presso la Libreria Editrice Vaticana al prezzo di Lit. 70.000.